

Abonnementen: f 17,50 p. 10 nummers
(v. leden f 12,50) (v. buitenland f 1,50 extra)
bij vooruitbetaling op giro no. 468.874
t.n.v. „O.D.V.” te 's-Gravenhage

Secretariaat: **Graaf Willem de Rijkelaan 15**
Lelidshendam Tel: 01761-5154

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN

mediamiek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verdraagzamen”
te 's-Gravenhage

I N H O U D.

OKTOBER 1968.

14e jaargang.
Nummer 1.

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Magisch denken

Oude magie

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Economische spanningen

Veranderende mentaliteit

Overname uit „SLEUTELS” slechts toegestaan na
schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V.”

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Eerste Les.

Algemene inleiding.

Geestelijke wetenschappen is een begrip, waarvan wij geen volledige en juiste omschrijving kunnen geven. Het gebied van de geest omvat zoveel dat menselijk niet geheel kenbaar en omschrijfbaar is, dat alleen om deze reden volledigheid onbereikbaar blijft. Daarnaast moeten wij rekening houden met het feit, dat er zeer vele systemen, filosofieën en denkwijzen op aarde bestaan, die onder geestelijke wetenschappen worden gerangschikt, zonder dat zich een onfeilbaar of een geheel gesloten systeem kan vormen.

In hetgeen wij u in het komende jaar gaan brengen, zullen wij zowel de zuiver geestelijke waarde als de in de materie bestaande systemen aanstippen. Daar wij het echter belangrijker voor u vinden, dat u zelf kunt komen tot een verdere ontwikkeling in de richting van geestelijke wetenschappen en van beter begrip t.a.v. geestelijke waarden, zullen wij trachten om het geheel een enigszins praktisch karakter te geven. Dat wil zeggen, dat u misschien minder schone en dichterlijke beschrijvingen te horen krijgt, maar daarvoor in de plaats vaak eenvoudige vuistregels, eenvoudige ezelsbruggetjes voor uw gedachten (waarmee ik niet wil zeggen, dat u tot de soort viervoeter behoort, die over deze brug gaat), en ten laatste en zeker niet als minste onderwerpen, die aanvullend werken.

Wij zullen trachten elke avond de vorm en gestalte van een geheel te geven. Voor deze avond krijgt u als hoofdonderwerp een inleiding tot het magisch denken. Na de pauze - door een vriend van mij, die eveneens als expert op dit terrein mag gelden - een overzicht van de oude magie en wat daar aan moeilijkheden en mogelijkheden in liggen.

Geestelijke wetenschap is driekwart geloof en eenkwart feiten, samengevoegd op een zodanige wijze, dat daarmee praktische resultaten te behalen zijn. Dit impliceert, dat de gegeven feiten en regels voor de wetenschap slechts in zoverre belangrijk zijn, als de gehele persoonlijkheid zich daarmee één kan gevoelen en op grond daarvan uit een zekere geloofswaarde kan werken.

Als ik denk aan de systemen van wichelarij, die er over de gehele wereld bestaan, dan valt mij op dat hierin het toeval een zeer grote rol speelt. Uitzonderd misschien de astrologie, waar de toevalsfactor het geboortemoment is van degeen, wiens horoscoop wordt getrokken. In al deze gevallen blijkt verder, dat er een groot aantal regels en verklaringen bestaat. Maar om een juist gebruik van deze systemen te maken is een selectief begrip en grote gevoeligheid, ja, een zekere geestelijke wetenschap van degeen noodzakelijk, die de midelen tot wichelarij hanteert. Dit zal gelden voor magie, voor kabbala, voor begrip en werken met de krachten, die de innerlijke weg met zich brengen. Kortom, er is geen enkel denkbeeld of systeem te vinden in de geestelijke wetenschappen, dat los kan worden gedacht van degeen, die het hanteert. Het is belangrijk, dat u daarmee rekening houdt. Niet wat wij zeggen alleen, maar vooral datgene, wat u gelooft, denkt en voelt, speelt de hoofdrol.

De formuleringen, die u krijgt zijn uit de aard der zaak bruikbaar, anders zou u ze niet krijgen. Maar ze zijn alleen dan bruikbaar, indien u ze op een voor

u passende en aanvaardbare wijze met voldoende vertrouwen in praktijk brengt.

Ik meen, dat deze algemene inleiding voldoende kan zijn en zou daarom willen overgaan tot het eerste onderwerp:

MAGISCH DENKEN.

Als ik denk, voeg ik voor mij beelden tezamen, die door de samenhang waarin ik ze stel begrippen vormen. Deze begrippen kunnen dan gelden als een algemene regel, waarbinnen alle vergelijkbare feiten gerangschikt kunnen zijn. Dit betekent, dat mijn voorstellingswereld van groot belang is. Immers, de wijze, waarop ik de feiten combineer, waarop ik conclusies trek, is afhankelijk van de wijze, waarop ik denk. Zolang dit denken zich voltrekt in het spoor van de algemeen erkende normen, spreken wij van een redelijk denken. Dit betekent, dat men tegenover anderen elke conclusie kan verantwoorden aan de hand van feiten, althans dit zou moeten kunnen doen.

Daarnaast spreken wij van intuïtief denken. Hierbij worden conclusies getrokken, die niet geheel rationeel kunnen worden verklaard. Men slaat bepaalde bewerkingen kennelijk over of kan die niet in een stoffelijke waarde uitdrukken. Het intuïtief denken brengt ons dus reeds het onbekende, waarbij een deel van het onderbewustzijn, maar ook vele geestelijke waarden uit het "ik" en uit de omgeving in het kader van een eindconclusie uitdrukbaar is.

Het magisch denken gaat nog een stap verder. Het groepeert niet de ontvangen impulsen binnen het kader van de redelijke erkenning en mogelijkheden, maar neemt de redelijke erkenningen en mogelijkheden en hergroepeert ze in een geheel eigen wereldbeeld, waarbij de ratio desnoods wordt uitgeschakeld.

Het zal u duidelijk zijn, dat magisch denken in de eerste plaats imaginatief denken is. Wat ik mij voorstel is voor mij een redelijke werkelijkheid op het ogenblik, dat ik er volledig in geloof. Die werkelijkheid wordt niet met anderen gedeeld of slechts gedeeltelijk aan anderen overgedragen. Voor mij is zij echter reëel. Dat betekent, dat mijn verhouding t.a.v. mijn wereld en van de z.g. feiten en door de vaste normen en waarden wordt veranderd. Hoe sterker ik mij de verandering kan voorstellen, des te groter de mogelijkheid dat ik ook anders reageer en andere krachten gebruik.

Voor de mens is het denkbeeld, dat deze verandering alleen uit de kracht der gedachten zou ontstaan natuurlijk niet aanvaardbaar. Men heeft dan ook in het verleden getracht het onbekende en onverklaarbare binnen een redelijk kader te plaatsen door persoonlijkheden te poneren, die van buitenaf als goden of demonen deze krachten tot uiting zouden brengen.

De relatie tussen de mens en deze goden of demonen was er één van zuiver menselijke aard. Ik kan hierop niet voldoende de nadruk leggen. Wij menen nl. al te vaak dat de band, die er tussen een mens en een geest, een mens en een god of een mens en een demon kan bestaan, er één is die op bovennatuurlijke gronden is gebaseerd. Dat komt, omdat wij anders de relatie, zoals wij die mogelijk zien, niet kunnen verklaren. Maar meestal gaat het in feite om een ruilhandel: ik doe dit en jij doet dat. Het gaat in de meeste gevallen tevens om het eenvoudig stellen, dat het een wat ik doe (b.v. het brengen van een offer, het uitspreken van een bezwering), bij de ander noodzakelijkerwijze een bepaald gevolg zal hebben, dat ik nu reeds heb erkend. Oorzaak en gevolg worden dus overgebracht naar het imaginatieve vlak en vanhieruit als werkelijkheid gehanteerd.

Nu is magisch denken voor de mens over het algemeen eenvoudig, zolang hij daar zelf niet geheel actief bij betrokken is. Het is zeer eenvoudig te bidden tot een godheid, tot een grote Meester of een heilige en hem te vragen iets tot stand te brengen. In alle kerken der aarde (van welke confessie dan ook) branden lampen, wordt wierook gebrand, klinken gebeden op, worden bepaalde riten voltrokken. Zij alle zijn de verklaring voor het vanzelf ingrijpen van het hogere.

In het bijgeloof zien wij precies hetzelfde. Als u onder een ladder doorloopt, dan volgt er ongeluk; breekt u een spiegel, u huwt in geen 7 jaren (wat sommigen een geluk, anderen een ongeluk oordelen). Hier is het dus niet bepalend wat u bent of doet, maar wel het feit dat die ladder zo staat, dat u er onderdoor kunt gaan, of het feit dat die spiegel breekt. Het is niet uw eigen actie; die is niet bepalend, zij is incidenteel. Het is eerder de ontstane relatie, die bepalend is.

In het magisch denken moeten wij juist deze toevalsfactor terzijde schuiven, want ook al wat magie heet en met magisch denken in verband staat, is in feite een geestelijke wetenschap. En in een wetenschap kunnen en mogen wij niet uitgaan van toevalligheden; daar moeten wij uitgaan van voor ons bestaande regels en feiten.

Nu kan ik stellen: Indien ik niet wil huwen, dan kan ik dus een spiegel breken. Zodra ik dit bewust doe, zou dus het gevolg moeten optreden. (Wat dan over het algemeen niet optreedt.) Ik heb dan zelf iets gedaan, waardoor ik iets wil bereiken. Dat is magisch handelen. Maar de gedachtengang, die daaraan ten grondslag ligt, is nog niet magisch. Want ik neem nu maar aan, dat die spiegel dat inderdaad zonder meer tot stand brengt. Ik moet weten wat die spiegel is en wat zij doet. Pas als zij voor mij een bepaalde kracht of een verhouding van krachten weergeeft, die voor mij kenbaar is, zal mijn actie ook het resultaat zijn van een magisch denken, van een magisch besef.

Stel nu: ik ken het geheel van mijn wereld niet. Ik besef wel de verschijnselen, welke die wereld vormen. Achter alle verschijnselen moet een oorzaak liggen. Deze kan kenbaar, definieerbaar of niet-kenbaar, niet-definieerbaar zijn. Indien een oorzaak niet onmiddellijk redelijk of zintuiglijk kenbaar of definieerbaar is, kan ik door eliminatie van oorzaken toch komen tot een omschrijving van hetgeen oorzakelijk zou moeten zijn. De basis van het magisch denken is dus niet het zonder meer erkennen van kosmische wetten of geestelijke of demonische krachten. Het is eerder het uitschakelen van andere oorzaken, totdat er een bepaald omschrijfbaar (maar niet gekend) gebied overblijft; welk gebied ik dan kan benoemen en door mijn kennis van de begrenzingen ervan ook enigszins kan hanteren. Hoe meer ik niet weet, des te groter voor mij de magie, die noodzakelijk is om mijn leven te verklaren. Hoe meer ik meen te weten, des te meer ik voorbij ga aan het onbekende, nalaat het onbekende te definiëren of althans te omschrijven en hierdoor niet kom tot een bewuster, actiever en beheerster leven.

De magie van de oude volkeren geeft ons hiervan zeer interessante voorbeelden. Zo is het Atlantisch denken gebaseerd op wat men kan noemen een telepathisch contact met entiteiten. Hier geldt: Als ik de entiteit heb bepaald, dan heb ik mede bepaald wat haar krachten en haar algemene neiging is. Ongeacht de persoonlijke verschillen mag ik dus erop rekenen, dat een beïnvloeding van een geest zekere resultaten uit die geest met zich brengt.

Atlantische magie is in de eerste plaats geestenmagie, waarbij - en dat mogen wij niet over het hoofd zien - de geest niet alleen als onmiddellijke voltrekker van het magisch gebeuren geldt, maar daarnaast in zeer belangrijke mate als raadgever optreedt. Daar waar de mens zelf niet beseft, kan de geest wel beseffen. Zij kan de conclusies van hetgeen wordt beseft aan de mens weergeven in een zodanige vorm, dat de mens daden kan stellen, welke voor hem onverklaarbare gevolgen hebben. Dit kunnen zuiver natuurlijke kwesties zijn: chemische reacties b.v., het gebruikmaken van bepaalde magnetische krachten en stralingen; wat in Atlantis inderdaad is gebeurd.

De tijd van de primitieve magie, die na het hoogtepunt van Atlantis overal opbloeit, is in de eerste plaats gebaseerd op het uitbeelden van schijnbaar abstracte begrippen. Strijdvaardigheid, moed, oorlog zijn belangrijke factoren in het menselijk leven. Deze factoren zijn onberekenbaar. De berekenbaarheid daarvan moet ergens bestaan; dientengevolge oorlogsgoden.

Een oorlogsgod krijgt een gestalte. Die gestalte kan aan de fantasie ontleend zijn, maar ook aan andere levende wezens. Als ik deze god aanroep, dan roep ik datgene aan, wat de strijd helpt bepalen. Mijn besef t.a.v. de strijd en haar mogelijkheden wordt groter en dientengevolge zal ik de strijd juister en

vollediger kunnen voeren.

Oude hindoe-geschriften zowel als uw eigen bijbel en verschillende andere oude geschriften en verhalen geven steeds iets van oorlog weer. Opvallend is hierbij, dat strategie vaak als een ingrijpen van de goden wordt beschouwd. Denken wij aan Salomo, die zijn vijanden verblindt door de zon te doen weerkaatsen in de schilden van zijn krijgers.

Denken wij aan Gideon, die een bepaalde methode van psychologische oorlogsvoering uitwerkt: flambouwen met daarbij het krijgsgeschreeuw. Deze dingen worden als goddelijk voorgesteld, omdat er geen regels bestaan, waardoor de mens ze zonder meer zou kunnen kennen, berekenen en begrijpen.

Het komt erop neer dat deze vroege magie, die in vele vormen lang bewaard is gebleven, in feite de abstractie vorm geeft en de eenmaal gegeven vorm als werkelijkheid hanteert. Daarna krijgen wij de concretisering van het godsbegrip in beelden, in voorwerpen. De heilige bomen, de heilige bronnen, de spiegelvijvers zijn het begin. Maar dan worden wij toch zeer snel geconfronteerd met heiligenbeelden of godenbeelden, die kunnen worden beïnvloed. Het slaan van spijkers b.v. in bomen en beelden is een bekende poging om door een stoffelijke actie een geestelijke werking te verkrijgen. Hierbij gaat de gewone gelovige uit van het standpunt, dat de actie op zichzelf het resultaat veroorzaakt. De magiër denkt daar anders over; en vergeet u niet dat ook dit denken kan worden teruggevoerd tot 10.000 jaar voor uw jaartelling.

Als ik een feitelijke voorstelling heb (al dan niet juist), waarin een bestaande kracht voor mij omschreven is, zal elke voorstelling, die men zich daarvan op aarde maakt, bruikbaar zijn om deze kracht tot mij te trekken. Ik voel mij daarmee één. Naarmate ik mij meer met die kracht één gevoel, kan ik meer aan die kracht overdragen. Als ik dus het beeld of de boom a.h.w. mishandel, breng ik een deel van mijzelf, dat één is met de kracht waarin ik geloof, in een toestand van vergrote activiteit. Die vergrote activiteit zal op geestelijk en ander terrein leiden tot een concretere daadstelling en daarmee tot de projectie van vele krachten, die de mens normaal niet pleegt te kennen. Dit zijn, zoals u zult begrijpen, eenvoudige voorbeelden.

In Egypte is de gehele structuur veel ingewikkelder geworden en zien wij dat men gelooft in de inwijding. Deze inwijding is te vergelijken met hetgeen zich ook na de dood schijnt te voltrekken. Ook in andere landen bestaan soortgelijke overleveringen. Belangrijk bij dit denken is nu, dat de macht wordt uitgedrukt door een woord. Een woord is een begrip; en begrip is de omschrijving in gedachten van een waarde. Naarmate de associatie met de waarde intenser wordt en gelijktijdig een vergelijking met stoffelijke waarden kleiner, zal de eigen geestelijke kracht meer worden geprojecteerd. De z.g. wachtwoorden van een Dodenboek, de magische formules van de priesters, de bezweringen en bezweringsgebaren kunnen dus m.i. worden beschouwd als een soort mathematica, waarin de definitie plaatsvindt van de verschillende vergelijkbare inhoudswaarden van eigen denken, geest en contact met andere waarden of wereld.

Van hieruit kunnen wij een grote stap verdergaan, omdat het christendom later een groot gedeelte van de magie eigenlijk ongedaan heeft gemaakt, terwijl in andere landen de magie vastloopt in filosofie, waarbij het daadelement vermindert. Ik geloof dan ook nu te kunnen overgaan tot het magisch denken, zoals het in uw eigen tijd kan bestaan en de manier, waarop het hanteerbaar is.

Wat ik mij voorstel, moet ergens waar kunnen zijn, anders is het niet voorstelbaar. Wat ik mij voorstel, moet echter één zijn met mijn wezen en mijn willen, omdat ik zonder dit de bedoelde intentie niet voldoende kan uitstralen en daarmee de mogelijkheid voor mij niet tot werkelijkheid kan maken.

Verder is het noodzakelijk, dat ik in het magisch denken mijn eigen formulering gebruik. In de oudheid was het mogelijk om in oude, vergeten talen te spreken en daaruit magische formules te brengen. In deze tijd zal men de taal al heel gauw als onzin (dus niet zinnig) bestempelen, ofwel beschouwen als het herhalen van onbegrepen woorden. Daardoor is deze vorm van magie niet meer erg aanvaardbaar.

Elke mens heeft echter zijn speciale uitdrukkingen, die hij gebruikt om zijn eigen wereld nader te omschrijven. Dat kan een uitdrukking zijn tegenover een medemens, waardoor een speciale relatie, een gevoelswaarde, een geestelijke inhoud misschien tot uitdrukking komt. Zodra dit een persoonlijke uiting is, zal de uiting op zichzelf alle daarachter liggende begrippen mede voor het "ik" en waarschijnlijk ook voor degeen tegenover wie men het gebruikt, activeren. De verhouding wordt daarmee dus bepaald. Indien dit waar is, zal elke verhouding door dit eigen woord of begrip in mij ten aanzien van een ander - en in zoverre er een reëel contact bestaat in de ander ten aanzien van mij - bepaalbaar en dus ook beheersbaar worden. Dit is de eerste vorm, die wij in het magisch denken moeten accepteren.

Het sleutelwoord of de sleutelbegrippen.

Een dergelijke sleutel kan ik alleen uit eigen wezen putten. Ik kan daarbij gebruikmaken van de kennis, die ik buiten mij opdoe, maar de bijzondere waarde, die ik aan een woord of een begrip ga geven, is geheel afhankelijk van mijn denken, van mijn geloof en van mijn persoonlijke inhoud.

Het is duidelijk: hier ligt een persoonlijke waarde. De algemene regel is:

Het magische sleutelwoord zal het "ik" ontplooiën tot zijn volle kracht en bepalen in zijn verhouding tot het andere door het groundbegrip, dat eraan ten grondslag ligt.

Dan moeten wij begrijpen dat de overdrachtelijkheid, die in dit hanteren van het woord ligt, eigenlijk in alle dingen kan worden vastgelegd. Elk voorwerp, dat ik hanteer, kan voor mij een bijzondere betekenis hebben. In de oudheid noemde men dat een fetish of amulet. In de moderne tijd spreekt men eerder over sentimentswaarden, gelukbrengers. In feite betekent het: een voorwerp kan voor mij de uitdrukking zijn van een toestand of een begrip; en door het hanteren van het voorwerp wordt voor mij die toestand of dat begrip zo scherp omlijnd, dat ik volgens die waarde zal reageren.

In de praktijk zal een ieder daarvoor andere dingen gebruiken. Maar aanzien voorwerpen de dragers kunnen zijn van dergelijke begripswaarden, kan worden gesteld: Een ieder, die voorwerpen kent, waaraan hij of zij een zeer bijzondere betekenis geeft, zal deze kunnen gebruiken om in zichzelf bepaalde kwaliteiten te wekken of voor zichzelf bepaalde mogelijkheden te vergroten.

Dan kennen wij de daad als magische waarde. In deze tijd heeft het uitgebreid magisch ritueel m.i. grotendeels afgedaan, omdat de mens niet de rust, de tijd en de voorbereiding kan vinden om die magische daad juist te volbrengen. Wij mogen dus niet meer, zoals in het verleden, zoeken naar het exceptionele ritueel, dat buiten de wereld staat. Wij zullen eerder moeten zoeken naar dingen in de wereld, die voor ons een bijzondere betekenis hebben.

Als dergelijke handelingen, daden, achtiemogelijkheden bestaan en zij voor ons een bepaalde inhoud bezitten, die verdergaat dan het onmiddellijk kenbare, dan kunnen wij ze gebruiken om al hetgeen wij aan die voorstelling verbinden ook waar te maken. Hierdoor is de daad in de moderne magie wel zeer belangrijk geworden. Het woord kan men voor zichzelf gebruiken.

De materiële waarden zal men als modern mens vaak terzijde schuiven, omdat het geloof aan materie die iets kan doen nu eenmaal niet erg past in het hedendaagse denken. Maar dat daden iets tot stand brengen, gelooft men nog steeds. Daarom is het eenvoudiger aan een actie een grotere inhoud te geven dan de algemeen kenbare, dan aan b.v. een voorwerp. Daden kunnen dus worden gebruikt om grotere krachten in het "ik" te wekken.

Met al deze artikelen heb ik getracht duidelijk te maken, dat in het magisch denken het vergroten van eigen vermogen en capaciteit een allereerste plaats dient in te nemen. De afhankelijkheid van andere krachten zal over het algemeen het geestelijk peil van degeen, die daarvan gebruik maakt, wat verlagen. Het zal hem moeilijkheden bezorgen, omdat hij die andere krachten niet altijd geheel kent. Ga in het magisch denken dus uit van het standpunt, dat u meer mogelijkheden en kwaliteiten bezit dan algemeen kenbaar of redelijk omschrijfbaar zijn. Tracht door middel van associaties en een bewust gebruiken van de ontsta-

ne associaties deze krachten in uzelf te wekken en te ontplooiën.

Waar in het redelijk denken een verklaring, een "hoe" en "waarom" altijd noodzakelijk blijft, is in het magisch denken dit niet het geval. Soms is het "waarom" bepalend; soms is het "hoe" bepalend. Maar wanneer wij de vraag "waarom" volledig kunnen beantwoorden, is het "hoe" vanzelfsprekend geworden; het ligt dus in het "waarom". Als wij de vraag "hoe" hebben beantwoord, is het "waarom" mede gedefinieerd; d.w.z. dat bepaalde logische factoren in het magisch denken wegvallen. Zij vallen weg, omdat wij in onze motivering, ons denken en gebruik komen tot een zo compacte gevoelsformulering, dat een verstandelijke uitleg deze alleen maar kan schaden.

In het magisch denken stellen wij dan ook in de eerste plaats: Niets is onmogelijk. Nu weet ik, dat er dingen zijn, die onmogelijk zijn. Als u probeert in uw eigen rug te bijten, zult u zelfs als slangenmens zeer grote moeilijkheden ervaren. Maar het gaat er mij niet om of ik dit feitelijk kan doen. Het gaat mij erom: kan ik dit veroorzaken? Veroorzaken kan ik alles. Daarom stel ik; Er is niets onmogelijk, maar ik kan niet van alles de weg en de middelen vanuit mijzelf omschrijven. Dan zouden wij dus als algemene regel kunnen stellen:

Een redelijke verklaring van mogelijkheid is niet belangrijk. Zij zal, indien ik dit tracht te bereiken, vaak mijn geloof, mijn gevoelswaarde en soms zelfs de waardering voor bepaalde woorden, middelen of krachten die ik heb, eenvoudigweg schaden. Laat mij daarom in het magisch denken nooit trachten het hogere terug te brengen tot mijn eigen termen. Laat mij alleen mijn verhouding tot het hogere uitdrukken in voor mij hanteerbare, bepaalbare en herhaalbare termen. Dit laatste is voor sommigen van u onduidelijk. Ik zal het trachten uit te leggen.

Ik wil de zon laten opgaan te middernacht. Dat is niet mogelijk. Zon betekent voor mij licht. Als ik dus zeg: Er moet licht zijn te middernacht, dan is dit wel mogelijk. Ga ik dit overwegen, dan zal ik nooit tot een vergelijkbaar licht kunnen komen; wat ik krijg is een kaarsvlammetje, niet een zon. Ga ik echter niet de middelen overwegen, maar de noodzaak en weet ik deze vanuit mijzelf zeer sterk tot uiting te brengen, dan zal hierdoor geestelijk kracht worden ontplooid. Deze geestelijk kracht kan dan stoffelijk b.v. brengen: een voor mij en enkele anderen waarneembare straling, die vergelijkbaar is met zonlicht; een fluorescentie waarin alles kenbaar is als bij zonlicht. Maar op het ogenblik dat ik wil verklaren hoe het gaat, gaat het niet meer. Daarom: wij moeten niet uitgaan van de vraag: Hoe kan het? Wij moeten uitgaan van de vraag: Wat wil ik?

In de tweede plaats geloof ik, dat hetgeen ik wil, bereikbaar is. Geloof ik dit niet, geen resultaat.

Nu zou de moderne mens meestal wat redelijk en logisch willen denken en hij zou daarom geneigd zijn formuleringen te geven. De formuleringen, die ik u hier geef, vormen een klein systeem. Ze zijn niet onfeilbaar, maar ze kunnen dienen als basis voor het vinden van een eigen systeem.

1. Elk begrip is gelijk, onverschillig hoe het wordt uitgedrukt, hetzij als begrip, als feit of als constatering. Als ik zeg "water", dan is water precies hetzelfde als het geschreven symbool voor die samenstelling: H_2O . Indien ik dit besef en ik heb niets te drinken, kan ik H_2O neerschrijven en water verkrijgen.
2. Alle waarden van één klasse zijn gelijk. Wij hebben in de magie dus in de eerste plaats te maken met een kwalitatieve bepaling, niet met een kwantitatieve.

Als ik zeg dat ik goud wil maken, dan heb ik niet gezegd hoeveel goud. Dit kan ik niet doen. Zodra ik begin met een calculus waarbij hoeveelheden (getallen) een rol spelen, ben ik nl. niet meer in staat om goud te omschrijven. Ik kan nl. maar één ding tegelijk opschrijven. In het magisch denken is dus de omschrijving van het gewenste noodzakelijk. Als ik neerschrijf "goud", dan is dat goud, mits ik daarin voldoende geloof. Dit laatste klinkt een beetje vreemd (de meesten zullen aan het

goudmaken niet zo gauw toekomen, wat u ongetwijfeld betreurt), maar dit is het principe.

Als ik een samenstelling moet maken van iets en ik weet hoe de oorspronkelijke structuur is, dan kan ik zeggen: Als ik cement en steen neergooi en denk aan de vorm "huis", dan zullen die zich hergroeperen in de vorm "huis". Dit drukt men uit. De groepering en hergroepering van materiële waarden is mogelijk, mits de materiële waarden worden erkend als een noodzakelijk grondbestanddeel van het denkbeeld en dit met volledige omschrijving en kracht wordt uitgedrukt. Ook dat zal in uw dagen niet zo gemakkelijk worden aanvaard. Het is echter wederom een basisbegrip voor degenen, die in magie wil leren denken.

3. Alles wat meetbaar is (dus abstract), is in wezen gelijk. De uitdrukking waarin ik meet - of het in centimeters is of op een andere manier - is dus een waardebepaling mijnerzijds. Dan zal hetgeen omschrijfbaar is volgens mijn bepaling kunnen worden uitgedrukt. Indien u afstand kunt uitdrukken als snelheid (beweging), als verschil van standpunt, als energie van beweging, als tijd etc., dan volgt hieruit dat u in bepaalde ruimtelijke verhoudingen al die waarden kunt maken door uw waardering; dat gebeurt in feite door meten. Maar indien ik nu het proces dat daarbij te pas komt uitschakel, blijft voor mij de feitelijke gelijkheid bestaan. Daarom geldt: Hoe hoger de kracht, die ik besef en hoe sterker de eenheid of de verbondenheid, die ik daarmee gevoel, des te groter voor mij de hanteerbare energie is. Ik heb niet een feitelijk verschil tussen mij en het andere omschreven, maar een capaciteit begrensd door het andere en mijzelf.

Voorbeeld: U heeft een kist van 2 bij 3 m. en een diepte van 1 m. Nu kan ik zeggen: Die kist is 2m lang. Ik kan ook zeggen: Zij is 2 m. breed. Maar ik kan ook zeggen: Zij heeft een inhoud van 6 kub.m. Als ik zeg 6 kub.m., dan heb ik bergruimte, een mogelijkheid, omschreven. Bij de afstand heb ik alleen maar geconstateerd zonder meer. De meting van de kist kan dus verschillende betekenissen hebben. De meting van krachten en mogelijkheden ligt in hetzelfde vlak. Als ik zeg, dat er een hoge geest is, die met mij samenwerkt, dan moet ik niet zeggen: Ik stel de afstand of het verschil tussen ons beiden vast, maar de mogelijke capaciteit, dus de hoeveelheid energie, die tussen ons beiden zou kunnen bestaan. En hoe groter die afstand, hoe groter ook de energie.

Uit dit alles vloeit voort, dat magisch denken in de allereerste plaats dus is: erkenning van mogelijkheid. Elke erkende mogelijkheid kan tot werkelijkheid worden, mits ik de juiste spanning tussen mij en de begrenzing van de mogelijkheid tot stand breng. Elke werking in de magie gaat dus van mij uit. Elke opgeroepen geest, elke geestelijke sfeer die ik inschakel, elke kracht van licht, elke kosmische tendens, die ik hanteer voor een bepaald doel, zal ik alleen kunnen gebruiken, indien ik kom tot een omschrijving van de verhouding tussen mij en dit andere. Elke werking zal voor mij uit mijzelf plaatsvinden en niet in wezen aan het andere kunnen worden toegeschreven, daar alles wat er gebeurt een projectie is van mijn eigen vaststelling.

Deze grondstellingen zijn geloof ik op zichzelf voor deze tijd wel aanvaardbaar, al vragen ze misschien enige overdenking. In de praktijk kun je met die regels natuurlijk alleen werken, indien je ze helemaal zelf hebt uitgezocht. Daarom zou enige vereenvoudiging aan het einde van mijn onderwerp zeker niet schaden.

Ik stel:

1. Als ik iets volledig besef, kan ik het waarmaken, ik kan het verhinderen, kortom, ik kan het veranderen. Ik kan niets teniet doen, ik kan niets uit het niet zonder meer vormen, maar ik kan alles vervormen. Als ik met geestelijke kracht wil werken, dan gaat het erom wat ik met die kracht wil doen, wat ik wil veranderen in het bestaande. Indien u magisch wilt denken, moet u dus nooit uitgaan van wat er nu allemaal nodig zou zijn om die verandering tot stand te brengen, maar van wat er is en wat het

moet worden. Kortom, u moogt in de magie denken aan het plaatje vóór de behandeling en na de behandeling; het tussenliggend genezingsproces behoeft u niet te beschrijven. Hoe minder u dat beschrijft, des te gemakkelijker en vanzelfsprekender het ook tot stand komt.

2. Indien wij werken met de magie, moeten wij nooit trachten de resultaten buiten het normale te houden. Laten deze resultaten zich in onze normale wereld zo eenvoudig en zo logisch mogelijk invoegen. Ofschoon het voor sommigen begerenswaard is een spectaculair resultaat te verkrijgen, zullen zij aan de andere kant daarbij vele consequenties voor zichzelf en anderen tot stand brengen, die zij niet kunnen overzien. Indien de feiten zich schijnbaar natuurlijk in het geheel invoegen, zullen zij echter te handhaven zijn en geen verweer en al te onverwachte consequenties met zich brengen. Tracht met uw gedachtekracht altijd zo te werken, dat hetgeen geschiedt zo natuurlijk mogelijk verloopt.
3. Probeert u s.v.p. niet geesten op te roepen, omdat het geesten zijn. Probeer eerder voor uzelf een verbonden-zijn met andere krachten - hoe dan ook omschreven - te realiseren. Begrijp, dat het uitdrukken van een wens, magisch gezien, de vervulling inhoudt, mits men er voldoende aan gelooft. Dit geldt zeer zeker voor aanroepingen, oproepingen en al wat ermee verbonden is.
4. Houdt u niet in de eerste plaats bezig met de z.g. materiële magie. Zij vergt grote vaardigheid en bergt in zich grote mogelijkheden tot falen en zelfmisleiding. Tracht te werken met geestelijke magie; d.w.z. in de eerste plaats met uzelf, uw gedachten, uw daden, uw handelingen. Laat deze binnen het normale vlak van uw bestaan vallen, voor zover dit mogelijk is.
5. Tracht niet te denken aan redelijk of niet-redelijk, als u magisch denkt of handelt. Deze begrippen spelen geen enkele rol, behalve voor het constateren van resultaten. Of een ander het dwaas vindt of niet, doet niets ter zake. Of men meent, dat dit wijs is of dat het een onmogelijkheid is, interesseert u niet. Op het ogenblik, dat u magisch denkt, moet u in uw eigen wereld leven, die alleen wordt beperkt door uw vermogen tot voorstelling.

Indien u hier nog een raad van mij wilt aannemen: Richt het magisch denken niet op uzelf. Ook niet in de eerste plaats t.a.v. resultaten. Hoe meer u uzelf stelt als belanghebbende factor in de magische handeling, de magische gedachte, de evocatie enz., des te minder u in staat zult zijn gelijktijdig volledig en zonder voorbehoud deel te zijn van hetgeen u magisch volbrengt.

Deze inleiding tot het magisch denken is uit de aard der zaak een begin. Maar het vervolg ervan moet in uw verstand, in uw gevoel kristalliseren en op den duur ook in uw besef, dat misschien niet verder omschrijfbaar is. Al hetgeen u hoort, heeft gehoord of zult horen omtrent andere systemen, krachten en mogelijkheden, zal bijdragen tot de kristallisatie van dit magisch denken, dit vermogen tot magisch denken. U kunt alleen meer zijn dan u denkt, indien u eerst leert eraan te denken, dat u meer bent dan u hebt gedacht.

Ga uit van uzelf. Besef, dat daarbij alle krachten, die niet kunnen worden verklaard, een willekeurige naam kunnen krijgen zolang het onverklaarbare dan tenminste in zijn werking of begrenzing wordt omschreven.

-:-

O U D E M A G I E .

Lang voordat er een mens was, die iets aan wetenschap deed, waren er magiërs. Al die magiërs hadden hun eigen methode van werken, van optreden; en ik geloof wel, dat wij uit die oude magie vandaag nog iets kunnen leren.

Tegenwoordig kennen wij statistieken en toevalsberekingen. Vroeger had je de verschillende orakels o.a. het z.g. graanorakel in Babylon, waar men speciaal gefokt pluimvee losliet op een tafel, waarop verschillend gekleurd graan was gestrooid en ze dan een tijdje lieten pikken om vervolgens te constateren wat er was overgebleven. Die restanten zeiden hun heel veel, vooral als de vogel er iets bij had laten vallen; dat gaf er een bijzondere betekenis aan.

Dat de mensen op die manier de toekomst voorspelden, was helemaal niet zo dwaas, want het toeval is een factor, die overal ongeveer gelijk optreedt. In de oude magie wisten ze dat. Ze wisten b.v.: Wanneer wij deze keer onheil hebben, is het bijna zeker dat we dat nog een keer krijgen. En als de tekenen zo waren dat het onheil wel zou meevallen, dan zei men: Het ergste hebben we gehad, het flauwt af. Aan de andere kant kon het zijn, dat die heilige kippen of duiven (heel vaak de duiven van Istar) werden losgelaten en zoveel vraten, dat er bijna niets overbleef. Dan zeiden ze: Ja, nu kun je wel zien, het wordt heel erg; en ze hadden altijd gelijk.

Dat is een manier van wichelen, dat we op duizend-en-één manieren hebben gezien. Het wichelen uit de ingewanden van dieren b.v. U zult zeggen: Dat is heel wat anders dan sterrenkunde en astrologie. Maar als u naar de hemel kijkt, dan zijn dat wel vaste wetten en u kunt het een beetje vooruit berekenen, maar het is eigenlijk ook toeval, dat de zaak toevallig zo staat. Daarom kan men met die auguriën uit de ingewanden van dieren, soms van gevangen of van slaven of van kinderen ook afwijkingen constateren; en als je die nu maar goed wist te interpreteren, dan was het in orde.

Het is duidelijk, dat het interpreteren van tekenen eigenlijk van het begin af aan in de magie een heel belangrijke rol heeft gespeeld. Het begint al, als wij te maken krijgen met de eerste priesters, tovenaars, sjamanen of misschien beter gezegd: sprekers met geesten, dat was het ook niet helemaal. Die eerste mensen, die met allerhande ratels en geluidvoortbrengende instrumenten zichzelf wisten op te werken tot een staat van verdwazing. Wat werd er nl. gedaan?

Deze mensen begonnen een soort dans, waarmee ze zichzelf opzweepten. In heel veel gevallen hanteerden ze daarbij een soort slingerhout aan een liaan. Dat zoemde heel erg; en dat voortdurende gezoem, dat kan ik u verzekeren, is niet alleen irriterend, maar op een gegeven ogenblik zo enerverend, dat je de werkelijkheid kwijt raakt. Zoals menig chauffeur door het gezoem van de wielen op een asfaltdek in deze tijd eigenlijk een beetje aan het dagdromen slaat. De dagdromen plus alle verwachtingen, spanningen en noodzaken om iets te presenteren, brachten allerlei invallen en herinneringen naar voren, waartoe zo'n persoon normalerwijze geen toegang had. U kunt zeggen: dat was zijn onderbewustzijn; maar hij kon ineens profeteren. Hij kon naast heel veel zinloze dingen heel zinnige beslissingen nemen t.a.v. voeding, van kruiden, de manier waarop een wond moest worden behandeld, de manier hoe... moest worden gejaagd. Die mensen zijn eigenlijk degenen geweest, die de magie een klein beetje op poten hebben gezet. Want toen zij eenmaal bepaalde dingen konden doen, die onbegrijpelijk waren, kwam iedereen bij hen om een verklaring te krijgen voor andere dingen, die zij ook niet begrepen. Dat werd nu uitgelegd, of ze er iets van begrepen of niet. Op die manier ontstond er een systeem.

Bij dat systeem is de voorspelling eigenlijk het eerste punt dat op de voorgrond komt. Uit degenen, die zich bezighielden met prognoses is een heel geslacht van tovenaars en zelfs van wetenschapsmensen geboren. Maar natuurlijk gingen die mensen langzamerhand zelf geloven in wat ze vertelden. En dat ging zo van vader op zoon over. Iedereen bracht in het begin zijn ervaringen en verklaringen over aan zijn kinderen, later ook vaak aan leerlingen of geadopteerde

kinderen. En zo breidde dat hele verhaal zich uit en ontstond er een warboel, waarin niemand precies meer de weg wist. Dat warboeltje behield heel veel feiten. U moet dus niet te gering over die mensen denken. Ik weet het, de mensen leefden veel primitiever dan tegenwoordig en ze waren goedgevoeliger, maar het waren deze tovenaars, die vaak een kruidenkennis hadden, die werkelijk ontstellend was. Deze mensen maakten voor hun liefdesdranken, bindings- en beschermingsdranken gebruik van bestanddelen, die we er tegenwoordig nog voor gebruiken, alleen gaat het nu wat wetenschappelijker en spreken wij over het gebruik van hormonen en bepaalde prikkelstoffen. Vroeger spraken ze over bepaalde delen van b.v. een stier en over de ogen van het een of ander wezen.

Het geloof, dat de inspiratie van buitenaf komt, maakt het nodig om ook te verklaren waar ze vandaan kwam. In het begin waren dat de voorvaders, maar op den duur waren er zoveel voorvaders, dat je een selectie moest maken. Toen werden het vanzelf beschermgeesten, die langzaam maar zeker stamgoden werden. Een stamgod was een betrekkelijk willekeurige voorstelling, die gebaseerd was op de overlevering uit het verleden.

Als wij b.v. denken aan de Phoeniciërs, dan hebben wij te maken met een volk dat veel zeevaart pleegt voor die tijd; dat een beetje afweet van het leven in het water. Is het niet zonderling, dat juist zij Dagon hebben, die een visgod is? En het is dan ook duidelijk, dat al hun magie is gebaseerd op wat zij weten van de wolken, de zee, de wind en de stromingen. Voor hen is magie het veroorzaken van een gunstige stroming, het oproepen van een wind, die je in de juiste richting stuwt. Daarom vinden wij bij hen dus niet alleen de offers, die wij overal vinden, maar daarnaast een gemeenschappelijk fluiten. Het voortbrengen van fluitgeluiden door 10, 12 priesters, meestal omringd door een aantal dansende priesteressen of slavenmeisjes.

U zult zeggen: Waarom? De mens veroorzaakte op die manier wind: stuwkracht. Die stuwkracht werd in een bepaalde richting geleid. Als er nu toevallig een leger was, dat in die richting moest vechten, dan had het dus de wind mee, het ging dan gemakkelijker.

Het klinkt allemaal een beetje fantastisch. Maar vergeet niet, dat er zelfs nu nog mensen zijn, die zeggen: Als het stormt moet je niet fluiten, want dan wordt de wind erger. Dus zo heel ver staat u er, ook nog niet van af.

Bijzonder interessant wordt de magie pas, als we overdrachtelijkheidsmagie krijgen.

Overdrachtelijkheidsmagie ontstaat eigenlijk bij de vroegere groene magiërs. Dat zijn de mensen, die natuurmagiërs mogen heten; een soort heksen en heksenmeesters, die met kruiden en natuurkrachten werken. Deze mensen zeggen nl.: Als ik een veertje heb, is dat van een vogel. Een vogel kan vliegen. Als ik dus dat veertje ergens anders aan vastmaak, kan het ook vliegen. En in sommige gevallen (b.v. bij een pijl) werkte dat ook. Als ik daar een veer op de juiste manier aan vastmaak, dan houdt hij beter richting. En als het met een veertje kan, dan kan het met iets anders ook.

Als ik iemand slim wil hebben, laat ik hem dan eens insmeren met de hersenen van een vosje, want een vos is slim. Zo ontstond er eigenlijk een aantal magische recepten, die op overdrachtelijkheid waren gebaseerd.

Dat dat soms wel wat onsmakelijk was, moge blijken uit een feit, dat in Rome gebeurde. Daar was een grote begraafplaats even buiten de stad. Op het rotsachtige veld woonde een heks, die nogal gezien was; ze kon nl. je vijanden uit de weg ruimen met een drankje, ze kon je de gunsten van man of vrouw bezorgen middels een drankje en bovendien deed ze zo gek. Als het volle maan was, ging ze naar de graven waar pas begraven mensen lagen. Deze stak ze de ogen uit en at ze op, want met het oog kon je zien. Als ze dus voldoende ogen zou eten, dan zou ze veel beter en veel meer kunnen zien dan anderen. Daarom was ze op den duur ook zeer beroemd om haar profetieën.

U zult zeggen: Dat is een krankzinnig gedoe. Volkomen waar. Maar deze vrouw kon veel meer voorspellen dan anderen en zij kon dat alleen onder bepaalde condities; nl. als ze net voldoende ogen had gegeten. Onsmakelijk, maar opvallend. In heel veel gevallen treffen we in die oude magie mensen aan, die iets alleen

kunnen volbrengen, indien ze de beschikking hebben over een zeker hulpmiddel of ze gebruik kunnen maken van een zekere procedure.

Denkt u nu eens aan b.v. de oude tempels van Esculapius (de genezings-tempels), waar een slang rondkroop; een tamme slang overigens, een soort huisdier. Deze slang werd met patienten in aanraking gebracht en daardoor werden ze beter. In Lourdes worden mensen ook beter, nadat ze de H. Communie hebben ontvangen. Ik wil niet zeggen, dat het vergelijkbaar is, maar er zit toch iets van hetzelfde in. Die slang was a.h.w. de uitdrukking van het geloof aan de genezing en daarom kon je daarmee werken.

Nu moet u niet denken, dat dat alleen in die tempels gebeurde, want ook in Egypte had men bepaalde plechtigheden, waarbij slangen een rol speelden. Vreemd genoeg werden die slangen gebruikt om een mens onkwetsbaar te maken; o.a. bepaalde soldaten, vooral officieren. Deze slangen moest je niet aanraken. Je moest ernaar kijken en in sommige gevallen er tussendoor lopen. Dat tussendoor lopen was betrekkelijk eenvoudig. Men had een soort slangenkuil. De slangen daarin (er waren giftige bij, woestijnadders e.d.) waren goed gevoed, daardoor loom en sloegen dus niet tijdig toe. Het lopen door de slangenkuil deed men in de avonduren of bij volle maan. De mensen konden er rustig doorheen wandelen en het feit, dat ze dat durfden, bewees hun moed, maar gaf hun ook weer voldoende zelfverzekerdheid om moediger te zijn, dus doelmatiger te reageren.

Dat de genezing met de slang een heel grote rol heeft gespeeld, kunt u nog zien bij de uittocht van de joden uit Egypte. Bij hun zwerftocht in de woestijn wordt het volk ziek; het is een mengsel van vitamine-tekort en buikloop. Wat wordt er gedaan? Er wordt een koperen slang geëxposeerd. Het is magie van het zuiverste water.

De magie wordt steeds ingewikkelder. Als ik b.v. schoonheidsmiddelen ga gebruiken, dan lijkt dat eerder iets wat te maken heeft met Max Factor dan met de een of andere magus. Toch is dat geboren uit de magie. Want, zo zeide men, indien ik mij verfraai (dus doe alsof ik mooier ben), zal ik mooier worden. De eerste Egyptische schoonheidsmiddelen werden niet gebruikt om de vrouw in de eerste plaats mooi te maken (dus voor het ogenblik, als make-up), maar ze werden gebruikt om de vrouwen de schoonheid te geven, die ze dan als vanzelf zou krijgen.

Later is die overdrachtelijkheid nog veel groter geworden. Zo had je bij hoogwaardigheidsbekleders en vooral bij de Pharao de valse baard. Dat kunt u nog op de beelden zien. Die baard was overigens van biezen gevlochten, soms van haar, in enkele bijzondere gevallen van paardenhaar. Paarden waren heel zeldzaam in Egypte, daarom was dat heel kostbaar, kostbaarder dan mensenhaar. Zo'n baard betekende kracht. Haren, dat was zoiets als de aura van de mens; daaruit kon je kracht putten. En als je dus zo'n baard aandeed, dan had je die extra kracht, je had een uitbreiding van je aura.

Oorspronkelijk was de baard een middel om je eigen magische kracht te vergroten. Langzaam maar zeker werd hij een middel om het bezitten van die macht magisch uit te drukken. Het verschil was niet zo groot.

Op deze manier krijgen we dus heel veel gebruiken. Het is bekend, dat veel van de anachoreten (mensen, die in de woestijn woonden) de neiging hadden om haar van dieren en soms ook van mensen op allerlei plaatsen op hun lichaam aan te brengen. Zelfs Johannes de Doper was wat dat betreft een rare jongen, want ook hij hechte zich haar van dieren op velerlei plaatsen van zijn lichaam. Dat is dus weer diezelfde overdrachtelijkheid. Aura, uitstraling, haar, had daarmee iets te maken. Het was ook de magische macht over iemand. Van de goena weten we dat je met de haren van een mens ontzettend veel magie kunt bedrijven tegen die mens. En zo dachten deze anachoreten dat ze hierdoor dus geestelijk ook sterker zouden zijn en daardoor dichter bij God komen.

De schoonheidsmiddelen heb ik al genoemd. Die werden langzamerhand tot een primitieve vorm van magie. Per slot van rekening, het maken van kohl is niet zo bijzonder magisch. Op den duur heb je echter een bepaalde verfstof nodig, je hebt bepaalde middelen nodig om rimpels weg te werken en misschien ook nog iets om nagels te kleuren en wat later wil je iets hebben, waardoor je metaal

er dunder kunt laten uitzien dan het is. De eerste valse sieraden werden in Egypte gemaakt. Er was daar een specialist in het vervaardigen van een mengsel van metaal. Het was zacht metaal, lood o.a. en tin. Dat werd met woestijnzand vermengd, waarin ook wat magnesium zat. Dat werd dan gesmolten en nog eens gesmolten, op een bepaalde manier behandeld en zag er dan uit als goud.

U ziet, er is niets nieuws op de markt. Maar het was magie, want ik verander een metaal in goud. Het zag eruit als goud, dus was het toch eigenlijk een soort goud geworden. En dat gaat niet met natuurlijke dingen. Vandaar dus dat in de magie heel veel geheimen terecht zijn gekomen, die eigenlijk handwerk kunnen heten. Er zijn nu nog negerstammen, die zelf hun erts smelten, die zelf hun speerpunten, hun zwaarden enz. maken; en dat gaat van vader op zoon over.

Dat gaat ook zo met bezweringen. De opbouw van zo'n oventje, waarin dat erts werd gesmolten, de manier waarop dat moet gebeuren, is een overlevering; maar ook de woorden, die daarbij moeten worden gezonden, want anders zal dat zwaard niet goed zijn en zal de speerpunt niet treffen. Associaties, waarbij dus wel blijkt dat heel veel dingen eigenlijk bijgeloof en wanbegrip zijn, sommige suggestie en psychologische beïnvloeding.

Nu zult u zich waarschijnlijk afvragen: Waar blijft die echte oude magie? Die oude magie berustte op verschillende hoofdpunten. Ik zal ze stuk voor stuk proberen te illustreren.

Suggestie. Als ik iemand zeg dat er iets is, ook al is er niets en ik zeg: Kijk nu eens goed en nog eens, dan lijkt het net de kleren van de keizer; dan zie je iets wat er niet is. Ik kan ook verdergaan dan dat en iemand suggereren, dat er een bepaalde toestand bestaat. Deze suggestie kan ik dan versterken met mijn eigen gedachtekracht. Elke mens heeft gedachtekracht en magnetiseren bestond allang vóór Mesmer. Maar als ik mij op een bepaalde manier tot een mens richt, kan ik in hem een verandering tot stand brengen.

Dat was de basis van heel veel oude genezers en zelfs van een groot aantal geneesheren, de eigenlijke doktoren van de oude rijken. Dat geldt zelfs nog voor Athene, waar de dokter ook wel wat meer wist. Hij was filosoof en wist iets meer over het menselijk lichaam, maar driekwart van zijn behandelingsmethode was zuiver magisch. Hij werkte met zegels, met bovennatuurlijke krachten, met dranken, met gebaar. Dat deed Paracelsus eigenlijk ook nog op precies dezelfde manier.

De natuur leeft. Het leven van de natuur kan ik overdragen op de mens; dus kan ik er iets mee doen. In de natuur bestaat een leven, dat strijdig is met het leven van de mens: het vergif b.v. Indien ik dat leven kan concentreren en ik geef dat aan de mens, of ik stuur de essentie daarvan naar een mens toe en ik kan hem suggereren dat die kracht naar hem toe komt, dan zal hij worden vergiftigd en zal hij sterven.

Met geesten is het weer een beetje anders. Ik weet wel, dat geesten tegenwoordig niet in hoog aanzien staan, of ze moeten op de lijst der heiligen voorkomen, oorlogshelden zijn of onbekend begraven onder een eeuwige gasvlam. Maar het leven na de dood heeft altijd contact gehad met deze wereld.

Vroeger kon je dat gemakkelijker geaccepteerd krijgen. De mensen beeldden dan zo'n overledene wel uit in de vorm, waarin ze dat begeerden, indien dat contact bestond. Nu heeft de geest bepaalde mogelijkheden tot kennen, tot redeneren, tot overzien en vaak ook tot handelen, die de mensen niet hebben.

De contacten met de geest waren voor de magie dus heel erg belangrijk, want de geest leerde de mens a.h.w. dingen zien, die hij zelf niet wist. Zij kon b.v. de mens voorlichten over gebeurtenissen, die op grote afstand plaatsvonden; en dat werd langzaam maar zeker een erfdeel. Om u een aardig voorbeeld te geven:

Ttoen de eerste wereldoorlog werd uitgevochten, drong men door in Afrika met een expeditie. Daar trof men negers aan, die van de gehele wereld waren afgesloten en die precies wisten te vertellen op welk ogenblik de slag rond Parijs en aan de Somme begon. Ze beschreven het wel een beetje anders dan het was, want ze hadden het over soldaten met bijzonder grote speren en bussen die

vuurspuwen. Maar ze hadden de feiten gezien. Die bekwaamheid komt voort uit het samenleven a.h.w. met de geestenwereld en daardoor een veel groter besef. In de oude magie werd dat beoefend en langzaam maar zeker ging men ook leren dat men geesten in verschillende soorten kan onderbrengen.

U heeft allemaal wel gehoord van de mannelijke en vrouwelijke duivels en demonen, die op aarde rondlopen (de Lamia's o.m.) en de manier, waarop ze mensen in het verderf proberen te storten; maar ook hoe er goden over deze aarde wandelen. U zult zeggen: dat is gewoon bijgeloof. Neen, dat heeft toch eerlijk met de magie te maken.

Alles, wat er in de geest bestaat, kan in de stof werkzaam zijn. Een lamia is niet een vergeestelijkte figuur, ze is een bezetene. Ze is iemand, die bezeten wordt door een entiteit of een deel van haar eigen geest, waardoor ze anderen wil verdueren. Daarop komt het eigenlijk op neer.

De magiër leerde al heel gauw, dat je die personen kunt dwingen zich te uiten. De bezweringsmagie was er oorspronkelijk voornamelijk op uit duidelijk te maken of een persoon nu werkelijk dat was wat hij pretendeerde te zijn. Dan werd er gebruik gemaakt van sleutelbegrippen van de eigen maatschappij, de eigen beschaving en die werden zodanig dwingend geformuleerd, dat de ander wel moest reageren. Exorcisme kon worden bereikt door een mens a.h.w. een shockkuur te geven, door hem zodanig te confronteren met zijn eigen gespletenheid dat hij verloren ging. Maar ook een geest, die bezit nam, kon op een soortgelijke manier in conflict worden gebracht met de oorspronkelijke bewoner en daardoor worden uitgedreven, vooral indien er nog wat vitaliteit van de exorcist (de genezer) werd overgedragen aan de ander.

Deze manier om geesten uit de eigen stoffelijke omgeving te verwijderen ging natuurlijk gepaard met het stellen van allerhande regels over de gedragslijn van die geesten. Een duivel b.v. kan niet over water gaan en evenmin zou de weerwolf over stromend water kunnen gaan. Nu weten we wel, dat lysantropie (weerwolfziekte) inderdaad een bestaande ziekte kan zijn. Het is dus niet alleen maar een verhaaltje. Alleen het is anders dan we dachten. Maar vergeet weer niet, achter de weerwolf staat een realiteit. En we kunnen nu aantonen, dat de maanziekte, de bezetenheid, ook een bepaalde natuurlijke oorzaak heeft. Je kunt niet helemaal verklaren wat het is, maar één ding is zeker: op dat ogenblik komen totaal andere elementen van de mens in het spel, er komen totaal andere krachten van die mens tot uiting. Hij wordt soms tienmaal zo sterk als hij was. Hij wordt veel leniger dan hij was. Hij erkent niet meer de grenzen van het mogelijke, die hij eens kende. En als men dat dan weet, is het dan zo dwaas om aan te nemen dat tovenaars eigenlijk precies hetzelfde zijn. De magiërs van eens waren heus niet alleen maar mensen, die met bezweringen het volk bedrogen. Het waren mensen, die door kunstmatig contact met geesten te krijgen, door kunstmatig in zich een bepaalde situatie te wekken, in staat waren dingen te doen, die voor anderen onbegrijpelijk waren. Dat was hun grootste en sterkste punt.

Nu ik dit allemaal heb verteld, zal het u ook duidelijk zijn dat voor de mensen de dingen, die in hun leven een grote rol spelen die ook in de magie moeten spelen.

De mens wil vaak bijzonder graag vliegen. Hij is ook erg bang voor vallen. De magie, waarmee een mens zijn moed, zijn verdienste vergroot, maar ook een hulde brengt aan de goden, vinden wij overal op de wereld terug. In de Stille Zuidzee zijn er eilanden waar men met een liaan aan de voet gebonden van een toren afspringt om dan net boven de aarde tot stilstand te worden gebracht, als je geluk hebt. De z.g. vliegers van Mexico zullen binnen kort wel weer voorstellingen geven. Ook deze stammen uit godsdienstige rituelen. De z.g. zweefsprongen van de rotsen, die in de buurt van het Zevengebergte en de Karpathen een lange tijd in de mode zijn geweest, waarbij men sprongen maakte met een soort parachute en moest landen op een hoop hooi of op opgetaste naaldboomtakken, waren ook weer het bewijs van een bepaalde kracht, maar ook van het verwerven van een bepaalde kracht. Maar als een mens nu voldoende ging geloven dat hij kon vliegen, dan kon hij op een gegeven ogenblik ook veel beter lopen; hij had het gevoel dat hij lichter kon zijn. Hij kwam daardoor tot een ontspannen, automatische

beweging, waarbij de spiervermoeidheid eigenlijk vergeten werd. Daardoor was een regelmaat van lopen mogelijk, die anders niet bereikbaar lijkt.

Nu denkt u misschien: was dat alleen in het Zevengebergte? Welneen. U hebt allemaal wel eens gehoord van lung-gon-pa's (de snellopers bij de Lama's). Men zegt van hen dat ze zo snel gaan, dat ze tweemaal zo hard lopen als een paard en twee- tot driemaal de afstand kunnen lopen, die een paard per dag kan afleggen. Dat ze dit doen zonder stil te houden en dat het gras zich bijna niet buigt onder hun voeten, dat is een verhaal. Maar er is wel een zekere magie aan verbonden.

Wanneer ik in concentratie ben, kan ik veel meer. De magie maakt daarvan gebruik. De magie maakt ook gebruik van b.v. de sexualiteit. Het is een vorm van zelfvergetelheid, maar het is ook een uitdrukking van vruchtbaarheid, van vreugde. Het is een vrijmaken van allerhande dingen, ook van bepaalde uitstralingen. Het is begrijpelijk, dat ook dit in vele rituelen is opgenomen.

Nu spreekt men tegenwoordig over dergelijke dingen alleen nog alsof het duivelsvereerders zijn, maar vergeet daarbij dat vroeger dergelijke seksuele rituelen heel normaal waren. Dat ze in alle grote rijken voorkwamen, zelfs in het Romeinse rijk. Dat zij ten doel hadden om in de mens het gevoel van verbondenheid met het Al zodanig te wekken (het gevoel van zin hebben in het leven waarschijnlijk) dat hij daardoor aan zijn omgeving kracht kon mededelen.

Het is heel begrijpelijk, dat men dergelijke rituelen gebruikte en dat ook de magiër dergelijke dingen een bijzonder sterke nadruk gaf. Er zijn op het ogenblik nog negerstammen, waar ontmaagdingsrituelen regelmatig plaatsvinden naast de pijninwijding voor de jongens. Ook dat is zo oud als de weg naar Rome. Zolang de mens met de natuur verbonden blijft, zal dat eveneens blijven bestaan. Voor het meisje betekent het vrouw- worden iets meer. Want vrouw- worden is in een dergelijke stam niet alleen maar iemands vrouw worden, maar het betekent een totaal nieuwe rol in de wereld krijgen; en dat is het magisch geheim. Bij de negerstammen hebben vrouwen dan ook hun eigen vorm van magie, tegenwoordig nog.

Nu zijn er andere dingen waar een mens een groot respect voor heeft en die altijd een bijzondere waarde voor hem hebben gehad. Denk eens aan het vuur. Het vuur was iets wat oorspronkelijk alleen door een natuurlijke oorzaak ontstond en dat ook later nog alleen met heel veel moeite (b.v. met wrijfhouten) tot stand kon worden gebracht. Vuur is iets vreemds; het geeft licht, het geeft warmte, maar het kan ook dodelijk zijn. Het is vernietigend en levenggevend tegelijk. Is het een wonder, dat men aanneemt dat in het vuur ook bepaalde krachten leven?

In heel veel landen (o.a. ook in Nederland) bestond vroeger het geloof, dat wanneer heilige vuren brandden, de rook van die vuren zou aangeven welke landouwen, welke boomgaarden bijzonder vruchtbaar zouden zijn in het komende jaar. Want de geest van het vuur was daarin en daarmee ook weer de geest van groei en van vruchtbaarheid. Waarmee ik dus weer zit in de algemene magie en het magische geloof en niet bij de magiër zelf.

Het is ook erg moeilijk iets over de magiër zelf te vertellen dat volledig klopt. Je kunt iets vertellen over één magiër uit een bepaalde tijd, maar je kunt nooit iets vertellen over alle magiërs van die tijd. Je kunt een magisch ritueel beschrijven, zoals dat b.v. bij de Kelten gebruikelijk was. Maar dat ritueel veranderde voortdurend, dat paste zich voortdurend aan, zodat je a.h.w. alleen maar een momentopname kunt maken en nooit een volledige weergave kunt geven.

Laat mij dan proberen om toch iets in die richting te doen. Dan wil ik u allereerst vertellen hoe ze vroeger de geesten van voorvaderen, belangrijke koningen of lagere goden wisten op te roepen. Dat zijn gebruiken, die ongeveer teruggaan tot 25.000 - 30.000 v. Chr. en die dus in gewijzigde vorm hier en daar nog bestaan.

In de eerste plaats is nodig een plaats, die gereinigd is. Men deed dit meestal door die plaats a.h.w. met takken de grond te beslaan en te vegen; daarnaast door een dans, die speciaal het uitdrijven van demonen ten doel had. Hieraan werkte de hele gemeenschap over het algemeen mee. Dan komt de hoofdpersoon, die het oproepen moet doen. Hij komt binnen de magische, geheiligde cirkel

en maakt gebruik van alle middelen (dat waren in het verre verleden ook kruiden en ritme) om zichzelf in een toestand van verrukking te brengen. Er moet ook een gevaar bij zijn en dat gevaar moet worden uitgedaagd. In 9 van de 10 gevallen vinden wij een vuur, waar de danser verscheidene malen overheen springt of zelfs doorheen loopt. Wanneer deze is opgezweept, zodat hij niet bang meer is voor vuur, niets meer weet van zijn bestaan en de gehele wereld a.h.w. om hem heen werfelt, dan kan hij eindelijk geloven dat een ander zich openbaart en hij begint te spreken.

Dat gesprokene is vaak bijna onverstaanbaar. Het zijn klanken, ook wel geestentaal genoemd. Deze klanken echter dragen vaak een naamgelijkenis in zich. De gelijkenis van klanken met een naam betekent: die of die spreekt. Deskundigen, mensen die dat zelf ook wel doen, luisteren naar deze klanken en interpreteren ze. De woorden, die worden vertaald, moeten nu juist zijn. Gelukt dat, dan zal in vele gevallen dus het medium (noem het maar zo) antwoord geven op de vragen, die worden gesteld. Daarbij moet wel worden opgepast, omdat het medium in deze toestand vaak bijzonder agressief is.

De geesten, die zich door een dergelijk medium uiten, maken gebruik van de uiterste toestand van opwinding. Hierdoor breidt de aura van de mens zich uit en omdat er geen enkel doel bestaat buiten de receptiviteit, is het zeer gemakkelijk om de eigen aura met de aura van het medium te verweven. Van hier tot de uiting via het medium is het meestal eenvoudig. Maar omdat de geesten in die tijd de spraakbeheersing nog niet zover hadden geperfectioneerd als wij dat in de laatste 1500 à 1600 jaar hebben gedaan, begonnen ze meestal eerst te kijken wat erin zat. De gestamelde klanken, die werden geïnterpreteerd, waren over het algemeen inderdaad een soort definitie-code, te vergelijken met het stemmen van een viool of piano: het juist afstemmen van de klanken, opdat er iets gezegd kon worden. Dat daarbij een eigen naambegrip of een eigen aanduiding heel vaak werd gebruikt, is duidelijk, omdat je nu eenmaal enige klanken moet hebben en meestal je eigen naam de gemakkelijkste is om te controleren. Het is dus duidelijk dat op deze manier inderdaad geesten konden worden opgeroepen.

Later bleek, dat sommige mensen daarbij een zo sterk fluïde afgaven, dat het mogelijk was om daaruit gestalten te vormen. Dat gebeurde altijd in het donker, in heilige wouden b.v. De omgeving werd weer gezuiverd of was heilig en werd dus helemaal niet door anderen betreden. De ritens bleven ook ongeveer gelijk, alleen werd vaak gebruikgemaakt van bedwelmende rook of rookbekkens in latere tijd. Wanneer dus zo'n persoon eenmaal buiten bewustzijn kwam, dan kon hij door de hevige spanning een bijzonder sterk fluïde afgeven, dat kon worden gebruikt voor materialisaties. U ziet, spiritisme is ook al zo oud als de mensheid, alleen heette het anders.

Nu wil ik u een geheel ander voorbeeld geven, nl. het z.g. zenden van geestelijke dienaren. We zullen hiervoor een periode nemen, die wat later ligt: 500 na Chr. De magiër kan in deze tijd niet meer met grote gemeenschappen werken, dat is erg moeilijk. Hij werkt alleen of met enkele assistenten. Daarom is het voor hem nodig zich veel langer voor te bereiden. Hij doet dit veelal door een periode van vasten, waardoor dus de stabiliteit van de rede en het lichaam eigenlijk al iets wordt verminderd; daarnaast door bepaalde reinigingsprocedures. Hij roept vervolgens de geesten op. Hij doet dit door die geesten te omschrijven en hun symbool neer te schrijven, in sommige gevallen door een symbool op te stellen. In de meeste gevallen maakt hij hierbij gebruik van een omgrensde plaats. Dat zijn soms driehoeken, soms cirkels, zelfs vierhoeken of zeshoeken; een figuur, waarin symbolen worden geplaatst, meestal met een altaartje erbij en bijna altijd met vuur. In sommige gevallen ook met rook erbij. Aromatische kruiden worden daar meestal opgeworpen.

Als de magiër bezig is, zit hij buiten de kring, maar in een volledige concentratie. Hij probeert zichzelf in een toestand van verrukking te brengen. Op een gegeven ogenblik wordt voor hem en soms ook voor anderen een materialisatie kenbaar, meestal in de buurt van een rookbekken met aromatische kruiden en veelal nog versterkt doordat daar bepaalde kaarsen branden. Die kaarsen zijn gemaakt van een bijenwas en een bijmenging, waardoor ze een bepaalde rook ver-

spreiden. Zodra het verschijnsel wordt geconstateerd - hetzij door de magiër of door anderen - begint hij zijn macht over deze wezens tot uitdrukking te brengen. In de formule zal hij b.v. zeggen, dat hij het grote geheime Woord kent en dat hij beschikt over het Zegel van Salomo e.d. In heel veel gevallen volstaat hij alleen met het noemen van een Meesternaam. Een naam, die als klank voor hem uitdrukt de heerschappij over alle geesten. Dan geeft hij zijn bevelen. En nu het typerende: hij valt daarna in een diepe trance of onmacht. De door hem opgebouwde of opgeroepen entiteiten zullen zich inderdaad nu richten op hetgeen hij wil. Wat hij wil, omschrijft hij dus niet meer naar buiten toe (dat is in het begin wel gedefinieerd, daarna praat hij er niet meer over), maar hij stuurt a.h.w. zijn eigen gedachten met die geestelijke dienaar uit.

Die geestelijke dienaren zijn soms astrale bouwsels, maar het kunnen ook natuurgeesten zijn en in een enkel geval zelfs geesten van overledenen. Een dergelijke geest volbrengt dan de taak en indien dat niet mogelijk is, keert ze terug tot de magiër. Om dat nu te voorkomen geldt meestal, dat hij een paar beschermende amuletten bij zich draagt en in vele gevallen een z.g. geestenpen, geestendolk of geestenzwaard. De laatsten worden trouwens vandaag den dag nog in de magie gebruikt.

Wanneer de taak is vervuld, is het heel erg belangrijk dat het bekken nog brandt, indien er vuur is gebruikt; is er licht gebruikt, dat het licht nog brandt. Ten koste van alles moet dit blijven branden, totdat de man weer bijkomt, anders zou hij het slachtoffer kunnen worden van de demonen, die hij heeft opgeroepen. Daarna moet eerst weer het oplossen van de gestalten plaatsvinden en pas als dat gebeurd is, kan hij verdergaan en de ring of de figuur verbreken. Hij kan de zaak opruimen en schoonmaken.

Hiervan werd veel meer gebruikgemaakt dan u denkt; in vele gevallen tezamen met vergif en met z.g. heilige wateren. Heilige wateren, dat moet u niet zien als Jordaanwater of water van de bron Zem Zem (de Ganges), maar als chemische distillaten, die waterachtig van kleur zijn en die in zich dan vaak een greintje arseen bevatten, daarnaast enkele plantenextracten (belladonna enz. zat er nog wel eens in). Deze wateren waren dan bestemd om iemand bater of gelukkiger te maken. Wanneer de magiër enigszins kon, dan bracht hij die dingen zodanig tot stand, dat de bezwering en het ogenblik, dat de drank het slachtoffer of de begunstiger zou bereiken, konden samenvallen, zodat hij die drank a.h.w. nog in het bijzonder kon gebruiken om de hele structuur van de ander te beïnvloeden.

Nu heb ik u in dit verhaal iets verteld over die oude magie. De eindconclusie is duidelijk. Of je nu werkelijk de werelden van de geest of geesten oproept, of je werkt met duivels en demonen of dat je het alleen maar doet met gedachtenkracht, met vergiften desnoods, het komt allemaal op hetzelfde neer. Je eigen instelling is het meest belangrijke. Je eigen geloof, je eigen vertrouwen is zeer belangrijk en daarnaast dat je weet wat je wilt en dat je ook weet met wie je het tot stand wilt brengen.

De magie is altijd geweest: een mens zichzelf ontrukkend aan zijn eigen werkelijkheid en daardoor in contact komend met een grotere werkelijkheid, die hij dan ongetwijfeld op zijn eigen manier gebruikt en soms misbruikt.

:--:~:

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Eerste Les.

Inleiding.

U weet, dat we op het ogenblik met veel wisselend personeel zullen moeten werken en dat zal ook in deze cursus ongetwijfeld het geval zijn. Het is dus niet mogelijk van te voren precies te zeggen, welke onderwerpen zullen worden besproken. Indien de reeks in de volgorde moet worden afgewerkt dan is de moeilijkheid, dat een spreker, die specialist is in b.v. economische zaken misschien moet spreken over de Wereldleraar; en dat iemand, die ontzettend veel weet van de geestelijke stromingen van deze tijd, zich moet bezighouden met de oorlogsspanningen. U begrijpt wel, dat is niet aanvaardbaar en dat geeft ook geen maximum resultaat. We hebben toch geprobeerd om alle voorzieningen te treffen, die bij een cursus behoren.

De eerste spreker is altijd iemand, die een zekere specialiteit heeft. Deze is meestal dus niet in staat direct in te gaan op de vragen betreffende een vorig onderwerp. Na de pauze menen we het zo te kunnen regelen, dat ongeveer 10 minuten tot een kwartier een informatief contact instand wordt gehouden tussen de aanwezige spreker en de spreker, die het vorige onderwerp heeft behandeld. Aan deze kunt u dus uw vragen - bij voorkeur schriftelijk - voorleggen. U krijgt het antwoord daarop dan van de specialist in kwestie. Dit houdt wel in, dat u dat dus alleen maar de eerstvolgende keer kunt doen.

Ik ga vandaag b.v. met u spreken over de economie, de economische spanningen, die er op het ogenblik zijn. Als u nu drie maanden later komt en u vraagt daarover iets, dan hebt u kans dat u een specialist in filosofie te pakken heeft; en een filosoof denkt anders dan een econoom. Dat zou de zaak vertekenen.

We zullen wel ons best doen een opbouw tot stand te brengen en de onderwerpen redelijk op elkaar te laten aansluiten, voor zover dat mogelijk is.

In het tweede gedeelte van de bijeenkomst krijgt u eveneens kleine onderwerpen. Deze zijn eigenlijk alleen ter voorlichting. Het is niet de bedoeling, dat u daarover nu allerlei vragen gaat stellen. Het zijn eenvoudige beschouwingen over b.v. de toestand in India, de problemen in Mansjoeekwo of in Korea, een prognose misschien t.a.v. de ontwikkelingen in Amerika. Soms zijn er prognoses bij, die ook van belang zijn. Dat tweede gedeelte is dus informatief, behalve de vragen, die u zelf stelt.

Ik hoop, dat iedereen het ermee eens is dat iedereen het heeft begrepen.

ECONOMISCHE SPANNINGEN.

De wereld van vandaag wordt eigenlijk gekweld door verschillende problemen, die elk voor zich in de economie mede een oorzaak of een achtergrond vinden. We hebben in de eerste plaats te maken met het ontstaan van grote handelsrijken, die productie, verwerking en afzet omvatten. Deze handelsrijken zijn vaak veel groter dan u denkt. Er zijn b.v. een drietal grote firma's in de Ver. Staten, die voor een 300 producten ongeveer 90 % van de markt beheersen in dat land. Bovendien beginnen ze een toenemende invloed te krijgen op de markt in West-Europa; hebben ze een grote invloed in Zuid-Amerika, etc. Overal zien we dezelfde neiging ontstaan tot het scheppen van een soort handelsimperium. Dat is begrijpelijk, omdat de staten overal in toenemende mate het bedrijf, dat niet machtig genoeg is, aan pressie kunnen onderwerpen. Die pressie betekent betalingen. Maar dat betekent ook: je aanpassen aan hetgeen bepaalde regeerders goed vinden. En wat de regeerders goed vinden is - zakelijk gezien - lang niet altijd goed. Vandaar dat we dus in de eerste plaats te maken hebben met het grote probleem van de handelsrijken.

U meent misschien, dat dit geestelijk weinig te zeggen heeft. Toch wordt de mentaliteit van de mens en daarmee ook zijn benadering van de problemen daardoor grotendeels beïnvloed.

Wij weten allemaal dat er ontwikkelingsgebieden zijn. Een ontwikkelingsgebied of een onderontwikkeld gebied is een land, waarin de industrie (eventueel de landbouw) is achtergebleven, waarin de mensen vaak te groot in aantal zijn vergeleken bij hun productie. Dat klinkt allemaal heel aardig. Indien we echter iets verder doordringen in het probleem, dan zien we ineens een heel ander beeld rijzen.

Er zijn grote handelsimperier. U moet die niet alleen in de westelijke sector zoeken; we vinden ze eveneens in b.v. Rusland; ook Rood-China heeft bepaalde handelsimperier opgebouwd, d.w.z. complexe industrieën met zeer grote zeggenschap. De landen, die voor zichzelf die industrieën hebben opgebouwd, willen rendabel werken. Dat betekent, dat ze grondstoffen moeten kopen voor zo laag mogelijke prijs. Verder dat ze elke concurrentie op hun speciaal gebied proberen af te wenden. En ten laatste, dat ze elke poging om een verbetering van het industrieel klimaat in een bepaald land te bevorderen zullen torpederen. Dat behoeven ze niet direct te doen. Ze kunnen dat indirect doen door b.v. hun leveringen te vertragen; door bepaalde vestigingen: door dus zelf een fabriek neer te zetten en daaraan weer eisen te verbinden. Wij geven u een werkgelegenheid - zegt men dan - voor 2000 of voor 10.000 mensen, maar dan moet u ons garanderen, dat er geen andere verwerkende industrie van deze aard wordt gevestigd. Later blijkt dan, dat die z.g. industrie in feite een assemblagebedrijf is. Het zet dus wel producten in elkaar voor het land zelf en misschien de omringende landen, maar in de praktijk wordt alles eigenlijk daar alleen maar samengesteld. Het is een meccanodoos-werk. Het is helemaal niet het werkelijk produceren van iets. Dat produceren gebeurt in de landen, die hoogontwikkeld zijn.

Wat dit allemaal voor consequenties heeft, zult u pas goed begrijpen, als u denkt aan de kwestie Kenia en aan de Biafra-zaak. Hier hebben we werkelijk te maken met gebieden, waar de handelsrijken beslissend zijn.

U dacht misschien, dat Engeland wapens leverde aan het gouvernement daar, omdat ze tegen de Biafranen zijn. Dat is helemaal niet waar. De regering zelf heeft buitengewoon gunstige voorwaarden aangeboden voor herstel en exploitatie van o.m. oliewinnings- en ook ertswinningsbedrijven. Dat is de prijs, die de machthebber betaalt voor levering van wapens, voor zekere faciliteiten. Hier wordt dus oorlog gespeeld en wordt eigenlijk een deel van het volk toch op z'n minst genomen zwaar gedecimeerd, alleen maar omdat zakelijke belangen een betere aanbieding kregen van het z.g. officiële gouvernement dan van de afvallige Biafranen. En denkt u nu niet, dat dit alleen hier zo is.

Er zijn veel revoluties geweest (b.v. in verschillende staten van Zuid-Amerika, zelfs in Venezuela), waarbij de grote handelsmaatschappijen en de grote producenten in feite de regering hebben bepaald. U zegt: Dat is dwaasheid; dat kan niet. Maar de economie vergt nu eenmaal werkgelegenheid, doch ook een groeiende afzet. Wil men de kosten kunnen betalen van de steeds toezwaarder wordende gouvernementen overal ter wereld, dan moet er sprake zijn van een groeiende economie. Een groeiende economie kan ik alleen krijgen door een groeiende productie. Een groeiende productie heeft alleen zin bij een groeiende afzet. Een groeiende afzet kan ik alleen verkrijgen, indien mijn beheersing van de afzetgebieden (de markt) steeds groter wordt. Hier heeft u een typisch voorbeeld van alles wat er in de wereld gebeurt.

De mensen zien dat zo niet. U bent waarschijnlijk wel heel erg voor de onderontwikkelde gebieden. U vindt, dat u er wat aan moet doen. Maar u zult toch zeker geen rietsuiker gebruiken. Of toevallig wel? De meeste mensen doen het niet. Want het is moeilijk te krijgen; de beetwortelsuiker hoort hier in Nederland; er zijn hier grote fabrieken en de landbouw is daarop ingesteld. Niet dat de landbouw daarvan afhankelijk is, het is maar een gewoonte om die bieten te telen.

De fabrieken zijn betrekkelijk groot. De meesten van u weten niet, dat de grootste suikermaatschappijen van Nederland en België in feite één concern vormen. En u zou heel verbaasd zijn, indien u zou ontdekken, dat b.v. de Organon-sectie daar aandelen in heeft, maar ook Philips. En Philips en Organon zijn ook weer verwant. Het is één groot handelsrijk. En dat handelsrijk zegt: Wij hebben nu eenmaal de productiemogelijkheid, we kunnen er wat aan verdienen, dus geen suiker, die bepaalde landen in feite veel goedkoper zouden produceren. Dat gaat nu niet alleen over Cuba, maar net zo goed over de suikerproductie van b.v. Indonesië, delen van India, een deel van West-Pakistan waar ook suikerverbouw mogelijk is.

Op soortgelijke manier heeft men b.v. de koffiemarkt in handen weten te krijgen. Op het ogenblik wordt er met de Zuid-Amerikaanse koffie bijzonder veel propaganda gemaakt. De Congo-koffie, de Arabische en Aziatische koffiesoorten zijn eigenlijk veel minder in tel. Waarom? Het is weer heel begrijpelijk, als we ons realiseren dat de koffiehandel en de omzet in koffie voor een zeer groot gedeelte in Anglo-Amerikaanse handen zijn. Die hebben er belang bij, dat ze de koffie van Brazilië, van Columbia, etc. afzetten. Want daar hebben ze eigen plantages. Voor de menging willen ze dan wel gebruik maken van andere koffiesoorten, maar die moeten niet te duur zijn. En als de vraag naar de Zuid-Amerikaanse koffiesoorten nu maar wordt gestimuleerd, zal vanzelf de andere koffie goedkoper worden, want er is minder afzet voor. Indien er minder afzet voor is en het wordt goedkoper, kan men het gebruiken in mengingen, die dan in de handel weliswaar als Columbiaans of iets dergelijks worden aanprezen, maar die voor een deel b.v. Congo-koffie bevatten of een deel Arabica, die uit Azië komt.

De mensen zien het niet in. De mensen denken er anders over. Zij menen: Wij moeten die groeiende economie handhaven. Wij moeten ten koste van alles de productie verhogen, want alleen zo kunnen we de levensstandaard handhaven. Is dat waar?

Een verhoging van productie is alleen te bereiken door een zeer grote investering. De investering moet ergens vandaan komen. Zij komt uit het inkomen van de mensen, die sparen. U, Nederlanders, ben daarvoor zeer vatbaar. U bent een zeer spaarzaam volk. U belegt uw geld bij de bank. Deze geeft u daarvoor - laten we zeggen - gemiddeld 5 %, misschien iets minder. De bank zet vervolgens het geld uit aan de industrie of aan de Staat tegen een rente, die voor de Staat ongeveer 7 % is, maar die voor de industrie loopt tot 9 %.

Er wordt dus een investering gedaan. Die investering kost een hoop rente, die weer drukt op het product en op de werknemer, die in dat bedrijf werkt. U betaalt dus eigenlijk die rente nog eens een keer extra. Het klinkt een beetje vreemd, als je zou zeggen: Op deze manier is sparen dus eigenlijk waanzin. En dan is er nog iets bij, wat u misschien ook niet helemaal door hebt:

Laten wij de gemiddelde muntwaarde over de gehele wereld eens nagaan. (We laten nieuwe en revolutionaire staatjes erbuiten, want als we over b.v. de roepiah gaan spreken, dan is het een treurzang.) Laten we de Nederlandse gulden nemen en daarnaast de dollar. Dat zijn twee munten, die erg vertrouwd worden. De gulden is op het ogenblik een half-zachte valuta en de dollar wordt nog als een harde aangezien, ofschoon hij dat ook niet meer is. Wat blijkt nu? De waarde van één gulden in 1945 heeft op het ogenblik in koopkracht een waarde van tussen de 37 en 43 cent. Een dollar had in guldens uitgedrukt in 1947 een koopkracht van ruim tien gulden. Nu is het - eveneens in guldens uitgedrukt - een feitelijke koopkracht van ongeveer $4\frac{1}{2}$ gulden, behalve in sommige landen, die behoefte hebben aan de dollar als ruilvervaluta.

Hieruit blijkt dus, dat in de loop van 20 jaren de koopkrachtvermindering van de munteenheid ongeveer 50 % is geweest; iets meer, iets minder. Dat houdt dus in, dat alle bespaarde gelden uit 1947 nu in wezen maar de helft waard zijn. Dat betekent, dat u door uw belegging bij de bank (waaraan dus met rente verdiend wordt, bovendien door de waardevermindering, die niet drukt - vergeet dat niet - op het investerings- en productie-apparaat en niet op de bank, omdat ze haar aandeel over het algemeen niet in getallen zonder meer uitdrukt, of - zo zij dit doet - mee calculeert in het waardeverlies, in de koopkrachtdepreciatie) en bovendien door uw besparingen dus nog een keer extra betaalt. Over 20 jaar 50 %. Dat betekent een gemiddelde van $2\frac{1}{2}$ % 's jaars. Als u even goed calculeert, levert spaargeld dus niets op.

U zult zeggen: Waarom dan eigenlijk deze hang naar het groter getal, naar de hogere productie? Dat is heel begrijpelijk. Een handelsimperium nl. kan niet stilstaan. Indien een fabriek als Philips of als Daf op een gegeven ogenblik zegt: Wij blijven bij een bepaalde productie staan, dan kan men niet meer zo concurreren als men dat zou willen. Men kan dus niet proberen een groter deel van de handelskoek te krijgen. Wel zou het betekenen, dat men een stabielere productie en daarmee een stabielere werkgelegenheid zou hebben; en - als gevolg daarvan - een geringere depreciatie van de munteenheid.

Hier is dus het getal dominant geworden voor de mens. En het getal is niet uit te drukken in waarde. 100 gulden in 1947 is wat anders dan 100 gulden in 1968. Dat vergeet men. Zoals men ongetwijfeld ook vergeet, wat men in Nederland betaalt voor sociale zekerheden.

Sociale zekerheid betekent niet alleen maar wat u kunt krijgen, wanneer u het nodig hebt. Het betekent ook het onderhoud van een apparaat. Een bestuursorgaan dus, dat zorgt voor de uitkeringen, voor de contrôle en al wat erbij komt. Indien we even globaal calculeren, kunnen wij zeggen dat van het totaal van de betaalde premies tenminste 30 % aan administratieve kosten verdwijnt. Het verdwijnt gewoon als loonkosten, inrichtingskosten e.d. Hetzelfde geldt voor levensverzekeringen e.d.

Kapitaal is in onze wereld eigenlijk een heel vreemd iets. Het is een machtsmiddel geworden, waarmee je manipuleert. De mens, die dit doorziet, komt los te staan van het denkbeeld, dat geld een vaste betekenis heeft. Hij gaat het niet meer interpreteren als zekerheid, bezit of macht. Hij gaat begrijpen, dat het voor hem alleen een noodzakelijk ruilmiddel is. Zodra we dat peil bereiken, zou een mentaliteit kunnen optreden - en daar zijn de handelsrijken ontzettend bang voor - van "ik verdien wat ik nodig heb". Dat lijkt erg vreemd. Als iemand zegt: Ik heb maar 100 gulden nodig; ik verdien dus 100 gulden en dan neem ik vrijaf, dan zal iedereen zeggen: Ja, maar dat is niet goed voor de economie. Neen, voor het economisch systeem is het niet goed, maar wel voor de mens.

De mens heeft rust nodig, maar die krijgt hij niet. Die mens moet - laten we zeggen - 40 uren werken, ook als hij zich daartoe eigenlijk niet direct bereid gevoelt. Alleen de laagste klasse (dat zijn dus de contractarbeiders in de moderne tijd) heeft nog wel eens de kans om te zeggen: Ik doe het vandaag niet; ik heb geen zin. Maar naarmate je hoger op de trap van verantwoordelijkheid komt te staan, kun je minder toegeven. Je moet blijven meelopen in een tempo, dat te hoog is voor de mens. Hierdoor ontstaan geestelijke spanningen; overspanning op

mentaal terrein. Het resultaat is een steeds grotere instabiliteit van de mens. En die instabiliteit neemt toe, naarmate het economisch probleem groter wordt.

Op het ogenblik zien we de grote spanningen in de wereld tussen het Oostblok en het Westblok. Soms vraag je je als mens zeker als geest af, waarom die mensen eigenlijk zo vreemd doen. Waarom de Russen zo eigenaardig reageren op alles wat een beetje lijkt op kapitalisme en vrijheid. En omgekeerd, waarom alle kapitalisten alles wat maar een beetje een dreiging schijnt te zijn onmiddellijk communisme noemen en willen uitroeien. Zou men dit alleen vanuit het systeem bezien, dan is het dwaasheid. In de praktijk is nl. het communisme in bijna alle staten allang geworden tot een staatscommunisme (uitzondering: Rood-China, waar de ontwikkeling pas aan de gang is). Aan de andere kant kunnen we zeggen, dat het kapitalisme in feite een staats-socialisme is geworden, waarin de belangen van de grote maatschappijen de houding van de Staat bepaalt. Het probleem ligt ergens anders.

Als je een Sovjet-systeem hebt, dan blijkt de economie op de z.g. planning te zijn ingesteld. Die planning gaat uit van een productie-mogelijkheid (een quotum dat kan worden geproduceerd) en wil voor elke industrie een zo groot mogelijke rendabiliteit bereiken. Dat daarbij een samenspel noodzakelijk is tussen de industrieën t.a.v. de verbruikersmarkt, dat ziet men eenvoudig niet. Men zegt: Wij produceren; dus moeten de mensen kopen. Men zegt: Ik kan 5000 rioolpijpen per uur maken. Een ander zegt: Ja, maar wij kunnen voor de nodige las- en aanzetstukken er maar 100 per uur maken. Dan zeggen ze: Dat geeft niet; we slaan de zaak wel op. Het verlies daardoor is in het verleden enorm geweest. Om daarin een zekere mildering te brengen heeft men gekozen voor een vorm van specialisatie.

In het Oostblok is Rusland het centrale gebied. Het ontvangt zeer veel half-fabrikaten en zeer veel grondstoffen. Daarvoor exporteert het vele producten, waarin de arbeidsprijs in verhouding hoog is t.a.v. de materiaalkosten. Men is eigenlijk bezig om industrieel dezelfde kant uit te gaan als b.v. Japan en de westelijk wereld: het maken van producten, die bij een minimum aan materiaalsprijs een maximum aan arbeidsprijs opleveren. Maar dan moet ik ook de afzet in evenwicht weten te houden met mijn productiemogelijkheid. Ik kan weliswaar een kleine verruiming van afzet geven in het eigen land, maar daarmee heb ik geen grondstoffen. De roebels zijn ten slotte alleen maar geldswaarden, die van de Staat komen. Ik heb iets anders nodig. Ik heb product nodig. Van de burger kan ik geen grondstoffen krijgen, althans niet voldoende. Ik kan ze ook niet in eigen land voldoende ontginnen en opbrengen. Dus moet ik ze van elders krijgen. Dit is het hele probleem.

Als ik één sluitsteen wegneem (of die sluitsteen nu Tsjecho-Slowakije heet, Roemenie, Hongarije), dan valt mijn productie-systeem in elkaar. De fabrieken werken voort, maar er is een gat gekomen. Ik krijg een steeds toenemende onrendabele productie, die ik - gezien het staatskapitalisme - niet zonder meer kan opvangen door een fabriek stil te leggen. Dat gaat eenvoudig niet. Want dan laat ik opvallen, dat mijn planning verkeerd is geweest. Daarom is dus het Sovjet-systeem een soort gesloten economie, die kunstmatig in balans wordt gehouden. Elke ontwikkeling van industrie, van productie, van grondstoffen zelfs, die een bepaalde norm overschrijdt, moet ten koste van alles worden gewoerd, anders loopt het "Plan" in de war.

De westelijke economie gaat juist uit van het standpunt: zoveel mogelijk produceren aan alle kanten, zo goedkoop mogelijk inkopen, zo duur mogelijk verkopen. Daar wordt dus de afzet bepalend voor de productie van een fabriek en indirect voor de prijzen van de grondstoffen. Dat houdt ook in, dat er een verschuiving kan plaatsvinden.

Als wij b.v. de textielproductie zien, dan weten we dat die in het begin in Nederland heel groot was. Die wordt minder. Gelijktijdig zien we dat Italië, dat in het begin nu heus niet zo'n daverende textielindustrie had, een grotere krijgt. Die verschuiving is in het Sovjet-systeem niet aanvaardbaar. Het toegeven aan een grotere vrijheid betekent de planners in gevaar brengen. Die planners weten wel, dat ze het anders zouden kunnen doen, maar ze menen dat het

perfect moet zijn, want hun plannen zijn altijd als onfeilbaar voorgesteld. Ze moeten eenvoudig de tijd hebben om zich aan die verandering aan te passen; en die hebben ze niet.

Het resultaat is, dat de bestaande grote spanningen in het Sovjet-blok voldoende zijn om al die mensen, die op leidende plaatsen zitten van ministeries maar ook van grote fabrieken, die met handelsconcerns te maken hebben, eigenlijk overspannen zijn. Zij werken veel meer dan nodig is, ze maken plannen tegen de klippen op, die ze niet kunnen uitvoeren, omdat ze niet kunnen improviseren. En dit gebrek aan improvisatie wordt dan in het geval Tsjecho-Slowakije b.v. opgeheven door een gewapende actie. Tegenover het Westen wordt het met een absolute afwijzing, met het stellen van een zeer scherpe grens tot stand gebracht.

Voor het Westen is dat Sovjet-systeem echter ook gevaarlijk. Stel u voor, dat men tegen Philips zou zeggen: We hebben maar zoveel t.v.-apparaten nodig; je moogt er dus niet meer maken. Dat zou betekenen, dat voor Philips het idee van economische groei en ontwikkeling stil zou staan. Of dat men tegen Daf zou zeggen: We willen geen personenwagens, maar alleen terreinwagens hebben. Dan zegt Daf ook: Ja, maar mijn afzet daarvoor is niet voldoende, mijn kosten worden hoger, ik kan dat niet rendabel doen, tenzij ik daarbij wat anders kan verkopen. Op deze manier is men dus in de grote industrie ontzettend bang voor planning.

Men heeft interne planning, vooral in de grote concerns, die door fusies en heel vaak ook door geheime onderlinge contracten ontstaan. Dat heeft men in de eigen industrie wel een beetje in de hand. Maar er zijn andere handelsrijken; en daarmee moet je kunnen vechten, je moet ermee kunnen concurreren.

Een planning zou betekenen, dat je machteloos wordt, dat je overgeleverd bent aan de beslissing van de Staat. Op het ogenblik kunnen de grote maatschappijen in Nederland (ik neem Nederland maar weer als voorbeeld) daar gemakkelijk onderuit. Zij zijn nl. degenen, die een zekere teneur zetten t.a.v. de economische ontwikkeling in Nederland. Indien zij vinden, dat een bepaalde c.a.o. onaanvaardbaar is, dan kunt u erop rekenen, dat de Staat dat ook onaanvaardbaar vindt. Indien zij menen, dat een bepaalde vestiging niet rendabel is, dan is de Staat er onmiddellijk bij om desnoods met subsidies te zorgen dat er wat anders voor in de plaats komt. Zij beheersen de zaak dus. Maar die beheersing valt weg op het ogenblik, dat de Staat hun politiek gaat bepalen; dat planners buiten de industrie om gaan bepalen wat er gebeurt. En dat betekent voor hen dus ook, dat ze heel veel overbodige mensen zouden kwijtraken. Laten we een voorbeeld geven. Ik blijf in Nederland, dan kent u zelf de omstandigheden.

We hebben de Lever Corp. (Lever Bros), die weer vele sub- en sub-firma's heeft. Deze maatschappij brengt in Nederland op het ogenblik alleen al 21 verschillende wasmiddelen in de handel. Daarnaast ongeveer 40 verschillende soorten detergens. Kotom, producten, die eigenlijk practisch gelijkwaardig zijn, een klein beetje in samenstelling verschillen, maar die hoofdzakelijk in prijs verschillen en...in presentatie. Daar zijn heel grote afdelingen, die niets anders doen dan uit te zoeken hoe ze u ertoe kunnen brengen om meer Skip te kopen, omdat Skap op het ogenblik eigenlijk een prijsverhoging nodig heeft. Skap moet dus in een nieuwe vorm worden gepresenteerd.

Deze misleidingen - want dat zijn ze eigenlijk - zijn noodzakelijk in de vrije economie. Ze zijn niet aanvaardbaar in een werkelijk beheerste plan-economie. Daarom is het Westen, dat nu eenmaal op die grote privé-ondernemingen berust, de vijand van Rusland.

U kunt zich dan voorstellen, dat die pressie in vele opzichten zelfs fataal kan zijn. Neem de kwestie Viet-Nam. Zeker, Amerika kan zijn oorlog in Viet-Nam staken. Dat kost heel weinig moeite en dat zou nu zelfs met heel weinig prestige-verlies kunnen gebeuren. Maar dan zou de betalingszekerheid voor de verschillende grote firma's (Armstrong e.d.), die wapens en dergelijke zaken leveren, veel minder worden. Er zou dus nu moeten worden gewerkt met kredieten voor de oorlogsvoering van een Zuid-Vietnamees gouvernement. Daarmee kun je nooit zover gaan als met een eigen defensierekening. Daarom zal een ieder, die daar een te grote déescalatie tot stand te brengen, vijanden tegenover zich vin-

den. Natuurlijk, vlak voor de verkiezingen mag je dat zeggen en het proberen. Maar tracht het niet helemaal door te zetten, want dan vind je een groot handelsimperium tegenover je. En dat betekent, dat de staatslieden overprikkeld worden. Ze weten wat er aan de hand is, maar dat kunnen ze toch niet zeggen?

Kijk, dit is dus een van de redenen dat er op de wereld van die grote spanningen ontstaan. Die spanningen komen niet voort uit de belligerentie van bepaalde volkeren en zelfs niet helemaal uit de strijdigheid van ideologieën. Die zouden met elkaar te verzoenen zijn. Vergeet niet, dat Hitler aanvaardbaar is geweest voor de westelijk staten, niet om wat hij deed, maar omdat hij grote firma's als Siemens A.G. (waarvan Telefunken een deel was), de I.G. Farben e.d. achter zich had, om niet te vergeten de Krupp. Deze grote zakelijke belangen maakten hen politiek aanvaardbaar. De politiek wordt dus niet bepaald door de ideologie; ze wordt bepaald door het commercieel belang. Indien u daar aan voorbij loopt, laat u zich allerhande idealen aanpraten, die eigenlijk niet reëel bestaan. U laat u vertellen, dat het b.v. ontzettend belangrijk is, dat we heel veel melkpoeder exporteren naar al die arme, onderontwikkelde gebieden. Wat er niet bij wordt gezegd is, dat dit practisch de enige manier is voor Nederland om een zeer groot melkproductenoverschot een klein beetje te beperken.

Dit spreekt tot u. Maar is het dan ook niet zo, dat heel veel andere leuzen, die u hoort, onjuist zijn? Zijn de spanningen, die zich op het ogenblik in Nederland afspelen, wel werkelijk politieke spanningen? Zijn er geen economische spanningen bij? Is de strijd tussen de progressieven en de behoudzuchtigen in Nederland, die op het ogenblik zelfs in de partijen oplaait, werkelijk een ideologische strijd? Zeker, voor de eenvoudige mens is het een ideaal. Maar voor de leiders daarvan is het eerder een kwestie van een machtsevenwicht.

Vergeet niet, dat de georganiseerde arbeider ook een soort industrie is, waarvan het product is: het werkuur. En een dergelijk concern (want dat is het eigenlijk) van een aantal vakbonden, die in feite steeds meer eenworden, moet dus zoeken naar een steeds grotere beheersing van de industrie via de arbeidskracht. En dat betekent, dat ze daarmee ook een zekere marktbeheersing proberen te krijgen, niet alleen van werkkraft maar ook t.a.v. koopkracht.

Dergelijke dingen ontgaan u. En toch kunt u zich in deze moderne wereld met alle grote spanningen en tegenstellingen, met al haar politiek-circus en zelfs religieuze comedie niet oriënteren, indien u niet begrijpt wat er achter schuilt.

Economie is niet alleen maar het scheppen van een soort productiviteits-ecologie, waarin alles wordt ingedeeld en op de juiste plaats gezet. Economie is om het nu eenvoudig uit te drukken: het recht van de sterkste, uitgedrukt in flexibele verhoudingen, die iedereen omvatten. Dat is economie.

Ik kan zeggen, dat de landbouw in de economie moet worden behandeld als industrie; dat zal de meesten van u bekend zijn. Maar zodra ik industriële normen ga aanleggen aan de landbouw, kom ik tot de conclusie, dat ik volkomen verkeerdt produceer. De vraag is nu: Wat moet ik doen? Moet ik nu de verkeerde productiewijze laten voortdurend of moet ik komen tot een rendabele productiewijze, maar daarmee iedereen in zijn gevoelens en bezittingen grijpen?

De hele landbouweconomie van West-Europa (binnen de E.E.G. een groot twistpunt) berust in feite niet op werkelijk economische maatstaven, maar op het onvermogen van degenen, die daarover beslissen om een redelijke oplossing te vinden voor wat men noemt het "stroomlijn geven" aan de landbouw. Het zou erom moeten gaan: Hoe kan ik met zo weinig mogelijk mensen en zo weinig mogelijk middelen een zo goed mogelijk product voortbrengen tegen een zo laag mogelijke prijs. Maar aangezien dat niet houdbaar is, zolang ik de belangen van elke boer moet respecteren met zijn bezittinkjes, rekening moet houden met de mensen, die een product verbouwen dat eigenlijk elders beter kan worden verbouwd, kan ik alleen zeggen: Het gaat mij erom elk product tegen een zo hoog mogelijk gegarandeerde prijs af te zetten, waarbij de niet-rendabiliteit in het bedrijf zelf in de prijzen moet worden ingecalculeerd. Ik maak alles rendabel ondanks alles. Dat is wat er op het ogenblik gebeurt. Niet alleen in Nederland waar ze op de veiling de beste producten soms doordraaien, omdat een minimum-

prijs niet wordt gehaald, maar ook in de E.E.G., waar ze tolmuren opwerpen voor bv. citrusfruit uit Amerika en niet te vergeten uit Israël, omdat ze doodgewoon bang zijn dat een niet-rendabele citruscultuur (verouderd, niet juist geëxploiteerd, te kleine bedrijven in o.m. Italië en Spanje), daardoor in gevaar zou komen.

Als men dat zo bekijkt, dan is eigenlijk die hele kwestie van wat we wel en niet kunnen doen in de E.E.G. niet een zaak van: Wat is het best? Het is een vraag van: Wat vinden wij het meest aanvaardbaar? En de neus, die men daar dan bij aanplakt (al dan niet gaullistisch), is dat men voor de belangen van zijn burgers moet strijden. Maar strijdt men werkelijk voor de belangen van de burger?

Het leefklimaat in Nederland is in de laatste 10 jaar voor zover het leefbaarheid betreft met 30 % in waarde verminderd. In andere landen, zoals Frankrijk, kunnen wij zelfs een hoger percentage aanleggen. In West-Duitsland is die vermindering eveneens iets hoger dan in Nederland. Men heeft geen woningen meer, die zijn aangepast aan de behoeften van de mensen, maar die zijn aangepast aan de behoeften van de industrie. En dat wil zeggen: een eenvoudig te bouwen woning met een beperkte levensduur, die op een zo klein mogelijk vlak zoveel mogelijk mensen kan bergen. Dat is niet nodig, maar men doet het. Men zegt dan: Dat is het economische belang. Ja, indien wij rekenen met getallen van productie en werkgelegenheid, inderdaad. Maar in productie en werkgelegenheid zijn menselijk geluk, doelmatigheid van menselijk leven niet opgenomen. Het resultaat zult u zien. Als ik voorbeelden moet geven:

De nieuwbouwwijken van Den Haag hebben in verhouding veel meer mensen met hoge schulden (financiële onbetrouwbaarheid) dan de oude wijken. Indien wij het over geheel Nederland nagaan, dan blijkt dat de nieuwbouwwijken van alle grote steden en van de meeste dorpen in verhouding de meeste delinquenten opleveren. Die komen niet uit de sloppen. Dat was eens. De meeste aberraties op het terrein van mentaliteit, moraliteit e.d. komen uit de nieuwbouw.

Dan kun je zeggen: De nieuwbouw is economisch haalbaar. Ja, economisch is ze belangrijk, zolang we tellen met getallen. Maar wij kunnen alleen op die manier produceren, leven, bouwen, indien we gelijktijdig het totaal menselijke daaraan ondergeschikt maken.

In deze tijd voelt men zich bijna daartoe verplicht. Men weet geen andere uitweg. Men wil een rendabiliteit in geld uitgedrukt. Om u een voorbeeld te geven:

De stadsvervoerbedrijven in de 5 grootste steden van Nederland hebben alle een deficit. Dit deficit heeft gevoerd tot een in feite verminderen van service, een verminderen van personeelsbezetting, een verhogen van prijs en daarmee een feitelijk bemoeilijken en vertragen van het verkeer binnen de stadskernen en vaak zelfs binnen de omliggende wijken en kleine dorpen. Het resultaat is geweest, dat er een overbelasting ontstond van het wegverkeer; dus meer mensen met gemotoriseerde voertuigen, van de bromfiets tot de grote auto toe. Dit betekent, dat een uitbreiding van het wegennet noodzakelijk werd. Aan dit wegennet wordt dan weer een groot gedeelte van de rust, de recreativiteit van de omgeving opgeofferd. Door deze opoffering worden o.m. weer de stadsvervoerbedrijven trager in het bereiken van hun bestemming, duurder in exploitatie, zodat ze wederom hun prijzen verhogen en hun service verminderen. Dat is dus kolder, behalve natuurlijk, indien ik uitga van het standpunt dat de autoindustrie, de petro-chemische industrie en al die dingen veel belangrijker zijn dan het geluk van de mensen; want dan moet ik zoveel mogelijk auto's op de wegen hebben.

Ik heb de voorbeelden genomen uit Nederland, die inderdaad alleen maar voorbeelden zijn. Ik kan u aantonen, hoe tegenwoordig in alle landen (dus ook in het Oostblok en zelfs in China) een soortgelijke politiek wordt gevoerd. De mens wordt ondergeschikt gemaakt aan het productie-systeem. Dat betekent, dat die mens ongeduriger, instabieler wordt. Dat die mens eenvoudig met zijn levenslust, zijn behoefte om zelf te zijn, zelf iets te doen, zelf iets te betekenen, geen weg meer weet. Dat betekent weer, dat het aantal mentaal overspannenen steeds toeneemt en gelijktijdig de religieuze uitweg, die in het verleden

daarvoor bestond, veel minder aanvaardbaar wordt, omdat zij - of ze willen of niet - worden meegetrokken, deel worden van wat men noemt "establishment". De afwijking is dan meestal in een wat men noemt a-sociale groepsvorming. En deze a-sociale groepsvorming op haar beurt betekent dan weer druk op de economie, die tracht te compenseren door in feite de toestanden onmenselijker te maken.

U zou zeggen: Dat is allemaal heel mooi, maar wat heb je eraan? Wel, ik wil u niet al te lang bezighouden met dit onderwerp en daarom wordt het tijd, dat ik een paar eindconclusies ga trekken.

Kijk eens, de uitbreiding van de universiteit en de toenemende nadruk op universitair onderwijs komen direct voort uit de toenemende behoefte van het bedrijfsleven aan universitair gevormden. Maar dit betekent ook, dat gelijktijdig op de student een grotere pressie komt te staan, omdat hij zich voelt als iemand, die boven de massa staat in de eerste plaats; en in de tweede plaats reeds nu voorvoelt, dat hij dadelijk tot de leiders zal gaan behoren. Een groot gedeelte van zijn wensen komt niet voort uit een werkelijke behoefte; het komt voort uit de behoefte het student-zijn zelf in die economie zo goed mogelijk te etaleren. De productiekosten van een ingenieur nemen daarbij zeer toe. Een totale ingenieursopleiding in b.v. 1936 kon in de toenmalige valuta worden geschat op ongeveer f 25.000. Dat waren de gemeenschapsgelden, die tijdens de totale opleiding eventueel daaraan werden besteed. Op het ogenblik liggen de werkelijke kosten (nu moeten we geen rekening houden met wat de universiteiten zeggen, want die vertellen niet alles) voor de scholing van een ingenieur niet op zoals u misschien zou denken f 50.000, maar op ongeveer f 170.000, gezien de totale verplichtingen plus ontwikkeling, die daarvoor nodig zijn.

Als u dit nu gaat bekijken, dan zegt u: Ja, het is begrijpelijk, dat de student zich belangrijker voelt en dat hij meer eisen stelt. Het is in feite het bedrijfsleven, dat enerzijds die eisen tracht af te remmen, anderzijds mede het stellen van eisen aan de regering bevordert. Want hier gaat het om het verkrijgen van doelmatig opgeleid leidend personeel. Ook hier speelt dus die pressie een rol.

Als u hoort over studentenonlusten in Tokyo, Yokohama, Mexico-city, Parijs of desnoods Madrid en Barcelona, dan moet u daarmee rekening houden. Deze dingen zijn veel meer dan u denkt deel van een economische samenhang en opbouw. Uw denken, uw idealen, uw oriëntatie t.o.v. uw medemensen zelfs wordt direct of indirect door economische factoren mede bepaald. Driekwart van de spanningen, die in uw leven bestaan, zijn deel van een economische opzet, waarbij de mens te weinig meespeelt. En juist deze overprikkeldheid van de mens met zijn dan abnormaal vergrote en vaak eenzijdige verbruiksneiging, met zijn neiging om eigen plaats in de gemeenschap een nadruk te geven die zij in feite vaak niet verdient, brengt dan weer de grote economische spanningen tot stand, die leiden tot politieke spanningen, buitenlandse verhoudingen en moeilijkheden en spanningen op de wereldmarkt.

De enige oplossing voor deze dingen kan niet worden gevonden in een ander economisch systeem. Ze kan alleen worden gevonden in een andere geestelijke en mentale benadering van het leven.

Degenen, die daartoe hebben bijgedragen, zijn o.m. de laatste Wereldleeraar, een aantal vaak zeer geïnspireerde sociaal-filosofen, waarover ik nu niet veel meer kan zeggen, want dat zou buiten mijn onderwerp vallen.

Er zijn krachten aan het werk, die proberen de mens te oriënteren t.a.v. de huidige economische spanningen en hem vrij te maken van de overspannenheid die daarin schuilt, door hem terug te brengen tot een normale, reële waardering, zowel van de materiële zaken in zijn wereld als van zichzelf. De illusies zouden moeten gaan plaatsmaken voor de werkelijkheid. En ik geloof, dat dat bereikbaar is binnen - laten we zeggen - een twintigtal jaren.

:--:

VERANDERENDE MENTALITEIT.

In het eerste onderwerp heeft u van mijn collega het een en ander gehoord over de spanningen, die middels de economie over deze wereld worden uitgezaaid. Nu moet ik zeggen, dat volgens mij dit alles alleen maar een begin is. Een begin van de totale verandering waar de mensheid voor staat. We hebben nl. op het ogenblik te maken met een verandering van mentaliteit, die heel wat verdergaat dan men op het eerste gezicht misschien zou zeggen.

Ik kan mij voorstellen, dat buitenstaanders de opstandigheid van de katholieke wereld tegenover de paus alleen maar begrijpelijk en aanvaardbaar vinden. Maar wat daar gebeurt, is een aantasting van een geestelijk gezag; een onfeilbaarheid, die honderden jaren lang met uiterste doelmatigheid is aanvaard. Vergeet niet, dat het nog niet zo lang geleden is, dat een paus kon zeggen, dat zwart wit was en dan was het wit. Nu is het anders. Men geeft graag toe dat de paus het hoofd van de kerk is, maar men geeft niet meer toe dat hij daarom nu ook het recht heeft om alles voor elke christen te beslissen.

Op soortgelijke wijze zien wij dat in de politiek. Vroeger was een partij een gemeenschap. Als je tegenwoordig kijkt, lijkt het eerder op een soort gecontinueerde ruzie onder één hoofd. De mensen zeggen eenvoudig wat ze denken. Ze nemen het niet meer zo. Ook de heiligheid van andere instellingen, zoals in Nederland b.v. het koningshuis, wordt heel anders gezien. Men ziet het misschien met een zekere sentimentaliteit, maar zeker niet meer als een zonder meer door God-gezonden en God-gegeven gezag. Op dit terrein alleen al zien we een veel grotere neiging tot zelfstandigheid. Maar die zelfstandigheid begint zich ook op een andere manier te ontwikkelen.

De mentaliteit van de gemeenschap was eens noodzakelijk. Ik behoeft u niet te herinneren aan het buurschap, het naberschap en hoe die dingen meer heten, waarbij men burens eenvoudig diensten bewees, omdat ze burens waren. Tegenwoordig gaat men steeds meer uit van het standpunt: ik kan alleen iets doen voor mensen, die voor mij wat betekenen. Ik doe dat, omdat ik dat zelf wil, niet omdat daarvoor nu toevallig een code is ontworpen. Op dezelfde wijze verwerpt men tegenwoordig menige code, die dan toch een lange tijd als enig en onfeilbaar werd gezien.

Als men spreekt over de groepshuwelijken, zoals die op het ogenblik in Zweden reeds openlijk voorkomen en minder openlijk misschien in andere landen, dan hebben we daar te maken met een totaal nieuwe benadering van een begrip als huwelijk, gemeenschap, gezin. Als we uitgaan van de manier, waarop revolutionairen op het ogenblik opereren op allerhand terrein, dan vinden we heel weinig terug van de oude normen van fatsoen; daarvoor in de plaats zien we agressieve openlijkheid. Deze dingen zouden u te denken moeten geven.

Nu weet ik wel, dat in de periode 1961 - 1963 heel veel is begonnen, waarvan de gevolgen op het ogenblik ternauwernood zichtbaar zijn. Maar toch is er de neiging om zich onafhankelijk te maken van de gemeenschap. De vaste regel wordt steeds meer vervangen door de persoonlijke instelling, de persoonlijke neiging. De rigiditeit van de sociale ordening maakt bij de mens meer en meer plaats voor een waardering, waarbij hij van zichzelf uitgaat. Wat denk ik? Wat wil ik? Niet: Wat zegt men, dat ik moet willen. Dit is volgens mij het begin van een ontwikkeling, die door de hele Aquariusperiode zal aanhouden. Daarom vond ik het wel aardig om daarover vandaag eens iets te zeggen.

Het meest opvallend is op het ogenblik de veranderde waardering o.m. ten aanzien van de seksualiteit. Nu is dat een mooi woord, dat veel later is uitgevonden dan de praktijk. Seksualiteit is een heel lange tijd een basis geweest van een sociale ordening. Dat is eigenlijk begonnen in de vroeg-Griekse en de vroeg-Indische maatschappij hoofdzakelijk en heeft zich langzaam maar zeker uitgebreid tot een bezits- en gezagssysteem via Griekenland en Rome en is het burgerlijk systeem geworden, dat eigenlijk de hele bekende wereld begon te rege-

ren. Nu blijkt, dat steeds meer mensen deze functie los gaan zien van een sociale betekenis. Ik wil nou niet zeggen, dat je het als een pleziertje alleen moet beschouwen.

Op het ogenblik gaat de vrouw heel anders in het leven staan, ook al omdat ze in de gemeenschap een andere plaats krijgt. Ze kan een meer functioneel deel daarin hebben. Ze werkt, ze is onafhankelijker, ze heeft wat meer rechten. Aan de andere kant heeft ze ook wat meer plichten gekregen. En we zien langzaam maar zeker in de sexualiteit de persoonlijke benadering eigenlijk bepalend worden. Het gaat er niet meer om: Wat zegt men? Of: Hoe heet dit het voordeeligst? Het gaat er doodgewoon om: Wat voel ik? wat denk ik? Wat wil ik? Dat is gezond. Heel wat gezonder dan je zou aannemen, als je luistert naar allerhande experts, die zich uitleven in grote vertogen tegen pornografie, huwelijksontrouw, prostitutie en wat dies meer zijn. Daarbij overigens vergetend, dat een groot gedeelte van die producten ofwel niet zo schadelijk zijn als zij voorgeven, dan wel juist het resultaat van een frustratie zijn, die ze met hun beperkingen hebben opgeroepen.

Deze vrijheid is het meest spectaculaire van die mentaliteitsverandering. Als je het heel grof wilt zeggen: met wie ik naar bed ga, gaat alleen mij aan en verder niemand. Maar leg je hierop al de nadruk, mede door de religieuze moraliteit, die in vele landen nog een grote rol speelt, zo is het geloof ik even belangrijk, dat we niet meer de binding vinden aan de arbeidsplaats.

Vroeger werkte je voor een baas; en dus hoorde je bij die baas. De vaderlijke verantwoordelijkheid, die men van een werkgever verwachtte, is er niet meer. Maar de onderdanigheid van de werknemer nog veel minder. Vroeger nam je voor een directeur diep je pet af. Tegenwoordig vraag je de ouwe, hoe het met hem gaat en waar hij zijn nieuwe wagen vandaan heeft.

Dat lijkt alweer overtrokken. Maar hierdoor is dus ook de vrije oriëntatie in de maatschappij een andere geworden. De aanvaarding van een soort meester-slaaf-verhouding is er niet meer bij. Het gezag, zoals het zich openbaart, telt veel minder dan vroeger. Voorheen was een politiemans iets waard, omdat hij een uniform aan had. Tegenwoordig kan een politiemans iets zijn, maar dan is het ondanks het uniform dat hij aan heeft. Dat is een totaal nieuwe benadering. Gezag, autoriteit, wordt in elk opzicht verworpen en aangetast. Niet omdat men gezag op zichzelf ontkent, maar doodgewoon omdat men meent dat men persoonlijk ook wel eens het recht heeft om die verhoudingen een beetje te bepalen. Een grotere vrijheid dus.

Een grotere vrijheid moet op den duur ook inhouden: een grotere vrijheid van denken. Als de Katholieken nadenken over wat de paus in de een of andere zendbrief heeft gezegd, dan is dat natuurlijk heel interessant. Maar het wordt veel interessanter, als de mensen zelf eens gaan nadenken over hetgeen hun in de maatschappij als juist wordt voorgelegd; als ze een eigen oordeel beginnen te krijgen over dingen, die van historische betekenis heten te zijn; als ze een eigen oordeel gaan vormen over de gemeenschap, waarin ze leven en hun eigen relatie tot die gemeenschap gaan bepalen.

Zelfstandigheid is overigens op het ogenblik helaas nog niet sterk ontwikkeld. De afhankelijkheidsverhouding is verschoven van een persoonlijke naar de afhankelijkheid van een anonieme gemeenschap. Maar ook die afhankelijkheid zal langzaam maar zeker moeten verdwijnen. Want een mens, die te zeer afhankelijk is van een ander (of die nu directeur is of meneer pastoor of dominee), moet proberen om zijn leven zo vrij mogelijk gestalte te geven.

Nu vind ik daar verschillende verheugende feiten. Er wordt veel meer gereisd dan vroeger. U zult zeggen: Dat heeft er niets mee te maken. Ja, dat heeft er wel mee te maken. Vroeger was reizen erg moeilijk, dat weet ik wel. Maar als je vroeger bij wijze van spreken in Rijswijk woonde, dan had je kans dat je ééns in je leven in Den Haag of Scheveningen kwam. Je ging eenvoudig je eigen kringetje niet uit. Tegenwoordig trekken de mensen - soms nolens volens, soms als arbeiders of toeristen - naar vreemde landen. De grenzen vervagen dus. Het wereldbeeld van de mensen wordt veel wijder. Het vreemde daarbij is, dat ze een zeker chauvinisme behouden t.a.v. hun eigen land, maar dat ze aan de andere kant de begrenzing van dat land veel minder sterk ervaren. Vroeger was het zo:

Je gaat over de grens, nu ben je in een ander land. Vandaag is het zo: Ik ga de grens over, want ik wil wel eens wat anders zien. En dat is een groot verschil. Hierdoor is het scheppen van een meer internationaal besef, een mensheidsbesef, mogelijk. Hoe kleiner de groep is en hoe meer ze in zichzelf gebonden is, des te meer ze haar eigen wetjes, regeltjes en potentaatjes heeft.

Een dorpsgemeenschap vroeger - maar dat weet u waarschijnlijk niet meer - werd geregeerd door een betrekkelijk kleine kring van notabelen. Die kon u meestal vinden in een achterkamer van het beste hotel, restaurant of café ter plaatse. Deze mensen beslisten in feite over leven en dood. Burgemeester, notaris, dominee of pastoor, de hoofdonderwijzer eventueel, misschien nog de een of andere grote ondernemer en dan was het afgelopen. Deze mensen maakten eigenlijk de regels en wetten. Als er iets gebeurde, dat zij afkeurden, dan behoefden ze maar één woord te laten vallen en de volksmenigte trok uit om iemand een pak ransel te geven, een kattenserenade te brengen of andere dwaze dingen te voltrekken.

De mensen vroeger konden niet vrij spreken. Tegenwoordig kunnen ze zo vrij spreken, dat ze vragen om sprekershoeken, die ze niet gebruiken, als ze er eenmaal zijn. Dat is kentekenend. Ik heb niet meer de behoefte om anderen de wet te stellen. Ik heb niet meer de behoefte om alles, wat ik belangrijk vind, nu aan iedereen voor te leggen en ze op te jagen om mee te doen. Ik heb alleen maar behoefte aan een contact met anderen. En de mogelijkheden tot contact moet zo groot mogelijk zijn. En dan mogen alle notabelen zeggen wat ze willen, als ik anders denk, dan zeg ik het anders, dan doe ik het anders.

Die vrijwording lijkt in deze tijd anarchistisch en zal zeker nog enige tijd zeer verward schijnen. Want we hebben te maken met de veranderde mentaliteit van een steeds groter deel van de volkeren dezer aarde, maar gelijktijdig met een terughoudendheid, een zekere orthodoxie bij alle gouvernementen van deze aarde. Wat u overigens niet hoeft te verbazen. Ik geloof, dat er geen enkel gouvernement is geweest, dat werkelijk progressief was, behalve Nero. En die was weer te progressief, want die liet Rome afbranden. Een manier van krotopruijing, die ongetwijfeld sneller is dan wat men op het ogenblik daarvoor gebruikt, maar voor de mensen onaangenamer en kostbaarder.

We zien, dat de mentaliteit langzaam maar zeker de vormen in het leven verandert. Die vormen gaan het persoonlijke element veel sterker op de voorgrond brengen. Laat mij een eenvoudig voorbeeld geven:

Er is een volle trein of tram. Vroeger was het ondenkbaar dat een heer - al was hij 99 - een dame liet staan. Tegenwoordig is het zo, dat men opstaat, omdat men denkt: Deze of gene heeft die zitplaats meer nodig dan ik; en anders rustig blijft zitten. Er is dus een persoonlijk keuze-element. Indien dat keuze-element verdergaat, zullen we zien, dat dat niet alleen betrekking heeft op de sexualiteit en misschien op de manier, waarop men zich op straat en elders beweegt. Het zal vooral een grote indruk achterlaten op de geestelijke vorming.

In het moderne onderwijs ziet men dat de eigen werkzaamheid van de kinderen steeds meer wordt aangemoedigd. Het is minder het leren van vaste waarden, maar een zich meer oriënteren t.a.v. bestaande waarden. En dat onderwijs mag als voorbeeld gelden voor alles, wat er gebeurt.

Een geestelijke vrijheid. Maar een geestelijke vrijheid betekent ook, dat je in staat bent om een geestelijk probleem op je eigen manier te benaderen. Het houdt in, dat je je niet meer bezighoudt met wonderen, maar dat je aan de anderen kant je ook niet meer vergaapt aan de prestaties van de wetenschap. Je neemt het leven, zoals het is, maar je bepaalt je houding. Je denkt op een eigen wijze. Je geeft dus op een eigen manier vorm aan hetgeen je geestelijk beleeft. En dat is belangrijk.

De bewustwording van de hele mensheid wordt bepaald door de vorm, waarin die mensheid leeft. En die vorm wordt weer bepaald door de wijze, waarop de mensheid denkt. En wat de mensheid denkt, wordt weer bepaald door de vrijheid tot zelfstandig denken, die ze zichzelf toekent. Daar heeft u dus het hele probleem.

Nu zult u zeggen: Het is allemaal maar een praatje voor de vaak. Ja, dat

zeggen de mensen meestal over dergelijke dingen. Ze zeggen: Dat weten we nu wel; daar behoeft u geen nadruk op te leggen. Maar meent u ook niet, dat juist het losworden van al de beoordelingen u kunt helpen om de wereld en het leven nieuw te zien, om overal nieuwe mogelijkheden te vinden, materieel en geestelijk. En een nieuwe mogelijkheid vinden, dat wil zeggen: losbreken uit het juk, waarin je als mens gevangen zit. Een bevrijding, die zeker niet blijft stilstaan bij een materieel aspect, maar die verdergrijpt naar de geest, naar het geestelijk beleven, naar het stimuleren van geestelijk beleven. Kijk, en dat vind ik nu eigenlijk het belangrijkste van alles.

De verandering van mentaliteit in deze dagen is in feite een groei naar een andere geestelijke gevoeligheid. Nu kan ik begrijpen, dat er pessimisten tussen u zitten, die onmiddellijk opmerken: Nou, dat gaat dan wel de goeie kant uit, als je dat zo bekijkt.

Zeker, de mensen hebben nog niet geleerd, hoe zij in de plaats van de beperkingen van de gemeenschap de beperking van hun eigen leven en gerichtheid moeten zetten. Zo min als ze geleerd hebben om hun krachten en hun gedachten, die ze nu zelf kunnen vormen, nu eens te gebruiken voor constructieve doeleinden, want daaraan zijn ze niet gewend. Ze zijn altijd gewend geweest om achter een leider aan te lopen. En zelf iets construeren is moeilijk. Maar naar mate het leven voor vele mensen leger wordt door het ontbreken van vastheid, zullen ze meer genoopt worden om dus zelf creatief te denken. En dat betekent het gebruiken van gedachtekracht. Dat betekent niet alleen maar intellectueel gebazel, maar daden stellen, die gebaseerd zijn op nieuwe inzichten.

De wereld is in de laatste 200 jaar sterk veranderd. Niemand zal dat ontkennen. Maar die wereld is tot op heden gevangen in wat je kunt noemen een materialistische levensbeschouwing. En verstaat u me nu niet verkeerd. Mensen denken vaak, dat de materialistische levensbeschouwing betekent, dat je niet aan God gelooft. Geloof me, de ergste materialisten geloven het meest aan God, maar nog meer aan wat ze hebben en wat ze kunnen krijgen.

Een materialistische levensbeschouwing gaat uit van het materiële als het meest belangrijke. Dan is een stuk beton, dat geld oplevert, belangrijker dan een bloem, die alleen maar vreugde geeft. Tegenwoordig zijn er echter steeds meer mensen, die de vreugde, die een bloem geeft, prefereren boven het rendabele stuk beton; die veel meer voelen voor de speelse sentimentaliteit (mij-nentwege de Jugenstil-romantiek, dat is op het ogenblik erg modern), die in haar gestyleerde vormenspel eigenlijk probeert los te komen van de hardheid der feiten. Maar als ik me losmaak van de hardheid van de z.g. materialistische feiten, dan verander ik de materialistische structuur. Het materialisme heeft alleen zin, indien het menselijk leven en denken op een ander punt is gericht, op een ander bereiken vooral, dan zoveel op de bank, een eigen huisje en het respect van de buren; en tegenwoordig waarschijnlijk een wagen met een all-risk-verzekering erbij.

Neen, vrienden, het zoeken naar meer geestelijke en schijnbaar abstracte waarden brengt het geestelijk element van de mens veel sterker in het geding dan voorheen. Het gevoel van broederschap is iets anders dan het gevoel van aansprakelijkheid, dat het materialistische dameskringetje had, dat bijeenkwam om iets te doen voor de negertjes of voor de arme werklozen. Het gevoel van samen-zijn stelt nl. de mens ergens als een ideaal. Niet als een menselijk wezen, een menselijke vorm, maar als een abstract begrip, dat je alleen in gevoel kunt uitdrukken. In een gevoel van verplichting en verplichtheid, maar gelijktijdig ook in een geloof. Los worden van de al te materiële structuur is het meest kentekenende van de mentaliteitsverandering, die zich op het ogenblik voltrekt.

Ja, en dan kunt u natuurlijk uitroepen: Maar Frans, heb je ons niets beters te zeggen?

Op deze eerste avond van uw cursus geloof ik, dat er niets belangrijkers is dan juist het begrip voor die verandering van mentaliteit. Vrij-worden van het materieel gebonden-zijn en gelijktijdig een innerlijke binding vinden met het mens-zijn, dat gebeurt op het ogenblik. En als mijn collega over de economie en de spanningen daarvan een heel vertoog houdt en u duidelijk maakt hoe misleidend eigenlijk de hele maatschappij is, gezien de materiële belangen, dan geloof

ik dat je als troost daartegenover moet zetten, dat het sterk aan het veranderen is.

De heersende machten worden steeds meer een lege schaal. In die schaal heeft het kuiken van de 21e eeuwse mens a.h.w. een lange tijd geborgen gezeten. Maar het pikt aan de schaal. Het begint er gaten in te maken. De broedmachine "wereld" staat op het punt om weer eens een nieuw type mens voort te brengen. En kijk, dat vind ik nu een van de meest belangrijke dingen, die je kunt zeggen.

Een volgende maal krijgt u ongetwijfeld meer feitelijke en meer direct met de wereld verbonden gegevens van de een of andere spreker. Maar ik geloof niet, dat hij actueler kan zijn dan ik. Want het komende jaar zal u - zoals deze tijd reeds in feite doet - bewijzen, dat de mens bezig is om de schaal van vaste vormen, van stoffelijk gebonden zijn, van materialistisch denken en rekenen alleen te doorbreken en daarvoor in de plaats een geestelijk besef te stellen.

Dan behoef je nog niet zoals St. Franciscus voor de dieren te preken en je behoeft ook niet zoals sommige redenaars "hun paerlen voor de zwijnen" te werpen (dat is een parlementaire bezigheid; het zijn namaak paerlen, hoogstens cultivé's), dan behoef je alleen maar te zeggen: Ik weet, dat de ontwikkeling - hoe verwarrend en hoe ellendig ze u misschien ook schijnt - de geboorte is van een nieuwe mens. Een nieuwe mens, die kan ontstaan doordat het menselijk denkvermogen en denken en daarmee het gedrag zich veranderen.

Misschien bent u hier en daar een beetje vooruit gelopen op die veranderingen van norm en mentaliteit. Misschien hebt u zich daar wel eens een beetje schuldig over gevoeld. Ik zou het maar afschrijven. Groei mee met de wereld. Wees blij dat u misschien een stap vooruit bent geweest. Want alleen de mens, die in zijn denken en daarmee ook tot op zekere hoogte in zijn handelen een vrijheid vindt, kan in deze dagen iets positiefs bijdragen tot de bewustwording van de gehele mensheid.

:--:

Abonnementen: f 17,50 p. 10 nummers
(v. leden f 12,50) (v. buitenland f 1,50 extra)
bij vooruitbetaling op giro no. 468.874
t.n.v. „O.D.V.” te 's-Gravenhage

Secretariaat: **de Perponcherstraat 98**

Den Haag - Tel. 60 66 50

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN

mediariek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verdraagzamen”
te 's-Gravenhage

I N H O U D.

NOVEMBER 1968.

14e jaargang.
Nummer 2.

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Magisch denken (voortzetting)

Kabbalistisch denken

Kracht

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Veranderingen in de politiek

Krachtbronnen

Overname uit „SLEUTELS” slechts toegestaan na
schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V.”

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Tweede Les.

MAGISCH DENKEN.

(voortzetting)

Bij het magisch denken hebben wij te maken met een similariteitsverschijnsel, een gelijkheidsverschijnsel. Het is eenvoudig om te spreken over de parallele werelden, over de verschillende niveau's van kracht, maar het is een beetje moeilijker om in het magisch denken te komen tot de werkelijke grondslagen, die men nodig heeft. Ik zou graag willen beginnen met enkele van die grondslagen te geven.

1. Alles is mogelijk, zodra ik elke onmogelijkheid ontken. (Let wel, dat is een gedachtenstelling, geen feit.)
2. Ik ben identiek met elke kracht, die aan mij gelijk is.
3. Indien ik mijn wil gericht projecteer, zal hetgeen ik richt in elk harmonisch element een antwoord vinden.
4. Als deel van alle werelden heb ik toegang tot alle werelden en kan ik werken met de kracht van alle werelden.

Dat zijn eenvoudige stellingen, die u waarschijnlijk al meer heeft gehoord. Maar wat is nu eigenlijk de kern van het magisch denken? Als wij dit denken willen ontwikkelen, dan moeten wij niet alleen maar uitgaan van die eenvoudige stelregels zonder meer. We moeten proberen de totaliteit te zien van wat magie eigenlijk betekent.

Magie is een wereld met andere wetten. Geen parallele wereld. Het is ook geen andere wereld, maar het is toch een wereld met andere wetten.

Ik schep voor mijzelf de wetten, die mij regeren. Dat is een van de grondstellingen. Want als ik zeg, dat iets niet kan, zal ik automatisch alles, wat tot een slagen zou kunnen voeren, vermijden. Als ik zeg, dat iets niet mag, zal ik mij er buitengewoon toe aangetrokken voelen, alleen omdat ik meen, dat het verbodene iets bijzonders is. Als ik zeg, dat het mij slecht gaat, dan kan het mij nog zo goed gaan, dan gaat het mij slecht. Hier bouw ik dus voor mijzelf een wereld op, waarbij ik eigenlijk niet meer weet wat de werkelijkheid is.

Wilt u het magisch denken ontwikkelen, dan zult u van de systeemloosheid daarin afstand moeten doen. Die systeemloosheid raken wij kwijt, indien wij: in de eerste plaats leren onze bedoeling nauwkeurig te overwegen en te omschrijven; in de tweede plaats: als wij weten hoe wij datgene, wat wij willen bereiken, moeten noemen.

De magische naam speelt overal een heel grote rol. Wij kunnen spreken over b.v. het Zegel van Salomo, dat een geheime naam bevat, die je niet eens moogt uitspreken. We kunnen denken aan al die andere oproepingen, waarmee Astragoth, Behemoth, Belsesar enz. want er zijn heel wat duivels, worden opgeroepen. De naam is hier, dat zult u wel begrijpen, eigenlijk geen omschrijving.

Het is een begripsaanduiding, die stamt uit de tijd dat de taal nog omschrijvend was. Als je tegenwoordig zegt "olifant", dan zou je vroeger hebben gezegd: een enorm groot dier met een enorme lange neus op vier zeer dikke poten en met een heel klein staartje; kan gevaarlijk zijn. Dat is veel langer, maar de mensen hadden vroeger ook meer tijd.

Dit omschrijvend spreken nu is weer terug te voeren tot aanduiding van bepaalde gevoelens of lettergrepen met letters. Niet dat ik van u aanneem, dat u onmiddellijk die magische woorden kunt vinden en vormen. De naam is eigenlijk de begripsomschrijving. Als ik b.v. Behemouth zeg, dan zeg ik daarmee Be = volgzzaam; He = goddelijke kwaliteit; Mou = verborgen; Th. = versterkt. Met andere woorden: een van de generaals van het helse heirleger. En als ik bovendien nog de ontleding van de geschreven tekens toepas, dan kan ik er nog bij zeggen, indien ik tenminste het Latijnse alfabet schrijf, dat hier wordt gezegd: het monster, dat allen verslindt, ook zichzelf. Dat staat er ook nog in.

Hier heb ik dus een begripsomschrijving. Het gaat mij echter niet om die naam. Dat wezen weet misschien niet eens wat die naam betekent. Maar met die naam baan ik mij een pad naar dat wezen, ook als ik het niet ken. En deze typerende instelling van "mij een pad banen naar iets", is - geloof ik - wel een van de grondbegrippen van alle magie.

Nu zult u zeggen: Wat is dan dat magisch denken, dat je moet ontwikkelen? Eigenlijk gewoon denken, maar op je eigen manier. Het wonderlijke is, dat magie niet wonderlijk is. Ze is doodgewoon een verschuiving van waarderingen in een werkelijkheid, die gehandhaafd blijft. Alles, wat je daar wilt uitdrukken van de eigen werkelijkheid, krijgt een vreemde klank. Zo komen wij ongetwijfeld aan de heksenverhalen.

U weet hoe het met de heksen is gegaan.: de heksensabbath die ze vierden; hoe ze met breipennen in eierschalen roerden en stormen opriepen en al die dingen meer. Dat zijn symbolen. Een symboliek, die wordt gebruikt, omdat de werkelijkheid eigenlijk niet is weer te geven.

Als u magisch denkt, dan zult u waarschijnlijk ook dergelijke idiote beelden gebruiken. Indien u nu niet vastloopt in het beeld (het symbool) dat u gebruikt, maar afgaat op de belevingsintensiteit, de belevingswaarde, die er achter schuilt, dan heeft u daarmee een gerichte instelling verkregen.

Die gerichte instelling werkt in de eerste plaats natuurlijk harmonisch; maar in de tweede plaats brengt ze eigenlijk een zodanig gebundelde kracht tot stand, dat u dat kunt vergelijken met een laserstraal. De laser is in staat, zoals u weet, om een duimdikke ijzeren plaat in een ogenblik door te branden. Op dezelfde manier kan een potlood-dun gerichte energie van het totaal menselijk vermogen door alle hinderpalen heen gaan.

Men denkt altijd dat bij magie hocus pocus te pas komt. Dat is natuurlijk wel zo, indien men de toneel-magie en de manifestatie-magie ziet. Maar de werkelijke magie is eigenlijk veel eenvoudiger en gelijktijdig ook veel logischer. Ze gaat uit van het standpunt, dat wij als mens en als geest altijd worden omringd door een groot aantal muren. Die muren zijn te sterk voor ons, indien wij ze concipiëren als een geheel. Als wij echter datgene waarnemen wat achter de muur ligt en dit voldoende scherp doen, dan doorbreken wij die muur.

Een voorstelling, die elders door een soort transport wordt vervangen en waar bij men zegt: Als ik voor een muur sta waar ik niet overheen kan komen en ik ken één punt aan de andere kant van die muur, dan behoef ik er alleen maar goed aan te denken om op die plaats te belanden. Dat is, zou ik zeggen, logisch.

Om magisch te denken heb je natuurlijk voorstellingsvermogen nodig. Maar dat heeft u uw hele leven nodig. U doet nooit iets, zonder dat u er een bijgedachte aan verbindt. Het is zelfs zo geworden, dat geen enkele mens de volle waarheid kan zeggen zonder een beetje te liegen. Een mens is nu eenmaal zo. Waarom zouden wij dan proberen de zaak te ingewikkeld te maken? Laten wij liever proberen om onze geschiedenis van de inleiding tot het magisch denken een normale, alledaagse vorm te geven.

1. Indien ik aan magie wil doen, moet ik niet denken dat ik magie ga bedrijven. Ik moet eenvoudig beginnen. Een heel belangrijk punt! Zodra ik mij be-

zighoud met het denkbeeld "ik ga magie bedrijven", heb ik mij eigenlijk al uit focus gebracht. Ik moet mij eenvoudig concentreren op wat ik wil.

2. Ik moet deze concentratie altijd zo harmonisch mogelijk met het doel kiezen. Als u vervelende visitie heeft en u wilt ze laten opbreken, dan moet u niet zitten denken: Wat een vervelende mensen, ik wilde dat ze opstonden. Dan is het veel verstandiger te denken: Ja, je zou best nog ergens anders naar toe kunnen gaan. Dat zal veel beter aanslaan. Magisch denken is dus ook een vermijden van de strijd, van de tegenstelling waar het maar mogelijk is.

Het einddoel van het magisch denken is natuurlijk bereiking; en bereiking is in zekere zin vaak overwinning en een bepaalde vorm van strijd. Maar daar gaat het mij niet om. Zodra ik begin te vechten, moet ik weerstanden overwinnen. Ik moet weerstanden zoveel mogelijk vermijden. Ikzelf creëer vanuit mij een werkelijkheid, die zo dicht mogelijk ligt bij hetgeen ik wil bereiken of die voor degenen, die ik wil bereiken, aanvaardbaar zal zijn. Dat is heel begrijpelijk. U gaat toch ook niet bij een vegetariër op visite en brengt een lekkere soepkip mee. En u gaat een suikerzieke niet een grote schaal gebak voorzetten. Dat doet u niet, indien u verstandig bent. Waarom zou je dan in de magie bedreigingen moeten uitspreken of vervloekingsformules moeten gebruiken om een ander maar heel duidelijk te maken, hoe machtig je bent? Dat heeft absoluut geen zin. Het gaat er niet om dat die ander je respecteert, het gaat er om dat die ander doet wat nodig is. Magisch denken is zeer zeker een verschuiven van de werkelijkheid; maar die verschuiving moet feitelijk blijven.

Je geeft in de magie altijd het gehele ego. Zodra je delen gaat uitschakelen, heb je jezelf verdeeld en is het resultaat natuurlijk minder goed. Maar stel, dat je je geheel kunt richten op één doel. Wat is er dan verder nodig?

1. Het is normaal wat ik doe.
2. Ik kan het. En als u niet zeker bent, dat u dat kunt zeggen, spéél het dan; maak er een spel van. Met een spelletje kunt u veel meer bereiken dan met alle ernstige pogingen, waarbij u aan uzelf blijft twifelen. In een spel is het niet belangrijk of u slaagt of niet. Het is een toets, meer niet. Toets dan uzelf, speel ermee. Neem de magie nooit volledig au sérieux, want dan loopt u vast in formalisme. Alles is magisch. Er zijn zoveel van die dingen op te sommen.

Stel in Nederland b.v. het beleid van minister Oud en van minister De Jong eens tegenover elkaar. Wat een typische overeenkomst ondanks alle verschillen. Tegenstellingen zijn in feite elkaars gelijke in een andere uiting. En zo moet het voor ons toch ook zijn. Dat is eenvoudig magisch denken. Er zijn geen tegenstellingen.

3. Elk evenwicht, dat ik voor mijzelf bepaal, langs welke weg dan ook, bestaat op mijn wereld. Want ik ben immers het punt, waar de waag van waarden en waarderingen om draait. Wanneer ik mij dus wijzig - om welke redenen dan ook - dan wijzig ik het evenwicht rond mij. Maar dat betekent dus, dat als ik astrologie studeer en een horoscoop maak, ik met die horoscoop kan bereiken (vreemd genoeg misschien) dat daardoor voor mij dingen onmogelijk worden, die eens mogelijk waren en omgekeerd. Het is eenvoudig, omdat ik in die dingen geloof.

Nu is dit allemaal huis-, tuin- en keukenmagisch denken. We zouden het ook nog esoterisch kunnen behandelen, maar dan zou het weer ingewikkelder worden. Wij kunnen het ook anders doen.

De eenvoudigste kernmagie vinden wij bij de natuurvolkeren. Dezen gebruiken plechtigheden, die ze nodig hebben om zich in een bepaalde toestand of stemming te brengen. Maar kentekenend daarvoor is steeds weer de gave (het offer), de daadwerkelijke uiting dus. Daarnaast het absolute vertrouwen, de absolute concentratie. Het loopt wel eens verkeerd af. Laatst nog bij de vulkanische uitbarsting op Bali. De mensen zeiden: We kunnen de vulkaan tegenhouden. Maar ze waren toch wel een beetje bang en daarom konden ze het niet.

Houdt u dus in de magie altijd aan die dingen, die u zelf niet zozeer beroe-

ren, dat u er a.h.w. door onder spanning komt te staan. Zeker niet in het begin.

Indien u zich in uzelf richt - en dat is ook magisch denken - dan moet u zich niet bezighouden met alles wat er in u is; dan moet u proberen de mogelijkheden te vinden, die er in u bestaan. Magie is practisch. De medicijnman heeft een heel eigenaardige methode om uit te maken welke medicijn goed is voor een zieke. Hij danst rond de zieke en beluistert a.h.w. zowel zichzelf als de zieke. Op het oogenblik, dat hij een overeenkomst ontdekt tussen de symptomen van de zieke en zichzelf (hij denkt daarbij meestal aan planten; hij is een soort levend herbarium, wat dat betreft) ziet hij een plant. Die plant komt hem voor ogen op het moment dat er een harmonie is. Die plant is dus het geneesmiddel.

Anders gezegd: Ik ben harmonisch met de ander. Uit die harmonie plus mijn denkbeelden blijkt hoe de oplossing van het probleem van de ander mogelijk is.

Bestaat er in het magisch denken ergens een grens? Neen. Op het oogenblik, dat er in het magisch denken een grens ontstaat, is het geen magisch denken meer en zullen er geen magische krachten aan ontleend kunnen worden. Want magisch denken - vergeet dat niet - is juist grenzenloos denken.

Indien ik zelf mijn wetten maak, moet ik aannemen dat elke wet mogelijk is. Zodra ik bepaalde onmogelijkheden stel, werkt het door. In mijn denksysteem zit altijd een bepaalde logica. Die zullen anderen er misschien niet in zien, maar voor mij bestaat ze. Deze logica beheerst mij. Indien ik in de magie een bepaalde stap doe omdat zij logisch is, dan zal de gehele logica, die mij domineert en die in mijn denken bestaat, op elk effect van mijn magisch denken en handelen terugslaan.

In de historie hebben wij trouwens nog heel andere voorbeelden gevonden van wat wij een soort magisch denken kunnen noemen.

De heilige slang werd in Egypte geëerd naast vele andere heiligen en werd gelijktijdig zeer gevreesd. Zij was voor velen - en vooral voor de minder gelovigen - een soort doodssymbool. Dat is helemaal niet zo verwonderlijk, want de woestijnadder is zeer giftig.

Mozes in nood slaat een koperen slang aan een kruis. (Nu zouden wij erover kunnen praten, of hij dan al koper had in die tijd; en hoe hij daarvan een slang heeft kunnen maken zo gauw. Misschien is het wat anders geweest. Men bedoelt eerder de kleur van de slang.) Maar Mozes slaat die aan een kruis; een T-balk, wel te verstaan. Resultaat: genezing voor hen, die opzien naar dit kruis. Voor de christenen iets schitterends; een vooruitzeggen van de wonderen, die later zullen geschieden. Maar voor iemand, die magisch denkt, iets heel anders.

Een symbool bestaat voor de mensen. Indien ik een symbool van dreiging dood, zullen alle gevolgen van angst, van psychische en fysieke vermoeidheid etc., voortkomende uit datzelfde, verdwijnen. Het is eigenlijk zo gewoon als $2 \times 2 = 4$.

Indien ik een oorzaak wegneem, kan er geen gevolg meer zijn. Indien ik die oorzaak in de gedachten van de mens wegneem, dan is daarmee ook de werkelijke oorzaak aangetast. Menselijk denken domineert. Dat is dus magisch denken.

Nu zou ik heel eenvoudig in regels willen spreken:

1. Elk symbool is een uitdrukking van een harmonische waarde. Ik zal daarom elk symbool kunnen gebruiken, mits ik de betekenis daarvan ken. Symbolen zijn voor mij richtmiddelen voor mijn eigen geest (entiteit). Geen symbool, geen woord e.d. heeft in zichzelf kracht. Het verwerft zijn kracht door de gerichtheid, die het in mijn wezen doet ontstaan.
2. Alle magie behoort thuis in het normale leven. Op het oogenblik, dat ik de magie buiten het normale leven stel, zal het mij zeer moeilijk worden om resultaten te bereiken, die in dat normale leven tot stand komen. Hoe meer men het uitzonderlijke in zichzelf of bij anderen zoekt, des te groter de kans is dat men daaraan ten onder gaat.

Voorbeeld:

Als ik dus een kracht uitstuur naar iemand die er niet is, maar de

kracht is gericht om te treffen, dan zal zij alles treffen wat in harmonie is met die kracht. Ik, die de kracht gebruik, ben altijd met die kracht in harmonie. Als ik een gedachte vorm en ik stel deze buiten de werkelijkheid en houd haar toch vast als een waarheid, dan stel ik mijzelf buiten de werkelijkheid, maar dan werk ik dus met krachten, waarvan ik aanneem dat zij in mijn werkelijkheid niet kunnen optreden. Het resultaat is, dat deze krachten op mijzelf kunnen terugslaan; en indien ze voor anderen gunstig bedoeld zijn, kunnen ze voor mij ongunstig zijn.

Een ander voorbeeld:

Voor sommige mensen met een hartkwaal is een zekere dosis arsenicum zeer gunstig. Mensen met een andere gesteldheid zullen van diezelfde arsenicum ziek worden.

Indien ik een kracht op een andere persoon richt om daarin iets tot stand te brengen (b.v. genezing), dan kan dat betekenen dat er een stimulant moet worden gegeven aan b.v. het hart, aan bepaalde weefsels, aan het beendermerg of andere organen. Bij mij werken ze echter normaal. Indien die kracht op mij terugslaat, dan krijg ik dus een teveel en daardoor een onevenwichtigheid in het lichaam, die ziekte heet.

Met deze voorbeelden wordt het u misschien duidelijk, dat we dus wel heel goed moeten uitkijken wat wij eigenlijk doen.

3. De regel, waarvoor u ook altijd moet oppassen, is deze:
Een doel, dat ik niet de moeite waard vind gebruiken voor een magische poging, betekent bijna zeker mij onderwerpen aan een oorzaak- en gevolg-reeks,, die ik zelf wel veroorzaak, maar die ik niet begrijp.

Op het ogenblik, dat ik op welk terrein dan ook te ver ga, is dit "te ver gaan" iets wat door mijzelf wordt bepaald. Anderen kunnen dat wel zeggen, maar als het voor mij waar is, moet ik zelf daaraan geloven. Indien ik zoiets ten onrechte geloof, dan heeft dat op mij toch de invloed, alsof het waar was. Indien ik mijn energie voor onbelangrijke dingen in de magie gebruik, dan zijn ze volgens mij misschien onbelangrijk, maar dat houdt ook in dat ik niet begrijp welke oorzaak- en gevolgketen daar ontstaat. Die oorzaak- en gevolgketen kon wel eens terugkaatsen op mijzelf, een verandering betekenen in mijn werkelijkheidservaren en daarmee een situatie scheppen, die ik misschien niet wens of niet aankan.

Als u weet, dat u de magie nooit moet gebruiken voor onbelangrijke dingen, zult u waarschijnlijk onmiddellijk protesteren: Zoëven heeft u gezegd: Doe het als een spel. Natuurlijk. Wie het als een spel doet nl., zal - omdat hij speelt - alleen gebonden zijn aan spelregels; en aangezien hij die zelf opstelt, is hij er betrekkelijk gunstig aan toe. Maar naarmate ik meer een doel ga kiezen, dat b.v. door hoge geestelijke waarden wordt gedictieerd, dat uit een ideologie voortkomt of op welke wijze dan ook in een geloof naar voren wordt geschoven, dan grijp ik niet alleen speels in, maar dan ben ik bezig om iets te doen.

Voorbeeld:

The Church of Christ Scientists probeert mensen te genezen. Dat is op zichzelf erg mooi. Op het ogenblik echter, dat ik het spel daarin kwijt raak - dus niet zeg "laten wij het maar proberen", maar a.h.w. God probeer te dwingen een zieke te genezen - heb ik voor 99 % kans dat de zieke instort. Ik zal nl., omdat ik meen een hogere kracht te moeten dwingen te veel kracht van de patient nemen en die kan ik niet meer zo gemakkelijk aanvullen.

Hier heeft u alweer een beeld, dat duidelijk maakt, dat u met magisch denken zeer voorzichtig moet zijn. Hoe speelser u bent, des te geringer de gevaren. Dat is heel eigenaardig.

U wordt altijd geleerd, dat de ernst des levens belangrijk is. In het magisch denken is de ernst vaak dodelijk. Ernst kan alleen worden gebruikt, indien u werkelijk scherp nadenkt, indien u alles van tevoren overweegt en formuleert. Niet voor niets zegt men, dat je om een groot magisch opus te volbrengen eigen-

lijk maanden van voorbereiding nodig hebt. En dat is logisch. Want je moet niet alleen maar een magisch werk volbrengen, je moet ook begrijpen wat je ermee doet. Dan alleen kun je ernstig met de magie werken. In magisch denken is het dus wel zeer belangrijk, dat we die ernst zeker niet oproepen, omdat wij dat b.v. mooi vinden. Als wij die ernst oproepen, omdat we het mooi en gewichtig vinden, dan kunnen wij het beter achterwege laten, want het is gevaarlijk. Wij moeten dus niet slechts speels zijn, maar we moeten ook een tikje spontaan zijn. Dat spontane heeft ook weer zijn waarde.

Spontaan zijn, dat kunt u misschien het eenvoudigst zo uitdrukken: Zolang ik een zekere speelsheid in mijn magisch streven blijf behouden, waarbij de uitkomsten voor mij eigenlijk niet belangrijk zijn en het streven zelf de vreugde uitmaakt, zal ik in staat zijn om alle waarden binnen dit spel op harmonische wijze te benaderen. Mijn mogelijkheden zijn oneindig groot, maar ook mijn krachten zijn gelijktijdig groot. Hierbij komt besef naar voren. Magisch besef als toestandsbesef is altijd het wensen waard. Elk besef, dat de toestand te boven tracht te gaan, is niet het wensen waard, integendeel: het is gevaarlijk. Het formuleert nl. de these, waarin de magische kracht en het magisch werken passen.

Dan kunnen wij nu proberen om het zo eenvoudig mogelijk te maken.

1. Wie magisch denken wil ontwikkelen moet beginnen met de magie opzij te zetten. Wie magisch wil leren denken, moet slechts leren denken in de richting van het wenselijke als het mogelijke.
2. Wie in het magisch denken enige vooruitgang wil maken, zal moeten beseffen, dat magisch denken niet inhoudt dat anderen het werk opknappen. Wie magisch denkt, komt uit dit denken tot een eigen initiatief, zowel geestelijk als op ander terrein.
3. Elke geloofsvorm, die wij erkennen - al is het maar diep in onszelf en verborgen - zal bepalend zijn voor de middelen, waarmee wij magisch kunnen werken. Wij moeten dus nooit proberen ons magisch denken om te scholen van een bepaald geloof naar een ander geloof. Zolang een geloof voor ons een geloof is, moeten wij het maar accepteren en binnen de harmonie daarmee werken.
4. Leef eenvoudig. Dat betekent niet: lijd armoede. Dat betekent niet: beperk u. Een mens, die eenvoudig leeft, begint bij het begin en nooit bij het einde. Hij werkt met de krachten, die hem ter beschikking staan; niet met de krachten, die hij zou willen hebben. Wanneer een dergelijke, eenvoudig levende mens tot de conclusie komt: dit is mogelijk, of: dit is wenselijk (speels of serieus), heeft hij veel meer kans om iets te bereiken.

Nu wilt u waarschijnlijk nog wat kleine tips hebben: hoe kan ik magisch denken gebruiken?

Lastige visite, dat heb ik u al gezegd, kunt u wegdenken. Aan de andere kant kunt u mensen, die voor u van belang zijn, aantrekken. Ik kan mijn eigen polariteit bepalen t.a.v. andere personen, mits ik daarbij niet een strijd met de ander begin (hetzij om ze tot mij te roepen of ze van mij weg te drijven), maar altijd tracht het argument te vinden dat voor de ander zou gelden om het gewenste te doen.

Indien u b.v. te maken heeft met een neger, die heel erg boos is op de blanke, dan moet u hem niet gaan vertellen dat Whitey zo slecht nog niet is. Als u zegt: Kom tot mij en ik zal u magisch bekeren, dan zegt u in feite al: Whitey is beter. Dan zult u die neger moeten bevechten; en wat er overblijft is dan vaak de moeite niet waard, hetzij van u of van die neger. Dat ligt er maar aan. Wij moeten harmonie hebben. Als die neger zegt: Whitey is gemeen, dan zegt u: Natuurlijk, Whitey is gemeen. Maar Whitey is een abstracte figuur. Ik ben eigenlijk niet Whitey, ik ben meer Saul-sister of Saul-brother. Door die terminologie te gebruiken stel ik mijzelf buiten de haattendens en kan ik invloed bereiken; welke invloed dat ook verder moge zijn.

Innerlijk verlang ik over het algemeen datgene te doen of te bereiken op paranormaál of magisch terrein, dat volgens mijn besef buiten mijn bereik ligt. Iemand, die krampachtig probeert helderziend te worden, zal waarschijnlijk nooit wat zien. Iemand, die daarvoor geen belangstelling heeft, zal het snelst zien. Iemand, die er een haat tegen heeft, een afkeer of een angst, zal over het algemeen op de meest ongelegen en onverwachte momenten helderziend zijn. Er zit een zekere consequentie aan vast: Datgene wat ik vrees, wat ik verwerp, wat ik in het bijzonder wens, is voor mij onbereikbaar geworden, omdat ik het niet meer stel als eenvoudig bereikbaar. Wie een mogelijkheid verwerpt, verwerp daarmee elke bereiking in de richting van die mogelijkheid.

Wat ook nogal eenvoudig is, is de kwestie van bidden. Het geeft niet tot wie ik bid, mits ik dat intens doe. Mijn bede is een constatering van behoeften, die door mij vaak eerst wordt gerealiseerd, wanneer ik ze tegenover een hoger wezen onder woorden tracht te brengen. Als zodanig is elk bidden een zekere vorm van zelfanalyse. Het geloof, dat een gebedsverhoring mogelijk is (mits bestaand en redelijk intens), zal de gebedsverhoring, dus het bereiken van hetgeen men vraagt, aanmerkelijk vereenvoudigen.

Probeer nooit tovenaars of heks te worden. In de eerste plaats is het niet meer in de mode; in de tweede plaats zou u daarmee over het algemeen een spelletje gaan doen van een fantasie zover buiten de werkelijkheid, dat u er niet mee kunt leven.

Probeer ook niet te veel symbolen te vinden. Probeer eenvoudig eens iets tot stand te brengen. Onthoud daarbij dat elke dag uw geloof, uw vertrouwen in de mogelijkheden en zelfs uw kracht verschillend zijn. Elke dag bepaalt dus voor zich of u magisch kunt denken en werken. Als u de ene dag magisch goed heeft gewerkt, dan betekent dat niet dat de volgende dag wederom resultaten bereikbaar zullen zijn. Die zijn alleen bereikbaar, indien u beseft welke de conditie was, die op die zo geslaagde dag domineerde.

In uzelf moet u altijd zoeken naar een zekere synthese. Die synthese kan magisch slechts worden uitgedrukt als het spel van actie en reactie. Actie is altijd primair; reactie secundair. Ik ben altijd actie t.a.v. mijn innerlijke erkenning; dan zal de reactie niet mijzelf zijn. Indien dus datgene, wat ik excessief scherp erken niet mijzelf is, dan zal het - of het nu werkelijk vijandig is of niet - het mij onmogelijk maken mijn innerlijke werkelijkheid te beseffen, want het dringt zich tussen mij en de werkelijkheid.

Grenzen afbreken, die voor het eigen denken bestaan, betekent niet: proberen te veel te dromen of te veel te willen, maar eenvoudig: elke dag een klein stukje verdergaan.

De volgende aanwijzingen zijn magisch misschien ook wel interessant.

Genezen. Genezen is alleen dan magisch, indien ik de gerichtheid van mijn kracht gebruik op grond van een bepaald geloof, een bepaalde denkwijze, een bepaalde kennis zonder daarbij mijzelf te binden aan hetgeen ik in mijn gedachten schep. Onverschilligheid is vaak een agens voor de magische reactie.

Werk altijd alleen. U kunt nooit met anderen samen eens gezellig aan magie doen, of het magisch denken ontwikkelen. Daar de kern van de persoonlijkheid hierbij zo'n grote rol speelt, moet je wel die kern aan het woord laten, niet de rest. Dat kun je alleen, indien er geen rest is, die het recht van ingrijpen zou bezitten. Dat is altijd zo. De resten zijn het meest gevaarlijke in het leven. Dat weet u misschien niet, maar dat is werkelijk waar.

Dan gaan we nu proberen om de eenvoudige magie van het denken te beoefenen.

Ben ik? Ik vraag, of ik ben. Ik besta dus wel, maar ik ontken het zijn.

Indien ik het zijn ontken, kan het zijn geen werkelijkheid blijven. Als het zijn geen werkelijkheid is, wordt het ten slotte door mij beheerst. Als het door mij wordt beheerst, behoeft ik slechts datgene, wat in mij onbewust is, bewust te maken en ik zal tot een bewuste beheersing van mijn werkelijkheid komen.

Kracht. Kracht ligt in elke vorm van energie. Welke kracht kan ik het best gebruiken? Altijd die kracht, die in de vorm van energie mij het meest sympathiek is.

Magisch denken gaat uit van jezelf als een soort centrum. En doordat je daarbij geen beperkingen stelt aan de buitenwereld, word je een vergaarbak, waarin alle waarden van de gehele wereld a.h.w. worden uitgestort.

Een doodgewoon denkrecept.

Het is niet belangrijk, of ik iets bereik. Het is belangrijk, of ik iets probeer. Want indien ik iets niet probeer, zal ik nooit weten, of ik het wel of niet kan bereiken. Zolang het pogen voor mij zinrijk is, zal ik dus pogen; niet om te slagen, maar om mijzelf in het pogen beter te leren kennen.

Hoe beter ik mijzelf leer kennen in dit pogen, hoe juister ik kan bepalen wat ik wil en wat ik ken. Het recept zou ik dus als volgt willen formuleren:

Wat ik wel wil, maar niet waarschijnlijk acht e.d., moet ik terzijde zetten. Zoek ik uzelf een punt, waarin u zekerheid meent te hebben, zij het ten aanzien van het nut, de mogelijkheid of zelfs de onvermijdelijkheid. Richt uw kracht met uw gehele wezen op die tendens. Registreer voor uzelf wat voor antwoorden er in u ontstaan. De antwoorden, die zijn ontstaan, zijn a.h.w. magische namen. Door gebruik te maken van deze magische namen, deze begrippen, zult u altijd in staat zijn de gewenste toestand te bereiken, maar ook om de gewenste kracht altijd weer te stimuleren. Denk maar eens aan Repelsteeltje. Dat was ook zo'n soort geestje. Niemand had hij waarschijnlijk ooit kwaad gedaan en niemand zou hem kwaad hebben gedaan, tot het ogenblik dat hij iets begon te begeren dat van een andere wereld was dan de zijne. Toen kwam hij in strijd. Hij wilde aan de ene kant zichzelf blijven, goedertieren; aan de andere kant hebben wat hij toch wel zijn recht vond of beter gezegd: aangenaam vond. Zo krijgen wij dan het bekende dansje: "Wat een geluk, dat niemand weet, dat ik Repelsteeltje heet." Zodra Repelsteeltje zijn naam zegt, wordt hij beheerst. En dan kan hij in het sprookje van nijld zijn ene voet nog zo hoog optrekken, dat hij eenvoudig doormidden scheurt, maar in de praktijk zou je als geest gebonden zijn; je zou familiaris geworden zijn. Als natuurgeest zou hij functie-bepaald zijn geworden en misschien zijn hele verdere bestaan wijden aan het heen en weer bewegen van een slinger van een klok of het aandrijven van een naaimachine van de een of andere theosofische dame.

Besef: Die dingen bestaan. Maar als ze bestaan, moeten wij ermee werken. Ik kan, ik wil, ik probeer. Het proberen is kennis, het slagen is onbelangrijk. Naarmate het slagen minder belangrijk is en het ervaren (het proberen) belangrijker, zult u beter slagen.

Nu bent u er nog niet. In mij bestaan alle krachten die ik vrees, alle krachten die ik verlang en alle krachten die ik ontwijk. De hele magie komt neer op een werken met mijzelf, door mijzelf, vanuit mijzelf, middels mijzelf. Dan is het ook doodeenvoudig om aan te nemen, dat - naarmate ik in de magie meer bereik - ik mijzelf beter leer kennen. Omgekeerd: dat ik naarmate ik mijzelf beter leer kennen en mijn begrenzingsen en beperktheid durf prijsgeven, ik ook meer zal ervaren en zo bewuster zal zijn van mijzelf. De eeuwige kringloop, de Ouroburos a.h.w. van bewustwording, is gelegen in het magisch denken. Het besef ontstaat spontaan. Het is geen constructie van een menselijk denken. Het is een beleving. Beleving is belangrijk.

Dan zult u misschien nog willen weten, of er taboe's zijn op dit terrein? Er zijn geen taboe's op dit terrein t.a.v. daad of denken, zolang men zich baseert op harmonie. Overal waar men zich baseert op disharmonie, zal men er rekening mee moeten houden dat men zelf in denkbeelden, in vasthoudendheid en in wilskracht de sterkere moet blijven en dat één zwak punt voldoende is om te falen.

Ik geloof, dat er over dit onderwerp niet veel meer te zeggen is. Ik acht hiermede dan ook dit onderwerp besloten.

Zeer belangrijk voor u is ongetwijfeld daarbij, dat u zich leert bezighouden met alle vormen van magie, van denken in ethische, esoterische zin. Zolang u de gedachte bepaalt door de stimulans, maar niet de gedachte onderwerpt aan die stimulans, bent u meester. Ervaring en meesterschap in de eigen wereld zijn nodig om een dienstbaarheid te kunnen bereiken t.a.v. de eigen wereld en andere werelden; en zo de harmonie met alle werelden, waaruit het magisch resultaat bereikbaar is.

:--:

KABBALISTISCH DENKEN.

Het kabbalistisch denken is opgebouwd uit een hiërarchische piramide. Elke laag van deze piramide bestaat uit persoonlijkheden met een bepaalde naam en bepaalde eigenschappen. Elk van hen regeert dan weer een aantal daaronder liggende gebieden. Als wij het dan eens hebben over de Heer van Wijsheid, de Heren van de Stralen enz., dan praten wij eigenlijk een beetje in dezelfde in, want degeen, die ressorteert onder een bepaalde kracht, blijft onder die kracht ressorteren.

Tijd is voor deze piramide eigenlijk iets wat niet bestaat. Daarom lijkt het ons of ze wisselen. Zo kennen wij b.v. de z.g. Heersers van de Uren, een aantal engelen waaronder een zekere Rafaël, die elk voor zich een bepaald uur schijnen te domineren; niet omdat zij veranderen, maar omdat wij in verhouding tot hen veranderen. Een groot gedeelte van dit kabbalistisch denken is dus wel gebaseerd op die verandering van verhouding t.a.v. het Eeuwige. Het kringloop-systeem, de wijze waarop alles inhoud heeft, kan alleen worden verklaard - zo zegt de kabbalist - door de wijze, waarop de eeuwige krachten zichzelf blijven, terwijl wij veranderen.

De methoden, die hij gebruikt om dit alles dan verder te benaderen, die kent u ook. Dat is het omzetten van letters, het werken met de getallen, het progressief werken met de getallen, er bestaat naammagie, er bestaat een kabbalistische zegelmagie, er zijn beschermingsmagieën, kortom, het is een heel complex, dat voor de buitenstaander wat verwarrend aandoet. De grondregels daarvan zijn over het algemeen tamelijk logisch, indien u maar uitgaat van het principe: wij veranderen, de eeuwigheid blijft hetzelfde.

Als ik onder een bepaalde engel behoer, dan zal die engel in mijn leven de hoofdrol spelen. Die engel blijft echter op één punt, terwijl ik mij in een soort ellipsbaan daarvan verwijder en er weer terugkeer. Het resultaat is, dat die engel een sterkere of minder sterke invloed op mij heeft. Op het ogenblik, dat hij een algehele invloed op mij heeft (dat ik er dus het dichtst bij ben), dan kan ik gelijktijdig ook zeggen: ben ik meest mijzelf, want dan ben ik het meest eeuwig.

De denkwijze, die hier verder uit voortkomt, is de zin en de bezieldeheid van alle dingen; want de schepping is een geheel, een totaliteit. Als ik die totaliteit ga ontleden - wat ik als mens doe - dan kan ik daarmee de oerwaarde ervan niet ongedaan maken. In alles is leven. In alles is God. De werkelijke kabbalist loopt a.h.w. door deze tijd heen en gelijktijdig loopt hij met de mensen van het verleden en de toekomst samen. Hij ziet het verleden en hij ziet de toekomst, doch niet als een voorspelling of als iets wat is geweest, maar gewoon als een communicatie met het totaal.

Hij onttrekt zich ook veel minder aan het lot dan de meeste mensen zullen proberen te doen. De kabbalist zegt nl.: Indien ik mijn lot ken, indien ik weet

welke kracht mij dirigeert, kan ik mij niet aan mijn lot onttrekken. Ik moet dus dat lot accepteren. Dat is de enige wijze, waarop ik de eeuwigheid kan waarmaken. Zijn streven is dan ook niet in de eerste plaats, zoals sommigen schijnen te denken, om de bijbel te ontleden en te weten wat b.v. het verstaan van Lot's vrouw betekende en hoe Lot gevecht leverde en wat er allemaal verder is gebeurd. Het gaat erom om achter de gehele revue van feiten, die voorbij draait in de tijd, waarheid te vinden. De waarheid kan hij dus op vele verschillende wijzen formuleren. Maar als ik er hier een paar kies, dan is dat omdat ze betrekkelijk eenvoudig en volgens mij juist zijn.

Zo zegt de kabbalist:

"Indien ik bewust ben van mijzelf, ben ik bewust van het totaal, waarvan ik deel ben. En ben ik niet meer mijzelf, zo is de kennis van het zelve het grootste verlies aan zelf-zijn, waardoor de grootste eeuwigheid wordt bereikt."

Een wat eigenaardige denkwijze voor sommige mensen misschien. Maar als ik mijzelf werkelijk ken, dan heb ik mijzelf ook werkelijk vervuld. En als ik mijzelf heb vervuld, dan behoor ik tot een groter geheel, een andere wereld.

De kabbala spreekt niet vaak en zoveel over dingen als reïncarnatie. Maar wij vinden wel weer stellingen, die er een beetje aan doen denken. Zo zegt een bekende rabbi uit 1196:

"Ik ben vele dingen geweest en ik zal vele dingen zijn, omdat ik mijzelf niet ben. Maar hoe meer ik mijzelf ben, hoe minder ik zal zijn. En hoe minder ik zal zijn, hoe meer ik de waarheid zal bereiken. (Dat bereiken moogt u dan tweeledig vertalen. Het is nl. gezet in het Moors-Spaans. Het bereiken kan zijn: er in opgaan en het kan ook eenvoudig "een bereiking" betekenen.)

Deze man gaat dus uit van het standpunt: ik heb waarschijnlijk wel vele levens gehad en ik zal er nog wel vele hebben, maar die andere levens, die ik heb, zijn afwijkingen. Zij behoren niet tot dat wat ik werkelijk ben.

Een eind verder beweert dezelfde meester:

"Ik heb slechts één kracht en één ziel. Deze is altijd dezelfde en zij wordt altijd beschermd door dezelfde (engel) en zij behoort altijd tot dezelfde (weg)."

Hij tekent zichzelf hier dus als een wezen, dat eigenlijk door zijn onvolmaaktheden leeft; het zou niet meer leven, als het volmaakt zou zijn. Maar hij streeft naar die volmaaktheid, omdat het leven met zijn beperkingen niet opweegt tegen een niet-zijn, dat alle mogelijkheden inhoudt. Dat klinkt uitermate raadselachtig. En sommige van die heren doen mij dan ook wel eens een beetje denken aan de Meesters van Zen, zoals de tamelijk onbekende kabbalistische Meester (het was ook een rabbi) Ulrich von Hohenstein.

Deze Ulrich, die kans heeft gezien zelfs de titel Heer te voeren en overigens ook een zeer rijke staat van leven, beweerde:

"Slechts door alle dingen te zijn, die ik nu voel te moeten zijn, kan ik beseffen wat ik niet ben. Dat wat ik niet ben is datgene wat ik kan missen; en datgene wat ik kan missen is de overdaad, waardoor ik mij bind aan een leven, dat niet de werkelijkheid is."

Een typische redenering, vindt u niet. Maar ergens komt er iets van de Epicuristen om de hoek kijken.

Wij vinden meer van die invloeden terug en ik geloof, dat je in heel veel van die kabbalistische stellingen ook wel Griekse meesters en de Griekse filosofie kunt terugvinden en zelfs soms Egyptische denkbeelden en geheimen.

Men heeft altijd zo het idee, dat de kabbalist een heel zonderling man moet zijn, met een punthoed op bezaaid met zodiactekens, die horoscopen wicholt en wat dies meer zij. Dat is voor velen waar, die uit de kabbala voor zich een soort levensonderhoud hebben gemaakt. Maar de werkelijke meesters daarvan waren eigenlijk de mensen, die raadsels wisten op te geven. Niet zoals de Zen-boeddhist dat doet: het raadsel, dat eigenlijk onmogelijk is, maar een raadsel dat een logisch antwoord heeft.

"Indien ik deel ben van mijn Schepper en een engel regceert mij, wat betekent dat?" (dat is een vraag uit ongeveer 1600). Het antwoord luidt:

"Dat mijn Heer alle delen van Zijn wezen kent, beziet en beschermt, dus ook mij."

Deze hele gang van zaken wordt complexer naarmate wij dichterbij uw tijd komen. De eerste kabbalisten waren natuurlijk wel geletterden - dat was in hun tijd al heel wat - maar de echte meesters waren de mensen, die de wijsheid van het leven zochten en die dat deden door het leven te stellen tegenover een onvergankelijkheid, een eeuwigheid. Daaruit trachten zij conclusies te trekken. In de moderne tijd heeft men dit oerwezen eigenlijk helemaal vergeten.

Er is wel eens meer met u gesproken over de verschillende Arcana. Arcana mundi b.v., het geheim van de wereld.

"De wereld is een bezielde kracht, die haar bezieling ontleent aan de zon, welke de weerkaatsing is van de onzichtbare zon, die staat temidden van alle licht, waar rond de sterren dansen."

Dat zijn zo van die dingen. En als je dat zo hoort, dan ga je wel wat begrijpen van die Arcana. Maar de mensen van tegenwoordig willen dat praktisch uitleggen. Toch is de kabbalistiek een kwestie van gevoel, zelfs bij letteromzetting.

Als u letters omzet, doet u dat wel volgens een bepaald systeem. Maar welk systeem kiest u? Want er zijn er velen. En waarom kiest u dat systeem? En waarom interpreteert u de vele mogelijke uitkomsten alleen maar op één manier? U werkt met uw gevoel en uw intuïtie; en dat doet de kabbalist eigenlijk voortdurend. Hij heeft wel een heel systeem, maar dat is voor hem de mogelijkheid om zijn wereld te omschrijven.

Neem b.v. "The garden of pomegranates", een boekje waarin enige van de eerste stellingen is vastgelegd. Het wordt vaak heel vroeg gedateerd, maar in Europa is het waarschijnlijk verschenen ongeveer 1026 n. Chr. Het is een boek, dat wel aan ouderen wordt toegeschreven. Maar waar het vandaan mag komen, het is een simpele wijsbegeerte, die de mensen van vandaag willen leren lezen als een systeem. Maar het is geen systeem. Het is een gedicht. En wie een gedicht wil ontleden naar zijn woordbetekenis, loopt altijd vast.

Als u zich ooit gaat bezighouden met de kabbalistische denkwijze en gedachte, zult u zich eerst moeten realiseren wat zij eigenlijk zijn. Ze zijn de poëzie van de eeuwigheid overgezet in de termen van de tijd.

Het hele systeem, het hele denkbeeld van weerkaatsingen van de centrale waarheid, van de dood zelfs, die voortdurend teniet wordt gedaan (en dat is dan iets anders dan reïncarnatie), al die denkbeelden zijn de omschrijving van een gevoel. Maar de gevoelens van de kabbalist zijn ondergebracht in een systeem; en daardoor heeft hij geleerd zijn verschillende gevoelens op een bepaalde vaste wijze te hanteren. Hij is daardoor meer bewust geworden van zichzelf. Doch dat betekent nog niet, dat zijn systeem dat bewustzijn geeft. Het systeem is het middel om een gevoelsbewustzijn te verwerken, tot uitdrukking te brengen en ermee te leven; niet de indeling van de hemelen.

De meeste mensen denken, dat het een soort theologie is, waarbij God wordt ontleed. Men heeft het ervan gemaakt. Maar de echte kabbala is heel iets anders. De kabbala is eenvoudig de erkenning van de wereld; niet van de andere wereld. De andere wereld wordt omschreven, omdat er tegenover deze wereld iets anders moet staan. En wat de wereld van vandaag waarin je leeft betekent en wat je bent en wat je doet, kun je alleen verklaren, indien je van de oneindigheid uitgaat.

Als men met getallen goochelt om de toekomst te ontdekken, zoals iemand doet, die de getallen tot 500 in een schrift heeft opgeschreven en die meestal à raison van f 25.- dan wel na enkele vragen wil vertellen wat ze betekenen en welke getallen op dit moment voor u belangrijk zijn, dan is dat geen echt kabbalisme. De ware kabbalist werkt met getallen, omdat deze voor hem de bron zijn van zijn inspiratie. Hij voelt de dingen aan. Hij kan ze niet concretiseren. Hij grijpt dan naar de abstracte getallen, die ergens ook een soort oneindigheid, een soort eeuwigheid, een gelijkblijvend iets voor hem uitdrukken. Uit die getallen vindt hij zijn interpretatie van de eeuwige kracht in de tijd.

Lotsgebondenheid bestaat voor de kabbalist. Hij zal u rustig vertellen: Indien uw autonummer dat en dat is, dan moet u uitkijken, want dan zult u met die auto veel ongevallen hebben. Hij zal u waarschuwen, dat u op een bepaalde leeftijd of op een bepaalde dag dit of dat niet moet doen. Voor hem is dat lo-

gisch, want de getallen zijn voor hem de mogelijkheid om zijn inspiratie tot uitdrukking te brengen. Want de blijdschap die de kabbala kent, gaat aan de meesten, zelfs aan hen die haar hanteren, voorbij. Het is de blijdschap van het leven, de levensdans, die als een soort kosmische Dans der Uren een kringloop beschrijft. Wie die kringloop kent, kent de totaliteit. Niets is nutteloos. Niets gaat voorbij, zonder dat het zin heeft.

De mens kan vele dingen misschien anders bezien, maar hij kan ze niet anders maken. Het is duidelijk, dat er maar één ware weg is voor de mens. Die ware weg wordt uitgedrukt via de grote hiërarchische piramide, langs een weg, die ten slotte uitkomt op de top: de Theos, de Godheid. Maar de kracht, waaronder hij resorteert, blijft hem zijn hele leven beheersen. Deze krachten kennen, betekent dat hij reeds veel beseft, want hij weet welke elementen van de eeuwigheid zijn Zijn bepalen. Hij kan wel anders, maar dan zou hij moeten afwijken van de weg. Hij zou dan a.h.w. van Meester moeten veranderen. En van Meester veranderen betekent terugvallen.

Het is overigens typerend, dat van de echte kabbalisten (er zijn er heel veel geweest door alle eeuwen heen) er maar enkelen zijn geweest, die rijk waren. De meeste van hen door erfenis; praktisch geen van hen door het exploiteren van hun begaafdheid. De kabbalisten, die het wel deden, bleken geen echte kabbalisten en vaak ook geen echte filosofen te zijn. Het is geen wonder dat juist de mens, die de tijdsverhouding van de eeuwigheid zo sterk aanvoelt, die ermee leeft, alles doet om te voorkomen dat hij als een soort profeet of voorspeller wordt gezien. Hij omkleedt de zaak. Hij probeert het zo te draaien, dat voor een ander, die geen gevoel heeft, er eigenlijk net niet uit te lezen is wat er wordt bedoeld. Een geheimtaal misschien; maar dan een geheimtaal der inwijding. En ook dat is begrijpelijk.

De mens, die voor zichzelf de juiste relatie met de oneindigheid heeft gevonden en die daaraan voor zichzelf uitdrukking weet te geven, is een mens, die zich niet meer mag vastleggen in de dwaasheid van de ander. De kabbalist is iemand, die u graag wil helpen, indien u hulp nodig heeft en hij ziet dat u daarnaar verlangt of erom vraagt. Dan helpt hij u naar zijn beste vermogen. Maar hij interesseert zich niet voor u. Waarom zou hij dat doen? Hij interesseert zich voor de kernkracht, die ook in u aanwezig is. Maar u bent in die tijdsrelatie slechts een heel klein deeltje. U wilt nu gered worden. Voor hem is het gevoelsmatig juist om een antwoord te geven op alles wat er uit de totaliteit komt. Hij zal u dus antwoorden.

Het zijn dus andere mensen dan de lieden met lokjes en een kaftan om. Trouwens vele van de grote kabbalisten waren nauwelijks van joodsen bloede - laten wij dat er ook bij zeggen. Vele van hen behoorden zelfs tot de betere stand. Dat laatste is te begrijpen, want om de kabbala te kennen en te hanteren, moet je nu eenmaal goed kunnen lezen, kunnen begrijpen en ook nog kunnen rekenen. Deze mathematica van de oneindigheid, waarmee het gevoel de weg naar God tekent, maar gelijktijdig ook van God tot het "ik", die is voor mij een zeer waardevolle.

U zult over de kabbala waarschijnlijk in meer technische zin te horen krijgen. Maar ik vond het aardig u vandaag zo eens enkele van die denkbeelden te geven. En dan wil ik juist niet vastlopen in dat bekende verhaal van: Er staan letters geschreven. In deze letters is de totaliteit uitgedrukt. Die totaliteit moeten wij omzetten en interpreteren. Adam was niet Adam, maar Adam betekent: Het eerste volk, dat God de Here erkende, enz.

Over die dingen behoeven wij ons absoluut niet druk te maken. Ze zijn wel interessant, dat geef ik graag toe. En voor iemand, die met een kabbalist te maken krijgt, is het misschien wel belangwekkend te weten wat hij allemaal uitvoert. Maar indien u begrijpt wat eigenlijk de zin van het echte kabbalisme is, dan zult u er niet vreemd meer tegenover staan; en dat is veel belangrijker.

De meeste mensen lopen voor die dingen weg, of ze lopen ermee weg, omdat ze niet weten wat ze betekenen. Laat mij u dit zeggen: Als iemand spreekt over Maha Dietrich (?), dan bedoelt hij daarmee niets meer of minder dan een kabbalist met een bepaalde naam.

Als men u spreekt over de verandering van entiteiten, dan spreekt men over pre-

cies hetzelfde wat een ander noemt: de eeuwige transformatie; of wat men noemt: het winnen van het eeuwige goud, enz. Iedereen heeft zijn eigen termen. Maar wie heeft kans gezien om door zoveel eeuwen heen een systeem te hanteren zonder zijn gevoelsvrijheid te verliezen? Ik geloof, dat de kabbalist bijna de enige is.

Ik wil u tot besluit nog een paar voetnoten geven.

U weet allemaal: de kabbala valt uiteen in wat men noemt de Babylonische, de Egyptische of Babylonisch-Egyptische, ook wel de hermetische kabbala genoemd. Daarnaast kennen wij de meest gekende: de joodse kabbala.

Nu lijkt het alsof die alle verschillend zijn, maar dat is niet waar. Egypte en Babylon hebben lange tijd banden met elkaar gehad. Het was de gewoonte om prinsessen uit te wisselen. Dus een prinses van Egypte werd naar de barbaren in Babylon uitgehuwelijkt vanwege bepaalde taxen, rechten enz. Omgekeerd gebeurde dat ook. Zo'n prinses kreeg haar wijzen mee en meestal ook een priester, die - zoals in later eeuwen de Jezuiten dede - probeerden een kracht achter de troon te worden. Deze mensen hebben dus het wichelsysteem, dat in Babylon zeer goed was, geprobeerd uit te bouwen tot een denksysteem. Want met dat denksysteem hadden ze een veel grotere vrijheid. Maar toen de Babyloniers erachter kwamen, waren er enkelen, die eigenlijk toch wel wat anders wilden dan weelde en slavernij. Zij gingen geestelijk zoeken en kwamen toen tot ontdekkingen, die weer buiten het kader van de Egyptenaar lagen, omdat deze te zeer leefde binnen de beslotenheid van zijn rijk. Babylon stond wat dat betreft meer open voor de wereld. Zo ontstond er dus een Babylonische filosofie.

Maar wat Babylon leerde, kwam ook weer (want zij hadden ook hun priesters in het gevolg van uitgehuwde prinsesjes) terug naar Egypte. En gezamenlijk hebben ze wat men "de hermetica" noemt gepresteerd.

Die hermetica kent u als een aantal wetten, regels en verklaringen omtrent het leven. Maar ook de hermetica is systeem, al heet ze nog zo besloten te zijn. De magische geheimen van de hermetica hebben vaak heel veel weg van wat men de joodse magische misbruiken noemt van sommige kabbalisten. Er is dus wel degelijk een soort kruisbestuiving aan de gang geweest. En niemand weet meer welke tulp de papegaai-tulp en welke de darwin is.

Interessant is verder, dat de Egyptenaren in de tijd van het verval nog enkele kabbalisten hadden en deze uitzonden naar de andere rijken. Zo ontstonden er dus grote uitwisselingen met b.v. de Grieken en de Romeinen. Assibiadus is een van de bekende figuren, die deze filosofie plus een bepaalde godendienst overbracht o.m. naar Pompeï.

De Grieken op hun beurt werden in hun filosofische betogen vaak sterk beïnvloed door deze mystieke achtergronden van een kabbala, omdat voor hen die argumenten bijzonder bruikbaar waren. En de rhetor van de Grieken vond het vaak belangrijker om argumenten te hebben dan om gelijk te hebben. Hij vond het het mooist, als hij ongelijk had en zijn gelijk toch kon bewijzen.

De argumenten, die in omloop komen, worden door de filosofen (de werkelijke denkers) opgemerkt, die ze dan weer met hun leerlingen bespreken. Op die manier ontstaat er in de Griekse filosofie een sterke uitdrukking van dit hermetisch-Egyptisch weten. Vandaar slaat het over (u weet, de Romeinen namen alles mee wat ze konden gebruiken - hoofdzakelijk materieel, soms ook wel geestelijk. Sedert de Etrusken hebben ze voortdurend alles overgenomen wat ze maar konden; zelfs de legioenen hadden een Etruskische godheid vaak bij zich) naar Rome en verspreidde het zich verder.

Maar je kunt twee kanten uitgaan. Je kunt de kant uitgaan van de tovenarij en van de geheimleer zonder meer en je kunt de kant uitgaan van het wetenschappelijk denken.

Nu is het vreemde, dat de grote kalifaten (700 tot ca 1200) veel meer belangstelling hadden voor de wetenschappelijke benadering. De mystieke benadering was in Egypte beter. De benadering vanuit het standpunt "magisch resultaat" was in het noorden beter. In de kalifaten benaderde men het wat men kan noemen "wetenschappelijk"; men kreeg daar de gelegenheid erover te praten. Het was dus logisch, dat de joden, die zich dus ook met hun kabbala bezighiel-

den, zich al snel in de debatten gingen mengen en op den duur eigenlijk een soort overwicht kregen. Het is dit overwicht, dat de Moorse beschaving voor een groot gedeelte heeft beïnvloed en ten slotte zelfs iets van haar hardheid heeft ontnomen, waardoor ze teloor is gegaan. Maar gelijktijdig ontleenden ze zeer veel daaraan. Wat u dus kent als de z.g. joodse kabbala is in feite een mengproduct, waarbij wel alles in de typisch judeïsche terminologie is uitgedrukt, maar waarin de denkbeelden weer teruggrijpen naar al dat andere.

Degenen, die zich door het systeem laten verblinden zeggen: Dit systeem is goed of dat systeem is goed. Maar in feite zijn het afleidingen van dezelfde systemen en gaat het er alleen maar om, of je in een zekere blijde aanvaarding je relatie met de eeuwigheid kunt accepteren.

Dat is de kern van alle kabbalistisch denken. En het waar maken van die bestemming voor jezelf en aan jezelf, niet om God een plezier te doen, maar gewoon omdat je zonder dat zelf niet volledig en gelukkig bent, is de kernstudie van de ware kabbalist.

Ik geloof, dat dit omtrent enkele denkbeelden van de kabbala wel voldoende is.

--:

K R A C H T.

Wat is kracht? Kracht is het vermogen om iets in beweging te brengen. Kracht is eigenlijk meer: het is het vermogen om iets in beweging te brengen en te beheersen. Dan is kracht een combinatie van besef, wil en vermogen.

Als wij spreken over krachten, dan vergeten we heel vaak, dat krachten bezielde zijn. En als een kracht niet bezielde is, is zij vanuit menselijk standpunt altijd destructief. Op het ogenblik echter, dat wij die kracht beseffen, weten wat het is, kunnen we leren haar te benaderen, te omsingelen, te dirigeren of aan banden te leggen. Vanaf dat ogenblik bezielen wij die kracht.

Er zijn vele krachten rond de mens, die hij niet beseft. Door deze krachten wordt hij vaak voortgedreven, juist omdat hij niet weet wat hem drijft. Maar naarmate de mens meer gaat begrijpen wat hem eigenlijk brengt tot al deze eigenaardige daden, die tezamen het menselijk leven vormen, zal de mens ook meer in staat zijn die krachten te beheersen en daarmee ook zijn eigen leven.

Men heeft wel eens gezegd, dat de grootste kracht de kracht is om jezelf te beheersen. Ik ben het daarmee eens. Want hij, die de kracht bezit om zichzelf te beheersen, moet beseffen wat hem drijft. Zonder dit besef beheerst hij zich niet waarlijk. En wie beseft wat hem drijft, beseft ook wat de mensheid drijft. Hij reageert a.h.w. op alle sferen: op de astrale en de geestelijke werelden, het duistere licht en het verblindende licht; op al die tezamen. En reagerend, bewust van deze dingen, weet hij ze samen te voegen in een synthese, die de uitdrukking vormt van wat voor hem het goede is.

Deze opbouw is de ware kracht. Alle kracht, die wij bezitten, ontleenen wij, behalve deze ene: het samenvoegen van krachten en mogelijkheden op een zodanige wijze, dat zij een uiting worden van onszelf. Dit is de goddelijke Kracht, zoals ze voor ons bruikbaar is. Dit is de lichtende kracht, zoals ze voor ons alle dingen zichtbaar maakt. Zij is het summum van alle krachten, omdat zij alle krachten samenvoegt tot één harmonisch geheel, waardoor het "ik" wordt gedragen tot bereiking op elk terrein.

:--:~:

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Tweede Les.

VERANDERINGEN IN DE POLITIEK.

Er zijn in de wereld altijd wisselende verhoudingen geweest tussen de verschillende landen en zelfs de verschillende continenten. Maar langzamerhand is er toch iets ontstaan, dat - voor zover mij bekend - bijna nieuw is. Bijna. In de tijd van de Phoeniciërs en van het grote Griekenland hebben we de handelsrijken gehad. Dat was voor de toenmalig bekende wereld een zeer interessante geschiedenis, want men kon door het beheersen van een deel van de wereld en de zeeën politiek aardig uit de voeten. Men was iemand. Maar dat waren landen. Zeker, het waren handelaren en zeevaarders. Maar ze hadden een eigen stadsnatie en daar waren ze trouw aan, daar waren ze trots op.

Tegenwoordig is het anders. Er zijn vele imperia ontstaan en vergaan. Wat overblijft is eigenlijk een Europa, dat verdeeld is zonder werkelijk helemaal verdeeld te zijn; een Amerika, dat eigenlijk toch wel het hele Amerikaanse continent domineert (Zuid-Amerika inbegrepen); daarnaast hebben we de Aziatische groeperingen, die uiteenvallen in de Chinese en de Japanse groepering. Rusland met zijn satellieten zou ik misschien nog apart kunnen noemen.

Dit zijn elk voor zich grote belangengroepen. En elk van die belangengroepen is in feite een productie-imperium. Veel meer dan vroeger wordt alles bepaald door productie. De producerende gemeenschappen, ook wel een concerns en dergelijke genoemd, zijn internationaal. Ze hebben geen belang bij een bepaalde natie, maar bij een bepaalde toestand. En denkt u nu niet, dat dit in een communistische staat anders is. In een communistische staat is er ook een economisch plan. Wij kunnen het ministerie van productie eigenlijk beschouwen als het concern, dat - als het er op aan komt - het grootste gedeelte van het land regeert en tevens de relatie met satellietstaten en zelfs met het buitenland.

Doordat dit internationalisme is ontstaan, is de nadruk in de politiek heel anders komen te liggen. Vroeger was politiek in de eerste plaats binnenlands; onder binnenlands verstond men dan zijn koloniale gebieden zo goed als het moederland. Tegenwoordig is het een kwestie van handelsrelaties, die eigenlijk niet meer te richten is op een bepaald land.

Nederland b.v. heeft - al weet u dat misschien niet precies - grote interessen in o.a. Turkije, maar ook in Kenya en ook in Indonesië. Dat zoudt u niet zeggen, maar daar zijn ook weer grote Nederlandse belangen. Daarnaast is Nederland nog geïnteresseerd in bepaalde Amerikaanse staten (in Venezuela hebben ze nogal wat te zeggen) en ze beginnen ook in Chili een woordje mee te praten.

Dat zijn productie-concerns. U denkt waarschijnlijk aan Verolme, maar u moet meer denken aan Philips & Co, de Iover Bros. Deze grote maatschappijen maken a.h.w. de dienst voor een deel uit. We weten allemaal hoe het in Nederland is. Indien Philips werkelijk iets wil, dan kort het er. Indien de KLM werkelijk iets nodig heeft, dan betaalt de belastingbetaler wel. Indien van Doorne iets nodig heeft, dan wordt ervoor gezorgd. Er ze zou ik er nog wel een paar kunnen noemen. Grote industrieën, die werkgelegenheid geven. Die werkgelegenheid is nodig

voor de binnenlandse rust. Dus heeft de werkgever zeer veel te zeggen, ook al heet het van niet.

De politicus in deze tijd is dus niet meer een man, die zijn eigen rijk en de invloedssfeer, de belangen, de rijkdom van eigen land verdedigt. Hij is in feite iemand, die probeert een zo groot mogelijke welvaart mogelijk te maken voor degenen, die hem kiezen, met gelijktijdig een zo vast mogelijk behoud van de relaties en voorrechten van de grote industrieën, waarvoor hij eigenlijk ook werkt.

Dat alles klinkt een beetje pessimistisch. Maar zo erg pessimistisch hoeft u daarover natuurlijk niet te denken, want zo erg is het ook weer niet. U kunt het zo bekijken:

In de 2e wereldoorlog werden bepaalde industrieën gespaard. Opvallend is b.v. geweest een aantal bombardementen op Bremen en Hamburg, waarbij praktisch alle havenwerken en dokken hevig werden getroffen. Maar niet werden getroffen: de Siemens HalskeWerken, Siemens Schuckert en Siemens Halske (u waarschijnlijk beter bekend onder het radiomerk Telefunken) zijn nl. deel van een internationale beweging, waarin o.a. de S.E.A. (een Amerikaanse maatschappij) ook een rol speelt, en daarnaast nog andere als de Emerson Ltd. Deze sparring is natuurlijk wel mogelijk, maar je kunt het nooit te ver doorzetten. Een vijandig handelsrijk (Krupp b.v.) kun je aanvallen. Maar je kunt Krupp niet te veel aanvallen, want Krupp heeft - al was het z.g. een familie A.G. - relaties in Zwitserland. Deze hebben weer relaties met wapenfabrikanten o.a. in de buurt van Seraing bij Luik, en ook met de Vickers Ltd. Op deze manier is er eigenlijk van een directe aanval op Krupp niet al te veel sprake geweest. Officieel wel, onofficieel niet. A.G. Farben is officieel uitgeroeid; onofficieel is een groot gedeelte van de Farben overgegaan naar Bayer; en Bayer is voor een deel in handen van Dupont de Nemours.

Dit is eigenlijk een handelspraatje, maar het is nodig om de moderne wereld te begrijpen. Want alle beschaafde landen zijn met elkaar verbonden door zo sterke economisch zakelijke banden, dat hun buitenlandse politiek daardoor mede wordt bepaald.

U vindt misschien dat Nederland nogal erg Amerikaans doet in zijn politiek; en ook nog wel eens erg Engels, maar meer Amerikaans? U heeft volkomen gelijk. Maar Nederland heeft dan ook zeer grote Amerikaanse interessen, die in Nederland werkzaam zijn. En er zijn ook Nederlandse belangen werkzaam in de Ver. Staten. U behoeft dan niet alleen te denken aan Philips of aan AKU, maar dan moet u ook denken aan b.v. het z.g. Werkspoor, dat ook relaties heeft met andere grote fabrieken in de Ver. Staten. Het resultaat is geworden, dat de politiek van de beschaafde landen dus een economische is. Maar gelijktijdig zijn er steeds meer nieuwe landen vrij gekomen. Ook dat is begrijpelijk. De koloniale verhouding is wel aantrekkelijk, indien er een eenzijdige exploitatiemogelijkheid bestaat. Laten we zeggen: Nederland heeft de thee-, koffie- en tabaksveilingen. Het verkoopt dus de producten van Indonesië en vervoert de producten uit dat land; dat is interessant. Maar op het ogenblik, dat iedereen kan verkopen of vervoeren voor Indonesië, dan is het ten eerste helemaal niet meer belangrijk om zo'n gebied te regeren; en ten tweede wil iedereen in die regering meepraten en niet alleen een enkel land. Daardoor zijn zeer veel koloniën zelfstandig geworden. Maar die koloniën hebben geen middelen. Wat ze bezitten is bijna niets.

Als u kijkt naar b.v. de Zuid-Amerikaanse staten, dan zal het u opvallen, dat heel veel - zelfs van de grote landen - eigenlijk arm zijn. Het klinkt gek om te zeggen: Argentinië is een arm land. Maar dat land is arm. Het heeft wel een betrekkelijk kleine rijke bovenlaag, maar het heeft nog niet zoveel eigen industrie opgebouwd (al is het druk bezig), dat het eigen zeggenschap heeft. Japan lijkt een arm land, maar het is een rijk land. Japan heeft zeer grote industriële verbindingen over de hele wereld. Het kan een woordje meespreken en is in sommige gevallen zelfs belangrijker dan Amerika, omdat het goedkoper produceert en daardoor ook gemakkelijker relaties kan aanknopen.

Die kleine landen moeten ook iets hebben. Ze hebben geen industrieën, ze hebben geen producten, waarvan ze zelf de prijs kunnen bepalen; dus moeten ze

macht hebben. Dit houdt in, dat de hele politieke verhouding eigenlijk aan het veranderen is. Je kunt nu niet meer spreken van een tegenstelling tussen Rusland en Amerika; je moet eigenlijk spreken van een concurrentie tussen Rusland en Amerika. Iedereen wil nl. een zo groot mogelijke economische binding tot stand brengen met landen, waaraan men wat zou kunnen verdienen, daardoor dus ook de eigen industrieproducten lozen en zijn eigen industrieën elders opbouwen. Dat is een situatie, die veel belangrijker is dan men op het ogenblik begrijpt.

Als ik nu eens denk aan b.v. de kwestie Viet Nam, dan ziet u daar van uw kant een oorlogje, dat eigenlijk door een beetje eigenwijsheid van de Amerikanen is ontstaan. Er mocht niet één land zijn in Viet Nam; er moesten twee gebieden zijn. De invloedssferen moesten gescheiden worden. Er werd een kunstmatige regering gevormd en daarmee een kunstmatige gezagskaste. Die kaste kwam in gevaar en moest worden gehandhaafd. Zo ziet het er uit. Maar is het wel helomaal waar?

Viet Nam is een havengebied. Het heeft een zeer lange kuststrook. Het is verder - al merkt men daar tegenwoordig niet veel van - een van de rijkere voedselproducerende landen. Wat daar aan b.v. vis en rijst wordt geproduceerd, is aanmerkelijk belangrijker dan u denkt. Dit land is voor het evenwicht belangrijk. Wie dit land in handen heeft, kan daardoor relaties aanknopen, die zelfs tot een zekere invloed in Malakka zouden voeren; die de relaties in India, Pakistan, zouden bepalen. Daar wordt nu om gevochten. Niet om een land te bevrijden, maar doodgewoon omdat men een zekere handelsovereenkomst nodig heeft, een pressiemiddel.

Nu blijkt dit pressiemiddel niet te werken. Gelijkzeitig heeft men in de Ver. Staten politiek iets nodig. Men heeft nu gezegd: We gaan eens praten over Viet Nam. Praten kun je altijd. Dat doen ze al een hele tijd. En iedereen verwacht daarvan enorm vruchtbare resultaten. Maar ik geloof niet, dat het zo'n vaart zal lopen. Als de verkiezingen voorbij zijn, is daar ook weer een industriële kaste, die belang heeft bij het bestaan van bepaalde spanningen in de wereld. Dus zien we op het ogenblik in de Ver. Staten de verkiezingsstrijd ontbranden met als inzet: Viet Nam.

Wat is hier eigenlijk aan de gang? Gaat het alleen om Viet Nam? Welneen. U merkt er minder van, maar diezelfde Ver. Staten proberen nog steeds in te grijpen in de verhoudingen (ook de politieke verhoudingen) in landjes als Venezuela, Bolivia, Chili. Men probeert ook in Brazilië iets te doen. Iedereen is druk bezig. Al die kleine landjes en eilandjes worden door de Amerikanen gemanipuleerd. Daar zijn o.a. de grote Food-Compagnies en nog een paar belanghebbenden, die van plan zijn om daaraan te verdienen.

De Ver. Staten zijn een handelsimperium; niet in de eerste plaats een politiek imperium. Wilt u begrijpen waarom de politiek tegenwoordig zo eigenaardig loopt, dan moet u dat allereerst voor ogen houden. In de tweede plaats moet u goed begrijpen, dat we in de plaats van de handel misschien nog wel iets anders kunnen zetten (b.v. een godsdienst of een leuze), maar dat we dan toch die leuze of die godsdienst meteen weer moeten verbinden met de productie. In deze tijd kan het niet anders. En dan volgt hieruit, dat de Ver. Staten dus overal werkzaam zijn, niet alleen maar in al die onderontwikkelde gebieden. Ze werken hier in Nederland ook, in België, in Frankrijk, in Spanje. Ze vragen niet wat voor regiem er is; ze vragen wat het belang is. En dat belang is in de eerste plaats een economisch belang; het strategisch belang dient slechts om het economisch belang te verdedigen.

Het is nu wel duidelijk, waarom men Viet Nam eventueel kan laten vallen, indien men er maar iets anders voor in de plaats kan vinden. Waarom men een invloedssfeer kan ruilen. Wat inderdaad gebeurt. De meeste mensen weten het niet eens. Maar het is nog niet zo lang geleden, dat de Amerikanen Egypte praktisch hebben vrijgegeven voor de andere partij. Er is gewoon tegen de Russen gezegd: Kom, gaan jullie daar nu maar naar toe, dan zullen wij.... Want ze begrepen heel goed: je kon niet gelijktijdig met Egypte, Israël en nog een paar andere landen bezig zijn; dat zou te gek zijn, dat zou opvallen.

Maar de Russen hebben een limiet. Zij mogen wapens en technische producten

leveren, ze mogen mensen opleiden, maar ze mogen niet de totale macht in handen nemen, ze mogen niet hun eigen politieke beweging uitbreiden, etc. Het is een soort verdrag. Maar het is geen verdrag, dat officieel is vastgelegd. Het is een z.g. geheime afspraak. Maar die geheime afspraken worden beter gehouden dan de schriftelijke verdragen.

Hier vraagt men zich misschien ook af: Hoe zit het dan met die hetze (want dat is het eigenlijk) tegen Zuid-Afrika?

Nu ben ik het met u eens, dat de apartheid ergens niet deugt. Het beginsel is verkeerd, de mentaliteit is verkeerd. Niet wat men probeert te doen voor de naturellen, maar eenvoudig de manier waarop men het doet, de achtergrond ervan. Wat is nu het geval?

Goud is op het ogenblik erg belangrijk. De Zuid-Afrikaanse republieken produceren veel goud. Diamant is een veel begeerd artikel, zowel als waardevast artikel als ook als industrie-artikel: de industrie-diamant. Het wordt hoofdzakelijk geproduceerd door Zuid-Afrika. Waarom gaat Engeland dan niet heviger te keer tegen die staat? Dat is heel begrijpelijk.

Engeland heeft o.a. de Baers Ltd. Deze Baers Comp. is nu toevallig een van de groothandelaren in o.a. diamant en goud en beheerst daardoor voor een groot gedeelte de diamantmarkt van Antwerpen (die op het ogenblik zeer belangrijk is), daarnaast New York. Amsterdam is niet zo belangrijk meer, ofschoon ook daar veel diamantairs voorkomen. Buenos Aires is ook een belangrijke markt. Al die markten worden voor $3/4$ beheerst door Baers. Zou men Zuid-Afrika helemaal afsluiten, dan zou dat ook betekenen, dat men dus niet meer in staat zou zijn die diamanthandel zonder meer voort te zetten. En zou men dat niet kunnen doen, wat dan? Dan is er een grote invloed verloren gegaan. En daarmee ook invloed, die kan worden gebruikt voor heel andere dingen: b.v. voor het maken van zakelijke afspraken.

U denkt misschien dat Prins Bernhard een tijdlang Nederlands eerste handelsreiziger is geweest. Dat is wel waar. Maar wat de meesten niet beseffen, is dat hij ook Nederlands eerste diplomaat is geweest. De diplomaat van tegenwoordig is een soort handelsreiziger, een verkoper. Hij moet een ruilhandel mogelijk maken, die enigszins winstgevend is. Hij moet bepaalde rechten verkrijgen (om diensten te verlenen b.v.) en daar tegenover iets anders kunnen stellen: prestige, aanzien, populariteit, het geeft niet wat, maar er moet iets tegenover staan.

Ik neem aan, dat u nu wel voldoende bent voorgelicht over de eigenaardige verhoudingen, die er in de wereld bestaan. Nu komen we aan het tweede punt: de mensen.

Heeft u opgemerkt, dat er tegenwoordig zo'n sterke hang naar het extrême is? Naar extreem rechts, extreem links. Let wel, dat zijn geen communisten. In feite zijn het mensen, die bijna anarchisten zijn. Zolang er een middenmoot is, zijn beide extremistische regeringen of groeperingen gevaarlijk. Op het ogenblik, dat iedereen anarchist is, bestaat er geen anarchisme meer. Op het ogenblik, dat iedereen dictator is, bestaat er geen dictatoriale regering; dan is er alleen een permanente algemeen aanvaarde toestand. Het begint de mensen nu op te vallen dat dit handeltje spelen, dit betalen uit andermans portemonnaie hand over hand toeneemt. De gewone mensen nemen dat niet.

In de Ver. Staten zijn daardoor de verkiezingsuitslagen zeer eigenaardig geworden. U weet, dat op het ogenblik de kans nog steeds fifty-fifty is. Het gaat om de kiesmannen, vergeet dat niet, niet om de stemmen. Het typerende nu van dit alles is: de gewone man weet niet meer wie hij moet kiezen. Het gaat hier niet om een Humphrey of een Nixon; het gaat eigenlijk om wat ze noemen "our way of life" (onze manier van leven). Maar dat hebben de mensen overal. In Nederland, in Duitsland, in Frankrijk, overal zijn er mensen, die zeggen: Wij willen op onze manier leven. Wij willen niet alleen maar geregeerd en gedicteerd en geregiseerd en geregistreerd worden. We willen eens wat anders. We willen zelf kansen hebben. Maar wat we allemaal tot nu toe hebben verworven aan rechten en mogelijkheden, dat willen we niet kwijt. Deze mensen gaan dus uit van het bestaande als norm (de middenmoot) en proberen er iets aan toe te voegen. Een eenzijdigheid denkt u? Dat is niet helemaal waar. Ze zoeken geen eenzij-

digheid, maar een bepaalde uitdrukking. De ultra rechtsen b.v. zoeken een geborgenheid in een machtsorgaan. De uiterst linksen zoeken in feite een destructie van de maatschappij en daarmee het ontstaan van het volksregiem, dat dan wel niet anarchistisch is, maar dat toch elke oligarchische en hiërarchische verhouding langzaam maar zeker te gronden moet richten.

Ze willen wat anders. En omdat de gewone man zo is, moet men stemmen winnen. Maar hoe moet je stemmen winnen? Het is heel aardig te zeggen: Wij zijn de partij van de Arbeid, van de Katholieken, van de Democraten of van wat anders. Je moet het waar maken. Je kunt dat alleen waar maken met heel kleine verschillen, want je wordt als politicus a.h.w. geredigeerd door het mechanisme, dat wordt aangedreven door de handel. De economie, zegt men dan. Maar het is in feite de handel en de productie. En daarom is het verschil tussen links en rechts eigenlijk niet groot.

Als u eens in de Kamer gaat kijken, zult u ontdekken dat bepaalde groeperingen regelmatig tegenstemmen, maar dat ze wel voor zichtig zijn en alleen tegenstemmen, als ze denken dat het wetsontwerp er toch wel komt. Dat is een bepaalde politiek. Zodra het er echter op aan komt en ze niet weten, of het het haalt, dan zijn ze er ineens vóór. Ze dienen allerhande amendementen in, maar als het er op aan komt, nemen ze die graag terug. Dat is gewoon een steekspel voor het publiek, dat is voor de Bühne.

Dacht u dat dat alleen hier zo was? In de Ver. Staten is dat precies hetzelfde en overal waar u kijkt. Zelfs Fidel Castro is eigenlijk een groot comediant. Hij speelt toneel voor de massa. Dat moet hij wel doen, want hij moet de mensen iets voortoveren wat er niet is. Hij kan toch niet toegeven, dat hij op het ogenblik dreigt vast te lopen en dat hij alleen door gebruik te maken van de mogelijkheid van de productie-faciliteiten van andere landen enigszins de kans heeft om drijvende te blijven. Dat kun je eenvoudig niet zeggen. En omdat je het niet kunt zeggen, zeg je wat anders.

De politiek van vandaag is er dus een van zeer veel woorden en zo weinig mogelijk daden; van zeer mooie sociale leuzen en gelijktijdig zeer economische motiveringen. Het is een spel, waarbij meer en meer de man op de achtergrond de macht in handen krijgt.

Dat heeft internationaal natuurlijk gevolgen. De UNO is langzaam maar zeker niet alleen - zoals u denkt - een soort paradepaardje, een podium, waarop de politicus over de hoofden van andere politici heen kan spreken tot de wereld of tot zijn eigen land, maar het is ook een soort handelscentrum, een clearinghouse, een soort beurs. De beste dingen in de UNO worden gedaan in de wandelgangen en in de verschillende - overigens uitstekende - restaurants die er zijn. Wat er in de grote zaal gebeurt, is eigenlijk bijkomstig, show.

Als u gaat kijken naar de manier, waarop op het ogenblik de buitenlandse politiek overal wordt bedreven, dan ontdekt u dat iedereen heel vriendelijke en aardige dingen zegt en ondertussen heel gemene dingen doet of omgekeerd. Dit moet veranderen. De massa neemt het niet. De massa vraagt geen woorden maar daden. Wat is hiervan het resultaat?

Als wij met een handelsimperium te maken hebben (want dat is eigenlijk het geval), dan hebben we niets aan een publieke moraal, die in strijd is met het handelsbelang. En dat betekent consumptiebevordering, o.m. vrije prijs- en winstbepaling. Denk eens aan de Shell. Shell keert, geloof ik, de laatste tien jaar gemiddeld 75 tot 90 % van het nominaal per aandeel uit. Dat is natuurlijk maar een kleine winst, want de mensen hebben er veel meer voor betaald. Maar dat zijn ook de dommen. De rijken zijn degenen, die indertijd bij bijgesprengen voor 90 % en die nu jaar na jaar hun oorspronkelijke investering bijna terugkrijgen.

De mensen willen wat anders. Daardoor gaan zij anders kijken naar de politiek, maar ook naar anderen. Het meênde is, dat lang gehandhaafde onderscheidingen veel minder een rol spelen dan vroeger. Om een voorbeeld te geven:

Heel Nederland was ineens zielsverwant (soul-brothers, soul-sisters) met de Tsjechen, die nog steeds communisten zijn. Vreemd! Het gaat niet meer tegen de communisten, het gaat tegen de Russen. En dat zou u iets kunnen zeggen. De mensen hebben niets tegen de Russen; ze hebben iets tegen hetgeen de Russen doen, wat ze representeren. De mensen zijn niet alleen bewogen door de armoede

van de kindertjes in Biafra of India. Ze zijn eigenlijk bewogen door de hele wereld. En een knap publiciteitsapparaat kan hen bespelen en er dus voor zorgen, dat hun sympathie van het ene punt naar het andere wordt overgebracht. Maar daarmee ben je er niet, want die sympathie blijft bestaan. De mensen weten morgen ook nog heel goed, hoe het is gegaan met Biafra. En misschien realiseren ze zich ook nog heel goed, dat Nederland aardig wat wapens heeft geleverd, maar niet aan Biafra. Biafra kreeg melkpoeder. Die mensen gaan dus langzamerhand menselijke relaties boven politieke stellen.

Nu is de politiek een apparaat. En een apparaat is iets vreemds. Laat ik het zo zeggen: Als er een apparaat is, dat zich ten doel heeft gesteld om auto's te maken (General Motors b.v.), dan vinden wij in dat apparaat een tweede verborgen, dat zich ten doel heeft gesteld om zo weinig mogelijk auto's te maken. Een apparaat is dus altijd tweeledig. Er zijn altijd twee belangenpartijen. De productie aan de ene kant, maar aan de andere kant: zo weinig mogelijk werk en zo veel mogelijk geld. (Ik noem nu maar iets.)

Dat is ook in een regering het geval. Omdat in zo'n apparaat die twee partijen elkaar in evenwicht houden, is het dus heel moeilijk te zien wat er gaat gebeuren. We weten echter één ding: als er een ambtelijke sfeer heerst van "we moeten leven naar de voorschriften, de regels en de letter van de wet", dan vinden we binnen het kader, dat die wetten en regels moet uitvoeren, een beweging die zegt: Ja, maar wij hoeven ons daarvan niets aan te trekken. Wetten en regels zijn mooi, maar resultaten zijn beter. (Als u me niet gelooft, moet u het eens aan de Amsterdamse politie vragen.) Hier is dus iets, wat op een gegeven ogenblik het zo kan overnemen. Het apparaat heeft twee gezichten. Als de mensen veranderen, komt dat andere apparaat eenvoudig naar buiten. Als de mensen zeggen: We willen geen auto's meer hebben, dan komt automatisch uit het auto-producerende apparaat het tweede gezicht naar voren, dat zo weinig mogelijk auto's wil maken, maar toch met zoveel mogelijk winst.

Dat zit nu in alle regeringen ingebouwd. Het is een van de redenen van het wat vreemde gedrag van Rusland in de laatste tijd. Ook daar is een apparaat met een apparaat erin - en een machtsstrijd. Wij zien dat alleen als een politieke machtsstrijd. Maar in feite betekent het, dat er zonder dat de apparatuur (de ambtelijke structuur van een regering) vernietigd behoeft te worden een plotselinge overgang van het ene naar het andere mogelijk is. (Orwell zou hier misschien denken aan double talk.)

De ontwikkelingen zijn daardoor menselijk. Maar mensen voelen zich het meest aangetrokken tot hun gelijken. Het is vreemd, maar iemand, die ze kunnen begrijpen, vinden ze meestal wel sympathiek; die kunnen ze wel hebben. Iemand, die niet te begrijpen is - om welke reden dan ook, hetzij door uiterlijke verschillen of om een andere reden - is niet sympathiek. In deze tijd van mensenliefde wil men alle verschillen graag vergeten, zolang het algemeen is. Niemand doet hier aan rassendiscriminatie. Ja, er zijn natuurlijk rotjoden; en je moet ook niet praten over die homo's, dat zijn verschrikkelijke mensen. En die Surinamers, ook zo iets. En al die Chinezen.

Ja, we hebben geen rassendiscriminatie, helemaal niet. We discrimineren niet. We beoordelen elke mens naar wat hij isin vergelijking met onszelf. Kijk, dat speelt een rol. En als dat een rol speelt, dan is het ook duidelijk, dat de eigenschappen van volken, de achtergrond van een cultuur zoals die is gegroeid, van heel groot belang zal zijn voor de definitie van de nieuwe machts-eenheden. Het volk is niet meer hetgeen men door productie en politiek regeert; het is een aantal groepen, vaak met elkaar strijdig, die zich langzaam maar zeker van politiek meer en meer losmaakt. En wanneer een groep zich heeft losgemaakt van de nu bestaande politiek, creëert zij automatisch naar buiten toe een gezicht; en dat is alweer politiek. We krijgen te maken met verschillende belangen- en machtsgroepen. De handelsrijken zijn daar eigenlijk de voorlopers van.

De grote handelsrijken hebben zeer ver reikende armen. Om u een klein voorbeeld te geven:

Eén Japanse fabriek beheerst o.a. zeven Nederlandse ondernemingen, een twintigtal (allemaal middelgrote) Engelse ondernemingen en - schrik niet - in

de Ver Staten 300 ingeschreven firma's. Dat lijkt niet veel, maar gezien de maatregelen in de Ver. Staten is het wel veel. Die verandering betekent een productie- en een belangenapparaat, dat eveneens internationaal gaat reageren. En dat internationale reageren beheerst op het moment de apparaten: de politieke en ambtelijke structuren. En daar hebben we iets bereikt.

De handel met zijn internationalisme is de voorloper van een nieuwe vorm van internationalisme, waarbij we een steeds sterkere segregatie zullen zien tussen de verschillende bevolkingsgroepen. Maar ook gelijktijdig een grotere dooreen menging. Een voorbeeld kunnen we weer nemen aan de Ver. Staten waar - zoals u weet (laat ik Californië nemen) o.a. leven: Japanners, Chinezen, Indianen, Mexicanen van Spaans bloed (in tegenstelling tot de mestiezen e.d.), negers en blanken. De blanken zijn op het ogenblik de bepalende factor. Ze beheersen iets. Maar de Chinezen hebben daarnaast een eigen handelsrijk. De Japanners beheersen weer een ander deel o.a. de middelgrote verpakkingsindustrie, een groot gedeelte van de canning (het inblikken van vruchten). Zij hebben in de fruithandel een heel grote invloed, ook de internationale. Wanneer u Del Monte vruchtensap drinkt, dan drinkt u in feite iets, dat wordt geproduceerd door oorspronkelijk van Japanse ouders stammende Amerikanen en een groot aantal Mexicaanse Amerikanen. Deze groepen hebben zich daar reeds afgescheiden. Ze leven naast elkaar, maar vermengen zich niet. Zij kunnen hun belangen haast niet vermengen. En dat is een heel belangrijk punt.

Omdat die vermenging kennelijk dus niet mogelijk is op dit moment, maar er gelijktijdig wel een overeenkomst van belangen kan worden gevonden, krijgen we te maken met gesegregeerde, door elkaar levende groepen, die op grond van hun eigen belangen een evenwicht tot stand brengen. En aangezien dat evenwicht internationaal is (dus niet meer door grenzen beperkt is), krijgen wij een internationalisme, waarbij niet meer kan worden gesproken van een landelijke politiek t.a.v. de wereld of van een wereldpolitiek, gevoerd door de representanten van de verschillende naties, doch krijgen wij te maken met een wereldpolitiek, die wordt bepaald door de leiders van de groepen.

Op dit moment kan niemand eigenlijk representant zijn van allen. Of nu Humphrey wordt gekozen of Nixon of een ander (het had zelfs Rockefeller kunnen zijn), allemaal hadden ze wel gekozen kunnen worden. Maar kan een blanke spreken voor de negerbevolking? U zoudt zeggen: Ja, want ze zijn Amerikanen. U moet zeggen: Neen. Ze hebben een andere mentaliteit, een ander inzicht, een andere sociale status, andere gebruiken, andere denkwijzen. Er is wel een bevoeringsvlak, maar dat is te klein. De blanke kan ooit de neger vertegenwoordigen. Maar de neger kan met zijn ageren als onderdrukte minderheid misschien op dit moment de belangen dienen van b.v. de Indianen. Maar de Indianen en de negers kunnen ook nooit precies samengaan. Als u dat nu maar onthoudt. Pas als elke groep afzonderlijk vertegenwoordigd is, is het mogelijk om tot een werkelijk gouvernement te komen. En indien elke groep afzonderlijk vertegenwoordigd kan zijn, zonder dat grenzen een rol spelen, dan kunnen we op eenvoudige wijze een wereldgouvernement krijgen. Dat zou betekenen, dat de macht van de handelsrijken gaat afbrokkelen. En ik geloof, dat dat in de naaste toekomst al aan het gebeuren is.

Als de handelsrijken afbrokkelen, dan moet daar een andere internationale macht tegenover komen te staan, omdat anders een wereldoorlog zonder enige twijfel veroorzaakt zal worden door degenen, die de natie nog steeds willen zien als de enige eenheid. En waar het dan naar toe gaat, weet niemand.

De veranderingen en ontwikkelingen in de politiek in deze tijd wijzen echter op een groepsinternationalisme, dat m.i. steeds sterker zal worden naarmate ook de z.g. onderontwikkelde gebieden (eigenlijk de gebieden, waar macht en prestige nog staan boven economisch belang) kunnen worden betrokken in de economische welvaart: althans de economische overvloed en productiemogelijkheid, die de thans beschaafde - of kennelijk dus wel ontwikkelde - wereld reeds heeft.

K R A C H T B R O N N E N .

Op het ogenblik speelt zich een wat eigenaardige ontwikkeling af op de wereld. Een hele tijd heeft de mens volstaan met zijn eigen kracht en ook wat dierlijke kracht erbij. Tegenwoordig schrikt hij er niet voor terug om in z'n eentje achter 50 paardekracht te zitten. Dat wil zeggen, dat hij in verhouding tot vroeger enorm veel meer energie per persoon gebruikt in de beschaafde landen, terwijl het energieverbruik in de z.g. nog niet beschaafde landen hand over hand toeneemt. Het is weliswaar geen kwestie meer van olie voor de lampen van China, maar eerder van stuwdammen voor Egypte. Doch de electriciteit dringt overal door. Electriciteit is een gemakkelijk te verplaatsen krachtvorm, waarmee je van alles kunt doen. De laatste ontwikkelingen daarvan hebben wonderlijke ontdekkingen mogelijk gemaakt.

U heeft de ontdekking van de laserstraal waarschijnlijk nog niet beschouwd als een mogelijkheid om daarmee electriciteit draadloos over te brengen. Toch zijn experimenten op dat terrein op het ogenblik al geslaagd. Men zal dus binnen niet al te lange tijd in staat zijn met minder verlies dan bij transport door koperen leidingen electriciteit over grote afstanden via zo'n straal als het ware van toren tot toren te sturen. En dat houdt in, dat veel gemakkelijker dan voorheen elk gebied van kracht zal kunnen worden voorzien. Laten wij de vergelijking als volgt trekken:

Vroeger was voor een aansluiting over b.v. 10 of 20 km een zeer behoorlijke investering nodig. Elke uitbreiding van een elektrisch net betekende het leggen van kabels of het spannen van draden (een zekere kwetsbaarheid) en de noodzaak om ook binnen een redelijke afstand over hetzij een groot transportnet, hetzij centrales te beschikken. Nu is het veel eenvoudiger. Denk eens aan de straalcommunicatie-torens, die voor een heel land in één keer een directe telefooncommunicatie mogelijk maken van b.v. Groningen naar Maastricht.

Stel u nu voor, dat we op eenzelfde manier kracht kunnen overbrengen, zonder dat het iemand stoort, zonder dat iemand daarvan bijzonder veel last behoeft te hebben. Dat betekent, dat we kracht kunnen toevoeren van elke centrale naar elk willekeurig punt met een betrekkelijk eenvoudige - zij het dan in de structuur nog wat moeilijke - torenbouw; en dat vanuit elke toren een veld van 350 graden kan worden bestreken. (350 en niet 360 graden, omdat 10 graden van de cirkel ongeveer nodig zijn voor de ontvangst van de energie.) Dat houdt in, dat elke toren een zeer groot aantal gebieden kan verzorgen. En dat zou per toren - aannemende dat het geen maximum energieverbindingen zijn - tussen de 50 en de 200 kunnen bedragen.

Hiermede hebben we dus al een reuzenstap voorwaarts gedaan. Gebieden, waarin het genereren van elektrische energie zeer moeilijk is, kunnen zonder meer worden voorzien. Omgekeerd: die gebieden, waar b.v. waterkracht aanwezig is of misschien vloedcentrales, die werken op de kracht van de getijden, binnenkort misschien ook op vulkanische verschijnselen gebaseerde krachtwinning, zullen energie kunnen leveren. Denk eens aan b.v. de Hekla met al zijn geysers op IJsland. Niet alleen maar warm water uit de bronnen, maar eenvoudig gebruikmaken van de energie, die in het warme water zit. Gebruikmaken van de stoom, die op bepaalde plaatsen omhoog spuit en die te kanaliseren is. Men kan dan de hele wereld voorzien van zeer goedkope elektrische energie; en men heeft daarvoor nog niet eens een beroep te doen op de atoomcentrale. Een reuze vooruitgang, die ons te wachten staat. Zo zijn er meer van die dingen.

Het bouwen van een ruimteplatform is op het ogenblik allang geen sprookje meer. Als we nu even nadenken hoe je zo'n ruimteplatform zou kunnen maken, kun je zeggen: Alles, wat ik daar naar boven breng, staat vrij van de wind. Wij hebben een hoogte nodig van ongeveer 200 km boven het aardoppervlak. Het is vrij van wind, vrij van storing. Er kan eens een meteoriet zijn, maar die beschadiging zal nooit zo groot zijn. Indien wij gebruikmaken van gewone plastic-foli, reflecterend gevoerd, dan kunnen we zonlicht concentreren op elk willekeurig punt van

de aarde. Dat kunnen we dan waarschijnlijk doen gedurende ongeveer 20 uren per dag (4 uur voor het doorlopen van de schaduwkegel). We kunnen dus een enorme warmte-energie van gebundelde zonnestraling op elk punt van de aarde, waar we dat nodig hebben, brengen. We kunnen licht diffuseren. Geen straatverlichting meer, maar eenvoudig een satelliet, die in vaste baan staat, zoals dat heet; die dus regelmatig op een vast punt aanwezig is en die eenvoudig, wanneer het licht minder wordt, zijn zeilen openplooit en het licht reflecteert. Een heel land is met een zo'n satelliet 's nachts verlicht, als men dat hebben wil.

Het klinkt allemaal fantastisch, maar het is vlakbij. U heeft er nooit aan gedacht, maar die reflectoren zijn op het ogenblik reeds ontwikkeld - zij het in kleinere vorm en bedoeld voor het maan-landingsproject. De uitbreiding ervan is eerder een kwestie van dimensie en van een paar proeven dan een kwestie van iets nieuws uitvinden. En zo zijn er meer van die verschijnselen, waar je op het ogenblik wel eens even bij kunt stilstaan.

Men is tot de conclusie gekomen dat de mens een aard-magnetisch veld heeft. Het aard-magnetisch veld bezit 'n potentiaal. Daarmee kun je misschien een lucht-aarde-potentiaal verkrijgen. Het is een statische vorm, die vonkbruggen kan slaan en via die vonkbruggen bij een hoog voltage en een geringe ampèrage regelmatig kracht zou kunnen afleveren. Maar je kunt ook nog wat anders doen. Je kunt het aard-magnetisch veld wijzigen. De studie van 't aard-magnetisch veld heeft aangetoond, dat op bepaalde punten z.g. deviaties bestaan. Dat zijn geen kompas-deviaties, maar veld-deviaties. Daar is dus dat aard-magnetisch veld kennelijk sterker of minder sterk. Waar echter - en dat is nu iets typisch - dat veld anders is, is de zwaartekracht ook anders. Indien ik dus in het aard-magnetisch veld een wijziging tot stand zou kunnen brengen, dan is het ook mogelijk om eenvoudig de zwaartekracht te veranderen. Uw kruier in de toekomst gebruikt zijn magnetisch veld en dirigeert waarschijnlijk vanaf het een of ander overzichtspunt uw bagage naar elke plaats waar u het wilt hebben, over de hoofden van de reizigers heen. Dit klinkt wonderlijk, maar het is helemaal niet zo moeilijk.

Men heeft ontdekt dat men magneten kan maken, die weliswaar twee polen hebben, die een eigenaardigheid vertonen; nl. dat het veld teruggedubbelt op zichzelf. Dat is een elektrische magneet, een spoelmagneet. Maar onder bepaalde omstandigheden is er geen veld aan de buitenkant, maar wordt het veld dubbel sterk aan de binnenkant geproduceerd. Om u nu precies te vertellen hoe dat gebeurt is een beetje moeilijk. Het is een steeds reverserend, oscillerend veld, dat geproduceerd wordt plus een zekere afscherming. Maar het resultaat is, dat één pool van die magneet actief is; de andere is naar buiten toe niet actief. Ik heb nu magnetische stuwkracht.

Alweer een project, waaraan men bezig is. Ik weet, dat ze nog niet zover zijn, maar het zal niet lang duren, voordat men dat bereikt.

Al deze vormen van energie, deze mogelijkheden, brengen weer iets anders met zich mee. Als ik regen nodig heb, is het betrekkelijk eenvoudig een plaats op aarde te verhitten via het een of ander ruimtestation en daardoor de nodige verdamping te bewerkstelligen; maar meer dan dat bovendien de luchtverplaatsing te reguleren. Want waar een verwarming is, ontstaat er een drukgebied. Waar er een drukgebied ontstaat, krijgen we een verspreiding vanaf dat drukgebied. Een regeling van het weer binnen zekere perken is dus ook denkbaar. En dat betekent weer, dat we kunnen verbouwen op gebieden, die op het ogenblik droog en onvruchtbaar heten te zijn. De Sahara of de Gobi, wat dat betreft. Als we kunnen zorgen, dat daar regelmatig regen valt, zijn die gebieden vaak vruchtbaarder dan de wat oudere en eigenlijk vaak misbruikte landbouwgronden.

U ziet het, de mogelijkheden zijn oneindig. En als we daar nu bij blijven stilstaan, hebben we al heel wat gezegd. Maar er is meer.

De mens zelf staat ook niet stil. De mens verandert. U heeft het misschien aan uzelf gemerkt in de laatste tijd. Een beetje prikkelbaar en een beetje zoeken naar iets, wat u nog niet helemaal kunt vinden. Dat komt zo vaak voor. Maar waar komt het vandaan? Iets in uzelf? Hoe komt dat in u tot stand? Ja, kosmische kracht, de stralingen, de stromingen, dat is een mooi verhaal; maar er moet iets in u zijn, dat erop reageert. En dat is een organisme.

Een geestelijk organisme, wat mij betreft, maar een organisme.

Als ik nu dat organisme kan stimuleren buiten de kosmische kracht om, wat dan? Dan krijg ik niet alleen stemmingen, maar dan kan ik bewust mijn energie gaan regelen. Ik heb mijn zenuwstelsel geregeld.

U denkt: O, daar is weer zo'n toekomst droom. Niets daarvan. Integendeel, het is iets, wat praktisch is. Men heeft in deze dagen reeds een aantal proeven gedaan o.m. met het opladen van het zenuwstelsel van patienten. Men heeft die patienten in een statische veld gebracht door lading tussen het plafond en de vloer van de ziekenzaal aan te brengen. Het blijkt, dat dit voor sommige genezingsprocessen van groot belang kan zijn. Men heeft op een andere manier geprobeerd (via chemische middelen) die levenskracht te stimuleren. Men heeft in de laatste tijd een aantal vergiften ontdekt, waardoor de menselijke geest plotseling allerlei eigenaardigheden gaat vertonen. Het is allemaal onbeheerst; maar stel, dat ik het kan beheersen.

Het is bekend, dat op het ogenblik bepaalde z.g. hallucigene vergiften of stoffen bij mensen plotseling een grotere gevoeligheid wakker roepen, zodat ze tijdelijk telepathisch contact met anderen vertonen. Op soortgelijke wijze blijkt het mogelijk iets te induceren, dat toch wel op het tweede gezicht lijkt. Telekinese kan men er ook mee bevorderen. Telekinetische vermogens heeft men o.a. in Rusland maar ook in de Ver. Staten en in Italië kunnen stimuleren en daarmee grote lasten kunnen verplaatsen, alleen doordat men de daarvoor geschikte personen voorzag van bepaalde reactiestoffen. Dat betekent dus, dat ook de mens een beetje anders kan reageren.

Nu ga ik een voorbeeld van een collega van mij stelen. Enige tijd geleden was er een z.g. poltergeist-verschijnsel in een heel klein stadje in de buurt van Gloucester. Dat gebeurde in een soort café. Dat café bezat een biljard. Nu weet u hoe zwaar dat is. Dat biljard wandelde met groot geweld door de gelagkamer heen. Men heeft uitgezocht wie daarvoor aansprakelijk was. Het bleek een meis te zijn van tussen 12 en 13 jaar (het begin van de puberteit). Het was in feite een onbeheerste telekinese, waarschijnlijk voortkomend uit haar verzet tegen een gebrek aan aandacht door de mensen, die allemaal met dat biljard bezig waren. En als een meis van 13 jaar, een klein meisje (het was nog een spichtig ding ook) a.h.w. met één vinger een biljard heen en weer kan schuiven, wat zou een mens met een bewust getraind telekinetisch vermogen dan niet kunnen doen? En dat ligt ook niet zo ver weg.

Op het ogenblik gaat het allemaal nog met kunstmiddelen. Maar we hebben de ervaring opgedaan in de loop der eeuwen, dat dingen die kunstmatig werden gekweekt eigenlijk langzaam maar zeker eigenschap worden, normeigenschappen. Dat is een kwestie van langzame verandering in de genetische mogelijkheden. Maar met één of twee geslachten ben je er wel. Nu werkt men ermee.

Ik heb u al eens eerder verteld, dat men z.g. paranormale actiegroepen heeft zowel in Washington als in Moskou. Nu zitten ze tegenwoordig niet meer in Moskou, maar in Jerograd (?). Dat is een beetje meer afgezonderd. Deze mensen krijgen ook dergelijke hallucigene stoffen. Ze worden voorzien van bepaalde z.g. het zenuwstelsel sterkende stralingen. En soms reageren ze daar heel gunstig op; ze kunnen meer tot stand brengen. Waarom zou dat niet het begin kunnen zijn van een omwenteling in de menselijke kracht. Per slot van rekening, waarom moet u telefoneren, als gedachten nog sneller kunnen gaan dan electriciteit? Als u die gedachten maar leert richten. En waarom heeft u absoluut een takel nodig en misschien uw handen, als uw geest zonder meer diezelfde last kan tillen? We kunnen ons dus ontdoen van heel veel bijkomstigheden. En dan moet u zich niet voorstellen, dat de mensen voortaan zeggen: Ik wil naar New York, plop, ik ben er. Zo eenvoudig gaat het nu ook weer niet. Teleportatie, zo van met hinkstapsprongetjes door de ruimte gaan, dat is allemaal maar een droom. Maar het gebruik van eenvoudige telekinese, ja, dat is mogelijk. Het is mogelijk om een relais daarvoor te volgen.

Een ander ding, dat mogelijk is (dit is heel interessant, het is o.a. in het Pentagon in ontwerp), dat is het vermogen van de mens om mechanisch gevoelig te worden. Zo iemand is in staat om een gegeven langs een geactiveerde telefoonlijn door duizenden relais heen precies te zeggen: zo en zo en zo loopt die.

Van een electrisch slot kunnen ze zeggen: Zo en zo zit het in elkaar. Ze kunnen bij wijze van spreken een brandkast bekijken en zeggen: Dit type slot zit erin en die combinatie staat erop. Vergeet niet, dat zijn maar enkelingen; het zijn twee of drie mensen, die dat op het ogenblik kunnen. Ik wil daarmee maar zeggen: De mens heeft dus in zich allerhande krachten die eigenlijk in onbruik zijn geraakt, want vroeger zijn ze wel gebruikt. Die krachten blijken nu via kunstmiddelen hier en daar weer gestimuleerd te kunnen worden. Wie zegt ons, dat hier niet een even grote mogelijkheid tot ontwikkeling van nieuwe krachten ligt als in de techniek zelf?

We moeten de zaak logisch bekijken. En dan niet met die z.g. wetenschappelijke logica, die het verschijnsel ontkent of de mogelijkheid van het verschijnsel, omdat men het niet prettig vindt. Maar gewoon zeggen: Er moet een reden zijn voor b.v. de zeer snelle berichtgeving, die in Egypte mogelijk was. En nu kunnen we aannemen, dat voor die kleine zaken de lopers tussen de tempels (speciale hardlopers) er wel voor konden zorgen, dat die berichten daar eerder waren dan bij de geadresseerden. Maar als ze over een expeditie in Abessinië op dezelfde dag kunnen vertellen dat er een ramp is gebeurd, terwijl ze in Memphis zitten, dan moet er toch iets anders zijn. Helderziendheid. Op soortgelijke manier werd in bepaalde tempels (dat waren de dames met de z.g. glazen driehoeken of ook wel zilveren driehoeken) ge waakt voor de grenzen. En het bleek, dat men rovers vaak van tevoren wist aan te kondigen. Dat is het geval geweest in het begin van de samenvoeging van de beide rijken.

Wij weten verder, dat bij bepaalde operaties narcose werd toegediend door een hypnotiseur; dat een soort helderziende in staat was om voeling te houden met wat hij noemde de zielen, maar wat in feite de levenskracht was, en die dan ook heel rustig kon zeggen: Nu moet je uitscheiden; of: nu moet je dit of dat doen, anders leeft de patient niet meer. En dat terwijl ze van het menselijk lichaam heus niet zoveel verstand hadden.

Dan kunnen we zeggen: Ja, dat is lang geleden; dat is allemaal onzin. Maar wat moeten we dan denken van een man als David Home? Die meneer die medium was en die zo het raam uitzweefde en door het andere raam weer binnen zweefde? Dan kunt u ook zeggen: Ja, illusie, een spelletje. Maar die man was kennelijk iemand, die telekinese verstond, maar die soms ook voorspellingen deed; die waarnemingen deed, welke anderen niet zagen, maar die toch wel bleken te kloppen; de z.g. helderziende waarnemingen. Hij maakte allerhande vreemde dingen, b.v. materialisaties, mogelijk. Dat is toch dichtbij.

Nu kun je het allemaal wel afwijzen en zeggen: Iedereen, die erin gelooft, is gek. Maar die dingen zijn er. Overal zijn er mensen, die ergens zoeken naar iets, wat ze nog niet helemaal weten. (Dat doen de spiritisten ook.) Die mensen zoeken niet zonder reden, want er zijn fenomenen, verschijnselen. En als we die verschijnselen goed onderzoeken, dan kunnen ze voor bijna 90 % worden teruggebracht tot de mens zelf. De geest speelt ook een rol, zeker. Maar de eigenschappen, die worden gebruikt, zijn voor een groot gedeelte die van de mens.

Waarom zou de mens die eigenschappen niet opnieuw gaan gebruiken? Waarom zou wat eens het geheim is geweest van bepaalde inwijdingsscholen en priesterkasten (en dan nog zeer speciale delen ervan) niet eens worden onderwezen gewoon op de lagere school? (Telekinese niet; dan worden de kinderen te lastig.) Maar andere dingen wel. Dat is helemaal niet zo moeilijk om je dat voor te stellen. Ik ben ervan overtuigd, dat vóór we 500 jaar verder zijn de mens in zich krachtbronnen heeft ontdekt, waardoor hij heel veel van de ingewikkelde mechanismen, die hij nu rond zich nodig heeft, eenvoudig kan afschaffen. Dat hij kan zeggen: Het is voorbij.

Kijk, vrienden, als wij over nieuwe krachten spreken, dan klinkt dat wel fantastisch, maar dan gaan we toch eigenlijk uit van hetgeen er nu is. Wat ik daar heb verteld over platforms in de ruimte, reflectoren en zo, is geen nieuwe droom, geen nieuw verhaal. Het is al heel oud. Er werd al over gesproken in 1860 - 1870. Toen dacht men er al over. De middelen ervoor zijn er; de prototypen zijn er. Waarom zouden ze niet worden gebruikt? En wat ik hier vertel over die geestelijke krachten, is zeker voor de doorsnee-mens op het ogen-

blik ongewoon en onbegrijpelijk.

Er bestaat een hele tak van wetenschap, die zich met die fenomenen bezighoudt en er nog minder van begrijpt, omdat zij ze moet verklaren. Maar er zijn proeven in diep geheim (de mens denkt altijd eerst aan de militaire betekenis van de dingen) omtrent telekinese, helderziende waarnemingen, telepathie, waarneming op afstand. Waarom zou dat alleen maar top-secret blijven?

Ik veronderstel, dat hetgeen zich nu deels in het verborgene aan het ontwikkelen is, binnen niet al te lange tijd ook naar buiten toe kenbaar zal worden. En dat is helemaal geen vreemde veronderstelling, want we hebben alle bewijzen ervoor, dat de best bewaarde geheimen (zoals b.v. die van de tank) hoogstens een jaar te bewaren zijn, indien het verschijnsel eenmaal wordt gebruikt. Dat kunnen we ook over die paranormale dingen zeggen. Er zal over enkele jaren hierover al meer bekend zijn. En als er meer over bekend wordt, zullen de mensen ermee gaan werken; ze zullen er zelf naar gaan zoeken. En als ze er zelf naar zoeken, dan wordt het waar.

Er zijn nieuwe krachten in de mens en erbuiten; die krachten zullen worden gebruikt. En wanneer zij worden gebruikt, dan betekenen zij zeer zeker ook een ommekeer in vele bestaande situaties.

Ik ben begonnen te spreken over een eenvoudige en betrekkelijk goedkope electriciteitsvoorziening, die via een enkele straal en een verdere ontwikkeling van laser naar elk terrein kan worden overgebracht. Gebieden, die nu door gebrek aan krachtbronnen en ontwikkelingsmogelijkheden eigenlijk in een achterland liggen, kunnen dan plotseling net zo dicht bij de zee liggen of bij een grote stad of bij de electriciteitsvoorziening als nu Den Haag en Scheveningen bij elkaar liggen. En als u daarmee rekening houdt, dan mag ik toch wel zeggen, dat mijn betoog zeker niet overdreven is. En dat mijn conclusie voor u zeer waarschijnlijk is, zoals ze voor mij juist is, namelijk:

De ontwikkeling van nieuwe krachten zal een verschuiving van evenwichten in de wereld betekenen en daarmee een versnelling van een nieuwe ontwikkeling in de mensheid, die ten slotte voert naar de volledige Aquariusmens met zijn technische begaafdheid, met zijn geestelijke erkenning, zijn gevoeligheid en het gebruik ervan; en naar ik meen ook met een groter begrip van broederschap met de wereld en de mensheid in het algemeen.

:--:~:

Geestelijke lering ontvangen betekent niet: luisteren naar hetgeen er wordt gezegd, maar in jezelf werken met die enkele fragmenten, die blijven hangen, totdat voor jou een zelf-geldende en in het "ik" bestaande geestelijke lering is ontstaan. Want degenen, die denkt dat hij een geestelijke lering kan leren uit een leerboek, leert geestelijk niets. En datgene, wat hij leert, heeft een geestelijk aspect, zonder dat het ooit een geestelijke waarde kan bezitten.

Doch hij, die leert met de geest, zonder lering te willen trekken uit leerboeken e.d., zal innerlijk leren de geestelijke waarheid te beseffen, waardoor de geestelijke lering de geestelijke werkelijkheid benadert en de praktijk van het geestelijk en stoffelijk bestaan de innerlijke geestelijke waarde volledig weergeeft.

H.

:--:~:

Abonnementen: f 17,50 p. 10 nummers
(v. leden f 12,50) (v. buitenland f 1,50 extra)
bij vooruitbetaling op giro no. 468.874
t.n.v. „O.D.V.” te 's-Gravenhage

Secretariaat: **de Perponcherstraat 98**

Den Haag - Tel. 60 66 50

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN
mediamiek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verdraagzamen”
te 's-Gravenhage

I N H O U D.

DECEMBER 1968.

14e jaargang.
Nummer 3.

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Harmonische verschijnselen

Voertuigen uit de hemel

Sleutel

Wijsbegeerte

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Steekspel

Ontwikkeling van een sociale structuur

Overname uit „SLEUTELS” slechts toegestaan na
schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V.”

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Derde Les.

HARMONISCHE VERSCHIJNSELEN.

De meesten van u zullen vertrouwd zijn geraakt met denkbeelden als die van de kabbala, waarin men zegt dat een naam, een wezen, een datum een lot kan aanduiden en via velerlei omzettingen en becijferingen inderdaad tot resultaten weet te komen. Ook zult u misschien zelfs tot vervelens toe hebben gehoord over de z.g. harmonischendie voor gedachtenoverdracht van belang zijn, maar eveneens voor het bereiken van allerhande magische of pseudo-magische verschijnselen, die evenzeer belangrijk zijn voor het leven, voor de esoterische bewustwording en wat dies meer zij. Ik geloof niet, dat het op een avond als deze mijn taak is om expliciet in te gaan op de verschillende praktische mogelijkheden van dit alles, ofschoon ik ongetwijfeld aan het einde van mijn betoog enkele meer praktische aanwijzingen denk in te vlechten.

Ik zou u willen wijzen op de achtergronden van dit alles en proberen duidelijk te maken wat deze harmonieën zijn, hoe de harmonische verschijnselen in feite kunnen bestaan en eventueel tot stand komen en ten laatste - zo mij daartoe de tijd rest - op welke wijze wij harmonieën kunnen beheersen.

Het bekende standpunt is: Alle dingen zijn één. Ze zijn geboren uit één God, bestaan uit één Kracht en vormen de uitdrukking van één totale alomvattende Gedachte.

Op grond hiervan is het aan te nemen, dat in de eeuwigheid voor alles een harmonie bestaat, want er is eenheid. Maar op het ogenblik, dat wij tot een steeds verdergaande differentiatie van waarden komen, zullen wij ook moeten toegeven, dat waar er verschillen bestaan harmonieën moeilijker worden en bepaalde disharmonische verschijnselen kunnen optreden.

Nu is de basis van de gehele structuur voor zover het uw aarde betreft (er zijn dus andere mogelijkheden denkbaar) te herleiden tot de z.g. stralen of de Meesters van de stralen. Wij hebben hier te maken met wat men noemt een hiërarchieke opbouw, die echter in feite eerder kan worden gezien als een ontwikkelingsreeks, zoals deze natuurlijk ontstaat.

Wij hebben een bron. Bij deze bron ontstaat een eerste differentiatie tussen twee waarden. Er is het onkenbare; het uit zich in licht en duister. Uit licht en duister komen elk weer verschijnselen voort, die daarvan weer de tussentonen geven. Wij krijgen dus te maken met absoluut duister en minder duister, en absoluut licht en minder licht. Daaruit komen weer verschillende differentiaties voort en zo ontstaat er eigenlijk een soort piramide naar beneden toe.

Wat wij nu de Meesters van de stralen noemen, kunnen wij ons het best voorstellen als een mentaliteit. Er is een bepaalde sfeer. Die sfeer kunt u overal waarnemen. Er zijn planten, die b.v. absolute schoonheid produceren; andere produceren eerder een aantrekking door geurigheid of misschien door eetbaarheid. Bij vogels kunt u hetzelfde zien. Er zijn vogels, die uitmunten door hun

scherp gezicht, hun snelheid, hun bijzondere vleugelslag; andere munten weer uit doordat zij bijzonder handig b.v. hout weten te bewerken; weer andere zijn bijzonder goede zangers etc. Elk heeft zo zijn eigen kwaliteiten gekregen en deze zijn in de loop van een lange evolutie ontstaan.

Als wij ontstaan, dan zullen wij, evenals al deze wezens op aarde zich in een evolutie langzaam maar zeker van elkaar gaan onderscheiden, eveneens verschillende eigenschappen opdoen. Nu geldt daarbij het volgende: Als ik met één grondeigenschap begin, dan kan ik die met zeer velen nog wel gemeen hebben. Er zijn enkele directe tegenstellingen, maar er zijn geen vergelijkbare waarden aanwezig. Naarmate die differentiatie echter verder gaat, krijg ik een groter aantal vormen, die uit dezelfde basis zijn voortgekomen; en ga ik nog verder, dan blijkt dat er families ontstaan. U kent dat uit de biologie, waar men spreekt over b.v. de familie van de éénhoevigen of de familie van de omnivoren zus en zo. U geeft daarbij een hoofdeigenschap aan en u zegt: Daardoor ontstaat er een verwantschap.

Dit gebeurt nu met ons. Maar we zijn niet alleen verwant aan datgene, wat naast ons bestaat, gesproten uit dezelfde basis, wij zijn ook verwant aan datgene, wat vóór ons kwam in de ontwikkelingsgang. Er is dus een tweeledige verwantschapsmogelijkheid. Eén die horizontaal ligt in het vlak van de eigen wereld en één die verticaal ligt in de richting van de origine, de vroegere ontwikkelingen.

Wij kunnen nu stellen: Harmonieën zijn alleen mogelijk tussen absolute tegenstellingen (ze vullen elkaar aan) of tussen leden van een gelijke familie, dus behorende tot één en dezelfde tak van ontwikkeling. Een gedeeltelijke harmonie is met al het andere te bereiken, maar slechts indien men bepaalde delen en eigenschappen van eigen wezen tijdelijk buiten beschouwing laat. Gaat men uit van de volledigheid van de eigen persoonlijkheid, dan zal er een harmonie bestaan met b.v. bepaalde dieren, bepaalde gewassen, grondsoorten, zelfs met bepaalde landen, bepaalde invloeden uit de kosmos, bepaalde sterren. Dit noemen wij dan een z.g. harmonisch verband. Een dergelijk harmonisch verband is meestal te herleiden tot de terminologie van de z.g. 7 Heren of Meesters der kleuren.

Elke kracht, die mij bijzonder scherp aanspreekt, zal even scherp al diegenen aanspreken, die behoren tot mijn familie. Ze zal daarentegen totaal niet mijn antithesen (datgene, wat tegenover mij staat) aanspreken of daarvoor in het tegendeel uitwerken.

Nu zult u misschien begrijpen, dat harmonische verschijnselen de eis stellen, dat ik gevoelig ben. Ik kan dus alleen harmonisch reageren ten aanzien van datgene, wat tot mijn straal of tot mijn familie behoort. Daarnaast kan ik reageren, maar niet in een volledige harmonie, op alle verschijnselen, die verwantschap vertonen met datgene, wat in mij kan aanslaan.

Het is misschien moeilijk om dat duidelijk te maken. Jan houdt van thee en Piet houdt van koffie. Beiden zullen zij water drinken. Maar zodra het water verder wordt verwerkt, ontstaat het onderscheid thee - koffie en geeft het zelfs een verschil in karakter aan. Niet alleen in smaak, maar zelfs in karakter.

Op die manier kunt u dat bekijken. Wat is de basiswaarde? Daar kan ik een harmonie krijgen; elders niet.

De harmonische verschijnselen in het totale Al, de Kosmos, berusten nu op de harmonieën die vanuit de sferen bestaan (de verticale lijn) plus de harmonische mogelijkheden die ik erken in mijn eigen wereld (de horizontale lijn). Op deze wijze ontwikkelt zich voor mij niet alleen een reeks direct harmonische mogelijkheden, maar ook van indirect harmonische mogelijkheden. Want wat voor mij harmonisch zeer ver weg ligt, is eenvoudiger bereikbaar vanuit een fase, die in het verticale vlak dichterbij de Bron ligt. Kom ik bij God, bij de Origine, dan kan ik met alles harmonisch zijn. Hoe sterker mijn persoonlijkheid tot uitdrukking komt en wordt gevormd, des te kleiner het terrein, waarin die absolute harmonie kan bestaan. Wij gebruiken hierbij als stelregel over het algemeen, dat de afstand tussen huidige wereld en sfeer bepalend is, daar aan beide zijden een harmonie kan worden bereikt in de eigen wereld, gelijk aan de afstand tussen wereld en sfeer, terwijl het hele gebied, dat vanuit het "ik" bereikbaar is, als een harmonie in een gelijkzijdige driehoek kan worden weergege-

ven, met wederom als basislijn de eigen wereld. Hiermede heb ik dus mijn eigen harmonische mogelijkheden wel ongeveer beschreven.

Maar als er nu twee verschillende wezens zijn, dan kan het zijn dat hun harmonische mogelijkheid vanuit een bepaalde sfeer een deel overlapt. We krijgen dan twee driehoeken, die elkaar zodanig snijden, dat aan de punt van beide driehoeken a.h.w. een extra driehoekje ontstaat. Dat terrein is dan de harmonische mogelijkheid tussen twee personen of twee verschijnselen. Als u dit eenmaal hebt leren beseffen, dan zult u ook op grond van uw eigen geestelijk vermogen uw harmonische mogelijkheid in uw eigen wereld kunnen bepalen. Het is tamelijk ingewikkeld om u dat verder uit te leggen. Ik zou dus eerst gaarne verdergaan met de harmonie, die er op ander terrein kan bestaan.

Ik heb zo even al aangespeeld op een zekere gevoelsverwantschap met b.v. bepaalde dieren, bepaalde planten. Maar misschien kunnen wij het anders stellen:

Er zijn mensen, die schitterend bloemen kunnen telen, maar die nooit een goede oogst aardappelen uit de grond krijgen. Omgekeerd zijn er mensen, die met landbouwproducten uitstekende resultaten behalen, maar die - zodra ze in de bloementelt komen - er eigenlijk niets van terecht brengen. We zouden dergelijke verschillen nog verder kunnen uitwerken. Er zijn boeren, die met de fruitoogst altijd geluk hebben, maar die b.v. met graanoogsten meestal tegenslag hebben. Het lijkt nu wel, of dat aan de samenstelling van de grond ligt of aan de mogelijkheden van de boer, maar in feite speelt hierbij die harmonie een grote rol. De man, die bijzonder grote fruitoogsten heeft, voelt zich meer verwant met de fruitboom. Hij is dus in staat om in zijn boomgaard op het juiste moment in te grijpen. Hij snoeit beter, hij zorgt voor een betere voeding van de bomen, een betere afscherming en hij weet beter wanneer het tijd is om te plukken. Alles bij elkaar verzekert hem een hogere opbrengst. Hier betreft het kennelijk een aanvoelen van een ander wezen.

De verschijnselen van harmonie in uw eigen wereld vallen soms niet op en toch is het typerend, dat een bepaald type mens (een automobilist b.v.) met een bepaald type auto een maximum resultaat behaalt, maar dat hij met een ander type motor of een andere carrosserie plotseling geen resultaten meer heeft. En dat is niet alleen een kwestie van gewenning. We kunnen dat zien bij experts als chauffeurs op lange lijnen of autocoureurs, die werkende met een voertuig, dat kwalitatief gelijk is, dat qua omvang en vermogen gelijk is, alleen door die kleine verschillen, die schijnbaar onbetekenende verschillen tot andere resultaten komen. Het gaat hier om een harmonische structuur.

Nu heeft het "ik" een zekere harmonische opbouw, die zelfs mechanisch een bepaald resultaat geeft. Indien de totale structuur van die moter - zullen we maar zeggen - een vierkant is, dus gedrongen, dan zal iemand, die gewend is veel vooruit te kijken, hoe vreemd het ook moge klinken, daar minder resultaten mee behalen dan met een lang moterblok. Daar haalt hij meer uit, ofschoon het vermogen en de technische mogelijkheden verder gelijk zijn.

Hier zijn een paar dingen, die voor u bijna ongelooflijk zijn, indien u daar niet op let. Maar past u eens op: Er zijn mensen, die in een bepaalde stof veel minder schade aan hun kleding hebben dan in een andere stof. Dat gaat zover dat er dames zijn, die nylons hebben van een bepaalde grondstof, die bij anderen voortdurend laddereren. Bij hen laddereren ze niet. Maar zodra zij ze van een andere kwaliteit kopen laddereren ze ineens wel. Hoe komt dat? Dat is wat men noemt een harmonisch verschijnsel. Dat, wat harmonisch is, past zich bij mij aan, en daar pas ik mij bij aan. Ik zal automatisch zo reageren en bewegen, dat dat andere eveneens perfect kan reageren en bewegen. Maar is die harmonie weg - en dat kan een kwestie zijn van grondbestanddelen, van voeding of van andere dingen - dan is er plotseling wrijving. Ik reageer niet meer exact, en naarmate die afwijking minder opvallend is, wordt de fout, die ontstaat, voor mij onverwachter. Dit bestaat natuurlijk niet alleen tussen u en b.v. een paar kousen of een bloem, het bestaat met de gehele kosmos.

U heeft hulp nodig uit de geest. Nu kunt u duizend geesten aanroepen, maar de enige geest die u volledig kan begrijpen en daardoor u goed zal kunnen helpen is degene, die in het horizontale vlak een begripsvermogen heeft (dus vanuit zich een projectie kan maken die uw wereld omvat) en die gelijktijdig in

de verticale projectie harmonisch met u is.

Wij zijn geneigd om dat allemaal in sferen in te delen. Wij zeggen, dat iemand uit een bepaalde sfeer meer harmonisch met je is dan een ander. Dat is eigenlijk niet waar. De verdeling, die wij kennen, bestaat in elke sfeer precies hetzelfde. Er zijn grondtypen. Die grondtypen hebben wij dan maar aangenomen als de Heren der stralen, die over het algemeen als 7, ook wel als 9 worden uitgedrukt. Die indeling is betrekkelijk willekeurig, maar de daarin aangegeven klassering is hanteerbaar, omdat ze met een beperkt aantal hoofdtypen en de daaruit voortvloeiende harmonische mogelijkheden werkt. Nu stellen wij het volgende:

Als ik behoor tot b.v. de blauwe straal, de rode straal of een andere, dan zal elke ster, elke planeet, die tot diezelfde straal behoort (of die dezelfde vibratie kent) met mij harmonisch zijn.

Men zegt in de astrologie heel vaak: De ster Algol is een demonische ster. Dat is misschien wel waar van het standpunt van het menselijk besef. Toch zijn er mensen, die onder de invloed van Algol juist tot hun beste prestaties komen. Ze zijn toevallig harmonisch met die ster. Nu kunnen we een oordeel uitspreken over die mensen en zeggen: Dan zullen ze wel niet erg deugen. Maar dat is lang niet zeker. Ze zijn daarmee harmonisch. De uitdrukking, die zij aan hun leven geven, stemt overeen met de invloed, die wij aan Algol plegen toe te schrijven; dus zal die invloed hun de gemakkelijkste mogelijkheid tot erkenning en beheersing geven.

Zo pleegt men ook te zeggen, dat mensen in hun geboortjaar gebonden zijn aan een bepaalde planeet. Iemand, die b.v. geboren is in 1931, zou onder de zon behoren, etc. Dat is allemaal heel aardig. Maar hoe komt men ertoe? Alweer omdat men aanneemt, dat in de tijd de harmonieën enigszins verschillen. Is dit praktisch waar? Neen. Iemand, die in een bepaald jaar is geboren, ondergaat alle kosmische invloeden evenzeer als ieder ander. Er bestaat geen bijzondere voorkeur voor de invloed, die men dan de heerser van het jaar heeft genoemd. Wat wel kan bestaan en dat is iets anders: Wanneer de inwerking van die planeet optreedt, zal hij op zijn eigen niveau en dus volgens zijn eigen wezen gemakkelijker harmonieën kunnen bereiken. Hier is er geen bepalende, maar hoogstens een in het eigen kader bevorderende invloed.

Als deze harmonieën kunnen bestaan met de sterren, met de werkingen uit de kosmos en wat al die dingen meer zouden zijn, dan moeten wij ook aannemen dat ze kunnen bestaan t.a.v. sferen. Maar dat betekent ook, dat de uitdrukking van een hiernamaals niet voor iedereen gelijk kan worden weergegeven, om de doodeenvoudige reden dat men daarmee een zekere harmonie moet hebben, voordat men de werkelijkheid daarvan kan beleven en er krachten uit kan putten. Op deze wijze zijn alle dingen onderling verbonden. Die verbindingen gelden voor de mens hoofdzakelijk t.a.v. de eigen straal of kleur.

Voordat u nu pessimistisch wordt en zegt: "Kan ik nu met niemand van een andere kleur harmonisch zijn," moet ik antwoorden: Natuurlijk kunt u een oppervlakkige harmonie met iedereen bereiken. Maar een volledige harmonie, een volledige resonantie van wezen a.h.w. is alleen mogelijk binnen uw eigen groep van ontwikkeling.

Dat zijn dus de verschijnselen en de achtergronden. De achtergronden van dit alles kan men misschien zo uitdrukken:

Als je ontstaat, treedt de differentiatie op door een afstemming. Het is dus de ontkenning van iets. Die ontwikkeling doet misschien wat negatief aan, maar je begint onderscheid te maken tussen niet-"ik" en "ik" en vandaaruit ga je verder met de differentiatie van het niet-"ik". Maar dat betekent voor het "ik" gelijktijdig een ontkenning van waarden. Zo beperkt men zichzelf dus steeds meer; en door die beperking ontstaat het specialisme.

We hebben een groot complex samengestelde vibraties. We gaan daaruit steeds meer delen verwijderen. We zeggen: Die horen niet bij ons. Wat wij overhouden gaan wij veel fijner verdelen dan tevoren. Wij hebben dus in onszelf een veel fijner afstemmingsmogelijkheid gekregen, maar op een veel beperkter gebied. Deze trillingen bestaan nu overal. Als ik nu een beperkte trilling heb, die harmonisch is met een grotere trilling, waarin ze ook aanwezig is, dan zal voor

mij het harmonisch verschijnsel denkbaar zijn als het herkennen van mijzelf in het andere. Wat er buiten het evenbeeld van mijzelf bestaat, erken ik dus niet of voel ik zelfs als iets, wat met het wezen van het andere niets te maken zal hebben. Maar op grond daarvan kan ik dus met elk meeromvattend wezen harmonisch zijn. En dat is maar gelukkig ook, want anders zou er maar één type mensen zijn dat b.v. goed aardappelen zou kunnen telen.

Naarmate het leven dus bewuster wordt, is deze verenging van het bewustzijn en daarmee de verenging van harmonische mogelijkheid eveneens groter. Een lagere levensvorm geeft voor u dus meer harmonische mogelijkheden dan een hogere levensvorm. Wanneer de vibraties elkaar genaderd zijn tot ongeveer 96 à 97 % - er kan een kleine afwijking zijn - dan passen zij zich aan elkaar aan. Dat wil zeggen, dat - ongeacht die afwijking - beide beginnen te zoeken naar de waarde van de ander. Wat er ontstaat, is een compromis-waarde, waarbij beide nog volledig zichzelf zijn en erkennen, maar op precies dezelfde golflengte zitten als de ander.

Dan hebben wij hiermede ook duidelijk gemaakt hoe de afstemming kan plaats vinden.

Ik zou nu graag even de grondwetten van de harmonische verschijnselen citeren. Dat maakt het voor u eenvoudiger. Al het voorgaande is te overdenken. We zeggen dan:

- a. Elke harmonie is een beperking t.a.v. de totaliteit van de kosmos, daar de enige harmonie, die voor allen mogelijk is, die is welke met deze totaliteit bestaat.
- b. Ik kan harmonisch zijn met al datgene, wat zich op mij kan richten en daarbij alle aspecten, die voor mij niet aanvaardbaar zijn, ongeuit kan laten.
- c. Ik kan vanuit mijzelf dus harmonisch worden met al datgene, waarmee ik mij één kan gevoelen, zodra ik in staat ben alle daarbuiten liggende verschijnselen en waarden van mijn wezen tijdelijk te negeren. Het vooromschrevene is beperkte harmonie. Totale harmonie komt alleen natuurlijk voor, nimmer kunstmatig.
- d. Elk contact met mogelijk harmonische wezens betekent voor mij begrip, samenwerking, uitwisseling van krachten. Dit geldt zowel op de eigen wereld als t.a.v. alle andere werelden. Mijn wezen zal reageren op kosmische waarden en krachten volgens zijn eigen wezen en daarbij worden gesteund door al datgene in deze krachten, wat harmonisch is met dit wezen en geremd kunnen worden door al hetgeen tegengesteld is aan dit wezen.
- e. Tegenstellingen kunnen een harmonie vormen, mits zij zichzelf beschouwen als de aanvulling van het andere. Zodra zij trachten gelijk of één te zijn met het andere, is harmonie niet mogelijk.

Als wij nu de praktijk hiervan willen hebben, dan kunnen wij dus voorstellen: Een beperkte harmonie kan ik bereiken, mits ik een deel van mijzelf zodanig kan uitschakelen, dat ik dat in het contact met de ander a.h.w. niet ken; dat ik het vergeet. Deze specialisatie geeft mij de mogelijkheid om de gedachten van anderen te ontvangen.

Ik kan gedachten van anderen ontvangen zolang mijn reactie op de ander of op de wereld niet sterk aanwezig is. Ik kan mijn gedachten naar een ander projecteren zolang slechts deze gedachten en het gevoel van eenheid met de ander, niet de bedoeling van de overdracht der gedachten zonder meer, domineert.

Ik kan kracht uit de kosmos ontvangen en zelfs vanuit andere mensen, zodra ik beseft dat wij deze krachten delen en mijn behoefte aan kracht uitdruk. Ik kan echter alleen kracht geven, indien ik de behoefte in de ander erken en eveneens tot dit gevoel van verbondenheid kom.

Op deze wijze zijn de praktische verschijnselen voor een groot gedeelte niet slechts van natuurlijke maar voor de mens van bovennatuurlijke, althans occulte geaardheid. Uw persoonlijkheid omvat uit de aard der zaak vele waarden, die oc-

cult mogen heten. U maakt daarvan gebruik volgens uw eigen harmonie.

Als ik dus enkele praktische regels zou willen invlechten, dan meen ik hier te mogen opmerken:

1. Harmonie wordt alleen bereikt, indien men eigen oordeel en eigen waarde uitschakelt voor zover het het begeerd harmonisch erkennen of contact betreft. Dat is heel belangrijk.
2. Geen enkel harmonisch verschijnsel kan door mij worden beschouwd als eeuwig. Daarom zal ik elk harmonisch verschijnsel moeten activeren en realiseren op het ogenblik, dat het voor mij en mijn gevoel mogelijk is en ik een antwoord weet te verkrijgen.
3. Op het ogenblik, dat ik een harmonische waarde ga beschouwen als iets dat buiten mijn wereld ligt, sluit ik het ook af uit mijn besef. Ik kan elke harmonische kracht, zelfs uit de hoogste sfeer, activeren en gebruiken in elke wereld, mits ik daarbij het verschil, het onderscheid in wereld niet onderstreep, maar tijdelijk een gelijkwaardigheid aanneem. Daar, waar ik vanuit mijzelf een harmonische kracht wil gebruiken t.a.v. een harmonische waarde, zal ik eerst moeten domineren; mij dus als meerdere stellen t.a.v. die ander, opdat ik mijn projectie in het harmonische vlak tot stand breng. Daarna zal ik moeten reageren als gelijke, opdat een harmonische wisselwerking kan ontstaan.

Misschien vraagt u zich af wat dat praktisch betekent. Ik zal proberen u enkele voorbeelden te geven.

1e voorbeeld.

Er is iemand, waarmee u harmonisch bent; d.w.z. u voelt die mens aan. U kunt die mens eigenlijk wel begrijpen. Er is een goede samenwerking, als dat noodzakelijk is, maar er zijn bepaalde aspecten in die mens, welke zich aan uw begrip onttrekken. Op een gegeven ogenblik zegt u: Ik wil die begrijpen. U kunt ze nooit begrijpen door een beredenering. U moet beginnen met te trachten u voor te stellen hoe de ander is. Daarna laat u in uzelf (u denkt dus niet over het probleem na) als het ware een hiaat ontstaan. U bouwt voor uzelf de mens om het probleem heen. Als u het gevoel hebt: ja, dit is de ander, kijk dan naar het hiaat en u zult zien, dat 't vorm en gestalte heeft gekregen, dat 't omschrijfbaar is geworden.

2e voorbeeld.

Als u een ziekte ziet en u wilt een diagnose stellen, dan moet u dit doen aan de hand van verschijnselen. U kunt dit echter ook - en dat is voor iemand, die harmonisch is met een ander veel gemakkelijker - aanvoelen op welk punt een verstoring van evenwicht of van orde ontstaat. Constateer de punten, waarin de maximale disharmonie tussen u en de ander bestaat. Realiseer u daarbij wel degelijk in hoeverre u zelf een ziekte hebt - want ook daaruit kan die harmonie voortkomen - en u zult constateren waar de kwaal van de ander zetelt en u zult in de meeste gevallen ook haar oorzaak kunnen omschrijven.

3e voorbeeld.

Contact met de geest. U wilt contact hebben met een geest. Zodra u een bepaalde geest oproept, heeft u grote kans dat u tot zelfmisleiding komt of dat u wordt bedrogen, want u weet niet precies welke geest bij u past. Stel u daarom eens in op uw eigen wezen, zo eerlijk mogelijk, en tracht dan dit te zien als een deel van het goddelijk geheel. Het is iets wat in het begin enige oefening vraagt, omdat men zichzelf moeilijk helemaal aanvaardt. Zodra u dit echter kunt, krijgt u ook het gevoel van verbondenheid met het onbekende. In dit gevoel van verbondenheid kunt u dan eenvoudig om hulp vragen. U zult ontdekken, dat geestelijke waarden en krachten zich soms voor u gaan materialiseren, althans concretiseren, die u misschien niet kent, maar die volledig bij uw wezen passen en die u daarom alle hulp, eventueel zelfs inlichtingen kunnen geven, die u nodig hebt.

4e voorbeeld.

Er is een bepaalde kosmische golf. Zeg, dat dit een invloed is van rood licht. Nu weet u: ik behoor tot de blauwe straal. Dan zal rood licht voor mij dus onrust-wekkend zijn. Dan kan ik zeggen: De harmonie is alleen denkbaar op die aspecten, waarin blauw en rood gelijk zouden kunnen voorkomen. Mijn instelling zou dus moeten zijn in de richting groen.

Stel, dat groen geloof, blauw weten en rood emotie is, dan kan ik dus uit mijn weten een geloofsvorm produceren, die voor mij nog aanvaardbaar is, maar waardoor eveneens een zekere beheersing van de emotionaliteit van rood mogelijk is geworden. Zolang ik mij vasthoud aan mijn eigen denkwaarde, mijn waardering, mijn straal en harmonieën zonder meer, zal ik een dergelijke kosmische invloed slechts ondergaan; ik zal haar nooit beheersen. Op het ogenblik echter, dat ik in staat ben een deel van mijzelf a.h.w. uit te schakelen en daarmee een menging met een andere kracht toe te staan, zal ik - zij het onvolledig - toch voldoende harmonie ontwikkelen om uit een dergelijke, in feite voor mij disharmonische werking een maximum aan harmonisch resultaat te verwerven.

Met deze kleine praktische aanwijzingen ben ik bijna aan het einde van mijn betoog gekomen. Maar er zijn toch nog wel een paar aspecten waar wij even over moeten nadenken.

Wanneer wordt een harmonie beheersbaar? Een harmonie wordt beheersbaar op het ogenblik, dat ik in mij kan teruggaan tot het oertype, waaruit ik ben voortgekomen. Hoe verder ik kan teruggaan op het pad van differentiatie (het maken van onderscheid), des te groter mijn harmonische mogelijkheid wordt. Denkt u maar aan wat ik u heb gezegd t.a.v. de afstand tussen sfeer en wereld. Als je die meetbaar zou voorstellen, dan kunnen we zeggen: Dat is een as, die staat zo. Die klap ik hier neer en klap ik daar neer. Ik heb nu twee punten gekregen. Dan krijg ik een driehoek, die hoger reikt dan mijn eigen sfeer, die ik maximaal heb bereikt en die een veel groter gedeelte van de wereld omvat dan ik eigenlijk kan overzien.

De beheersing is dus voor mij altijd in de eerste plaats een geestelijke kwestie. Ik heb een geestelijk, in mijzelf teruggaan tot het hogere nodig, omdat ik slechts vandaaruit tot een omgrenzing kan komen van mijn eigen harmonisch gebied. Beperk ik mij met mijn handelen en denken tot hetgeen tot mijn gebied behoort en laat ik mij niet door andere gebieden storen, dan heb ik een maximum aan beheersing en bereiking. Ik kan die beheersing altijd blijven handhaven, indien ik besef, dat elke in mijn wezen en sfeer binnendringende invloed deels met mij harmonisch moet zijn. Weet ik dit harmonisch element te vinden, dan heb ik wederom een beheersbare factor gevonden en ben ik meester van de harmonische verschijnselen.

Dit meesterschap lijkt misschien heel erg moeilijk, maar wat ik u in woorden zeg is veel moeilijker dan wat u beleeft en wat u gevoelt. Een koude formulering is iets anders dan belevingen. Wat u beleeft, ligt dicht bij de waarheid. Maar u kunt uw belevingen alleen richten op grond van deze moeilijke omschrijving. Laat u daardoor niet te veel afschrikken. U zult begrip krijgen voor de innerlijke waarden, die in u berusten en die in feite gelijktijdig de verhoging zijn in de richting van uw oertype. U zult meer verstand krijgen van uw mogelijkheden in uw eigen wereld. U ziet ze beter en zult uit de aard der zaak ook meer geneigd zijn om daar op harmonische wijze gebruik van te maken.

Een disharmonie is alleen dan mogelijk, indien er geringe verschillen bestaan. Dat moegt u niet vergeten. De grootste ellende krijgt u nooit over werkelijk grote meningsverschillen. Er is zelden een oorlog gevoerd, omdat mensen niet met elkaar konden leven; wel, omdat ze toevallig hetzelfde stukje grond wilden hebben of misschien omdat Paris de appel aan de verkeerde vrouw had gegeven. Onthoudt u dat goed. Dat is in uw eigen leven waar. Disharmonieën komen het snelst tot stand daar, waar in wezen kleine verschillen optreden. Negeer dus de kleine verschillen, en waar grote verschillen optreden is ofwel een absolute vervreemding het geval - en dan kunt u alleen optreden als observator - dan wel er blijkt een aanvulling mogelijk. In dit geval kan wederom een harmonie worden bereikt.

Ik hoop, dat ik u met dit alles heb geholpen om iets meer te begrijpen van de achterliggende wetten; niet alleen van de magie en het geloof, maar evenzeer van het dagelijks leven, van systemen als de kabbala, de astrologie en al wat dies meer zij. Ik hoop, dat u niet slechts zult aanhoren en nalezen, maar zult overdenken en voor uzelf opnieuw formuleren volgens uw eigen persoonlijkheid en daarmee harmonisch met uzelf. U zult ontdekken, dat dit u vele vruchten zal opleveren.

:--:

VOERTUIGEN UIT DE HEMEL.

Wij worden in vele gevallen geconfronteerd met de legenden van mannen uit de ruimte, die met vreemde voertuigen de aarde beroeren om daar dan onmiddellijk de menselijke beschaving in orde te gaan brengen. Nu weten wij allen dat dit ongetwijfeld deels sprookjes zijn. Maar aan de andere kant kunnen wij in verschillende geschriften toch wel aanwijzingen vinden, die doen denken aan het ingrijpen van iets wat uit de hemel komt. Want in de bijbel vinden wij enkele beschrijvingen - sommige visioen genoemd, andere meer feitelijk beschreven - waarin vreemde voertuigen een rol speelden.

Ezechiël ziet een visioen, waarbij hij engelen ziet, althans wezens met vleugels, misschien ook wel met wieken of een heliöpterstelsel, die verdwijnen op iets, wat hij een zwevende of vliegende troon noemt. Een schoolvoorbeeld van iets, wat je toch wel zou kunnen beschouwen als een verkenningsvoertuig van een andere, meer technische beschaving.

Wij horen dat een profeet ten hemel wordt opgenomen in een vurige wagen. In de geschriften van de Hindoes (o.a. in een uitwerking en verklaring van de Mahabharata) vinden wij de beschrijving van een voertuig, dat als een stralende ster op aarde kwam. Het wordt dan vergeleken met het ei van een eeuwig vogel. Dat is zo gek nog niet voor een ruimtevaartuig, waaruit koningen en krijgslieden komen (mensen, die kennelijk dus gewapend zijn en die ook wat statig, althans prachtig gekleed zijn) en die raad geven aan een van de helden en bovendien ook zeggen wat zijn lot zal zijn.

We vinden vreemd genoeg zelfs soortgelijke verhalen in b.v. de IJslandse Edda. Hier wordt beschreven hoe twee families ruzie krijgen en na een bijeenkomst, na een Ting, verschijnt er opeens een vurige (alweer vurig) bode der goden. Deze valt hen met zijn zwaard aan, dat gemaakt is van licht. Tegenwoordig denken ze aan een straalkanon e.d., maar een straal licht, die als een zwaard gehanteerd kan worden, dat zou ongetwijfeld een wapen kunnen zijn.

Een ander voorbeeld vinden wij bij Indianen. Er bestaat bij de Ugawana (?) een legende dat vreemde strijders uit de hemel kwamen, omringd door vuur (alweer het vuur) en dat zij werden aangevallen door strijders, die hen zagen als demonen. Daarop donderde het en degenen, die hen hadden aangevallen, vielen neer.

Ik zou mij kunnen voorstellen dat een wilde, die met een geweer of kanon te maken krijgt het geluid daarvan als een donder beschrijft, die dodelijk is. Van kogels zal hij wel weinig verstand hebben.

Hier noemde ik u enkele voorbeelden van die voertuigen uit de hemel. Ik heb opzettelijk voorbeelden gekozen uit het verleden, omdat wij al te zeer geneigd zijn om daar in deze tijd een soort vliegende-schotelverhaal van te maken. Maar er zijn dus aanwijzingen, dat er voertuigen uit de hemel zijn gekomen op aarde. Wij horen daarbij dan ook steeds weer van de resultaten, die dat heeft. Men beweert b.v. - het is niet zeker dat het waar is - dat het tekenen (het af-

beelden van beelden en voorwerpen) het resultaat zou zijn geweest van een bezoek van vreemde gasten uit de hemel, die de mensen de dieren hadden beschreven, die zij zochten en ze vervolgens met een stift getekend hadden. Zeer primitieve mensen, die te maken krijgen met de afbeeldingskunst van de een of andere tekenaar en proberen duidelijk te maken wat zij bedoelen. Ik geloof, dat wij al die verschijnselen kunnen samenvatten en zeggen:

De mens is geneigd om het onverklaarbare onmiddellijk bovennatuurlijk te noemen. Hij zal dus voor alles een verklaring zoeken, waarin zijn wereld van het bovennatuurlijke een rol speelt. Maar dit betekent tevens, dat hij reageert op dergelijke verschijnselen op een totaal andere manier dan logischer wijze veracht zou kunnen worden. En als wij ons afvragen hoe het mogelijk is dat b.v. voor het paradijs een engel met een vlamdend zwaard staat, dan is de natuurlijke verklaring: een brandende oliebron of iets dergelijks. Maar het zou ook een explosie van grote omvang kunnen zijn, b.v. van atomaire aard. Dat die mensen daardoor worden beïnvloed is zeker; en nog zekerder is, dat wijzelf - waar wij ook leven - door het onbekende op een soortgelijke manier worden beïnvloed.

Iemand wil een bepaalde daad stellen en op het kritieke ogenblik hoort hij ineens een stem (hij ziet niemand), die hem zegt: "Laat dat." Eventueel met de aanvulling van "stommeling" of iets dergelijks. Dat is een schok. Die mens kan dat niet verklaren. Hij kan dat ook niet verklaren door een telepathische reactie, want daarin gelooft hij niet erg. Dan moet er dus een geest of een God in de buurt zijn. In die zin is de invloed van z.g. paranormale verschijnselen, zodra je ze persoonlijk beleeft, bijna gelijk aan de verschijnselen, die de voertuigen uit de hemel tot stand hebben gebracht. Wat is de werkelijkheid?

In de eerste plaats moet men wel aannemen, dat er - ik zeg dat maar vooruit - voertuigen uit de hemel zijn, die de aarde hebben beroerd en misschien nog steeds kunnen beroeren. U zult binnenkort misschien wel heel eigenaardige sprookjes horen o.a. over Spanje, waar een nederzetting van buitenaardse wezens zou zijn. (Ik vrees, dat die wezens iniet zozeer buitenaards als wel gevlucht zijn; en dat hun Nordisch uiterlijk waarschijnlijk niet de uitdrukking is van een buitenaardse cultuur, maar van een type dat voor de Nordische volks-cultuur van een tijdje geleden bijzonder vatbaar was.)

Wij zoeken voor onszelf het hogere te vinden. En als het onbekende komt, zijn wij altijd weer geneigd om het tot het hogere te maken of het te zien als onze absolute vijand. Geestelijk gezien is dat verklaarbaar. Je weet, dat je onvolmaakt bent, dat je tekort schiet in je erkenning en je mogelijkheden. Als je te maken krijgt met een openbaring van bovenaf (ik denk b.v. aan de visioenen - niet algemeen bekend - van Roger Bacon, de man die ook veel aan magie heeft gedaan, dan moet daar dus iets zitten, waardoor je jezelf a.h.w. met het andere, het betere identificeert. Die identificatie neemt dan, omdat het niet dagelijks bekend is, de vorm aan van verering. Tegen die verering is natuurlijk niets te zeggen, want het is een emotionele toestand. Maar zo emotioneel is die toestand nu ook weer niet, dat wij niet kunnen proberen om toch wat reëler te denken. Nu stel ik:

Als Ezechiël vreemde wezens waarneemt, die zich verwijderen nadat ze hem kennelijk een tijdlang hebben geobserveerd, dan is hier toch niet sprake van een cultuur, die zich op aarde manifesteert en die daar bijzonder graag wil ingrijpen. Integendeel, men neemt kennelijk afstand. Van een bewuste beïnvloeding van de mensen door die cultuur zou zeker niet kunnen worden gesproken. Ze zijn technisch begaafder. Over de werkelijke morele en mentale achtergronden van die wezens horen we niets. Ze worden engelen in het visioen, omdat het het hogere moet zijn, en een bevestiging van de grootheid van de profeet zelf.

Als wij horen van een profeet, die in een vurige wagen wordt opgenomen, dan zijn wij geneigd daarover eens na te denken. Hoe kan dat? Zou hij mensen, wezens, hebben ontmoet en met hen zijn opgestegen? Die kans is zeer groot. Maar waarom is hij met hen meegegaan en niet teruggekeerd? Heeft men hem uitverkoren, of heeft een of ander ras, dat van zijn eigen grootheid uitermate overtuigd was, eenvoudig een specimen van het menselijk ras genomen en daarbij toe-

vallig een bedaaide profeet getroffen?

Als er een stem is, die op het ogenblik, dat wij een dwaasheid dreigen te begaan waarschuwend spreekt, dan zou dat een geest kunnen zijn; maar moet dat noodzakelijkerwijze een goede geest zijn? Dat is niet met zekerheid te zeggen. Misschien dat wij met die dwaasheid anderen veel leed zouden besparen. Je kunt het nooit weten. En daarom zeg ik:

Al die geschiedenissen van voertuigen uit de hemel, de tekenen aan de hemel en al dergelijke dingen meer mogen niet zonder meer worden beschouwd als goed of kwaad. We kunnen ze alleen beoordelen naar het effect, dat ze op ons hebben. En als dat effect niet rationeel is, als het gebaseerd is op allerhande voorstellingen van het hogere, dan zullen wij nooit iets bereiken. Om u een voorbeeld te geven:

Er zijn mensen, die aannemen dat er op Venus op het ogenblik zeer wijze mannen zitten, die gedachten naar de aarde sturen.; die a.h.w. preken houden via media; die voortdurend hun bezoek beloven en steeds worden tegengehouden door andere vijandige krachten uit de sterrenwereld. Logisch is dit niet. We kunnen niet aannemen, dat die betere wezens zo maar op Venus zouden zitten. Dat is niet redelijk aanvaardbaar. Maar moeten die wezens op Venus zijn? Er is hier misschien sprake van een andere beïnvloeding, die helemaal niet stoffelijk is, maar die alleen via die stoffelijke vorm aanvaardbaar wordt gemaakt.

Er zijn mensen, die kruisen en lichtende figuren aan de hemel zien of zelfs de hemelse voertuigen van grote geesten als de H. Maagd zien verschijnen in grotten, op bergtoppen etc. Maar is dat reëel? Zijn dat werkelijke verschijningen of is het wederom de gevoelsmatige interpretatie? Laten we een voorbeeld geven:

In Zuid-Amerika is er een plaatsje waar een aantal jonge meisjes - ik meen dat het er vier waren - een verschijning van de H. Maagd hebben geconstateerd. Men heeft daar verscheidene keren waarnemingen gedaan, ook terwijl die kinderen in verrukking verkeerden, maar niemand heeft de H. Maagd gezien. Wel is een priester van emotie overleden, nadat hij die toestand van verrukking had bijgewoond.

Hoe zit dat precies. Kunnen wij hier iets zeggen? Is hier een H. Maagd verschenen? Waarschijnlijk niet. Waarom spreken die kinderen dan van de H. Maagd? Het kan een methode zijn om zich interessant te maken. Maar dan spreekt daar iets tegen. De meisjes in kwestie blijven niet alleen volhouden, dat zij de H. Maagd hebben gezien, maar ze gedragen zich ernaar. Eén van hen heeft toegegeven, dat ze de verrukkingstoestand wel heeft gesimuleerd, maar zelfs dit kind blijft in gedrag en ook in een zekere kennis afwijken van wat het voor die tijd is geweest. Dat is dus niet redelijk te verklaren.

Er moet dus iets anders zijn. Iets. Meer niet. Iets, dat de kinderen de H. Maagd hebben genoemd. Waarom? Waarschijnlijk omdat die kinderen ergens op een bidplaatje de Maagd hebben gezien; omdat voor hen het onbegrijpelijke, het hogere een openbaring moest worden. De beschrijvingen, die wij van de H. Maagd horen, zijn helemaal aangepast aan het katholieke denken. Maar het gedrag van de kinderen in de tijd, dat zij zijn waargenomen, is vaak in strijd met hetgeen zij later over hun toestand van verrukking vertellen. Hier heb ik dan een geval uitgewerkt als voorbeeld.

Ik stel: Indien hier sprake was van een zuiver stoffelijke beïnvloeding, dan zou het voor een ieder kenbaar moet zijn geweest. Dat is niet het geval. Indien er sprake was van een geestelijke beïnvloeding, dan kan Maria, de moeder van Jezus, verschijnen. En zo ja, waarom deed ze dat dan in overeenstemming met bidplaatjes? Het antwoord is: Indien Maria een hoogstaande geest is - en dat moeten wij aannemen - zou zij kunnen verschijnen. Maar dat zij dit doet in de vorm, die aan bidplaatjes is gebonden, is weer onwaarschijnlijk. Elke geest, die lichtend is; zou echter door de kinderen onder een bepaalde invloed kunnen worden waargenomen. Het schijnt dat zij, voordat de eerste waarneming werd gedaan, gezamenlijk zaten te rusten en met de rozenkrans speelden. Dit zou de aanleiding kunnen zijn geweest voor de vorm, die zij aan de verschijning hebben gegeven.

En nu gaan we terug naar die voertuigen uit de hemel. Ik heb u een aantal voorbeelden geciteerd van dergelijke wezens, die verschenen zijn. Nu stel ik:

De mens ziet niet wat er werkelijk is, maar hij ziet datgene, wat in zijn verklaring past. De mens probeert dit hogere a.h.w. de vorm en de gestalte te geven, die past bij zijn willen en zijn weten. Hij gebruikt dit contact met het andere gelijktijdig als een reden om zich boven anderen te plaatsen. De meisjes, waarover ik u sprak, genoten door hun visioenen een verering. En als ze - zoals een enkele keer - kunstjes hebben vertoond in plaats van dat ze werkelijk iets hebben gezien - en dat neem ik heus wel aan - dan zal het ongetwijfeld zijn, omdat ze daardoor die verering wisten te behouden.

Als een profeet iets waarneemt, dan beschrijft hij het niet alleen, maar hij probeert het gelijktijdig te maken tot een boodschap van God aan hem; hierdoor staat hij boven anderen. Hij is de drager van de boodschap Gods geworden. Zoals er mensen zijn, die met de bewoners van vliegende schotels gesproken willen hebben en misschien zelfs met een vliegende schotel rond de maan gereisd zouden hebben. Is dat waar? Het is heel waarschijnlijk, dat het niet waar is. Maar we zien weer hetzelfde verschijnsel: men heeft de neiging om zichzelf apart te zetten van anderen, tot iets meer te maken dan anderen. En het is dit, wat mij het sterkst opvalt, als ik al die verhalen over voertuigen, die uit de hemel komen, naga. Het is een verschijnsel, dat ik voortdurend weer ontmoet bij mensen, die visioenen hebben. Het is steeds weer hetzelfde verschijnsel dat mij opvalt: als mensen, die buitengewoon sensitief zijn waarnemingen doen, dan nemen zij datgene waar, waardoor zij meer kunnen zijn dan een ander.

Nu moet ik van dit onderwerp wat afwijken om daaruit de belangrijkste conclusies te trekken.

1. Een mens zal al hetgeen hij waarneemt vertalen in menselijke vorm.
2. Een mens zal het onbegrijpelijke ofwel afwijzen en verwerpen, dan wel zien als een uitverkiezing; kortom, een middel, waardoor hij boven de massa wordt verheven. Het laatste komt het meest voor.
3. De mens, die deze waarnemingen doet, beseft de werkelijke betekenis daarvan zelden of nooit. In vele gevallen kan die betekenis pas veel later worden begrepen en dan kan zij misschien redelijk worden geïnterpreteerd, tenzij men te zeer geloof heeft gehecht aan de beweringen van de eerste waarnemer. In dat geval nl. zal de persoonlijke vervalsing van feiten het onmogelijk maken de werkelijke feiten te achterhalen.
4. Op grond van het voorgaande zullen wij elke waarneming en beleving van het onbekende moeten beschouwen als een niet-definieerbare factor. De werkelijke invloed gaat niet uit van hetgeen wij waarnemen, beleven of zien, maar van de wijze, waarop wij persoonlijk daarop reageren.

Ik heb nu een aantal regels gesteld. Uit die regels zouden wij dus iets voor onszelf moeten leren.

Niets is onmogelijk, maar hetgeen ons onmogelijk toeschijnt, kan door ons nooit juist worden verklaard. Om iets te kunnen begrijpen en te kunnen verklaren moeten wij eerst accepteren dat het mogelijk is. Indien dit geldt voor voertuigen, die uit de hemel komen, voor allerhande verschijningen, materialisaties e.d., dan moet dit ook gelden voor de verschijnselen in onszelf.

Als ik in mijzelf bepaalde ontdekkingen doe, dan betekent dat niet dat ik daardoor gelijk of ongelijk heb, dat ik daardoor meer of minder ben dan een ander. Dan betekent dit alleen, dat ik moet proberen eerst te begrijpen wat ik werkelijk vind. Pas als ik het begrijp, kan ik het waarderen en kan ik ermee werken.

Men heeft u waarschijnlijk honderden keren voorgehouden (althans als ik regelmatig hier les zou geven, dan zou u dat honderden keren hebben gehoord), dat esoterie en magie de keerzijden zijn van een en dezelfde medaille; en welke van de twee de keerzijde en welke de beeldenaar is, weten wij niet. Dat is begrijpelijk. Esoterie is de ontdekking van hogere waarden in het eigen innerlijk. Het is het besef van nieuwe krachten en nieuwe waarden. Maar als ik die krachten en waarden besef en ik geef daaraan een bepaalde tendens mee, ik gebruik ze om mijzelf reliëf te geven, zoals ik nu denk te bestaan op aarde, dan zal

ik nooit in staat zijn de wezenlijke kracht, de werkelijke waarde van de verschijnselen na te gaan. Pas als ik dat doe en niet zeg: Wat ik in mij beseft, maakt mij tot dit of maakt mij tot dat, maar zeg: Dit dwingt mij om de relatie te begrijpen, die er tussen mij en dit verschijnsel kan bestaan. Wat betekent het voor mij? Maar ook: wat zou het kunnen zijn? Dan zal ik ook begrijpen wat voor krachten er meespelen. Begrijp ik wat voor krachten er meespelen, dan heb ik een beheersing gekregen over bepaalde delen van mijzelf of van andere waarden, die niet door de doorsnee-mens worden beseft. De werkingen, daaruit voortkomende, heten dan magie. Het is helemaal niet zo wonderlijk als u denkt.

Nu ga ik de stelling omdraaien: De mens, die aan magie doet, zal een begrip moeten ontwikkelen - of dat nu theoretisch is of niet - van de waarden, die in hem bestaan. Want alleen door te begrijpen wat er in hemzelf is gelegen, kan hij zijn magische prestatie tot stand brengen. De magiër wordt esotericus; de esotericus wordt magiër. De keerzijden van de medaille zijn in feite de beginpunten. Het gaat ons echter niet om de uiterlijkheid ervan, maar om het geestelijk goud, waaruit de munt is geslagen.

Nu kunnen wij dus zeggen: In mijzelf ken ik ook voertuigen, die van de hemel komen. Ik word innerlijk geconfronteerd met allerhande wonderlijke verschijnselen. Soms heb ik grote magische vermogens en kan ik mijn wil a.h.w. op afstand aan anderen opleggen. Soms ben ik absoluut machteloos. Soms spreek ik in gedachten over talloze mijlen heen met anderen en het blijkt, dat ze mij hebben verstaan. Soms ben ik stom; ik hoor, ik zie niets, ik ben afgesloten. Waar ligt dat aan?

Wel, als ik natuurlijk reageer en niet probeer iets in te passen in mij wereldje, in mijn denken, dan kan ik het hanteren. De kracht, waarmee ik een ander mijn wil opleg, is niet mijn willen zonder meer, het is mijn instelling op de ander. Het is het feit, dat er tussen de ander en mij een relatie bestaat, die een rol speelt. Niet het feit, dat ik iets wil.

Als ik met een ander over een grote afstand spreek, dan gaat het er niet om of er een afstand is, maar het gaat erom of er een juiste afstemming is tussen mij en die ander op dat moment. Ben ik te zeer aan mijzelf gekluisterd, dan kan ik alle gedachten uitzenden die ik wil, zonder dat ik ooit een antwoord krijg.

Maar als dat waar is, dan zouden er misschien toch wijzen op Venus zijn; alleen niet de wijzen, die men hier op aarde veronderstelt en waarvan men de woorden zo ijverig pleegt aan te halen. Venus is dan maar een aanduiding voor elke willekeurige wereld of sfeer, waarin die krachten kunnen zetelen. De gedachten, die ze geven zijn op zichzelf waardevol op het ogenblik, dat ik ze niet beschouw als de bevestiging van het bestaan van een hoger wezen elders, maar als een feit dat in mijn eigen wereld kan gelden.

Vliegende schotels en de bewoners uit de ruimte, die ergens op aarde zouden rondwalen, zijn ineens geen spookverschijnselen meer; dingen die je of absoluut moet ontkennen en hoonlachend verwerpen of ijverig en bijna godsdienstig moet aanvaarden als het bewijs dat er in de kosmos hogere krachten zijn, ook in de materie, die zich met de mensheid bezighoudt. Dan zijn het doodgewone verschijnselen. Verschijnselen van mensen, natuurlijk. Maar daarnaast toch ook wel verschijnselen van het onverklaarbare. Kan ik komen tot een erkennen van die relatie, dan is het misschien bijgeloof wat ik zeg. Maar dan heb ik er iets aan.

Als er vroeger een komeet aan de hemel verscheen, nam men aan dat er pestilentiën zouden uitbreken. Dat was bijgeloof. Maar niet helemaal. Want de pestilentiën kwamen heel vaak. We zouden kunnen zeggen, dat de erkenning van het buitengewone aan de hemel de mensen bewust maakte van een gevaar in hun eigen omgeving.

Als wij vliegende schotels zien, dan is ook niet zo belangrijk, of die vliegende schotels nu werkelijk voertuigen uit een andere wereld zijn. Het gaat erom: wat nemen wij waar en hoe reageren wij erop? En als de reactie van de mens is: "dit is kwaad", dan betekent dit dat hij bang is voor iets. Als ik bang ben voor iets, dan zal ik het ook verwerpen. Zeg ik: Neen, het is zeker, dat dit hemelse gasten zijn, die op aarde even een kijkje komen nemen, dan probeer ik de verantwoordelijkheid voor het leven en voor de wereld van mij af te ventelen.

Ook dat kan niet juist zijn. Maar stel ik: Er zijn vele onbekende waarden in het leven en zij confronteren mij met mijzelf, dan is het een andere zaak. Dan blijkt plotseling, dat het voertuig uit de hemel een lering is. Niet omdat het verschijnt, niet omdat er wezens worden waargenomen misschien, maar omdat de mens daardoor met zijn eigen probleem wordt geconfronteerd. De held uit de Mahabharata, die door deze vreemdelingen zou zijn geïnstrueerd heeft misschien nooit zo'n vreemdeling werkelijk ontmoet. Dat is legende. Maar het buitengewone bracht hem ertoe zijn normale wereld opnieuw te bezien en daarin bepaalde verplichtingen en problemen te erkennen. En dat is dan de les, die wij voor ons daaraan kunnen verbinden:

Het buitengewone, het extra-sensorische, verschijnselen aan de hemel, andere wonderen, visioenen zijn niet in de eerste plaats iets, waarmee wij ons moeten bezighouden. Het zijn de dingen, die ons ongewild doen nadenken over ons leven, onze eigen wereld. En als wij dat doen, dan zal elk buitengewoon verschijnsel ons ertoe brengen onze problemen in een nieuw licht te zien en daarmee ook nieuwe oplossingen te vinden en nieuwe noodzaken te erkennen.

Dit nu is volgens mij het meest belangrijke. Als ik al die voorbeelden van voertuigen uit de hemel en van eigenaardige wezen; die op aarde zouden zijn, naga, dan zie ik steeds weer dat de mensen daardoor anders zijn gaan reageren. Of dat reageren beter of slechter is geweest dan zonder dat het geval zou zijn geweest, kun je nooit precies zeggen; je kunt het hoogstens extrapoleren. Maar je kunt wel degelijk - en dat is volgens mij het belangrijkste - zeggen: Er is iets veranderd.

Laten wij dan bereid zijn in de eerste plaats om te veranderen. Laten wij de verschijnselen in ons en buiten ons niet terzijde stellen. Laten we niet proberen er iets beters of iets slechters van te maken dan een feit. Maar elk feit kan ons helpen onszelf in een nieuw daglicht te zien en daarmee onszelf beter te leren kennen, onze wereld beter te leren beseffen en onze verhouding tot die wereld opnieuw en juistere uit te drukken.

Ik meen, dat dit de grootste les is, die voertuigen uit de ruimte de mens ooit zouden kunnen geven. Want slechts de mens, die uit zichzelf tot een steeds groter bewustzijn omtrent zichzelf en zijn wereld geraakt, zal waarlijk steeds meer mens worden. En een mens is nu eenmaal niet op deze aarde gekomen om iets anders te worden dan een goed mens.

-:-

S L E U T E L.

Een sleutelwoord: een begrip, een gedachte, een gevoel, dat nieuwe werelden kan ontsluiten. Dat het je mogelijk maakt buiten jezelf en je eigen beperktheid te treden en het heden groter, juistere en lichtender te zien dan voorheen. Maar al heb ik duizend sleutels, indien ik geen slot te vinden weet, zijn de sleutels nutteloos. Zelfs als ik ze ken voor wat ze zijn: sleutels. Daarom is een sleutel op zichzelf niet voldoende; ik moet ook weten waartoe de sleutel dient.

Uit de oneindigheid komen golven van gedachten en krachten, die steeds weer in verschillende vormen gestalten aannemen in en voor de mens. En telkenmale vormen zij een sleutel, een begrip. Maar de mens kan alleen met die sleutel, met dat begrip iets bereiken, indien hij beseft hoe deze dingen toe te passen.

Een sleutel kan alleen voor uzelf gelden. Ze kan nimmer passen op de wereld; ze kan alleen passen op uw eigen denken, uw eigen leven, uw materieel en geestelijk bestaan. Zij kan mogelijkheden weergeven van uw wereld of van uw geestelijk "ik", maar alleen voor u en van uzelf. Want een sleutel is alleen een sleutel, indien zij past in uw eigen wezen; indien zij u duidelijk maakt hoe u staat tegenover het leven; indien zij u een uitdrukkingmogelijkheid geeft in

uw eigen wereld of in een geestelijke wereld. En u kunt alleen maar denken vanuit uzelf.

Zo kan geen sleutel universeel zijn. Zelfs als dat woord voor een ieder hetzelfde is, zal het voor een ieder een andere betekenis hebben. Ik geloof, dat dit iets is, dat niemand mag vergeten. Want de grootste sleutel van alle is deze: Gij zijt uzelve. Doch zo ge uzelve beseft, zoals ge zijt, zijt ge meer. Zoals de waarheid ook luidt:

Ziet, God is alle dingen. Zo zijn alle dingen gezamenlijk een beeld van God en God. En toch zijn zij niet God, omdat zij niet beseffen de eenheid, die hen met alle anderen verbindt.

Wie uit deze wijsheid kan putten, zal zijn sleutels vinden en daarmee zich nieuwe mogelijkheden - innerlijk en in zijn wereld - opensluiten, tot een vergroting van eigen levensbesef, intensifiëring van eigen levensvreugde en vergroting tot in het onmetelijke haast van de beschikbare geestelijke en levenskracht, waardoor men zichzelf waar maakt door alle tijden heen, tot men deel is van het Ene, waaruit al is voortgekomen.

-:-

W I J S B E G E E R T E .

Verlangend naar wijsheid. Dooltocht door het onbegrepene om tot begrip te komen. Uit vele stellingen zoeken naar datgene, wat waar kan worden.

Wijsbegeerte is niet slechts een spel van argumenten en gedachten. Het is een procedure, waardoor men zichzelf richt. En naarmate men de gerichtheid beter weet te kiezen, zal men grotere en meeromvattende werelden in zich gaan beseffen.

Ik behoef God niet te omschrijven, zolang ik weet, dat Hij met mij is. De emotie kan in de plaats treden van het begrip. Daarom is het zoeken niet alleen maar begrip; het is werken. Werken, omdat iedere mens met alle middelen, die hem of haar ten dienste staan, moet werken om hierdoor waar te maken wat hij of zij is.

Wie zichzelf waar maakt, wie met eigen krachten en wezen voortdurend de grote Kracht in zich beleeft, hij vindt een wijsbegeerte, die tot wijsheid wordt. Een wijsheid, die tot inzicht en beheersing voert. En inzicht en beheersing zijn het einddoel van de mens. Want heeft hij deze verworven, zo kan hij in grotere werelden op lichtender en sterkere wijze de Oneindige in zich zoeken en erkennen, en de eenheid met de Godheid beleven.

:--:

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Derde Les.

S T E E K S P E L.

Wie zich de moeite getroost na te gaan welk spel er wordt gespeeld op praktisch elk terrein, komt met enige verbazing tot de ontdekking, dat vele staatslieden e.d. op het ogenblik in de arena zijn en als een soort gladiatoren trachten hun eigen waardigheid en roem te vermeerderen voor de ogen van een wat verbaasde massa. Wat zijn hier de werkelijke beweegredenen en achtergronden?

In de eerste plaats hebben wij een tijd achter de rug, waarin het voor de politicus steeds moeilijker werd om de massa te bereiken. De staatslieden waren gescheiden van de massa, begraven in hun plannen, die meer de mathematica dan de menselijke ziel schijnen te omvatten. De leiders van grote kerken en dergelijke groeperingen waren druk bezig de heiligheid van zichzelf en hun verkon- diging zeker te stellen, terwijl ze daarbij niet hebben gekeken naar de emotio- nele en ook maatschappelijke behoeften van hun gelovigen.

De periode van het jaar 1967 bracht een voortdurend groter wordende on- rust. Het jaar 1968 heeft die bevestigd. We hebben gezien hoe uit de meer in- dividuele acties langzaam maar niet tegen te houden een massale actie aan het groeien is.

Het volgende jaar brengt ons ongetwijfeld nog meer excessen op dit ter- rein. Wij zullen steeds grotere massaliteiten zien optreden tegen de niet meer te begrijpen zijnde politicus, kerkleider, staatsman, socioloog, wetenschapsman. Dat is begrijpelijk. Wie spreekt met het volk, moet de taal van het volk spreken. De politicus spreekt zijn eigen vaktaal, waarbij hij uitgaat van de socio-democra- tische noodzaken tot recapitulatie van de bestaande gegevens etc. Maar de menig- te begrijpt hem niet. Ze kijkt hem wat verbaasd aan als ware hij een medicijnman, die onbekende goden aanroept en ze verwacht nu ook, dat het wonder zal geschie- den. Maar ziet, de ministeriële steken, de demoncratische hoge hoeden, de ple- bejische petten blijven leeg; er verschijnen geen onverwachte konijntjes. Integen- deel, steeds hoger wordt de rekening, die moet worden betaald voor plannen, die niet eens worden begrepen.

Ook de priesters kunnen steels luider schreeuwen over de heiligheid en de roeping die zij bezitten, maar het volk verwacht van hen ofwel wonderen, dan wel menselijkheid. Een tussenweg is er niet. En zo is het steekspel ontstaan, dat in deze dagen uw interesse ongetwijfeld tot zich zal trekken.

Ik wil niet te ver ingaan op allerhande verschijnselen van deze dagen, maar het is misschien aardig te wijzen op b.v. de eigenaardige manipulaties van de Heer Johnson.

Johnson heeft - dat weet hij zelf wel - gefaald als president van de U.S.A. Maar hij wil zijn naam - koste wat wil - toch nog verbinden aan iets, wat hem voor de menigte een man van betekenis zal maken. Hij doet wanhopige pogingen om nog een zekere oplossing te forceren in het Viet Nam-conflict. Gelijktijdig pro- beert hij - mede dank zij de medewerkers van de CIA - een zekere positie te her-

krijgen in bepaalde delen van het Afrikaanse en het Zuid-Amerikaanse vasteland. Hij doet dit niet voor het volk of omdat het noodzakelijk is, maar om voor zichzelf dan toch nog een klein gedenkteken op te richten.

De Gaulle heeft een beslissing genomen t.a.v. de franc, die moedig en misschien niet eens onverstandig was. Maar het ging hier niet alleen om een munteenheid. Het ging hier om het beeld van de held van deze tijden, die - geklauterd op het voetstuk "gloire de la France" - ten koste van alles dat beeld van zichzelf wil handhaven en tracht dit beeld, dit veredeld vaderimago, de massa eveneens op te dringen. Er is behoefte aan aanbidding.

De paus, weifelachtig misschien maar anderzijds autocratisch ingesteld, probeert - gedreven door een aantal oudere bisschoppen en kardinalen; de Curie - zijn gezag als onfeilbaar prelaat, als hoofd van de enige ware christelijke kerk te handhaven in een tijd, waarin de gelovige zoekt naar de oecumene. Hij wordt daardoor gedreven tot een aantal uitspraken, die eigenlijk niets meer met het geloof te maken hebben maar alleen met de pauselijke macht. Het is duidelijk, dat de massa dit niet kan tolereren en dat zij meer en meer vragen gaat stellen.

Die vragen zijn overigens helemaal niet zo dwaas. Het is duidelijk, dat men De Gaulle zo dadelijk eens de vraag gaat stellen: Generaal, hoe komt het toch, dat u steeds beschikt over alle middelen, die nodig zijn om uw beeld van het grote Frankrijk te verwezenlijken, terwijl er zovelen eigenlijk creperen? Zoals men in Nederland ongetwijfeld de vraag reeds heeft gesteld: Hoe komt het, dat u nu ineens over zoveel millioenen voor bewapening beschikt, terwijl u nog geen miljoen extra overhad voor de noden van uw eigen land of voor de onderontwikkelde gebieden? Dergelijke vragen worden overal gesteld.

In Mexico vraagt men op het ogenblik steeds dreigender: Hoe kwam het toch, dat u wel beschikte over de kapitalen, die nodig waren voor het houden van de Olympische Spelen (iets wat prestige geeft maar millioenen heeft verslonden), terwijl er nog niet eens voldoende onderwijs is voor onze kinderen? Deze vragen maken het steekspel niet alleen interessant maar ook tragisch.

In vele gevallen zien wij theoretisch-idealistisch ingestelde mensen als een soort Don Quichotten aanstormen op de windmolens van het dagelijks leven, dat verder maalt. En ze begrijpen niet, dat ze met al hun hoge denkbeelden, hun idealen, hun grootse plannen worden gegrepen door de wieken van het alledaagse.

Ik zou hiermee kunnen volstaan, indien dit niet de aanleiding zou zijn tot veel verder grijpende ontwikkelingen. En dan moet ik allereerst het volgende jaar een ogenblik onder de loupe nemen.

1968 begint langzaam maar zeker af te lopen. En aan het einde van het jaar zeg je: "Ach, het is meegevallen." In feite is het echter niet meegevallen. Overal in de z.g. rijke landen hebben wij te maken met een versterkte muntontwaarding, met grotere sociale en economische problemen, terwijl bovendien vele politieke en eventueel zelfs meer oorlogsspanningen zich doen kennen.

De komende drie maanden van 1969 zullen ongetwijfeld dit patroon blijven vertonen. Wij krijgen een verdere toename van gewelddadigheden, o.a. in Noord-Afrika. De Russen mogen nu denken dat ze met enig vermaan de belligerente partijen daar in de hand kunnen houden, maar Nasser weet, dat er een feitelijke tegenstand tegen zijn persoon is. Hij heeft zelfs niet durven publiceren, dat nog geen drie weken geleden wederom een aanslag op zijn leven is gepleegd. Hij vreest op het ogenblik de toejuichingen voor de moordenaar; en dat is veelzeggend. Hij móet een oorlog hebben, dat kan niet anders. Hij moet een succes boeken. Anders is Nasser en daarmee Nassers systeem - en indirect dus ook de hele cote-rie, die van hem aflankelijk is - uitgerangeerd.

In Jordanië moet de koning worden uitgerangeerd. Degenen, die naar de macht zoeken, hebben er alle belang bij dat er conflicten uitbreken, waardoor Hoessein - hoe dan ook - niet mee kan gaan. En als men verder gaat kijken, Algiers en Tunis hebben er belang bij dat de spanningen in Afrika toenemen, omdat hierdoor hun eigen belangrijkheid en daarmee de bedragen, die ze aan steun hopen te kunnen verwerven en de voorwaarden, die ze menen te kunnen dicteren aan de grote mogendheden, zullen verbeteren.

Vele negerstaten in Afrika zijn op het ogenblik in een toestand van gisting. De komende drie maanden zullen ons doen zien, dat men bereid is desnoods volkeren uit te roeien, indien men maar de macht kan grijpen of behouden. Het gaat niet om het welzijn der volkeren, het gaat op het ogenblik om de groten dezer aarde of degenen die zich groten achten, die bereid zijn om ten koste van alles (ook het leven van hun volk en desnoods van zichzelf) te streven naar hun eigen verheerlijking.

Laten we kijken naar andere gebieden.

De eerste drie maanden geven in Griekenland een toenemende golf van politieke arrestaties te zien. En zeer waarschijnlijk daarnaast weer het op-leven van protesten tegen de huidige Griekse regering in het buitenland.

In Italië zal in diezelfde tijd de steeds machtiger wordende communis-tische partij veel van zich doen horen en zeer waarschijnlijk een greep naar de macht gaan voorbereiden. Ze zal daarbij vooral in het zuiden wel redelijke resultaten boeken, meen ik. In de Po-vlakte zelf is ze op het ogenblik - vooral in de steden - reeds machtig genoeg.

In Frankrijk zal De Gaulle het eindelijk eens moeten uitvechten met de enige, die hij in feite nooit heeft willen consulteren: de arbeiders: Jan-met-de pet, de Fransman, die volgens de generaal alleen geschikt is voor discipline, orde, samenwerking en offers voor de glorie van Frankrijk, maar die er allang de buik van vol heeft.

In Duitsland brengen die drie maanden eveneens hernieuwde politieke schandalen. Er moeten bepaalde mensen worden uitgerangeerd. En terwijl er ge-lijktijdig een actie tegen de nazi's wordt gevoerd en de nazi-tendensen toene-men, komen er grote geschillen o.m. in Berlijn. Dat is begrijpelijk. Oost-Duitsland heeft er genoeg van. Het voelt zich voldoende geprovoceerd in de laatste jaren om nu zelf weer eens behoorlijk te gaan demonstreren; en men zal dat doen o.a. in Oost-Berlijn. Men zal verder trachten op velerlei wijzen de West-Duitse gemeenschap te desavoueren.

In Rusland zelf weet men niet wat men moet doen. In Rusland is nog een voortdurende worsteling aan de gang, waarbij het gaat tussen de militairen, de Partij en de economen. Deze drie partijen zijn sedert hetgeen in Tsjecho-Slowakije is gebeurd in feite verder van elkaar komen te staan. Hun onderlinge aanvallen zijn - zij het natuurlijk verborgen - steeds feller geworden. Het is aan te nemen, dat in de komende drie maanden van 1969 hier zeker tekening in de zaak komt. En ik moet erbij zeggen: het ziet er niet naar uit, dat het rode leger zal winnen. Want het rode leger heeft geschillen met de luchtmacht en met de zeestrijdkrachten, zodat de eenheid, waarop men tot nu toe heeft kunnen vertrouwen, is teruggevallen. Wij zien weer een situatie ontstaan, zoals in de tijd van Kroetsjef (vooral in de eerste periode), waarin de luchtmacht in fei-te de Partij steunde, terwijl het leger een eigen politiek voerde. Dit zou ove-rigens in het verdere verloop van 1969 tot een aantal opvallende veranderingen kunnen leiden, juist in dit land. Rusland zal dan wel eens een heel onverwach-te taktiek kunnen voeren, en die zal voor het westen niet altijd aangenaam zijn. Want juist als er een interne verwarring en omwenteling plaatsvindt, zal een staat als Rusland (of elke absolutistische staat, wat dat betreft) proberen om naar buiten toe een gezicht van eenheid en kracht te tonen; en dat doe je door anderen eigenlijk een beetje te provoceren.

In de Ver. Staten is op het ogenblik een proces aan de gang, waarvan men niet precies kan zeggen waarheen het zal leiden. Maar voor die komende drie maanden kunnen we wel aannemen, dat er sprake is van een toenemende organisa-tie van negers en daarbij het optreden van meestal uit steden (dus uit andere gebieden) aangevoerde actiegroepen in gemeenschappen, die naar men zegt de rechten van de negers schaden. En dat zou ook wel eens heel erg kunnen tegen-vallen voor sommige autoriteiten van het zuiden.

In Zuid-Amerika zijn op het ogenblik 2 à 3 revolutietjes lopende. We kun-nen daar elk moment wel weer verwachten te horen, dat er een revolutie is neer-geslagen of dat een greep naar de macht is geslaagd. Maar dat is op zichzelf niet zo belangrijk. Belangrijk is wel, dat zich in enkele landen - ik denk hier aan Brazilië, Argentinië en in de eerste plaats aan Peru - een soort schaduw-

gouvernement aan het vormen is van de armsten der armen. De bewoners van de krottenwijken en de krottensteden, de verarmde boeren, worden nu op een vreemde manier samengevat in iets, wat zich niet openlijk tegen het gezag schijnt te willen weren, maar gelijktijdig een scholing ondergaan. Hierbij zijn ongetwijfeld hier en daar Cubaanse invloeden merkbaar, maar ik geloof toch, dat het heel wat verdergaat dan dit. Er is hier sprake van een sociale revolutie, die zich voorbereidt. Die zal de eerste drie maanden zeker niet uitbreken, maar we moeten er wel rekening mee houden, dat dit in augustus '69 kenbaar wordt.

Het is zuiver een steekspel, want niemand kan winnen, zeker niet in het komende jaar. Ik zal proberen u duidelijk te maken waarom.

Op het ogenblik, dat het volk wint en een regering verliest - en dat is denkbaar - zal het volk niet meer in staat zijn een plaats in een volkerengemeenschap in te nemen; en dat is op het moment nodig. Om u een voorbeeld te geven:

Indien de vakbonden eindelijk winnen tegen De Gaulle - en die kans is betrekkelijk groot - dan zal het vertrouwen in de franc, dat langzaam is teruggekeerd, sterk worden geschokt. Dit zal ten gevolge hebben, dat de franc alsnog moet devalueren. Maar dit zal tevens tot resultaat hebben, dat een aantal maatregelen, die op het moment nog mogelijk zijn, dan niet meer kunnen worden genomen, zodat het directe inkomen en ook de waarde van de besparingen van de Fransman hier en daar zeer sterk zullen lijden.

Op een soortgelijke manier kun je dus zeggen: Als op het ogenblik de bewoners van de krottenwijken in b.v. Brazilië, waar in een bepaalde provincie die revolutionaire drang nu al sterk aanwezig is, zouden winnen, dan zouden zij misschien een gouvernement kunnen omverwerpen. Maar zijn zij in staat om zelf een gouvernement op te bouwen? Neen. Ze zouden een beroep moeten doen op de oude ambtenaren, op degenen, die nu aan de macht zijn, want ze beschikken niet over de mensen, die in staat zijn om nationaal en internationaal orde op zaken te stellen. Daarom blijft het een duel. Nu valt de een van het paard, dan de ander. En dan klauteren ze er weer op en de charges beginnen opnieuw.

Wie kijkt naar wat er vandaag in de wereld gebeurt en daarbij niet blind is voor de voortdurende wisseling van krachten en invloeden, moet een klein beetje denken aan zo'n ouderwetse klok, waar ridders, engelen of apostelen plechtstatig in een kringetje ronddraaien, schijnbaar elkaar achtervolgend, zonder elkaar ooit te kunnen inhalen. Het bekende rijmpje van "de vier oude wijven kunnen elkaar niet krijgen" zou misschien kunnen worden uitgebreid met het aantal staten, dat vertegenwoordigd is in de Ver. Naties. Want ze kunnen elkaar niet krijgen. Ze proberen alles, maar ze krijgen niets voor elkaar. Het waarom is duidelijk: Men heeft te maken met een geestelijke revolutie.

Die geestelijke revolutie is - vreemd genoeg - niet in de eerste plaats een religieuze of mystieke revolutie geworden. Men zou aannemen, dat in een wereld met een redelijke welvaart de mens in zijn denken eerst naar geestelijke waarden zou uitgrijpen. Het is echter gebleken, dat men eenvoudig met misachting van alle mogelijkheden, die er geestelijk bestaan, zich heeft gericht op materiële idealen. En deze materiële idealen worden gediend, niet omdat ze materieel zinnelijk zijn of voordeel geven, maar eenvoudig omdat ze een bevrediging geven aan bepaalde schuldgevoelens, omdat ze de mogelijkheid geven een gevoel van bevrijding en zelfverheffing te verkrijgen in de mens zelf. Een dergelijke geestelijke revolutie is heel wat interessanter dan u denkt, omdat we haar kunnen beschouwen als de achtergrond, waartegen zich eigenlijk het hele steekspel afspeelt.

De mensen weten niet wat ze willen. Men wil de onderontwikkelde gebieden helpen zich te ontwikkelen. Maar men wil natuurlijk niet de producten afnemen van die onderontwikkelde staten, want daaraan wordt voldoende verdiend. Men is bereid om kapitalen uit te geven om vrede op aarde te scheppen, maar natuurlijk moet de bewapeningsindustrie aan de gang blijven. Men weet heel goed, dat men op het ogenblik bezig is de gemiddelde mens een beetje te vergifigen (vooral in de industriestaten) en men is volledig bereid om daar wat aan te doen als het maar niet zoveel kost dat de mens wel gezond wordt, maar dat hij daarvoor ook maar iets van zijn welvaart en de staat iets van haar revenuen zou moeten missen.

Kijk, dat is heden het vreemde spel. Men is volkomen irreëel. Degenen, die om ontwapening roepen, zijn geen realisten. Per slot van rekening, als je tussen de rovers zit, moet je je wapens niet weggooien. Degenen, die prediken dat alleen een steeds verdergaande bewapening goed is, zijn evencens dwazen. Want de man, die wapens koopt om zijn brood te verdedigen, is dwaas - indien hij zijn brood verkoopt om wapens te kopen, want dan heeft hij niets meer om te verdedigen.

De mensen denken niet reëel. Dat zien we bij de bewapening, maar dat zien we evenzeer bij b.v. de oecumene gedachte. Indien we als christelijke kerken willen samenwerken met alle kerken der aarde, dan is dat volledig aanvaardbaar; maar dan moeten wij niet proberen om a.h.w. de kerken te nivelleren. Integendeel, we moeten juist de verschillen van de onderscheiden geloofsrichtingen met enige nadruk erkennen en alleen vaststellen, dat zij even waardevol kunnen zijn als ons eigen geloof voor hen, die daarin volledig opgaan. En dat is nu juist het enige, dat men niet wil doen. Men wil heel graag desnoods de dominee en de pastoor bij elkaar op visite laten komen om bepaalde soorten diensten voor elke gemeente te zijner tijd te laten uitvoeren, men is volkomen bereid om in de begeleiding van religieuze plechtigheden te gaan van de Hohe Messe - bij wijze van spreken - tot de beatband, maar tot één ding is men niet bereid: te erkennen, dat werkelijke oecumene, het werkelijk ideaal van samenwerking is gelegen in het erkennen van het recht van de mens om vrij te zijn.

Het grote probleem, dat in deze geestelijke revolutie meespeelt, is wel de honger van de mens naar vrijheid en gelijktijdig zijn onvermogen om een ander de vrijheid te gunnen. Dat klinkt misschien een beetje vreemd, maar toch zijn het die tendensen, welke bepalen wat er hier in de toekomst gaat gebeuren. Het is bepalend voor het wat eigenaardige gedrag van de staatslieden.

Wat te denken van een staatsman als b.v. De Jong. Als minister De Jong zijn beleid probeert te verdedigen op de manier, waarop een zekere meneer De Gaulle dat al lange tijd heeft gedaan, dan zou je zeggen: Man, je hebt het juiste formaat niet. Als hij probeert om zijn eigen van huis uit militaire instelling over te dragen aan de politieke waarde, dan kan hij wel beweren dat hij gelijk heeft, maar hij staat tegenover een groot aantal deskundigen. En dezen zijn het niet allemaal met hem eens. Zijn argumenten zijn kennelijk niet onaanvechtbaar. Maar dat geldt helemaal niet alleen maar voor een premier De Jong. Met dezelfde problemen worstelt men in Duitsland, maar ook in Rusland; daar is ook een oppositie. Met dezelfde problemen worstelt men op het ogenblik in China en in Japan. In India zien we ook dergelijke problemen oprijzen. Er is eigenlijk geen land, dat er helemaal van verschoond blijft.

U kunt zeggen: We hebben dan toch belangrijke figuren. Natuurlijk, er zijn heel belangrijke figuren, b.v. minister Luns. Een fantastische man. Een minister, die zich als gek kan aanstellen zonder voor gek te staan. Een man, die door zijn senioriteit, zijn humor, zijn gebrek aan argumenten en door zijn persoonlijkheid vaak zijn al te zeer persoonlijke instelling in de buitenlandse politiek gemakkelijk weet te verbergen. Nu kun je zeggen: Dat is een groot man. Dat is hij inderdaad. Maar is dat een man, die op het ogenblik begrepen kan worden? Neen. En wat is er nodig? Er is nodig: begrip. Zolang er geen begrip is tussen de massa en degenen, die voorgeven of menen die massa te representeren, zal het steekspel verdergaan. En zal het steeds meer absurd worden, omdat het zich onttrekt aan de werkelijkheid.

Volksmisleiding is een van de dingen, die hier ook een rol bij speelt. Nu moet u niet denken, dat ik dat in ongunstige zin wil stellen. Volksmisleiding is een haast onontkoombaar deel van uw moderne maatschappij geworden, vergeet u dat niet. Maar een volk, dat te vaak is misleid, laat zich niet meer misleiden. De goocheltruc, die de eerste keer bijna een mirakel leek, wordt op den duur slechts de duffe herhaling van iets, dat 40 of 50 jaar geleden misschien behoorde in de religieuze of politieke vaudeville. Hier is dus een vermoeidheidsfactor. Men is zo vaak bedrogen of voelde zich zo vaak bedrogen, dat men zelfs de eerlijkste bedoelingen niet meer helemaal kan respecteren en men eenvoudig uitgaat van het standpunt: het is allemaal bedrog. Even goed als in de kerken, waar juist het eerlijk zoeken van overheden naar een juistere vorm van b.v. het

katholieke geloof heeft geleid tot een vergrote aantasting van de feitelijke kerkelijkheid; d.w.z. de kerkelijke discipline, die vanuit Rome zozeer wordt bevorderd. Zoals wij zien, dat in bepaalde synoden op het ogenblik ook het geloof steeds meer een uiterlijkheid wordt, een soort speldje dat je op je revers steekt en dat je zo nu en dan 's zondags eens laat zien, maar waarvan de praktische waarde meer en meer teloor gaat. Dit is begrijpelijk, want de mensen hebben geen vertrouwen. Maar degenen, die dan juist in deze tijd met misleidende argumenten aan de gang gaan, zijn juist daardoor hun eigen grootste vijanden.

Ik heb zo even Rome aangehaald. Er is een Nederlandse catechismus uitgekomen. Nu zegt men niet dat die Nederlandse catechismus niet deugt; men zegt dat ze alleen "aangevuld" moet worden. Maar met die "aanvulling" wordt de eigenlijke opzet ervan ongedaan gemaakt. Neemt men nu werkelijk aan, dat de gelovigen dat niet zien? Men zal nu zeggen: Men heeft dus kennelijk niet de moed om te zeggen "het was verkeerd". Maar als ze de moed niet hebben om te zeggen dat het verkeerd was, dan moet het eigenlijk goed zijn. Maar waarom willen ze dan dat wij dit en dat en dat nu ook gaan geloven? Zoals in de politiek de mensen zullen zeggen: Ongetwijfeld, ze hebben gelijk. De aanpassing aan Europa e.d. is allemaal nodig. Maar als ze ons nu vertellen, dat we b.v. geen schade zullen lijden van bepaalde maatregelen en afspraken en er is wel schade, als ze ons vertellen dat in 1969 de gemiddelde levenskosten met 3 tot 4 % zullen stijgen en de feitelijke stijging wordt bijna 9 %, wat hebben wij dan aan die mensen. Ze deugen niet.

Wantrouwen. Wantrouwen, dat in alle landen steeds groter wordt, omdat niemand eigenlijk meer in staat is om eerlijk te spreken, want dan zou hij teveel stromingen, teveel tegenstand ontmoeten. Hij zou teveel moeten verklaren wat in het verleden met de mantel der liefde is bedekt. En daar begint nu eigenlijk voor het steekspel de meest interessante periode.

Ik neem aan, dat u die in de tijd kunt situeren vanaf ongeveer mei 1969 tot zeer waarschijnlijk eind november 1969. In deze periode zullen al die grote heren, al die instanties, al deze religieuze heersertjes e.d. worden geconfronteerd met hun eigen onevenwichtigheden, hun onjuistheden, hun misleidende verklaringen. Men zal geen genoegen meer nemen met hun verklaring "dat ze het ook niet verwacht hadden", want dat is te vaak gebeurd. Men zal zich gaan afvragen: Waarvoor hebben jullie kostbare wetenschappelijke instituten, als hun prognoses steeds weer niet deugen? Waarvoor hebben jullie al die planologen in dienst, als hun plannen steeds weer verkeerd uitkomen? Waarom staan jullie zo erg op bepaalde plechtigheden, als blijkt dat ze toch niets inhouden? En die vragen maken de gezagsdragers steeds meer los van het volk, waarin ze staan. Laat mij het zo zeggen:

Als de politie zo nu en dan geweld gebruikt, dan zal ze anderzijds toch vaak dienstverlenend optreden en men zal zeggen: "Nu ja, het zijn mensen. We moeten dat accepteren." En men zal de politie zeker niet aanzien als een corps misdadigers. Maar stel nu, dat de politie haar gezagsfunctie steeds belangrijker gaat vinden en zelfs haar dienstverlening gaat formuleren vanaf het standpunt van haar gezag, dan komt er een ogenblik, dat ze los staat van de mensen. En dan zal de dienstverlening, die in feite nog geschiedt, niet meer gewaardeerd worden, terwijl elk ingrijpen, gebaseerd op die macht en die machtshandhaving dus in versterkte mate bij iedereen weerstanden oproepen. Maar dan komt het ogenblik, dat honderd agenten niet meer in staat zijn om één man te arresteren, omdat een ieder, die in de buurt is, zegt: "Daar heb je die gemene zo en zo's; ze gaan weer een slachtoffer maken." En dan zou de politie wel eens het slachtoffer kunnen worden. Het is hier en daar wel eens gebeurd. Het heeft geleid tot terreur, dat geef ik graag toe. Maar juist daardoor verliest iets, wat op zichzelf goed is, zijn waarde en betekenis.

Een regering, die los staat van een volk, is eigenlijk geen regering meer. Zij bestaat dank zij de lijdzaamheid van een volk, dat echter steeds ongeduldiger wordt. Dan is er maar één casus belli nodig. Eén enkel geval, dat de volkswil oproept, een geval dat vaak helemaal niet meer in verband kan worden gebracht met de gevolgen, iets wat zo onbelangrijk is, dat een hele revolutie juist daar

over ondenkbaar schijnt. Eén klein feit kan de aanleiding zijn tot enorme strijd. Nederland heeft grote kans, dat het een Kabinet ziet vallen, maar het zal in zijn Kabinetscrisis ongetwijfeld niet alleen staan in '69. En er zullen heel wat mensen, die tot nu toe als vlekkeloos golden, plotseling worden aangeklaagd voor bepaalde praktijken. Er zal sprake zijn van omkoping in vele gouvernementen; zelfs in Nederland, zelfs in Duitsland. Er zullen schandalen zijn, die plotseling diplomaten en zelfs gezanten tot een soort verwerpelijke smokkelaars maken; niet alleen spionnen, maar werkelijk smokkelaars, profiteurs. Zaken à la Profumo zullen opduiken; niet alleen in de Ver. Staten, maar ook in Italië, Frankrijk en Spanje. Indien we daarmee rekening houden, moeten we zeggen: Het wordt interessant. Die houten figuurtjes, die hun houderig duel volgens een bepaalde code voor de menigte houden, staan zonder het te beseffen tegen een achtergrond van een toenemend onheil, een grote massaliteit. Terwijl ze orenen, elkaar uitdagen en de handschoenen toewerpen op de vlakke, staan daarachter de bergen, die in beweging beginnen te komen. En zo dadelijk komt er een lawine, die hen dreigt te verdelgen. Dat is het beeld van deze tijd.

Nu heb ik daarmee wel het voornaamste gezegd. Als ik dan toch nog iets verder inga op sommige aspecten, dan moet u dat niet zien als een afronding van het onderwerp, maar eerder als een vermelding van wetenswaardigheden.

In Engeland bevinden zich op het ogenblik 7 verschillende organisaties, die elk voor zich van plan zijn of bezig zijn om met terreurmaatregelen eigen wil door te drijven. Hieronder kan men rekenen een bepaalde Schotse groep, een groep in Wales, 3 kleurlingen-groepen, één groep uit de industriegebieden rond Leeds en nog enkele andere. Al deze groepen zijn bereid bommen te gooien, treinen te laten ontsporen, bruggen op te blazen, bedrijven te saboteren. En elk van hen is bereid om zo te reageren op andere maatregelen of door gebrek aan maatregelen van de regering. De regering kan daartegen dus niet optreden. Maar gelijktijdig vinden zij medestanders. Het resultaat zal verbluffend zijn.

Wij zullen in Engeland het komende jaar waarschijnlijk niet zoveel grote stakingen zien als in de afgelopen tijd. Daarentegen zullen we wel steeds weer te maken krijgen met rampen, grote stagnaties in publiek verkeer, het plotseling uitvallen van haveninstallaties en in enkele gevallen zelfs met enorme industriebranden. En die zullen misschien even gevaarlijk of zelfs gevaarlijker zijn dan menige staking. Overigens wordt het voor Labour juist daardoor een heel moeilijk jaar.

Voor Nederland is er ook wel het een en ander op te merken. In de eerste plaats: de economische ontwikkeling gaat tegen alle gunstige verwachtingen in. Men zal het niet kunnen verbergen voor de burgers, dat de gulden aanmerkelijk minder waard is geworden. Men zal het voor die burgers ook niet kunnen verbergen, dat de staat in verhouding meer vraagt van het totale inkomen. Men zal daarbij - geloof ik - zeer veel verzet te horen krijgen tegen de wijze, waarop de staat dan haar deel van het totale volksinkomen besteedt. Dit zou eveneens kunnen leiden tot gewelddaden. Ik neem zelfs aan, dat een niet-Nederlandse groep in Nederland bereid is - gezien de ontwikkelingen in Nieuw-Guinea - enkele demonstratieve bommen te laten exploderen, die bijna per ongeluk wel eens wat slachtoffers zouden kunnen maken. Op het Binnenhof ziet het er dus ook niet al te prettig en rustig uit.

Ik wil dan verder wijzen op de mogelijkheid, dat het Panama-kanaal, dat in feite door Amerika wordt beheerst, enkele malen sterk gesaboteerd zal worden in het komende jaar. Dan zijn òn het Suez-kanaal òn het Panama-kanaal allebei buiten werking. Het zou een grote strop zijn voor sommige rederijen, maar het ziet ernaar uit, dat men ook hier bereid is chantage te plegen. Dat zijn dan over het algemeen anti-Amerikaanse nationalistische groepen.

In Venezuela en wat dat betreft ook in enkele rijksdelen over zee moet men rekening houden met aanvallen op o.m. petroleuminstallaties. Het blijft niet bij universiteitsprotesten e.d. Grote branden kunnen worden verwacht; en die zijn aangestoken. Men zal zelfs willen voorkomen dat er wordt geblust, totdat er ex-

plösiëen zijn en dan is het meestal te laat. Hier zouden grote kapitaalsverliezen geleden kunnen worden door bepaalde grote maatschappijen. Ook dat is interessant, want het geeft aan hoe vreemd explosief eigenlijk dat hele jaar gaat worden.

We zullen ook bemerken, dat het klimaat zelf van het komende jaar daartoe bijdraagt. Het zal in heel veel landen zwoel zijn; d.w.z. wel warm, maar vooral vochtig. Voor Nederland is dat niets bijzonders; hoogstens dat het warm en vochtig is, zou een bijzonderheid zijn. Maar voor vele andere landen betekent dit dus, dat juist die dompe sfeer een wrevel en lusteloosheid wekt. Het klimaat zal dus in het komende jaar een grote invloed hebben.

Wij moeten rekenen op zeer sterke rode invloeden in het komende jaar, vooral wanneer het wat verder is gevorderd. Dat betekent, dat de hartstochtelijkheid overal opblaait en dat we ook in de privé-milieus een zekere revolutaire drang, een soort bandeloosheid zullen ontdekken. Het is mogelijk, dat er zelfs periöden zijn - en dan denk ik vooral aan juni - juli, dat vooral op het noordelijk halfrond (op het zuidelijk halfrond zal het iets minder sterk zijn, daar zal het meer staatsgeweld zijn) families tegen elkaar verdeeld zijn en dat familiegevechten desnoods op straat aan de orde van de dag zullen zijn.

U zegt: Dat is misschien niet interessant. Ja, toch. Want dit gebeuren betekent een voortdurende verandering, een vernieuwing. Doordat die dingen zo vaak voorkomen, gaat u eraan gewennen. U gaat er anders over denken, zoals u geleerd heeft aan moord en doodslag, aan genocide te wennen. Wat de Duitsers eens hebben gedaan is verschrikkelijk. Wat ze op het ogenblik hier en daar in Rusland doen is natuurlijk niet verschrikkelijk. En wat ze nu doen in landen als Biafra, maar ook in andere staten, dat is eigenlijk gewoon; dat moet je van die wilden verwachten, nietwaar?

Die gewenning betekent dus, dat uw morele maatstaven anders worden in de komende jaren. En die verandering van morele maatstaf plus uw verandering van aanvaarding van het openbare beeld, het gezag, de gezagsdrager, maar ook de bewegredenen van anderen, betekent dat u losgeslagen bent. Door die verandering móét u zich heroriënteren. Maar u zoekt zekerheid. De zekerheid, die u gaat zoeken, voert u zonder dat u het beseft - en voor de meesten waarschijnlijk zeer geleidelijk - in de richting van een totaal nieuwe vorm van sociale samenwerking, van moreel besef, maar ook van politieke gerichtheid, van geloofsaanvaarding en geloofspraktijk.

Het komende jaar zou voor velen van u het beginpunt kunnen zijn van een totaal nieuwe ontwikkeling. En dit is hetgeen, dat volgens mij het steekspel zijn werkelijke belangrijkheid geeft. Het is de comedie, die u wakker schudt. Het is de schijnwereld, die door de werkelijkheid bijna zal worden verzwoegen, maar waardoor die werkelijkheid door u eindelijk eens beter zal worden beseft. Het is de onthulling van een nieuwe mens in een nieuwe wereld misschien, die zich in het komende jaar gaat aankondigen. En daarom hoop ik, dat u uw aandacht ook zult besteden aan dit politieke steekspel, ook aan de economische dwaasheden, ook aan de wonderlijke ontwikkelingen in het geloof en aan de reacties van de mensen erop. En kijkt u dan a.u.b. niet alleen naar Nederland, want overal probeert men de openbare maning te vormen. Kijkt u ook naar andere landen. Stel u op de hoogte. U zult zien, hoe het steekspel der groten wordt tot het ontwaken der kleinen; en hoe het ontwaken der kleinen wordt tot een vernieuwing van alle nu nog schijnbaar zo vaste waarden.

ONTWIKKELING VAN EEN SOCIALE STRUCTUUR.

Vanaf het begin der mensheid is er sprake geweest van een gemeenschap. In deze gemeenschap ontmoeten we altijd weer de sterksten en dat zijn twee typen: het zijn nl. de lichamelijk sterksten (de machthebbers) en degenen, die mentaal het sterkst zijn en die de feitelijke gezagsdragers zijn. Deze beide groepen zijn reeds in het pre-historische tijdperk aanwezig. En wij ontdekken, dat zij - vooral zolang het een kwestie van zwervende stammen blijft - eigenlijk alleen maar een soort erfelijke hiërarchie trachten te stichten, maar dat het niet veel verder gaat dan dit. Pas wanneer steden zich gaan vormen (dat wil zeggen opeenhoppingen van mensen), komt daar verandering in.

Wij zien dan dat deze machthebbers niet alleen meer macht uitoefenen (de denkers, vaak de priesters en ambtenaren aan de ene kant, en de sterksten: de soldaten en de kapitaalkrachtigen aan de andere kant), maar dat zij verder behoefte hebben aan een indeling van de gemeenschap. Deze gemeenschap valt dan uiteen in standen.

Dit uiteenvallen in standen lijkt op het eerste gezicht alleen maar een kwestie van intellect of van bezit te zijn. Maar als we iets verder doordringen in die materie, dan komen we tot de ontdekking, dat hier doelbewust een bepaalde verdeling in standen van bovenaf wordt geforceerd. De relatie mens tot mens wordt genormaliseerd en er ontstaan wetten. Dergelijke wetten zijn dus het kenteken van de eerste grote steden en de eerste kleine rijken, de stadsrijken. Voor u zijn misschien de wetten van Hammurabi de meest bekende uit een oudere periode.

Zien wij nu wat er verder gebeurt, dan blijkt: zodra een bevolkingsdichtheid zich verdubbelt in een bepaald gebied, ontstaan er spanningen, doordat de balans tussen de standen niet meer kan worden gehandhaafd. In het verleden resulteerde dat in oorlogen, waardoor alle standen in zekere zin werden gedeïceerd, maar waarmee gelijktijdig een gebieds- of bezitsuitbreiding werd bereikt, zodat de oorspronkelijke staat enigszins hersteld kon worden. De verdubbeling echter is op een gegeven ogenblik niet meer het enige criterium. Het tweede criterium wordt de handel.

Als wij spreken over de Nederlanden, dan denkt iedereen automatisch aan de Batavieren, "die drinkend uit de schedels van hun verslagen vijanden en dobbelende om hun vrouwen op boomstammen de Rijn kwamen afzakken en bij Lobith in ons land kwamen." Wat men zich niet realiseert is, dat de Nederlanden eigenlijk pas ontstonden, toen een zekere Dirk, graaf en machthebber, de eerste tol in stelde en daarmee een contrôle van handelswegen begon. Hieruit groeide nl. de normalisatie van handelsverhoudingen, waardoor alle grote steden in de Nederlanden (dat waren hoofdzakelijk het huidige Noord- en Zuid-Holland) eigenlijk een vaste waarde gingen betekenen ten opzichte van het buitenland. Pas vanaf dat moment zien wij ook een handelontwikkeling en kan Nederland deel gaan uitmaken van b.v. de Hansabond, een internationale bond, enigszins vergelijkbaar misschien met de E.E.G., waardoor dus een groot aantal steden door vaste wisselverhoudingen, door voorrechten, die ze aan elkander gaven en een zeker bijstandsverdrag in staat waren om eigenlijk de gehele handel in Europa te beheersen.

Typierend is verder, dat een gemeenschap, die een omvang bereikt van enkele honderdduizenden (dat is tegenwoordig een stad, maar vroeger was dat reeds een aardige staat) de neiging heeft om zich te onderscheiden - vaak ten koste van alles - van anderen. U kunt tegenwoordig daarvan nog wel iets terugvinden.

Als u in een land met vele staten reist, ook al is het één land, dan zult u zien dat van provincie tot provincie, van staat tot staat de bouwstijlen, zelfs de kleding en de gebruiken, tamelijk plotseling veranderen. Men heeft de neiging om zich te onderscheiden. We krijgen dus standen in de staten, maar daarnaast een poging om als staat tegenover staat eveneens standen tot aanzijn te brengen. Wat dat betreft, is het voor Nederland natuurlijk niet prettig, want in de hui-

dige verhoudingen mag het zichzelf op de borst slaan en zich progressief noemen, maar het behoort in de sociale structuur van de wereld op het ogenblik zullen we zeggen tot de "betere werkende stand". Het is nog niet eens een echte middenstand, wat voor een kruideniersnatie wel een schande is.

Nu hebben wij dus staten in standen; daarnaast hebben we in elke staat standen; en deze standen worden dan weer uitgedrukt in groepsverhoudingen. U heeft gemeenten, die in verschillende klassen vallen. En ook deze zijn voortdurend met elkaar aan het strijden. De kleinere gemeenten om in een hogere klasse te komen. Degenen, die een hogere klasse hebben, om de voorrechten van die hogere klasse te bewaren en dus de afstand in aandacht, bezit, enz., t.a.v. die lagere gemeente-klasse te handhaven. Dit is iets, wat door het hele leven blijft bestaan. Op het ogenblik, dat de standen volledig gefixeerd zijn endat er dus geen mogelijkheid meer is zich van de ene stand naar de andere op te werken, ontstaat de z.g. roulatie van standen. Denkt u hier maar aan de eenvoudige wisseling, die wij ook wel hebben gezien.

Er zijn ridders. Zodra die ridderstand zich zo ver distancieert van de gewone man, dat die niet meer tot de ridderstand kan gaan behoren, zal de gemeenschap proberen op een andere wijze dat aanzien te verkrijgen. En wij krijgen de steden met de stadsrechten. Aan die steden met hun stadsrechten en hun handel gaan ten slotte weer de ridders in zekere zin te gronde. Als de steden echter te grootmachtig worden, worden zij weer belaagd door wat men de provincie zou kunnen noemen en wordt er dus een vorst gebruikt (de representant in feite van de provincie) om die steden in hun macht te beknotten. Dat zijn dan de boeren, die aan het gezag komen. Maar er zijn ook de "ontrechten". Dezen komen in opstand en vormen nu het begin van de intellectuelen. Hun enige mogelijkheid is nl. een geestelijke ontwikkeling.

Ik mag u er misschien aan herinneren, dat b.v. de grote tekenaars en schrijvers van Egypte slaven waren. Dat de docenten in Griekenland en Rome slaven waren. Dat de intellectuelen, die de eerste aanleiding hebben gegeven tot allerhande reformen in Italië, maar ook in Frankrijk, in Duitsland en elders, vaak "gewone" mensen waren; d.w.z. mensen van bijna geen sociale betekenis.

Zodra de intellectueel uit de lagere standen komt, tracht hij zich te verzetten tegen de heerschappij, hetzij van de provincie, de steden of de ridders. Of als u het anders wilt zeggen: tegen de heerschappij van leger, politici (die de handel mede vertegenwoordigen) ofwel van het volk, waarvan we dus in dit geval kunnen zeggen: de werkende stand, de vakbonden. Zodra dit verzet van de intellectueel plaatsvindt, krijgen wij dus de neiging tot omwenteling. Bij die omwenteling verandert er in feite niets.

Het typerende is, dat deze sociale structuur, die we terug kunnen volgen tot ongeveer bijna 8000 vóór Christus, op het ogenblik eigenlijk nog bestaat. Er is misschien sprake van een meer liberaal onderling verkeer volgens uw opvatting, maar in vele gevallen werd de slaaf van vroeger even gewaardeerd door zijn bezitter als de eersteklas werkmán in deze dagen door zijn werkgever.

Die steden zijn dus blijven bestaan. En op grond daarvan kun je zeggen: De sociale structuur zal in dit standen-systeem blijven kleven, zolang er verschillende benaderingen van het leven bestaan. Het bezitten of niet-bezitten is hierbij incidenteel. Bepalend is de geesteshouding. In uw dagen kan men die geesteshouding ongeveer als volgt uitdrukken:

De ridders of de machthebbers: Er moet een sterke man zijn, die voor alle anderen denkt.

De handelaren: Wij moeten zoveel mogelijk denken aan het profijt voor allen, want slechts indien we het profijt voor allen tot stand brengen, kunnen wij zelf daaraan voldoende verdienen. (Dat laatste wordt soms weggelaten.)

De boerenstand, althans de werkende stand, reageert met een: Wij zijn bereid te dienen, maar wij menen dat onze verdiensten niet voortdurend en voldoende worden erkend. Het gaat in feite veel meer om erkenning dan om beloning, hoe vreemd het ook moge klinken. Dezen reageren dus: het kan ons niet schelen, of er een sterke man is of niet. Het kan ons ook niet schelen, of er winst wordt gemaakt of verlies geleden; dat kunnen we allemaal verdragen. Maar onze belangrijkheid,

onze verdienste moet worden erkend.

Daarachter vinden we dan de groep van de paria's. (Neemt u mij niet kwalijk, dat ik intellectuelen met paria's vergelijk, maar de werkelijke intellectueel, dat kan ik u verzekeren, is in feite een paria, tenzij hij zich bindt aan de belangen van één bepaalde groep.)

Deze intellectuelen reageren: Wij willen de mogelijkheid hebben om met ons intellect te werken, maar wij zijn niet bereid om dat alleen eenzijdig en voor een bepaald doel in te zetten. Waaruit dus blijkt, dat niet alle wetenschapsmensen intellectuelen en ook niet alle intellectuelen wetenschapsmensen kunnen zijn.

De neiging, die bestaat om nu een reform af te dwingen, houdt voor de intellectueel echter in, dat hij zich - al denkt hij dus niet absolutistisch - beschouwt als degene, die het best weet wat goed is voor anderen. Dat hij uitgaat van het standpunt, dat hij alleen kan bepalen welke winst de moeite waard is. En dat hij alleen de juiste waardering kan uitspreken voor anderen. En dat houdt weer in, dat een dergelijke omwenteling veelal de chaos, de terreur met zich brengt. En dan behoeft u heus niet alleen aan de Franse revolutie te denken. U kunt ook denken aan het optreden van de Bundesschuh in Duitsland en aan het optreden van de Garribaldisten in Italië. Daar heeft u verschillende voorbeelden.

Deze chaos kristalliseert dan over het algemeen in nieuwe sentimenten. En zolang er een sentiment is, dat de standen verbindt, is er een eenheid. Bij die eenheid is wederom het doel in feite onbelangrijk.

Er is een tijd geweest, dat b.v. in Engeland alle standen, vanaf de slaven en lijfeigenen tot de koningen, verbonden waren met kerk en al in één denkbeeld: het beleven van een Graalmysterie. Iets, wat in feite een mengsel was van geloof, ridderromantiek en het bereiken van verdienste onder het mom van vroomheid. Op soortgelijke wijze is men op het ogenblik bezig.

Wie de ontwikkelingen heeft gezien in de laatste tijd, zal het met mij eens zijn, dat de tijd van de sterke man praktisch heeft afgedaan. De feitelijke invloed ligt ook niet meer bij de bezitter; zij ligt op het ogenblik bij de werkende stand, of als u het anders wilt zeggen: in de provincie. Deze standen echter denken zelf zozeer aan het bereiken van erkenning, dat zij niet in staat zijn reëel en realistisch te reageren. Er is dus overal sprake van het opkomen van de losgeslagen intellectuelen. Dat wil zeggen: de intellectuelen, die zich niet wensen te binden aan welke stand of welk ideaal dan ook. Het is dus bijna onvermijdelijk, dat het rad een slag draait. De intellectueel van vandaag zal waarschijnlijk de aankomende dictator van morgen zijn. Maar daartussen ligt een tijd van verwarring.

De enige mogelijkheid om uit deze fatale wervelgang te komen is het afschaffen van standen. Maar als men de standen afschaft, moet men meer afschaffen. Want het bestaan van standen is het scheppen van een prikkel, die berust op frustratieverschijnselen. Zoals ook moraal, een beperking van materiële mogelijkheden e.d. in feite niets anders zijn dan het scheppen van een frustratieprikkel, waardoor een maatschappelijke gang kan worden bepaald. Om u een voorbeeld te geven:

Indien wij een volledig vrij denken en leven voor de mens mogelijk maken in religieus, sexueel en sociaal opzicht, dan is het bijna zeker, dat geen mens ervoor zal voelen om oorlog te voeren. Hij voert dan wel zijn eigen kleine oorlogjes, maar voelt er niets voor om anderen te gaan dood maken; er zijn leukere dingen te bedenken. Indien wij dus een zeer strenge zedelijkheid prediken, dan krijgen we hiermee een neiging tot geweld. Daar, waar de ordening de vrijheid van de mens het meest aantast, zien wij een bijna sadistische machtshandhaving optreden. En dan kunt u natuurlijk denken aan wat Hitler heeft gedaan, maar u moogt ook terugdenken aan b.v. Oliver Cromwell en aan het eigenaardige optreden van bepaalde monniken, aan bepaalde z.g. christelijke ridderorden in het verleden. Deze mensen waren te zeer aan banden gelegd. Daardoor werd hun drang naar zelfopenbaring gelijktijdig een sadistische machtshandhaving ten koste van anderen. En dat zullen we nu ook nog wel zien.

Ik meen, dat wij voor de huidige sociale structuur mogen zeggen: Indien de

belemmeringen wegvallen, indien in plaats van de maximale regeling van het menselijk lot (of dat nu gaat om zekerheid of om wat anders, dat doet niet ter zake) wij die regeling doen wegvallen, dan krijgen we daardoor een verminderde frustratie bij de mens en een vergrote persoonlijkheidsuiting. Indien daarbij dan gelijktijdig een wederkerige aanvaarding komt, krijgen we te maken met een uitermate flexibele gemeenschap, waarin het standsbegrip geen rol meer speelt. Om u een voorbeeld te geven van een dergelijke gemeenschap:

De trekkers, die in de Ver. Staten en wat dat betreft ook in Zuid-Afrika met grote karavanen op zoek gingen naar een nieuw land, hadden meestal wel iets, wat hen samenhiield, maar zij waren van totaal verschillende standen. De dokter en de rechter waren daar bij wijze van spreken met de "doe-niets-goed", die misschien moest vluchten voor de politie. Zij vormden een gemeenschap. In die gemeenschap waren geen standen en waren de regels over het algemeen minimaal. Ze werden voor een deel natuurlijk door hun voorgeschiedenis en hun godsdienst beperkt, maar toch was de vrijheid daarin betrekkelijk veel groter. Het resultaat was een veel gezonder verhouding en een volk of een groep, die zich vergeleken bij anderen groepen veel beter wist te weren en aan te passen. Dit zou ideaal zijn voor de toekomst, maar het lijkt mij op het ogenblik nog onbereikbaar. Want er zijn nog te veel mensen, die weten wat goed is voor een ander. En dat is fataal.

Ik moet dus aannemen, dat de huidige revolutie, die zich - zonder geweld overigens hoop ik - doorzet, de niet-gebonden intelligentia meer en meer aan het bewind gaat brengen. Hun invloed zal bepalend worden voor de reacties van gehele landen. En daarmee zullen we het verschijnsel krijgen van de sterke man. Maar omdat de sterke man in deze dagen vanuit de intelligentia niet meer kan worden gekozen, maar vanuit een algemeen gangbaar wereldbeeld (de werelden zijn te veel verschillend), zullen wij gelijktijdig een mildering krijgen van de begrippen van gebondenheid en wetmatigheid; en daarmee een vervaging van de standen. Zodra dit het geval is, kunnen wij spreken van volkeren, die misschien nog wel met elkaar zullen strijden, indien ze elkanders rechten te veel zouden aantaster. Maar is in het volk eenmaal dit standensysteem uitgeblust, dan bestaan de statusprikkelers in het internationale verkeer ook minder. En waar die statusprikkelers niet meer aanwezig zijn, kan een logischer reactie volgen tegenover de buitenwereld.

Door een logischer reactie zullen wij zeer waarschijnlijk een door de landen gespeeld spel zien, waarin die standenmolen nog wel even doordraait (van A-, B- en C-staten, net als bij de gemeenten in Nederland), maar waaruit we toch een wereldregering zullen zien voortkomen. En dat zal waarschijnlijk door een sterke man zijn.

We krijgen dus toch te maken met een werelddictator. Deze zal, omdat de intelligentia te verspreid is en niet meer geheel gevangen kan worden in een kader van regels en bemoeiingen, zeer waarschijnlijk die sterke man zijn werkelijke macht ontnemen, terwijl hij gelijktijdig het representatieve hoofd blijft. Men heeft nu een façade, waardoor chaos wordt vermeden, terwijl gelijktijdig de verdere vermenging van standen en belangen mogelijk is en daarmee de persoonlijke vrijheid, die op den duur het zuiver persoonlijk leven weergeeft.

Dan zullen we misschien eindigen waar de mensheid is begonnen: met gemeenschappen, die - al zwerven ze dan niet - toch ook weer ergens hun sterke en hun slimme man hebben, maar waarin de sterke man en de slimme man zich alleen kunnen handhaven, zolang de gemeenschap hen duldt. En het eindresultaat zal zijn: kleine groepen, grote vrijheid, zeer sterke onderlinge vermenging, het wegvallen van standenbegrip en daarmee een geestelijke integratie van de volkeren, gevolgd door een steeds grotere materiële integratie, eindigend in een mensheid, die als eenheid leert denken en spreken, die elkaar leert begrijpen en door dit begrip kan evolueren naar een volgende trap van - zullen we zeggen - verbeterd mens-zijn.

:-:-:

Abonnementen: f 17,50 p. 10 nummers
(v. leden f 12,50) (v. buitenland f 1,50 extra)
bij vooruitbetaling op giro no. 468.874
t.n.v. „O.D.V.” te 's-Gravenhage

Secretariaat: **Graaf Willem de Rijkelaan 15**
Lelidshendam Tel: 01761-5154

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN

mediamiek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verdraagzamen”
te 's-Gravenhage

I N H O U D.

JANUARI 1969.

14e jaargang.
Nummer 4.

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Bezwingstechnieken

Het ontvangen van leringen

Wat is belangrijk?

Het nieuwe jaar.

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Zo is het

De verandering van de wetenschap

Geboorte

Overname uit „SLEUTELS” slechts toegestaan na
schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V.”

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Vierde Les.

BEZWERINGSTECHNIKEN.

Als men een bezwering hoort uitspreken, dan lijkt het heel vaak of het alleen maar een formule is. In de praktijk is het natuurlijk iets anders. We hebben te maken met bepaalde achtergronden; in de eerste plaats de ritmische. Bijna alles, wat met bezweringen samenhangt, heeft een cadans, waardoor het dichterlijk lijkt. Dat dichterlijke element is in feite een ritmelement, dat u in een gedicht terugvindt. Ook de klanken vertonen heel vaak een soort rijm, zelfs een soort keerrijm, waarbij we ontdekken dat het geheel een samenstelling is van klank-ritmen en dan nog eens van bepaalde semantieke waarden. Semantiek is misschien een wat groot woord. Het gaat hier nl. om klanken, die een woordassociatie-betekenis hebben. Je spreekt bij een bezwering dus niet in woorden, maar eigenlijk in klanken, die met woorden of begrippen worden geassocieerd.

Nu weten we allemaal, dat bepaalde klanken kosmisch zijn; b.v. o en au. Dat zijn klanken, die u over de gehele wereld hoort. Als u "o" zegt op een bepaalde toon, dan weet iedereen, dat duidt op verwondering; zegt u "au", dan weet praktisch iedereen wel, dat u zich pijn heeft gedaan. Zo zijn er echter veel meer klanken, die in het onderbewustzijn van de mens verankerd zijn en die - om het nu eens heel eenvoudig te zeggen - in die mens fungeren als een soort trekker (afvuur-inrichting), waardoor een hele reeks van hersenketens worden ingeschakeld.

Hierbij valt op, dat de eerste en voornaamste functie van de bezwering kennelijk is: de mens ergens te beïnvloeden. Het gaat helemaal niet om de geesten, die we oproepen. Het gaat niet om de wonderen, die we tot stand willen brengen. Het gaat om de mens. Een bezweringstechniek zal dus in de eerste plaats altijd gebaseerd moeten zijn op bepaalde menselijk en menselijk-instinctieve waarden.

Ik wil proberen hier enkele voorbeelden te geven, opdat u zich een voorstelling kunt maken van wat ik hiermee wil zeggen.

Als ik gewoon spreek, dan is de invloed van hetgeen ik zeg anders dan als ik dat in staccato breng. Als ik bovendien de zaak ook in een soort rijm ga verpakken, dan wordt het nog dichterlijker en kan ik het staccato-ritme of een ander ritme heel vaak daarin plaatsen. Je kunt natuurlijk zeggen: "Kom tot mij, grote geest" en dat klinkt heel mooi. Maar dat kan alleen in samenhang met andere rijmende combinaties. Heb ik die niet en is dat de enige zin, dan zeg je: "Van al begeer ik dit het meest. Kom tot mij, grote geest." Dit is een kreupelrijm. Maar de klankherhaling, die erin zit, heeft kennelijk een vreemde uitwerking op de mens en schept daardoor de juiste afstemming.

Wil ik dit nu verder nog verbinden met tonaliteiten, dan kan ik klimmend spreken, ik kan dalend spreken, ik kan zing-zang spreken. U kunt dan heel rustig zeggen: Ik kan zing-zang op en neer spreken. Klimmend gaat meestal eveneens gepaard met een toename van geluidsvolume. De toon stijgt, maar ze wordt

gelijktijdig harder. Die technieken gebruikt men over het algemeen, als men iets met een bijzondere nadruk wil zeggen. Bij een bevelend element b.v. zullen we meestal een dalende toonreeks hebben; ik daal af tot iets. Die associatie is er werkelijk wel bij.

Als ik op een hogere toon begin: "Want ik zeg u, kom tot mij," dan kom ik naar beneden. Ik heb de overhand. Zeg ik het smekend, dan moet ik door-dringen; ik heb geen zeggenschap. Ik maak het dus harder: "Want ik vraag u, kom tot mij." Dat "mij" wordt soms weer iets naar beneden gehaald, alleen maar om duidelijk te maken: ik sta niet hoger dan u.

Zo is de hele opbouw eigenlijk te zien als een oriëntatie. Maar een oriëntatie, die alleen voor de mens geldt, zal in een bezweringsformule natuurlijk weinig uitrichten. Je kunt een mens wel afstemmen, maar er moet iets zijn om hem op af te stemmen. Die afstemming vinden we dan heel vaak in bepaalde vreemde woorden en naambegrippen. Het is niet helemaal zonder reden, dat men bij denkwijzen als b.v. in de Theosofie woorden gebruikt, waarvan je kunt zeggen: die horen niet thuis in je eigen taal. Ze zijn eigenlijk in essentie vreemd in het taalgebied, waarin ze worden gebruikt. Dat wordt dus gedaan om aan die klanken iets bijzonders te verbinden. Het wordt nu een afstemmen op klanken, die wij niet meer als begripsassociatie ondergaan, ook al kennen we de woorden. De associatie, die we daarmee hebben is een andere. Een vervreemding dus van onze eigen werkelijkheid en daarmee de mogelijkheid om te komen tot een afstemming voor een andere werkelijkheid.

De z.g. Goden- en Godsnamen spelen hierbij natuurlijk een grote rol. En het is niet zonder reden, dat wij God op verschillende manieren horen aanspreken. Maar ook geesten hebben een eigen karakteristiek van naam. Als ik spreek over Isthara of Isis, dan is dat hetzelfde, maar het is ook één taalgebied, één associatieterrein. Gebruik ik dat hier, dan blijkt ineens dat Isthara en Isis eigenlijk vervreemdend werken. Zou ik in Nederland spreken over vrouwen, dan zou de associatiewaarde gelijk zijn met het oorspronkelijke gebied. De reden waarom men gebruik maakt van het vreemde woord is dus: afstand doen van de eigen wereld. En dat is nodig, want bij elke bezwering ontmoeten wij eigenlijk het andere of de andere in een soort niemandsland.

Wij zoeken een soort niemandsland. Mijn eigen wereld is onwerkelijk. Ik heb die achter mij gelaten. Maar ik kan niet treden in de wereld van de entiteit, die ik aanroep, oproep of bezweer, want dan ben ik onderworpen aan de wetten van die andere wereld en valt mijn gezag weg.

Je kunt natuurlijk uittreden en een andere wereld binnengaan, maar dan zul je het moeten uitvechten volgens de regels van die wereld; en dat kun je vaak niet. De techniek van de bezwering is juist een soort niemandsland te scheppen, waarin de entiteit mij kan horen en mij kan benaderen, zonder daarbij alle wetten van haar wereld op mij te kunnen toepassen, terwijl ik van mijn kant weliswaar mijn eigen wereld met haar omschrijvingen en beperkingen achterlaat, maar toch nog houvast heb aan de wetten en de regels, die voor mijn wezen in mijn wereld gelden. Goed bezien is het dus een kwestie van het vinden van de juiste plaats; en die plaats kun je met niets of nergens aanduiden. In een bezwering ben ik nergens. Maar wat er nergens gebeurt, scheidt oorzaak-en-gevolg-werkingen voor mijn eigen wereld. Het klinkt krankzinnig, maar het is zo.

Heb je nu ook dit tot stand gebracht, dan komt de grote vraag: Hoe beïnvloed ik een entiteit? Hoe stem ik af op een entiteit?

Nu kun je op een entiteit nooit afstemmen met woorden alleen. Je kunt natuurlijk gebruik maken, zoals bij vele bezweringen, van etherische oliën, reukwerken, vuur, water, alles wat je je maar denken kunt. Maar daarmee kun je een geest niet benaderen. Die dingen zijn voor een geest misschien gemakkelijk om zich een soort voertuig op te bouwen in mijn wereld en het is voor mij ook eenvoudiger om mij daardoor los te wanen van mijn wereld, maar op zichzelf hebben die dingen geen waarde of betekenis. Deze schuilen in mijn gedachten. En zoals ik u in het begin al heb gezegd, er zijn bepaalde associaties

De a b.v. heeft een bepaalde klankbetekenis. Die kan dan in klanken als aa, am, an, au, aum worden gesteld en waarvan we zeggen: Ze behoren bij een bepaald chakra. In elk chakra kunnen we een aantal klanken terugvinden, maar het

betekent meer. Het betekent een kracht, die etherisch bestaat, als we even de oude, de geestelijke ether aannemen. Zodra een impuls etherisch kan bestaan, grenst zij aan alle denkbare werelden en sferen, van diepste tot de hoogste.

In mijn bezwering gebruik ik nu een naam. Ik neem er expres een, die geen direct magische betekenis heeft, maar die iets kan illustreren. Ik kan b.v. zeggen "o" (open terrein, Goddelijkheid). Maar wil ik daarbij de gerichte Godheid hebben, dan kom ik bij de "a"-klank terecht. De "a"-klank is altijd meer gericht. Ik moet er nu iets aan verbinden en maak er "ota" van. En dan wil ik daarmee nog een werking aanduiden, die in die gerichtheid specifiek aanwezig is, en kies daarvoor "i". Ik maak er dan "otami" van b.v. (Dat is toevallig een werk van Rider Haggard en geen magisch woord. Ik zeg het er maar bij voor het geval u soms geneigd zoudt zijn om het te proberen.)

Alle klanken, die zo zijn opgebouwd, geven dus een contact. Maar dat contact - en dat vergeet men wel eens - is bepalend voor een groot aantal entiteiten; dus niet voor een specifieke entiteit. Als wij b.v. de naam "Adonai" nemen (een fantastisch mooie naam, daar kan men werkelijk heel wat mee doen in een bezwering), dan stemmen wij niet alleen af op een wezen dat zo heet. Adonai is eigenlijk als je het precies wilt zeggen: op één na de hoogste projectie, die in de baan van het gele licht bestaat. Het is dus een begrenzing van het werkingsgebied van een kracht. Maar het is geen persoonlijkheidsbegrenzing. Dat in tegenstelling tot de volledig uitgesproken term Yod-He-Vau-He, die men dan met bepaalde klanken moet combineren. Deze is weer wel persoonsgericht. Ze kan op maar liefst 30 verschillende wijzen worden uitgesproken. Alle 30 manieren geven een contact met een andere entiteit, een andere verschijningsvorm. Op die manier kan ik mij dus met die namen richten.

Ik doe dat door wat het in mij betekent. Het menselijk zenuwstelsel kun je beschouwen als een soort net, dat kracht toevoert aan een soort geestelijk zenuwstelsel, dat fungeert als een antenne t.a.v. de kosmische ruimte. Als ik nu door bepaalde klanken in mijn zenuwstelsel krachten opwek, die direct harmonisch zijn met bepaalde delen van mijn geestelijk zenuwstelsel, ontstaat er dus een projectie, een soort uitzending, die alleen voor bepaalde personen of entiteiten hoorbaar is. En naarmate de energie groter is, krijgt ze een zeker suggestief effect.

Het is voor u misschien heel erg moeilijk om u voor te stellen, dat een bezwering ergens een overeenkomst heeft met een losgelaten beatband. Toch zit het er wel in. Want een beatband, die hard speelt, gaat u verdoven; ze brengt u in een suggestie, een isolement. Het kan een soort roes worden: psychodelisch. Een dergelijk effect probeer ik nu met mijn uitzending van een bezwering ook te bereiken. Ik tracht een bepaalde impuls zo sterk uit te sturen naar een bepaalde geest of soort geesten, dat deze hierdoor tijdelijk even worden afgeschermd van hun eigen werkelijkheid.

Denkt u nu niet dat dat onmogelijk is, want dat berust weer op alle bestaande harmonische waarden, de wet van evenwichtigheid, van gelijkheid, enz. Ik kan dus inderdaad zelfs een zeer hoge geest voor een ogenblik a.h.w. isoleren. Naarmate die geest minder van zichzelf bewust is - onverschillig in welke sfeer hij vertoeft - zal hij meer gebonden zijn door hetgeen ik hem opleg. Vandaar dat we zeggen:

In de bezwering kun je elke lagere geest (een geest uit een duistere sfeer) geheel binden. Je kunt een groot aantal lichtere geesten dwingen, maar er zijn geesten, die kun je alleen verzoeken het doen; je hebt er geen macht over. En dat wordt nu begrijpelijk.

Ik kan dus een geest, die wordt overspoeld door de energie die ik in mij opwek, daardoor zo van zijn eigen wereld isoleren, dat hij eigenlijk een beetje onderworpen wordt aan elke wet, die ik op dat ogenblik wens op te leggen. Vergeet niet, we zijn in een niemandsland. Nu stel ik de wetten. De wetten, die ik stel, gelden voor mij en voor iedereen die met mij in dat niemandsland op dat moment vertoeft. Ik ben er zelf natuurlijk ook aan onderworpen, maar de ander evenzeer.

Als ik een duivel oproep en ik zie in die duivel kwaad, dan is "kwaad" op dat ogenblik een deel van de wet van het niemandsland. Heb ik dus angst voor "kwaad", dan geef ik daarmee automatisch macht aan die duivel, of hij kwaad is of niet. Ik kan dus alleen al door mijn wijze van voorstelling bepalen hoe zo'n entiteit verschijnt. Vandaar dat in deze dagen de duivel, als hij al eens een keer wordt opgeroepen, naar men zegt gewoonlijk verschijnt als een soort abbtenaar; een ontvanger van belastingen of iets dergelijks.

Maar waarom moet hij verschijnen volgens een bepaalde voorstelling? Vroeger was de duivel iemand, die raasde en tierde, die een strijd begon of heel slijmerig aan het verleiden was. Tegenwoordig is de duivel eigenlijk een soort koopman. Je eigen mentaliteit bepaalt voor een deel wat de ander zal zijn en de wetten, waaraan die ander zal gehoorzamen. Is de ander nu niet handig, dan komt er een strijd, waarbij hij zal proberen mij zijn wetten op te leggen. Slaag ik er niet in mijn wetten te handhaven in het niemandsland (ik heb opgeroepen, dus ik heb ze altijd wel eerst gesteld) en word ik door de ander overweldigd, dan krijgen we dat bekende "de duivel is losgebroken". De bezweerder wordt door de krachten, die hij heeft opgeroepen a.h.w. vernietigd. Hij staat plotseling onder een andere wet.

Nu begint er misschien langzaam een voorstelling te groeien van wat bezwering en bezweringstechnieken zijn. Misschien vindt u het tot nu toe alleen maar interessant. Maar er zit veel meer aan vast.

Een bezwering kan ik met woorden uitdrukken, maar ik kan het natuurlijk ook uitdrukken met gebaren. Want gebaren hebben voor mij ook een bepaalde betekenis. Ik kan die betekenis nu gebruiken om voor mijzelf eveneens een vervreemding tot stand te brengen. Ik kan een bezwering samenstellen uit bepaalde handeling, bepaalde gedachten plus woorden of een bepaald ritme of muziek. Ik ben dus niet gebonden aan het woord. En daaruit blijkt alweer, dat alle middelen van uitdrukking die er voor mij bestaan, voor mij tevens middelen zijn tot communicatie met het andere, de onzichtbare, de occulte wereld.

Hieruit moeten we dan weer een aantal gevolgtrekkingen gaan maken. Ik zal proberen om dat nu wat zakelijker te doen, hopen mij daarmee enigszins aan te passen aan uw wereld.

Bezwering houdt in:

1. Isolement van het "ik" van de eigen wereld; het stellen van een wet of een regel, die op dit ogenblik geldt; het scheppen van een voldoende impuls, waardoor een ander wordt verleid zich eveneens met mij in dit isolement van de eigen wereld te begeven.
2. De opbouw van de bezwering is voor een groot gedeelte van mij afhankelijk, daar de werking niet is gelegen in mijn gedachten, woorden of daden, maar eerder het resultaat is van de daardoor in mij ontstane werkingen, welke door mij middels de knooppunten van het zenuwcentrum en de chakra's in de aura worden uitgestraald. Deze uitstraling is niet alleen bepalend voor mij en voor al hetgeen ik eventueel oproep, zij is gelijktijdig de beperking van mogelijkheden zowel voor mijzelf als voor het andere.
3. Als ik niet zeker ben van mijzelf, zal ik een macht nodig hebben om mij op te beroepen. Ik kies daarvoor altijd die macht, waarin ik volledig geloof en waarvan ik meen iets te weten. Als ik een naam of zegel gebruik, omdat iedereen zegt dat dat betekenis heeft, terwijl het voor mij geen betekenis heeft, ben ik volledig machteloos. Dus elk Godsbegrip dat ik hanteer, elke goddelijke of magische waarde, die ik hanteer als machtsmiddel, moet mede door mijzelf als zodanig gekend en ervaren worden. Het wordt zo deel van de wet, die ik stel.
4. Een bezwering zal nimmer kunnen bestaan uit één eenvoudige formule. Ze zal altijd een opbouw moeten zijn, waarin slechts de climax de werkelijke bezwering inhoudt. Ik moet nl. mijzelf voldoende van mijn wereld vervreemden, mijn energie voldoende sterk opbouwen, voordat ik kan komen tot een zodanig sterke emissie van het in mij levende om daardoor resultaten te verkrijgen.

Nu weet ik, dat het idee "bezwinging" de mensen altijd het denkbeeld geeft van de een of andere toverköl, die op een kruising van wegen te middernacht rondanst onder het uitroepen van allerlei onheilige namen. De meesten begrijpen niet, dat zij eigenlijk zelf de bezwingingstechniek voortdurend gebruiken.

Als u een bepaald gebaar maakt om kwaad van u af te weren, dan roept u gelijktijdig krachten aan, die dat kwaad van u moeten afhouden. Als u een eedsformule uitspreekt en u gelooft daar werkelijk in (wat lang niet altijd het geval is tegenwoordig), dan zult u daardoor een relatie scheppen niet alleen tussen u en de Schepper, zoals dat schijnt te zijn, maar u zult u a.h.w. een soort waarheidsserum ingeven. U komt tot andere verklaringen dan zonder die eedsformule; zelfs uw formulering en uw gedrag zullen daardoor iets veranderen.

In uw dagelijks leven heeft u de neiging u te beroepen op bepaalde abstracties. Soms zijn dat geloofsabstracties of idealistische abstracties; altijd irreële dingen. U denkt daarbij dat u betrekkelijk redelijk reageert, in feite doet u wat anders. U roept een abstract beeld op. U stelt voor een ogenblik een andere werkelijkheid dan de bestaande, en als u daar ver genoeg in doordringt, vindt u daarin de kracht om het bestaande tijdelijk te overheersen. Maar daar staat tegenover, dat u dat dan alleen kunt doen t.a.v. die personen, die u eerst met u hebt meegenomen in deze tijdelijk niet menselijk rationele wereld. Dit is een van de redenen waarom idealistische argumenten zo weinig begrip zullen wekken; ze zijn in feite bezwingingsformulés.

Als er b.v. in de Tweede Kamer een verklaring wordt afgelegd, dan moet u eens opletten hoe vaak ook hier een zeker ritueel een rol speelt en in feite de verklaring de vorm krijgt van een bezwinging. U kunt later niet begrijpen waarom degenen, die aanwezig waren, niet gevallen zijn over alle hiaten, die erin zaten en dat niet even goed hebben ontleed. U vergeet, dat daar een werkelijkheidsverplaatsing tot stand kan zijn gebracht, waarin de hiaten niet ter zake deden, omdat een bepaalde emotie werd overgebracht en daarmee voor alle aanwezigen, die maar enigszins harmonisch konden zijn, eenvoudig een nieuw beeld van de werkelijkheid en zelfs een nieuwe actie naar buitentoe ontstond. De bezwinging maakt dus wel degelijk deel uit van uw dagelijks leven.

Ik wil niet zo ver gaan dat ik beweer, dat sommige reclameleuzen eigenlijk ook bezwingingen zijn. Soms lijkt het er wel iets op. "Eet meer fruit" b.v. "Uit goed voor u". Het zijn gekke dingen, maar ze hebben een ritme. Ze hebben een voorstelling. En als ze op het juiste moment en lang genoeg worden herhaald, zouden ze wel eens een suggestieve dwang kunnen uitoefenen. Dat is dan ook de bedoeling. Als dit in uw wereld gebeurt, dan zeggen we: Het is een suggestieve reclamevorm. Zodra daar waarden uit een andere wereld bij betrokken worden, zeggen we: Het is een bezwinging.

Dan moeten we eens gaan dolen in de verschillende technische vormen, die er bestaan. U weet nu zo'n beetje wat de grondslag is.

Technieken vallen uiteen in concentratietechnieken, roestechnieken, woordtechnieken en rituele technieken. Het klinkt misschien wat vreemd, als je dat zo uit elkaar rafelt.

Concentratietechniek.

Ik kan met mijn gedachten op een gegeven ogenblik een zodanige projectie bereiken, dat ik daarmee een bezwinging uitspreek; dat ik andere kracht tijdelijk aan mijn eigen wetten bind. Dit kunnen overigens alleen degenen, die daarin zeer lang oefening hebben. U moet dus niet denken, dat het de meest gangbare is.

Daadtechniek.

Ik kan gebruik maken van daden. Een doop b.v. bestaat uit een daad plus een spreuk. Als u begrijpt wat eraan vastzit, dan ziet u: hier is eigenlijk sprake van een daadtechniek, want de woorden zonder de bijbehorende besprenkeling met water zijn eigenlijk zonder uitwerking. Het is de daad, die bepalend is. Hierdoor wordt de voorstelling in de eerste plaats met de daad verbonden en zal elke werkelijkheid, die eruit voortkomt allereerst met de daad verbonden blijven.

Woordtechniek of klanktechniek.

Het is het laten opeenvolgen van zoveel klanken, dat op een gegeven ogenblik daardoor een werkelijkheidsvervreemding plus een gerichtheid ontstaat.

Rituele technieken.

Deze hebben het voordeel, dat ze een vast leidsnoer geven. In al de andere technieken moet ik werken vanuit mijn eigen wezen in de eerste plaats. Misschien dat u nu zegt: De doop is ook ritueel. Dat kan ze zijn, maar ze behoeft het niet te zijn.

Een rite is altijd opgebouwd uit voorschriften, die beslissend zijn voor degenen, die de rite volbrengt, voor de omstandigheden waarin de rite moet worden volbracht, de werktuigen die bij de rite zullen worden gebruikt en het nauwkeurig verloop van de rite. Dat is dus een vastgelegd schema en kan natuurlijk alleen werken voor degene, die daar werkelijk in geloofd en daarin opgaat. Maar daarnaast heeft het de eigenschap om de mens mogelijkheden te suggereren, die hij voor zichzelf niet vermoedt.

Als je iemand een uniform aantrekt, is hij plotseling veel moediger dan als hij een burgerpakje aan heeft. Als je iemand een toverachtig gewaad aantrekt, dan heeft hij het gevoel dat hij meer is geworden dan dat mannetje met slaapmuts en nachthemd. Op deze manier is dus het geven van voorschriften, het scheppen van een uniformiteit gemakkelijker, want je behoeft het zelf niet meer op te brengen. Het wordt a.h.w. voor je opgebracht door de rite. Vandaar dat de meeste mensen een rite graag horen of zien.

Een groot gedeelte van uw maatschappelijk leven is ritueel. Het ontheft u nl. van een persoonlijke reactie, een persoonlijk denken, terwijl de rite a.h.w. garant is voor het verkrijgen van resultaten.

Hebben we te maken met de rite, dan zijn we gauw uitgesproken. De rite is omschreven. Zij bevat meestal een of twee z.g. onmogelijkheden. Dat wil zeggen: dingen, die voor de leek eenvoudig niet denkbaar of doenlijk zijn. Maar de ingewijde weet ze te lezen, want de rite moet worden geïnterpreteerd, en hij kan dan substitueren; hij kan het totaal van de waarden zo samenvoegen, dat het uitvoerbaar wordt. Wilt u zich daarmee bezighouden, dan zult u de nodige opleiding moeten volgen.

Woordtechnieken zijn eveneens nogal moeilijk te gebruiken voor de leek. Hierin komen nl. de noodzakelijkheid van klankduiding en kennis van semantiek op de voorgrond, terwijl we daarnaast heel vlot en scherp moeten kunnen improviseren. We moeten precies weten op welke toon we moeten aanzetten en al wat erbij hoort. Het improvisatie-talent van de meeste mensen is hiervoor niet voldoende. Heeft men het talent om zichzelf, zonder een ogenblik na te denken, ritmisch en gedragen door de volledige emotie te uiten, dan kan men dit ongewijfeld gebruiken voor het zich richten op bepaalde geestelijke terreinen; dus bepaalde sferen of delen daarvan. Heeft men ook de z.g. naamkennis, weet men dus de begrippen te vinden die harmonisch zijn met bepaalde wezens of groepen van wezens, dan is hier zonder meer het hanteren van de techniek mogelijk.

Daadtechnieken zijn voor de meeste mensen betrekkelijk eenvoudig te gebruiken. Een mens is nl. op z'n best, als hij niet nadenkt, occult althans. Want zodra de mens denkt, probeert hij redelijk te denken; dus in de termen van zijn eigen wereld. In zijn geestelijk leven, in zijn emotie, is hij voor een groot gedeelte niet-redelijk en staat hij eigenlijk buiten de terminologie van zijn wereld. De daad is voor de meeste mensen minder geladen met verstandelijke associaties dan het woord. Daardoor zal de daadtechniek voor de meeste mensen beter bruikbaar zijn.

Ik wil niet al te ver ingaan op het gebruik van deze technieken, maar ik wil u wel een paar voorbeelden geven.

Klankwaarde kan verschillen alleen al door de manier, waarop men iets zegt. Het woord "God" b.v. kunnen wij in een groot aantal variaties gebruiken. De wijze, waarop ik het woord uitspreek, bepaalt voor een groot gedeelte de reactie, die bij mijzelf wordt gewekt en daarmee ook bij anderen. Wilt u gebruik maken van incantatie-technieken, houdt u zich dan vooral bezig met de betekenis van de klank (de manier, waarop u het voor uzelf zegt).

Houdt u er ook rekening mee, dat we eigenlijk allemaal kosmische wezens zijn.

Ik kan u wel tijdelijk in een andere sfeer (of dat nu een hemelsfeer of een hellesfeer is), in een soort niemandsland met mij in harmonie brengen en daarmee iets bereiken, maar elke sfeer, die ik heb erkent, blijft deel van mijn wezen. Vandaar dat de bezweringstechnieken over het algemeen een ontslag of een verbreking e.d. inhouden, juist om deze af te sterke gebondenheid aan die andere wereld los te maken. Want als ik eenmaal een entiteit heb ontmoet, dan heb ik iets met die entiteit gemeen en kan ik de verbinding niet zo gemakkelijk verbreken.

In de rite zit er zelfs een vaste formule, meestal een dankformule of bij bepaalde duivelbezwingingen een ontslagformule, b.v.: "In de naam van (en dan wordt de Almachtige etc. erbij gehaald) ontsla ik u" (dan de naam van de demon of het gebied dat men heeft opgeroepen) "van uw taak. Ga heen. Laat mij verder in vrede." Enfin, er wordt gewoon gezegd: Smeer 'm nu maar en kom in 's hemelsnaam niet terug, voordat ik je roep. Bepaalde half-professionele magiërs plegen hieraan toe te voegen: "Maar in de naam van" (dan komt weer diezelfde Godheid) "beveel ik u tot mij te snellen, zodra ik u roep bij name...." enz. Hieruit blijkt dus wel, dat die ontslagformule belangrijk is. Als u nu mentaal magie hebt beoefend, moet u daarmee dus ook rekening houden.

Stel, dat u werkelijk in staat bent om met de gedachte te werken; dat u dus een gedachte naar een ander heeft geprojecteerd. U heeft daarmee iets bereikt en u zegt dan: "Ik heb mijn boodschap overgebracht," of: "de zaak is aan de gang, het werkt, ik ga rustig zitten." Ja, maar dat is niet waar, want die ander werkt nu ook op u in. Er is altijd een wisselwerking. U kunt nooit alleen op een ander inwerken, zonder gelijktijdig onder diens invloed te komen. Een band, die zo gelegd is, kunnen we eigenlijk nooit helemaal verbreken. We kunnen die echter zodanig verzwakken, dat hij voor ons tijdelijk als niet bestaand kan gelden. Dit vraagt echter van mij een bewuste inspanning; ik kan dus niet zeggen: het slijt wel.

Als u bidt, dan doet u eigenlijk ook zo iets. Er zijn mensen, die zeggen: "Ach, lieve God, wilt u a.u.b. ... zorgen dat ik morgen b.v. gunstig aandelen kan kopen." Van harte gegund. Maar wat voor voorstelling heeft u daarbij? Het gaat hier niet alleen om aandelen. U wilt waarschijnlijk een bepaalde relatie hebben met weelde, met bevestiging of iets dergelijks. Dat is een gebied, dat geestelijk ook een aantal associaties heeft en niet alleen stoffelijk. Verbreekt u de band niet, dan zal de behoefte tot selectie op één bepaald punt inhouden, dan vanuit allerhande werelden en sferen binnen ditzelfde terrein (en dat is dan meestal stoffelijk bezit of welzijn) een dergelijke invloed op u wordt uitgeoefend. U zult dan aan anderen a.h.w. betalen voor hetgeen u heeft verkregen, tenzij u in staat bent om zodra de zaak is verwezenlijkt te zeggen: "Nu zet ik er een streep onder. Het is afgelopen."

U heeft het misschien nooit zo gezien, maar u kent allemaal wel het denkbeeld, dat als je iemand iets geeft, dat je het ergens - waar vandaan dan ook - terugkrijgt, hoe dan ook. Dat is natuurlijk niet waar. Als je iemand wat geeft, dan ben je het rustig kwijt. Maar als ik iemand iets geef en er zit een bedoeling achter, dan is het wat anders. Dan heb ik een relatie gesteld met iets, wat voor mijn eigen wereld waarschijnlijk abstract begint te worden. Wat daar bestaat (dat kan zijn op geestelijk terrein met mensen in de stof of met geesten), is een verbinding. Ik heb gegeven (de impuls geven zit erin), daarom krijg ik terug. Geef ik echter onder voorbehoud, dan zal ik alleen onder voorbehoud terugkrijgen.

U heeft waarschijnlijk ook nooit nagedacht over bidden als een bezweringvorm, maar dat is het inderdaad. Als wij b.v. een dominee een zegen horen uitspreken, dan zegt hij: "De Here moge u zegenen." Maar hij zegt eigenlijk ook nog iets anders: ik kan dat, ik doe dat, ik ben verbonden met de Heer. Ja, hij is verbonden met de Heer, maar op welke manier? Misschien voelt hij zich groot en boven anderen verheven. Dat is een vorm van eigenwaan. Dan zal hij alleen door die formule van de zegening verbonden zijn met alle gebieden, waar de eigenwaan zetelt. En dan komt de man waarschijnlijk emotioneel in moeilijkheden met zijn beroep, want hij voelt zich veel méér dan hij is en kan zijn. Hier zijn allorhande

dingen aan het werk waar men gewoon langs pleegt te lopen. Het is onredelijk, maar het bestaat.

De mens denkt verder: Oorzaak-en-gevolg is als een keten. Mijn verantwoordelijkheid daarin heeft een zekere vorm; het gaat dus wat verder dan de eerste oorzaak-en-gevolg-werking. Magisch gezien mag dat nooit worden gesteld. Indien ik nl. in een bezweringsformule of met een magische werking alle consequenties ga aanvaarden, dan ben ik volledig geketend aan hetgeen ik heb gedaan. Ik moet mij gewoon ervan distanciëren. En bovendien, kunt u in het dagelijks leven die verantwoordelijkheid werkelijk wel dragen?

Dat arme muisje, dat u heeft laten lopen, nadat u het eerst een paar koude aardappelen en een stukje brood heeft gegeven, had zich zo vet gevretten, dat het het slachtoffer werd van de eerst langskomende kat. Heeft u dat bedoeld? Neen. Heeft u het veroorzaakt? Ja.

U kunt hier eenvoudig geen associatie trekken. U kunt niet zeggen: Ik ben daarvoor verantwoordelijk. Maar dat kunt u in de magie evenmin en in de bezwering ook niet. U moet zich niet afvragen: Wat gaat er gebeuren? U moet zich alleen afvragen: Wat is mijn wens? Wat wil ik bereiken. Alle oorzaak-en-gevolg-werkingen staan buiten mij. Zodra u meent, dat u met het gevolg verbonden bent, verkeert u in de toestand van de man, die de duivel zei: "Ik zal je mijn ziel geven, maar dan wil ik ogenblikkelijk een miljoen hebben." Toen hij thuiskwam, hoorde hij dat zijn vader was overleden en van de verzekering een miljoen kreeg uitgekeerd. Wat hij dus helemaal niet had bedoeld.

Als ik een bezwering uitspreek, dan moet ik werkelijk losstaan van mijn wereld en van alle associaties. Elke bezweringstechniek moet gebaseerd zijn op deze vervreemding. En bij beëindiging van de vervreemding (het teruggaan uit het niemandsland van het occulte naar uw eigen werkelijkheid) moet elke band met het occulte zo goed mogelijk worden verbroken.

Wilt u ooit bezweringen toepassen, onthoudt u dan het volgende:

Elke zegening en elke vervloeking is een in een vorm uitgedrukte bezwering. Elke gelukwens, elke verwensing, die met volledige intentie wordt gezegd, is een soort bezwering van het onbekende, het niet-erkende.

U leeft veel meer met het occulte en het onwezenlijke dan u ooit beseft. Het is daarom zeker niet onverstandig u ook bezig te houden met de vorm van de bezwering, met de juiste intonatie, die u bij een bezwering nodig heeft en met de symbolen, gebaren e.d. die voor u een vervreemding van uw eigen werkelijkheid tot stand kunnen brengen. Want u leeft als mens niet alleen in een stoffelijk verstandelijke werkelijkheid.

Er zijn duizenden voorbeelden te geven. Ik wil u hier een zeer eenvoudige bezweringsformule als voorbeeld geven, iets wat u misschien zelf in verschillende vormen ook zoudt kunnen gebruiken. Als doel stel ik mij hierbij licht en gezondheid; uit de aard der zaak vage begrippen, maar juist daardoor voor deze vorm in dit gezelschap zonder meer bruikbaar.

"In de naam van de Almachtige God" (niet ik maar God; vervreemding),
"hoort Gij, mij allen, geesten van licht. Gij, die kracht brengt en gezondheid.
Hoort Gij, mij allen, die ziekte en disharmonie veroorzaakt, want ik spreek tot U uit de naam van de Almachtige God."

Heel eenvoudig dus: Ik heb mij gericht. Ik heb het tegen dat soort entiteiten. Ik heb gestipuleerd in welke kracht, in welke vorm van vervreemding ik wil werken en ik heb er nog eens aan toegevoegd, dat ze moeten komen. Ik heb dus een zekere dwang uitgeoefend. Die dwang is in deze formulering in de eerste plaats nog een suggestie voor mijzelf, dat ik dit kan.

"In de naam van de Almachtige Schepper, Die is de Vader van hemel en licht, Hij, Die heeft voortgebracht alle dingen, zeg ik tot U, Gij geesten, Gij, die kunt brengen licht en kracht en harmonie, komt tot mij en hoort op mijne woorden.

Ik zeg tot U allen, Gij, die disharmonie zaait en ziekte veroorzaakt, vlucht voor de kracht van de Allerhoogste, die van mij uitgaat, want dit is mijn wil. Spreek ik uit de naam van de Almachtige, zo zeg ik U: Ik die ben Uw begin en einde, ik die ben Uw kracht en Uw wezen, ik beveel U Uw licht te zenden en

Uw krachten te geven aan hen, die ik U noem (hier volgt een opsomming.)

Verdrijft allen, die onrein zijn en disharmonie veroorzaken. Volbrengt dit, opdat Gij gezegend zij in de kracht en het licht, waaruit Gij zijt voortgekomen. Gaat en volbrengt deze taak."

Een heel gewone bezwering. Maar ik heb mij een andere werkelijkheid gemaakt. Ik zit tegen anderen te praten.

Nu moet ik op een gegeven ogenblik voor mijzelf het idee krijgen, dat het dringend is: nu móét het gebeuren. Ik moet er in zitten; werkelijk helemaal ermee verbonden zijn. Dan zeg ik:

"God, in Uw naam ben ik één met al, en uit al ben ik één met U. Zo ben ik licht, zo ben ik kracht. Ik ben de eeuwigheid en de harmonie. Ik ben de werking en het licht. Ik ben de genezing en de harmonie. En uitgaande in alle geesten, die verbonden zijn met deze krachten en werkingen, volbreng ik deze taak nu."

Het heeft er niets mee te maken. U denkt nu wel: het is indrukwekkend: nu. Het gebeurt niet. Het is een signaal dat uitgaat. Maar voor mijzelf heb ik dat idee nodig: nu moet de hele kracht van mijn wezen worden uitgestuurd. Nu móét het gaan gebeuren. En dat moet ik met elke andere methode, elke andere techniek van bezwering precies zo doen.

Heb ik dit gedaan, dan zit ik teveel vast aan die entiteiten. Ik moet dus voor mijzelf ook nog een methode vinden om de zaak af te breken. En dat doe ik dan als volgt:

"Zo sprak ik in de naam van de Almachtige God, Die één is met mij en met al het geschapene en één is met U, Gij krachten in de geest.

Zo Gij volbracht hebt de taak, die ik U heb opgelegd, indien gebracht is het licht en gegeven is de genezing, indien de disharmonie verdreven is en de ziekte is opgeheven, zo gaat in tot het licht en verheugt u en weest bevrijd van mij en de mijnen, zoals ik bevrijd ben van U en Uwe krachten en werkingen, tot wij elkander weder ontmoeten en in de naam van de Allerhoogste." Afgedaan. Het is de handtekening a.h.w. onder de brief. Dat heb ik voor mijzelf nodig; dat de band niet blijft bestaan.

Nu zult u misschien gemerkt hebben, dat zelfs met de onderbrekingen, want het is alleen maar lesmateriaal, ergens iets gaat vibreren; er is iets aan de hand. U weet misschien niet eens precies wat. Stel u nu voor, wat het zal zijn, indien u het met volle intensiteit doet.

Bezweringsen zijn helemaal geen kinderspeelgoed, daarvoor zit er teveel aan vast. Maar ze zijn wel degelijk instrumenten; waarmee u krachten kunt werken en waarmee u ook in uzelf kracht kunt vinden. En vergeet één ding niet:

Of u iets bezwering noemt of niet, maakt niets uit. Elke band, die u zoekt met de kosmos, met het andere en die een harmonie vormt, die u in uw wereld wilt manifesteren, is zonder meer een ketening van oorzaak-en-gevolg-werkingen elders en oorzaak-en-gevolg-werkingen hier, waarbij u als schakel aan beide werelden bent gebonden, tot het ogenblik dat u bewust die verbinding ongedaan maakt; ook met bidden, ook met alle andere dingen.

Ik hoop, dat deze les voor u de moeite waard is. Want met alle kabbala, alchemie, gnostische wetenschappen e.d. zult u altijd weer vastlopen op dit ene punt: het contact met het andere en de invloed, die het andere op u heeft. En dan zult moeten teruggrijpen naar deze eenvoudige beginselen, die eigenlijk tot de techniek van de bezwering behoren.

:--:

HET ONTVANGEN VAN LERINGEN.

Lering wil zeggen: het verwerven van kennis, welke men vervolgens zelf moet toepassen.

Lering wordt gegeven op vele verschillende manieren, o.m. door het inbrengen van bepaalde begrippen en soms zelfs bepaalde ervaringen en gebeurtenissen in de normale gang van zaken. Daarnaast door het geven van z.g. geestelijke leringen, welke worden uitgedrukt in schrift of in woord. Dit kan geschieden via profeten, media, geïnspireerden e.d. Dan de z.g. lering van ingewijden, waarbij men een eigen geestelijke meester heeft. Deze geestelijke meester kan iemand zijn, die op aarde vertoeft (hij is dan een soort goeroe), hij kan ook in de sferen vertoeven.

In al deze gevallen is de lering, die men ontvangt alleen een aantal mogelijkheden of denkbeelden. Men mag dus nooit aannemen, dat een geestelijke lering een systeem of een schema is, dat het u mogelijk maakt om zonder meer iets te bereiken. Zoals men niet mag aannemen, dat de medegedeelde feiten zonder meer onmiddellijk waardevol zijn. Ze zijn altijd de aanleiding tot een zelf daarmee werken en het zelf vinden daarin van een persoonlijke waarde. Daarom spreekt men vaak over geestelijke lering als versleuteld.

Een sleutel, dat weet u allemaal, is eigenlijk niets anders dan een middel om een gesloten deur, die men gewoon niet kan openkrijgen, open te maken. En zo kun je zeggen dat de lering, die je geestelijk ontvangt, bepaalde mogelijkheden bevat om te kijken achter wat tot nu toe een gesloten deur is geweest; doordringen in het onbekende; het beleven van nieuwe mogelijkheden en waarden in het onbekende.

Wie geestelijke lering ontvangt (van welke aard dan ook) moet zich realiseren dat niets, zelfs het schijnbaar onbelangrijke dat tijdens een dergelijke lering wordt gegeven, zonder reden is. Alles past in een zeker systeem van denken en heeft ten doel het eigen denken en de reactie van de leerling aan te moedigen. Men kan ook niet verdergaan met geestelijke lering, indien men de voorgaande fasen niet heeft verwerkt.

Wie begint met geestelijke lering te ontvangen, zal in de eerste plaats moeten openstaan voor de kennis, die hem wordt gebracht. En die kennis kan hij dan emotioneel of verstandelijk ervaren, maar in beide gevallen zullen ze moeten kristalliseren tot iets, wat in zijn leven onmiddellijk uitdrukbaar is.

Is dit gebeurt, dan zal hij ervaring moeten opdoen. Hij zal de betekenis van het geleerde, van de ontvangen kennis, voor zichzelf moeten constateren en moeten trachten voor zichzelf de plaats te bepalen, die een bepaalde geestelijke wijsheid in zijn leven heeft. Zodra dit is gebeurd, kan hij verdergaan. Men kan echter nooit verdergaan, indien men de vorige waarheden niet heeft verwerkt.

Dit zal in menig opzicht een nadeel zijn. Er zijn ontzettend veel mensen, die geneigd zijn om dan maar steeds om meer geestelijke lering te vragen, zonder zich te realiseren, dat ze er eerst iets mee moeten doen. Dit werken met de ontvangen geestelijke lering is niet alleen maar een kwestie van: nu ja, ik doe er maar wat aan, dan zit het wel goed. Het is werkelijk een zaak van: begrijpen wat je doet, waarom je het doet, hoe je het doet.

Wie geestelijke lering ontvangt, zoals u dit op het ogenblik krijgt, zal uit de aard der zaak daardoor worden geconfronteerd met enige verwarrende verschijnselen. Hij krijgt nl. een lering, die voor verscheidenen is bestemd. Ieder zal voor zich daaruit die punten moeten halen, welke voor het "ik" belangrijk zijn, ze moeten uitwerken en er iets mee doen. Maar aangezien niet allen in staat zijn een waarheid op gelijke wijze te begrijpen of een feit op gelijke wijze te erkennen, zal een groot aantal varianten gegeven moeten worden, waarop ieder op zijn beurt kan reageren.

Gaat men nu uit van het standpunt dat alles, wat aan geestelijke lering op deze wijze wordt gebracht voor het "ik" even belangrijk is, dan loopt men vast.

Men ontdekt tegenstrijdigheden, die niet zozeer in de lering zelf zijn gelegen, als wel in de reactie van het "ik" op de lering, zoals ze voor verschillende persoonlijkheden werd geprojecteerd. Openstaan is dus wel belangrijk, maar selectief zijn is haast nog belangrijker.

Heeft u iemand, die u in de geest helpt, dan heeft u te maken met een entiteit, die zich wel zeer sterk op uw persoonlijkheid richt. Maar hier komt weer de grote vraag: Bent u bereid die waarheid te accepteren, zoals ze werd gegeven of niet? Een mens is meestal niet bereid de rechtlijnigheid van een geopenbaarde geestelijke waarheid zonder meer te accepteren. Hij gaat dus proberen daar een andere schijn aan te geven. En wat - bij wijze van spreken - een kopje koffie moet zijn, wordt voor hem een soort kelk des Avondmaals.

Een vervalsing van waarde betekent ook weer een vervalsing van de betekenis en daardoor stilstand. Men meent dan wel verder te gaan, maar dat verdergaan is in feite alleen maar een herhaling van hetzelfde element. Begrijp je dit niet, dan kom je tot de meest fantastische stellingen.

Wilt u de juiste methode hebben om geestelijke lering te ontvangen, zo kan die in enkele regels worden samengevat.

1. Om geestelijke lering te ontvangen zal men moeten aanvaarden zonder in de eerste plaats kritisch te zijn. Eerst luisteren, eerst aanvaarden, daarna zal men al hetgeen volgens het "ik" niet redelijk of juist is uit de ontvangen lering tijdelijk moeten verwijderen. Het restant dient men te bezien en daaruit conclusies te trekken. Heeft men daaruit voldoende conclusies getrokken, dan kan men een toepassing ervoor vinden in het eigen leven. Hiermee worden proeven genomen. Zijn de proeven genomen, dan kan men verdergaan.

2. Selectie. Er bestaan verschillende vormen van selectie. Een daarvan is de natuurlijke. Er zijn mensen die de dingen, welke voor hen niet passend of niet prettig zijn, automatisch terzijde schuiven. Het gevaar is hierbij, dat een zekere laksheid of vormen van luiheid, oververzadiging, eigenwijsheid op zich belangrijke dingen terzijde doet schuiven. Toch zal dit natuurlijke selectieproces plaatsvinden en bijna niemand is in staat dit voor zichzelf te beheersen.

Daarnaast treedt een z.g. verstandelijke selectie op, waarbij men alle argumenten, die het "ik" niet aanspreken, redelijk ontleedt en dan als niet waardevol of niet geldend terzijde schuift. Bij de verstandelijke selectie blijft dus een aantal rationalisaties van de ontvangen waarheid over, waardoor ze voor het "ik" in rede aanvaardbaar zijn en het voor het "ik" mogelijk wordt daarover te denken en er eventueel mee te werken.

De 3e selectie-wijze, die volgens mij de beste is, is die van harmonie. Als ik ontdek, dat een bepaalde lering of wijsheid harmonisch is, dan beroert ze mij. Ik kan dan verstandelijk misschien niet precies zeggen waarom ze juist is, maar ik voel het aan. Deze aangevoelde wijsheid nu, zal ik in mijzelf bewaren en herhalen. Een bijna meditatief proces laat langzaam daaruit die dingen kristalliseren, die voor mij belangrijk zijn. Ik moet die belangrijkheid dan eenvoudig aanvaarden en ermee werken. Uit het werken met dit emotioneel aanvaarde ontstaat een erkenning. Deze erkenning is de volgende stap; nl. de redelijke erkenning en dus de beheersing. Heeft men de selectie gevonden, dan komen we vanzelf aan punt

3. Geestelijke lering begint altijd met enkele hoofdpunten. Deze zijn samen te vatten in de wet van oorzaak-en-gevolg plus de wet van harmonie of de gelijk-blijvende evenwichten. In deze beide wetten ligt het hele leven van de mens wel uitgedrukt.

De toepassingen, die daarvoor te vinden zijn, zijn zeer verschillend en kunnen op duizend-en-één manier worden gebracht. Komt men echter voor zichzelf eenmaal tot een erkenning van oorzaak-en-gevolg, die voor het "ik" ook praktisch bruikbaar en aanvaardbaar is en erkent mer harmonie en eventueel evenwichtigheid (de wet van de gelijk-blijvende velden) voor zichzelf eveneens als juist en belangrijk, dan pas kan men een stap verdergaan. Heeft men de algemene grondwaarde van de geestelijke ontplooiing eenmaal

gevonden, dan treedt specialisatie op.

4. Elke specialisatie komt voort uit het totaal van de persoonlijkheid plus de daarin reeds aanwezige gerichtheid. Dit omvat mede vorige incarnaties en in sferen opgedane kennis. Men behoeft zich de bron van de specialisatie niet te realiseren; wel moet bij een eenmaal erkende specialisatie allereerst in die richting en met die middelen worden gestreefd.

Wie zich bezighoudt met al hetgeen op dit speciale gebied betrekking heeft, zal ontdekken dat hij uit de schijnbare eenzijdigheid van zijn eerste streven langzaam maar zeker een beter overzicht krijgt over andere gebieden van wijsheid.

Tracht nimmer drie of vier verschillende wegen gelijktijdig te volgen. U zult op geen van deze wegen de juiste sleutel vinden. U bent dan als iemand met een sleutelbos met honderd sleutels, die voor elke deur afzonderlijk moet zoeken welke sleutel misschien zou passen. Dit vertraagt niet alleen de bewustwording, maar het neemt ook de vreugde weg aan de bewustwording.

5. Er bestaat geen enkele geestelijke lering, die zo geheel voor u onmiddellijk geschikt is, dat ze zonder meer kan worden aanvaard. Ze moet altijd verwerkt worden. U krijgt het ruwe materiaal. De sleutel, waarmee u naar een nieuwe fase van besef kunt overgaan, is het product van uw eigen zoeken, denken en werken.

Hiermede heb ik de voornaamste facetten van het ontvangen van geestelijke lering wel gegeven. Ik heb u ook de meest voorkomende bronnen vermeld. Nu wil ik nog een overzicht geven van enkele mogelijkheden, die er bestaan en die in het menselijk leven nogal eens optreden.

In de eerste plaats: de z.g. tweeslachtigheid. Elk argument, elke wijsheid, heeft twee betekenissen: één is licht, één is duister. Zo zal elke erkenning gelijktijdig licht en duister bevatten. Elke daad, die daaruit voortkomt, zal eveneens zowel licht als duister kunnen worden geïnterpreteerd.

De interpretatie "licht en duister" is echter niet belangrijk. Wij moeten erkennen, dat wij nooit goed kunnen doen zonder mede de mogelijkheid tot kwaad te scheppen; dat wij geen kwaad kunnen scheppen dat niet op een gegeven ogenblik tot goed wordt. Je zou het zelfs zo kunnen zeggen:

Dat, wat de mens kwaad noemt, is slechts de geperverteerde interpretatie van het goede. Dit betekent dus dat alle entiteiten (lichtende zowel als duistere) voor u als geestelijke leraar of meester zouden kunnen optreden, zonder dat u daardoor georiënteerd wordt volgens het karakter van de meester.

U wordt georiënteerd door de wijze, waarop u de waarheid verwerkt. Er is dan ook geen reden om bepaalde krachten af te wijzen en andere in het bijzonder aan te trekken. Men moet de totaliteit accepteren zoals ze is. Uit die totaliteit moet men voor zichzelf zoeken naar die punten, die waarheid en wijsheid vormen.

Onthoud, dat bij geestelijke leringen het occulte, het magische en het esoterische aspect altijd een rol zullen spelen. Maak niet de vergissing aan te namen, dat dit gescheiden dingen zijn. Elke erkenning, die u waarlijk geestelijk opdoet, is een samenspel van filosofie (uw mentaal besef ervan), magie (uw bijna instinctief gebruik ervan) en esoterie (de "ik"-erkenning in verband met het andere). Deze drie fasen zijn overal aanwezig. Het heeft dus geen zin zich in één van deze fasen in het bijzonder te specialiseren; tenminste indien het gaat om het ontvangen van geestelijke lering.

Dan heb ik hier nog een laatste punt, dat u hopelijk zal helpen om als u van ons of van anderen geestelijke lering krijgt gemakkelijker te selecteren.

Lust en onlust ten aanzien van een geestelijke lering hebben geen betekenis. Betekenis heeft echter wel het onthouden of aanvaarden van een deel van een geestelijke lering. Datgene, wat dus voor u werkelijk belangrijk is, blijft in u doorklinken. Het is harmonisch met u en zal zeer moeilijk uit u kunnen worden weggebannen, zonder een zeer bewuste poging daartoe.

Als u op een avond als deze vele leringen hebt gehoord en enkele, kleine brokstukken ervan blijven in u doorklinken, dan betekent het dat dit die delen van de lering zijn, waarmee u het meest harmonisch bent en dus ook die delen van de lering, waarmee u zelf het best kunt werken.

Men kan nimmer alle geestelijke lering, die wordt gegeven - zelfs indien er een persoonlijke meester optreedt - zonder meer verwerken of verwezenlijken. Het is voldoende uit te gaan van de kleine mogelijkheden, die men vindt.

Zo bouwt men ongemerkt een steeds groter wordend vermogen en daarmee ook steeds groter wordende mogelijkheden op. Hoe meer u onmiddellijk wilt begrijpen en doen, des te minder u eigenlijk kunt presteren.

Met dit alles meen ik het onderwerp voldoende te hebben behandeld.

-:-

WAT IS BELANGRIJK?

Ik ben voor mijzelf. Want als ik mij als onbelangrijk zie, wordt heel het leven en al wat ik ben en beteken nutteloos voor mij. Ik ben belangrijk; niet omdat ik een belangrijke rol speel in de schepping of in het bestaan, maar omdat het bestaan voor mij alleen vanuit mijzelf en door mijzelf kenbaar is.

Wat is belangrijk in de wereld? Wat er gebeurt? Het gebeuren wijzigt zich voortdurend. Het gebeuren op zichzelf kan nooit belangrijk zijn. Maar de wijze, waarop ik mijn begrip van bestaan, van menswaardigheid, van mens-zijn, ja, misschien van geestelijk verbonden zijn met krachten tot uiting breng, is zeer belangrijk. Want deze ervaring bepaalt immers voor mij de betekenis van alle feiten en mijn mogelijkheid voor de toekomst.

Wat is belangrijk? Zijn zedenwetten belangrijk? Ach, ze wijzigen zich zo vaak. Die wetten veranderen van tijd tot tijd, van volk tot volk. Zij kunnen niet belangrijk zijn. Maar voor mijzelf is moraal, zedelijkheid, de uitdrukking van mijn mens-zijn. En het gevoel dat ik door te leven zoals ik leef, te handelen zoals ik handel waarlijk een waardig mens ben, dat is zeer belangrijk.

Is geloof belangrijk? Door te geloven of niet te geloven verander ik niets aan de feiten. Als er geen God is, komt er geen, al geloof ik er duizendmaal aan. Als er wel een God is en ik zeg dat er geen bestaat, dan maakt dit voor de werkelijkheid toch geen verschil. Mijn geloof is niet belangrijk. Belangrijk is mijn geloof voor mijzelf, omdat ik daarmee de hiaten in mij kan aanvullen. Het feit, dat ik door mijn geloof vollediger kan leven dan zonder dat, is van belang; verder niets.

We kunnen zeggen, dat niets belangrijk is in de ogen van God, behalve de totaliteit van het bestaan. Maar welke mens kan op een dergelijke wijze zien, leven en ervaren? Welke geest kan dit? Er is er geen. Voor ons is belangrijk, dat wij ons voortdurend waardig en zo juist mogelijk beleven.

De totaliteit van de schepping is voor ons slechts belangrijk als het toneel, waarop wij staan en waar wij onze rol vervullen. Belangrijk voor ons wezen is echter, dat wij de rol, die ons is ingeschapen, datgene wat wij misschien zonder te weten waarom erkennen als juist of goed of noodzakelijk, waarmaken.

Belangrijk is kortom, dat wij beantwoorden aan datgene, wat wij voelen als ons leven, ons deel in de totaliteit, ons bestaan in de eindigheid en oneindigheid gelijktijdig. Dit is het enige belang. Want waarlijk, zo het bewustzijn wordt uitgeblust en het "ik" niet meer bestaat, is er geen Al. Er is geen God meer en geen ster. Er is geen duister en geen licht. Er is niets. Maar zolang het "ik" bestaat, bestaat voor het "ik" al wat het zelf erkent. En zo het zijn

weg volgt in die erkenning, maakt het zichzelf waar in al het erkende.

De belangrijkheid ligt niet in het feit, dat je leeft,
maar dat je weet te leven volgens wat je bent.

--:-

HET NIEUWE JAAR.

De mensheid viert het nieuwe jaar, maar de dagen gaan voort zoals altijd. De mens spreekt van het nieuwe jaar, maar de eeuwigheid stopt niet, want de tijd is datgene, wat de mens meet, niet de werkelijkheid.

Tijd is een poging om leven in te delen in vaste delen. Maar tijd bestaat niet. Tijd is beleving. En beleving is altijd nieuw. Zo is er altijd nieuwjaar.

Maar degenen, die het nieuwe jaar hebben gesticht, hebben ongetwijfeld daarbij gedacht, dat een nieuwe cyclus van lente, zomer, herfst, winter zou aanbreken. Ze hebben zich voorgesteld, dat je nu anders zou kunnen zijn en anders zou kunnen doen dan voorheen. Hoe dwaas eigenlijk. Want elk uur heeft dezelfde nieuwe en dezelfde oude mogelijkheden. Elk uur is gelijktijdig totaal nieuw en het product van het verleden.

Het jaar dat komt is het product van het jaar dat eraan vooraf ging en van alle andere jaren. De voornemens, die u maakt in het oude jaar, datgene wat u wilt gaan doen in het nieuwe jaar, zijn slechts het product van erkenningen, die al jaren lang in u leven.

Daarom zou ik zeggen: Vrienden, laat ons niet teveel hechten aan een nieuw jaar, maar laten we beseffen dat elk moment van ons leven nieuw is. Laten we beseffen dat wij voortdurend nieuw en anders zijn; dat wat gisteren was, is afgedaan; dat wat morgen zal komen reeds is afgedaan en dat alleen vandaag de werkelijkheid is. Laat ons vandaag leven in en vanuit die werkelijkheid. En laten de dromen van morgen en de angsten uit het verleden eenvoudig aan ons voorbij gaan. Want alleen wie vandaag leeft voor vandaag, leeft werkelijk. Alleen wie werkelijk leeft, zal het nieuwe voortdurend erkennen. En slechts wie het nieuwe voortdurend erkent, zal in de vernieuwing de totaliteit voortdurend kunnen beseffen en aanvaarden.

Dus, vier uw nieuwe jaar volgens de gebruiken der mensen, maar leef het nieuwe ogenblik elk moment van uw bestaan. Door voortdurend met het nieuwe te leven, dat nu is en het oude achter u te laten, bereikt u dat u voortdurend meer met de eeuwigheid leeft en minder met de illusie, die tijd heet.

:--:-:

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Vierde Les.

Z O I S H E T.

Als men de situatie, die zich op het ogenblik in de hele wereld aan het ontwikkelen is - geestelijk zowel als stoffelijk - goed wil begrijpen, zal men rekening moeten houden met enige eigenaardigheden, die er op deze wereld bestaan. Ik zal zo vrij zijn enkele daarvan in een paar regels voor u op te sommen.

1. Een partij is een groep, die streeft naar eenheid ter verbetering van de mensheid en daarom de verdeeldheid aanmoedigt, daar zij zonder dit als partij niet kan zegevieren.
 2. Een kerk is een gemeenschap, die dichter bij God leeft en daarvoor grote offers brengt; en daarom heidenen nodig heeft, want het heeft geen zin om offers te brengen, als iedereen in de hemel komt.
 3. Economie is de methode om uit veel onnutte waarden toch nog iets bruikbaar te maken, zonder dat het iemand iets schijnt te kosten.
 4. Een staat is een gemeenschap, die wordt geregeerd door degenen, die alle zorgen van de staat kennen behalve die van de burgers.
 5. Om juist te handelen zal een ieder in godsdienst, politiek en economie moeten uitgaan van het standpunt, dat een ander niets weet. Daar anderen t.o.v. hem precies hetzelfde doen, is de feitelijke bestreving van al deze mensen niet het bereiken van een doel, maar het handhaven van prestige.
 6. Daar, waar men vreest dat men geen orde kan handhaven, grijpt men naar de wapenen, omdat men bang is voor een wanorde, waarin de waarheid soms aan de dag zou kunnen treden.
- Dat zijn een paar korte regels. U moet er thuis maar eens over nadenken.

Wat is nu eigenlijk de kern van de hele zaak? Viet-Nam-politiek: strijd om de plaats aan een tafel. Wat betekent eigenlijk de manier, waarop een tafel wordt ingedeeld, terwijl er elke dag honderden mensen sterven? Niets. Maar politiek gezien is het zeer belangrijk, want er is een kwestie van "wij" en "zij". En wij moeten altijd bewijzen, dat we handiger of beter zijn dan zij. Aangezien beide partijen de andere partij als "zij" aanspreken, is er een voortdurend geharrewar over kleinigheden, waardoor de werkelijk belangrijke zaken eigenlijk niet of te laat ter sprake komen. Om dit voor zichzelf te kunnen verklaren, zegt men dat men in de tussentijd voor zich een betere onderhandelingspositie tot stand tracht te brengen. In feite heeft alleen diegene een goede onderhandelingspositie, die werkelijk iets te bieden heeft. Over het algemeen heeft men niets positiefs te bieden, doch alleen het staken van iets negatiefs. Dit is nooit een aannemelijk aanbod voor een tegenpartij.

Als u dit in de Viet-Nam-politiek bekijkt, dan ziet u meteen een eigenaardigheid, die in deze tijd overheerst: wij willen graag met elkaar spreken, maar kunnen dat alleen doen, indien eerst wordt erkend, dat "wij" in ons recht staan.

Precies hetzelfde ligt het op het ogenblik tussen de Arabische staten en Israel. Het gaat hier in feite niet over vrede. Zelfs Nasser zou op het ogenblik eigenlijk wel vrede willen hebben met Israel, indien hij vroeger maar niet had verteld, dat hij Israel zo gemakkelijk kon verslaan en dat hij geen vrede ermee behoefde te sluiten.

Libanon en al die andere staten precies hetzelfde. Ook Israel wil wel vrede, maar ook Israel heeft verklaringen afgelegd. En ieder is bang om op zijn woorden terug te komen om de doodeenvoudige reden, dat men daardoor in eigen ogen en misschien ook in de ogen van de wereld iets in aanzien en invloed zou verliezen. Wat op zichzelf natuurlijk kolder is. Maar de mensen in deze dagen kijken heel veel naar woorden en heel weinig naar feiten.

Wat zou men in deze tijd dan als een kenmerkende ontwikkeling kunnen omschrijven?

Steeds meer mensen zijn het erover eens, dat er niets is om het over eens te zijn. Daar zij het eens zijn geworden over dit feit, menen zij gezamenlijk al hetgeen zij onjuist achten te moeten bestrijden. Maar zij zijn het zozeer met elkander oneens over de wijze, waarop dit dient te geschieden, dat ze elkander bestrijden en het onjuiste bevestigen in zijn waarde en macht. Dat klinkt bitter, maar het is zo.

Als wij eerlijk zijn, moeten wij toegeven dat het ook geestelijk precies eender gaat. Een waarheid zeggen is best. Maar als je een waarheid zegt, dan zijn er anderen, die daar een andere waarheid tegenover stellen. En als twee onbewezen waarheden tegenover elkaar komen te staan, dan is er maar één ding zeker: dat niemand gelijk heeft. Een onbewezen waarheid kan een persoonlijke waarheid zijn. Zij kan nooit de waarheid zijn van iedereen. Maar een ieder, die een onbewezen waarheid in zich draagt, meent die aan ieder ander als een bewezen, een feitelijke, onveranderlijke en desnoods eeuwige waarheid te moeten uitdragen. En zo wordt deze uitdragerij van onbewezen waarheden langzaam maar zeker de twistappel, waaraan de wereld te gronde gaat. Ook geestelijk.

Men meent: Kunst is de uitdrukking van de persoonlijkheid. Daarom is degenen, die zich zodanig uitdrukt dat alleen hij persoonlijk nog weet wat hij ermee bedoelt, de grootste kunstenaar.

Men zegt: Wetenschap is een doel in zichzelf. Dus is de grote wetenschapsman hij, die alles - inclusief zichzelf - aan een wetenschappelijk doel opoffert, ongeacht of dit doel in feite van belang zou kunnen zijn voor de mensheid of niet.

Geestelijk gezien: Het vervullen van een bepaalde geestelijke opdracht is veel belangrijker dan het vervullen van een redelijke taak in de wereld. Wat natuurlijk niet juist is, omdat slechts door het vervullen van een redelijke taak in de wereld een geestelijke taak kan worden verwezenlijkt.

De mensen staan wat eigenaardig tegenover elkaar. Nu verwacht u van mij ongetwijfeld geen dieptepsychologie, maar ik zou toch zeggen: Zo is het ook nog wel eens.

U weet, dat iets waar is. Maar het erkennen van dit feit legt verplichtingen op; het heeft consequenties. We moeten er rekening mee houden dat we een waarheid; die ons niet bevalt, liever ontkennen of kwaad weglopen dan ons te realiseren wat er aan de gang is. Want een mens wéét wel wat niet juist is, maar hij voorkomt de erkenning daarvan door van elk hulpmiddel en elke drogredenen gebruik te maken om aan de feiten te ontvluchten.

In de wereld van vandaag is een poging om aan de waarheid te ontkomen een van de kenmerkende eigenschappen van practisch alle nu levende generaties, van alle nu bestaande partijen en kerken en in de praktijk ook nog van alle maatschappelijke en economische bestelvormen. Men wil eenvoudig niet weten waar men fout gaat, want dan zou men afstand moeten doen van datgene, wat men zelf waardevol acht. En wat je zelf waardevol acht, is waardevol omdat het voor jou prettig, aangenaam of gemakkelijk is. Vergeet dan al het andere maar. Doch in een wereld, waarin iedereen datgene, wat hij beseft dat waar is, vergeet, daar ontstaat een strijdigheid tussen het innerlijk van de mens en zijn uiterlijk gedrag. Naarmate dat uiterlijk gedrag dus gelijkmatiger is, zal de innerlijke stem luidruchtiger spreken. Vooral als verantwoordelijkheid één van de factoren is, die

je wilt ontvluchten, ben je geneigd om uiterlijk nu maar zo luidruchtig mogelijk aan de gang te gaan. Vroeger zei men, dat holle vaten het hardst klinken. Tegenwoordig zou je kunnen zeggen, dat gefrustreerde minderheden het hardst schreeuwen; en wel harder naarmate zij minder begrijpen wat hun frustratie eigenlijk is.

Ik weet niet precies wie het heeft gezegd, maar het moet iemand zijn, die ergens geestelijk met mij verwant is. Het is nl., dat je in Nederland geen woord kunt zeggen zonder de zuchten te horen van gekwetste minderheden, die op de tenen getreden zijn. Deze geestverwant had gelijk. Want de mensen zijn onmiddellijk op de teentjes getrapt, omdat zij de werkelijke waarden niet meer kunnen beseffen.

Het probleem van b.v. de kleurling en de blanke is langzaam maar zeker een kwestie geworden, waarbij de kleurling zegt: Onrecht wordt mij aangedaan, omdat ik kleurling ben. Hij zal alle factoren, die ook in een normale maatschappij ontstaan en die voor degeen, die ze ontvangt wat onaangenaam zijn, toeschrijven aan de onwil, die tegenover hem omwille van zijn huidskleur bestaat. En dan zijn er heel veel mensen, die geneigd zijn om dat te bevestigen, want ze zeggen: Ja, je hebt wel gelijk.

Maar is dat nu wel waar? 9/10 van de gevallen, die op het ogenblik worden genoemd als discriminatie tegenover groepen, berusten eenvoudig op het feit, dat deze groepen zichzelf onvolwaardig ervaren en gelijktijdig hun onvolwaardigheid niet willen erkennen. Laat mij u een voorbeeld geven:

Als je in Nederland iets slechts zegt van een Jood (en je bent zelf geen Jood, dat moet ik erbij zeggen), dan heb je kans dat vele Joden zich gekwetst voelen. Voelen zij zich nu gekwetst omdat ze Jood zijn of voelen zij zich gekwetst, omdat ze zelf iets anders dan Jood willen zijn? De Jood, die zich gekwetst voelt, omdat er iets wordt gezegd over Joden, is iemand die geen Jood wil zijn. Hij probeert te vergeten wat hij is.

Een Surinamer, die bezwaar maakt tegen wat er over Surinamers wordt gezegd en die zegt: "Dit is discriminatie", vergeet één ding: hij is een Surinamer, zoals een Jood een Jood is en zoals een neger een neger is. En per slot van rekening zie ik niet in waarom je wel moppen mag maken over schoonmoeders, bouwvakarbeiders, dominees en professoren, maar niet over Joden, negers of Surinamers. Hij, die zich gediscrimineerd voelt, is degene, die zelf het sterkst discrimineert. En dat begrijpt men niet.

Degenen, die zeggen dat wij in de wereld alle mensen als gelijken moeten beschouwen, hebben alleen gelijk, indien ze het nader omschrijven. Wij moeten beseffen dat alle mensen in wezen gelijk zijn en moeten dan onmiddellijk bereid zijn om een differentiatie in capaciteiten, in typen, in mogelijkheden te aanvaarden.

Nu zeggen degenen, die graag de hele wereld willen egaliseren: Dat is niet waar. Iedereen heeft gelijke rechten. Het lijkt een beetje op een boekje van de een of andere schrijver, die schreef: "Allen zijn gelijk, maar sommigen zijn meer gelijk dan anderen." Waarmee ik maar wil zeggen: Er zal altijd een verschil in mensen zijn, dat door karaktereigenschappen, capaciteiten, lichaamskracht, lichaamsbouw, sociale mogelijkheden zal worden bepaald. Dit is niet uit te roeien, dit is niet te veranderen. Dat is inherent aan elke samenleving, ook aan de menselijke. Degeen, die dus gelijkheid voor allen zegt na te streven, liegt. Want hij weet heel goed, dat hij geen gelijkheid voor allen kan bereiken. Hij zal het zichzelf niet graag toegeven. Natuurlijk, niemand zegt graag: Ik bedrieg mijzelf en de hele wereld. Maar zo is het, want iedereen weet het.

Neem nu het communisme. In het communisme van deze dagen streeft men toch zou ik zeggen naar gelijkheid. De grondslag van het communisme is gelijkheid, gebaseerd op arbeid. Daardoor zijn er niet alleen verschillen ontstaan in suprematie, waarbij verschillende landen (b.v. China en Rusland) de baas willen spelen, maar er zijn ook standen ontstaan. Wist u, dat er tegenwoordig in praktisch alle Sovjet-landen, waarin op het ogenblik geen revolutie aan de gang is, een soort erfelijke hiërarchie is ontstaan? Je bent natuurlijk niet erfelijk partij-president; dat bestaat niet. Maar degene, die partij-president is, zal zijn kinderen die opvoeding kunnen geven en die relaties kunnen verschaffen, waardoor ze altijd in de partij een belangrijke plaats zullen innemen. De gewone ar-

beider kan dat niet. Met andere woorden: we zitten eigenlijk in de buurt van een marxistisch-leninistisch feudalisme, met landheren uit de goede families, die bepaalde gebieden van industrie en arbeid regeren. Dat is natuurlijk niet leuk om te zeggen, maar zo is het. En als dit zelfs in Sovjet-landen kan bestaan, dan moet het in elk ander land eveneens zo zijn.

Nederland is geen werkelijke democratie; het is een standenmaatschappij. Engeland - precies hetzelfde. Amerika - dito dito. In sommige landen kun je het gemakkelijker zien: b.v. Spanje en Portugal. Daar valt het op, dat er bepaalde groepen zijn, die boven de andere staan. Hier in Nederland zie je het niet zo gemakkelijk. En dat is heel begrijpelijk.

Minister Beernink woont in een doodgewoon huis; een heel goedkoop huis zelfs. En vele andere ministers en Kamerleden zijn heel gewone mensen. Heel veel hoge ambtenaren zijn doodgewone mensen. En niemand zal precies kunnen zien waar nu eigenlijk het verschil in ligt. Er zitten twee ambtenaren naast elkaar, allebei even hoog. En toch, de een kan bepalen wat er gebeurt, de ander niet. Hoe komt dat? Wel, de een hoort - goed gecamoufleerd - tot een soort dynastie van ambtenaren. En als die ambtenaren zeggen wat de minister moet zeggen, dan zegt de minister wat de ambtenaren zeggen dat de minister moet zeggen. Zo is het ook nog eens een keer.

De minister zegt niet altijd wat hij zelf wil zeggen. Hij zegt heel vaak dat, wat ambtenaren zeggen dat hij moet zeggen. Maar niet alle ambtenaren zeggen wat de minister moet zeggen; slechts enkele ambtenaren zeggen andere ambtenaren wat zij moeten zeggen aan de minister, dat de minister moet zeggen aan het volk. En denkt u niet dat dit alleen hier zo is.

Als ik u zou vertellen, dat een van de machtigste lobby's in Washington die van de Cosa Nostra is, dan zoudt u ongelovig de schouders ophalen. Toch is het waar. Want Cosa Nostra beheert een aantal industrieën en heeft invloed op bepaalde vakbonden; en via de lobbyisten van die groepen kunnen ze heel veel doen in de Senaat. Dat mag natuurlijk niet algemeen erkend worden.

Ik geloof, dat de grote fout van deze wereld is, dat ze niet beseft wat er eigenlijk aan de gang is. Nu komen er steeds meer mensen, die niet weten wat er aan de gang is, maar die wel weten dat, wat er ergens gebeurt, toch niet goed kan zijn, ook al weten ze niet wat het is. En daar begint het stekelig te worden.

Er zijn op het ogenblik in Nederland stakers, die staken tegen de wil van de vakbond in. Die stakers hebben gelijk dat ze staken, indien ze tenminste dat wat voor hen werd bereikt vergelijken met datgene, wat die vakbond voor andere grotere, meeromvattende groepen heeft bereikt. Ze staan volledig in hun recht. Deze stakers krijgen dan ook wel hun recht. De vakbond kan niet "neen" zeggen; dan zou hij in het ongelijk staan. Maar degenen, die aanleiding tot de staking zijn geweest, zullen ontdekken dat verder elke medewerking en hulp aan hen worden gestaakt; m.a.w. die worden beentje gelicht. Dat gebeurt niet alleen hier, dat gebeurt overal.

Dan wordt het ook duidelijker, waarom je eigenlijk in deze wereld op het ogenblik nergens peil op kunt trekken. Het gaat erom al die mensen, die ontevreden zijn - hoe dan ook - op de een of andere manier in het gareel te krijgen. En als De Gaulle niet met geweld tegen zijn studenten op kan, dan zal hij nieuwe universiteiten bouwen, zelfs als het land geen cent over heeft om een weg in orde te laten maken of een ambtenaar zijn salaris uit te betalen. Want alleen zo kan hij immers zijn macht handhaven. En daar ligt geloof ik wel het essentiële van wat wij vanavond moeten bespreken.

Ik ben natuurlijk geen groot politicus; maar ik zou toch willen opmerken: We moeten uitgaan van een geestelijke zowel als materiële onrust, die over de hele wereld bestaat. De oorzaken en achtergronden daarvan heb ik vaag aangeduid in het voorgaande. Wat zou de geest nu daarmee kunnen doen? Dat is ook belangrijk.

De Witte Broederschap b.v. is nog steeds druk aan het werk. Het is nog wel het programma van het vorige jaar; maar ze weten wat ze doen en dat gaat heus het hele jaar door en waarschijnlijk nog langer. Wat is de methode, waarmee je dit alles op een gegeven ogenblik kunt oplossen? Kijk, het is vaak zo:

Om b.v. een redelijke handel met een schijnconcurrentie te handhaven, waardoor producten en prijzen voor de verbruiker aannemelijk blijven, moet men een groot aantal samenwerkende firma's hebben, die echter een eigen gebied hebben. Ze moeten op handelsterrein dus ver van elkaar af zitten. Op het ogenblik nu, dat de mogelijkheid van zo'n onderhandse samenwerking wordt aangetast, ontstaat er wat men noemt een concentratie. U noemt dat waarschijnlijk de fusiedwang. Maar ja, als je teveel fuseert, ontstaat er toch wel een vorm van kernreactie. Als je teveel waarden samenbrengt op één terrein, dan zijn die waarden topzwaar geworden. Ze gaan te duidelijk naar buiten toe als eenheid optreden en daardoor trekt hetgeen zij doen veel meer de aandacht, terwijl door het ontbreken van de schijn van concurrentie gelijktijdig de betrouwbaarheid in de ogen van anderen afneemt. Mag ik het zo zeggen:

Er is ergens een legertje dat oorlog speelt. Ze bezetten een vijandelijk gebied en daarbij 30 dorpen, ieder met 100 man. Ze kunnen die dorpen wel niet uit, maar daarin is voor die 100 man voor 3 maanden genoeg te eten. Maar nu wordt één dorp in het bijzonder bedreigd. Dat steunpunt moet behouden blijven. Ze nemen overal 50 man weg en brengen die naar dat ene dorpje. Wat gebeurt er? In dat dorpje is opeens niet genoeg eten meer, alleen nog maar voor enkele dagen. Na 14 dagen is er niets meer te eten. Kan men de communicatie dan verder storen, zodat men ook geen eten uit de andere dorpen kan aanvoeren, dan is dat dorp verloren, omdat het te sterk wordt verdedigd.

Er zijn machten in deze wereld, die van alle kanten worden aangevallen. Aangevallen b.v. doordat mensen zeggen: Wij interesseren ons niet meer voor jullie idealen van burgerlijk leven, van een eigen huisje, een eigen ditje en datje; we willen eenvoudig vrij en gelukkig zijn. Dat is een aanval. Men moet zich dan verdedigen. Men moet dus proberen om een moraal op te bouwen, waarmee die groep wordt onderdrukt. En - als het even kan - daarbij economisch en maatschappelijk pressie uitoefenen. Maar gelijktijdig komt er een andere groep die zegt: Hoor eens, de manier waarop jullie ons misbruiken door meer geld uit te geven, terwijl je ons gelijktijdig minder geeft, bevalt ons niet. Wij nemen dat niet. Dan wordt het lastig. En nu zijn er niet twee van die punten, maar wel 100 verschillende facetten te vinden, zelfs in uw eigen land, waarin die ontevredenheid op een totaal ander terrein dezelfde groeperingen in het nauw brengt.

Nu komt er op een gegeven ogenblik een aanval. Die kan politiek zijn; laten we zeggen van D. 66. Dan moet D. 66 dus worden ingekapseld; desnoods geef je hun wat, maar je moet hen onschadelijk maken. Misschien lukt dat. Maar gelijktijdig is daardoor de mogelijkheid om elders meer mensen te winnen, om homogeniteit te verkrijgen, verminderd. De geest probeert deze aanvallen van alle kanten tegelijk mogelijk te maken.

In Italië heeft u ook zo iets. Dat de paus daar iets heeft gezegd over de pil, heeft in Italië heus niet zoveel opzien gebaard als u misschien aan de hand van de Nederlandse pers zou denken. In Nederland zijn er weinig katholieken. Dus zijn er veel mensen, die zich druk kunnen maken over hetgeen de katholieken wordt aangedaan. Katholieken zijn in Nederland een zeer zwijgzame minderheid, die ongeacht de schijnbare eenheid des geloofs door de grote verscheidenheid der opinies woordloos zijn - als katholieken. Maar in Italië is dat anders. Daar zou een dergelijk decreet van de paus op den duur aanvaardbaar worden ondanks alles. Maar laat nu eens een bisschop tegen een priester optreden. Dan kan de priester het opgeven, maar daarmee is een aanval gelanceerd tegen de autocratie in de kerk van een andere zijde. En naarmate die aanvallen talrijker worden, zal de kerk in Italië en ook in Spanje zich zo moeten verdedigen. Maar om zich te verdedigen moet zij het totaal van haar zeggenschap op één terrein bijzonder sterk uitdrukken. En dan kan ze er weer niet op letten wat er aan de andere kant gebeurt.

De geest maakt nu van de huidige situatie gebruik om in de heersende onrust bepaalde te eenzijdige ontwikkelingen onmogelijk te maken.

Nu is het natuurlijk ook nog zo, dat de mens zelf geneigd is om die eenzijdigheid te bevorderen. Een mens is gemakzuchtig; en als gemakzuchtige is hij ook eenzijdig. In zijn eenzijdigheid verloochent hij een groot deel van zichzelf en

voelt zich daardoor gefrustreerd. Die frustratie kan hij dan weer gebruiken om anderen zijn oorspronkelijke eenzijdigheid op te dringen. Als de mens dit doet, kan de geest nooit proberen die eenzijdigheid ongedaan te maken. Maar zij kan wel trachten de machtsconcentraties, die eenzijdigheid aan mensen kunnen opleggen met grotere zeggenschap, machteloos te maken.

Nu zult u zeggen: Dat is heel aardig, maar waarom komt die geest dan niet met helderziendheid e.d. Ach, dat is begrijpelijk. Alle mensen zijn natuurlijk wel ergens gelijk, maar in intellect verschillen ze nogal veel. Mensen van schijnbaar gelijke stand en een gelijk beroep verschillen zeer sterk in scherpzinnigheid van denken, snelheid van reactie en al wat erbij komt. Dan is het ook zo, dat deze verschillen op zich het onmogelijk maken om een algemene geestelijke ontplooiing en ontwikkeling te geven, die voor alle mensen gelijk is en daardoor een gelijke vrijwording betekent. Parafrazerend wat ik daarnet al heb geciteerd: dan zullen alle mensen misschien geestelijk vrij worden, maar sommigen zullen meer vrij zijn dan anderen. En als sommigen meer vrij zijn dan anderen, zijn anderen meer gebonden dan sommigen. En dat betekent, dat er ook een ongelijkheid bestaat. Geestelijk kun je dus niet ingrijpen in de totaliteit, maar alleen op zuiver individueel vlak.

Je kunt proberen een mens verder te helpen in een zuiver persoonlijke richting, maar je kunt nooit zeggen: We gaan een groot aantal mensen op gelijke wijze geestelijk vrij maken. Want daarmee zouden we in feite een pressiegroep opbouwen, terwijl we juist bezig zijn om die groepen te frustreren en af te breken.

Nu vraagt u zich waarschijnlijk af, of dit alles dan ook nog betrekking heeft op de werkelijke problemen van vandaag. Zeker. Aanvallen op de verschillende wereldvaluta (door de geest mede een beetje gestimuleerd hier en daar) hebben ten gevolge dat de heerschappij van het denkbeeldig bezit (zoals goud en andere dingen die geen reëel praktische waarde hebben) wordt aangevallen. En dat betekent weer, dat er dus een verandering in machtsverhoudingen ontstaat, waardoor zeer vele - zullen wij zeggen - families, die zeer grote liquide middelen hebben en daardoor eigenlijk als geldgevers buitengewoon belangrijk zijn, buiten spel komen te staan.

In Nederland wordt $\frac{3}{4}$ van het zakenleven beheerst door de banken. Verder ongeveer 7 % van de woningbouw, ongeveer 25 % van de kleinhandel. Maar dat kan alleen, zolang de banken de beschikking hebben over een ruilmiddel, dat door iedereen als noodzakelijk, waardevast wordt beschouwd. Maar zodra er een scherpe fluctuatie komt in de waarde van deze ruilmiddelen, dan wordt het veel moeilijker om internationale contracten af te sluiten. Want je zegt vandaag: Ik lever het tegen die prijs, maar morgen blijkt dat het maar $\frac{1}{3}$ is van hetgeen je hebt bedoord, of misschien het vijfvoudige, als je geluk hebt. Het wordt dus meer speculatief.

Binnenslands is het ook al precies eender. Wanneer nl. de muntwaarde daalt - zoals u in deze tijd bemerkt - dan stijgen de lonen. En aangezien de muntwaarde (de koopkracht per gulden) veel geringer is geworden door de verschillende maatregelen van de regering en andere omstandigheden, krijgen we een zeer scherpe loonstijging. Dat zou dus betekenen, dat op een gegeven ogenblik de banken harde guldens gaan uitlenen en er zachte voor terugkrijgen. En dat zou weer betekenen, dat hun imperium dus steeds wankeler wordt. Ze krijgen wel meer, maar ze kunnen er minder mee doen. En zodra banken in precies dezelfde situatie komen te verkeren als een gewone burger, die spaarcentjes heeft, dan moeten die banken afstand doen van hun neiging om alles te dirigeren.

Het dirigistisch optreden van de banken is veel sterker dan u denkt. Kunnen ze dat dirigeren afleren, dan zal een vrijere economische ontwikkeling kunnen ontstaan. En bij die vrijere economische ontwikkeling zullen vreemd genoeg ook de kleineren weer eens aan bod kunnen komen. Want nu hebben de groteren heel vaak in verhouding geringe liquide middelen, maar door hun groot bezit zeer grote bankcredieten. En daarmee kunnen ze alles doen. Op het ogenblik, dat dat er niet meer is, kan de kleine man weer concurreren, indien het gaat om prestatie en niet alleen maar om aanwezige bezitswaarden; indien het

niet alleen meer gaat om waardevaste munten, maar in feite om processen, dan krijgt de kleine man weer een kans. Een zekere liberalisatie. Want het is ook nog zo, dat op het ogenblik de grote corporaties van de arbeidskracht-verkopers (NVV b.v.) en de grote corporaties van product-verkopers gezamenlijk een ieder, die daar tussenin zit, langzaam maar zeker fijn wrijven. En toch zit de grootste mogelijkheid van reactie en ontwikkeling vreemd genoeg in de middenstand.

Gaat u dat maar eens na bij uw regeerders. Behalve degenen, die tot de elite van het land behoren, blijken zij die werkelijk iets betekenen heel vaak middenstanders te zijn van origine. Dat is niet voor niets. Zou je die wegnemen, dan zou je een belangrijk deel wegnemen. Dat geldt niet alleen in uw land maar overal. We hebben geen behoefte aan adel met pretenties of aan mensen, die trots zijn op hun oude familie, zoals b.v. in Argentinië, Chili of elders. Die mensen hebben dus wel een idee van macht en van waardigheid en ze zijn ontzettend zelfbewust, maar ze hebben meestal niet het verstand, dat erbij nodig is. Ze hebben de woorden, maar niet de mogelijkheid om scherp te zien en aan die woorden een achtergrond te geven. Dan is het dus zo, dat ook in die landen mensen, die eigenlijk middenstand zijn, die op het ogenblik net iets te groot zijn voor het servet en veel te klein voor het tafellaken, eigenlijk naar boven moeten komen. En dat kan alleen door die aantasting.

U zult begrijpen, dat het daardoor voor ons in de geest belangrijk is om deze verdeeldheid, deze aanvalstactiek, waarover ik sprak, op elk terrein zoveel mogelijk voort te zetten. Misschien kan ik hier ook enkele kleine regels geven:

1. Degeen, die gelooft wat een instantie zegt, is dwaas genoeg om te verdienen wat hij krijgt.
2. Degeen, die strijdt voor hetgeen hij ziet als zijn recht, zal altijd sterker en beter worden zelfs als hij in eerste instantie schijnt te verliezen.
3. Degeen, die voor zichzelf zoekt naar een daadwerkelijke uitweg voor zijn gevoelens van ontevredenheid en frustraties, zal het niet gemakkelijk hebben; maar hij zal toch de kans hebben iets werkelijk te presteren. Degenen, die proberen hun frustraties weg te praten, bereiken slechts dat zij door anderen worden misbruikt voor doeleinden, die zij zelf niet meer beseffen. Daarom is het zo, dat geestelijk de ontwikkeling van een zelfstandigheid in de mens zeer belangrijk is en gelijktijdig ook een wantrouwen tegen alle te grote en te sterke groeperingen.

Het zoeken naar de verdeeldheid is geestelijk de oplossing, omdat alleen hierdoor de nodige diversiteit kan worden verkregen, waardoor een werkelijke ontwikkeling, geestelijk en anderszins, mogelijk wordt.

Het is ook zo, dat geestelijke inwijdingen op het ogenblik zeer belangrijk zijn, maar alleen kunnen worden gegeven aan diegenen, die zich kunnen onthouden van een missioneringsdrang. En aangezien de meeste mensen met geestelijke pretenties zich voelen als gezondenen, een soort gedelegeerden Gods aan het hof der mensheid, blijkt dat de inwijding vaak sterk beperkt moet worden en dat vooral de geestelijke capaciteiten beperkt en eenvoudig gehouden moeten worden, voor zover je die kunt geven. Wat de mens dan zelf verder ontwikkelt, is zijn zaak.

Misschien vindt u dat ik te weinig aan politiek doe. Misschien vindt u ook dat ik te weinig zeg over de recente ontwikkelingen. Maar vergeet één ding niet: die ontwikkelingen zijn inderdaad recent. Ik ga het even opsommen.

Zuid-Amerika. Op het ogenblik liefst drie afzonderlijke revolutionaire processen aan de gang, waarvan er één binnen enkele weken, de andere toch zeker binnen anderhalve maand tot uiting zullen komen, voortgekomen uit deze kleine groepen. Ze worden waarschijnlijk door hun verdeeldheid verslagen, maar dit betekent slechts een versterking van de aanval op de onrechtmatige vormen van beheersing, die er bestaan.

In Nederland staan er ook weer wat rellen voor de deur. U heeft misschien nog een stakinkje extra hier of daar te goed. Maar ik geloof, dat het meest belangrijke wel zal zijn: een toenemend sterke agitatie (ik denk, dat die oor-

spronkelijk komt van de rechtse jongeren), waarmee men probeert een al te grote linksgerichtheid eindelijk een beetje te beteugelen. Ik geloof niet, dat de rechtse jongeren gelijk hebben; de linkse hebben het ook niet. Maar door deze tegenstand zal men eindelijk genoopt worden zijn werkelijk gezicht te laten zien; en dat is heel belangrijk. Want slechts waar de werkelijkheid wordt geuit, zullen andere mensen in vrijheid kunnen beslissen. U zult deze werkingen nog zien binnen drie maanden.

U zult in de kerk (ook in Nederland in de Roomse kerk en in de andere kerken; het is dus niet alleen een kwestie van Rome) een groot aantal grotere en kleinere gezagscrises zien, waarbij de verschillen tussen wat men orthodox en liberaal noemt steeds scherper naar buiten komen en waarbij steeds meer van hun onderlinge geschilpunten in de openbaarheid worden gebracht. Hierdoor zullen gelovigen ongetwijfeld verward raken, maar ze zullen dan ook worden genoopt eindelijk te bepalen wat de waarde van het geloof voor hen is en wat dit geloof inhoudt. Hierdoor kan het geloof ten slotte een nieuwe en betere functie krijgen. Dat is op het ogenblik aan de gang. Het loopt nog wel $1\frac{1}{2}$ jaar, maar ik denk dat enkele spectaculaire uitingen daarvan verwacht kunnen worden aan het einde van februari en half mei. U zult er heus van opkijken wat daar allemaal nog wordt gezegd. Hoe ze zelfs hier in de raad van kerken elkaar op een gegeven ogenblik op zeer christelijke wijze te lijf gaan, zelfs bijna met meer dan woorden. Het lijkt wel, of de Hervormden en Gereformeerden langzaam maar zeker iets voelen voor Feyenoord: geen woorden maar daden. Dat is volgens u misschien overdreven, maar het hangt allemaal samen met de dingen, die ik u heb verteld.

De eerste regels, waarin ik iets heb gezegd over die onoprechtheden zijn kenmerkend voor de aard van de geschillen, die nu gaan optreden. Van de economische aanvallen, daar moet u niet gek van staan te kijken, als u hoort dat in Nederland politiek alle zeilen worden bij gezet om een bestedingsbeperking te halen, die niet haalbaar blijkt te zijn en daardoor er een verzet komt tegen allerhande maatregelen van de regering, waardoor in sommige gevallen kopersstakingen ontstaan, in andere gevallen stakingen, betogingen en misschien zelfs hier en daar plunderingen. Dat laatste zal wel wachten tot oktober.

Het hele jaar wordt gekenmerkt door dit verzet. Daarbij zijn alle groepen, die wat proberen te doen en die ingrijpen, anders. Er zijn een hoop lawaaitrapers bij, er zijn idealisten bij, er zijn linksen en rechtsen, maar daardoor wordt ten slotte de situatie voor iedereen zo gepresenteerd, dat men er niet meer omheen kan. De zelfmisleiding wordt heel erg moeilijk, als je voortdurend met je neus midden in de soep zit. Het is gemakkelijk te zeggen: Als ze vechten in Amsterdam, dan ga ik maar eens een uitje maken naar Tilburg. Maar ja, als er dan in Tilburg ook ruzie is, dan ben je wel de sigaar. Je kunt dan niet meer uitwijken voor die geschillen. Je moet erover nadenken, wat er aan te doen is. En dat ligt niet alleen in de macht, want die zal niet voldoende zijn. Dus ligt het in het vinden van de oorzaak. En waar ligt die oorzaak?

Wat er in Nederland gebeurt, gebeurt ook in Frankrijk. In Engeland krijgt Wilson het heel erg moeilijk op precies dezelfde manier. Evenzo wordt het lastig in Duitsland, waar ze ook niet alles meer nemen. Zelfs in Oost-Duitsland, in dit toch zo "perfect geleid regiem" zult u ontdekken, dat het voor Ulbricht en de zijnen moeilijk wordt. Niet omdat men die perfecte orthodoxe, bijna stalinistische partij-discipline wenst aan te tasten, maar omdat er een verschil schijnt te zijn tussen de stalinistische discipline voor de ene groep en voor de andere; en dat nemen ze niet meer.

In Rusland moeilijkheden. In Amerika moeilijkheden. Allemaal vanuit ditzelfde beginsel. Dit is de basis van wat er gaat gebeuren. Want het is ook nog eens een keer zo, dat je de mensen lang kunt bedriegen, maar dat hoe langer je ze hebt bedrogen, des te nijziger ze worden, als ze wakker schrikken. En veel mensen zullen wakker schrikken in deze tijd; op allerhand terrein. Dat kan voor sommigen misschien droevig zijn. Vele mensen, die het goed hebben bedoeld en het alleen maar verkeerd hebben gedaan, zullen ook klappen krijgen, natuurlijk. En ook onschuldigen. Maar daarvoor krijgt men dan iets van die rechtlijnige vrijheid, die nodig is.

Ik heb niet voor niets gezegd: Een partij is een groepering, die een eenheid van bestreving voor een geheel volk nastreeft en dáárom de verdeeldheid bevordert, aangezien alleen door verdeeldheid de partij kan groeien.

U heeft misschien wel eens opgemerkt, dat de partij die de meeste winst maakt altijd oppositie-partij is. Hoe komt dat? Omdat die in staat is om de nadruk te leggen op tegenstellingen, om op zere plekken te wijzen. Dat kan een regerende partij niet. Een partij groeit dus en zegt: Wij willen de eenheid, we willen alles juist krijgen, maar we kunnen dat alleen doen door iets anders af te breken. Iets, wat alleen kan leven door iets anders af te breken is in feite niet gezond, geestelijk gezien. Daarom zal men moeten komen tot een eenheid, die niet gebaseerd is op verschillen van inzicht, maar op overeenkomsten van inzicht. Men zal moeten komen tot een wijze van optreden en handelen, die niet voortkomt uit het beheersen van de tegenstand, maar uit het opheffen van de tegenstand door het vinden van een modus vivendi; een eenheid, waarin men allen samen kan gaan.

Het zal waarschijnlijk wel niet zover komen, dat de Amsterdamse politie met spandoeken gaat meelopen in een optocht van anti-Viet-Nam betogers of iets dergelijks. En ik zie het hier ook helemaal nog niet zo ver komen, dat de Haagse politie knolsmerissen met vlaggen inzet om demonstratief te zwaaien tegen de Amerikaanse ambassade of misschien zelfs mee op te trekken om te protesteren tegen de onjuiste salarisverhoging van de Tweede Kamerleden. Toch zou het zover moeten komen. Niet omdat de zaken die ik noem zo belangrijk zijn, maar omdat het erom zou moeten gaan: wat bindt ons samen? Indien allen gezamenlijk en toch een ieder met zijn eigen leuze zou demonstreren, dan zou er een mentaliteit ontstaan, waarbij de leuze gaat plaatsmaken voor een gedachte. En dat is zeer belangrijk.

Dit komende jaar geeft u langzamerhand de verwording van de leuze te zien en daardoor de toenemende belangrijkheid van verstandhouding en begrippen. Daarom meen ik, dat mijn onderwerp van heden - hoe u er verder ook over denkt - zeker betrekking heeft op actuele ontwikkelingen.

NOOT.

Gevraagd naar de juiste wijze van denken en handelen in deze tijd, meen ik dit als volgt te mogen formuleren:

1. Een ieder, die wijst op tegenstellingen, is onaanvaardbaar. Richt u alleen op diegenen, die wijzen op punten van overeenkomst en mogelijkheden van samenwerking.
2. Wijs elke absolute machtsuitoefening en elk absoluut gezag af, eveneens elke poging om met geweld iets te bereiken. Tracht daarentegen al datgene, wat samenwerking en eenheid betreft, te bevorderen.
3. Tracht nooit rond u een groep van gelijkdenkenden te verzamelen. Sluit u hoogstens aan bij een groep gelijkdenkenden, zolang zij u niet vertellen wat u moet denken en doen.
4. Besef, dat $3/4$ van hetgeen er rond u bestaat misleidend is en dat $3/4$ van het beeld, dat u van de wereld krijgt, op het ogenblik is opgebouwd uit al dan niet bewust veroorzaakte illusies. Beperk u daarom tot datgene, wat ligt binnen uw begrip, mogelijkheden en rede.
5. Zoek niet uzelf te bevoordelen. Probeer niet anderen ten koste van uzelf te bevoordelen, maar probeer ervoor te zorgen, dat het u allen even goed gaat, zonder dat iemand daarvoor verplichtigen kent of offers moet brengen. Door dit na te streven zult u - al brengt u dan in feite wel eens een offer en zult u wel eens tekort komen - bereiken, dat u de mensen in uw tijd beter begrijpt en daardoor weet, hoe u beter en juist kunt handelen en zelfs gelukkiger kunt leven.

DE VERANDERING VAN DE WETENSCHAP.

Er is een tijd geweest, dat wetenschap werd bedreven door eenlingen. Als wij nagaan hoe in het verleden de meest opvallende ontdekkingen tot stand zijn gekomen, dan vinden we steeds weer ergens ofwel de gedreven onderzoeker, dan wel de gentleman-wetenschapsman, die in zijn vrije tijd of misschien dank zij zijn bezit experimenten uitvoerde, belangrijke ontdekkingen deed en daarmee de wereld wist te verrijken. Er werden vele onderzoekingen onafhankelijk van elkaar gedaan en meestal werden de resultaten in verschillende delen van de wereld geduplicateerd, maar er was altijd een nieuwe en persoonlijke aanpak, een nieuwe en persoonlijke ontwikkeling.

Langzaam maar zeker echter werd het onderzoek steeds complexer en meer georganiseerd. Een laboratorium, dat eens in een vertrek van een woning goed en ruim kon worden gehuisvest, werd langzamerhand een afzonderlijk fabrieksgebouw. En de werkelijke wetenschap werd een samenwerking van zeer velen, waardoor het persoonlijk initiatief en de vrijheid van onderzoek steeds verder werden teruggedrongen. De wetenschap distancieerde zich eigenlijk van de menselijke beweging.

Was in het verleden de menselijke weetgierigheid, maar zeker ook de beweging met de problemen van het menselijk bestaan de oorzaak, dat vele onderzoekingen werden volvoerd en vele ontdekkingen gedaan, langzaam maar zeker heeft de wetenschap zich afgezonderd en zelfs de toegang tot een "heilige der heiligen", tot een laboratorium moet worden verworven met aparte formulieren, waarop de kennis is vastgelegd, die men volgens de voorschriften heeft verkregen. Hiermede is de gehele aard van wetenschap en wetenschappelijk onderzoek aan het veranderen.

Wij hebben een tijd gehad, dat er een soort Vrijmetselarij ontstond tussen de wetenschapsmensen. Zelfs nu bestaat die in zekere zin nog, want reeds vóór de tweede wereldoorlog was bekend dat er werd gecorrespondeerd - en vrij gecorrespondeerd - tussen Amerikaanse, Engelse, Duitse en Russische onderzoekers. Tegenwoordig is dit steeds minder het geval, dat wil ik er onmiddellijk bij zeggen. Men kwam tot een industrie, die wetenschap heet.

Het is het doel van bijna elke staat in deze dagen om een zo groot mogelijk aantal wetenschappelijke onderzoekers op te leiden. Maar een opleiding door de staat (voor een groot gedeelte op kosten van die staat) impliceert een eenzijdige opleiding; en wel volgens de doelstellingen en belangen van die staat. Hiertegen kunnen studenten en degenen, die hun les moeten geven, in feite weinig doen. Een student kan alleen verzekerd zijn van een werkkring, die enigszins een beloning kan zijn voor de vele tijd, die hij aan de studie heeft moeten spenderen, indien hij bereid is zijn totale denken en zoeken te richten op datgene, wat de maatschappij van hem verlangt. Hierdoor is er een distancieering ontstaan van persoonlijk leven en onderzoek.

De wetenschapsmens van eens was iemand, die eigenlijk de hele dag wetenschapsman was en wiens familieleden a.h.w. als een draad door alle onderzoekingen heen liep, zelfs midden in zijn laboratorium. Voor wie de gemeenschap met wie hij werkte niet in de eerste plaats een werkteam was, maar een familie, zoals b.v. Edison ons duidelijk maakte in zijn verhouding tot al zijn helpers.

Men staat nu los. Men heeft de wetenschappelijke werkkring en daarnaast misschien ook nog een persoonlijke wetenschappelijke belangstelling. Maar die laatste komt op de tweede plaats. Een persoonlijke ontdekking, een persoonlijke bevordering van het wetenschappelijke is haast niet mogelijk. Daar komt nog bij, dat een wetenschapsman, die in een groot laboratorium werkt tegenwoordig over het algemeen gebonden is. Dat wil zeggen: hij mag zijn uitvindingen en ontdekkingen niet zonder meer (zonder goedkeuring van zijn werkgever) publiceren. Hij mag bepaalde patenten niet voor zichzelf gebruiken of aanvragen, ook als hij de dingen waarvoor de octrooi-aanvraag geldt buiten zijn normale werktijd heeft kunnen vervaardigen. Kortom, hij heeft weinig reden meer om zelfstandig te zijn. Dit heeft geleid tot het ontstaan van enkele algemeen erkende wetenschapspauzen;

mensen, die op hun gebied worden beschouwd als de grootsten, of ze het zijn of niet. En dezen stellen nu de maatstaven vast, waarlangs elke wetenschapsman in feite zal moeten streven.

Hier door komen enorme vertragingen voor. Om u een klein voorbeeld hiervan te geven:

Kankeronderzoek. 1932: veronderstelling t.a.v. in het bloed aanwezige kankerbevorderende stoffen. In Engeland een theorie ontrent de wijze, waarop celverval en de eigenaardige celverwildering tot stand komt. De feiten, die toen werden ontdekt, worden eerst in deze dagen wetenschappelijk aanvaard. Dat betekent, dat de bestrijding van een ziekte als kanker in feite tenminste 20 jaar ten achter is bij het mogelijke. Dit komt omdat degenen, die in het kankeronderzoek het meest te zeggen hadden, de mensen waren van radium-therapieën, bestralingstherapieën. Zij waren de grote experts, samen met de chirurgen. Degenen, die dit meer biologisch wilden benaderen, stonden er dus buiten. Daardoor werd hun niet de aandacht gegeven, die zij eigenlijk verdienden; ja, werden hun vaak de faciliteiten geweigerd, die zij nodig hadden om de juistheid van hun stellingen klinisch te bewijzen.

Ik wil u een ander voorbeeld geven:

De eerste transistor werd vervaardigd in Duitsland in het jaar 1917. Deze transistor was in vergelijking met wat er nu wordt gebruikt zeer grof, ruw en dik. Zij werd echter eenvoudig terzijde gezet. Er was toen weinig belangstelling voor. Ze is een ogenblik geproduceerd in 1928 en wel als een vervangend element in kristalontvangers. Maar ook daar werd een verdere fabricage (overigens door de Siemens-Halske A.G.) stopgezet.

De germanium-diode en enkele andere transistortypen werden wederom vervaardigd in het jaar 1939, maar als niet rendabel terzijde gesteld. Alleen de germanium-diode werd verder gefabriceerd, ook gedurende de gehele oorlogstijd. De beginselen, die uit de tijd van de eerste wereldoorlog stonden, hadden onder-tussen in Amerika hernieuwde aandacht gekregen, omdat men nu zocht naar alle middelen tot vernieuwing. Hierdoor ontstonden in de Ver. Staten de eerste transistors. Deze transistor werd een meer algemeen gebruikt element in de opbouw van radio-apparaten etc.

Waarom heeft men dit afgewezen? Heel eenvoudig: Men had geen behoefte aan de transistor, toen de eerste ontdekking plaatsvond. Men wilde toen ont-vangapparaten hebben en daarvoor had men buizen nodig. De ontwikkeling van buizen liep samen met die van zenders. Commercieel belang. De productie ervan was in die tijd in verhouding kostbaar. Toen men later wederom kwam met de germa-nium-diode, werd die als een speelgoed vervaardigd, maar niet verder uitgebreid en onderzocht om de doodeenvoudige reden, dat men bezig was met het ontwerpen van nieuwe heterodyne radiotypen. Dat was commercieel interessanter.

In Duitsland heeft men in de oorlog het onderzoek naar transistors te laat voortgezet om er enig nut van te hebben, (ofschoon ik wel moet opmerken, dan enkele thans gebruikte experimentele transistors van Duitse en niet van Amerikaanse origine zijn) eenvoudig omdat men dus niet wist wat men ernee moest beginnen. Men beschikte niet over de technische mogelijkheden om er gebruik van te maken.

De uitvinders werden op een zijspoor gerangeerd. Hetzelfde zou ongetwijfeld gebeurd zijn in de Ver. Staten en Engeland, indien men daar niet de behoefte had gehad aan een lichtere, gemakkelijker vervoerbare en vooral ook moeilijk kwets-bare apparatuur. Eerst de toenemende behoefte aan miniatuur-units voor aller-hande elektronische apparaten hebben ertoe geleid, dat de transistor-techniek verder werd uitgewerkt. Achterstand: gemiddeld genomen ruim 40 jaar.

Ik geef hier twee voorbeelden van twee verschillende takken van onderzoek. Ik zou natuurlijk veel verder kunnen gaan.

Op het ogenblik worden er proeven genomen t.a.v. kernfusie. Ik zou erop willen wijzen, dat dergelijke onderzoekingen op staatsbevel werden afgebroken in het jaar 1941; en wel in de Ver. Staten waar in het Manhattan-project mo-gelijkheden hiertoe werden ontdekt. De gegevens werden als diep-geheim weggenomen en weggesloten. En zelfs naar een bespreken van deze gegevens was uit de aard der zaak de geleerden verboden. Het overlijden van twee van deze geleerden tij-

dens het project heeft een vertraging in kernfusie-onderzoek veroorzaakt van tenminste 10 jaren. Men had toen behoefte aan een bom. Hoe, dat kon niet schelen.

Als wij zien hoe de wetenschap steeds meer wordt geketend aan wat men noemt de maatschappelijke belangen, dan kunnen we ook begrijpen, dat ze op zichzelf een soort orthodoxe godsdienst wordt. In de wetenschap is geen plaats meer voor de "wildcatter", de man die eenvoudig experimenteert, totdat hij iets nieuws vindt. Er is in feite niet eens plaats voor de amateur-onderzoeker. En als die dan door vele resultaten eindelijk duidelijk maakt, dat hij wat betekent, dan probeert men hem nog steeds af te schepen met kleinigheden en feitelijk uit te rangeren.

In de archeologie is in Nederland kort geleden een dergelijk proces voor de openbaarheid kenbaar geworden. Een amateur-archeoloog had een aantal ontdekkingen gedaan. Men heeft niet alleen getracht deze te desavoueren, men heeft - toen men er niet meer omheen kon - getracht ze dood te zwijgen; en toen dat ook niet lukte - o.a. door belangstelling van het buitenland - heeft men geprobeerd de persoon in kwestie eigenlijk een beetje af te schuiven. Men wenst deze man nog steeds niet als een wetenschappelijk belangrijk archeoloog te erkennen. En dat is niets nieuws.

De archeologen van het verleden hebben zelfs gelachen om Schliemann. Maar die kon tenminste z'n gang gaan. Hier had men het liefst maatregelen getroffen om een verdergaand onderzoek te belemmeren. In verschillende gevallen heeft men inderdaad getracht het onderzoek van een bepaald terrein door deze archeoloog (vergeet niet, ik spreek hier over de laatste jaren) te beletten.

Mijn eindconclusie is: De wetenschap, zoals ze op het ogenblik in haar officiële vorm bestaat, is in feite geen werkelijke wetenschap meer. Ze is niet een onderzoek naar de geheimen van het leven en van de natuur. Ze is veel meer geworden tot de productie van een aantal begerenswaardige effecten en mogelijkheden.

Daarnaast is op het ogenblik een nieuwe vorm van weten en wetenschap aan het ontstaan. Het zijn wederom de amateurs, meestal studenten, die een scholing hebben genoten op een bepaald terrein, maar die er geen zin in hebben om zich nu reeds onmiddellijk in het maatschappelijk proces in te schakelen.

Het zal u misschien niet bekend zijn, dat b.v. LSD niet, zoals men zegt, werd ontdekt door wetenschappelijke onderzoekingen en door psychologen, maar door twee studenten. (Hun professor is overigens met de eer gaan strijken.) Zoals u waarschijnlijk ook niet weet, dat LSD ook in Nederland door studenten op een betrekkelijk eenvoudige wijze werd en misschien nog wel wordt geproduceerd.

U weet waarschijnlijk ook niet, dat enkele nieuwe explosieven, die op het ogenblik als diep-geheim worden onderzocht in Nederland, het resultaat zijn van een paar studenten, die een bijzondere ontdekking deden, toen zij zochten naar een nieuwe vorm van...rookbom. En omdat die ontdekkingen toevallig bruikbaar zijn, zullen ze waarschijnlijk als militair geheim (natuurlijk in Navo- of Nato-verband) voorlopig worden geëxploiteerd. Deze jongelieden zullen waarschijnlijk een mooie baan krijgen, waarbij hun een absolute geheimhouding en een scholing van hun wetenschappelijk onderzoekingsdrift wordt opgelegd.

Overal op de wereld zijn op het ogenblik mensen aan het experimenteren. Overal zijn er sociologen, die vaste opvattingen hebben, maar gelijktijdig zijn er een groot aantal sociale gemeenschappen ontstaan, die buiten de nu gangbare maatschappij liggen.

Ik wil hier wijzen op b.v. de "flowerchildren" in Amerika, die eigenlijk al aan het verwateren zijn, maar welke eigenaardige nietsdoeners dan ook zijn gekomen tot projecten, die enigszins herinneren aan het experiment van Van Eeden; nl. gezamenlijke landbouwgemeenschappen, maar ook enkele coöperatieve werkplaatsen, die zeer lucratief blijken te zijn, al bestaan er geen vaste werktijden en geen vaste verplichtingen. Er zijn ook studenten, die deze verschijnselen registreren en het verloop van zaken gebruiken om een vergelijkingsmaatstaf te vinden tegenover de normale maatschappij.

Op soortgelijke wijze zien wij ook medisch onderzoek. Er zijn studenten, die

met allerhande stoffen experimenteren, ook met hormoonpreparaten; en die vreemd genoeg daarbij verdergaan dan de commerciële en officiële wetenschap, omdat zij niet bang zijn er iets voor op te offeren en omdat zij eigenlijk meer spelen met hun wetenschap.

Het zijn op het ogenblik de jongeren, die zich hebben losgemaakt van de gedachte, dat een team en een steriele omgeving met alle faciliteiten noodzakelijk is om wetenschappelijk iets te kunnen bereiken. Als u voorbeelden wilt hebben, wil ik u er enkele noemen.

Radio-amateurs waren eerder dan de heer Lovell met zijn uitstekende radio-telescoop op de hoogte van enkele ruimte-experimenten van de Russen.

Door een eenvoudige aanpassing, gestimuleerd door een radio-amateur, waren in Nederland in staat op gelijke wijze als de meest kostbare radio-laboratoria overal op de wereld het verkeer van een ruintesatelliet met de aarde te registreren en zelfs te ontleden.

Ik wil u eraan herinneren, dat een nieuw brandblusmiddel (een schuimmiddel) in de handel is gekomen, dat is gefabriceerd door twee 17-jarige jongens, die eens wilden experimenteren met een bepaald zeepoeder. Het product wordt tegenwoordig gebruikt voor de bestrijding van oliebranden te water, ook in Nederland.

Er zijn detergents (oplosmiddelen), vervaardigd door mensen, die helenaal niet een baan hebben of behoren bij grote concerns, ook in Nederland. Al bestrijdt men natuurlijk de waarde van deze producten, zo wordt ze toch in bijzondere gevallen reeds erkend. Alleen commerciële exploitatie daarvan is zeer moeilijk. Maar het is wel opvallend, dat aan de hand van dit detergent op het ogenblik onderzoeken worden verricht door 4 afzonderlijke laboratoria, o.a. een van de Harvard en een van de Levers. Ik wijs hier op de eenvoudige resultaten van een enkeling.

Wij zien in de handel vernieuwingen. Brutale enkelingen beginnen met wat u waarschijnlijk kent als "cash-en-carry" zaken en wat elders misschien weer anders zal heten. Zij zijn er zeker niet in geslaagd (dat heeft ook Frankrijk uitgewezen) om daarmee de gehele economie te veranderen. Maar ze hebben wel ontdekkingen gedaan, die voeren tot een andere verdeeltaktiek van het product, ja, zelfs andere vervoers- en aanvoermethoden en vooral het doorbreken van een aantal taboes, die waren gelegd t.a.v. producten en prijzen. Eenvoudige mensen, die kennelijk nieuwe economische mogelijkheden hebben gevonden en weten te exploiteren, niet ten koste maar ten bate van anderen.

De wetenschap gaat op het ogenblik weer de richting uit van de eenling. Die eenling zal niet, zoals vroeger de gentleman-onderzoeker of de gedreven onderzoeker zijn. Het zal eerder de spelende mens zijn, die in verzet tegen de discipline van de maatschappij zelf werkt, eerder om te bewijzen dat hij iets waard is dan om werkelijk resultaten te behalen. En het zijn deze resultaten, die de komende jaren zullen gaan beïnvloeden en die daarbij grote veranderingen op elk terrein waarborgen.

Ik wil enkele van die producten noemen, waarvan we in de komende 2 à 3 jaar kunnen verwachten, dat zij ontdekt door de bemoeiing van enkelingen toch - zij het dan via grote firma's - aan de handel worden prijs gegeven. Daar zijn onder:

Een nieuw type electronen-microscop, waarmee door een bijzonder procédé een zeer zuiver beeld kan worden gegeven, zelfs van vergrotingen van meer dan 500.000 maal. De vaagheid, die daarbij veelal optrad en een correctie en aanvulling van het beeld noodzakelijk maakte, is hier weggefallen, zodat het mogelijk is onmiddellijk waarnemingen te doen op zeer kleine niveaus en zelfs te komen tot de registratie van het gedrag van de complexe moleculen.

Een ander voorbeeld van ontdekkingen in de komende tijd in de handel gebracht: Een Russisch apparaat, ontwikkeld door een jeugdgroep, die dit als project had genomen; uitbreiding van de encephalograaf, echter op een zodanige wijze ontwikkeld, dat droomregistratie en beïnvloeding van hersencentra daardoor mogelijk is. Het project is op het ogenblik experimenteel in de Sovjet-Unie en Polen in gebruik en zal waarschijnlijk binnenkort ook aan de westelijke wereld worden aangeboden.

En dan ten laatste nog iets, wat u misschien wel zal verheugen te horen:

Een nieuw product waardoor het mogelijk blijkt om bier en andere alcoholica in een soort poedervorm te bereiden, waarbij bovendien geen alcoholgehalte aanwezig is, zodat - terwijl men de smaak en de voldoening heeft, die ook alcoholica geven - men in feite veel safer is, als men een glaasje op heeft.

Met deze voorbeelden - ik noemde slechts enkele - waarvan ik aanneem, dat ze nog dit jaar in de publiciteit zullen komen, heb ik hopelijk aangetoond, dat deze nieuwe, bijna speelse ontwikkeling, die buiten de officiële wetenschap omgaat, van groot belang is voor al hetgeen in deze wereld gaat gebeuren. En dat wij er rekening mee moeten houden, dat juist de kleine, onafhankelijke piraten van de wetenschap in de toekomst de grootste resultaten zullen kunnen bereiken, doordat ze niet gebonden zijn aan vaste opvattingen en regels en aan vaste belangen.

-:-

G E B O O R T E .

Uit de veilige beslotenheid van de vast-bepaalde wereld, de moederlijk klotsende zee, waarin alle dingen goed zijn, wordt door een enorme kramp en strijd het "ik" in een kille, koude wereld uitgespuwd. Geworpen in een vervreemding van alle zekerheid; in een hulpeloosheid, die zelfstandigheid noodzakelijk maakt.

Zo wordt ook de wereld van vandaag uit haar warme beslotenheid van zekerheden, van menselijke rechten en opvattingen, van heerlijke theorieën, door de krampen van deze tijd uitgespuwd in de wereld der feiten.

Het is moeilijk om te leven in de wereld der feiten. Het is moeilijk op te groeien zonder de bescherming van alle zekerheden en vaste waarden rond je. Maar kun je jezelf zijn, als je nog wordt bepaald door een milieu, dat je niet eens durft onderzoeken?

Zoals het kind onderzoekend zijn wereld leert kennen, eerst ziend dan tastend, voortdurend de relatie van het "ik" t.a.v. de omwereld opnieuw omschrijvend, zo zal de mensheid van morgen moeten zoeken; tastend, ziend, langzaam maar zeker steeds hernieuwd zichzelf definiërend t.a.v. zijn wereld om een werkelijkheid te vinden, waarin kan worden geleefd. Want de mensheid kan geen mensheid blijven. De mens kan niet waarlijk mens worden, indien hij geborgen wil blijven in de klotsende, lauwe binnenzee van ideeën en ideologieën, die alle werkelijkheid vreemd zijn. Men kan zijn God niet ontmoeten in een twiiden... in veilige geborgenheid ontrent de mogelijkheden van die God, terwijl men niet tracht de feitelijke aanwezigheid ervan te bepalen.

De mens van morgen zal zijn wereld en zijn God moeten ontmoeten, zoals ze zijn. Het zal voor velen een bittere ervaring worden. Maar is het niet groots en heerlijk in de plaats van de droom de werkelijkheid te vinden? Is het niet verheffend - ondanks de noeiite en offers, die er misschien nee gepaard gaan - eindelijk van de denkbeelden over te gaan naar de feiten? Want slechts een mens, die leeft met kosmische feiten, kan een mens zijn in de kosmische betekenis van het woord.

:--:

Abonnementen: f 17,50 p. 10 nummers
(v. leden f 12,50) (v. buitenland f 1,50 extra)
bij vooruitbetaling op giro no. 468.874
t.n.v. „O.D.V.” te 's-Gravenhage

Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15
Leidschendam Tel: 01761-5154

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN

mediamiek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verdraagzamen”
te 's-Gravenhage

I N H O U D.

FEBRUARI 1969.

14e jaargang.
Nummer 5.

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Kosmische structuur en kosmische werkingen

Gebruik van voorstellingsvermogen

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Het Koreaanse raadsel

De nieuwe Leer

Springplank

Overname uit „SLEUTELS” slechts toegestaan na
schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V.”

Vijfde Les.

KOSMISCHE STRUCTUUR EN KOSMISCHE WERKINGEN.

Als wij trachten vanuit het occultisme het heelal te bezien, dan stranden wij altijd weer op een grote hoeveelheid hemelwerelden, hellewerelden, sferen en wat dies meer zij. Toch heeft het Al een structuur. Het is soms wat moeilijk die structuur helemaal te overzien, daar zij variabel is. Daarom zou ik graag willen beginnen met een kleine vergelijking:

Het ijskristal is een vaste vorm. Zodra wij echter komen tot het sneeuw-kristal, zijn er een oneindig aantal combinaties mogelijk. De grondbestanddelen zijn dus altijd dezelfde, maar de wijze waarop ze tot uiting komen is totaal verschillend.

Zo zou men dus kunnen spreken over de structuur van het Al, daar dit heelal is opgebouwd uit een groot aantal werelden, elk met zeer verschillende eigenschappen, met zeer verschillende kwaliteiten. Vaak met een totaal ander energiegehalte, maar alle vergelijkbaar met uw eigen drie-dimensionaal stelsel.

Deze werelden beroeren elkaar niet altijd op precies dezelfde wijze. Als ik te maken heb met een hoge lichtende wereld, dan spreek ik in feite over een wereld, die een heel hoog energiegehalte heeft en op grond daarvan domineert over alle andere werelden. Dat de wezens, die daarin leven hierdoor heel andere mogelijkheden hebben dan men zich normalerwijze op uw aarde realiseert, zal duidelijk zijn; maar dat is eigenlijk voor ons op het ogenblik niet zo belangrijk. Waar het ons om gaat: die wereld kan op een gegeven moment praktisch in contact zijn met uw wereld. Zij sluit daarop a.h.w. aan. En dat betekent, dat uw eigen wereld dan een ogenblik ligt in het hart van het sneeuw-kristal, dat wij de kosmos noemen, terwijl op andere ogenblikken juist werelden met een veel lager energiegehalte eveneens nabij of grenzend aan uw wereld kunnen liggen. Deze variabele structuur is de oorzaak van wat men pleegt te noemen: de kosmische stromingen of de kosmische energieën; want in het heelal veranderen de krachtsverhoudingen voortdurend.

Deze verandering alleen maar te wijten aan kleine verschuivingen van evenwicht in het eigen Al is niet juist. Dan zou men veel grotere oorzaken moeten hebben om iets dergelijks te verklaren. Gaat men echter uit van het standpunt, dat een andere wereld invloed heeft, zodat er a.h.w. een "leak-over" is van andere dimensionale omstandigheden, dan worden plotseling al die werkingen wel verklaarbaar. Als wij die structuur willen definiëren, zou ik dat geloof ik het best zo kunnen doen:

Alle eenheden van het Al zijn onderling vergelijkbaar, ofschoon ze in kwaliteit en daardoor in mogelijkheden verschillen. De samenhang van deze onderdelen is altijd zodanig, dat tenminste drie werelden gelijk met elkaar in contact zijn.

Ik weet wel, dat dat geen erg mooie omschrijving is. Maar u kunt zich altijd voorstellen, dat het brandpunt van de werkingen, die wij geestelijk onder-

gaan, gelegen is in het contactpunt van drie verschillende werelden.

Op aarde nu is men geneigd om die werelden als steeds de dezelfde aan te nemen. Zo stelt men dus eenvoudig: Wij hebben te maken met een wereld van levenskracht, met een astrale wereld, met een geestelijke wereld. Die komen samen en daaruit komt iets voort. Dat is in wezen onjuist. Voor een mens is het heel erg moeilijk zich te realiseren, dat de astrale wereld van vandaag niet de astrale wereld van morgen is. Toch zijn die verschillen er wel degelijk; en de mens, werkende in die astrale wereld, zal dus ook in het astrale voortdurend andere omstandigheden ontmoeten. Hij zal met heel andere problemen te worstelen krijgen.

Een mens, die contact heeft met de wereld van levenskracht, die men dan de geestelijke wereld noemt, zal daaruit de ene keer heel andere energieën en mogelijkheden putten dan de andere keer. Dat komt, omdat het dus niet altijd dezelfde werelden zijn.

U zult zich afvragen, of die reconstructie, de herhaling van wisseling, zeer frequent is. Daarvoor is geen vaste maatstaf te geven. Het is namelijk bekend, dat sommige van die werelden of sferen maar ongeveer twee of drie dagen met uw wereld in contact zijn, waardoor ze een betrekkelijk geringe werking hebben, terwijl andere soms honderd of meer jaren in contact blijven. Juist deze volkomen onregelmatigheid, gezien vanuit menselijk standpunt, maakt het heel moeilijk op aarde een juiste definitie te geven. De mens, die op aarde toch die werking ondergaat, beschouwt haar daarom als kosmische werking, voortkomend uit een vaststaande kosmos, waarin de variabiliteit van wereldcontact geen rol speelt, maar alleen de wil van bepaalde wezens.

Ik wil nu trachten althans enigszins duidelijk te maken hoe kosmische werkingen ontstaan en bestaan en wat de kracht is, die daarbij voor de mens voornamelijk in verschijning treedt.

Ik begin te stellen, dat uw wereld een bepaald energiegehalte heeft; noem dat mijnentwege potentiaal. Dit energiegehalte omvat het totaal van alle levende wezens, de eigen kracht van uw aarde en voor u verder alle inwerkingen uit de omgeving: de zon, enz. Hetgeen zo is ontstaan, kan nu in contact komen met wat u noemt een "lagere wereld". Dit "lager" heeft eigenlijk niets te maken met de structuur van de wezens die erin leven; het betekent eenvoudig dat die andere wereld dus als potentiaal (energetisch vermogen) lager geklasseerd is. Zodra nu deze beide met elkaar in contact komen, ontstaat er een inductie; d.w.z. uw wereld begint in die lagere wereld te projecteren. Op het ogenblik, dat dit geschiedt, geeft men voor de mensheid kenbaar (want het is een wisselwerking) a.h.w. veel sneller gestalte aan droombeelden en denkbeelden. Gedachten zijn ook krachten. Gedachten, geprojecteerd in een lagere wereld, krijgen sterk vorm en komen dan weer terug. Ze komen niet terug als energie, maar als een variant van energie. Electronisch kan men hier een vergelijking maken:

Als ik een transformator heb, dan is de secundaire energetische hoger dan de primaire. De secundaire kan nl. een grotere hoeveelheid energie (veld-energie) veroorzaken en verwerken dan de eerste. Het omgekeerde kan ook wel eens het geval zijn; het ligt eraan wat voor soort transformator men heeft. Maar als ik nu in de ene wikkeling begin met het veroorzaken van een fluctuatie, dan zien wij aan de andere kant in de stroomopname diezelfde fluctuatie ontstaan. Al hebben beide spoelen met elkaar geen reëel contact, wat in de ene gebeurt, beïnvloedt de andere. Die zelf geen energie heeft, geeft energie af.

Als u dat beeld kunt begrijpen en verwerken, dan zal het u ook duidelijk zijn dat alle veranderingen, die men veroorzaakt in een qua energie lager gelegen wereld, terugstralen als veranderingen in de verhouding tussen uw eigen wereld en die andere wereld. Het resultaat is dus, dat uw wereld een reflex krijgt van het gebeuren in de andere wereld. En daar zijn weer bepaalde regels voor: Men kan nl. zeggen:

Naarmate het scheppend vermogen van een wereld zich scherper in de naastgelegen wereld of sfeer uitdrukt, zal het energieverbruik van de laagstgele-

gen wereld groter worden t.a.v. de eerste wereld. Dus hoe meer vormen u schept in een astrale wereld, die lager ligt dan uw eigen wereld, hoe groter de energie-opname uit uw wereld zal worden en daarmee ook hoe meer u zelf aan energie of kracht verliest.

Heb ik te maken met een hoger gelegen wereld, dan is het veel moeilijker om daarin een vorm te scheppen, zelfs indien wij aannemen dat ze astraal is, zodat we daarin met de fijne materie kunnen werken. Want omdat wij in vergelijking betrekkelijk weinig energie hebben, zal in de eerste plaats de kracht van die wereld naar onze wereld toestromen. Eerst de ideeën, die daardoor worden gestimuleerd, zijn sterk genoeg om terug te koppelen naar de hoger geladen wereld en daarin vormen te doen ontstaan. Die vormen bepalen dan - vreemd genoeg - het energieverloop. Maar gelijktijdig zal in uw eigen wereld door een overmaat aan energie een grotere uitbarsting van levenskracht en daarmee zowel van daadkracht als van b.v. getalsvermeerdering optreden. Een geboortegolf is over het algemeen het resultaat - zo vreemd als het moge lijken - van het al dan niet langere tijd gekoppeld zijn aan een wereld van hoger energetisch gehalte.

De praktijk is natuurlijk wel een beetje anders dan het eenvoudige beeld dat ik u gaf; want ik heb nu steeds gesproken over twee werelden, maar er zijn er drie.

Indien die drie werelden nu voldoende van elkaar verschillen, zal de wereld met het hoogste energetische gehalte altijd beïnvloedend optreden ten aanzien van de wereld met het laagste energetische gehalte. De wereld, die daartussen ligt, krijgt dan wat men noemt spiegelverschijningen, omdat zij eigenlijk bijna niet in het geding is. Daar is de zaak evenwichtiger. De werking, die in de beide andere werelden ontstaat, wordt - vooral in denkvermogen - echter wel geprojecteerd in de derde wereld.

Deze structuur zou een verklaring kunnen vormen voor de plotselinge verandering in denken, die wij bij de mens vinden. Wanneer u opeens over de gehele wereld een bepaalde wetenschappelijke ontwikkeling ziet optreden, dan is het toch wel aan te nemen, dat daarvoor een oorzaak is. Zoeken wij die alleen in het bovenbewustzijn van de mensheid, dan moeten wij toch met onze extrapolaties wel een paar vreemde sprongen maken. Nemen wij echter aan, dat er een bepaalde invloed van buitenaf is, die de juiste condities gaat scheppen voor een wijze van b.v. wetenschappelijk denken, dan ligt het anders. Dan zal een bepaalde invloed voor alle mensen een gelijke stimulans betekenen; en dat betekent, dat de meest harmonische mensen dus de sterkste stimuli ondergaan. En daar deze harmonie eveneens bepaald wordt door denkvermogen en zelfs denkgerichtheid, is het ontstaan van gelijksoortige denkbeelden en ontwikkelingen haast onvermijdelijk. Wij kunnen daarmee als eenvoudige mensen op aarde over het algemeen niet al te veel doen, maar wij zouden misschien wel - en dat is iets anders - rekening kunnen houden met de meest voorkomende feiten. En daartoe moeten wij allereerst weten wat uw eigen heelal qua energie is.

Het heelal, waarin u woont, is een heelal dat in vier fasen van energetisch gehalte kan worden ingedeeld. Het is dus niet helemaal evenwichtig en niet helemaal gelijk. Uw eigen wereld ligt in een gedeelte, dat kan worden gerubriceerd als middenklasse. U bent dus een gemiddelde. Daar de gemiddelden betrekkelijk weinig voorkomen, zult u bijna altijd te maken hebben met een hogere en een lagere wereld. Voor de aarde is dat misschien wel erg prettig, want met haar gebondenheid aan vaste vormen en vaste normen zou ze niet zo gemakkelijk tot allerhande ontwikkelingen komen. Maar doordat zij steeds de inductie van de wisselwerking tussen twee andere werelden in zich ondergaat, ontstaan er voortdurend nieuwe stimuli, nieuwe denkbeelden en wat belangrijker is: nieuwe mogelijkheden.

Als uw wereld tijdelijk wordt gedomineerd (d.w.z. dat de twee werelden, waarmee zij op dat ogenblik in contact is, sterker zijn dan zij), zal zij een overmaat aan energie ontvangen. Die energie is echter niet meer gericht. Integendeel, de geaardheid van die energie wordt eigenlijk bepaald door de mensheid, door de aarde zelf. Want in uw heelal is voor u het enig belangrijke punt, dat neem ik toch wel aan, voorlopig de aarde.

Stel ik nu, dat op aarde onredelijkheid heerst in het denken, dan zal een contact met twee hoger geklasseerde werelden betekenen, dat de onredelijkheid wordt versterkt en dat de inwerking van de andere werelden naarmate het contact langer duurt onredelijker, chaotischer wordt. Draaien wij de zaak om, dan kan ik ook zeggen: Als er twee lagere werelden zijn, dan is het een periode, dat de aarde het heel erg rustig heeft. Zij zal wat energie, wat momentum verliezen. De mensheid wordt in zo'n periode over het algemeen b.v. behoudzuchtiger, maar gelijktijdig zal al het bestaande in die andere werelden geconcretiseerd worden. De wisselwerking, die ontstaat, geeft dan a.h.w. een mogelijkheid tot juistere detaillering van de eigen, behoudzuchtige en reeds bestaande wereldorde. Daarom is het voor de mens op aarde wel zeer belangrijk, waarmee hij nu precies contact heeft.

Die kosmische werkingen zijn zelfs - zo ingewikkeld als ik het nu doe - eenvoudig voorgesteld; dat moet u begrijpen. Er is echter één factor, die wij niet over het hoofd mogen zien, namelijk: Alle werelden en sferen zijn bewoond. Dat wil dus zeggen: er zijn entiteiten, die denken en leven, of zij nu gelijk zijn aan de mens of dat ze het tegengestelde daarvan zijn, ze zijn er.

Wij ontmoeten dus in alle werelden denken. Er is nooit een onbewuste reactie. Elke reactie is ergens bewust. Door deze bewustzijnsoverdracht ontstaat er contacten en - typerend - een harmonie tussen uw wereld en de andere wereld, waarbij persoonlijkheden uit de ene wereld in de andere wereld kunnen worden ge-projecteerd. Die projectie is aansprakelijk voor visioenen en voor vele droombeelden. Zij is daarnaast ongetwijfeld ook aansprakelijk voor vele onverklaarbare verschijnselen op aarde, die meestal een korte tijd optreden en daarna verdwijnen. Ik kan u wel een paar voorbeelden noemen.

Er is heel veel heibel geweest in de buurt van Columbia (Zuid-Amerika) waar zich boven een meertje plotseling op een vaste tijd (6,30 uur 's-avonds, dus even na zonsondergang) een wolk begon te vormen. Deze wolk nam steeds de gestalte aan van mensen (een vrouw of een man), in enkele gevallen ook van een kruis. Men heeft erover gesproken als van een mirakel, een teken, dat de mensheid werd gegeven. In feite werd hier onder speciale condities eenvoudig de bij het invallen van de nacht vervluchtigende wateroppervlakte gebruikt om een gedachte te moduleren. Dat deed iemand uit een andere wereld precies op dezelfde manier als u in een astrale wereld pleegt te doen, als u een astraal voertuig of een astrale schil opbouwt. U ziet dus, dat de zaken eigenlijk veel eenvoudiger zijn dan u zou denken.

U weet nooit precies met welke werelden u in contact bent. U kunt nl. nooit het wezen van die andere werelden concreet omschrijven. Al is het alleen maar, omdat u het voorstellingsvermogen niet heeft om het te begrijpen. Maar wat u wel kunt doen: u kunt aanvoelen welke verhoudingen er zijn; en dat is voor het erkennen van kosmische werkingen wel zeer belangrijk.

Als ik het gevoel heb dat er rampen dreigen, dan betekent dat niet dat er een ramp zal gebeuren. Een ramp is voor een mens het onbeheersbare. Droomt u voortdurend van rampen, heeft u het gevoel dat er voortdurend gevaar dreigt, dat het mis dreigt te gaan, dan zult u in 9 van de 10 gevallen een wereld hebben, die ergens in contact is met een sterkere wereld, die u niet kunt definiëren. En dat betekent, dat u niet meer door uzelf te beheersen voorvallen of werkingen in uw leven kunt verwachten. Hierdoor kan men dus ook praktisch met dat aanvoelen wel degelijk iets doen.

Andere ogenblikken heeft u het gevoel, dat u ineens vrij bent om alles te zijn wat u wilt, dat er niets mis kan gaan. Dat is in feite niet waar en het leidt meestal dan ook tot teleurstellingen. Maar wat zit er achter?

U bent in contact met een wereld, die een zoveel hogere energie heeft dan uzelf, dat u het gevoel krijgt sterk te zijn t.a.v. uw normale condities. Dan moet u niet proberen het onmogelijke te doen, want dan gaat het net zo goed mis. U moet ook geen onmogelijke risico's nemen. U moet zich echter wel realiseren, dat u meer en beter kunt doen dan normaal. En dat is ook belangrijk!

Heeft u te maken met een eigenaardige wisseling, waarbij u het ene ogenblik pessimistisch bent en het andere ogenblik ineens het gevoel heeft van: het gaat wel weer, optimistisch-blij misschien zelfs en u bent normaal niet zo

wisselvallig van humeur, dan voelt u dus ook iets aan. We hebben dan kenmerklijk te maken met twee heel verschillende werelden. Wat er ontstaat is een schijnbeeld, geen werkelijk beeld. Het is de projectie van de wisselwerking tussen twee werelden, niet uw eigen wereld omvattend, waaruit u dit gevoel verkrijgt. Dat betekent, dat zowel uw pessimisme als uw optimisme ongegrond zijn. Maar dan moet er met die stemming toch iets te doen zijn. En waar die stemmingen heersen, kunnen wij met suggestie en met wilskracht zeer veel en meestal in zeer korte tijd bereiken, omdat andere mensen even onewenwichtig zijn als wijzelf, ook al begrijpen ze het niet en uit het zich anders.

In het occultisme en in de magie is dit wel een soort basis geworden. Men heeft daar - zij het dan dat men de astrologie gebruikt bij gebrek aan beter - condities omschreven, die noodzakelijk zijn voor het volvoeren van bepaalde magische acties, het tot stand brengen van bepaalde alchemistische brouwsels en wat dies meer zij. Maar in feite gaat het hier om kosmische constellaties.

Een groot gedeelte van hetgeen er in uw eigen wereld gebeurt, kan door kosmische werkingen worden afgevlakt of versterkt. Degenen, die de kosmische werkingen leert gebruiken, heeft dus altijd iets voor op een ander. En daarmee zijn wij toch aan de praktijk gekomen.

Ik heb u reeds drie voorbeelden gegeven van verschillende inwerkingen, die u toch gevoelsmatig zult ondergaan. Ik wil hier nu verschillende andere dingen aan toevoegen, die ook voor de praktijk nuttig zijn.

1. Op het ogenblik, dat u te maken heeft met een wereld van hoger energiegehalte, die inwerkt op een andere dan uw eigen wereld van lager energiegehalte, terwijl daarbij een hoger bewustzijn in de hoogste wereld aanwezig is, dan zal dit zich op aarde heel vaak demonstreren door z.g. voertuigdromen en voertuigimpulsen. Een voertuigdroom is:

U droomt b.v. dat u in een lichaam bent, dat u niet kunt beheersen; dat u in een auto, een vliegtuig, een tram, een onderzeeboot of wat anders zit; dat u een zee-egel bent of een zeearend en dat u niet de volledige beheersing hebt. Hier realiseert u zich, dat u geestelijk meer zoudt kunnen zijn, maar dat u daarin door uw lichamelijke eigenlijk belemmerd wordt. Indien u in uw gewone leven dat vreemde gevoel krijgt, dat u naast uzelf loopt, zo het idee of alles automatisch gaat, of u een robot bent geworden, dan is dat ook weer een aanwijzing. U voelt aan, dat de geestelijke mogelijkheden groter zijn dan de norm en daardoor bent u niet in staat helemaal vrede te hebben met uw voertuig.

Wat is de kosmische werking? De hogere wereld geeft energie. Die energie is afgesteld op haar eigen trillingsgetal. Als mens bent u een wezen, dat met heel veel werelden verbonden is. De harmonie, die u aanvoelt, zal dus op een bepaald niveau uw eigen wezen betreffen en daarin tot ontlading komen. Maar de reactie van een lagere wereld daarop, zal dus ook in u tot uiting komen.

Heeft u dergelijke dromen, dan heeft u energie. U kunt veranderingen tot stand brengen. U kunt over het algemeen ook met geestelijke krachten in die tijd veel doen en veel bereiken. Maar u zult voortdurend op uw hoede moeten zijn voor gevoelens van onzekerheid, ontevredenheid en van beheerst worden. Deze denkbeelden moet u overwinnen, dan bent u a.h.w. meester van de omstandigheden. Laat u zich overheersen door de reflex van de lagere wereld, dan bent u zo chaotisch, dat u niet in staat bent om zelf goed te reageren en zult u hoogstens de oude sleur continueren (dat is een gewoonte), maar in de meeste gevallen zult u fouten maken in uw optreden tegenover anderen en zo omstandigheden scheppen, die - zonder dat u weet hoe - u in een verkeerd daglicht stellen of in een verkeerde hoek duwen. Daarmede dient rekening te worden gehouden.

2. Dan hebben wij het contact met twee lagere werelden.

Tussen de twee lagere werelden zal uit de aard der zaak geen direct contact zijn. Er is contact tussen uw wereld en de laagste wereld. Het gevolg is meestal een gevoel van lusteloosheid. Als wij dit in droombeelden

moeten uitdrukken, dan zijn dit de dromen van vele deuren (vaak deuren zonder knop) of trappen, die ophouden ergens in het nergens.

Uw eigen besef is niet groot genoeg om de toestand van die lagere wereld helemaal redelijk te kunnen vatten. Wat vandaar terugkomt is dus het gevoel van niet voldoende bereikt hebben of niet voldoende bereiken. Maar in de tweede lagere wereld, die eigenlijk het middelpunt gaat vormen, komen de projecties tot stand. En nu het typerende: Deze projecties zijn in feite een mengsel van uw eigen wereld en van die lagere wereld. Zo ontstaan er beelden van onzekerheid. In vele gevallen hebben wij het gevoel, dat wij worden gevolgd. Het is eigenlijk een schizoïde verschijnsel. Er zijn zo van die dagen, dat je het idee hebt, dat er iemand voortdurend over je schouder kijkt; dat je nooit alleen bent; dat je in een lege straat meent, dat er iemand aankomt en ineens zie je niemand. Dan zeggen de mensen vaak: Het zijn geesten. Het zijn geen geesten. Dat is dan een dergelijk contact. De één is er gevoeliger voor dan de ander en projecteert dat wat duidelijker. Maar allen hebben ditzelfde gevoel.

Als u dan toch in die conditie bent, is het ook mogelijk om u een beeld te scheppen van iets wat u wilt ontmoeten. U zult gedachten onder dergelijke condities gemakkelijker kunnen overdragen, indien u ze maar goed genoeg weet te formuleren en te richten. (Als ik u daarbij een raad mag geven: Als u gedachten wilt formuleren en naar een ander toe zenden, doe het langzaam, eenvoudig en duidelijk, maar zo intens als u kunt. U heeft dan de beste resultaten.)

Onder deze condities zult u bijna altijd een reactie krijgen. De mensen zijn niet gewend om bewust te reageren; hun reactie is dus meestal onbewust. Maar dat hindert niet, want als u weet waar u naar moet kijken voor een reactie, dan kunt u ook heel vaak a.h.w. telepathisch of gevoelsmatig iets projecteren en daardoor de weg plaveien.

Voorbeeld: U gaat naar een cliënt toe. U heeft hem van tevoren door deze omstandigheden kunnen bewerken. De man verwacht u onbewust en zal u daarom welkom heten waar hij anders misschien geen tijd voor u heeft en zal u in staat stellen om gemakkelijker zaken af te sluiten. U ziet, er zijn heel veel praktische mogelijkheden.

Stellen wij nu, dat u te maken krijgt - en dat gebeurt een enkele keer - met een z.g. kringinductie.

Ik heb gezegd: Er zijn tenminste drie werelden verbonden. Ik heb het daarop gehouden, omdat dat de eenvoudigste voorstelling is. Maar als u denkt aan een sneeuwkrystal, dan weet u wel dat dat bijna nooit het geval. Voor de mens is over het algemeen dat drievoud bepalend, maar het is mogelijk, dat er geen splitsing is (drie, die in één middelpunt samenkomen), maar dat er een verbinding is, die een soort kringloop vormt. Twee polen zijn met elkaar door andere polen verbonden en de aarde zit daar op als een soort antenne-ontvanger. Op zo'n ogenblik ontstaat er wat men noemt een opslinging. Wederom een elektronische term. Het betekent, dat bepaalde gedachten in deze kringloop worden opgenomen en in het oneindige worden herhaald. Ze zijn dus niet te vergelijken met b.v. een manische reactie, maar ze betekenen eenvoudig dat elke impuls, die ontstaat, na verloop van tijd versterkt terugkeert. Gelukkig hebben wij hiervoor een regel, anders zou het moeilijk zijn.

De regel is nl. deze, dat in een ringinductie nimmer méér dan 9 factoren en nimmer minder dan 6 factoren aanwezig zullen zijn. (Factor is hier gelijk aan een wereld of sfeer.) Daardoor kunnen wij zeggen, dat zodra een dergelijke inductie ontstaat (die over het algemeen een loopduur heeft van 7 tot 10 jaar, dat kunnen wij er nog bij zeggen) het weerkeren van impulsen plaatsvindt met een periodiciteit, die ligt tussen de 3 maanden (om precies te zijn 92 dagen) en ongeveer de 187 dagen. Daar slingert die frequentie tussen.

Hebben wij tweemaal gezien dat een bepaalde ontwikkeling met die tussenruimte plaatsvond, terwijl het verloop der gebeurtenissen wijst op dezelfde origine of dezelfde denkwijze, dan moeten wij dus aannemen, dat dit zich tussen 3 en

6 maanden later zal herhalen. En omdat de afstand tussen de eerste twee gebeurtenissen praktisch bepalend is voor de bestaan ^{de} kringinductie, kunnen wij aannemen dat de tussenliggende termijn niet zal worden overschreden met meer dan tien dagen, terwijl de volgende impuls meestal ook niet sneller komt dan hoogstens tien dagen eerder.

Dit betekent: Wanneer er op een gegeven ogenblik een bijzonder gunstige of desnoods zeer verwarrende conditie ontstaat en deze herhaalt zich 91 tot 92 dagen nadien, dat wij rekening moeten houden met een herhaling wederom na 91 of 92 dagen. De eerste impuls heeft ons onvoorbereid gevonden. In de tweede hadden wij ervaring, maar we konden niet vooruit zien. Bij het derde optreden van de impuls kunnen wij dit wel en kunnen dus tevoren ons gedrag bepalen. Wij kunnen a.h.w. vooruit ons werken, onze reacties vastleggen en daarmee planmatig de kracht, die uit de ruimte ontstaat, gebruiken voor onze doeleinden.

Nu weet ik wel, dat het niet prettig is, als je zo'n cyclus hebt en je zo lang moet wachten. Soms moet je $1\frac{1}{2}$ jaar wachten of meer, voordat je eigenlijk de zaak pas kunt gebruiken. Aan de andere kant zijn dergelijke impulsen vaak van een zodanig belang voor de hele wereld, dat het de moeite van het wachten toch wel waard is. Je kunt dan zeer veel in zeer korte tijd bereiken, niet alleen voor jezelf maar ook voor anderen.

Ook een lijninductie komt eveneens wel voor, maar deze is voor de mensheid over het algemeen nogal moeilijk te verwerken.

Wij hebben hier nl. te maken met een aantal aaneengesloten werelden, dat ligt tussen de 7 en de 12. Hierbij is uw eigen wereld één van de werelden, die tijdelijk in een keten optreden. Er zijn dus geen zijcontacten voor uw wereld. En nu het typerende: Er ontstaat dus een stroming, een krachtsverloop, dat voor de gehele keten geldt, ook voor uw wereld. Deze kracht bestaat uit een zeer sterke stijging, gevolgd door een zeer sterke daling van energie, van vindingrijkheid en daarnaast heel vaak ook van denkvermogen of geheugen.

Als u tot de conclusie komt, dat geheugenzwakte met een bepaalde tussenruimte optreedt (4 tot 7 weken), dan moet u aannemen, dat dit wel enige tijd zal voortgaan. $2\frac{1}{2}$ tot ongeveer $4\frac{1}{2}$ jaar is de gemiddelde duur van een dergelijke lineaire constructie. Treedt het op, dan weet u dus van tevoren: ik heb twee of drie perioden gehad, waarin mijn denkvermogen op een andere manier functioneerde of waarin mijn geheugen faalde. Ik moet elke keer met dezelfde tussentijd in het bijzonder rekening houden met het hernieuwd optreden van deze fout.

Heeft u bijzondere energie, wat ook wel eens kan voorkomen in een dergelijke structuur, dan moet u er rekening mee houden, dat die sterke energie kort aanhoudt, dat ze na een gelijke tussenruimte terugkomt en dat u dus - wetend wanneer zij terugkomt - alle bijzondere activiteiten (geestelijk, magisch, stoffelijk) op dat ogenblik het best kunt volvoeren.

Hiermee heb ik geprobeerd om enkele meer praktische aanwijzingen te geven. Toch ben ik nog niet klaar met mijn onderwerp, want niet alle mensen zijn even harmonisch voor gelijke invloeden. Dat wil zeggen, dat bepaalde van die kosmische invloeden uit de andere werelden voor de ene mens veel sterker optreden dan voor de ander. De kosmische beïnvloedingen betekenen voor de mens niet alleen een algemeen en wereldbepalend ritme, maar daarnaast een persoonlijk ritme dat in intensiteit, maar niet in duur verschilt van dat van anderen in zijn wereld.

Daar iedere mens zijn eigen gevoeligheden heeft en daarmee ook zijn eigen mogelijkheden, is het misschien goed eens na te gaan, of in uw eigen leven bepaalde factoren bijzonder sterk spreken. Daaronder zou ik dan in de eerste plaats niet redelijke mogelijkheden of ervaringen rekenen, maar emotionele feiten.

Welke perioden heeft u gehad van bijzondere zwaarmoedigheid? Welke perioden heeft u gehad van buitengewoon slagen, van buitengewoon prettig zijn? Welke perioden heeft u gehad van bestaan zonder enige belangstelling voor de feiten? Welke tijden heeft u gehad dat zelfs het kleinste u interesseerde? Als u dat nu eens nagaat, dan zult u zien dat in uw leven een zeker patroon voorkomt en dat b.v. de wanhoop wordt gevolgd door een langere periode van bijzondere interesse;

of omgekeerd bijzondere interesse wordt gevolgd door reden tot wanhoop en verzet, die soms heel lang duurt. Op die manier kunt u iets van uw eigen geaardheid te weten komen; en dat is heel belangrijk.

Ik heb u reeds gezegd: U bent eigenlijk harmonisch met heel veel werelden, omdat u buiten de structuur om er toch deel van bent. Sommige werelden beïnvloeden u kennelijk veel sterker dan andere. Indien u weet, welke invloeden op u het sterkst inwerken, dan kunt dus ook weten voor welke beïnvloedingen u het sterkst vatbaar bent. Want datgene, wat in uw leven het meest voorkomt, geeft aan wat voor u de sterkst aansprekende factor van het karakter, van het eigen wezen misschien zelfs is t.a.v. kosmische beïnvloedingen en krachten. Heeft u dit geconstateerd, dan kunt u zich gaan afvragen, of er in die situaties positieve mogelijkheden zijn.

Heeft u een positieve mogelijkheid gevonden, probeer haar voor uzelf uit te drukken in een leefregel. Houd het leefregeltje bij de hand, zoals een suikerzieke zijn insuline. Op het ogenblik, dat u voelt: nu begin ik aan die periode van buitengewone opgewektheid of neerslachtigheid, stelt u dat leefregeltje in werking. U begint systematisch te worden. Doordat u systematisch werkt, krijgt u een beheersing, ook over waarden die eigenlijk alleen maar emotioneel zijn en die dus normalerwijze niet onder de redelijke beheersing vallen.

Wat zo'n leefregel kan zijn, zoudt u natuurlijk willen weten. Om u een voorbeeld te geven:

Iemand ontdekt, dat zijn grootste periode van neerslachtigheid gepaard gaat met het gevoel dat de hele wereld geen waardering voor het "ik" heeft. Dat komt vaak voor. Dan zou de regel moeten luiden: Indien ik nu waardering krijg voor mijn "ik", moet ik trachten deze waardering in feiten om te zetten. Wanneer mijn neerslachtigheid komt, zal ik terugvallen op die feiten en daarmee werken. U zult ontdekken, dat de neerslachtigheid wordt overwonnen.

Omgekeerd kun je dus ook hetzelfde doen en zeggen: Ik ben nu neerslachtig. In die neerslachtigheid zijn bepaalde waarden in mijn denken superieur; ze domineren mij eigenlijk.

Bijvoorbeeld: Iedereen heeft nu juist op mij begrepen en ik krijg overal de schuld van. Of: iedereen wil alles door mij laten doen en zelf doen ze niets. Dan zeg je: Wat is de relatie, die ik nu zie. En dan zeg je tegen jezelf: Zo dadelijk krijg ik de kans om dat in orde te maken. Nu vechten heeft geen zin. Maar wat wil ik eigenlijk anders hebben? Want als die golf van energie komt en alles schijnt mee te lopen, kun je verandering tot stand brengen. Het is dus eigenlijk allemaal betrekkelijk eenvoudig, indien je de kern maar te pakken hebt.

Het moeilijke is, dat je nooit algemene regels kunt samenstellen, die voor iedereen opgaan. De door mij gegeven perioden zijn ongeveer juist. Maar u heeft wel begrepen, dat al heb ik een tijd aangehouden voor een bepaalde cyclus van b.v. 90 - 92 dagen, deze - gezien hetgeen ik heb gezegd - kan uitlopen tot het tweevoudige daarvan. Je moet open oog hebben voor de invloed, die regelmatig weerkeert. Iemand, die dat eerst nu wil gaan doen, zal vaak in moeilijkheden komen, omdat hij teveel tijd nodig heeft. Maar iemand, die terugkijkt naar het verleden, kan vaak gemakkelijker een periodiciteit zien. Laat mij proberen een voorbeeld te geven:

Het afgelopen jaar september - oktober was voor u negatief. De periode december- februari (daar bent u nu aan bezig) was meer positief; het gaat nog iets verder. Ga ik nu diezelfde tijd van een paar maanden terug, dan kom ik tot de conclusie: Hé, in april was ik ook negatief of positief. Dat kun je je meestal nog wel herinneren. Schrijf het eens voor jezelf neer en realiseer je, dat je daarmee eigenlijk een schema hebt gekregen van invloeden (kosmische krachten), die op je hebben ingewerkt. Realiseer u nu, dat bij het voortdurend wisselen van de kosmische structuur de waarde van die invloed voor u wel voortdurend kan veranderen, maar dat over het algemeen de periodiciteit toch nog wel een tijdje verder doorloopt.

Invloeden, die maar drie dagen of een maand duren, omdat de werelden dan weer in een andere verhouding samenkomen, ach, die zeggen weinig. Die hebben te weinig invloed om in uw leven tot uitdrukking te komen. Maar langdurige ten-

densen lopen vaak tussen de 7 en 8 jaar. Als u dus weet: in mijn leven is in het afgelopen jaar die verandering opgetreden en dat is met die periodiciteit gebeurd, dan kunt u aannemen dat dat een paar jaar verdergaat en kunt u er dus iets mee doen.

Nu moet ik overstappen naar iets, wat meer theoretisch is en daarmee tevens mijn onderwerp voor u moet besluiten.

Geest is voor de mens eigenlijk iets onbegrijpelijks. Een geestelijke wereld is ook iets, dat hij niet begrijpt, maar dat hij dan kan vertalen - associatief - in stoffelijke beelden, die in feite alleen een vergelijking, een soort parallel proberen uit te drukken.

Je behoort als mens tot vele geestelijke werelden. Maar in je denken heb je toch vaak een voorkeur voor een bepaalde wereld of een bepaalde verhouding. Als dat het geval is, zul je ook ontdekken dat er associaties bestaan met je eigen wereld. Dus het beeld van "wat wil ik", of: "wat zou ik geestelijk ideaal vinden" gaat gepaard met een voorstelling van je eigen wereld: daar zou ik het zo willen hebben. Die twee lopen dus a.h.w. parallel.

Als ik nu een beeld heb van b.v. de toestand op aarde die ik wens plus het beeld van hetgeen ik geestelijk wil, dan kan ik daarmee een harmonie met een geestelijke wereld tot stand brengen. Ook met een geestelijke wereld, waarmee mijn aarde niet onmiddellijk in beroering is. En als de intensiteit groot genoeg is, dan trek ik die geestelijke wereld a.h.w. dichterbij. Het is een soort magnetisme. Als veel mensen goed denken, dan gebeurt er iets goeds. Als veel mensen kwaad denken, gebeurt er iets kwaads, zonder dat de mensen er iets aan doen. Dat is erg verwonderlijk, indien je je niet realiseert dat in de kosmische structuur alle delen eigenlijk voortdurend los en beweeglijk zijn en dat ze zich verplaatsen volgens een regel van gelijkheid of van aantrekking.

Als u denkt aan een hogere geestelijke wereld, dan heeft u daarmee niet alleen contact en kunt u daaruit middels allerhande meer stoffelijke beelden of misschien zelfs ritzen voor uzelf voordeel putten, maar u trekt die wereld ook naar u toe. U maakt dus ook voor anderen meer waar wat u voor uzelf nastreeft. Omdat bij een benadering - zij het zwak - die inductie toch een rol gaat spelen, zullen - alleen al door de wijze waarop u leeft en denkt - de kosmische verhoudingen beïnvloed worden en anderen gaan mee werken aan het tot stand brengen van een juiste harmonie, die weer aantrekkingskracht wordt. Zo heeft de mens een veel grotere beslissingsmogelijkheid in zijn wereld dan hij pleegt te beseffen, want zij gaat veel verder dan de wereld, die hij zich voorstelt.

De kosmos is qua structuur een aantal in waarde gelijke, maar in energie-inhoud verschillende werelden. Elk van die werelden ziet er voor een mens natuurlijk totaal anders uit. Ze heeft een heel andere indeling misschien vanuit een menselijk standpunt, maar er zijn zoveel parallellen, dat je toch kunt zeggen: ze zijn onderling vergelijkbaar. En wat blijkt nu: al deze werelden zijn in hun verhouding te beïnvloeden door het verschijnsel dat wij harmonie noemen of wat we gerichtheid zouden kunnen noemen.

Het is net, of elke wereld of elke kosmos op een gegeven ogenblik als een soort magneet werkt. De noordpool trekt de zuidpool aan, de zuidpool de noordpool. Je veroorzaakt een gerichtheid. Alleen hebben wij niet te maken met een vaststaand magnetisch veld. We hebben te maken met een sfeer, een soort denken dat heel erg variabel is; een gevoelswereld, die naar buiten toe moeilijk omschrijfbaar is misschien, maar die de gehele mensheid soms in haar greep heeft. Daardoor trekt u dus andere werelden aan en u veroorzaakt de gerichtheid van andere werelden, die met de uwe eventueel in contact zijn.

Het is heel belangrijk dit te begrijpen, want de planloosheid die voor de mens ligt in de schijnbare willekeur, waarin wereld na wereld met uw aarde contact krijgt en zich terugtrekt, wordt dan plotseling - en zeer begrijpelijk - een vaste regel, een vaste structuur, waarbij de beweeglijkheid alleen maar uitdrukking geeft juist aan de vastheid van de structuur. En daarmee komt men ook tot een andere waardering van die krachten en invloeden uit de kosmos. Ze zijn niet

willekeurig. Ze zijn een antwoord.

Nu weet ik wel, dat voor het hele Melkwegstelsel b.v. vele varianten van invloeden kunnen optreden. Maar laten we één ding niet vergeten: wat ik zeg, geldt vooral voor uw deel van de wereld. Zeker, er zijn ogenblikken dat uw kosmos (Melkwegstelsel) zich plotseling vlak bij een ander geestelijk Melkwegstelsel bevindt; en dat de beïnvloeding dus totaal is. Maar heel vaak zijn die beïnvloedingen op een bepaald punt het sterkst. En aangezien u aan de buitenkant ligt en daardoor uw eigen invloed niet zo snel door andere wordt opgeheven, is de kans zeer groot dat u inderdaad door gericht denken heel veel invloed tot stand brengt. Dit houdt in, dat niet alleen uw geestelijke mogelijkheden, maar ook uw geestelijke verantwoordelijkheid groter zal zijn dan men zich pleegt voor te stellen.

Werelden, die aan de uwe grenzen en die u naar u toe hebt getrokken, worden door u geestelijk betreden. Wat u daaruit terugbrengt, drukt u uit in menselijke analogieën. U drukt het uit in daden, die in beginsel harmonisch zijn met hetgeen u in de andere wereld heeft gevonden. Een dergelijke harmonie tot stand brengen en bevorderen betekent voor de totaliteit van het ego, dat een deel van dit gehele "ik" bijzonder sterk wordt beïnvloed, zeer grote kracht verwerft en daarmee zelfs tijdelijk het totale ego kan domineren tot het lichaam toe. De bronnen van kracht, die daarin gelegen zijn zowel als de mogelijkheid tot begrip en bereiking die daarin verborgen zijn, zijn haast onvoorstelbaar.

: - : - :

GEBRUIK VAN VOORSTELLINGSVERMOGEN.

Om contact te krijgen met een mens, met een geest, langs niet-stoffelijke weg is een voorstelling noodzakelijk. Als u met een mens over grote afstand contact wilt opnemen, dan is het voor u belangrijk dat u een voorstelling hebt van hoe die mens eruit ziet of desnoods hoe zijn omgeving eruit ziet. Hierdoor kunt u zich gemakkelijker instellen en krijgt u gemakkelijker contact.

Dit is overigens een feit, dat in de telepathie bij proefnemingen is be-
wezen. Maar als dit nu t.a.v. een geest is, blijft de mens op precies gelijke wijze reageren. Toch heb je van een geest vaak geen concrete voorstelling. En de grote moeilijkheid voor de mens is dan ook om die geest zo te benaderen, dat hij zonder dat die geest nu direct bezig is om contact op te nemen toch die entiteit kan bereiken.

De vraag hoe dit het best kan geschieden, wordt ten dele door het eerste beeld dat ik u gaf al beantwoord. Ik moet iets weten of denken dat ik iets weet over de omgeving of over de persoon. Daar een geest voor een mens wat minder grijpbaar is dan een stoffelijk milieu of een stoffelijke figuur, zal men over het algemeen beginnen met een naam. Of een geest een naam heeft, die gelijk staat met wat u zich met die naam voorstelt, is niet eens zo erg belangrijk, zodra er maar tussen de naam en de figuur (de entiteit) voor u een voldoende associatie is ontstaan.

Maar een naam is nog te algemeen. Wij moeten dus andere eigenschappen van die entiteit vinden, waardoor wij gemakkelijker contact krijgen. Ik weet b.v. dat onze vriend Henri heel wat meer wordt lastig gevallen dan b.v. ondergetekende. En dat is zeker mede te danken aan het feit, dat men zich op hem gemakkelijker kan instellen. Men heeft een naam (al is het niet zijn werkelijke naam), men heeft een voorstelling van hem, kortom, hij heeft een aantal specifieke eigenschappen in uw denken, waardoor u zich gemakkelijker de persoonlijkheid voor-

stelt en daarmee u ook beter richt op die persoonlijkheid. Het voorstellingsvermogen speelt dan ook in het contact, dat je met de geest kunt krijgen, vaak een heel grote rol.

Absolute neutraliteit is een middel, zodra de geest door u wil werken. Maar als die geest geen bijzondere voorkeur heeft om zich met u in verbinding te stellen, dan zal het van u moeten uitgaan.

Er bestaan verschillende methoden, die alle toch wel een zekere fantasie, een uit het denken opgebouwd beeld met zich brengen. Ik zal u een paar voorbeelden geven in de hoop, dat dat de zaak verduidelijkt.

Een medium stelt zich in op een bepaald niveau, dat meestal wordt geassocieerd met een kleur. In 9 van de 10 gevallen zal zo iemand bewust of onbewust een associatie krijgen met iets, waarop anderen zich richten. Dat kan voor iemand in het binnenland zijn: een hoge boom in een vlakte; voor iemand aan zee zal dat vaak een vuurtoren zijn; misschien is dat voor iemand in de stad een hooggelegen lichtreclame. Die beelden heeft men misschien niet helemaal bewust, maar men stelt zich daar toch wel op in. Men associeert dus een bepaalde sfeer vaak ook met een bepaalde kleur. Als ik dus een straal blauw uit mijn vuurtoren uitzend, dan zullen allen, die tot een sfeer behoren, waarin die kleur belangrijk is, daarop kunnen reageren. Anderen zullen dat niet doen. Op deze wijze kan een medium dus een selectieproces tot stand brengen.

Als nu een bepaalde persoon uit een bepaalde sfeer wordt gezocht, dan wordt het iets moeilijker. Wil men alleen de persoon hebben, dan zal men ook een voorstelling van die persoon moeten hebben. Wil men echter uit een groep personen iemand bereiken, dan hebben die personen vaak een gemeenschappelijk kenmerk. Denkt u aan een fanfare-orkest, die geuniformeerd is. Aan het uniform kun je de leden van het orkest herkennen. Zo hebben velen dus een eigen kenmerk of een eigen symbool. De Orde heeft daarvoor een ster gekozen en gebruikt dit symbool voor de aarde nog steeds, ofschoon het in de sferen allang is veranderd.

Als men nu aan een dergelijk symbool denkt en dat nog in een bepaalde kleur, dan heeft men zich dus gericht tot allen, die deel hebben aan een bepaalde denkwijze of aan een bepaalde groep. Op die manier is het contact weer vereenvoudigd.

Gaat men naar hoge meesters toe, dan zien wij bij de mens heel veel moeilijkheden optreden. Wanneer een mens nl. een hoge meester zoekt, dan is hij vaak geneigd om niet uit te gaan van een gestalte of een gesteldheid, maar hij gaat uit van een theorie. Indien men contact wil hebben met b.v. Jezus, dan neemt men de Bergrede om zich op te concentreren. Maar de Bergrede omvat waarheden, die op andere wijze door zovelen zijn geformuleerd op aarde. Het resultaat is dus, dat men geen selectie krijgt voor Jezus, maar wel voor een bepaalde sfeer van entiteiten. Heeft men nu meesters, die een minder algemeen systeem verkondigen, dan krijgen wij heel vaak de kans, dat wij niet meer de entiteit aantrekken, die wij zoeken (de meester), maar dat wij ^{-aan} degeen aantrekken, die zich het meest gebonden acht aan de stelling waar wij denken. Daarom is het zeer belangrijk, dat men in zijn voorstellingsvermogen nooit bepaalde formules of stellingen laat prevaleren, indien men een geest zoekt.

Probeer eerder die geest te zien in een verhouding tot uzelf; want die verhouding komt niet zo vaak voor. Probeer daarnaast de kentekenen of eigenschappen van een dergelijke hoge geest zo goed mogelijk voor uzelf te definiëren, zodat u een denkbeeld krijgt. En dan is het helemaal niet zo belangrijk, of u denkt aan een lange mijnheer in een witte soepjurk met allerhande magische details en desnoods ook nog een punthoed en een baard (een soort vergeestelijkte Merlijn) of dat u denkt aan een engel met vleugeltjes, harp en stralenkrans. Dat vormverschil speelt nl. in de sfeer geen rol; maar wel wat er door wordt uitgedrukt.

In het eerste beeld heb ik eigenlijk voor mijzelf de idee van magie, van tovenarij, van occulte kennis vastgelegd. Ik zal dus nooit een entiteit daarmee kunnen bereiken, die zich b.v. alleen bezig heeft gehouden met naastenliefde. Omgekeerd zal ik met de voorstelling van een engel nooit contact kunnen krijgen met een meester, die een meer concrete instructie geeft t.a.v. aardse aangelegenheden. Dat zit er niet in. En daarom zijn er algemene regels, die u

kunt gebruiken, indien u uw voorstellingsvermogen op paalde entiteiten richt.

1. Indien u geen voorstelling heeft van een entiteit, dan zal het u zeer moeilijk vallen om deze werkelijk aan te trekken, ook als u bepaalde namen kent. Maar kunt u een symbool, hoe eenvoudig ook, gebruiken steeds voor dezelfde entiteit, dan zal - nadat het contact eenmaal is gelegd - via het symbool het contact altijd weer opnieuw kunnen worden gevonden.
2. Een sfeer is in haar kwaliteiten voor u als mens moeilijk te bepalen. Wanneer u zich tot een sfeer wendt, moet u niet trachten deze te omschrijven, maar wel haar uit te drukken in een emotie, een gevoel. Als u de stilte van een kerk voelt, de nabijheid van God, dan heeft u daarmee ongetwijfeld een hogere sfeer aangegeven. Als u dan in die sfeer een bepaalde entiteit zoekt aan de hand van een symbool, dan heeft u een contact. Dit contact betekent niet, dat de entiteit aan de voorstelling beantwoordt, maar wel, dat zij zal behoren tot de sfeer, die u zoekt en dat - zo het niet de persoon is die u eigenlijk zoekt te bereiken - degen, die tot u komt en waarmee u verbinding krijgt, bereid of in staat zal zijn om u bij het tot standbrengen van een juister contact te helpen.
3. Veel mensen stellen zich geesten en entiteiten voor als wezens, die op aarde alles weten, die alles beter weten en die dus klakkeloos moeten worden gediend en gevolgd. Hierdoor stelt men zich in op die entiteiten, die behoefte hebben aan het uitoefenen van macht, van heerschappij. Dezen zijn nooit hoge entiteiten. Tracht daarom nooit u een geest voor te stellen als iemand, die zonder enig voorbehoud gehoorzaam moet worden, maar eerder als een gezelschap of mentor, die bereid is u raad te geven, terwijl u uw eigen beslissingen neemt. Op deze wijze kunnen contacten met hogere geesten wel worden verkregen; echter nooit door het stellen van een machtsverhouding. Deze betreft altijd lagere sferen.
4. Soms wil men in contact komen met overgegangene familieleden e.d. Nu is dit niet aan te raden, omdat hierdoor de eigen geestelijke ontwikkeling van dergelijke personen geremd zou kunnen worden. Vergelijk: U bent ingespannen aan het werk en iemand haalt u uit de concentratie. Het kost u vaak erg veel tijd; en als men dit doet voor onbelangrijke zaken, dan zult u bovendien nog een zekere ergernis ervaren. Daarom is het verstandig om zo weinig mogelijk vanuit zichzelf een contact te zoeken met overgegangenen, die nog niet zolang de wereld hebben verlaten. Doet men dit toch, dan is het verstandig de aardse voorstelling (dus de aardse figuur) als concentratie te nemen, al dan niet vergezeld gaand met de naam, zo mogelijk een persoonlijke naam. Doet men dit, dan zal hierdoor de gerichtheid op de persoon gemakkelijk worden verkregen en kunnen contacten worden bereikt.

Wilt u dit contact met alle geweld afdwingen, dan zult u daarbij moeten uitgaan van hetgeen die ander heeft gedacht, geloofd, geleefd en dan iets uitzoeken als dwingende factor om de ander tot u te brengen. Bijvoorbeeld: U heeft een echtgenoot gehad, die erg bang was voor de directeur. Dan kunt u het beeld van de directeur gebruiken als symbool voor de macht, waarmee u uw echtgenoot tot u dwingt. Overigens raad ik u niet aan dit te doen, want dat kan in vele gevallen tot ellendige misvattingen voeren.

Met deze regels heb ik getracht u duidelijk te maken, dat het voorstellingsvermogen in het contact met geestelijke werelden een vaak beslissende rol speelt. Het lijkt misschien wat vreemd, als je een mens zegt, dat je geesten het gemakkelijkst bereikt, als je fantasie hebt. Maar het zal u duidelijk zijn, dat je alleen kunt spreken met iemand wiens taal je kent of tenminste kunt aanvoelen. De taal van de geest is die van de gedachte. De wereld van de geest is die van de voorstelling, die vanuit het "ik" wordt gecreëerd. Het zal u duidelijk zijn, dat een oproep naar een andere wereld, uitgedrukt in koele menselijke formules, geen antwoord zal kunnen uitlokken. Slechts datgene, wat voldoende gelijk is aan de eigen wereld, kan invloed hebben.

Nu zult u hierdoor misschien denken, dat alle contact met de geest en met de sferen toch wel een beetje fantasterij is. Het voorstellingsvermogen kan u hier inderdaad parten spelen. U kunt uzelf suggereren dat er dingen zijn, die er niet zijn. U kunt uzelf suggereren, dat hetgeen u wenst, wordt bevestigd. Maar dat gebeurt alleen, indien u dat heel intens doet.

Als een mens fantaseert en zich zo een voorstelling bouwt van een entiteit, dan zal die geest een eigen leven kunnen gaan voeren. En indien u dan niet probeert daarop invloed uit te oefenen, zal uw fantasie wijzigingen ondergaan, die een werkelijk ingrijpen betekenen. Dat ingrijpen kunt u dan weer in uw eigen wereld gebruiken en interpreteren.

Misschien vinden heel veel mensen, dat je daar je handen maar van af moet houden. Nu heb ik slechts één argument: Hoeveel mensen op aarde vinden het niet noodzakelijk onregelmatig tot God te bidden? En hoe kun je tot God bidden, als je geen voorstelling hebt. (die in je eigen wereld niet reëel en bewijsbaar is) van een almachtig, algoed Wezen, dat invloed op je heeft, dat iets voor je kan doen? Zo is het voorstellingsvermogen eigenlijk ook in het menselijk geloof, in de filosofie, ja, in grote delen van de wetenschap de werkelijk beslissende factor.

Als je met abstracte formules werkt, dan moet je er iets aan verbinden. Je moet een voorstelling hebben, anders blijven de formules ledig en kun je er niet mee werken. Zeker niet, indien je de formules verder ontwikkelt. Zo is het voorstellingsvermogen een dragende factor geworden. Een dragende factor ook voor vele ninder te vatten waarden van het menselijk leven.

De communicatie, de economie, de politiek bestaan voor een groot gedeelte uit voorstellingen, die niet reëel zijn. Dit accepteert men. Waarom zou men dan niet aanvaarden, dat het voorstellingsvermogen ook andere, binnen het "ik" soms veel belangrijker, factoren kan stimuleren? Waarom zou men aannemen, dat het geen kwaad kan om een fantstisch beeld van morgen te ontwikkelen in de een of andere lezing over futurologie, terwijl het verkeerd is om een beeld te maken van een geest, die contact met je kan krijgen? De futuroloog krijgt door zijn beelden misschien een visie op de ontwikkelingen van vandaag. De mens, die zich een voorstelling maakt van een geest, krijgt misschien daardoor een gevoel voor het werkelijke contact met die entiteit.

De scheiding, die tussen een geestelijke en een menselijke wereld ligt, is eigenlijk zo groot en zo klein tegelijkertijd. Groot, indien wij gaan rekenen met afstanden en waarden; klein, indien wij beseffen, dat harmonie - geestelijk gezien - praktisch eenheid betekent.

Eenheid met de geest van alle sferen is voor u voortdurend mogelijk, indien u zich eerst kunt instellen op een zodanige wijze, dat die harmonie bereikbaar is. Daarvoor heeft men voorstellingsvermogen nodig.

Zegt u nu niet: Laat die geesten mij nu maar liever van het lijf blijven, want ik vind het naar griezelig. Zeker, geesten kunnen griezelig zijn, dat weet ik net zo goed als u. Voor u omdat u niet weet wat het is. Maar er zijn zoveel dingen in uw leven, waarmee u geen raad weet. Er zijn dingen, die voor u met hetzelfde gebrek aan redelijke grondslag misschien griezelig zijn. Als u de geest in uw voorstellingsvermogen een beetje kunt ontdoen van dat gevoel van "anders" en "gevaarlijk", dan is die griezeligheid al verdwenen. Je kunt een slang tot huisdier maken, indien je eerst je eigenaardige gevoelens tegenover een reptiel kunt bedwingen; en dan leer je dat het anders is.

Met je voorstellingsvermogen kun je de verbindingen tussen mens en geest niet alleen harmonisch tot stand brengen, maar je kunt ze ook ontdoen van de vele bijkomstigheden, de onjuiste of aangeleerde emoties, die juist op dit gebied enorme hinderpalen vormen.

Ik eindig dit betoog met nog een paar eenvoudige richtlijnen:

1. Wanneer je iets oproept, waarvoor je bang bent, dan zul je die angst moeten overwinnen, voordat van een redelijk contact sprake is. Je weet zelden, of je daartoe in staat bent. In geval van twijfel onthoudt u erom.
2. Contact met de geest is voor u een onstoffelijke waarde, die zich

voor een groot gedeelte in uzelf afspeelt. Bedenk echter, dat de uitdrukking van dit contact voor u in uw eigen wereld noodzakelijk is. Je kunt niet alleen in jezelf leven als mens. Zo kun je ook geestelijke waarden niet slechts in jezelf beseffen, zonder ze te uiten.

Stel daarom voortdurend: al hetgeen ik aan contact met de geest, geestelijke waarden of erkenning in mijzelf vind, zal ik uitdrukken, opdat het voor mij een hanteerbare werkelijkheid worde.

3. Wees niet bang om te fantaseren, zolang u maar niet bang wordt voor uw eigen fantasie. Bouw voorstellingen op zoveel u wilt, maar wees bereid om die voorstellingen dan ook een ogenblik alleen te laten. Laat ze staan, alsof het standbeelden zijn, die u in uzelf heeft gemaakt. Wanneer ze dan bewegen, weet u dat ze niet bewegen op grond van uw gedachten en de door u gestelde wetten, maar omdat een andere waarde zich daarin openbaart. Richt u dan op de waarde van b.v. de beweging of van het woord, niet neer op de gestalte. De waarheid van degeen, die zich aan u wil manifesteren, zal voor u duidelijk kenbaar zijn.

Het erkennen van de geest en de geestelijke waarden is in de bewustwordingsgang van de mens een noodzakelijke en belangrijke stap voorwaarts op het pad naar algenene verlichting en begrip.

-:-

Wanneer de kleuren veranderen
in de kaleidoscoop van zon en regen,
beseft de mens de nattigheid en niet de zegen,
die uit de regen en het licht
hem steeds het leven weer hergeeft.
Maar wie in vreugde al beseft,
daardoor intens en werkelijk leeft,
is wel degeen, die tot de hoogste kracht
zijn diepste zijn verheft.

-:-

Wie in de kilte reeds de warmte speurt
en in het duister reeds het licht ontwaart,
heeft de aard van het zijn erkend:
waar tegendelen samenspelen
en het geheel zich als een wezen
tot de ene bron steeds wendt.

:--:~:

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Vijfde Les.

HET KOREAANSE RAADSEL.

Er is een Noord-Korea en een Zuid-Korea. Niemand weet precies waarom. Er zijn vele politieke beweegredenen voor, maar een logische oplossing is niet te vinden. Het vreemde is, dat in beide Korea's op het ogenblik guerrilla-activiteiten aan de gang zijn. In Zuid-Korea probeert men de staatslieden om te brengen, die daar de tendens bepalen. Maar vreemd genoeg gebeurt datzelfde natuurlijk in Noord-Korea. In beide gevallen wijt men de aanslagen aan de geheime dienst van de andere kant. Om te begrijpen wat er aan de hand is, moeten we geloof ik even nagaan wat in deze Koreaanse kwestie, de Vietnamese kwestie, etc. zo'n grote rol speelt.

Het is niet alleen een kwestie van strategie. Het is ook een kwestie van prestige en daarnaast ook van handelsbelang. Nu was dat alles te regelen geweest in vrede, indien niet aan beide kanten - zowel de communistische als de democratische kant - de neiging had bestaan om eigen prestige voorop te zetten. Met andere woorden: men heeft allebei eigenlijk behoefte aan wat men noemt de sterke hand.

De situatie in de Korea's ligt op het ogenblik ongeveer als volgt: In Noord-Korea kan iedereen werken. Niemand hoeft werkloos te zijn, niemand heeft helemaal te verhongeren. Velen doen het half. In Zuid-Korea ligt de zaak zo, dat zich langzaam maar zeker een zeer welvarende bovenlaag heeft gevormd. Daaronder is een massa, die worstelt om zullen wij zeggen het dagelijks brood met vele mislukkingen, die verhongeren. En weer daaronder hebben we de niet-productieven, waaronder b.v. alleen in Seoul ongeveer 7.000 kinderen, die langs de straat zwerven en leven van wat ze vinden aan afval of wat ze kunnen afbedelen.

Dit is geen veroordeling van één van beide staten. Maar kennelijk zijn beide staten arm. Kennelijk is het de bovenlaag in beide staten, die zich ten koste van de daaronder liggende bevolking tracht te verrijken. In beide gevallen zijn de guerrilla-taktieken, die worden toegepast, mogelijk te wijten aan opleidingen van geheime diensten, maar mogen we toch wel zeggen, dat de betrekkelijk massale acties, die er inderdaad nog plaatsvinden al hoort u er weinig van, uit het volk voortkomen. Het is een kwestie van het volk zelf. Het is dus geen kwestie van alleen maar een systeem of een bepaalde groep machthebbers.

Iets dergelijks speelt zich af in Viet-Nam. Ook in Viet-Nam oorspronkelijk een halve eenheid, gemaakt tot een volledige scheiding. Ook in dit geval in het noorden gedeelde armoede met een bovenlaag, die het dan wel redelijk redt. In het midden een betrekkelijk kleine - en bovendien van een ander geloof zijnde - kliek, die zeer rijk is geworden. Daaronder een middenstand, die eigenlijk alles liever heeft dan geweld. En weer daaronder een grote hongerlijdende massa. Dan mogen we zeggen, dat in Zuid-Viet-Nam een groot gedeelte van de guerrilla's voortkomen uit Zuid-Viet-Nam zelf. In Noord-Viet-Nam zijn weinig guerrilla-activiteiten, en dat is heel begrijpelijk. Als ze daar een guerrillero (guerrilla-strijder) vangen, dan transporteren ze hem meteen naar Zuid-Viet-Nam. En dan

doet hij daar het goede werk wel verder. In beide landen hebben we dus te maken met een sterke scheiding tussen een bovenlaag en een onderlaag. Het is erg belangrijk, dat we dat onthouden.

Nu zien we China. Dit land is op het ogenblik weer in een periode van revolutie; en dat wordt een heel eigenaardige revolutie. Er zal nl. - waarschijnlijk binnen enkele maanden - een partijraad zijn, die dan een soort nieuwe grondwet zal aannemen. Marx blijft misschien patroonheilige, maar de baas, - God zelf - wordt Mao. Dat was allang te verwachten en het zal niemand verwonderen. Maar wat de meeste mensen in het westen niet begrijpen, is wat er achter ligt.

Er is nl. in China een soortgelijke verdeeldheid. En nu moet u even niet denken aan Formosa, maar u moet werkelijk eens denken aan het land zelf. In dit land zijn verschillende groepen machthebbers, die het goed willen hebben. Sommigen gedragen zich ongeveer als de rover-koningen van vroeger; anderen zijn erg bureaucratisch. Zij zoeken voor zichzelf het goede, al geven ze dat niet toe. Ze scheppen een zekere middenstand, die prestige geeft. Daaronder ligt een massa, die oproerig is.

Nu is het middel om een dergelijk probleem op te hefften een oorlog of een geloof. Een oorlog kan men zich in China op het ogenblik niet permitteren, ofschoon er alweer enkele proeven met kernexplosies zijn genomen en naar ik meen zal de wereld nog vóór het einde van het jaar verrast zijn over enkele technische prestaties van dat z.g. achterlijke China. Maar heel belangrijk is hierbij: een oorlog kan men van China uit alleen maar aan, indien men niet wordt gepakt - en dat is toch wel zeer belangrijk - door de omliggende landen.

In de genoemde partijraad en de daaruit volgende verandering van geloof, zal o.m. worden gesteld, dat zowel de revisionisten als de kapitalisten in gezamenlijk overleg China hebben omsingeld om het ware communisme onder leiding van voorzitter Mao te doden. (Ik citeer bijna letterlijk.) Dat betekent, dat Rusland op gelijke voet wordt gezet met Amerika. Waarom?

In China zelf is nl. ook een guerrilla aan de gang. De guerrillero's, die daar optreden, zijn voor een groot gedeelte mensen, die Moskou-gezind zijn. Dat is dus geen revolutie van vrijheidslievende Chinezen tegen de Rode onderdrukkers. Neen, het is een broederruzie tussen broeders-communisten. Indien dit doorgaat, krijgen we een uitermate vreemde omschrijving van wat men noemt Chinese democratie. De formulering zal ik u niet helemaal geven, anders wordt het te omslachtig. Het komt ongeveer hierop neer:

Alle processen zijn democratisch. Elke gezagsdrager wordt gekozen. De partij wordt door de gekozenen vertegenwoordigd. Maar de partij als geheel is afhankelijk van de adviserende functie van de grote partijraad, die - en dat staat er niet uitdrukkelijk bij, maar zo zou men het toch moeten lezen - onderworpen is aan de bevelen van Mao. Mao zelf is eigenlijk helemaal niet meer in het geding. Hij is een speelbal geworden van verscheidene andere heren, die het prettiger vinden achter een marionet te zitten; dat is veiliger. Bovendien heeft Mao een enorm gezag gekregen. Hij heeft China de nieuwe bijbel gegeven (het rode boekje). Mao is dus alleen maar een figuur, die door een willekeurige leider kan worden vervangen, waarbij dezelfde klik aan de macht blijft.

Die stelregels hebben dus ten doel de revolutie eveneens te onderdrukken. Maar indien dat gebeurt, hebben ze één ding verkeerd bekeken: op het ogenblik is nl. de Moskou-gezinde Chinees anti-Formosa, anti-Amerika. Maar als nu openlijk en letterlijk de Amerikanen worden gelijk gesteld met de Russen, zou Formosa wel eens een veel grotere invloed kunnen krijgen in Rood-China en zou men veel betere contacten kunnen krijgen met de guerrillero's dan op het ogenblik het geval is. Het is eigenlijk deze achtergrond, die ik vandaag met u zou willen bespreken.

Als je de moderne wereld bekijkt, zie je allerhande vreemde dingen gebeuren, maar je begrijpt eigenlijk niet precies wat er aan de hand is. Dat is ook begrijpelijk. Een gewoon mens ziet dat eenvoudig niet en het is haast niet te zien. Er wordt nu economisch gedobbeld. U merkt van die dubbelpartij niet zoveel door de munteenheden, die aan elkaar gekoppeld zijn en door allerhande andere maatregelen. Maar Rusland heeft op het ogenblik een grote kapitaalsmacht.

De meesten van u weten niet, dat ongeveer 70 % van de wereldproductie aan platina uit Rusland komt. Platina is misschien niet zo officieel aanvaard als goud, maar het heeft toch wel een bepaalde industriële waarde.

Nu is het moet goud zo: dat kun je nog wel kunstmatig wat verdoezelen door vandering van koers. Maar een verbruiksproduct kun je niet verdoezelen; dat moet je hebben om het te kunnen gebruiken. Het resultaat is, dat dit platina, dat nog niet zo heel erg lang geleden werd beschouwd als minderwaardig zilver (het is zelfs bekend, dat men in Engeland shillings heeft vervalst, omdat ze zilver te duur vonden en daarom deden ze het met platina), dus enorm in waarde toeneemt. Het wordt in kleine vierkante ingots verkocht. Als we een willekeurige prijs noemen om een vergelijking mogelijk te maken van de stijging per Troy ounce (dat is ongeveer $37\frac{1}{2}$ gram), dan was dat twee jaar geleden 30 dollar. Maar als het toen 30 dollar was, dan is het nu 65. (De door mij gegeven getallen zijn niet juist; ze zijn alleen gegeven om een vergelijking mogelijk te maken.) In 2 jaar dus een kapitaalswinst voor de bezitter van meer dan 100 %. Dat is ruim 50 % per jaar. Waar maak je dat?

Nu heeft Rusland daardoor dus een enorme kapitaalsinvloed. Er is veel meer vraag naar platina en verschillende andere metalen (cadmium, vanadium) dan er eigenlijk productie is. En Rusland heeft vooral in de ertsrijke Oeral een zeer grote productie van o.m. deze metalen. Om een vergelijking te vinden kunnen we zeggen:

Het grootste producerende land op het Amerikaanse continent is op het moment Canada. Dit land produceert van de platina-opbrengst per jaar in de wereld zo iets van 8 tot 9 %. Van de andere door mij genoemde metalen is de gemiddelde productie in vergelijking toch niet boven de 15 %. Maar Rusland heeft juist voor dergelijke schaarse metalen een productie, die ligt tussen de 40 en de 70 % van de wereldopbrengst per jaar. Hierdoor is de economische invloed van Rusland aanmerkelijk groter dan men kan overzien en dan men vermoedt. En die economische invloed hebben ze nu gebruikt tegen China.

De Amerikanen hebben er belang bij dat Rusland op de een of andere manier uit het westen materialen (al zijn het grondstoffen) betreft, mits deze betaald worden in de schaarse metalen: dus platina, etc., ook eventueel goud. Hierdoor nl. kan men aan het verbruik tegemoet komen en kan de prijsstijging binnen de perken blijven. Want de groot-verbuiker van dergelijke materialen als ook iridium e.d. is eigenlijk meestal een staat of een fabriek die voor de staat werkt.

De achtergrond van oorlogjes als in Korea en ook in Viet-Nam is dus niet alleen maar het scheppen van een materieel-uitlaat (dat is natuurlijk ook een belangrijk punt voor de eigen economie), maar gelijktijdig het scheppen van een noodzaak voor bepaalde landen om grondstoffen te verkopen. U zult zeggen: Maar moet je daarvoor dan een oorlog voeren? Ja. Degenen, die de oorlogen voeren, zijn veelal mensen, die daarover spreken, maar die er weinig mee doen. Het is gemakkelijk te zeggen, dat de generaals van de Amerikanen wrede bevelen geven, dat ze graag willen promoveren (zoals Westmoreland) en dergelijke dingen meer. En het is wel ergens waar. Maar degenen, die erachter zitten, vinden we b.v. in het Pentagon. Het zijn de mensen aan deftige bureaus met secretaressen en telefoons. Dat zijn mensen, die in het Witte Huis zitten in de verschillende departementen. Zij zeggen: Wij móeten dit materiaal hebben. Wij móeten zo reageren. Zij maken die oorlog. Zij zijn ook een bovenlaar. De weerstand tegen de Amerikaanse oorlogsinspanning is dan ook aanmerkelijk groter geworden de laatste tijd in Amerika zelf. Ook hier zien we die differentiatie optreden tussen de bovenlagen en de onderlaag. Alleen - alles bevindt zich in een verschillend stadium.

In de Ver. Staten zitten we in een begin, waarbij bovendien de problemen door allerlei andere problemen nogal worden verdoezeld. We kunnen daar dus de raadselen niet zo gemakkelijk oplossen; we hebben de oplossing niet in zicht.

Gaan we naar Viet-Nam, dan kunnen we al iets meer zien. Hier zien we nog de feitelijke strijd. De politieke machtsstrijd die is eigenlijk nog niet begonnen. Men heeft nu wel een tafel, waar men omheen zit, maar aan de werkelijke politieke strijd is men nog niet bezig. En als dat gebeurt, dan zullen daar ook anderen dan Viet-Nam en de Ver. Staten een grote rol in spelen.

Blijft ons over Korea, dat zijn oorlogje achter de rug heeft. Het heet natuurlijk geen oorlog, maar het is er een. Korea, dat verder in beide delen nu een voldoende lange ontwikkeling heeft doorgemaakt om een zekere vorm te vertonen. Het is daar langzaam maar zeker gekristalliseerd. En nu moeten we het raadsel ontleden.

Waarom deze voortdurend verscherpte strijd en tegenstelling tussen Noord en Zuid? Het antwoord is duidelijk: Deze strijd is de bestaansrechtvaardiging van de machthebbers. Een dictatuur kan worden verklaard met de agressie van de buitenwereld. Evenals de noodzaak om in China ten slotte alle gezag in één staatshoofd te delegeren via vele dialectische betogen neerkomt op: wij zijn omsingeld door vijanden. En om slagvaardig en weerbaar te zijn moet er één man zijn, die alle beslissingen kan nemen. Datzelfde vinden we zowel in Noord- als in Zuid-Korea. Beide landen zijn in feite dictaturen. En dat houdt in, dat de machthebbers daar hun macht alleen dan kunnen handhaven, indien er een zodanig wederkerige spanning is opgebouwd, dat elke dictatuurmaatregel daardoor kan worden gerechtvaardigd.

De 2e vraag, die men gaat stellen is: Waarom reageert het volk niet? Er zijn natuurlijk gemakkelijk verklaringen voor. Bijvoorbeeld: ze hebben geen wapens. Maar kennelijk hebben ze die wel. Ik heb u al gezegd: Er zijn - zowel in Noord- als Zuid-Viet-Nam guerrillero's aan de gang; en al werken ze dan vaak met heel primitieve wapens, ze hebben wapens. Het zou mogelijk zijn om in te grijpen. Maar het gewone volk begrijpt niet goed wat er gebeurt. Als je de voorlichting steeds meer beperkt (wat ook in Zuid-Korea het geval is, let wel), als je zorgt dat de mensen zich voortdurend bedreigd voelen, terwijl je hen langzaam en voorzichtig gewent aan steeds grotere eisen naar macht van de gezaghebbers en je gelijktijdig steeds minder aandacht aan de problemen van de armen besteedt, dan krijg je te maken met een bovenlaag, die eigenlijk helemaal verwant is aan en die voor haar bestaan afhankelijk is van de feitelijke machthebbers. Dat is dan natuurlijk een betrekkelijk kleine groep.

Dit opbouwen van een bovenlaag is typerend. Gaat u naar Cuba, dan ziet u daar precies hetzelfde. Er wordt voor het volk inderdaad veel goeds gedaan. Laten we één ding goed begrijpen: Castro mag wel een groot prater zijn, maar hij heeft ook wel veel goeds gedaan. Maar Castro heeft macht nodig. Die macht kan alleen worden gehandhaafd, indien men voortdurend vijanden heeft. Op een eiland kun je die niet scheppen. Dientengevolge de Cubaanse revolutie, die overal wordt gepredikt en die aanleiding is geweest voor b.v. het optreden van de Chileense en de Boliviaanse guerrillero's enz. Hij heeft rond zich een haag van machthebbers geschapen. Die machthebbers leven misschien volgens uw maatstaf niet bijzonder rijk, maar naar de maatstaven van hun land wel. Zij zijn de bevoorrechten of de machtigen. En dat heeft voor hen belang.

Zo is het nu ook in Zuid- en Noord-Korea, beide gelijk. Er is dus deze kern. Die kern heeft er helemaal geen verlangen naar dat de spanning afneemt, want dan zou kritiek uit het volk mogelijk zijn. Nu kan men elke kritiek onderdrukken. Een voorbeeld:

De studentenprotesten in Seoul. Bij deze studentenprotesten trad de politie allesbehalve zachtzinnig op, want men was het niet eens met de demonstratie. Maar wat minder bekend is, is dat 60 studenten gevangen zijn genomen. Van die 60 zijn er 17 door ophanging om het leven gebracht; verscheidene anderen werden zwaar mishandeld en vervolgens voor "strafarbeid" gebruikt. En dat betekent, dat ze niet lang te leven hebben. Zo iets is misschien wreed, maar het is begrijpelijk. Je kunt geen protest gedogen. En de enige reden om dat protest te bestrijden is: men bedreigt hier onze vrijheid.

Het is niet voor niets dat in elk rechtsgezind land een ieder, die het niet eens is met het gezag, onmiddellijk voor communist, marxist, bolsjewist of anarchist wordt uitgekreten. De aantasting van het systeem is belangrijk, niet de reden waarom dat gebeurt.

In Noord-Korea zijn eveneens van die verzetsmensen aan de gang. Ik vind niet, dat ze direct prettig werken. Ze hebben o.a. een paar auto's met gewone mensen erin opgeblazen, alleen omdat er één ambtenaar bij was; en dat vind ik nu niet direct passen. Ze hebben verscheidene aanslagen gepleegd. Maar deze

mensen worden dus onmiddellijk uitgekreten voor - dat zult u wel begrijpen - Amerikaanse huurlingen, want ze moeten vijanden blijven.

Het gewone volk in Korea heeft eigenlijk betrekkelijk weinig interesse voor het systeem. Het volk zelf zou graag terugkeren tot de betrekkelijke rust en welstand van weleer. Het wenst niet opgejaagd te worden met een geforceerde industrialisatie. Het wenst niet voortdurend gedwongen te worden weer iets te leren omtrent vrijheid, omtrent systeem. Men zou langzaam willen evolueren, niet snel. De regering kan zichzelf alleen handhaven, indien ze tegenover het buitenland laat zien hoe snel het volk zich ontwikkelt; dus moet men zich snel ontwikkelen. Dat geldt in Noord- en Zuid-Korea. Het resultaat is, dat in de massa een toenemend sterk verzet ontstaat. Wordt dat verzet te algemeen, dan schaft men eenvoudig de bedoelde regel af.

In Zuid-Korea is er een regel geweest voor z.g. arbeidsbinding, waardoor men werd gehuisvest in de omgeving van een bedrijf en men niet zonder een apart papiertje met vergunning buiten die woon- en verblijfplaats mocht gaan binnen een kring van ongeveer 20 km. Iets soortgelijks hebben we gezien met de z.g. gescheiden communes in China, waar de gehuwden ook gescheiden werden ondergebracht in barakken voor mannen en vrouwen. Bij elkaar komen voor huwelijksbezigdheden, zo zei men, is vrije-tijdsbesteding. Als ik nu hoor wat ze hier zeggen over de bouwvak-vacanties, dan lijkt het er wel een beetje op.

Dit is tegen de draad in. De mensen willen een gezin kunnen vormen, wanneer ze willen. Het resultaat is, dat deze communevorm in Rood-China eenvoudig geruisloos is verdwenen, zoals ook de arbeidsbinding in Zuid-Korea is verdwenen. En zoals in Noord-Korea - vreemd genoeg - er bepaalde regels voor verweer zijn verdwenen. Daar was je werknemer; en als werknemer moest je militair geschoold zijn. Dat leidde tot allerhande idiote situaties en vooral enorme storingen. Als daar een fabriek draait en je zegt tegen de machinist: Laat die machine nou maar staan, want je moet eerst gaan exerceren, dan komt er een ogenblik, dat die machine niet meer werkt, als er gewerkt moet worden. En dan heeft het geheel weer zijn productienorm niet gehaald, iedereen wordt geweldig boos en ten slotte zegt men: Die regel is onjuist. Ze is dan ook afgeschaft, dat kan ik u wel vertellen.

Deze situatie zou je nog iets verder moeten uitzoeken, namelijk: wie heeft belang bij deze situatie? Nu het typerende: de meesten van u realiseren zich niet, dat in Noord-Korea op het ogenblik China degeen is, die het meest profijt heeft. Niet Rusland, maar China. Want men is in Korea inderdaad in staat om bepaalde producten te vervaardigen. Men heeft verder zowel voedingsmiddelen als ruw materiaal; en dat wordt voor een groot gedeelte aan China geleverd.

In Zuid-Korea zijn de belangen misschien niet zó onmiddellijk kenbaar. Het is echter mogelijk om hierdoor een soort evenwicht te scheppen, waarmee o.m. ook Japan een beetje in bedwang wordt gehouden. Vergeet u niet: in de economische oorlog is Japan op het ogenblik de grootste vijand. Het is dus een kwestie van grote staten, die hun commerciële belangen verdedigen.

En dat brengt ons tot de laatste vraag aan de hand van dit Koreaanse geschil: Wat voor belangen kunnen dat zijn?

Laat mij nu proberen u een voorbeeld te geven uit uw eigen land. Heeft u enig idee hoe groot op dit moment (we gaan dus nog niet eens naar de toekomst) de industriële investering van de Ver. Staten is? (In percentage: 25 %). U bent er niet ver vanaf. Ik zou het enkele procenten hoger schatten. We spreken dus niet over kapitaalsverstrekkingen, want dan komen we hoger, maar gewoon de arbeidsgelegenheid van uw eigen land hangt nu voor rond 25 % af van de Amerikanen. Het is niet alleen dat die winst eventueel het land zou kunnen uitgaan; dat is niet zo erg. Het is echter zo, dat Amerika via dit kapitaal het dus in de hand heeft om met één slag de hele economie van uw land te ontwrichten. Op dezelfde manier wordt overal een economische agressie gepleegd. En die agressie gaat niet alleen t.a.v. de vijand; ze gaat ook t.a.v. bondgenoten.

Indien we ons de moeite getroosten om te kijken wat er in Zuid-Korea aan fabrieken staat, dan komen we met enige verbazing tot de ontdekking, dat men daar nu b.v. een uitstekende machine-industrie heeft; dat men er voertuigen

en ook treinmaterieel kan vervaardigen. Het is over het algemeen geen fijne industrie, maar er is inderdaad een redelijk zware industrie opgebouwd. Gaan we kijken wie de eigenaars ervan zijn, dan komen we met enige verbazing tot de ontdekking, dat het merendeel van het kapitaal plus de leiding van een aantal deze bedrijven in Amerikaanse handen is.

Maar ga nu kijken in Noord-Korea, want daar is op het ogenblik iets nog veel vreemders aan de gang. Daar zijn de Russen nu aan het saboteren. Zij saboteren, omdat Noord-Korea zich meer op Mao's China dan op Brezjnefs Rusland wil richten; en dat impliceert weer, dat men dus de schroef kan aandraaien. In Noord-Korea zijn een groot aantal fabrieken gebouwd, die echter voor belangrijke onderdelen afhankelijk zijn of waren van Rusland. Zodat Ruslands weigering om b.v. een quotum te vergroten betekent dat de economische groei, die ook daar noodzakelijk is, wordt afgeremd.

Dit systeem nu wordt meestal vooraf gegaan door staatsgrepen of oorlogen. Als Rusland ontdekt, dat Tsjecho-Slowakije zich economisch tracht vrij te maken van de binding aan Rusland, dan grijpt het in met een leger. Doet het dit nu alleen maar, omdat het een afwijken van de leer vreest? Welneen. Zelfs alleen strategische overwegingen hebben hier nog niet een doorslaggevende rol kunnen spelen. Er is iets anders.

Tsjecho-Slowakije heeft een hoog-ontwikkelde industrie, die belangrijk is voor bepaalde producten voor Rusland. Maar een onafhankelijk worden van die industrie zou betekenen, dat bepaalde grondstoffen en onderdelen, die tot op heden alleen in Rusland worden vervaardigd of via Rusland worden verhandeld, nu niet meer alleen vandaar zouden komen. Men zou dus zijn eigen positie t.a.v. Rusland ook economisch kunnen bepalen.

Het gaat op het ogenblik in de wereld om een economische dominantie. En zoals dat in Rood-China te zien is, de groepen die optreden proberen daarbij bepaalde projecten te sparen. Het is typerend voor zo'n situatie, dat b.v. in China met de vele opstanden en de vele oproertjes, die er zijn geweest, de centra voor biologisch- en kernonderzoek geen enkele keer zijn getroffen. Niet alleen door hun geïsoleerde aanleg of het feit dat ze zo goed zijn verdedigd, maar doorgewoon omdat alle partijen er belang bij hebben die ontwikkeling te sparen.

Denkt u nu even aan de tweede wereldoorlog. Vindt u het niet typerend voor een situatie, dat een bedrijf als Krupp (Krupp-Westfalen vooral), gelegen in een bombardementsgebied, waar hele steden werden weggevaagd, drie maanden na de capitulatie al in staat was om zich te herstellen en na een jaar volledig draaide? Vindt u het niet verbazingwekkend, dat de z.g. F.N.-fabrieken in België geen ogenblik werkelijk ernstig geschaad zijn in hun productievermogen? Ik kan er meer noemen.

Hetzelfde zien we gebeuren in Noord- en in Zuid-Viet-Nam, in Noord- en in Zuid-Korea. Ergens zijn er "heilige" plaatsen. Als we goed kijken wat het voor plaatsen zijn, dan blijkt dat dat plaatsen van onderzoek zijn of van industriële mogelijkheden.

Nu krijgt u misschien een beeld, dat veel verder gaat dan het raadsel Korea. Het is natuurlijk een raadsel, hoe de Amerikanen in Korea verslagen konden worden, want dat zijn ze feitelijk. Maar het is niet zo'n groot raadsel meer, als je weet dat ze - alle strategische waarden terzijde stellend - zekere centra niet mochten vernietigen of veroveren. Die centra bestonden vóór die tijd en ze bestaan nu nog.

Wie is de geheimzinnige heerser, welke macht is het, die dit alles dicteert? Welke macht is het, die b.v. Rusland ertoe brengt, als er een schaarste aan platina is, geen geregelde afzet te zoeken, ondanks alle mooie verdiensten die er dan zijn, maar stootsgewijze partijen op de markt te brengen en dat via de meest verschillende plaatsen en beurzen? Want vreemd genoeg wordt platina weliswaar officieel in Engeland verhandeld, maar onofficieel wordt het ook verhandeld in Philadelphia, het wordt in New York genoteerd en het duikt soms zelfs op in landen als Malakka. Waar komt dat vandaan? Waarom? Wat is het spelletje, dat er wordt gespeeld? Zijn de machthebbers op deze wereld nu werkelijk elkaars vijanden of niet? En dan kun je alleen maar zeggen: je weet het niet. Je weet

het werkelijk niet meer. Deze mensen geloven dat ze elkaars vijanden zijn, maar gelijktijdig dienen ze elkaars belangen. Hoe kan dat?

De Zuid-Koreanen doen alles om Noord-Korea uit te schakelen. Maar gelijktijdig zorgen ze ervoor, dat bepaalde transporten doorkomen van noord naar zuid en omgekeerd. Waarom? Er is in Viet-Nam een voortdurende felle strijd tussen Noord en Zuid. De Amerikanen trekken op. Maar waarom grijpen ze niet in door een blokkade en laten ze toe, dat schepen - vaak onder Cubaanse, Panamese of Chinese vlag daar ladingen afzetten. Hoe kan dat? Hoe kan het dat een Japanse vrachtlijn elke maand met drie schepen naar Noord-Viet-Nam gaat en daar voornamelijk Amerikaanse producten afluadt, terwijl een particuliere organisatie niet in staat is om een dergelijke leverantie door te sturen. Let wel, dit zijn feiten.

Als je die vraag gaat stellen, dan moet je wel een uitermate vreemde conclusie trekken. Er zijn kennelijk machtsbelangen, die boven alle menselijke belangen staan, zodat zelfs de grootste vijanden samenwerken om te voorkomen, dat de eenvoudige man begrijpt wat er gebeurt. Al die geheimhouding zou niet nodig zijn, indien men eerlijk toegaf wat men deed; maar men geeft het niet toe. West-Duitsland is de vijand van Oost-Duitsland. Toch vindt een aardig deel van de speciaal-producten uit West-Duitsland afzet in Oost-Duitsland. Waarom? Hoe zit dat?

Er is ergens een macht. En deze macht - nu wijk ik dus van de titel af en kom tot de kern van de zaak - heeft geen bepaald aangezicht. Je kunt niet zeggen: O, daar gaat De Jong of Nixon, en dat is een representant van die macht. Er is een economische macht, die kennelijk zowel in de communistische als in de democratische landen een rol speelt. Een macht, die op den duur de economie en daarmee het gevoel van welbehagen of zekerheid van de burger in de hand heeft. En de politicus is afhankelijk van de aanvaarding van zijn gezag door de burger. Geen dictator kan regeren, als het hele volk zegt: Doe het zelf maar. Geen leger kan winnen, als de soldaten zeggen: We zien geen reden ons leven te wagen en te schieten. Waarom zouden we een ander doden?

Een samenzwering misschien? Nou, het ziet er niet naar uit. Ik geloof eerder, dat het ligt in de economische opbouw van de maatschappij over de hele wereld. Ik hoop dat ik u niet verveel met politiek en economie, maar het is werkelijk in deze dagen een uitermate leuke ontwikkeling.

Als je kijkt naar al die landen, waarin een stijging van de welvaart is, dan horen we dat daarvoor een productiestijging nodig is. Gelijktijdig zien we, dat de werkelijke productiestijging voor een groot gedeelte door niet-verbruikswaarden wordt opgeteerd. Er is dus wel een toename van productie, maar niet van voorradig product. Dat kan alleen, indien er mensen zijn voor wie ook geld en product geen rol spelen. Wie zouden dat kunnen zijn? Waarschijnlijk de mensen, die alles toch wel hebben. De mensen, die niet op de Beurs opereren om te winnen, maar om te spelen. De wereld is in handen van een groep spelers, die met de economie spelen. Het is vervelend het te zeggen, want nu denkt u natuurlijk dat ik hier een aanklacht pleeg op de kapitalisten. Maar dat is niet waar, want in het Oostblok gebeurt dit ook. In China eveneens. En dan kom ik tot een eindconclusie wat dit betreft, want ik heb over China dadelijk nog meer te zeggen.

Er zijn overal mensen, voor wie het manipuleren met macht en bezit een levensdoel is geworden, omdat zij vervreemd zijn van de werkelijke menselijke relaties. Alle anderen zijn hun speeltuig, of ze het beseffen of niet, en worden door z.g. economische, politieke en strategische noodzaken gedwongen om het spel mee te spelen. Deze mensen kunnen niet afzonderlijk worden genoemd. Over de gehele wereld zijn het er misschien tien- of vijftienduizend. Zij spelen het spel om het spel. Ze zijn vergeten, dat een mens, een mensenleven en menselijk geluk geen dingen zijn om mee te spelen.

Nu ik dit alles heb gezegd, wil ik nog even terugkomen op de ontwikkeling in China.

Ik heb u al gezegd: Op het ogenblik wil de partij een totaal nieuwe grondwet, een nieuwe opbouw zelfs. Men is van plan de hele partijstructuur te wijzi-

gen. En daarnaast is men ongetwijfeld van plan om op de een of andere manier de uitbarstingen te voorkomen, die de laatste tijd - al komt het niet altijd zo direct op de voorgrond - toch in vele delen van dit grote rijk onrust baren en heel vaak ook hele steden tijdelijk uitschakelen, hele industrieën tijdelijk stilleggen. Wat staat daar aan macht tegenover? Dat is juist het aardige ervan: de jongeren. Niet alleen dat de revolutie van de Rode Wachters een groot aantal mensen heeft wakker gemaakt voor het vermogen van de massa, daarnaast heeft men ook de tweeledigheid van beloften en woorden ingezien.

Er is in China sprake van een groeiend wantrouwen tegenover alle partijen. Of men nu Moskou-gezind is of Amerika-gezind of dat men Mao-gezind is, interesseert de meeste mensen niet meer. Zij maken de bewegingen mee, zoals iemand omwille van zijn relaties ter kerke gaat en plechtig alle gebaren meemaakt en ondertussen hoopt, dat het snel afgelopen zal zijn. En deze mensen brengen nu denkers voort.

Iemand, die in China studeren moet, moet partijlid zijn. Maar een partijlid kan leven in een milieu, waarin niet de regering wordt gekritiseerd, maar waar elke verklaring, die onduidelijk is, als zodanig wordt aangeduid; en dat brengt hen aan het denken. Veel jonge Wachters zijn zo plotseling teruggezonden naar hun steden, dat ze in beroering met een dergelijk milieu niet meer blind of doof waren voor de reacties. En dezen beginnen nu de macht te vormen (de voor de gezaghebbers wel zeer gevaarlijke macht), die geen respect heeft voor heilige plaatsen; die niet meent dat de economie ten koste van alles moet voortdraaien; dat een leger ten koste van alles bewapend moet blijven; dat het onderzoek ten koste van alles moet voortgaan.

Het is deze groep, die in de komende paar jaren zeer veel van zich zal doen horen. Juist door de vage formulering van de partijdecreten heeft men weer een wapen meer in de hand gekregen, een agitatiemiddel, dat kan worden gebruikt, zonder dat men daarvoor wordt gestraft. Iemand, die vol enthousiasme vraagt op welke wijze onze goede leider Mao dan in staat is om zijn bevelen zo snel overal door te geven, die kan gelijktijdig duidelijk maken dat het dus niet vaststaat, dat iemand anders nog in de raad wordt betrokken. En als iemand vraagt, hoe het komt dat de democratisch gekozen representanten alleen maar advies-gevend zijn en waarom. Als hij die vraag uitlegt, dan is hij niet strafbaar.

Deze vorm van agitatie heeft er zelfs toe geleid, dat in Kanton en Peking verscheidene universiteiten zijn gesloten. Deze vorm van agitatie heeft ook ertoe geleid, dat er een aantal oude middenstanders - meestal wat oudere dames en heren en zich aanpassende intellectuelen - eveneens opstandig beginnen te worden. En gezien de wijze, waarop men op het land moet gaan werken (dat is voor de jeugd, de studenten en ook voor de middenstanders voorgeschreven), worden deze ideeën ook verbreid in de veel behoudzuchtiger, maar daardoor ook juist veel vasthoudender boerenbevolking.

In China heeft men zonder het te willen met zijn poging om een partijraad tot stand te brengen, met zijn poging om tot een nieuwe formulering te komen en om het bureaucratisch gezag op een andere en nieuwe basis een vastere greep op het volk te geven, een weerstand van de onderlaag gewekt. Als Amerika ooit uit Viet-Nam weggaat, dan zult u zien dat daar hetzelfde bestaat. De tussenfase van bijna steriele ontwikkeling op technisch terrein zal in Viet-Nam waarschijnlijk ook niet voorkomen.

Ik kan wel één ding vertellen: Op het moment, dat de Vietnamezen niet meer worden geregeerd door een gewapende macht van een andere dan van eigen land, zouden vele regeringsfunctionarissen van het ogenblik hun leven in onmiddellijk gevaar zien.

Dat is ook in China mogelijk. Bovendien is Mao niet zo gezond, als men zegt en zijn de "stand-ins" voor Mao niet meer geheel onbekend. En dat is altijd een gevaar.

Neen, wat we hebben gezien, gekristalliseerd in Zuid-Korea en Noord-Korea, dat zien wij op een heel andere wijze overal op de wereld. Er is geen reden om je ertegen te verzetten of je erover druk te maken. Want zolang het huidige systeem - en daarmee bedoel ik het systeem van werken om te leven en leven om te werken - heerst, zullen de geheimzinnige machthebbers aan de macht blijven.

Zolang men zekerheid vraagt in plaats van vrijheid, zullen de geheimzinnige machthebbers aanblijven... En dan zal de revolutie van de onderlaag hoogstens een verandering in de toestand kunnen brengen naar buiten toe, maar nooit van binnen uit.

Wie voorbeelden wil hebben, moet eens kijken naar de Franse revolutie. En dan moet men niet alleen denken aan b.v. Fouché, de politiechef, maar dan moet men ook denken aan verschillende bankiers, die kans hebben gezien om revolutie, Napoleon, koninkrijk en hernieuwd keizerrijk te overleven. Als men zich dat realiseert, dan realiseert men zich ook, dat er altijd een macht achter de troon is, die ontzettend flexibel is en die zich niet baseert op een systeem, maar alleen op een manipulatie.

Het raadsel Korea is opgelost, indien wij ons realiseren, dat het hier in feite niet gaat om menselijke waarde, maar om manipulaties; dat het tentje Gran Guignol eigenlijk een symbool is van wat er in feite gebeurt: een scheiding met veel ceremonieel en achter de schermen de touwtjestrekker.

Deze tijd brengt u een toenemend besef hiervan en daardoor een toenemende revolutie, die onaanvaardbaar is. Het is b.v. opvallend, dat men zich tegen hashish e.d. zo uitermate sterk verzet, terwijl andere, in feite voor het lichaam even of meer schadelijke middelen, niet alleen zijn toegelaten, maar zelfs worden geëerd door de buitengewoon hoge accijnzen, daarop gelegd. Indien men zich echter realiseert, dat hashish en dergelijke middelen een zekere vlucht uit de werkelijkheid mogelijk maken, dan zal men zich ook gaan realiseren, dat bij een vlucht uit de werkelijkheid de sterkere, die niet de slaaf wordt van zijn dromen, zich gaat afvragen, waarom die werkelijkheid zo is, dat je ervoor moet vluchten. Het verzet tegen levensgewoonten, die niet passen in het algemene patroon, komt niet alleen voort uit de behoefte om de mens in een bepaald moreel kader te doen leven. Het komt ook voort uit de angst dat de mensen, die vrijer zijn, misschien minder gezeggelijk zullen zijn.

Het kader, dat men heeft geschapen, breekt overal. En daarmee begint een nieuw ontwaken en een nieuw denken. Een denken, dat voorlopig binnen het systeem tracht iets te bereiken. Totdat men beseft, dat men staat tegenover manipulaties, die men niet aan kan en eenvoudig zegt: We gaan onze weg zonder te protesteren tegen regeringen. We doen. Op dat ogenblik wordt het voor een manipulator moeilijk. Zoals het in Korea heel moeilijk zal worden voor Noord en Zuid om de dictatoriale bevoegdheden in stand te houden (dus in feite de politiestaat), die om de een of andere reden niet meer houdbaar zijn. Of die reden nu is een gewapend verzet, dan wel het onvermogen om de massa te beheersen.

:--:--:

DE NIEUWE LEER.

U heeft een hele tijd niet veel meer gehoord over de Wereldleraar en zijn leer en u zult waarschijnlijk denken, dat het in het vergeetboek is geraakt. Dat is zeker niet het geval. Veel van de stellingen, die de Wereldleraar indertijd heeft gebracht en heel veel commentaren en de toepassing daarvan zijn op het ogenblik in vele landen in omloop. Zij spelen b.v. een rol in het zuiden van Azië, maar zelfs ook in het zuiden van Rusland. Daarnaast zijn ze doorgedrongen tot Japan, waar zij nu een zeer belangrijke secte aan het beïnvloeden zijn, terwijl ze in Afrika (vooral in Noord-Afrika) eveneens hier en daar ahang beginnen te winnen.

Het moeilijke van deze nieuwe leer is wel, dat ze niet gebonden is aan een

organisatie. Als je eenmaal een organisatie hebt, kun je de mensen zeggen: Zo moet je doen. En dan zijn er genoeg mensen, die het doen. Dan heb je invloed. Maar hier is het eerder een kwestie van een veranderde mentaliteit, die de visie op de problemen van het leven, de wereld en de medemens langzaam maar zeker verandert en daarmee de reacties van de mensen. Omdat de stelregels op het ogenblik hoofdzakelijk in zeer kleine delen worden doorgegeven, zouden we kunnen spreken van een soort vlugschrift-propaganda.

Er trekken op het ogenblik mensen door alle Arabische staten (ook door Pakistan en India), die eigenlijk niets anders doen dan soms blaadjes uitdelen als de mens kunnen lezen, maar in de meeste gevallen vertellen. Zij vertellen, ze argumenteren, ze debatteren. Deze mensen zijn in staat om langzamerhand duidelijk te maken waar de fout zit.

Zo moeten wij aannemen, dat de stellingen van de Wereldleraar in de komende jaren ook wel degelijk zal doordringen tot het westen. Ik heb alle reden te vermoeden, dat het eerstvolgende land, waarin deze veranderde mentaliteit bij meer mensen gaat optreden en daardoor ook de houding tegenover de totaliteit verandert, Turkije zal zijn. Wij veronderstellen (ik weet het dus niet zeker), dat de actie, die daar nu aan de gang is (vooral in Anatolië) een zeer grote invloed zal hebben; en daarmee de houding tegenover de moslim-regering (dat is het eigenlijk) zal veranderen en mede een nieuwe instelling gaat brengen t.a.v. de sociale ontwikkelingen daar.

De Wereldleraar heeft niet alleen geprobeerd de mens een weg te tonen, die ergens naar de hemel voert (want per slot van rekening, in de hemel kom je vanzelf, als je maar zoet genoeg bent op aarde), maar hij heeft getracht de mens een weg te tonen om goed te leven op aarde. En goed leven, dat betekent voor de Wereldleraar gelukkig leven, geluk brengen aan anderen; en voor de rest je niet te veel aantrekken van anderen. Een stelling, die natuurlijk hier en daar - o.a. in India - wordt beschouwd als opstandige propaganda.

De resultaten ervan zijn op het ogenblik betrekkelijk gering. We hebben dat gezien in de stichting van de coöperatieve dorpen in India, die hand over hand toeneemt. We zien het ook in de vorming van z.g. kleine gemeenschappen, vaak vele dorpen omvattend, zoals dat nu vooral in West-Pakistan het geval is.

In de Arabische staten is het een verandering van houding tegenover wat men noemt de giaurs (de ongelovigen) en daarmee ook een veranderde instelling tegen vele westerse denkwijzen en procedures.

Op deze manier schijnt dus op het Arabische schiereiland een verandering aan de gang te zijn t.a.v. landbouw en veeteelt. En ofschoon dat eigenlijk meer economisch dan geestelijk is, verandert hierdoor ook de stamgebondenheid en worden saamhorigheidsgedachten, die eens alleen maar berustten op een soort trots en onderlinge trouw misschien, veranderd in menselijke relaties, die nog wel op een belangengemeenschap berusten, maar die in staat zijn anderen op te nemen.

Je kunt het karakter van de mensen niet helemaal veranderen, dat is duidelijk. Maar je kunt wel zorgen, dat hun inzichten t.a.v. het nieuwe en ook t.a.v. een andere vorm van samenleving veranderen; en hierdoor een gemeenschapszin aankweken, die eigenlijk afwezig was.

Opvallend is ook het effect, dat dit heeft vooral in Boven-Egypte. Hier zien we de samenwerking, die in de kleine steden eigenlijk meestal op machtsverhouding was gebaseerd, langzaam maar zeker omzwenken in de richting van samenwerking van gelijkgezinden. Ik meen ook wel, dat in de richting van het Tsaad-meer de zaak aan het doortrekken is. Dat gaat heel Afrika wel door. Maar voorlopig geloof ik, dat een van de belangrijkste landen, waar dit in de huidige Arabische gemeenschap werkt, wel Saoedi-Arabië is.

Opvallend is verder de invloed, die men vooral heeft in de Kaukasus, maar indirect ook in de richting van Zuid-Rusland. Het is duidelijk, dat een Rus ofwel een gelovig man is ten koste van alles, dan wel - opgevoed zoals hij is - iemand, die meent gelovig te moeten zijn, omdat hij anders zichzelf als een kleingeestig, kleinzielig en bijgelovig mens zou tonen.

De relatie bij de olie-industrie in en rond de Zwarte Zee tussen gelovigen en ongelovigen is op het ogenblik sterk aan het veranderen. Ik zou niet willen

zeggen dat het een kwestie is van tolerantie, maar eerder van besef van gelijkwaardigheid: "die ander is toch ook veel waard." Er is een samenwerking mogelijk.

Een tweede aspect, dat ook wel erg belangrijk is: het denkbeeld van geluk schijnt hier een grote rol te gaan spelen.

In Anatolië kunnen we in de eerste plaats wel rekenen op het breken van de vaak nog zeer middeleeuwse gezagsverhoudingen. Ook hier zien wij nu - zij het heel traag - de belangstelling voor de medemens ontwaken. Ik geloof, dat de rampen uit het verleden daaraan een klein beetje hebben meegewerkt, omdat men gaat beseffen: het kan ons morgen ook gebeuren en dan worden we misschien ook in de steek gelaten.

De eerstvolgende jaren dus hoofdzakelijk uitzaaiingen in Turkije en Zuid-Rusland. Maar ik geloof, dat als we zien, dat de zaak in de Oekraïne gaat beginnen, we gelijktijdig ook zullen moeten constateren, dat via Griekenland en Albanië Europa wordt benaderd. Omstreekt het jaar 1980 moet ik aannemen, dat die propaganda zo ver is gevorderd, dat men - zonder misschien de bron te weten - gelijkluidende stolregels verkondigt vanaf het zuiden van Azië tot het hele zuiden van Europa. En daarmee zal een enorme invloed worden geschapen op de Aziatische en Europese continenten.

Voor de Wereldleraar was het zeer belangrijk, dat zijn leer niet tot systeem zou worden. En dat is begrijpelijk, omdat zowel de geloofsleer in b.v. het christendom en de islâm als ook de systeemleer (denk eens aan het marxisme en leninisme) getoond hebben tot een dogmatisch te worden, die geen oog meer heeft voor de mens, maar alleen voor de stelling.

De ontplooiing van de denkwijze van de Wereldleraar op het ogenblik via deze mond-tot-mond-propaganda en de vlugschrift-propaganda heeft dus m.i. vele grote resultaten. Zij integreert de gedachte in het bestaande en tracht niet naast of boven het bestaande tot uiting te komen.

Een bijzonder interessant punt is verder het samenstellen van verschillende kleine boekjes (ik meen, dat ze in de Punsjab worden gedrukt). Verspreid worden ze o.a. ook in Rangoon. Die boekjes zijn eigenlijk nog maar gewoon een stukje filosofie. Ze worden uitgegeven als een soort filosofietje over het leven. Maar op den duur zou dit wel eens tot een bijbeltje kunnen worden voor heel veel mensen. Mensen, die zeggen: "hoe moet ik nu reageren?" kunnen het daarin lezen; en zonder het te zeggen: "zo moet je doen" krijgen ze nieuwe inzichten.

Daar is het boek van de waarheden: de Teh King (?). U weet, dat je daarmee al wichelende verzen kunt samenstellen, waardoor je precies weet waar je aan toe bent. Maar het samenstellen van die verzen is altijd nog een lotskwestie. In dit nieuwe boekje lees je eenvoudig een hoofdstukje over de mens en de techniek. Of je leest een hoofdstukje over de intermenselijke verhoudingen, of over de verhouding mens - God. En dan weet je waar je aan toe bent. Er komt een eigen denksysteem naar voren. De mens reageert vanuit zichzelf, niet vanuit een opgelegde verwachting of angst; en hij heeft toch een richtlijn in het leven.

Ik meen, dat deze ontwikkeling van buitengewoon groot belang is, omdat de nieuwe leer vooral in Azië op het ogenblik nodig is. De revolutie van Azië gaat nl. veel verder dan men zich realiseert. Ik meen, dat dit juist in de half-ontwikkelde landen, waaronder ik dan ook vele van de Arabische staten en Turkije (althans grote delen ervan) reken, een aanpassing betekent aan een tijd, die eigenlijk nog pas is aangebroken. Je zou kunnen zeggen, dat dergelijke landen, die in gisting en revolutie zijn of die vanuit een half-ontwikkeld zijn de sprong moeten maken over vele eeuwen van normale vooruitgang naar een nieuwe tijd, juist door de verbreiding van deze leer een totaal nieuwe zienswijze op het leven kunnen krijgen en daarmee een aanpassing, die veel beter is.

De Wereldleraar heeft zelf eens gezegd:

"Hij, die middelen versmaadt, omdat ze onwaardig zijn, is een dwaas. Slechts hij, die middelen gebruikt, die strijdig zijn met hetgeen hij wil bereiken, is een wijze (?)"

Zoals hij ook eens heeft gezegd:

"De mens, die leeft naar het woord van anderen, is een dwaas.

Hij echter, die leeft naar zijn besef, gebaseerd op de woorden van anderen, is een wijze."

Ik geloof, dat de middelen die worden gebruikt aantonen, dat de leerlingen en volgelingen van deze Wereldleraar wijzen moeten zijn. Zij treden niet nadrukkelijk in het openbaar op, maar ze voeren een propaganda, waardoor in elke kerk en in elke vorm van politiek denken een nieuw denkbeeld ontwaakt. Dit is m.i. een zeer belangrijke geestelijke ontwikkeling, die - als het even meevalt - tot een bijzonder rijke geestelijke ontplooiing zal voeren in de komende eeuw.

-:-

S P R I N G P L A N K .

Wie ver wil springen, gebruikt een plank, waardoor hij iets meer omhoog komt bij de laatste afzet en daardoor verder sprongt. Of misschien zelfs iets, waar veren onder zitten, zodat hij hoger kan springen en gelijktijdig verder. Het komt aan op de kracht van de atleet, niet op de springplank zelf. Indien ze eenmaal goed is geplaatst, zal ze echter de atleet helpen meer te presteren met zijn mogelijkheden.

Vele denkbeelden in deze wereld zijn eigenlijk maar een springplank voor de eigen prestatie en ontwikkeling van de mens. Heel veel kleine daden en kleine gebeurtenissen zijn - doordat ze richting geven aan bestaande energieën - een springplank, waardoor een vernieuwing zich kan doorzetten, die anders misschien zou hebben gefaald. Vergeet niet, dat het in het leven - geestelijk zowel als stoffelijk - vaak een kwestie is van enkele ogenblikken of enkele centimeters. Iets tekort schieten betekent falen. En daarom hebben we behoefte aan een springplank. Het is dan niet belangrijk, hoe die springplank heet of wie die springplan is of vanwaar hij komt. Belangrijk is, dat ze ons helpt om meer te zijn, meer te bereiken. Want de mens, die op aarde denkt te zijn alleen maar om te bestaan, had beter plant kunnen worden.

Het ligt in de mens om iets te bereiken, onverschillig wat. En als je iets wilt bereiken - wat het ook zij - dan moet je een begin vinden. Je moet een eerste poging wagen en vanuit die poging kun je dan eindelijk zien, of je zult slagen. Maar vergeet niet: het gebruik van een springplank moet geleerd worden.

De atleet, die nimmer een springplan heeft gebruikt, zal zeer zorgvuldig moeten afmeten, hoe hij de juiste aanloop moet nemen. Hij zal rekening moeten houden met de sterkte van de veer, opdat hij de zwaarte van de laatste stap, die sprong a.h.w., kan vinden.

Zo gaat het met u. Vele ideeën, vele denkbeelden zijn een springplank voor u naar een grotere bereiking, een groter geluk misschien of een grotere geestelijke wijsheid. Maar zij zijn niet méér dan dat. U bent het zelf, die ervan zal moeten maken een bereiking, die onmogelijk werd geacht. En dat kunt u alleen, indien u zorgvuldig afmeet wat mogelijk is, indien u zelf initiatief neemt en niet verwacht dat de springplank u zonder meer verder zal brengen.

En ten laatste, wanneer u met inzet van heel uw vermogen en krachten springt en niet wacht, of er misschien iemand zal zijn, die u het laatste eind wel zal dragen - geestelijk zowel als stoffelijk - dan bereikt u of geheel of geheel niets. Alles, wat ertussen ligt, is falen, want het betekent terugval, worsteling en lijden. Slagen betekent geluk, vrede en de mogelijkheid tot verdergaan. Daarom hoop ik, dat u allen - waar dan ook - een springplank zult vinden, die u in staat zal stellen om gelukkiger te worden, meer te bereiken en meer inzicht te verwerven.

:--:~:

Abonnementen: f 17,50 p. 10 nummers
(v. leden f 12,50) (v. buitenland f 1,50 extra)
bij vooruitbetaling op giro no. 468.874
t.n.v. „O.D.V.” te 's-Gravenhage

Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15
Leidschendam Tel: 01761-5154

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN

mediamiek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verdraagzamen”
te 's-Gravenhage

I N H O U D.

MAART 1969.

14e jaargang.
Nummer 6.

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Binnen en buiten

Karakter

Massa-hysterie

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Doorbraak in de chaos

Science fiction

Metamorphose

Overname uit „SLEUTELS” slechts toegestaan na
schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V.”

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Zesde Les.

BINNEN EN BUITEN.

De mens is een complex samenspel van cellen, verschillende vochten en afscheidingen, elektrische prikkels, uitstralingen of velden; kortom, de mens is een kosmos in zichzelf. In deze kosmos zetelt een bewustzijn, dat zich per cel of per groep cellen kan uitdrukken, maar dat zichzelf alleen beseft als geheel.

Buiten de mens bestaat een kosmos. Deze kosmos is opgebouwd uit een groot aantal delen, in groepen samenkomend, die wederom door onderlinge stromen van kleinste delen verbonden of gescheiden worden, waarin grote stralingen voorkomen en magnetische stormen en velden een grote rol spelen. Elk deel van die kosmos heeft een zeker bewustzijn vanaf de mens via de planeten en de sterren tot de grote magnetische krachten en velden toe, ja, zelfs de stofwolken, die in de ruimte rondrijven. Ook zij hebben een besef; maar dit besef wordt pas tot een werkelijk "ik"-besef, indien het de totaliteit betreft.

Ik weet dat dit stellingen zijn, die niet iedereen zonder meer zal willen aanvaarden. Maar ik geloof niet, dat dat veel ter zake doet, daar het mijn bedoeling is u duidelijk te maken, hoe er een relatie kan bestaan tussen de innerlijke mens en de wereld buiten de mens, en daarnaast aan te tonen, voor zover mij dit mogelijk is, dat de wisselwerking, die tussen mens en kosmos bestaat, gebaseerd is op het deel-zijn van de mens aan die totale kosmos.

In elk mens kennen wij bepaalde fluctuaties. De meest eenvoudige is de ademhaling en de polsslagen. Daarnaast kennen wij energie-ritmen. Wij kennen week-ritmen, 10-daagse, 28-daagse en jaar-ritmen. Datzelfde kennen wij in de kosmos.

Wanneer een mens innerlijk een bepaalde gesteldheid bereikt en er in die mens een bepaald evenwicht ontstaat, dan kan hij tijdelijk a.h.w. parallel lopen aan datgeen wat er in de kosmos gebeurt. Is dat het geval, dan moeten wij ook aannemen dat de bestaande gelijkheid van waarden in die mens veel sterker wordt uitgedrukt dan in alle andere mensen. En hierdoor zouden verschijnselen die kosmisch optreden (of dit nu een kwestie van denken is, van invloeden, stralingen, velden of wat anders) mede in de mens tot uiting moeten komen.

Maar het omgekeerde zal eveneens kunnen plaatsvinden: De mens ontwikkelt innerlijk voor het totaal van zijn persoonlijkheid een bepaalde toestand, die door het "ik"-besef in zijn hoogste waarde (het innerlijk ik) wordt bevestigd en beïnvloedt daardoor de kosmos rond hem.

Nu is de kosmos veel groter dan de mens. De invloed, die de kosmos op de mens zal hebben, zal dus totaler kunnen zijn dan de invloed, die de mens ooit op de kosmos heeft. Maar wij moeten toch een zekere gelijkheid of gelijkwaardigheid blijven accepteren. Per slot van rekening, omvang maakt misschien verschil in vermogen, indien wij zuiver technisch rekenen, maar gelijkwaardigheid scheidt toch, indien wij de omvang buiten beschouwing laten, een veel gro-

tere relatie dan ooit in omvang kan worden uitgedrukt. Of om het anders te zeggen: Kwantitatieve verschillen kunnen naar buiten toe enorm belangrijk lijken; de kwalitatieve verschillen zijn in feite de meest bepalende.

Nu is de mens geneigd om zich wat anders te bekijken dan als een eenheid van vele cellen met daarin een centraal bewustzijn, dat niet geheel stoffelijk kan worden bepaald. Hij spreekt over zijn ego en is zich niet helemaal bewust van alles wat er in dat ego gebeurt. Alleen die delen, die door zijn wil bewust worden gebruikt of die bewust worden ondergaan, omdat ze een grote verandering voor hem betekenen die constateerbaar is, zal hij registreren. En deze zal hij altijd zien als een gebeuren, dat buiten hem ligt. Ik heb nog nooit een mens horen zeggen, dat wat er met hem gebeurt alleen zijn eigen schuld is. Er is altijd wel iets anders. Zelfs als hij zich stoot aan een stoel, dan is het niet alleen zijn schuld, maar ook van de stoel, die juist daar stond waardoor hij zich eraan kon stoten.

Indien wij dat van een mens aannemen, moeten wij dat ook van de kosmos aannemen. Wij kunnen die kosmos natuurlijk wel God noemen of het totaal bewustzijn ervan. Maar dit totaal bewustzijn zal zich t.a.v. de interne processen net zo min bewust zijn als de mens zich bewust is van de interne processen in zijn wezen. De onverschilligheid voor veel van hetgeen er in het "ik" gebeurt bij de mens, zal bij God ongetwijfeld worden weerkaatst. En dat betekent voor ons dus eigenlijk, dat vanuit het standpunt van de materiële bevoertuiging (ik maak hier een beperking) God moet worden beschouwd vanuit menselijk standpunt als een soort parallel met het menselijke; en dat geeft ons een goede mogelijkheid om God te benaderen.

Wanneer je in jezelf God probeert te benaderen, dan ga je altijd uit niet alleen van de menselijke Godheid en vaak van jezelf, maar daarnaast ga je uit van iets wat qua eigenschappen beantwoordt aan mogelijkheden, die voor jezelf niet te realiseren zijn. Ik geloof, dat je daar een fout maakt. God is ergens kwalitatief onze gelijke, ook als hij kwantitatief onmetelijk ver onze meerdere is. En als wij hiervan gebruik maken, dan komen wij vanzelf aan die punten van geestelijke wetenschappen, waarin de onbegrepen waarden van het "ik" en van de kosmos een grote rol spelen.

Indien ik stel, dat sterren invloed hebben op mensen, dan is dat dwaas zolang ik aanneem, dat hier sprake is van een regelrechte en gewilde beïnvloeding. Maar ga ik uit van het standpunt, dat een verandering van verhoudingen in de kosmos een zekere inductieve waarde heeft en dus in de mens mede tot uiting komt, dan zal elke verandering van de materie, vooral in de omgeving van de mens, van groot belang zijn en zal de massa, die die verandering ondergaat, voor een deel bepalen in hoeverre de kwalitatieve werkingen op grotere afstand voor de mens nog realiseerbaar zijn.

Dan wordt astrologie dus eigenlijk een soort vergelijkingskunde en is zij niet meer een strikt mathematisch stelsel, gebaseerd op de astronomische waarnemingen. Hiermee komt men dus vanzelf dichterbij de gedachte, dat in de hemelen te lezen staat wat er op aarde gebeurt. Indien er een harmonie ontstaat tussen een mens en een bepaalde kosmische toestand, zal de ontwikkeling van die mens beantwoorden aan de in de kosmische toestand optredende en waarneembare variaties. Dat klinkt allemaal erg ingewikkeld en moeilijk, toch is het heel eenvoudig.

Een maan-fase verandert. Dat is vlakbij en eigenlijk is het alleen maar een verschil van straling. Toch kunnen wij nagaan dat de menig mens t.a.v. één van de maan-fasen een grotere gevoeligheid heeft dan voor andere. Er zijn mensen, die meer succes hebben bij afnemende maan en anderen, die meer succes hebben bij wassende maan. Er zijn mensen, die in een volle-maan periode ontzettend scherp denken, maar er zijn er ook die dat juist hebben bij nieuwe maan. U kunt dat voor uzelf nagaan en u zult dan wel moeten constateren, dat er ergens een verbondenheid is. Doch die verbondenheid is dan alleen gebaseerd op een verschil in fase.

Gaan wij nu verder, dan blijkt dat degeen, die bij nieuwe maan scherp denkt, over het algemeen op dat moment juist technisch logisch denkt. Degeen, die scherp denkt bij volle maan daarentegen, denkt gewoonlijk meer ideëel en abstract.

Waarom? Dat weten wij eigenlijk niet. Maar dat het zo voorkomt, is wel zeker. Iemand, die bij wassende maan de beste successen heeft, zal zelf kunnen constateren dat deze successen vaak liggen in handel, in invloeden die hij zelf enigszins beheerst. De mens, die de meeste meevallers heeft, die het best reageert als de maan afneemt, die zal moeten constateren dat hierin de toevalsfactor en het ingrijpen van anderen eigenlijk altijd weer de overheersende rol spelen. Daarmee kan men dan al zeggen: Ten aanzien van de sterren is ongetwijfeld een beïnvloeding aan de gang en deze kan, mits eenmaal beseft, worden gebruikt. Maar neem ik een beïnvloeding aan t.a.v. de maan, dan zal ik ook affiniteiten moeten erkennen met betrekking tot andere planeten, sterren of sterrenbeelden. Erken ik die, dan zal ook weer de gelijkheid van waarde t.a.v. een sterrenbeeld b.v. betekenis moeten hebben.

Als je in een levensjaar bent, waarin de geboorte-constellatie zich zo'n beetje herhaalt (dus de zon in hetzelfde teken staat), dan zul je ontdekken, dat je zeven jaren gaat aftellen. Dat is heel eigenaardig. In die zeven jaren begin je met eigen daadkracht; daarna met eigen denken; dan met wat invloeden uit de nabije omgeving en zo ga je verder. En dan op een gegeven ogenblik (dat is voor de mens meestal na zeven jaar) herhaalt zich de beslissingsmogelijkheid weer, maar nu in een versneld tempo. Het is dan alsof het sterrenbeeld weer dichterbij de geboortezon komt.

Wat er gebeurt, weten wij eigenlijk niet, maar wij kunnen constateren, dat het voor 99 van de 100 mensen wel klopt. Ze krijgen wederom een jaar, waarin ze zelf veel meer kunnen beslissen dan anders. En het jaar daarop blijken ze plotseling gebonden te zijn aan enorme drukte, die hen van alle kanten aanpakt. En vreemd genoeg, overigens in strijd met vele kabbalistische beweringen, blijkt dan dat als het 12e jaar is bereikt (dus na 11 jaar) we dan weer de oude cyclus herhaald zien. Doch nu is de eigen cyclus van de mens verschoven.

Hier is dus een zekere analogie tussen het gebeuren buiten de mens en het gebeuren in de mens. Want niemand van u zal toch willen geloven, dat alleen de plaatsverandering van een paar sterren aan de hemel bepalend zal zijn voor uw mogelijkheden. Die mogelijkheden komen van binnenuit. Maar u reageert op de omstandigheden, die er buiten u bestaan; en naarmate die omstandigheden meer harmonisch zijn, brengt u bepaalde facetten van uw wezen scherper naar voren.

Hier hebben wij nog altijd te maken met dingen, die betrekkelijk stoffelijk zijn. Maar de omgeving van de mens is niet alleen maar uit te drukken in materie. Er zijn rond u stralingen, lucht-electrische potentialen, magnetische velden, storingen, emissies van het een of ander kleinste deeltje met grote snelheid door een ster of iets anders. En al die dingen hebben ook invloed, zoals in u uw zenuwstelsel invloed heeft. Nu is het vreemde, dat deze half-stoffelijke (we zeggen ook vaak astrale) beïnvloedingen weer een heel andere cyclus volgen. Zij werken nl. in veelvoud van 3. Wij hebben dan de volgende fasen:

- a. ik ben rustig;
- b. ik ben gespannen;
- c. ik ben chaotisch.

Uit die chaos kom ik tot rust, en dan ga ik zo verder.

Maar er zit een aardigheidje bij. De eerste 3 jaren staan onder rust. De tweede 3 jaren staan onder gespannenheid. De volgende 3 jaren staan onder chaos. Dan kunnen wij zeggen, dat drie van deze cycli of totaal 27 jaren in een leven voor de geestesgesteldheid een bepaalde cyclus uitmaken. Gaan wij na waarmee dat allemaal samenhangt, dan blijkt dat o.m. samen te hangen met emissies van de zon, maar vooral ook met de veldverhoudingen, die door baanverschuivingen van de planeten t.o.v. het rechte vlak in het zonnestelsel ontstaan.

Een cyclus, die buiten mij bestaat, bestaat dus ook in u. Maar een cyclus, die in mij ontstaat, moet ook buiten mij kunnen ontstaan. Op het ogenblik, dat ik rust weet te vinden in een periode van onrust, kan ik die onrust-fase, voor zover het iets of iemand betreft die met mij harmonisch is of kan zijn, beperken.

Ik kan mijn eigen rust in vele gevallen in de plaats stellen van de gespannenheid of de onrust van anderen.

Natuurlijk is het t.a.v. elke andere factor precies hetzelfde. Hierdoor is het mij dus mogelijk om in mij een toestand op te bouwen, die ik niet alleen naar buiten toe projecteer, maar die door alles, wat met mij harmonisch is, a.h.w. automatisch wordt opgenomen. Als ego (mens) ben ik in feite te vergelijken met een ster, maar daarnaast - en dat is veel belangrijker - met een kracht. Rond mij zal de wereld reageren op datgene, wat ik ben als ster en op wat ik ben als kracht. Als ster is de reactie zuiver materieel; als kracht is zij hoofdzakelijk geestelijk of zo mogelijk gericht. Daar achter schuilt dan weer de geestelijke wereld.

De geestelijke wereld is voor de doorsnee-mens een abstractie. Misschien zouden wij het zo kunnen zeggen:

Er zijn zeer vele werelden, elk ietwat anders geschapen, die dezelfde plaats in de ruimte innemen, die t.a.v. elkaar grote verschillen kunnen vertonen wat betreft de ontwikkeling van de individuen enz., maar die toch wel een eigen uitstraling hebben. Een dergelijke geestelijke wereld kan dan ook als een eenheid, een soort entiteit, worden beschouwd. Die eenheden wisselen hun contact met uw wereld; zij veranderen dus, ten opzichte daarvan a.h.w. van plaats. Bij die verandering van plaats ontstaat er dus een wijziging van beïnvloeding.

Geestelijke werelden zullen de mensheid beïnvloeden naar gelang de nabijheid (in feite de gelijkheid van bepaalde waarden) van stoffelijk menselijke wereld en geestelijke sfeer of wereld. Dat houdt dus in, dat niet altijd de gelijke geestelijke waarden en invloeden op de mens inwerken. Het houdt verder in, dat een mens, die op een bepaalde sfeer is afgestemd in een periode dat die sfeer zijn wereld benadert (daarmede het meest harmonisch is, dus de grootste gelijkheid van waarden vindt), daaruit veel meer krachten en mogelijkheden zal kunnen putten dan ieder ander. Maar het betekent ook, dat hij die krachten en mogelijkheden nimmer als geheel behorend tot zijn "ik" kan beschouwen. Want op het ogenblik, dat die sfeer of wereld wegvalt, vallen die mogelijkheden ook weg, tenzij de mens in staat is zijn innerlijke harmonie t.a.v. de omgeving zozeer te wijzigen, dat hij een zo groot mogelijke gelijkheid van waarden met een sfeer behoudt. En daarmede zijn wij alweer gekomen bij een ander punt:

Bij geestelijke werelden is het dus kennelijk niet alleen belangrijk welke sfeer op dat ogenblik die wereld het dichtst heeft benaderd, maar het is ook wel heel belangrijk hoe ik mij innerlijk verander. Voor de innerlijke weg betekent dit eigenlijk: Ik kan dus niet volstaan met één weg, één mentaliteit, één vorm van harmonie. Ik moet mijzelf innerlijk steeds veranderen, ik moet mij steeds aanpassen, anders zal ik hetgeen mij eens voordeel, grote krachten, grote mogelijkheden opleverde mij morgen misschien in een directe controverse brengen met de dan nabij zijnde geestelijke sfeer. Ik zal dan niet meer in staat zijn om daarmee contact te krijgen. Integendeel, ik zal er nadelen van ondervinden. Wat mij eens blij maakte, maakt mij nu mistroostig. Waar ik eens krachten uit putte, laat mij nu allerlei teleurstellingen beleven. Dat is een heel natuurlijke toestand.

Voor het innerlijk leven zou je daar dus een paar regels uit kunnen halen vooral voor diegenen, die meer esoterisch zijn ingesteld.

1. Ben ik op dit ogenblik in staat om krachten te putten, zonder dat ik daarbij een methode van concentratie of instelling gebruik (magnetiseren, maar ook een gevoel van vrede vinden), zo ja, dan moet ik uitgaan van hetgeen ik nu ben. Indien ik hetgeen ik nu ben beschouw als direct overgaande in de werkelijkheid (ook de uiterlijke wereld), dan zal ik die innerlijke toestand moeten veranderen t.a.v. de buiten mij gaande wereld op het ogenblik, dat de door mij als normaal ervaren mogelijkheid om krachten te putten e.d. zich wijzigt. Die aanpassing dient dan als volgt te geschieden:

- a. Ik ga na wat de disharmonie, de verstoordheid, de onlust is, die mij op het ogenblik niet alleen uiterlijk, maar zeker ook innerlijk bedreigt.

b. Ik ga na, hoe ik in het verleden die harmonie heb beleefd (ik zoek dus een herinneringsbeeld) en tracht nu mijn verhouding tot de wereld buiten mij zodanig te wijzigen, dat de gevoelswaarde van het herinneringsbeeld in mij een rol speelt. In feite verander ik dan mijn "ik"-voorstelling. Daardoor ben ik in harmonie met die wereld of sfeer, die eens vlak bij mijn eigen wereld was en zal daaruit verdere krachten kunnen putten, maar alleen ten koste van een grote concentratie, waardoor ik de normale buitenwereld a.h.w. van mijn wezen afsluit.

2. Alles gehoorzaamt aan vaste regels voor degenen, die zich gebonden achten aan tijd. Dat wil zeggen, dat op grond van elke willekeurig aanvaarde reeks tijdseenheden, mits gelijkblijvend, een aantal harmonieën en disharmonieën constateerbaar is en dat op grond daarvan een gevoel kan worden verkregen (het is geen zeker weten, het is een gevoel) voor een gelijkheid van fasen met geestelijke krachten en geestelijke werelden. Daarnaast zal een besef ontstaan voor de periodiciteiten, die stoffelijk als invloed optreden. Het besef daarvan maakt een aanpassing mogelijk. Daar, waar de aanpassing niet mogelijk blijkt of moeilijk wordt, kan men uit eigen actie en wil die elementen elimineren, die op dit moment als disharmonisch worden beschouwd. Hierdoor zal het mogelijk zijn innerlijk een zekere harmonie te behouden, die een innerlijke groei mogelijk maakt.

Gelijktijdig zal door het elimineren van de contrastwaarden met de buitenwereld, die voor mij disharmonisch zijn, de mogelijkheid ontstaan in het overige harmonisch t.a.v. de wereld te reageren en zo te komen tot ontvangen en overdragen van krachten uit en naar die wereld.

3. Daar voortdurende verschuiving van waarden t.o.v. elkaar het gehele heelal (de kosmos) beheerst, maar eveneens in het menselijk lichaam en het menselijk leven de voortdurende wijziging van verhoudingen een grote rol spelen, moeten wij uitgaan van het feit, dat de verschuiving van waarden normaal is. Elke poging om een enkele waarde constant te beleven en te hanteren moet voeren tot een grotere disharmonie, een grotere innerlijke onrust en misschien zelfs gevoelens van innerlijk onvermogen, terwijl daarnaast in de buitenwereld gevoelens van ergernis, lusteloosheid, kortom, allerhande vormen van negativisme optreden. Wij mogen dan ook nooit uitgaan van een gelijkblijvende waarde. Wij moeten voortdurend uitgaan van een langzaam naar voortdurend veranderde waardering voor onze wereld, gepaard gaande met een steeds zich wijzigend contact met onze wereld.

Een aanpassing van de wijziging uit de innerlijke processen naar de daad toe betekent voor ons, dat wij door onze voortdurende verandering in staat zijn steeds meer momenten te vinden, waarop harmonie hetzij met de meer materiële, hetzij met de astrale of zelfs met de geestelijke wereld rond ons, mogelijk is, zodat wij vele punten kunnen vinden, waarop wij door enige concentratie en het richten van onze persoonlijkheid (zie voor) in staat zijn meer krachten te putten (geestelijke en levenskracht) of zelfs stoffelijke mogelijkheden te vinden, die in overeenstemming zijn met ons wezen en ons willen.

Hebben wij dit allemaal gezien, dan komt natuurlijk de grote vraag: Wij spreken nu wel van "binnen en buiten", maar is dat eigenlijk waar?

Ons besef maakt een onderscheid tussen die dingen, die wij innerlijk noemen (d.w.z. exclusief tot ons wezen behorende en alleen daarin bestaande) en buiten: waarden, alleen buiten ons wezen bestaande, die misschien wel invloed op ons kunnen hebben, maar die nooit deel van ons kunnen zijn. Die waardering is waarschijnlijk iets, wat uit ons bewustzijn voortkomt. Misschien bestaat er geen innerlijke en geen uiterlijke wereld, maar alleen een wereld, waarvan wij deel zijn. Zolang wij dit echter niet weten, zullen wij alleen vanuit onszelf kunnen reageren, indien wij de scheiding, die in ons gemaakt wordt tussen "ik" en niet-"ik", leren overschrijden door deze aanpassing, deze creatie van

van harmonische waarden etc. Ik heb dan ook de titel van dit onderwerp gekozen niet om een tegenstelling aan te geven, maar om te tonen hoe er twee facetten zijn in het bestaan, die voor de mens bijna gelijkwaardig plegen op te treden. Het is de tegenstelling tussen binnen en buiten, die voor u het element van vorming en bewustwording bepaalt. Het is de tegenstelling van uw innerlijk en uw ervaring van de buitenwereld, die door de subjectiviteit die zo ontstaat voor u een eigen levensinterpretatie mogelijk maakt.

Een groot gedeelte van uw bewustzijn en kennen - en wat dat betreft ook van ons in de geest - is gebaseerd op het verschil tussen wat er in mij en wat er buiten mij bestaat. Zolang wij aannemen, dat deze waarden beide vaststaand, onveranderlijk zijn, dat ze eigenlijk niets met elkaar te maken hebben en dat alleen door onze wil, door onze uiting van het innerlijk enig contact tot stand komt, zullen wij slechts met teleurstellingen te worstelen hebben. Wij ontdekken voortdurend onze machteloosheid, onze teleurstelling. We ontdekken invloeden, die wij helemaal niet hadden verwacht. Wij worden door een noodlot heen en weer geslingerd. Wij kunnen dat voorkomen, indien wij gaan begrijpen dat "binnen en buiten" met elkaar gereleerd zijn. Aangezien die relatie zich voor ons uitdrukt in ritmen (wij noemen dat voor een groot gedeelte kosmische ritmen; daarnaast spreken wij van onze biologische ritmen; van de geestelijke ritmen spreekt de mens niet al bezit hij die evenzeer), kunnen wij zeggen: Er bestaan bepaalde ritmen, waardoor onze relatie wordt aangepast en gewijzigd. Dan moet ik dus met een erkennen van die ritmen kunnen komen tot een integratie van mijn persoonlijkheid in de kosmische totaliteit.

Het einddoel van alle bewustwording is natuurlijk het bereiken van die volledige integratie van het "ik" in het geheel. Maar in alle geestelijke wetenschappen speelt een benadering van een zekere eenheid met wat buiten u bestaat een grote rol.

In de magie kennen wij de klanken, de ritmen, de geuren, kortom, al die dingen, die misschien suggestief van buitenaf op ons inwerkend een zekere gerichtheid van het "ik" kunnen veroorzaken.

In de kerken, maar ook in de maatschappij, kennen wij bepaalde ritmen en rituelen, die een betekenis moeten geven aan dingen, die ze misschien niet helemaal bezitten, maar waardoor wij komen tot een benadering van geestelijke en stoffelijke waarden, die ons weer een beheersingsmogelijkheid geeft. Dan is dat alles eigenlijk helemaal niet zo occult als het lijkt; het is niet duister. Het is eenvoudig iets, wat wij moeilijk begrijpen.

Dan is er een conclusie, die wij hieraan onmiddellijk moeten verbinden:

Het menselijk voorstellingsvermogen, dat zich te sterk beperkt tot de tegenstelling ik - wereld, zal het de mens onmogelijk maken zichzelf te kennen en zijn wereld voldoende te erkennen om zich daaraan aan te passen en zo uit eigen wil een maximum aan beheersing te verkrijgen t.a.v. de eigen plaats en van de beleving in de wereld buiten het "ik".

Het komt altijd weer op jezelf neer. Het is natuurlijk vervelend voor de mens te horen dat zelfs God, Die grote Persoonlijkheid, Zich helemaal niet zo erg van hem bewust is als hij wel denkt, maar dat hij in die God een rol speelt en dat die God voor hem pas een rol speelt, indien er een harmonie mogelijk is. Het is voor de mens erg vervelend te horen dat er geen noodlot is dat hem beheerst, maar dat hij leeft in een maatschappij, waarin bepaalde pulsen nu eenmaal regelmatig voorkomen en waarbij een al of niet aanpassen van het "ik" aan die pulsen uitmaakt wat hij gaat beleven. Hij krijgt al heel gauw het gevoel dat hij tekort schiet; dat er ergens in hem iets niet deugt. Ik geloof, dat wij daarom nog een paar opmerkingen moeten lanceren.

1. Groeien naar een beheersing van de harmonie tussen de wereld in u en de wereld buiten u is op zichzelf een bereiking. Die bereiking betekent een toestand, niet een verdienste. Uw streven is echter voor uzelf een verdienste, daar het uw bewustzijn vergroot en daarmee uw mogelijkheid tot integratie in de totaliteit.
2. Het vinden van een juiste aanpassing krachtens eigen bewustzijn en wil aan het totaal impliceert het erkennen van alle harmonische, maar

ook van alle niet-harmonische fasen. Dit houdt in, dat elke niet-harmonische fase, mits als zodanig erkend en gevolgd door een poging tot correctie, voor u in feite de eenheid met de totaliteit vergroot.

Hieraan voeg ik toe: ziekte behoeft dus niet noodzakelijkerwijze een straf van God te zijn of een gevolg van uw eigen dwaasheid, zij kan evenzeer een conflict zijn dat u kunt leren overwinnen en waaruit u wijzer, beheerster en vooral meer aangepast aan de totaliteit tevoorschijn komt.

3. Dit punt zal wel pijnlijk aankomen, maar het is juist en moet hier dus wel gesteld worden.

Klagen helpt u nooit. Klagen is iets, wat alleen bepalend kan zijn, indien daardoor een zekere harmonie of zelfs een bewust gewilde disharmonie met iets in de buitenwereld tot stand wordt gebracht. Een klacht op zichzelf heeft verder geen zin dan alleen in de vorm van contact. Daarom heeft het geen zin te klagen tegen uzelf of over uzelf. Het heeft alleen zin te klagen, indien u tracht door de klacht een verschil van waarde tot uitdrukking te brengen en een actie te beginnen, waardoor een gelijkwording van waarden met iets in de buitenwereld bereikbaar is.

Dus, vrienden, uzelf beklagen of zeggen dat u het zwaar heeft, helpt niet. Erkennen, dat de oorzaak van uw waardering is gelegen in bepaalde omstandigheden, kan u helpen, wanneer u tracht uw innerlijke relatie met de oorzaak buiten u te veranderen.

Dan heb ik daarmee mijn onderwerp eigenlijk wel afgehandeld. Zoals u hebt gemerkt, heb ik hierbij bepaalde wetenschappen buiten beschouwing gelaten, zoals b.v. de kabbala, bepaalde vormen van overdrachtelijkheids- en gelijkheidsmagie. Ik heb dat opzettelijk gedaan. Zij passen wel degelijk in dit onderwerp, maar ik meen dat u - als u eerst het onderwerp heeft begrepen en het tracht toe te passen - alle waarden van magie, esoterie, kabbala, alchemie zelf zult vinden. Want alles, wat wij als wetenschap uitdrukken in geestelijke zin, is een poging om dit systeem te benaderen. Zodra dit systeem rigide wordt, is het iets, wat ons belemmert de waarheid te aanvaarden.

De kabbala is erg belangrijk, zolang wij beseffen dat haar indelingen een aanleiding voor ons zijn om de mogelijkheid van verandering in onszelf te constateren. Zodra wij echter aannemen, dat zij een rigide heelal weergeeft (geestelijk of anderszins) zijn wij daardoor niet meer in staat juist te reageren op het voor ons zich voortdurend wijzigende heelal.

Als wij over magie spreken, dan is het natuurlijk een beetje vreemd te zeggen, dat wij grote krachten kunnen ontketenen, dat wij geesten kunnen bezweren en al die dingen meer. Het is ergens waar en het is ook weer niet waar. Maar als ik uitga van het standpunt, dat elke harmonie het mij mogelijk maakt mijn wil uit te drukken (ook buiten mijzelf), dan wordt duidelijk dat gelijkheidsmagie in feite niets anders is dan uiting geven aan een ontstane analogie tussen innerlijke processen en processen, die in de buitenwereld potentie zijn en worden waargemaakt. Dan wordt het duidelijk, dat al dat oproepen van geesten niet alleen maar berust op het inschakelen van andere krachten, maar in feite tevens inhoudt een projectie van een deel van je wezen. Ik hoop dus, dat u mij niet kwalijk neemt dat ik dergelijke aspecten buiten beschouwing laat.

In u is een wereld, die u nooit helemaal zult kunnen omschrijven en ontleden. Een wereld waarvan u toch de ritmen en de voortdurende verandering van waarden kunt beseffen en hanteren. Aanvaard de veranderingen en ritmen zoals ze zijn, tracht ze niet te wijzigen. U zult in uw buitenwereld hetzelfde aantreffen: verandering van ritmen, andere fasen treden op. Pas u erbij aan, maar tracht een zo groot mogelijke harmonie tot stand te brengen tussen wat in u is en wat buiten u is. Het geeft u beheersing en kracht.

Wat betreft de ongeziene werelden, u weet heel wel met welke sfeer u zich harmonisch voelt, ook al kent u de naam van die sfeer niet. Want in uw eigen voorstellingswereld, in uw gevoelswereld is een bepaalde tendens nu eenmaal do-

minant. Zoek dan daarmee harmonie. Maak u niet te druk over het systeem, maar maak u wel druk over de mogelijkheid om uit dit innerlijk manoeuvreren, dit innerlijk zoeken van een uitbeelding kracht te putten. Waar u kracht kunt putten, is de harmonie bereikt.

Onthoud, dat elke kracht, die uit een geestelijke sfeer wordt geput krachtens een ontstane harmonie of althans een analoge ontwikkeling, in uw eigen wereld alleen kan worden geuit in overeenstemming met de stoffelijk heersende ritmen. Dan heeft u verder niet veel nodig. Daarom meen ik, dat ik mijn onderwerp hiermede kan afsluiten.

:--:~:

K A R A K T E R.

Karakter is bij de mens het aantal eigenschappen dat hij bezit plus de voorstellingen, waardoor de gerichtheid van die eigenschappen wordt bepaald. Het karakter van een mens wordt bij velen vooral afgemeten aan de wilskracht; en deze blijkt dan voor de menselijke voorstelling te bestaan in het vermogen anderen te dwingen om te beantwoorden aan je eigen voorstelling. Dat dit met het werkelijke karakter, de werkelijke geaardheid maar zeer weinig van doen heeft, schijnt men zich niet te realiseren.

Mijn karakter is het gepredisponeerd zijn voor het ervaren en ondergaan van bepaalde invloeden van buiten. Je kunt stemvorken maken, die op verschillende tonen zijn afgeslepen. Als wij dit op toon geslepen zijn het karakter van de stemvork zouden noemen, zouden wij een vergelijking kunnen maken met het menselijk karakter.

Een mens is lichamenlijk, erfelijk, door milieu, maar zeker ook door de geestelijke voorgeschiedenis afgestemd op een bepaald deel van de invloeden, die rond hem optreden. Dat betekent, dat hij bij die invloeden dus heviger in beweging komt; hij wordt sterker gestimuleerd tot reactie. De wijze, waarop die reactie plaatsvindt, heeft eigenlijk met de wil maar heel weinig te maken. Vele mensen zijn alleen wilskrachtig, omdat ze zich het vermogen tot begrijpen van anderen of hun voorstellingen niet eigen kunnen maken. Men noemt iemand b.v. wilskrachtig, die zijn hele leven wijdt aan het verbreiden van een bepaald idee. Maar pas als die idee voor hem niet de enige idee is en er dus van een keuze sprake is, zal men over wil kunnen spreken. Gedwongen zijn om in een bepaalde richting te leven en te handelen komt veel meer voor dan u denkt. En juist bij mensen, die het sterkst van wil heten te zijn, blijkt die eigenaardigheid het veelvuldigst voor te komen.

Veel mensen willen iets, omdat ze zo eenzijdig gericht zijn in hun verlangens en voorstellingsvermogen, dat zij voor zichzelf niets van waarde kunnen achten (ook zichzelf niet) tenzij aan de voorstelling wordt voldaan.

Iemand, die werkelijk wilskrachtig is, is iemand die zijn eigen leven tot het uiterste toe kan beheersen. Mensen denken dat iemand, die ophoudt met roken wilskrachtig moet zijn. In vele gevallen betekent het alleen maar, dat hij bang is voor de gevolgen van het roken, of dat hij de een of andere stimulans in een andere richting heeft ontvangen, die voor hem sterker is dan de neiging tot roken. De overwinning mag dan stoffelijk een zekere beheerstheid vragen, maar de voorstelling die er achter ligt is in feite niet een willen, een bewuste keuze, het is eenvoudig een in het "ik" bestaande situatie, waaraan men beantwoordt.

Wie op deze wijze redeneert, zal begrijpen dat het heel erg moeilijk is om een bepaald type te beschrijven. Maar we hebben gelukkig een aantal factoren in

het menselijk lichaam, waarmee wij rekening kunnen houden.

Wij hebben b.v. het lethargische type en het sanguinische type. Dat lethargische zou betekenen: daadloos. Ik weet niet, of men een schildpad een daadloos wezen kan noemen of een wezen zonder wil. Het is alleen in zijn normale levensreacties veel trager. Iemand met een stoffelijk lethargisch karakter is in zijn reacties, zijn beantwoorden aan stoffelijke impulsen traag.

Een sanguinisch type (wat overigens zeer weinig met bloed te maken heeft) is een type, dat kennelijk zeer snel tot een uiting wordt geprikkeld en datgene, wat een lethargisch type in zich verwerkt en daardoor veelal ongeuit laat, eerst tot uiting brengt voordat hij tot de verwerking overgaat. Dat zou eerder in de hersenlobben kunnen liggen dan in het karakter. Maar de mens moet nu eenmaal gerubriceerd worden.

Bij dat rubriceren ontdekken wij dan dat er een aantal mensen bestaat, die we stoffelijk door omstandigheden, die we dan op grond van erfelijkheid kunnen uitzoeken, maar die we ook heel vaak op grond van de tijd, waarop zij worden geboren (beter gezegd: als de eerste perforatie van de eicel plaatsvindt) kunnen berekenen. We kunnen dan zeggen: Nu is er in het moederlichaam die reeks omstandigheden geweest, dan hebben we te maken met een lichaam, dat voor bepaalde fouten gepredisposeerd is, dat in zijn reacties bepaalde versnellingen of vertragingen ondergaat en dat daarom moet worden beschouwd als een type, dat geschikt is voor b.v. politie-agent, rechter, dominee, bootwerker of iets dergelijks. Dan spreekt de mens dus weer van karakter. Maar wij hebben hier in feite te maken met een materiële conditionering. Daarom zou ik willen proberen om enkele punten recht te zetten.

Ik kan begrijpen, dat u tot op heden het karakter van iemand zult beoordelen aan zijn daden en niet aan de innerlijke processen. Daaraan bent u nu eenmaal gewend. Maar u moet zich aan de andere kant toch wel realiseren, dat het karakter hoofdzakelijk tot uiting komt op het ogenblik, dat een innerlijke voorstelling en een uiterlijke waarde gelijk wordt gemaakt. In u bestaat een veel grotere levensvrijheid dan uiterlijk. In u bestaat verder - ongeacht uw stoffelijk karakter - een aantal geestelijk impulsen, die gezamenlijk in verschillende grootorden en in verschillende capaciteiten een gerichtheid voor uw denken en uw voorstellingsleven bevatten. Zij bevatten daarnaast de drang om met de mogelijkheden die u heeft op een bepaalde wijze te reageren. En uit de manier, waarop je nu aan dit gevoel van juist reageren krachtens innerlijke waarden toegeeft en dus ook jezelf beperkt t.a.v. niet juist ervaren waarden en uitingen, blijkt dus wat wij karakter noemen. Het heeft niets met wil te maken; het heeft te maken met een inzicht, met een bewuste keuze.

Een geest heeft vanuit uw standpunt waarschijnlijk weinig karakter. Want hij past zich ontzettend snel aan zijn omgeving aan en reageert zoveel mogelijk in harmonie met zijn omgeving. Is dit niet mogelijk, dan openbaart de geest zich daar niet. Die geest reageert dus alleen op het harmonische. Toch betekent een dergelijk reageren, dat die geest een zekere inhoud heeft. Die inhoud is ook weer niet in de eerste plaats wil; ze is besef.

Als ik tot u spreek, dan doe ik dit, omdat ik besef dat ik hiermee iets uit, dat in mij bestaat als een voorstelling. De geest, die in u woont, heeft dus ook eigen besef. Zij heeft geen karakter in de stoffelijke zin van het woord, maar door het besef is zij in staat om aan de bestaande waarden van de materie een gerichtheid te geven. Die gerichtheid is dus eenzijdig; ze versterkt al hetgeen parallel loopt met haar eigen besef, zij remt af wat daarmee in strijd is.

Nu blijkt, dat het werkelijke karakter van mensen, als je ze nader leert kennen en over de rubricering in typen kunt heenstappen, gelegen is in hun wijze van denken. Niet in hun daden, niet in de manier waarop ze reageren, maar in de reden waarom ze reageren. Hoe onontkoombaar lijkt dan vaak de reactie op hysterie, waarvan men op aarde pleegt te zeggen: Ja, maar dat moet je beheersen; of: daar moet je toch meester zijn van jezelf.

Het is het denken, dat heel vaak alles wat je doet haast onvermijdelijk maakt. Je kunt in het denken de aanpassing vinden aan je wereld. Je kunt je ge-

dachten harmonisch of disharmonisch uiteten, mits je besef hebt van harmonische- of disharmonische waarden. Hier is dan sprake van een keuze en kunnen wij spreken van een geringe wilsacté, maar niet van meer.

Nu is het karakter van de mens eigenlijk helemaal niet zo belangrijk als het lijkt. Het is een uiting van een bestaand besef; niet in de eerste plaats de uiting van een bepaald vermogen. Ongeduldige mensen kunnen dingen bereiken, die voor een geduldig mens onbereikbaar zijn. Heel vaak wordt met de improvisatie van een haastig iemand iets tot stand gebracht wat een traag, bedachtzaam, systematisch iemand nooit voor elkaar brengt. Ook het omgekeerde komt voor. Het gaat er maar om wat er op dit moment juist is in de omstandigheden. En dat ligt niet aan jezelf. Je kunt niet buiten je besef om reageren, maar je kunt wel buiten je type om reageren.

Er zijn mensen, die flegmatisch of lethargisch genoemd worden en die onder omstandigheden buitengewoon snel, fel, bewust en improviserend kunnen optreden. Dat gaat geheel tegen het stoffelijke type in. Heel vaak blijkt dat ook erfelijk die eigenschap niet aanwezig is in - laten we zeggen - de eerste 10 voorgaande geslachten. Toch reageert iemand zo. Wat is er aan de hand? Hier is het besef zo sterk, dat het de traagheidselementen van het stoffelijk voertuig absoluut kan overvleugelen.

Wij kennen mensen, die erg driftig zijn, die uit een zeer driftige familie stammen (waar bijna iedereen gestorven aan een rolberoerte van woede) en die toch ijsig kalm, beheerst en duidelijk kunnen zijn. Naderhand komt de uitbarsting dan toch nog wel los, maar als het erop aan komt, zijn ze beheerst. Hoe komt dat? Alweer: het besef domineert de uiting; en het besef is voor een groot gedeelte geestelijk.

Daarom, mijne vrienden, kunnen wij nooit het karakter van iemand bepalen aan de hand van sterrenbeelden of van materiële klasseringen. Wij kunnen alleen door langdurige ervaring zien hoe het feitelijke karakter - als we er al over willen spreken - in feite is. Want pas op langere duur zullen wij zien hoe op belangrijke momenten het besef ineens de uiterlijkheden, de stoffelijke eigenschappen domineert en weet te richten en te gebruiken. Hier heb ik geloof ik een belangrijk punt gegeven, dat voor velen van u de overdenking waard is.

Er zijn veel mensen, die menen dat zij zich moeten laten gelden ten koste van alles en die blind willen zijn voor hetgeen zij zelf zijn. Anderen menen, dat je je maar aan alles moet onderwerpen en dat het dan niet belangrijk is, of je daar nu zelf profijt van hebt of niet. In beide gevallen kunnen wij zeggen: Lieve mensen, dit is iets, wat alleen juist is, indien het innerlijk besef daarmee strookt. Wat je innerlijk voelt en weet, dat is belangrijk, niet het andere. Het domineren van anderen heeft in zich geen enkele betekenis. Gelijk hebben tegenover anderen is eigenlijk alleen maar een dwaasheid. Gelijk hebben voor jezelf en in je uiting, één-zijn in jezelf dat is belangrijk. Je onderwerpen aan anderen is absoluut onbelangrijk, maar je kunnen neerleggen bij de waarheid, die je innerlijk beseft en deze tot uiting brengen, dat is belangrijk.

Misschien vindt u, dat dit alles weinig praktische betekenis heeft, ofschoon het voor de verklaring van veel van uw gedragingen soms toch belangrijk kan zijn. Ik geloof dus, dat het verstandig is hier een paar gevolgtrekkingen te maken, die ik - zoals gebruikelijk is - kort en opeenvolgend zal formuleren:

1. Het grootste gedeelte van de menselijke daden, dat z.g. uit het karakter voortvloeit, is niets anders dan een onderwerping aan omstandigheden. Daarom zal men niemand om zijn daden kunnen roemen of laken. Men zal ook zichzelf niet kunnen roemen of laken om eigen daden, zolang er geen innerlijk besef is dat een strijdigheid erkent tussen innerlijke waarden en uiting.
2. Wil is in feite slechts besef, waaruit een verlangen voortkomt. Een geneigdheid, die al het andere overvleugelt. Bewonder de wilskracht van anderen niet. Beroem u niet op uw eigen wilskracht, deze waarde is van weinig betekenis, maar handelen volgens eigen innerlijk besef is zeer belangrijk.
3. Als u iemand ziet, die zeer wilskrachtig lijkt en die niet in staat

blijkt te zijn zelf met die wilsuiting harmonisch te leven, dan weet u dat hier iemand is, die niet volgens zijn besef handelt. Tracht die mens harmonie te geven en vergeef hem zijn z.g. wilskrachtigheid. Ontdekt u iemand, die een slappeling lijkt, maar die voortdurend een zekere harmonie schijnt te bezitten, die gelukkig schijnt te zijn ondanks alles, vraag u dan eens af, of deze mens misschien niet - levend volgens zijn innerlijk besef - veel juistere reageert dan al degenen, die voortdurend bezig zijn de wereld te vertellen wat er moet gebeuren.

3. Het gebeuren in de wereld wordt bepaald door factoren, waarop u zelf geen onmiddellijke invloed heeft. U heeft alleen invloed op uw houding t.a.v. het gebeuren. Die eigen houding kunt u nooit bepalen aan de hand van redeneringen of van emoties alleen. U kunt die houding slechts juist bepalen door uw besef van datgene, wat in de omstandigheden harmonisch en wat niet harmonisch is met u. Degeen, die zich met negatie van alle disharmonische factoren richt op al hetgeen waarmee hij of zij harmonisch is, zal - of men dit nu slapte of wilskracht noemt - in de buitenwereld voor zich niet alleen een zeker geluk bereiken, maar bovendien zijn leven en zijn wereld voor een groot gedeelte bepalen.
4. Leven is niet alleen een kwestie van levenskracht, maar vooral van harmonie in die levenskracht. Dit wordt innerlijk beseft. Op het ogenblik, dat men om welke reden dan ook de besefte harmonische noodzaken niet tot uiting weet te brengen, zal men daardoor zijn levenskracht aangetast voelen: zij is disharmonisch en is dus niet meer naar buiten toe in haar geheel bruikbaar.
5. Elke beoordeling van het karakter van anderen berust op veronderstellingen, die door u niet zonder meer te controleren zijn. Indien u een bepaald uiterlijk gedragspatroon bij anderen herkent, is het verstandig er rekening mee te houden, dat dit zich zal herhalen. Het betekent niet, dat dit gedragspatroon te allen tijde zal domineren. Zodra u een contact krijgt met de innerlijke mens en dus het besef van de mens harmonisch kan worden met u en uw wilsuiting, zal het karakterpatroon zich wijzigen. Indien het karakter van anderen voor u onaanvaardbaar lijkt, zo zal dit dus heel vaak voortkomen uit uw onvermogen door te dringen tot de kern en het kern-besef van de persoon in kwestie.

Dit zijn enkele punten, die met dit onderwerp samenhangen. Er zou veel meer over te zeggen zijn, maar aan de andere kant vraag ik mij af, of veelheid niet vaak verwarrend is. Juist daar, waar wij ons kunnen bepalen tot eenvoudige stellingen, tot zeer eenvoudige regels zelfs, worden wij begrepen. Want het besef van de mens reageert niet in de eerste plaats op een logische verklaring of op een alle omstandigheden omvattende uiteenzetting, ze reageert in de eerste plaats op een gevoel van verwantschap en harmonie. En daar, waar harmonie met een eenvoudig begrip wordt verkregen, zal de interpretatie daarvan juist zijn en zal de praktische mogelijkheid ervan veel groter zijn dan bij een verstandelijk volledig te volgen en begrijpbare uiteenzetting, die echter het innerlijk niet beroert. Ik neem aan, dat daarom hetgeen ik heb gezegd de uiterste grens van complexiteit voor de meesten van u reeds heeft bereikt.

Ga na, wat u gevoelsmatig hierin als juist ervaart. Het geeft iets aan van uw innerlijk besef, van uw innerlijke verwantschap en het zal u dan misschien mogelijk zijn ook t.a.v. uw karakter en uw uitingen iets meer te begrijpen van uzelf. Want dit innerlijk besef is de gerichtheid, die door uw gehele karakter mede toch tot uiting komt.

:-:-

MASSA-HYSTERIE.

Daar, waar velen samen zijn, een ogenblik geconcentreerd op één denken, op één doel, verliest de mens een deel van zijn zelfstandigheid. De waarden veranderen, de wereld is anders, het gedrag wordt anders. De mens wordt deel van een veelkoppig wezen, dat massa heet en men spreekt over massa-hysterie; een soort ontwrichting van een klierevenwicht, waardoor de mens zich anders gedraagt dan normaal aanvaardbaar wordt geacht.

Het is een menselijke overtuiging, want is niet elke mens deel van een massa? Zijn zij, die in de kerken tot verstillings en vroomheid komen, niet evenzeer deel van een bepaalde massaliteit en kunnen wij ook hun beleving en uiting dan niet toeschrijven aan massa-hysterie? Zijn de mensen met hun politieke vooroordelen, met hun denkbeelden ontrent manieren, die in de maatschappij wel of niet juist zijn niet evenzeer slachtoffers van een passaal denken, een massale gerichtheid en als zodanig van een massa-hysterie? Want een mens wil altijd weer de afwijking van de algemeen geldende norm buiten het normale plaatsen. En toch zeg ik u, dat vele mensen, die in de massaliteit voor een ogenblik hun beheersing schijnen te verliezen, zich meer gedragen volgens hun natuurlijke eigenschappen en mogelijkheden dan zij, die schijnbaar beheerst innerlijk ziek worden door de spanningen hun opgelegd door een deel-zijn van de massa. Zij zijn vaak meer het slachtoffer van een massa-hysterie dan degenen, die zich uiten.

Wie daaruit geestelijke lering wil trekken, beseffe dit: Niemand kan zich eraan onttrekken deel te zijn van de mensheid, van groepen in de mensheid. Niemand kan zich eraan onttrekken, dat hij deel is van de kosmos en van bepaalde delen van de kosmos, zoals de totale mensheid. Hij zal door die invloeden voortdurend worden benaderd en soms worden overspoeld. Hij zal telkenmale weer een deel van wat hij zijn "ik" noemt zien opgaan in een groter geheel, in een andere totaliteit. Dit is normaal. Dit is onvermijdelijk. Dit is noodzakelijk. Want de mens moet niet groeien naar de vergroting van een eigen "ik", dat zich isoleert van al het andere, maar naar een vrij en bewust gebruiken van het eigen "ik", juist in het contact met anderen, als deel van de groep.

Vrij zijnde in zichzelf, maar reagerende in het bevrijd-zijn van zijn persoonlijke grenzen door zijn behoren tot de groep.

Wanneer wij deel willen zijn van God, dan ontstaat er een vervreemding van de menselijke rechten, wetten en denkbeelden, die wij evenzeer massa-hysterie kunnen noemen. Maar is dit niet datgene, wat men u overal aanprevelt als het beste, het grootste wat ooit geestelijk bereikbaar is? Is niet het verliezen van het ego in de grote totaliteit, het bewust-worden van jezelf als deel van een grote eenheid het doel, dat men zich stelt?

Laat men dan niet oordelen over massa-hysterie, maar laat men eerder oordelen over de massa als geheel en laat men zich afvragen: Waar vind ik - bevrijd van de remmingen die de massa mij heeft opgelegd - mijn eigen harmonie met het hogere en het grotere? Waar kan ik mijzelf vergeten zonder mij geheel te verloochenen? Waar kan ik mijzelf vergeten en opgaan in het grotere, deel zijn van iets waartoe ik behoor? Want dit is het doel van het leven. Al het andere is menselijke dwaasheid, waarin men onderscheid maakt om zich te rechtvaardigen en zo zichzelf verwijderd van de menselijkheid waartoe men behoort.

:--:

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Zesde Les.

DOORBRAAK IN DE CHAOS.

Indien we op het ogenblik de ontwikkelingen bezien bij de jeugd, bij de vele mensen, die losgeslagen heten in deze tijd, dan vallen ons een paar aspecten zeer in het bijzonder op.

We zien langzaam maar zeker een woordmoetheid optreden. Er is een tijd geweest, dat enorm veel werd gediscussieerd. Nu heeft de discussie eigenlijk maar één doel: het tot stand brengen van een feit. En dat is een grote verandering. Deze ontwikkeling in de jeugd kunnen we overigens over de hele wereld zien en daarbij zijn enkele aspecten van religieuze, pseudo-religieuze en semi-religieuze geaardheid. Om goed te kunnen begrijpen wat er zich afspeelt, zoudt u naar een paar lessen terug moeten grijpen, waar u over een dergelijk onderwerp reeds een uiteenzetting kunt vinden. Maar ik zal hier kort nog enkele punten samenvatten om dan mijn chapter op te bouwen.

Ten 1e: Ontkerstening, doordat het Godsbegrip veel minder sterk kan worden bepaald en daardoor het gezag, dat aan een te vage God wordt ontleend, ressentimenten oproept en overal verzet heeft uitgelokt.

Ten 2e: De erkenning bij steeds meer mensen, dat een Goddelijke wet of een religieus bestaansrecht alleen kan voortvloeien uit een feitelijke toestand.

Ten 3e: De grote behoefte van de mens om tot een meer persoonlijke uiting te komen en daarmee ook tot een meer persoonlijk contact met de oneindigheid.

Als ik die paar punten noem, dan zult u zeggen: Ja, dat weten we wel. Maar als je dan een punt zoekt om aan te haken, dan valt je onwillekeurig op, dat het gebruik van allerlei middelen als LSD, hashish, marihuana, de verschillende z.g. pep-pillen e.d. toeneemt. We weten, dat de roes overal wordt gezocht, zelfs de aceton-roes, de ether-roes. Vreemd genoeg experimenteert hiermee een betrekkelijk groot deel van de jeugd. Ik zeg "betrekkelijk", omdat voor de hele wereldbevolking, daaronder gerekend degenen die niet ouder zijn dan 25 jaar, kan worden gesteld dat 1 à 2 % met een dergelijke ervaring kennis maakt. Deze mensen proberen iets te ervaren wat hen buiten de werkelijkheid van hun eigen wereld plaatst. Ze maken een LSD-trip, waarbij ze in zichzelf onnoemelijk veel kunnen beleven, maar ook kunnen ontdekken. Ze zoeken een roes, waardoor hun zintuigen hen beter schijnen te dienen. Ze zoeken een gevoel van verhevenheid, zoals dat door andere giften ook wordt geproduceerd.

Het is misschien niet juist om te zeggen, dat hiermee een vooruitgang in de goede richting wordt gemaakt, want de mens zal deze dingen uit zichzelf moeten vinden en ik geloof niet, dat hij door gebruikmaking van dergelijke hulpmiddelen ooit tot een voor hem blijvend waardevol resultaat kan komen.

Toch is het uitbreken uit de normale wereld een heel belangrijk punt geworden. Het is nog niet zo lang geleden, dat begrippen als "god" en abstracties als "vaderland" e.d. in staat waren om elk argument te smoren in emotionaliteit. Maar nu blijken de emoties dus door feiten te worden gewekt en niet meer door abstracte pretenties. Zeker, er zijn nog fanatieke Katholieken, Communisten, Protestanten en weet ik wat nog meer, maar toch zijn deze mensen in hun benadering al anders aan het worden. Zij vragen zich af: Wat kan ik in de wereld bereiken? Mijn wereld ligt mij niet meer. En omdat die wereld, zoals ze nu is, onaanvaardbaar is, is ook het Godsbeeld van die wereld onaanvaardbaar geworden.

De veranderingen, die daaruit voortvloeien zijn natuurlijk vele. Wij kunnen hier denken aan de geschillen over de pil, over het priester-celibaat, over de interpretatie en het interpretatierecht van bepaalde delen van de bijbel in andere kerken. We kunnen ons indenken hoe er verzet is ontstaan o.a. tegen de te beschouwend levende boeddhistische monniken in delen van de boeddhistische wereld. We vinden overal wel stenen des aanstoets. Maar die geschillen zijn niet voortgekomen uit de Godsverwerping, ze zijn doodgewoon voortgekomen uit een totaal nieuwe oriëntatie van de mens ten aanzien van de oneindigheid.

Oneindigheid of eeuwigheid is een curieus begrip. Het is iets, wat overal wordt gehanteerd en dat nergens wordt begrepen. Dat is ook begrijpelijk. Iemand, die in tijd meet, kan oneindigheid of eeuwigheid niet beseffen. Maar de eeuwigheid is langzaam maar zeker dichterbij gekomen. Vroeger was het hiernamaals een wereld, die ver wég lag. De toestand van eeuwige bezinning en rust (Nirwana), die je later zou bereiken. Nu is het tempo van leven van de wereld door de toename van de wereldbevolking en van kennis onder die wereldbevolking veranderd. Men staat op het ogenblik op het standpunt, dat alles vandaag kan gebeuren. De wereld van het duldzzaam streven naar latere mogelijkheden heeft plaatsgemaakt voor de behoefte aan het feit nu. Vroeger zou je dat een wonder hebben genoemd, maar in het hedendaags begrip (religieus en anderszins) is het eigenlijk heel normaal geworden.

Als wij ontdekken dat God geen wonderen kan doen, dan zeggen we: Dan moeten we ook niet om die wonderen vragen. We moeten ook niet meer zeggen, dat God die wonderen wel doet. Dan moeten we doodgewoon een andere wijze van leven en ook van Godsbeschouwing vinden. We moeten ons aanpassen aan de feiten.

Bij de moderne jeugd ligt die aanpassing aan de feiten eigenlijk veel meer op de voorgrond dan men aan de hand van haar gedrag wel zou zeggen. Er zijn natuurlijk minderheden. Als u kijkt naar al die jongelieden, die zich Hippies of Mots of hoe dan ook noemen, dan krijgt u het idee dat u met de jongeren, de jeugd te maken heeft. Maar de werkelijke jeugd - dat zult u zich realiseren - is zeker niet zo exhibitionistisch als deze betrekkelijk kleine groepen. Het probleem, dat die kleine groepen stellen, is echter wel degelijk het probleem van de hele jeugd. En daarom kunnen we toch wel in de evolutie van het denken proberen iets te begrijpen van de omwenteling.

We hebben eerst gehad de losgeslagen benden, de "gangs". De jeugdbenden zijn het begin geweest. Uit die jeugdbenden is voortgekomen wat we de provocatie kunnen noemen: het stelling nemen tegen de maatschappij, dat door enkele groepen zeer extreem werd doorgevoerd, maar dat eigenlijk bij alle jongeren een zekere weerklank kon vinden. Vandaaruit zijn we geëvolueerd naar wat we de "Bloemenkinderen" (de Hippies) noemden. Degenen, die zich de schoonheid en de charme van het leven in de eerste plaats als doel stelden. Maar ook dezen zijn langzaam maar zeker aan het verdwijnen en we krijgen daar tegenover de coöperatieve poging.

De jeugdbende van eens, die uitdrukkelijk a-sociaal functioneerde, raakt meer en meer op de achtergrond. Daarvoor in de plaats komt de jeugd-gang, een soort coöperatie, die zich richt op de maatschappij, die tracht in de maatschappij verandering te brengen en die ook probeert haar denken aan te passen niet aan de maatschappij, maar aan een concept van leven, waarbij je zelf nuttig moet zijn om de zin van je leven te bewijzen, maar waarbij dit nut niet door anderen wordt bepaald, maar door jezelf.

De ouderen schreeuwen hier over anarchie en ze voelen zich bijzonder gekwetst, als de een of andere optimistische schilder of schrijver afbeeldingen van meestal verzwegen lichaamsdelen in felle kleuren op het doek gooit, als hij karikaturen maakt van hoogwaardigheidsbekleders, die tot nu toe en door de kardinaalshoed en door de mantel der liefde zo zalig voor het oog van het publiek werden bedekt.

Dat de jongeren agressief zijn, komt niet voort uit een negativisme. Er is een tijd geweest, dat men zou kunnen zeggen: De jeugd is negatief. Maar in de laatste 3 jaren heeft er zich een aanmerkelijke omwenteling afgespeeld. Dat die omwenteling niet heeft geleid tot concrete nieuwe filosofieën, nieuwe denkbeelden, nieuwe praxis, ach, dat is te begrijpen. In de eerste plaats grijpt de jeugd over het algemeen veel te hoog; in de tweede plaats realiseert ze zich niet, hoe het mogelijk is een probleem op te lossen niet alleen in theorie maar ook praktisch in overeenstemming met de bestaande condities. Als ik dan toch wil spreken over een doorbraak in de chaos en daarbij bepaalde religieuze aspecten belangrijk acht, dan heb ik daar mijn redenen voor.

Er is op het ogenblik - en nu ga ik naar een paar vreemde landen toe, omdat dat u meestal meer aanspreekt - in China een heel eigenaardig proces aan de gang. Dat is voortgevloeid uit de conflicten van de Rode Wachters, die hier en daar nog steeds leiden tot wat men kan noemen: een beperkte burgeroorlog, relletjes e.d. Deze jonge mensen zijn lang niet allen studenten. Velen van hen zijn arbeiders, sommigen werken op het land, anderen in fabrieken, er zijn partijleiders bij, kerncelleiders van de Communistische Partij, zowel als partijlozen. En al deze jongeren hebben samen één denkbeeld gevonden: wij moeten een waarheid vinden, die langer duurt dan wijzelf. Ze hebben daarvoor onwillekeurig gegrepen naar het boekje van Mao en natuurlijk naar alle geliefde uitspraken van "onze zeer hooggeachte enz. enz. leider Mao". Ze citeren hem bij het leven; dat is mode. Maar bij de citaten gaan ze niet meer uit van de theoretische betekenis, die het kan hebben in een sociale revolutie zoals men die in China ziet, maar ze gaan uit van de feiten.

Voorbeeld: Namens Mao (ik geloof niet, dat hij het zelf heeft gezegd) werd op een federatieve bijeenkomst van metaal arbeiders gezegd: "Het is noodzakelijk, dat wij de productie doen stijgen om het land te dienen. Daartoe is het nodig, dat elke mens zijn eigen inzet bepaalt." Dat laatste had hij eigenlijk niet moeten zeggen, want de jongeren zeggen: Dus, wij moeten het zelf bepalen. Het is onze zaak, niet die van anderen. En wanneer iemand van het Partij-presidium komt en zegt: "Er moet in deze fabriek meer staal worden geproduceerd," dan vragen deze jongeren: "Kameraad, hoeveel staal kun je zelf maken? Laat het ons eens zien." En als Kameraad dan niet veel staal kan maken - wat heel vaak het geval is - dan zeggen ze: "Kameraad, u deugt hier niet voor, gaat u weg. U hoeft ook niet tegen ons te spreken."

Datzelfde in een wat andere zin zien we ook in Italië. De meesten van u hebben wel het een en ander gehoord over de religieuze relletjes die er zijn geweest in enkele steden van priesters, die werden weggestuurd e.d. Wat u waarschijnlijk niet heeft gehoord, maar wat toch wel zeer belangrijk is, is de vraag die men heeft voorgelegd aan o.a. een coadjutor van een bisschop: "Eminentie, hoeveel van uw eigen bezit heeft u aan de armen gegeven?" Toen zei die man: "Wat ik missen kon." Waarop een van de jongelui opstond en begon voor te lezen welke bezittingen deze Eminentie nog bezat en daarna opmerkte: "Jezus heeft gezegd: Indien gij mij wilt volgen, geef al uw goederen aan de armen. Laat alles achter en volg mij. U heeft dat niet gedaan. Hoe heeft u de brutaliteit om ons en onze priesters te vertellen hoe wij het christendom moeten beleven!" Het is in de pers overigens onderdrukt, dat wil ik er wel bij vertellen.

Men heeft geprobeerd de jongelui te overtuigen. Het is niet gelukt en het zal waarschijnlijk aanleiding zijn tot een aantal rellen en stakingen, waarbij o.a. Turijn, mogelijk Milaan en andere plaatsen in de nabijheid betrokken zullen zijn.

Een soortgelijke reactie vinden we ook in Italië in de richting van Sicilië. Sicilië is, zoals u weet, het land van de "l'ombra" (schaduw), van de

verborgenheid, de mafiosi en wat erbij hoort. Het bandietengeloof, dat daar heerst en ook de heidense kanten van het katholieke geloof hebben de ouden een heel lange tijd schaaak gehouden. Het vreemde is, dat er op het ogenblik o.a. in Palermo een groep jongelui is opgestaan, die niet alleen het gezag van de kerk aantast, omdat die de praktijken van de kerk niet goed keurt, maar die ook - wonder, o wonder - is opgetreden tegen enkele mafiosi, waaronder een capo-mafioso. En een capo-mafioso is een heel belangrijke man in de mafia. Het eindresultaat is nog niet te voorzien. Er is wat moord en doodslag geweest en vandaag of morgen ontbrandt daar tussen groepen jongeren en wat we kunnen noemen de gevestigde orde een grote strijd.

De moeilijkheid is, dat de kerk in dit geval eigenlijk aan de kant van de mafia staat, want ze wil alles liever dan een doorbreken van de bestaande orde. En zo zal men ook daar de hoofden schudden en zeggen: Er is chaos. Maar is er sprake van chaos, als een mens probeert zijn wereld anders te zien, als die mens tracht de dingen beter te laten lopen naar zijn idee? Ik zou u duizenden voorbeelden kunnen geven, maar ik wil volstaan met één enkel voorbeeld, dat overigens niet in het buitenland speelt, maar hier in Nederland.

Er is een jongeman, een beetje hip waarschijnlijk, die ambtenaar is op een Gemeente-secretarie. Men is met enige verbazing tot de ontdekking gekomen, dat deze jongeman kans heeft gezien om de verdeling van de sociale uitkeringen in het anderhalf jaar dat hij daartoe toegang heeft, aanmerkelijk te veranderen. Hij heeft uitkeringen op de een of andere manier goedgekeurd of laten goedkeuren, die volgens de voorschriften eigenlijk niet gegeven zouden kunnen worden, maar aan de andere kant heeft hij de volgens de voorschriften reeds lange tijd uitgekeerde vergoedingen de nek omgedraaid. Het resultaat is: een heel grote crisis in die Gemeente, allerlei rommel in de Raad, een Gemeente-secretaris die is weggestuurd en alles wat erbij hoort. En het was één jongeman; die dat deed. Maar het vreemde van dit alles is niet, dat hier een jongeman in staat is met een beetje handigheid de hele werkwijze van een Secretarie te veranderen (althans van een deel ervan), veel interessanter is het dat een groot gedeelte van de Gemeente achter deze jonge ambtenaar staat.

Er is dus sprake van een revolutie. Tot nu toe zouden we alleen hebben gedacht aan sabotage, het laten vastlopen van de publieke organen e.d. Tegenwoordig is het anders; er wordt niet gesaboteerd. Neen, vanuit het standpunt van degenen, die de wetten hebben gesteld, wordt er meer geperverteerd. Dat wil zeggen: er wordt een andere richting gebracht. Die richting berust op het geloof, dat je eigenlijk voor je medemens betekenis moet hebben; dat je die betekenis zelf moet vaststellen; dat je zélf de verantwoordelijkheid moet nemen, indien er iets niet in orde is en dat het vaak gezonder is om een pak slaag te krijgen als je om je recht vraagt dan niet om je recht te vragen en niet geslagen te worden.

Deze verandering gaat natuurlijk in de komende tijd in heel Europa rare dingen tot stand brengen; en daarin zal het volkskarakter meespelen. Ik beperk mij hier tot Europa, omdat het voor u het meest sprekende en dichtsbij liggend is.

We krijgen een religieuze revolutie in vele landen. Nederland is er een beetje vooruit mee. Maar als dat ook in Italië plaatsvindt, als we een soortgelijke stilzwijgende revolutie van jongeren zien ontstaan in een land als Griekenland, als wij ontdekken dat een dergelijke verandering van mentaliteit sterk plaatsheeft in Spanje en Portugal (de laatste drie landen zijn in feite dictaturen), dan moeten we ons toch afvragen: Wat gebeurt er?

God is niet meer het mannetje in de maan. God is niet meer iets, dat ergens een hof houdt achter de wolken. God is een daad geworden, een daad-reali-teit.

Kijken we naar de ontwikkeling in Italië, dan lijkt het erop of wij voorlopig rekening moeten houden met een sterke winst van het communisme daar. Maar de praktijk van het communisme wordt op het ogenblik sterk aangetast. Er is niet alleen een splitsing, zoals in vele landen, tussen de maoïstische en de Moskou-gezinde communisten. Neen, er is een soort derde extrême vleugel

bij ontstaan. En die vleugel vraagt de Partij of ze nu niet eindelijk eens willen ophouden met praten en wat doen.

De vleugel in Italië zal op de industrie-terreinen (vooral in het noorden van Italië) een heel grote rol gaan spelen. Maar zij zal het vermoedelijk ook zijn, die actief gaat ingrijpen in het arme en door het gouvernement toch wel wat verwaarloosde zuiden. Hier kunnen we grote veranderingen, maar ook grote onlusten verwachten. Ik neem aan, dat we in de zomer te maken zullen krijgen met vele straatgevechten in vele grote industriecentra in Noord-Italië, daarnaast zeer waarschijnlijk grote onlusten, ongeregeldheden en misschien aanslagen of sabotagedaden in de havenplaatsen in Zuid-Italië en grote strijd en bandietenvervolging (zo zult u het hier wel horen) in Sicilië.

In Griekenland is de revolutie heel wat verder gevorderd dan de kolonels en de buitenwereld schijnen te verwachten. Er is nl. een methode om een systeem te overwinnen; nl. om niet tegen het systeem in te gaan, maar eenvoudig te doen wat je juist acht. Het negeren is - vooral in Griekenland - erg moeilijk geworden. Toch heeft men door dit negeren van de het bestaande regiem kans gezien om over het hele platteland, dat oorspronkelijk eigenlijk nog wel een beetje of erg communistisch reageerde, dan wel blij was met de ordehandhaving van de kolonels, een verzet wakker te roepen; een negeren van maatregelen, waardoor steeds meer kleine gemeenten zelf beginnen te reageren.

Het leger van Griekenland zal m.i. niet in staat zijn dergelijke praktijken te onderdrukken. Er is immers geen tegenstand. Er is een slag in de lucht. Maar als je een regel stelt, zegt iedereen "ja, meneer" en gaat zijn gang. Dat is het meest hopeloze gevecht, dat er wordt geleverd; en dat zal binnenkort (rond augustus - september) kenbaar worden in de havenplaatsen en dringt dan pas werkelijk door tot de buitenwereld. Dan zal blijken, dat men eenvoudig zal moeten onderhandelen met jeugdgroepen, met arbeidersgroepen om iets gedaan te krijgen en dat een ambtelijk fiat weinig of niets meer zegt. Dat lijkt een teruggaan. Natuurlijk, voor een ordelievend Europa is dat niet leuk. Maar het is de enige manier om het gezag te ondermijnen.

Die ondermijning is nu zeer ver doorgedrongen. Zelfs in Athene zijn er op het ogenblik een aantal plaatsen te vinden waar de mensen niet tegen het gezag spreken (ze zouden wel gek zijn!), maar waar ze dat gezag zo doelmatig weten te negeren dat het bijna pijnlijk wordt, zelfs voor de mensen van de geheime politiek; en dat betekent wat.

In Spanje is de revolutie duidelijk. We hebben in Spanje te maken met de studentenrevolutie, de Baskischerevolutie, de arbeidersrevolutie, die betere levensomstandigheden willen hebben en de priesterrevolte van de jonge priesters, die vinden dat de hiërarchie van de kerk nu eindelijk maar eens van haar troon moet afstappen en mens gaan worden.

Deze revoluties tezamen brengen ook weer een soort elite voort. Die elite bestaat over het algemeen uit jonge mensen van 20 tot 30 jaar. Daaronder zeer velen van goede familie, zeer velen met een goede opvoeding, daarnaast arbeiders en specialisten op elk terrein. Dezen zullen zich binnenkort ongetwijfeld werpen op allerhande sabotagedaden.

Voor Spanje moet worden verwacht: een toenemende ontwrichting van o.a. openbare voorzieningen, van bepaalde verkeersmogelijkheden. Er zal verder natuurlijk gerekend moeten worden op een sterk ingrijpen van de gewapende macht in sommige plaatsen en dat zal van arbeiderszijde zeker worden beantwoord met geweld.

Ook hier is God eigen niet meer iets, wat je in de kerk zoekt. God is iets, wat je bij een medemens moet zoeken. God komt tot uitdrukking in de band tussen mensen, het begrip tussen mensen, de samenwerking. En een ieder, die zich macht aanmatigt boven anderen, is een duivel, tenzij hij dit doet met goeden vinden van anderen en met begrip daarvoor. Een verandering, die voor Spanje - zoals u zult begrijpen - nogal hevig is.

Wat Frankrijk betreft, ach, onze vriend De Gaulle stapt van stokpaard op hobbelpaard en terug. Zijn machtsmogelijkheden fluctueren. Bepaalde grote belangengroepen steunen hem op het moment op economische gronden. Het ziet er echter wel naar uit, dat ook hier het doorbreken zowel in het gaullisme als ook

in de hier zeer sterke communistische partij en de verschillende z.g. democratische groeperingen gaat leiden tot een soort jeugdparlement, een jeugd-gouvernement.

De studentenopstanden in Parijs zijn misschien symptomatisch voor de chaotische toestand van Frankrijk. Maar ze zijn zeker niet meer symptomatisch voor de ontwikkeling onder de jeugd. Die ontwikkeling is er een, waarin men niet meer zoekt naar de glorie van Frankrijk, maar naar menselijk geluk, naar een mogelijkheid om met elkaar samen te leven. Dat jonge mensen geen dwazen zijn, zal ook Frankrijk moeten ondervinden (waarschijnlijk al in mei), maar daarnaast - en ik geloof dat dat een kentekenende verandering in heel Frankrijk kan betekenen - in de maanden oktober - november.

Als we gaan kijken wie de actiegroepen zijn, dan blijkt dat zekere extreem linkse en rechtse groepen ergens nog wel ageren, maar dat ze eigenlijk worden overvleugeld door een soort bijna niet georganiseerde geheime dienst (we zouden haast over een geruchtendienst moeten spreken), die in staat blijkt om vele officiële maatregelen te frustreren, voordat ze eigenlijk van kracht zijn geworden. Dat zal ook hier heel wat moeilijkheden baren, vooral voor de politici.

In Duitsland is er op het ogenblik een jeugdbeweging, die zich probeert af te zonderen zowel van het Duitse socialisme als van het Duitse nationaal-socialisme - dat ook nog bestaat - en die zelfs het Duitse democratische denken begint te verwerpen. Men wil daar - zoals men zegt van het "Amtszimmer" af. Men heeft het gevoel - vooral onder de jongeren - dat in Duitsland voorschriftenboekjes en ambtelijkheid weer een staatsvorm gaan brengen, die gelijk komt aan de periode onder Hitler - laten we zeggen 1934 - '36. Deze jongeren zijn op het ogenblik al bezig om na te gaan hoe zij daar een stukje voor kunnen steken. Er zullen dan ook wel een aantal leuke dingen gaan gebeuren.

In Beieren b.v. kunnen we op zeer eigenaardige acties, bijna clowneske acties van de jeugd rekenen, die voor sommige politici heel erg onaangenaam zijn. In het noorden (o.a. in Hamburg) zullen we kunnen rekenen op een reeks demonstraties, die naar ik aanneem in geweld zullen ontaarden, waarbij de jeugd zowel de macht van de politici als ook de macht van bepaalde vakbondsleders tracht aan te tasten. En dat laatste is natuurlijk een heel grote zonde in een welvaartsstaat als West-Duitsland.

Bonn zelf zal voorlopig niet zozeer worden getroffen, maar steden als Keulen, Karlsruhe, zullen deze manifestaties aan den lijve ervaren.

In Duitsland is op het ogenblik de strijd van de jeugd tegen wat men daar noemt "die grosze Fresse" aan de gang. De mensen, die ontzettend hard schreeuwen, moeten eindelijk eens een keer belachelijk worden gemaakt, zo heeft men besloten. En ik geloof: ook hier is er geen sprake meer van een samenzwering, maar steeds meer mensen zijn tot de conclusie gekomen dat de teutoonse begrippen van God, van staat, van orde belachelijk zijn; en men heeft besloten er iets tegen te doen.

Soortgelijke acties in Zweden zijn nu nog moeilijk te schatten, omdat de jeugd in Zweden te zeer ongeorganiseerd was en daardoor ook de geruchtendienst door het isolement van de jongerengroepen niet zo snel op gang is gekomen. Indien hier acties te verwachten zijn, zullen ze waarschijnlijk voornamelijk in de omgeving van Stockholm plaatsvinden.

In Denemarken is op het ogenblik al iets aan het doorbreken van een vrijheid en een vrijheidsgedachte. Ook in de kerk (zelfs in Jutland waar ze nogal erg vroom zijn, zoals vaak op zandgronden) begint men de godsdienstige voorgangers vragen te stellen, die niet erg gemakkelijk te beantwoorden zijn. Zoals bijvoorbeeld: Wat gelooft u werkelijk?

Ik meen hiermee alleen al te hebben aangegeven dat er in Europa voldoende aan de gang is. Wat ik over Europa zeg, kunt u gebruiken als een voorbeeld voor de gehele wereld.

Naarmate een maatschappij primitiever is (dus de verschillen tussen de standen groter en de mogelijkheden voor de lagere standen kleiner), moeten we rekening houden met het vormen van gangs; dus het optreden van minderheidsgroepen

pen, die zich op gewelddadige wijze welvaart trachten te veroveren en gelijktijdig zich keren tegen elke vorm van gezag, die ze niet accepteren. Maar waar er een iets beschaafder wereld is, krijg je toch wel te maken met heel eigenaardige verschijnselen. We kunnen dan b.v. wel rekenen op een infiltratie van de K.K.K. door negers, wat tot heel eigenaardige gevolgen kan leiden. Negers, die zo licht van kleur zijn, dat ze - zoals dat wordt genoemd - een "passing-over" mogelijk vinden. Maar ze gaan niet meer op in de blanke maatschappij, doch ze treden op als vooruitgeschoven verkenner van zeer actieve zwarte groepen. Dat dit zelfs nog in deze zomer tot gewelddadigheden zal leiden en vooral tot het verbreken van enkele besloten vergaderingen, waarin men iets tegen rassengelijkheid heeft, is voor mij zonder enige twijfel. Dat men daarnaast ook rekening moet houden met jongerengroepen (vaak zelfs in kleur gemengde jongerengroepen, vooral in de westelijke staten), die eveneens op hun manier gaan reageren op de bestaande orde, de politionele gebruiken, de verkiezingsgebruiken en wat dies meer zij, acht ik ook zeer waarschijnlijk. Het is in ieder geval wel een zekerheid, dat beperkte acties gedurende dit gehele verdere jaar zullen plaatsvinden en dat enkele daarvan (vermoedelijk in september en tegen begin december) wel een éclatant succes zullen worden.

U zult zich afvragen: Wat heeft dit te maken met religie? Religie is godsdienst. Godsdienst is voor de jeugd niet meer een aantal rituele bewegingen. Godsdienst is een manier van leven. Het begrip "god" mag vaag zijn, maar de erkenning van iets beters en iets hogers ligt in de mensheid. En het werken in de mensheid en het contact met de mensheid is belangrijker dan al het andere.

Alle regels, die de mensen van elkaar gescheiden houden, worden eenvoudig overtreden; ze worden genegeerd. Alle maatregelen van overheden, van kerkelijke instanties, die de mens scheiden van de medemens en die - zullen we zeggen - de belangenstrijd tussen de mensen bevorderen, worden voorzichtig aangetaast. Het is, of er over die oude maatschappij een soort roest-golf is gekomen: overal gaat het net ietsje stroever; overal is net een klein beetje gebrek, het gaat net niet helemaal goed meer. Overal falen machinerieën een klein beetje en het lijkt gemakkelijk te herstellen. Het is echter een cumulatief-effect. Dit alles is aanleiding tot een aantal conclusies.

Een groot gedeelte van de jongeren op deze wereld ziet geweld niet als de vijand, maar de strijd tegen de onbekende tegenstander. Anders gezegd: Oorlog, geweld wordt geaccepteerd, maar dan alleen tegen degenen, die je kent. Je moet er een reden voor hebben, een persoonlijke reden. Dit leidt m.i. tot een steeds toenemende frustratie van allerlei oorlogsgeweld.

Er zijn staten, zoals b.v. China, die deze tendens proberen te onderdrukken door gewelddadigheden te forceren. Overigens mag ik opmerken, dat u waarschijnlijk nu gehoord heeft (we hebben dat trouwens al voorzeggd voor deze maand) dat er wat gewelddadigheden zijn geweest aan de grens tussen China en Rusland (in de buurt van Wladiwostok). Laat mij u zeggen, dat ook bij Mongolië voortdurend grensgeschillen aan de gang zijn en dat dit in China wordt gebruikt om een dreiging van buitenaf te suggereren, zodat men dus uit zelfbehoud een soort enthousiasme voor krijg en leger tot stand kan brengen. Dat dit op het ogenblik niet lukt, is eveneens praktisch zeker. In zo'n grote massa zult u dat niet zo gemakkelijk bemerken, maar het is een feit dat steeds meer mensen (jongere mensen) ondergeschikte posities prefereren boven een langer dan voorgeschreven verblijf in het leger. En dat is veelzeggend.

De punten, die ik u zou willen geven, zijn dan ook:

1. De jeugd gelooft niet in geweldloosheid, maar ze gelooft in het zinloze van algemeen en massaal geweld.
2. De jeugd gelooft in God, maar niet meer in degenen, die God prediken.
3. De jeugd gelooft in de noodzaak van een menselijke samenleving. Zij gelooft niet in de noodzaak van een beheersing van die samenleving door enkelen.

4. De jeugd gelooft in het nut en zelfs de noodzaak van arbeid, maar ziet niet in waarom ze zich bij het volbrengen van die arbeid zou moeten voegen naar de regels en wensen van anderen, zeker als deze regels en wensen ten nutte van die anderen en niet ten nutte van de arbeiders zelf gelden.

Dit zijn punten, waar u niet al te licht overheen moogt kijken.

Dan gelooft de jeugd verder een paar punten, waarover gestreden zou kunnen worden, maar die ik hier toch voor alle zekerheid wil vermelden:

1e. Een groot gedeelte van de abnormaliteit van de behoefte zich te doen gelden in deze maatschappij is het gevolg van niet natuurlijke levensnormen (o.a. op sexueel terrein). Het is beter je uit te leven en een aangepast mens te zijn die in zijn wereld, zijn maatschappij zijn weg weet te vinden dan alles te onderdrukken en juist daardoor nimmer te komen tot een besef van wat je kunt zijn.

2e. Men gelooft, dat de organisatie van de arbeid zinloos is, zolang het nut van de arbeid slechts enkelen ten goede komt. Maar men gelooft niet in de mogelijkheid om via wetgeving en maatregelen daarin verandering te brengen. Men meent, dat de verandering alleen tot stand kan worden gebracht door zelf te werken en een eigen wijze van leven, werken en denken te ontwikkelen, die zo weinig mogelijk een beroep doet op de georganiseerde industrieën in de maatschappij; dus een beperking a.h.w. van verbruiksmarkten. Men is daarmee nog niet ver, maar voorbeelden daarvan zijn de kleinere industrieën van kleding, vermaaksartikelen, enkele luxe-artikelen, die door jongeren worden geëxploiteerd en die zich - behalve voor het betrekken van grondstoffen - over het algemeen zoveel mogelijk op eigen arbeid en op eigen denken baseren.

3e. Dan gelooft de jeugd, dat politiek een kwaad is, dat zelfs niet noodzakelijk is. Zij zal trachten de politiek te frustreren door zich tegen elke politieke richting voortdurend te keren op het ogenblik, dat deze haars inziens onjuiste verklaringen aflegt of voorspiegelingen doet, die niet waar zijn. Zij zal daarbij vooral in het begin vaak met modder spuiten waar het eigenlijk niet gerechtvaardigd is, maar het neemt niet weg dat zij voor haar denken in de politiek zoekt naar een vorm van samenwerking en niet meer van belangenstrijd tussen groepen.

In dit verband mag ik misschien even teruggrijpen naar een betrekkelijk kleine vergadering, die ongeveer 10 à 12 dagen geleden plaatsvond in Amsterdam-West. Aanwezig waren een groot aantal jongelui, die u waarschijnlijk voor nozems, provo's of iets dergelijks zoudt aanzien, enkele kunstenaars, ook enkele jongeren, die meer vooraanstaande posities hadden (waaronder zelfs een assistent-redacteur, een accountant). Deze jongeren hebben samen geprobeerd de fouten van Nederland te formuleren. Hun voorstellen zijn natuurlijk niet te verwezenlijken, maar zijn toch weer kenmerkend voor de wijze van denken.

Punt 1: Ieder, die over arbeid wil spreken, is verplicht om tenminste 3 maanden jaarlijks als eenvoudig arbeider, hetzij op de bouw hetzij in een bedrijf te werken.

Punt 2: De woningnood. Alle Kamerleden zouden gedurende het jaar dat zij zitting hebben gedwongen moeten worden op kamers te wonen; en dan in een armere buurt.

Punt 3: Elke ambtelijke afdeling, die tracht haar bestaan te rechtvaardigen, zal resultaten moeten laten zien, die door een meerderheid van het volk kunnen worden overdacht en goedgekeurd. Zodra deze goedkeuring uitblijft, zal de betreffende instantie worden afgeschaft.

(Iets, wat ze er nooit doorkrijgen. Zolang er een ambtenaar is, krijg je dat er niet door. Maar het is een aardig denkbeeld.)

Punt 4 gaat over de geestelijkheid: dominee's en dergelijke. Ze zeiden nl.:

Deze heren zouden onmiddellijk van de preekstoel moeten worden afgezet, indien zij spreken over dingen, waarvan ze zelf geen ervaring hebben en bovendien God, de bijbel en het Evangelie erbij slepen.

(Dat zou een doodslag zijn voor heel veel dominee's, vooral voor de strenge.)

Punt 5: Biecht in de katholieke kerk kunnen we best accepteren, maar laat die dan openbaar plaatsvinden. Wanneer dan iemand zijn zonden komt biechten, dan weten we in ieder geval dat hij het eerlijk meent. Een pastoor kan dan niet in stilteszitten gniffelen om de zonden van anderen, terwijl hij later toch met een vroom gezicht naar huis wandelt. De opvatting is misschien een beetje kinderlijk.

Punt 6: Als een minister aan het bewind komt, zal hij zijn gehele bezit moeten omzetten in guldens, belegd tegen de geldende rentestandaard, zodat hij zelf kan genieten van de waardevermindering, die hij anderen aandoet.

Ik mag er overigens bijvoegen, dat deze groep op die avond tot 60 punten kwam. U begrijpt, dat ik ze niet allemaal zal opsommen. Maar vele daarvan zijn toch wel kentekenend voor de wijze, waarop veel jongeren de maatschappij zien. Ze formuleren het misschien niet allemaal zo goed. Ze zijn vaak agressief en ze zeggen dingen, die iedereen als onrechtvaardig ondergaat, omdat ze aanklagen zonder een weg te wijzen. Deze jongelieden hebben een onmogelijke en niet te verwezenlijken weg gewezen, maar ze hebben daarmee toch m.i. vaak de vinger op een zere plek gelegd.

Als deze jongelieden in Nederland en overal elders zo reageren, dan betekent dit dat het respect, het aanzien, dat nu nog vele posities aankleeft, zal afnemen. Het betekent gelijktijdig, dat de kritiek niet meer op de woorden, maar vooral op de daden van alle openbare personen gericht zal zijn. Ik geloof, dat dit een vooruitgang is. Het betekent een afbreken van de bestaande orde. Vooral omdat deze jongeren zeker niet geneigd zijn zich de les te laten lezen door anderen, die zelf waarschijnlijk niet openlijk datgene doen, wat ze anderen verbieden.

Zij zijn geneigd om heel fel te zijn in hun opmerkingen, als het b.v. gaat om het gebruik van marihuana. Ze zeggen: Marihuana daar zijn jullie tegen om de doodeenvoudige reden, dat die roes jullie geen accijnzen opbrengt. Ze zeggen: De mensen aan het gezag zijn bang voor onverschillig welk middel, dat de mensen onverschilliger maakt voor de z.g. welvaart, die in feite vaak een opeenstapeling van zorgen betekent. Een gezonde zienswijze.

Bijvendien blijkt, dat ook steeds meer jongelieden proberen zich van aanzien en luxe terug te trekken. Ik geloof, dat we dat kunnen stellen op een percentage van bijna 10 t.a.v. de wereldbevolking. Ook in de onderontwikkelde landen is op het ogenblik een terug-naar-de-natuur-beweging aan de gang, die niet meer wordt geformuleerd als een gezond leven e.d., maar doodgewoon als een je ontdoen van de ballast van de beschaving.

De Wereldleraar heeft heel veel dingen gezegd tijdens zijn leven en in zijn leer, die ik eigenlijk terugvind in de denkwijze en de levensbenadering van deze jongeren. Ze zijn niet de verlossers van uw wereld, maar ze zijn de achtergrond van een groot gedeelte van de toekomstige ontwikkeling. Zij zullen het zeer waarschijnlijk zijn, die het uitbreken van een wereldoorlog onmogelijk gaan maken. Zoals het ook zeer waarschijnlijk de jonge fanatici zijn in Noord-Afrika, die eerst een oorlog afdwingen, maar dan de hen misleidende oversten en generaals mede tot slachtoffer doen worden, uitroepende: "Indien wij geofferd moeten worden, dan dienen jullie voorop te gaan." Dat is ook iets, wat menig generaal dan hard zal vallen.

Hier zie ik vanuit mijn standpunt dus eigenlijk een weergave van wat de Wereldleraar zegt:

"Hij, die zich weet te beperken tot het noodzakelijke, daaruit de vreugden plukt, die het leven hem geeft en slechts wil werken om anderen een geluk op eigen wijze deelachtig te doen worden, vindt de weg naar ware bewustwording door het erkennen van de waarheid omtrent zichzelf."

(Dit is een spreuk, waarvan je heel flauw de weerkaatsing ondergaat op het ogenblik.)

De Wereldleraar heelft ook gezegd:

"Wanneer de groten bang worden voor hun troon, zullen ze trachten deze ontoegankelijk te maken. Maar hij, die troont in eenzaamheid, heeft geen onderdanen meer."

(Ook dat proces schijnt zich vandaag te voltrekken.)

De Wereldleraar heeft nog gezegd:

"Gebruik alle technische middelen, maar gebruik ze alleen voor zover je ze nodig hebt. Word er geen slaaf van."

(Ook die neiging vind ik terug.)

Als ik nog één spreuk van de Wereldleraar mag citeren, die volgens mij ook zo belangrijk is:

"God is datgeen, wat je in jezelf erkent als blijvend; niet datgene wat anderen buiten je stellen. Zoek je eigen God en leef met die God." Daarop is een heel aardig commentaar van een Leger-des-Heils-man, ik meen in de buurt van Lahore, die deze spreuk hoorde en niet wetende waar ze vandaan kwam er op zijn manier aan toe voegde: "Want waarlijk, dan keren wij tot het paradijs. Waar wij God in ons beseffen, wandelen wij met God."

Met dit alles hoop ik één ding duidelijk te hebben gemaakt: Er is niet alleen een omwenteling aan de gang, maar deze krijgt langzaam maar zeker gestalte.

U heeft veel gehoord over al wat er aan het gebeuren is in b.v. Zuid-Amerika, waar nu heel wat vreemde ontwikkelingen plaatsvinden; juist omdat een deel van de mensen daar sociaal gezien eigenlijk nog zo'n beetje in het stenen-tijdperk leeft. Dat zijn symptomen. Achter die symptomen ligt volgens mij deze verandering van mentaliteit in de jeugd en die gaat ontzettend snel. Ik ben ervan overtuigd, dat het momentum van deze mentaliteitsverandering zo groot is, dat u over 10 jaar veel van hetgeen ik zeg en dat u nu als bijna ongeloflijk of ongeloofwaardig ondergaat, zult beschouwen als één van de meest natuurlijke feiten ter wereld.

De komende tijd is gewijd aan de vreugdige mens, de spelende mens. Het is gewijd aan de mens, die eindelijk zichzelf belangrijker gaat vinden dan de dingen en die daardoor zijn menselijkheid een nadruk geeft, die lange tijd daaraan heeft ontbroken.

: - 3 - :

SCIENCE FICTION.

Wat men science fiction pleegt te noemen is over het algemeen een ontwerpen van de bestaande condities en omstandigheden in een vorm van romantiek, dramatiek of betogen, waarbij men door het stellen van onwerkelijke mogelijkheden en situaties vanuit het huidige standpunt kan komen tot een aantonen van irrelevante toestanden, feiten en veronderstellingen, die in het heden heersen.

De schrijver van een dergelijk werk is over het algemeen eerst in de tweede plaats een letterkundige. Veelal heeft hij een wetenschappelijke training, zo niet dan heeft hij wel degelijk naar ik meen een redelijk inzicht in de wetenschappelijke mogelijkheden. Hij neemt nu één of meer bestaande en bewezen wetenschappelijke stellingen en extrapoleert deze. Dat wil zeggen: hij ontleedt ze in alle mogelijkheden, die daarmee eventueel verbonden zouden zijn. Vervolgens construeert hij een milieu, waarin de situaties ontstaan, die hij wil gebruiken om iets aan te tonen in deze wereld. Hij bouwt dan een aantal stellingen op, die b.v. religieuze, wetenschappelijke, menselijke maar vooral ook sociale conflictsituaties onthullen. Voorbeelden daarvan zijn er te over.

Sommigen houden zich bezig met onbekende creaturen. Deze onbekende creaturen hebben mogelijkheden, opvattingen en eventueel vermogens, die de mens niet kent. De mens benadert echter vanuit zijn eigen denken dit onbekende en zal juist daardoor menen zekerheid te scheppen op het ogenblik, dat hij zichzelf in het grootste gevaar brengt.

Een dergelijke situatie moge avontuurlijk lijken, zij is echter een directe toespeling op het werken met in feite onvoldoend erkende krachten in de maatschappij en het daardoor vaak doen ontstaan van gevaren, die men niet kan overzien. Wij behoeven alleen maar te denken aan de mogelijke gevolgen van radio-actieve besmetting. Wat daaruit precies zal voortkomen, weet men niet. Het overmatig gebruik van automatische breinen met een te grote zelfstandigheid. Wat daaruit eventueel kan voortvloeien, kan men niet overzien. Een logisch proces van denken kan hier dus zeggen: Er kan een ogenblik komen, waarop het brein zozeer de zelfstandigheid van de mens ondermijnt, dat hij deel wordt van een in feite niet meer menselijke, een soort rekenkundige logica.

Een veel gebruikt onderwerp is ook de ondergang van een wereld. Deze wereldondergang-romans zijn in vele gevallen bedoeld om aan te tonen, hoe een mens reageert. Het gaat daarbij niet in de eerste plaats om de fantastische situatie die wordt getoond, maar het gaat vooral erom te laten zien hoe mensen zouden reageren onder bepaalde omstandigheden.

Als u mij science fiction voorlegt als een soort mode-literatuur van deze tijd en het daarom als onderwerp kiest, moet ik zeggen: Neen, dit is zeker niet waar. Datgene, wat men thans science fiction noemt is zeer oud. Het werd al door de oude Grieken, door de Romeinse zeevaarders, zelfs door de Vikings gebruikt. Hun beschrijvingen van vreemde landen met onmogelijke monsters zijn in vele gevallen ook science fiction, omdat zij een soort parodie vormen op de mens en de maatschappelijke verhoudingen van de mens.

Op soortgelijke wijze kunnen wij zeggen, dat vele van de z.g. duivelslegenden, die wij vooral uit de vroege middeleeuwen kennen, in zekere zin science fiction zijn. Het wonder door de bovennatuurlijke kracht komt weliswaar in de plaats van de machine of de bijzondere begaafdheid van de mens, maar voor de rest ontwikkelt het hele probleem zich op dezelfde manier: Er is een toestand, waarin een mens verandering wenst. Hij gebruikt middelen, die hij niet kan beheersen. Hij komt daardoor in omstandigheden, waarin hij tot de meest eigenaardige methoden moet overgaan om zichzelf te redden.

Dat de science fiction in deze tijd vooral wordt beschouwd als jeugdlektuur en pulp (tijdschriften van mindere waarde) is geloof ik te danken aan het feit, dat de doorsnee-mens bang is voor fantasie. Hij houdt niet van een zo fantastische wereld, dat zij niet meer te releren is met zijn eigen werkelijkheid; vooral indien daarin problemen voorkomen, die hij uit de eigen wereld kent.

Zo u mij vraagt, wat de kern van de science fiction is, zou ik zeggen: Het is de fantasie, die wordt gebruikt om protesten mogelijk te maken, die in een meer directe vorm door de maatschappij zouden worden verworpen.

Langzaam maar zeker echter zal deze vorm van literatuur zijn betekenis verliezen. En dat is begrijpelijk, omdat de mens steeds meer aan het fantastische went.

Als ik u vertel, dat in 1898 een Duitser, een zekere Eberhard, een roman schreef (overigens echt Duits in twee extra dikke delen), waarin hij de mens confronteert met een beschaving op Mars, mede met verwerking van allerhande gegevens en feiten, die we in veel latere science fiction-werken terugvinden, dan zult u zich misschien realiseren, dat science fiction zeker niet nieuw is en dat als een sociale parodie of zelfs als een aanklacht iets dergelijks in de eerste plaats fantasie is. Het gaat niet om het aannemelijk maken daarvan. Wel neen, het gaat er allereerst om de conflict-situatie.

Op dezelfde wijze heeft Swift en Defoe een boek geschreven (of het nu Gullivers reizen is of Robinson Crusoe), waarin de mens in een fantasiewereld wordt geconfronteerd met het andere. En wie van u b.v. het avontuur van Gulliver met de Paardmensen heeft gelezen, zal worden geconfronteerd met een beeld, dat niet veel verschilt van een latere, als science fiction betitelde roman:

de apenplaneet.

Als wij de monster-beschrijvingen horen, die in geheimzinnige rijken in Afrika worden gesitueerd en wij vergelijken deze met bepaalde ruimte-avonturen als beschreven door een zekere heer Van Vogt, dan staan we ook weer tegenover volkomen gelijke waarden. Het gaat eenvoudig om het confronteren van de mens met een situatie, die voor hem wel zou kunnen bestaan, maar waarvan hij zich kan vervreemden.

In de literatuur van vandaag heeft men twee tendensen. De eerste is de vereenzelviging. Men probeert de ik-figuur zodanig gestalte te geven - onverschillig of hij als zodanig optreedt of niet - dat een identificatie van de lezer ontstaat en wij hierdoor een zekere emotionele reactie kunnen krijgen.

Daarnaast bestaat de probleem-roman, waarbij het de bedoeling is, dat men op een afstand blijft. Hier is een directe identificatie met helden en heldinnen eigenlijk uit den boze. De nadruk moet vallen op de situatie en op de feiten; daarbij is het natuurlijk belangrijk, dat die situatie en die feiten, voor zover zij nu misschien accuut bestaan, niet als zodanig en zonder meer kunnen worden herkend. Wij zien dan ook, dat zeer velen gebruik maken van dergelijke technieken en dat men het dan science fiction, fantasy fiction, ook wel science fantasy noemt.

Hier is dus eigenlijk langzaam maar zeker de neiging van de moderne mens tot uiting gekomen om de problemen van zijn wereld op een afstand te bekijken. Maar hij kan dit alleen doen, indien hij er buiten staat. Daarom heeft hij behoefte aan een wereld, die van de zijne zoveel mogelijk verschilt, hetzij in mogelijkheden, hetzij in vormgeving, hetzij misschien ook in bewoners, in situaties. Daarbij zijn een aantal punten toch wel interessant om op te sommen. Om u enkele voorbeelden te geven:

Ruimtereizen, zoals ze thans naar de maan worden gelanceerd, werden reeds beschreven door een van de vroege science fiction-schrijvers in 1922. De techniek van een ruimteplatform, die nu overall ernstig wordt besproken, werd reeds in 1928 in een Amerikaans pulp-magazine in verhalende vorm gepubliceerd. De atombom werd besproken in verscheidene verhalen met verschillende uitwerking in de jaren 1925 - 1937. Daarna zien wij dat deze verhalen afnemen. Kennelijk is science fiction dus gevoelig voor het nabij komen van de voorspelde omstandigheden. Men doet dan afstand van de situatie als science fiction en men verwerkt haar eventueel in een directe roman.

Een andere kwestie, die ook een grote rol speelt bij deze verhalen, is de psychologie. De mens zichzelf voorhouden zoals hij is in de maatschappij, brengt hem tot een enorm verweer. Op het ogenblik echter, dat ik een absurde situatie schep, waarin dergelijke denkbeelden en mogelijkheden worden verwerkt (o.a. F. Brown is daar knap in), dan wordt ineens het psychologisch probleem aanvaardbaar en de onbewuste zelfherkenning zal de mens heel vaak zelfs helpen om zijn eigen neurotisch gedrag iets beter te reguleren.

Het is natuurlijk mogelijk hier over te gaan tot het geven van excerpten van verschillende werken, al dan niet van belang. Het zou misschien aardig zijn op te merken dat ook schrijvers, die u van science fiction niet verdenkt, daarvan wel degelijk gebruik hebben gemaakt. Zoals een reis terug in de tijd, die beschreven wordt door Mark Twain, die een Yankee uit Baltimore terugplaatst in het Engeland ten tijde van koning Arthur.

We kunnen het occulte in dergelijke boekwerken ontmoeten. Het is opvallend, dat een bekend parapsycholoog (een geassocieerde van Rhine) op een gegeven ogenblik een roman schrijft, waarin hij het element telekinese behandelt, maar waarbij hij alles situeerd rond een speler; een gokker, die van planeet naar planeet trekt, maar die dank zij zijn telekinetische gaven in staat is om meer te winnen dan men elders aangenaam vindt. Hieraan worden dan wel weer andere situaties vastgekoppeld.

Heel vaak zien wij zelfs in science fiction, dat men een enkel idee neemt, het oorspronkelijk als een kort verhaal publiceert en later dat idee aanvult met nieuwe denkbeelden of ideeën en er dan een langer verhaal van maakt.

De interesse van de mensen voor het absurde wordt groter, naarmate zij het gevoel hebben dat hun wereld minder in stasis (evenwicht) verkeert. Wij hebben een soortgelijke periode neegemaakt toen Jules Verne zijn romans schreef.

Nu is Jules Verne in de eerste plaats een wereldbeschrijver. Hij beschrijft landschappen, hij beschrijft de mogelijkheden van deze wereld en eerst daarnaast gaat hij uit van bepaalde technische mogelijkheden. Toch werden die werken van Verne - vooral de fantastische - zeer veel gelezen in zijn tijd, omdat de mensen het gevoel hadden dat hun wereld aan het veranderen was en zij zich enigszins geruststelden aan de hand van de confrontatie met deze andere tijd, die Verne mogelijk maakte: De tijd met luchtschepen rondom de veroveraar, met kapitein Nemo en zijn duikboot (onderwaterverkeer), het monster-kanon van Staalstad (de wapenindustrie: de dikke Bertha), de strijd om de wereldheerschappij, de reis naar de maan. Er zijn er zoveel.

Ik geloof dus wel, dat ook in deze tijd de belangstelling voor science fiction een tijdlang moet opklaaien, omdat de mens het gevoel heeft, dat hij aan de rand van een nieuw tijdperk staat. Een tijdperk, waarin misschien de sterren toegankelijk zullen worden; waarin in ieder geval alles, wat nu op aarde nog als up-to-date geldt, zeer snel zal verouderen en veranderen.

Er is een achtergrond voor de z.g. science fiction. Die achtergrond is misschien nog beter na te gaan, indien we de helden bezien.

In science fiction kennen we wel het type held, maar we hebben dan eigenlijk te maken met een ontvluchtingsliteratuur (escape-litterature), zoals b.v. de Marsverhalen van Rice Burroughs. Zelfs Tarzan mag geloof ik nog enigszins tot die ontvluchtingsliteratuur worden gerekend. Zodra we echter te maken krijgen met de werkelijke science fiction, vinden we altijd ergens een anti-held. Dat is heel eigenaardig.

De held is iemand die ondanks zichzelf eigenlijk in de greep van de een of andere machine terecht komt in dat avontuur. Hij is de gemanipuleerde, die ten koste van alles zich vrij vecht en dan vaak het gehele mechanisme beheerst, waardoor hij werd gegrepen.

De psychologische achtergrond zou hier kunnen liggen in de behoefte van de moderne mens om te ontsnappen aan de machine, die hem beheerst. Ik meen, dat deze anti-heldentypen dan ook voor een zeer groot gedeelte een identificatie kunnen veroorzaken - zij het naar qua situatie dan qua persoonlijkheid - door het feit, dat zij kunnen reageren op moeilijkheden.

Een ander veel voorkomend verschijnsel in science fiction is de tegenstelling tussen de bevoorrechte groep (de ene keer zijn het mensen, die uit de ruimte de aarde proberen te veroveren; in andere gevallen zijn het mensen, die de onsterfelijkheid hebben gevonden of over magische krachten beschikken) en de mens, die die gaven onbewust wel in zich heeft, maar die zich met de mensheid blijft identificeren en daardoor met de nachtsgroep in conflict komt, die dan over het algemeen ook prompt in elkaar pleegt te storten. Dat is weer de bekende roman-gimmick. Hier wordt de mens dus eigenlijk ook weer de hoop gegeven, dat hij - al zijn er machten, die hij niet helemaal kan kennen en die hem beheersen, al meent hij machteloos te zijn - in zich toch het zaad draagt van mogelijkheden om dat andere te beheersen of om het te veranderen.

De mens van de aarde is een eigenaardig wezen in de science fiction roman. Hij is gewelddadig, maar hij is intelligent. Hij is meestal de mindere van zijn tegenstander, maar heeft een groot aanpassingsvermogen en daardoor weet hij op den duur zijn tegenstander te overvleugelen. Hij is niet bang voor geweld, maar aan de andere kant is hij edelmoedig; en door zijn edelmoedigheid overwint hij veel. Het is een ideaalbeeld van de mens, dat in deze literatuur wordt geprojecteerd. Het is een beeld van de mens, waarmee men zich beter één kan gevoelen dan met de figuur van de sombere strekroman, waarin de boer zijn klorpen uitschopt en zuchtend neerzit aan de tafel, waar juist de olielamp is ontstoken.

Deze identificatie met de mens in het eigen milieu wordt steeds moeilijker. De ontvluchting aan het milieu kan gebeuren door de excessieve mogelijk-

heden in het milieu uit te buiten; het kan ook gebeuren door eenvoudig het milieu te veranderen. En dan zien we dat wat niet interessant was, ineens interessant is geworden.

Laten we eerlijk zijn: er zijn onnoemelijk veel dingen in uw eigen leven, die op den duur een sleur en een verveling worden. Indien u datzelfde in een ander milieu zet, dan krijgt het ineens een nieuwe betekenis. Er zijn heel veel Hollanders, die weglopen als het Wilhelmus wordt gespeeld, omdat ze niet willen stilstaan, maar die buitenslands zijnde en een Hollandse vlag ziende uitbarsten in de galmende tonen van "Wien Neerlands bloed" of desnoods het Wilhelmus zelf, als ze tenminste hun "Je hela-hola-zin" kunnen overwinnen. Dit is dus een verandering van waarde door een verandering van milieu. En dit is een van de redenen waarom ik aanneem, dat wat men nu science fiction noemt, steeds meer zonder deze bijzondere aanduiding deel zal worden van de literatuur. Het schept de mogelijkheid tot kritiek, tot vervreemding en zelfs de identificatiemogelijkheid, waardoor aspecten van het leven, die men als vanzelfsprekend heeft aangenomen opeens nieuwe betekenis krijgen. Dat daarbij de anti-held in de meerderheid is, is hoop gevend. Want deze wereld gaat aan haar helden ten gronde. Maar aan degenen, die vechten om zich te handhaven, wint zij steeds weer een nieuw leven.

:-:-

METAMORPHOSE.

Zo even nog rups, dan daadloze cocon en plots een vlinder, die in de zon danst. Zo even nog een wezen, dat zichzelf nog ternauwernood kende, dan een tijd van ontwikkeling en jezelf niet kunnen beseffen en opeens de zelfkennis: metamorfose, verandering.

Voortdurend veranderen alle dingen. De vloed van tijd sleurt de mens voort. Maar de mens in zichzelf verandert voortdurend en past zich aan. Geen ogenblik dat is geweest, zal zich ooit precies zo herhalen. Wij veranderen allen. Maar de metamorfose, die wij ondergaan, staat - zeker voor de mens voor een deel onder onze eigen beheersing. Het zijn onze initiatieven, het is onze gerichtheid, het is ons vertrouwen op ons kunnen of ons onvermogen dat bepaalt wat wij zo dadelijk zullen zijn. En deze metamorfose voltrekt zich niet aan de stofmens alleen. Zij voltrekt zich aan het "ik", dat soms als een slijmerige worm in de modder van een nauw ontgroeide chaos schijnt rond te dolen en een ogenblik later zich verteert in het vuur van eigen besef om als een phoenix te herrijzen en een hemel tegemoet te wiken.

Wij zijn alle dingen tezamen. Metamorfose is slechts de ontwikkeling van de mogelijkheid, die in ons is gelegen. De mogelijkheid is overal. De mogelijkheid, die wij waarmaken, bepaalt onze vorm; maar ze bepaalt ook de noodzaak tot verdere verandering.

Hij, die stilstaat in het heden gaat teniet. Hij, die voortdurend verandert, leeft niet slechts met zijn tijd, maar vormt steeds juister het beeld van zijn wezen en openbaart aan zichzelf steeds beter de mogelijkheden van eigen zijn en bestaan en de noodzaken, die er voor het "ik" aanwezig zijn.

Laat ons dan veranderen. Laat ons van rups tot vlinder worden. En laat ons als stervende vlinder veranderen in een bloem; en als de bloesem uitvalt worden tot een vrucht, die bomen voortbrengt, als de boom de berg breken en de steen vermalen en misschien worden tot een land van vruchtbare aarde.

Laat ons veranderen, voortdurend. Laat ons denken: nooit stilstaan op één punt. Laten we altijd verder groeien en veranderen, opdat we de mogelijkheden, die in ons liggen, waarmaken. Want alleen zo kunnen we als mens, als geest, ja, als deel van een goddelijk Geheel beantwoorden aan deze enorme vreugde en taak tegelijk, die men leven noemt.

:-:-:

Abonnementen: f 17,50 p. 10 nummers
(v. leden f 12,50) (v. buitenland f 1,50 extra)
bij vooruitbetaling op giro no. 468.874
t.n.v. „O.D.V.” te 's-Gravenhage

Secretariaat: **Graaf Willem de Rijkelaan 15**
Lelidshendam Tel: 01761-5154

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN

mediamiek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verdraagzamen”
te 's-Gravenhage

I N H O U D.

APRIL 1969.

14e jaargang.
Nummer 7.

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Practische magie

Het model van het Al

Droombeeld

Offer

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Extremisten

Keuvelende kiezers

Desillusie

Dit zijt gij

Overname uit „SLEUTELS” slechts toegestaan na
schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V.”

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Zevende Les.

PRACTISCHE MAGIE.

Als wij in de praktijk worden geconfronteerd met het occulte, dan zijn we altijd geneigd te denken, dat die dingen ver weg staan, dat ze buitengewoon esoterisch en ingewikkeld moeten zijn. Nu is dit zo met de theorie. Maar zoals u allen weet, is theorie alleen daarom zo ingewikkeld, omdat je de praktijk nog niet begrijpt. Want zodra je de praktijk begrijpt, wordt de theorie eigenlijk een beetje overbodig. Ik zal proberen u vandaag een klein inzicht te geven in allerlei meer praktische kanten van de magie en wil daarbij allereerst beginnen met te wijzen op de astrologie, die overigens reeds is behandeld.

Een astroloog, die werkelijk bekwaam is, kan aan de hand van een kleine horoscoop een boek schrijven van 300 bladzijden. Want als je alle aspecten gaat beschouwen en je gaat het totaal van de mogelijkheden berekenen, dan kom je tot een betrekkelijk nauwkeurige levensbeschrijving van een persoon en je zult daarin alle mogelijkheden, die in zijn leven kunnen voorkomen, aantreffen. De zekerheid bestaat natuurlijk niet, dat dat volledig aanwezig is, dat het allemaal is waargemaakt. Maar we kunnen toch zeggen: De astrologie geeft ons de kans om mensen te beoordelen. (Als ik u een raad mag geven: geef nooit een vreemde uw geboortedatum, geboortjaar en dan nog precies het geboortuur. Want als hij een goed astroloog is, weet hij meer over u dan u over uzelf weet; en dat zal de meesten van u teveel zijn.)

De astrologie maakt het dus mogelijk een aantal typering te vinden. Maar daarnaast kunnen we ook de invloeden vinden, die een mens beheersen. En ik geloof, dat dit voor iemand, die met astrologie bezig is, belangrijker is dan het aflezen van de toekomst.

Als ik iemand heb met een sterke Mercurius, een sterke Saturnus en ik weet dat op het ogenblik Saturnus eigenlijk opposiet staat, dan moet ik rekening houden met de laagste handelsinstincten van de mens. Ik kan dan bij zo iemand een beroep doen op zijn omkoopbaarheid en hij zal altijd toehappen, of het redelijk is of niet. Is het daarentegen zo dat en Saturnus en Mercurius beiden goed staan en ik weet bovendien in welke huizen ze terecht zullen komen, dan kan ik wel zeggen: In dit geval moet ik met logica werken. Deze mens zal scherpe logica accepteren; maar een gevoelsargument zal hij op dat moment verwerpen.

Heb ik te maken met iemand, die een sterke Neptunus-invloed heeft op een gegeven ogenblik, dan weet ik dat het onvoorziene een rol speelt. Maar uit de persoon zelf kan ik tevens nagaan hoe zijn reactie is. Ik kan het onvoorziene misschien niet helemaal definiëren, maar dat is niet nodig. Ik weet, dat als er iets optreedt - onverschillig wat - dat niet wordt verwacht, de mens op een bepaalde wijze reageert. En als het nodig is, kan ik zelfs de onvoorziene omstandigheden in het leven roepen en de reactie is dan vanzelfsprekend. Je zou dus kunnen zeggen - en dat is dan kort samengevat:

Degeen, die de astrologie en het occultisme au sérieux neemt en daarbij zich de moeite getroost om een mens, die voor hem erg belangrijk is eens na te

gaan, ook al is de horoscoop nu niet zo helemaal nauwkeurig, hij zal in ieder geval weten, hoe hij die mens moet benaderen. En weten hoe men de mensen moet benaderen wil ook zeggen: de meerdere zijn van mensen.

De meerwaardigheid, die we op deze wijze verkrijgen, mogen we natuurlijk niet verkeerd exploiteren, omdat we zelf gevangen zijn in een andere reeks wetten, die we wel de Hermetische of de kosmische wetten noemen. In deze wetten staat, dat wij voor onszelf harmonisch moet blijven. Een harmonie, die wordt bepaald t.a.v. de buitenwereld, maar daarnaast t.a.v. onszelf. Een harmonisch effect, dat ik in de buitenwereld bereik ten koste van mijn innerlijke harmonie, zal tenslotte altijd een disharmonisch gevolg hebben. En wat dit betreft, kunt u het volgende misschien gemakkelijker onthouden dan alle andere formuleringen:

- a. Al datgene, waarin ik zelf innerlijk neutraal ben, zal t.a.v. de buitenwereld worden bepaald door de buitenwereld.
- b. Al datgene, waarin ik zelf negatief ben en de buitenwereld positief is, zal voor mij een negatief resultaat ten gevolge hebben.
- c. Al datgene, waarin ik negatief ben en de buitenwereld negatief is, brengt voor mij een positief resultaat. Hetzelfde geldt voor positiviteit in mij en in de buitenwereld.
- d. Ben ik zelf positief en is mijn buitenwereld negatief, dan is het resultaat negatief.

Wie van deze stelregels uitgaat, kan alweer een stapje verder komen. Want je kunt aan de hand van je gevoelens de betekenis van bepaalde ontwikkelingen in je leven beter nagaan. Je kunt zien wat eigenlijk wel en wat niet goed is vanuit je eigen standpunt. En je zult vooral gaan zien - en dit is in de occulte wetenschap wel heel erg belangrijk - dat zolang je zelf neutraal bent de wereld de kleur bepaalt.

Je kunt echter in de wereld zelf kiezen. Je kunt uit de wereld elk gewenst resultaat verkrijgen, zolang je neutraal blijft. En ook dat is ongetwijfeld een stap vooruit. Want de doorsnee-mens heeft het idee, dat hij wordt geleefd. Hij wordt geleefd door God of door het noodlot of misschien wel door zijn onvermogen om met zijn gewoonten te breken; maar geleefd wordt hij.

Ga ik nu begrijpen, dat ik zelf ondanks alle factoren, die mij schijnen te bepalen een zeer grote invloed heb op het gebeuren zowel t.a.v. mijzelf als in de wereld, dan kan ik ook stellen: Ik kan bewust elke situatie tot stand brengen door te kiezen: het juiste ogenblik, de juiste reactie van de buitenwereld en de juiste gevoelens in mijzelf. Ik ben in staat meester te worden over het lot. Niet dat ik alles kan krijgen wat ik wil hebben, maar wel op een manier, dat ik alles kan bereiken, waarop ik mij werkelijk richt.

Wat dat betreft geeft ook de yoga ons verschillende leringen, die toch wel praktisch zijn en die ik hier even wil aanhalen.

1. Wie zich met uitsluiting van al het andere op één doel richt, zal dit doel waarmaken. Maar zo u begint te streven naar één doel op deze wijze, vraag u eerst af, of het loon de prijs wel waard is.
2. Een ieder, die in zichzelf krachten weet te verzamelen, kan ze in de wereld manifesteren. Maar besef zeer wel, hoe ge de kracht in uzelf hebt verzameld, want alleen daardoor kunt ge bepalen op welke wijze ze in de wereld zal werken.
3. (Dit stamt ook uit de yoga. Het is misschien voor menigeen wel wat duister.)

Overal, waar ik mij mee verbonden gevoel, word ik beïnvloed en beïnvloed ik in tegengestelde mate tot mijn gevoel van verbondenheid. Dit zal ik verduidelijken. U moet het zich als volgt voorstellen:

Indien ik met een wereld of waarmee dan ook in harmonie ben, dan word ik daardoor beïnvloed. Ik beïnvloed die zelf ook wel, maar de invloed is hoofdzakelijk op mij. De wereld is altijd voor mijn gevoel groter dan ik zelf ben en zal dus bepalen wat ik ben in die wereld. Maar op het ogenblik, dat de harmonie bestaat, zonder dat ik mij verbonden gevoel (ik erken het als harmonie; ik maak mij er verder niet druk over), dan krijg ik een soort meesterschap. Want nu

kan de wereld, omdat ik onverschillig ben, mijn emoties niet verdraaien. Doordat ik dus emotioneel mijzelf kan blijven, kan ik mij eigenlijk aan die harmonische wereld gaan opleggen.

U ziet, er zijn heel wat methoden en beredeneringen in het occulte, waarmee men goede resultaten kan bereiken.

Nu heb ik mij verstout even te luisteren voor het begin. Onder meer trof mij een vraag: Kan ik het verkeer beïnvloeden? Ik zou zeggen: Ook dit kan vanuit deze occulte wetten inderdaad gebeuren. Maar dan moet u in de eerste plaats onverschillig zijn voor de toestand. Anders gezegd: Als u hoopt, dat een vervoermiddel op u zal wachten, is het zeer waarschijnlijk dat het weggijdt. Indien u zich er niets van aan trekt, maar u wel naar het voertuig beweegt met het denkbeeld: als ik het kan halen, zal ik het halen, heeft u zeer grote kans dat het blijft wachten. En het vreemde is, dat het ver boven de logische sequentie uitgaat. Je kunt dus veel meer bereiken.

Daarmee staan we midden in een aantal beredeneringen, die weer de kant uitgaan van de alchemie.

"Ikzelf ben de brandstof," zegt de alchemist. "Het vuur in mij is de brandstof, waardoor ik mijn distillaat (het extract van alle mogelijkheden en alle aanwezigheden) kan verkrijgen."

Dat klinkt heel mooi. Maar als je zo spreekt over distillaat, dan denkt menig- een meer aan Schiedam dan aan het purifiëren van de omstandigheden, totdat ze beheersbaar worden. Toch bedoelt de alchemist met deze spreuk weer de beheers- baarheid der dingen.

Ik ben het vuur: ik ben voor mijzelf de stuwkracht. Wat ik wil is eigen- lijk niet belangrijk, zolang ik maar wil met een voldoende intensiteit.

Nu zult u zeggen: Dat is in tegenspraak met wat u zo even over het ver- keer hebt beweerd. Maar dat is niet zo. Ik moet nl. mijn wil nooit richten op het eindresultaat, maar altijd op de procedure. En dat maakt je weer duidelijk waarom zoveel mensen mislukken.

De meeste mensen, die van het occulte weinig afweten, streven naar een resultaat. Je moet niet streven naar een resultaat, je moet streven in een proces. Ik ga nu maar even de kant uit van de oude, zuivere magie, omdat u daarin waarschijnlijk gemakkelijker aanvaardt wat ik wil vertellen.

Wanneer ik een demon oproep, moet ik sterker zijn dan de demon. Dat kan ik alleen zijn, indien ik de demon, zijn macht en zijn mogelijkheden niet vrees. In dat geval is de demon mijn onderdaan, hij is mijn dienaar. Wie wil ingaan tot het rijk van de reine geest, zoals dat heet, is verplicht eerst zijn ang- sten te overwinnen. Het zonder vrees zijn, is in de magie één van de meest be- langrijke punten. We zien dat in heel veel gevallen zelfs vertaald in het ver- mogen om pijn te verdragen, om je onder alle omstandigheden te blijven beheer- sen, roerloos te blijven, in zekere zin begeerteloos te blijven, althans je be- geerte te beheersen en wat erbij hoort. Wat is hier nu de kern van de zaak?

Alles, wat er tussen mij en de wereld bestaat, wordt beheerst door wat ik vrees. Niet alleen door wat ik begeer, maar door wat ik vrees. Mijn angst beheerst mij altijd duizendmaal sterker dan de feiten. Zodra ik mijn angst over- win, sta ik dus vrij tegenover de feiten, zowel van geestelijke als van niet- geestelijke aard.

Stel nu eens dat u zegt: Ik wil uittreden. Uittreden is een doodgewoon iets. Het geestelijk reizen en zelfs het elders materialiseren van een tijdelijk lichaam behoort tot de leringen, die de ingewijde, zoals men vertelt, door moet hebben; dat moet hij weten.

Als ik wil uittreden, dan zijn er verschillende factoren, die me als ge- woon mens daarin zullen belemmeren. In de eerste plaats: Ik vraag me af, of het wel mogelijk is; ik doe niet, als- of het zo is. En door die twijfel belet ik het mij al. In de tweede plaats: Ik vraag me af: Wat er zal gebeuren. Ik moet eenvoudig van punt tot punt bepalen wat er gebeurt. Niet zeggen: Ik ga nu naar Zuid-Ame- rika, dan komt u er niet. U moet eenvoudig visualiseren: ik ben op een punt en dan vanaf dat punt verdergaan.

Wilt u in een bepaalde sfeer zijn, precies hetzelfde. U begint bij een punt. Dat behoeft niet het einddoel te zijn, dat u zich misschien vaag stelt. U moet beginnen met een punt dat u beheersen, dat u bereiken kunt. Die betrekkelijk eenvoudige manier van werken wordt voor de meeste mensen onmogelijk gemaakt door: ten 1e het idee, dat het belachelijk is; ten 2e: als het gaat, dat het dan ook helemaal moet gaan (u weet hoe de mensen zijn, als je spreekt over een balletje gehakt, hebben ze het onmiddellijk over een kudde koeien). Je kunt in geestelijk opzicht eigenlijk alleen maar bij beetje werken.

Een wijsgeer (althans zo beschouw ik hem wel), die overigens als heksenmeester is verbrand in de nabijheid van Nürnberg, zei het eens zo:

"Een magisch werk is als het breien van een bepaald kledingstuk.

Je moet steek na steek rijen, rekening houden met de vorm, zoals je die toer na toer moet maken, want dan pas heb je kans dat je het kledingstuk tenslotte afmaakt."

En dat zou ik eigenlijk ook willen zeggen voor de meer praktische magische waarden. Je moet niet denken: ik ga een kledingstuk maken. Je moet gewoon zeggen: Ik neem de draad van mijn mogelijkheden en van mijn voorstellingsvermogen en stukje bij beetje voeg ik het bij elkaar, totdat ik - steeds verder gaande in een logischer en voor mij aanvaardbaarder opbouw - kom tot een aanvaardbaar eindresultaat.

Hier is het misschien goed om ook even te wijzen - en dan zitten we weer in de alchemie - op het wonder van kracht. Er bestaat in de alchemie een verhaal over het rode en het witte poeder, die tezamen de mogelijkheid hebben om lager metaal (lood b.v.) tot goud te maken. Dat rood en wit kun je ook weer in zekere zin vertalen. Als ik geen besef, geen rede heb, dan breng ik niet veel tot stand. Een onredelijk mens brengt niets tot stand. Als ik geen hartstocht, geen vuur heb, breng ik ook niet veel tot stand. Het rode staat voor de vitaliteit, de levenskracht, voor de hartstochtelijkheid waarmee je leeft en beleeft; die is nodig. Aan de andere kant staat het witte: de reine rede, de zuivere erkenning. Die twee moet je samenvoegen met een bestanddeel. In de alchemie is dat o.m. het lood. Maar of het nu lood is of niet, wat ik erbij moet voegen, moet in ieder geval iets feitelijks zijn.

Als ik kracht nodig heb, dan heb ik de rede nodig; d.w.z. verstandelijk moet ik aanvaarden en beredeneren dat de kracht er is. In mij moet een soort storm woeden, een temperament, waardoor die kracht er moet komen. Mijn verlangen naar de kracht plus mijn beredenering van de kracht tezamen geven mij de mogelijkheid iets in brandpunt te brengen op willekeurig welk voorwerp of op welke mens dan ook. Doordat de persoon of het voorwerp dus deel wordt van de totale functie, mag ik deze niet als iets afzonderlijks beschouwen. Dat is iets, waartegen de meeste mensen zondigen.

Je kunt b.v. zeggen: Ik ga een mens genezen. Een veel voorkomend verschijnsel. En dan gaat het niet zo goed als je wel zou willen. Waarom? Omdat je op een gegeven ogenblik een afstand hebt geschapen tussen jezelf en die persoon. Je moet de persoon opnemen in de actie (het streven is het overdragen van kracht, het geven van genezing). Die andere persoon bestaat eigenlijk niet voor je; hij moet een verlengstuk zijn van jezelf. Pas op dat ogenblik kun je je redelijkheid (en daarmee je doelgerichtheid plus de emotie die in je bestaat, met het hartstocht of wat anders) samenvoegen in de andere persoon. Maar als dat geldt voor overdracht van krachten, dan moet het ook gelden voor andere magische wetten.

Nu kennen we allemaal de verschillende natuurritten, waarmee op de een of andere manier de eenheid van de mens wordt nagestreefd. Soms is dat door gezamenlijke actie, gezamenlijk baden, gezamenlijk dansen of door dingen die hier tegenwoordig niet in zijn - nog steeds niet - behalve bij sommige zeer jeugdige groepen. Deze activiteiten op zichzelf hebben alleen maar ten doel eenheid te scheppen. Bij een dergelijke eenheid is er altijd iemand nodig, die het doel in de gaten houdt.

Als u een plechtigheid ziet, waarbij de gemeenschappelijke dans de mensen b.v. in een soort trance moet brengen, of andere acties (muziek, ritme of

wat dan ook) de mens moeten verdoven, dan zult u altijd zien, dat er één is, die er eigenlijk buiten staat; die er tussen door gaat, er wel deel van uitmaakt, maar die zelf niet onder de invloed staat. Dat is in heel veel gevallen de magiër. Deze magiër is dan degeen, die de richting aangeeft, want het element verstandelijkheid moet erbij zijn. En zo geldt ook weer:

Op het ogenblik, dat een mens zichzelf - op welke wijze dan ook - in het brandpunt van menselijke emoties bevindt, zal hij er goed aan doen zich los te maken van de emotionaliteit en redelijk (volgens zijn eigen besef) een richting te vinden voor de losgekomen krachten. Hij zal dan in staat zijn die krachten te richten en daarmee heel veel te bereiken.

Dat zijn dingen, die hier misschien niet zo heel vaak zullen voorkomen, dat begrijp ik wel. Maar u zit ook wel eens in een gezamenlijke emotie. Als er een gezamenlijke emotie is en u bent nuchter en u kunt die emotionele kracht dus vanuit uw bewustzijn richten, dan kunt u uit de verkeersknoop b.v. allerlei gekke dingen tot stand brengen. U kunt misschien zorgen dat het verkeer weer snel op gang komt, maar u zoudt misschien ook iemand kunnen helpen, die er een beetje ongelukkig bij loopt. U zoudt misschien zelfs iets in de materiele structuur van het een of ander kunnen veranderen.

Hier ziet u dus, dat wat in natuurmagie bij natuurvolken eigenlijk rite is, ook kan worden gebruikt in het dagelijks verkeer. Want het is niet zo belangrijk dat die opgezweptheid, die emotionele geladenheid tot stand komt met een bepaald religieus doel. Het is alleen belangrijk, dat ze er is. Als ze er is, dan zal degeen, die nuchter is, die krachtig richt met zijn bewustzijn, in staat zijn een fusie tot stand te brengen tussen die kracht en een doel en daarmee veel kunnen bereiken.

Nu weet ik wel, dat dit alles niet erg diepzinnig klinkt. De meeste mensen gaan - vooral als het het occultisme betreft - erg graag de richting uit van de diepzinnigheid, van de vele beredeneringen, de vele "maars" en "waaroms". Geloof me, op het ogenblik dat ik begin met "maar" en "waarom", ben ik magisch al uitgepraat. Op het ogenblik dat ik een enorme diepzinnigheid nodig heb, zal ik mijzelf vaak beletten op het juiste moment in te grijpen. Laat mij het zo zeggen:

Iemand, die precies wil beredeneren hoe je het voordeligst in een trein stapt, zal het heel vaak meemaken dat de deuren dichtslaan en dat de trein voor zijn neus vertrekt juist op het moment, dat hij meende bijna de juiste methode te hebben gevonden. En dat gebeurt in de magie duizend keer.

Magisch werken in de praktijk betekent dus eigenlijk ook opportunisme. Opportunisme is een lelijk woord in deze tijd. Maar wie is eigenlijk nog verstandig, als hij de gelegenheid die zich voordoet niet onmiddellijk gebruikt? Het gaat er niet om welke gelegenheden. Het gaat erom dat de gelegenheid voor u belangrijk is, dat ze er is en dat u er eerst gebruik van maakt. Pas daarna kunt u nagaan, of u het de volgende keer beter zult doen. Want anders is de gelegenheid voorbij en komt ze misschien nooit terug. U weet het, Fortuna werd voorgesteld als een dame met een heerlijke haarlok aan de voorkant en een kaal achterhoofd. Het was niet, omdat ze nu een hippe vogel was, maar doodgewoon omdat het geluk alleen kan worden gegrepen als het aankomt. En zo is het met de mogelijkheden ook.

Het spel van de wereld rond je is een voortdurend veranderend aantal mogelijkheden. Elk ogenblik kun je iets doen of beïnvloeden. Maar dan moet je ook niet overwegen, of je het wel zult doen of niet; dan is de kans voorbij. Vlug reageren is dan ook in de gehele magie en in het gehele praktische deel van het occultisme van het grootste belang. Natuurlijk behoren daarbij voorbeelden:

Iemand heeft een magische cirkel getrokken. Hij heeft de doden opgeroepen voor een bepaald orakel en op een gegeven ogenblik blijkt, dat er in het rookbekken niet voldoende wierook zit. Indien hij nu eerst nagaat hoe hij dat zou moeten doen en wat het best is, dan is waarschijnlijk de walm te ver uitgewerkt en ontstaat er ofwel een verbreking van de bezwering, dan wel - wat ook mogelijk is - een zodanige verzwakking van de bescherming, dat die mens zichzelf niet meer is. Hij moet dus onmiddellijk bijtanken a.h.w.

Als u wist wat voor uitgebreide voorschriften er worden gegeven voor het op de juiste tijd bijvullen van magische olielampen van bepaalde vormen en met bepaalde essences erin, dan staat u waarschijnlijk als modern mens te kijken en zegt u: Is dat nu zo belangrijk? Maar dat is juist in het hele leven en vooral in het occultisme het geval. Belangrijk is het moment. En als het moment er is, dan kunt u dat moment altijd weer gebruiken. Maar op het ogenblik, dat uw mogelijkheid tot beheersing voorbij gaat, wordt u meteen slaaf van de omstandigheden. Dan nemen de omstandigheden u mee in plaats van dat u de omstandigheden regelt.

Dat is in de magie, in het occultisme eigenlijk de basis van alle dingen. Want we kunnen nu wel heel erg esoterisch gaan praten over wat er in ons bestaat, wat er vanuit ons moet worden gedaan, maar als we werkelijk eerlijk zijn, dan moeten we zeggen: Ach, met al dat gepraat komen we meestal niet erg ver. We zijn zo verzonken in onze bespiegelingen, dat we gewoon niet wakker worden, wanneer het nodig is iets te doen. Maar het is vaak belangrijker iets te doen dan iets te denken. Wat ons brengt op een meer filosofisch standpunt, namelijk: al hetgeen wordt gedacht bestaat. U heeft de stelling waarschijnlijk wel eens meer gehoord.

Als ik iets denk, is het mogelijk. Maar ofschoon het ergens in het Al misschien wel zal bestaan, bestaat het voor mij niet. Wat ik denk, wordt voor mij pas waar op het ogenblik, dat ik mijn gedachten tastbaar maak. En dat kun je nu in de praktijk als volgt formuleren:

Elke actie die ik onderneem, elk denkbeeld dat ik probeer waar te maken, zal ik door een geste, een daad, moeten bevestigen.

Als iemand gebaren maakt, zoudt u waarschijnlijk zeggen: Nu ja, dat is niet zo belangrijk. Maar als ik ga onderstrepen wat ik zeg, dan geef ik daar een bijzondere nadruk aan. Met die nadruk krijg ik dan ook vanzelf een totaal andere woordbetekenis of woordinhoud dan ik zonder dat zou krijgen. Dat kunt u bij elke spreker zien. Een goed spreker zal op een gegeven ogenblik naast de woorden het gebaar gaan gebruiken. Het vreemde is, dat de woorden, die door het gebaar worden onderstreept, het gemakkelijkst worden gefixeerd bij anderen. Of om het eenvoudig uit te drukken: de communicatie-overdracht door woord en gebaar is een veelvoud van datgene, wat door woord of gebaar alleen wordt bereikt. Als ik dat weet, dan kan ik daarvan dus gebruik maken.

Ik heb een gedachte, een denkbeeld. Dat denkbeeld kan ik misschien helemaal concretiseren. De meeste mensen denken dan: je moet het helemaal uitvoeren. Neen. Je moet eenvoudig beginnen er iets van te maken. Bij wijze van spreken: U neemt een stukje brood en boetseert er een balletje van. Dat balletje geeft u misschien nog een vorm en u zet het voorlopig neer; u laat het drogen. U heeft zitten denken. Al denkende heeft u dat gedaan en zo heeft u a.h.w. iets gefixeerd.

Dat fixeren van een bepaald denkbeeld door middel van een actie is zo oud als de weg naar Rome. Als u b.v. kijkt naar de Katholieken met hun rozenkrans, naar de z.g. telsnoeren, die door de Mohammedanen worden gebruikt. Als u kijkt naar de telsnoeren van de Lhama's, voor zover ze nog bestaan. Als u kijkt naar de oude Inca-beschaving, dan vindt u daar eveneens een snoer, meestal gemaakt van leer en vaak versiert met kleine korreltjes of kralen van het een of ander, soms ingeknoopt, soms opgeregen, maar ook weer in een bepaalde volgorde. Dat is dan niet alleen maar bedoeld om iets te fixeren, maar ook om de gedachte vast te leggen.

Die snoeren werden gebruikt door iemand, die b.v. een bepaalde gedachte ontwikkelde, die hij wilde waarmaken. Hij fixeerde een gedachte aan dit snoer en aan de delen ervan en - dit mag ik er bij zeggen - dat snoer werd dan heel vaak opgehangen. Zo kan men bij bepaalde tempels votief-snoeren zien. Mensen, die een denkbeeld hadden gehad, ze hadden erover gemediteerd en dat gefixeerd door stukje voor stukje iets erin te knopen of beter nog om het vast te houden; de meesten kochten wel een geprepareerd snoer. Maar ze hadden daarin een teken gegeven. Dat geven van een teken is dus uitermate belangrijk. Het is helemaal geen magie in de zin van het onbegrijpelijk occultisme, dat waarschijnlijk humbug is. Het is doodgewoon de noodzaak van de mens om een denkbeeld ergens in

de wereld buiten zich vast te leggen. Pas op dat ogenblik krijgt het gestalte.

U zult zeggen: Dat helpt niet altijd. Als ik een knoop in m'n zakdoek leg, dan probeer ik ook een gedachte te fixeren. Maar vaak heb ik later die knoop in m'n zakdoek en vraag ik me af: Waar had ik dat ook weer voor? Hier heeft u ook niet gedacht: hiermee leg ik een denkbeeld vast, dan herinner ik het me misschien. Dat is dus iets anders. Het is de instelling, waarmee je het doet. Als ik zeg: Ik ga die boodschap doen en ik leg die knoop, dan doe ik de boodschap, ook al vergeet ik helemaal dat er een knoop in m'n zakdoek zit. Het is buiten mij gebracht. Op die manier de dingen buiten je brengen is dus ook een deel van de meer practisch magische leefwijze.

Geloof u mij, de meeste mensen, die aan occultisme doen, hanteren het begrip occult op een totaal verkeerde manier. Er zijn heel veel mensen, die hoe occulter ze zijn, des te stommer ze zijn, althans in de ogen van anderen.

Nu zal het u duidelijk zijn, dat wij het occultisme niet mogen gaan zien als iets, waardoor we buiten of boven de wereld staan, maar doodgegewoon als iets, waardoor we onze wereld beter hanteren en een juistere eenheid met die wereld bereiken. En dan kunnen we zeggen: gedachten zijn krachten. Natuurlijk. Maar wat heb ik aan een kracht, die ergens willekeurig wordt aangezet? Een krik is een kracht. Maar als u hem niet op de juiste manier onder de auto zet, dan heeft u hoogstens bebloede duimen of erger letsel, maar u wagen komt geen centimeter van de grond. Zo is het met gedachten ook. Gedachten kun je gebruiken om de feiten te veranderen, maar je moet ze op de juiste wijze in de feiten invoegen, je moet ze fixeren in de feiten door een willekeurig iets.

De magisch denkende mens gaat dan zeggen: Ik moet mij op een bepaalde wijze voeden. Soms is dat begerenswaard. Maar het betekent helemaal niet, dat je om een goed occultist te zijn, zoals sommigen pretenderen, vegetariër of iets dergelijks moet zijn. Neen, het betekent alleen, dat je je voeding moet aanpassen aan je behoefte; en dat is heel iets anders. Dus niet aan de smaak, maar aan de behoefte.

Sommige mensen beweren, dat je om een goed occultist te zijn niet moet roken, niet drinken, geen thee, geen koffie moet drinken. Allemaal heel mooie dingen. Maar is dat waar? Onder bepaalde omstandigheden zijn stimulanten als alcohol, maar ook cafeïne, theïne e.d. schadelijk. Dan moet ik ze onder die omstandigheden vermijden.

De kunst om te leven als occultist en het gebruikmaken van die z.g. magische mogelijkheden wil alleen zeggen, dat je bewust de meest gunstige omstandigheden creëert om te presteren wat je wilt presteren en om waar te maken wat je waar wilt hebben. En daarmee kom ik zo langzamerhand aan de finale.

Een finale in deze tijd van het jaar is er altijd één waar op de een of andere manier het christendom om de hoek komt kijken. Een goed christen is een mens, die probeert te leven volgens de geest van Christus. Dat die mens zijn visie van die geest van Christus op de een of andere manier fixeert, is magisch en occult alleen maar begrijpelijk en zelfs verantwoord. Op het ogenblik, dat de fixatie in de plaats komt van de gerichtheid of de gedachte, is er in feite geen echt christendom meer. Het is een korenaar, die loos is, waar geen zaad in zit. Zo kunt u kijken naar een christendom, dat morgen waarschijnlijk weer zeer ernstig passie-zingend en zo zich zal bezighouden met het lijden van Jezus Christus; het offer, gebracht op de Calvarieberg. Die dingen hebben zin en betekenis, indien wij ze kunnen inpassen in onze manier van reageren en werken. Zodra wij ze daarbuiten stellen, zodra we ze maken tot iets onwerkelijks, hebben we meteen de betekenis weggenomen. Het lijden van Christus, dat een heerlijk symbool is, blijft symbool. Het betekent niets in de werkelijkheid. Maar een lijdensmeditatie, waar de vraag wordt gesteld: Wat is de zin van dat lijden en wat was het doel dat ermee werd gediend? kan leiden tot de overtuiging: wat ik eigenlijk meen te lijden, kan ik gebruiken om een doel te bereiken. En dan wordt het christendom ineens veel magischer dan het ooit is geweest.

Het is eigenlijk jammer, dat de formele magie het christendom langzaam maar zeker heeft verdronken in woorden. De lijdensweg, de passie, de heilijheid zijn gebeurtenissen geworden, die helemaal buiten het leven staan. De praktijk vraagt echter iets heel anders. Zij vraagt van ons niet dat wij het offer

van een ander herdenken, maar dat wij de inhoud van het offer (een overwinnen van angst, in zekere zin een zelfoverwinning), omdat wij een bepaalde gerichtheid kennen als de juiste, doelmatig gaan vinden. Wij moeten doelmatig zijn, ook als christenen. Als u zich dus de komende dagen gaat bezighouden met Goede Vrijdag, Paas-zaterdag, Paaswaken, dan zou ik u wel de raad willen geven: denkt u er even aan, dat het niet alleen maar gaat om het verhaaltje. Het gaat om de les, die erin zit. En voor alles wat u tot nu toe heeft gehoord over het occultisme, op welke manier dan ook, geldt eigenlijk hetzelfde.

De theorie, het verhaal, is er om ons duidelijk te maken hoe wij voor onszelf bepaalde relaties kunnen stellen. Het stellen van deze relaties is veel belangrijker dan het verhaal. Want daar, waar ik relaties stel en die kan blijven beheersen, waarbij ik enerzijds mijn emotie tot een kracht laat worden die richt, maar aan de andere kant mijn besef maak tot een doelgerichtheid, daar kan ik iets bereiken, mits ik steeds begin met het bereikbare en vandaaruit verderga.

Niets is onmogelijk, indien ik durf beginnen met het mogelijke. Niets is onbereikbaar, indien ik mijn hele wezen en mijn gehele kracht daarop richt en mij emotioneel daarmee verbonden gevoel.

Werkelijk christen-zijn is niet onbereikbaar. Maar werkelijk christen-zijn moet ik dan niet meer gaan zien als iets dat gebonden is aan woorden of aan ceremonieel alleen. Ik moet het eenvoudig zien als iets dat ik in de wereld waar maak; iets waaraan ik voortdurend werk.

Ik hoop, dat ik u met dit laatste heb duidelijk gemaakt, dat we ook de religieuze zaken, die in feite toch ook occult zijn, moeten gebruiken op dezelfde manier als elke andere magische lering. De praktische toepassing van het magische principe in het leven wil zeggen: De mens maken tot een agens (een bewust reagerende en gerichte kracht) in de totaliteit, wat die totaliteit voor ons op het ogenblik dan ook moge zijn. En als we dat doen uit overtuiging met geheel ons wezen en met een bewust doel, dan kunnen we er zeker van zijn, dat zo we niet ons doel te ver hebben gesteld en het onbereikbaar hebben gemaakt, wij ook alles kunnen verwezenlijken.

:--:~:

EEN MODEL VAN HET AL.

Wie het heelal uitdrukt in materiële toestanden en verhoudingen, zal altijd bepaalde discrepanties tussen het als redelijk en juist gestelde en de feitelijkheid moeten constateren. Op het ogenblik echter, dat wij het heelal gaan zien als een aantal verschillend geklasseerde energieën, zal blijken dat wij door daarmee rekening te houden en met de mogelijkheid tot transformatie van energie van de ene naar de andere vorm alle verschijnselen kunnen verklaren en daarmee ons inzicht in het Al kunnen vergroten. Als wij trachten een model van het Al op deze stelregels op te bouwen, kunnen wij ongeveer als volgt te werk gaan:

Basis: een grote kracht t.a.v. een algemeen nulpunt; het geheel uit te drukken in het potentiaal: God tot niets. Indien deze potentie aanwezig is, zal ook actie aanwezig zijn, daar absolute tegenstellingen nimmer zichzelf volledig kunnen handhaven, zonder dat een poging wordt gedaan tot een evenwicht, een zekere empathie, te komen. Dit betekent, dat er een lekstroom tussen Niets en totale Godheid ontstaat. In deze vloed van energie nu, kunnen wij verschillende potentialen meten t.a.v. bepaalde ruimtelijk gefixeerde punten.

Deze ruimtelijke fixatie is niet noodzakelijkerwijze gelijk aan de ruimte, die u kent. Zij is elke voorstelling, waarin afstand of verschil kan worden uitgedrukt. Dan zullen in de stroom van het Goddelijke de waarden verschillen naar gelang wij meten vanaf een bepaald punt (zijnde niet het totaal Goddelijke) naar een ander punt (zijnde niet het totale Niets). Door deze verschillende waarden met elkaar te vergelijken komen wij dan tot een verschil van afstand of lengte. Om deze waarden eenvoudig uit te drukken spreken wij dan vaak over verandering of relatie van trilling. Deze trilling geeft dus niet periodiciteit weer, maar ze geeft eenvoudig aan: vergelijkbare afstanden van krachtverschillen.

Nu hebben we te maken met een scala, die loopt van oneindig plus tot nul. Er is geen tegengestelde waarde (dus van nul tot oneindig negatief). Het totaal van de waarden in ons Al moet worden gesteld als zijnde een reeks van in zich positieven. Dan stel ik:

Waar de totale kracht wordt gemeten, zal de uitdrukking van deze totale kracht, gaande van oneindig tot nul, kunnen worden uitgedrukt in een oneindige reeks kleine wervelingen of frequenties. Deze noem ik materie, indien zij een zekere dichtheid bereiken. Indien zij deze dichtheid niet bereiken, doch rond zich een stralingsveld vormen, dan noem ik haar sfeer. Dan zijn sfeer en materie vergelijkbare waarden, waarbij alleen een verschil in trilling of in feite van wijze van uiting en afstand (krachtverschil) bepalend is. Dan zijn alle werelden vergelijkbare waarden, waarbij de onderlinge verschillen slechts kunnen worden uitgedrukt in de verschijningsvorm van een en dezelfde energie.

Nu gaan wij trachten te filosoferen. Waar het aantal mogelijkheden van oneindig tot nul in zich oneindig is, zal het aantal mogelijke verschijningsvormen en toestanden in dit geheel gemeten eveneens oneindig zijn. De oneindigheid blijft bestaan, ongeacht of wij een groter of een kleiner deel van het totaal kunnen beseffen en dus in ons wezen bevatten. Daarom zullen wij altijd spreken over een oneindigheid, daar immers geen bepaling van het uiterst positieve punt mogelijk is. Dit houdt in, dat wij God nooit kunnen bereiken. Het houdt wel in, dat wij met God één kunnen zijn. Dit zijn dus verschillende punten.

Bereiken wil zeggen: het uiterst positieve bereiken. Eén-zijn met wil zeggen: één-zijn met de kracht, zoals zij in haar verschillende vormen tot uiting komt en dus in ons weergeven hetzelfde potentiaal t.a.v. nul, dat wij ook uit het Goddelijke vermoeden. Dan kan ik op grond hiervan zeggen:

Daar een en dezelfde kracht het totaal der dingen regelt of omvat, zal het totaal der mogelijkheden door dezelfde kracht worden uitgedrukt en zullen dus alle mogelijkheden gelijk bestaan en gelijk toegankelijk zijn. Dan is elke mogelijkheid, die ik selecteer uit het geheel, slechts de weergave van een fragment van de totaliteit. Elke wijziging van mijn houding t.a.v. dat fragment van de totaliteit zal de betekenis daarvan voor mij wijzigen.

Aangenomen, dat het totaal der mogelijke wijzigingen oneindig is (uit het voorgaande zou dit kunnen voortvloeien), zo moet ik aannemen dat mijn keuzelement voor mij oneindig is, mits ik mij niet als maatstaf gebruik. Zodra ik mij beschouw als een maatstaf voor het meetbare, zal ik nl. door mijn eigen eindigheid het oneindig aantal mogelijkheden beperken tot datgene, wat vergelijkbaar met mijn eindigheid tot uiting komt.

Ik zal dit verduidelijken:

Wanneer een mens zichzelf beschouwt als een wezen van een bepaalde grootte, zal dit wezen niet in staat zijn bewust deel te hebben aan of inzicht te hebben in het leven van wezens, die buiten het perceptie-vermogen van dit menselijk "ik" vallen. Het zal ook geen besef kunnen hebben voor wezens, die groter-zijn dan dit menselijk "ik" en eveneens dit menselijk "ik" zouden kunnen omvatten in een groter geheel.

Dan stel ik: Elk willekeurig deel van die oneindigheid kan worden beschouwd als een wezen of entiteit, daar het in zichzelf een aantal mogelijkheden bevat en voor zichzelf die mogelijkheden in en vanuit zich kan manifesteren op elke gewenste manier.

Daarmee heb ik aangetoond, dat het althans in deze redenering mogelijk is ons een wezen voor te stellen, dat b.v. de totale aarde en de totale mensheid omvat, terwijl elke mens binnen dit geheel zichzelf ervaart als een afzonderlijke eenheid en het concept van dit grote, mede het "ik" omvattende wezen niet zal kunnen aanvaarden door gebrek aan een juiste maatstaf.

Op deze wijze kunnen wij het Al beschouwen als één groot wezen, waarin de verschillende delen zichzelf als afzonderlijke wezens beschouwen. Dan zullen de menselijke waarden, die worden gesteld als behorende tot uw eigen wereld, reproduceerbaar moeten zijn in de kleinste werelden (dus zelfs de kleinste materiedelen of andere omstandigheden die daarmee vergelijkbaar zouden kunnen zijn) en zou gelijktijdig het grote geheel (b.v. uw kenbaar materieel heelal) vergelijkbaar kunnen zijn met één grote wereld, die wederom een weergave is van uw eigen wereld.

Ik leg u dit niet voor om het u opzettelijk moeilijk te maken, maar om u een inzicht te geven in de mogelijkheden van het meer abstract redeneren en denken.

Indien ik aanneem, dat mijn eigen wereld eigenlijk een spiegeling is van iets, wat op verschillende niveaus van bestaan aanwezig kan zijn, impliceert dit gelijktijdig dat door het ontbreken van het uniek-zijn van mijn wereld en wereldconcept deze wereld elders niet alleen bestaat, maar ook een bewustzijn gelijk aan het mijne elders aanwezig moet zijn. Indien wij een wereld aannemen zo groot als het heelal en zeggen: Dit is het spiegelbeeld van de menselijke wereld zoals u die kent, dan zullen de wezens die daar leven weliswaar groter en massaler zijn, maar qua bewustzijn vergelijkbaar met mensen. Dit is zeer belangrijk.

Men heeft vaak het idee, dat bewustzijn alles-bepalend is. Maar bewustzijn is slechts een vorm van dezelfde energie, waaruit al het andere voortkomt. Alle normen, wetten en verhoudingen, die wij t.a.v. die totale energie stellen, zouden dus ook gesteld moeten kunnen worden t.a.v. het menselijk bewustzijn. En als wij spreken over geestelijk bewustzijn en geest, dan geldt hier precies hetzelfde.

Ik stel: Aangenomen, dat het voorgaande juist is, zal het totaal van alle werelden en sferen berusten op dezelfde verhoudingswaarden en mogelijkheden, die u in uw eigen wereld kent. Op grond daarvan zou het bewustzijn in elk van die werelden onmiddellijk kunnen functioneren en reageren, mits het eigen wereldbeeld niet gebonden blijft aan eigen maatstaf van wereld, dus aan de beperking van het erkende deel van het totale potentiaal.

Nu gaan wij de filosofie omzetten in voor u minder technische en misschien eenvoudiger termen. Het betekent, mijne vrienden, dat iemand, die in een andere sfeer of wereld komt, in feite in een wereld staat, die voor hem gelijkwaardig is aan de zijne. Ook als die wereld veel grotere krachten en mogelijkheden bevat, zal het bewustzijn zich zonder meer daar kunnen handhaven. De enige eis is, dat de vergroting van potentiaal-schaal, zoals die in die andere wereld of sfeer voorkomt, voor uw bewustzijn aanvaardbaar moet zijn. Dan ligt een groot gedeelte van wat wij bewustwording, erkenning, wijsheid, kennis etc. noemen niet in het bestaan van differentiatie tussen werelden en toestanden, maar in het vermogen toestanden op een verschillende schaal als voor ons vergelijkbaar te zien, zodat identificatie van ons eigen wereldbesef met de andere werelden mogelijk is.

Wie hiervan uitgaat, zal beseffen dat God niet noodzakelijkerwijze voor ons anders behoeft te zijn dan wij. Hij zal alleen meeromvattend zijn dan wij. Grote geesten en grote engelen zullen eveneens voor ons vergelijkbaar zijn. En dit heeft voor de mens, die zich geestelijk bezighoudt met de tegenstelling tussen b.v. de demonie en de hemelwereld consequenties. Want een demonie is voor mij alleen erkenbaar en als zodanig bestaand, indien ik een beperkt deel boven mij aanvaard als waarheid en daardoor een beperkt deel beneden mij als onwaarheid, leugen of onjuistheid verwerp. Als ik dus wil groeien naar een aanvaarding van het totaal, zal mijn besef van goed - althans voorlopig - gelijk uitbreiden met mijn concept van kwaad. Ik kan niet hier één waarde accep-

teren zonder te erkennen, dat zij dáár aanwezig is.

Als u grote werelden ziet en u bent zover gekomen, dat u kunt doordringen tot aan de grenzen van uw zichtbaar heelal, dan impliceert dit dat u ook kunt doordringen tot in de wereld van het kleine en waarschijnlijk de atomen kunt zien, zoals zij sterrenstelsels zouden zijn. Denkt u maar aan de microscoop, die in omgekeerde richting als een soort verrekijker eveneens bruikbaar zou kunnen zijn.

Hier heeft u dus de omkeerbaarheid van waarden. Waar ik de omkeerbaarheid van waarden constateer, moet ik aannemen, dat al het kwade - zo ik het erken - door de omdraaiing van de betekenis voor mijn wezen goed moet worden. En al het goede door een omkering van waarden kwaad. Dan is er voor mij geen enkele reële maatstaf aanwezig, maar er is wel een bewustzijnsmaatstaf. Naarmate ik verder erken, word ik groter. Ik omvat dus een groter deel van het potentiaal van de goddelijke uiting. Hoe groter het potentiaal van de goddelijke uiting dat door mij wordt erkend, des te groter het deel van de werkelijke wereld (de goddelijke totaliteit) dat ik omvat. Maar al wat binnen mijn wezen valt (en dat is nu voor u misschien toch interessant), valt dan ook onder mijn beheersing.

Hieruit blijkt dus, dat de ziel niet mag worden uitgedrukt als een weergave van de mens of alleen als een soort goddelijk zaad, dat zich heeft geworteld ergens temidden van de ruwe basten van geest en stof, maar dat wij moeten aannemen, dat de ziel de feitelijke uitbreiding van potentiaal is in het Goddelijke, waarbinnen voertuiglijke erkenningen mogelijk zijn.

Kan ik de ziel uitbreiden? Het is een grote vraag, of dit mogelijk is. Maar één ding is zeker: naarmate de ziel zich meer placeert op de juiste balans (in het middelpunt van de totale uiting tussen niets en oneindige mogelijkheid), zal zij een groter deel van het Al in harmonie zien. Voor haar bewustzijn zullen positief en negatief elkaar op den duur opheffen; wat er overblijft, is de harmonische erkenning van hetgeen in het eigen "ik" bevat is. Dit zijn niet alleen maar magische erkenningen, het is een poging om een model van het Al op te bouwen.

Nu zegt men bij u: We hebben tijd. Als ik u zeg, dat tijd alleen maar het meten is van dezelfde functie, zou elke erkenning van tijd in zich moeten houden: een weerkaatsing van hetzelfde element tijd (dus dezelfde tijdsduur), maar in verschillende momenten van tijd.

Voorbeeld: Als ik vandaag kijk, dan zie ik niet alleen de andere sterren. Ik zie ook mijn eigen wereld terug, indien ik natuurlijk over voldoende en juiste instrumenten beschik, maar dan in een ver verleden of in een verre toekomst, en wel, naar gelang van de richting waarin ik kijk.

Dan is tijd eigenlijk eveneens iets, wat een concept is van mijzelf. Het is mijn meten van verschillen tussen de huidige fase en stelling van een deel van de goddelijke energie en mogelijke andere stellingen van volkomen gelijksoortige fasen of delen van de goddelijke energie. Daarmee wordt voor het "ik" het begrip tijdloosheid verkregen. Tijdloosheid betekent niet, dat er geen tijd bestaat, maar dat ik de identiciteit erken van alle bepaalde delen, die ik tijd noem, met alle andere gelijksoortige delen. Als ik meet in dagen, dan zal ik elke fase, die ik dag noem, op elk punt van het Al kunnen zien als voor mij volledig gelijk, ook aan mogelijkheden. Als ik uitga van aeonen van jaren, van oneindigheden, dan zal mijn concept van oneindigheden hier moeten worden overgebracht naar alle andere mogelijke oneindigheden (voor mij oneindigheden), die zich ergens zouden bevinden.

Nu zult u zeggen: Een oneindigheid impliceert, dat er geen tweede oneindigheid kan bestaan. Dit kan niet, indien wij oneindigheden stellen als liggend op hetzelfde plan. Maar een oneindigheid uit mijn besef, behoeft niet identiek te zijn met de oneindigheid van een ander besef. Dan kunnen twee in wezen anders gemeten oneindigheden naast elkaar bestaan, zonder dat zij identiek behoeven te zijn. En die identiciteit van de verschillende werelden is de grote moeilijkheid, waarmee men als mens heeft te worstelen.

Indien iemand u zegt, dat de wereld, zoals u haar ziet, niet gelijk is aan de wereld, zoals een ander die ziet, bent u geneigd te zeggen: Dat komt

voort uit andere opvattingen, die we hebben. Wat u vergeet is, dat u beiden zeer wel een totaal andere wereld kunt zien en beleven, maar dat u op de een of andere wijze beiden in elkanders wereld een zekere functie vervuld.

Dit lijkt oneindig vaag, maar wie niet tot de uiterste vaagheid gaat, kan niet tot de uiterste helderheid komen. Dit is een moeilijk probleem voor menig mens. Iemand, die absoluut duidelijk wil zijn, zal zo duidelijk zijn, dat hij absoluut vaag wordt, omdat in de uitbreiding van zijn concept zijn eigen denken wel volledig duidelijk omgrensd is, maar gelijktijdig dit voor een ander niet meer te vatten is. En zo redenerende gaan wij ons model van het Al kort formuleren en omschrijven:

1. Daar het besef dat het "ik" bezit (de uitbreiding van eigen persoonlijkheid) een wereld in zich vormt binnen de totaliteit, leven alle wezens in andere werelden en zullen de contacten tussen deze werelden alleen voortkomen uit het gelijk omvatten van dezelfde potentialen of delen van het Goddelijke.
2. Alle vormen, die worden erkend, zijn slechts de weergave van een persoonlijke reactie op een deel van de goddelijke kracht. Dientengevolge behoeven ook vormen en vormwaarden niet voor allen gelijk te zijn. Daar, waar een gelijkheid van vorm-erkenning en vorm-waarde ontstaat, is deze beperkt tot hetgeen gemeenschappelijk kan worden gedeeld; dus tot die delen, waarin men met elkaar gemeenschap heeft. Waar dit niet gebeurt, bestaan verdengende concepten, die door anderen niet worden gedeeld.
3. Indien ik leef in een wereld, die ik nimmer geheel met anderen zal kunnen delen, zal het voor mij belangrijk zijn: in de eerste plaats mijn eigen visie op de wereld te stellen; in de tweede plaats deze visie tot evenwichtigheid te brengen door tegenover elke negatieve factor een positieve te stellen en omgekeerd. Hierdoor krijg ik een evenwichtig beeld van het zijn en van mijn wereld, die het mij mogelijk maakt om in mijn wereld zelf vrij te zijn. De vrijheid, die ik in mijn wereld bereik, houdt in dat ik de vrijheid heb contacten met anderen te aanvaarden, voor zover ze harmonisch zijn.
4. De uitdrukking, die wij geven aan deze verschillen van wereld en wereldconcept, zijn eveneens different; maar een van de meest gangbare is het trillingsgetal. Als twee mensen een verschillend trillingsgetal hebben, betekent dit in feite dat zij in een verschillende wereld leven, ook al delen zij grote delen van die wereld wel met elkaar. Als wij zeggen dat mensen harmonisch, maar verschillend in trillingsgetal zijn, zouden wij daarmee kunnen aanduiden dat zij bij elkander een deel van de eigen ervaring kunnen induceren, zodat zij tijdelijk elkanders wereldbeeld kunnen uitbreiden of aanvullen. Als wij stellen, dat entiteiten (onverschillig of dat engelen, demonen of wat anders zijn) harmonisch kunnen zijn met de mens, dan moeten wij stellen, dat deze harmonie - voor zover het de mens betreft - wordt bepaald door zijn wezen en zijn wereldconcept. Dan zou voor de mens elke harmonie met hogere of lagere waarden afhankelijk zijn van de mens. Er is dan geen enkele mogelijkheid om deze grotere krachten voor mijn eigen ervaren en beleven een dwingende macht toe te kennen.
5. Gesteld, dat materie een uitdrukking is van energie, dan moet worden aangenomen dat deze energie inductief werkt, zodra er een verschil of een verandering is. Deze inductie zal alleen voor mij merkbaar zijn binnen dat deel van mijn wezen, dat harmonisch is met de plaatsvindende verandering. Ik zal dus niet alle veranderingen kunnen zien, maar alleen die, welke met mijn wezen en mijn wereldvoorstelling op dit moment harmoniseren.
6. Daar alle variabele waarden, die ik in mijn wereld constateer, in feite een begrenzing vormen en niet alleen een meting van waarden, zal ik moeten uitgaan van het totaal der waarden, waarin ik de meting of bepa-

ling verricht en nimmer mogen uitgaan alleen van het punt, dat door mij werd geconstateerd.

Degeen, die het vermogen in zich vindt tot abstract denken, zal uit die abstractie harmonieën kunnen gewinnen, ook als het in het menselijk leven noodzakelijk is om die voor het "ik" in beperkter beelden te concretiseren.

Elk geconcretiseerd beeld, dat voor mij voortkomt uit een abstractie van denken, beleven of ervaren, zal dus inhouden een beperkte maar volledige weergave van een grotere waarde.

Elk concept, dat wordt gewonnen uit de abstractie, is dus het symbool, waardoor die grotere werkelijkheid voor mij hanteerbaar wordt. Want het geheel blijft behouden in het woord, in de daad, in het voorwerp, in de verandering, kortom, in al datgene, wat ik daarvoor stel. Dan is de betekenis van alle door mij als weergave of zelfs maar als gevolg van het abstract erkende, tevens een middel om deze schijnbaar abstracte wereld voor mij tot realiteit te maken.

Men kan uit de schijnbaar onwezenlijkheid der stellingen komen tot een werkelijke beleving van dit geheel, zodra men beseft dat elk beeld, dat men in de eigen wereld stelt als het geheel vertegenwoordigend, dit geheel mede omvat.

Daar het de mens niet gegeven is onbeperkt in abstracties te denken, zou hem daarom de raad moeten worden gegeven: Leer denken in gelijkenissen, die in uw wereld van toepassing zijn. U zult daardoor in staat zijn een groter aantal waarden binnen en daardoor ook buiten uzelf te beseffen, deze te hanteren en zo uw heelal te zien worden tot een voor u aanvaardbaar, begrijpelijk en - in het deel dat innerlijk wordt beseft - beheersbaar geheel.

-:-

D R O O M B E E L D .

Vele vage vormen, als in nevelen gekleed, krijgen gestalten. Gestalten worden langzaam tot een spel, toneel, een visioen, een droom, waarin ik onderga het bestaan met deze schimmen. De werkelijkheid vervaagt - en ik leef in een nieuwe werkelijkheid. De tijd staat stil en is gelijktijdig toch oneindig weer versneld, zodat het gebeuren in brokstukken uiteen pleegt te spatten. Ik onderga.

Ik onderga. Maar wanneer ik ook erken hoe ik zelf deel ben van de droom en zonder schromen toegeef hoezeer de droom de weergave is van wat er in mij leeft, dan zie ik hoe aan alle beelden steeds het zwakke spoor kleeft van een ander denken, van een ander bestaan. Dan wordt het droombeeld niet slechts eigen spel met eigen waan, maar eerder nauw begrepen correctie op eigen denken, weergave van mogelijkheden die ik zelf niet heb vermoed, uitdrukking van noodzaken die ik zelf nog niet erkende.

De beeldenreeks wordt dan tot een taal, die ik misschien niet geheel versta in redelijke zin, maar die ik - ondergaande het geheel - toch voor mijzelf aanvoel. Een waarschuwing soms. En soms de erkenning van een kracht, die van buiten mij beheerst of beïnvloedt. Soms de oplossing van een probleem, soms ook de erkenning van mijn eigen onvolledigheid.

Uit die gevoelens, uit dit begrip wordt het droombeeld voor mij een weergave van de werkelijkheid waarin ik leef, een aanduiding van de mogelijkheden

die ik heb. Ze wordt voor mij een brug tussen een grotere werkelijkheid en de beperktheid van mijn eigen denken.

De droom is de brug waarover het "ik" kan gaan, overschrijdende de grenzen van logica en rede tot in het rijk van eigen waar bestaan.

Het droombeeld is de foto, die je terugbrengt in je werkelijkheid van een dergelijke excursie. Ze geeft niet aan wat hier is, maar maakt je wel duidelijk hoe je zelf bent.

Wie in een droombeeld leert zichzelf te erkennen, erkent op den duur ook grotere waarheid, ja, zelfs oneindigheid als deel van wat slechts lijkt een vluchtig droombeeld te zijn.

-:-

O F F E R.

Een offer, datgene wat ik geef.

Een offer, datgene wat ik mij ontzeg.

Een offer vaak, datgene wat ik zelf ben; een ontkenning ten bate van iets anders.

Is het een wonder, dat het offer altijd een grote rol speelt in de magie? Is het een wonder, dat het offer in ons leven voortdurend belangrijk is? Indien wij niet kunnen offeren, bestaat er geen mogelijkheid om buiten onszelf te treden.

Het offer is niet alleen maar het middel, waarmee je een geest of God probeert om te kopen; het is wel degelijk ook datgene, waarmee je jezelf - door je iets te ontzeggen - wijst op de belangrijkheid der dingen, waardoor je het voor jezelf mogelijk maakt te bepalen wat je eigenlijk wilt. Iets, wat je voor niets krijgt, is meestal niet zo waardevol. Iets, wat je duur betaalt, zal je - zelfs als het maar weinig waarde heeft - hoog schatten, omdat het zo veel heeft gekost.

Het offer is het betalen. En naarmate wij meer offeren voor hetgeen wij belangrijk achten, zullen wij ons dus meer eigenmaken, er dichterbij komen te staan.

Is het een wonder, dat offers zo belangrijk zijn? Maar breng dan offers alleen, zoals u ze zelf wilt brengen en wanneer u ze wilt brengen. En bovenal breng ze niet zonder zin en zonder doel.

Ontzeg u regelmatig iets, maar niet alleen omwille van het ontzeggen, maar omdat u met dit ontzeggen de nadruk legt op iets anders in uw leven.

En als u magisch wilt werken met het offer, begrijp dan dat het offer een van de middelen is, waardoor u zich in bijzonder sterke mate kunt richten en concetreren op het doel, dat u wilt nastreven.

Offer is niets anders dan de lens, waardoor wij de verstrooidheid van onze gevoelens, onze begeerten en gedachten in één brandpunt samenbrengen en zo uit het verspreide besef het schroeiend brandend punt maken, dat het vuur van bereiken kan ontsteken.

:--:

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Zevende Les.

EXTREMISTEN.

Extremisten zijn er natuurlijk in alle eeuwen geweest. Maar in de huidige ontwikkelingen zien wij de extremisten van alle richtingen in versterkte mate in verschijning treden. Ik zou vanavond met u willen nagaan hoe dit eigenlijk komt, wat daaruit ongeveer kan voortkomen en als we tijd over hebben, zou ik ook nog willen spreken over bepaalde andere achtergronden, die weliswaar niet als extremistisch worden gezien, maar die dat in wezen toch ook wel zijn. Laat ons beginnen met het begin.

Dit is een tijd van nivellering. Dat wil zeggen, dat men alles tot bepaalde genormaliseerde waarden tracht terug te brengen. Voor een mens is dat heel moeilijk. Je kunt een mens nu eenmaal niet behandelen, alsof hij een blikje vlees is. Dat kun je misschien rationeler vierkant maken. De mens staat er echter op zijn eigen vorm te behouden; en niet alleen in vleselijke, maar ook in geestelijke staat.

Het is dus duidelijk, dat de drang tot normalisering op zichzelf reeds bij zeer velen een verzet zal wakker roepen. Maar zoals wij in de maatschappij overal kunnen zien, is dat een minderheid. De opgelegde norm is voor de meerderheid een draagbaar juk, dat over het algemeen kan worden aanvaard zolang de eigen belangen niet te zeer worden geschaad. Dat wil dus zeggen, dat we - zoals trouwens in een vorig onderwerp ook al is gebleken - overal pressiegroepen aan het werk zien.

Als een pressiegroep in een bepaalde richting van industrialisatie b.v. voldoende luid kan spreken, zet ze haar belangen door en de menigte accepteert dat. Nu blijkt, dat in economische, kerkelijke en politieke groeperingen de pressiegroepen, die belangen verdedigen, steeds sterker zijn geworden. Dat is begrijpelijk, als men nagaat hoezeer die belangen zich hebben uitgebreid. Bijvoorbeeld in Nederland: Van de Eerste en Tweede Kamer (toen geringer in aantal dan nu, dat zal ik erbij zeggen) in 1900 gebonden aan industriële belangen: 3 leden. In 1930 aan industriële belangengebonden: 27 leden plus 2 ministers, die dan wel niet bij de Kamer behoren, maar die er toch steeds inzitten. In 1945 industriële belangen in de Kamer vertegenwoordigd: teruggevallen - 18 Kamerleden direct gereleerd. In 1968 - schrik niet - 98 leden.

Hieruit blijkt dus wel, dat juist belangengroepen van meer economische aard het in de politiek steeds meer voor het zeggen krijgen en dat daardoor de politiek werkt in de richting van een normalisering van de gemeenschap, die voor de bedoelde economische belangen bijzonder gunstig is. Het is duidelijk, dat een bankier een maatschappij wil hebben, waarin de kredietverlening een grote rol speelt. En dat iemand, die van industrialisatie houdt, die dus leeft van fabrieken en arbeidskrachten, belang heeft bij zoveel mogelijk fabrieken. Iemand, die daarentegen weer belang heeft bij nieuwsvoorziening, wil weer een zo gecentraliseerd mogelijk voorlichtingsapparaat hebben. En zo ontstaat er een eenzijdigheid in de maatschappij, die door velen als ondraaglijk wordt gevoeld. Nu wordt dit aanvoelen zelden direct omgezet in de daad.

Een extremist wordt geboren; hij ontstaat niet. Tenzij men de geboorte op zichzelf als een ontstaansvorm voor het extremisme zou willen beschouwen. Hij komt dus in een maatschappij, die een hele tijd bijna ondraaglijk is. Dan gebeurt er iets, wat zijn eigenbelang mede raakt en waardoor het ressentiment tegen de gehele maatschappij losbarst. Dat wordt weliswaar in focus gebracht op een bepaalde groep, maar dat neemt niet weg dat daarnaast het verzet tegen de gehele maatschappij geldt en niet alleen tegen één belangengroep. Een voorbeeld daarvan is de El Fatah.

De El Fatah was oorspronkelijk een betrekkelijk klein groepje agiterende politici, advocaten e.d., die in de vluchtelingenkampen zochten naar een middel om zichzelf enig gewicht te verschaffen. Maar de ellende in die vluchtelingenkampen bleef voortduren. Hierdoor ontstond er een pauperisme, een aantal zeer arme mensen, die zich in afgezonderde condities ontwikkelden en die geen uitzicht en geen hoop hadden. De normalisering, die de rest van de maatschappij doormaakte in Jordanië of in Egypte, werd door deze kampbewoners niet gedeeld. Er ontstond dus een steeds grotere discrepantie en daardoor werden, vreemd genoeg, maatregelen van de regeringen (o.a. de wijze waarop men beperkt onderwijsstoelatingsen gaf, de manier waarop men bij universitair onderwijs discrimineerde) de aanleiding tot het vormen van een sterkere groep.

Deze groep werd gericht door de politici. Zij begonnen hun acties uit de aard der zaak te richten naar het oude Palestina. Eigenlijk een oorlog tegen Israël, die toen nog helemaal niet zo reëel was. De oorlog die werd gevoerd, werd gevoerd door de Arabische staten. Men zou kunnen zeggen: eigenlijk Nasser. De El Fatah en al die anderen hadden er eigenlijk heel weinig mee te maken. Dat waren mannetjes die meespeelden, zoals de Nederlandse brigade in Engeland in de oorlog meespeelde als een ietwat buiten het geheel staand deel van de Geallieerden.

Maar wat gebeurde er? Het ressentiment werd steeds groter. Er ontstaat noodgedwongen een eigen onderwijsinstelling. Het onderwijs in de kampen is nl. voor 9/10 in handen van mensen, die zelf in die kampen zijn opgegroeid. De jeugd wordt sterker en fanatieker. Daarnaast vinden de jongeren, die geen emplooi kunnen vinden, in de bijeenkomsten van de El Fatah een soort bevrediging, een belangrijkheid, die ze anders niet hebben. Maar kijk nu eens, hoe ze in feite reageren.

In Jordanië worden de staatsoverheden van dat land meermalen gebruskeerd, soms omgekocht, in enkele gevallen met de dood bedreigd, indien ze de mensen van de El Fatah niet op de een of andere manier van dienst willen zijn.

In Egypte gebeurt precies hetzelfde. Daar wil men zelfs optreden ten bate van bepaalde legerhoofden, omdat die in ruil daarvoor de bewapening geven.

El Fatah is niet een beweging, die zich richt tegen Israël; dat is het ogenblikkelijke doel. In feite richt ze zich tegen een discriminatie, een manier van onder één noemer te worden gebracht als vluchtelingen, die niet aanvaardbaar is. Het is dit extremisme, dat veel verder grijpt dan die kampen. Want er zijn in de steden ook veel jongelui, die eigenlijk ook wel een fiets, een motor of een transistorradio zouden willen hebben en die eigenlijk ook menen, dat ze recht hebben op een betere baan. En dezen gaan zich daarbij voegen. Het resultaat is, dat eigenlijk de mislukking van de terugkeer naar Palestina bij de eerste oorlog (ik zou het liever een Arabische flater willen noemen) de aanleiding is tot de uitbarsting. Vanaf dat ogenblik krijgt het extremisme pas een grotere vorm, een grotere aanhang, een grotere achtergrond en is het beter georganiseerd. En zoals alle extremisten is men blind voor elk argument, dat zou wijzen op verplichtingen tegenover een staat. (Ze hebben Hoessein bijna een beroerte bezorgd en Nasser hoofdpijn).

Wat de realiteit is? Er is hier een legertje ontstaan, dat alle middelen tot het doel goed heet, dat elke overheid en elke economische opzet - ook de steun van het Rode Kruis die ze krijgen - en alle internationale organisaties aan zijn laars lapt. Ze willen alles gebruiken voor hun eigen doel; en dat is eigenlijk aanzien, status.

Nu zult u zeggen: Dat is maar één voorbeeld. Maar er zijn er meer geweest.

We hebben iets soortgelijks gezien bij de extremisten in de periode van Algerië. Daar was het voor de Fransen heel erg moeilijk om ineens als colons te staan zonder de nationaliteit, de achtergrond van la Patrie. En of het nu een grand Charles was of iemand anders, die dat wegnam, dat deed niets ter zake. Het begon als een soort zelfbehoud. Dat zelfbehoud voerde hen tot een verweer overal waar zij hun rechten zagen aangetast en daarnaast tot een gewapende actie om de overdracht van Algerië aan de inboorlingen - want dat beschouwden ze zo - tegen te gaan. Dat mocht niet slagen.

Het resultaat was, dat uit die colons een groot aantal mensen ontspoorden. Dezen werden de extremisten, die o.m. in Frankrijk lange tijd hebben geageerd. En met hen gingen degenen ageren, die oorspronkelijk hun medestanders waren. Dat is het vreemde van de zaak. Van de eigenlijke Algerijnen waren er eigenlijk zeer velen, die het met de colons eens waren. Ook zij waren voor hun status, hun welzijn grotendeels afhankelijk van de Franse administratie en ze voelden heel goed dat een vrijwording van Algerië voor hen een stap terug zou betekenen. De jongeren onder hen zijn nog steeds extremisten. Ze werken alleen voor anderen.

Extremist zijn is in een soort roes geraken, waardoor je eigenlijk protesteert tegen de hele wereld; en het kan je eigenlijk weinig schelen op welke manier. Vandaag werk je voor de nazi's, morgen voor de communisten, overmorgen voor iemand anders. Huurlingen, ja. Maar dan toch huurlingen met één speciale roeping. De roeping om de wereld ten onder te richten.

Wij hebben de groei van dit extremisme overal gezien. De studentenproblemen voeren ook in dezelfde richting. De student staat buiten de maatschappij. Maar de maatschappij normaliseert. Zij wil haar eigen nutsnormen - en dat zijn in feite vaak belangennormen - opleggen aan de student. Deze student, die zijn academische vrijheid langzaam maar zeker ziet verdwijnen met de academische samenhang, omdat de elite die vroeger op de academie kwam langzamerhand verwartert doordat er van alle standen wat bij komt, grijpt nu uit naar iets anders: de expressie van eigen belangrijkheid, eigen wil. Dwaas misschien in vele opzichten, maar ze doen het.

Onder deze studenten zijn er een groot aantal, die zich zo dadelijk rustig aan de normen van de maatschappij zullen aanpassen. Maar er blijft een aantal over dat extremist wordt. Cohn b.v., één van de velen, die dat extremisme als een roeping is gaan voelen. Dan zijn er anderen: Rudi Dutschke.

Deze mensen komen voort uit een gemeenschap, waarin ze geen kans zien zichzelf te zijn en bij gebrek aan iets anders hun agressie richten tegen het eerste het beste doel: en dat is dan de politiek of de academie en haar structuur. Maar zo dadelijk zijn ze bereid om dat ook tegen iets anders te richten. Want men maakt een heel grote fout, indien men denkt dat een extremist alleen maar extremistisch denkt op één punt.

Een links-extremist kan zeggen: Het geeft niet welke prijs wij moeten betalen voor het vervullen van onze denkbeelden. En met "wij" bedoelt hij iedereen, die het niet met hem eens is. Hij stelt dus: Ik moet alles opofferen aan een denkbeeld. Of daar economische belangen mee gemoeid zijn, interesseert hem niet. Of daar koppen bij sneuvelen, of er misschien een burgeroorlog uit voortkomt, dat interesseert hem eigenlijk ook niet. Hem interesseert alleen, dat hij gelijk krijgt, hoe dan ook. Maar morgen heeft hij een ander idee; zijn methode blijft echter dezelfde.

Het is niet zo'n wonderlijke zaak in dit licht bezien, dat vele van de fervente jonge nazi's uit Hitlers duizendjarig rijk op het ogenblik belangrijke functies bekleden bij de Oostblok-staten. Want hun instelling van "het doel heiligt de middelen" en "alle middelen zijn toegelaten zolang wij gelijk krijgen", is daar wel bijzonder in aanzien. De meesten van u zullen dat ook niet weten, maar in de regering van Ulbricht kunt u op de belangrijke posities van burgemeester, hoofdonderwijzer, officier, administratief belangrijke functies aantreffen zo'n 8 à 9000 mensen, die hebben behoord bij de S.S., behalve dan een paar die eigenlijk bij de Gestapo behoren. Maar ja, die zijn geen onderwijzer. Zij hebben hun oude beroep weer kunnen opvatten. Het is eigenlijk ontstellend, als je het zo bekijkt.

Laten wij nu even gaan kijken naar wat er elders is gebeurd, alleen om de mentaliteit te wegen.

Nederland: Het is opvallend, dat bepaalde zeer sterke economische groepen in Nederland figuren tellen, die - zullen wij zeggen - verkeerd waren, behalve als er geen risico was; dan waren ze goed, omdat je dan aan twee kanten verzekerd kon zijn. Er zijn voorbeelden te over van te vinden.

Een grote machinefabriek in Twente b.v. had een paar directeuren, die goed fout waren en er was een stel directeuren, die op een foute manier goed waren, en er was ook nog een stel directeuren, die in Engeland zat. Dus wat er ook gebeurde, ze konden doordraaien.

Een grote meubelhandel en -industrie werd door de familie geregeerd. De ene broer zat aan deze kant en de ander aan die kant. Nu kun je zeggen: Dat is toeval geweest. Maar het is wel opvallend, dat het zo vaak is voorgekomen. Als wij Nederland beschouwen en we gaan de leidende posities na in de politiek e.d., waar niemand met een gezag minder dan burgemeester zitting had, dan mogen wij een kleine gissing maken en stellen, dat er toch 17 à 18.000 goed foute mensen op het ogenblik zeer goed zitten. Dat schijnt misschien heel weinig, maar gezien de posities die ze hebben zijn ze belangrijk. En wat het meest belangrijke is: ze kunnen doordruwen. Ze hebben die mentaliteit van doorzetten in één richting.

In Nederland vinden wij die mensen grotendeels onder degenen, die met bepaalde economische belangen verbonden zijn.

In West-Duitsland vinden wij die mensen hoofdzakelijk in de handel, niet zozeer bij de fabricage, maar voornamelijk in de handel.

In Oost-Duitsland in de politieke betrekkingen.

In België vinden wij hen in de politieke organisaties. De extrême Wallonen en de extrême Flamiganten zouden elkaar in Stekene wel eens kunnen ontmoeten als broeders uit hetzelfde leger, als het daarom ging, hoezeer ze verder ook vechten. Waarmee ik maar wil zeggen, dat het een rare wereld is en dat we, als wij die extremisten zien, ons niet moeten vergissen.

Het jeugd-extremisme wordt gebruikt. De jeugd heeft de neiging om extreem te zijn, natuurlijk. Maar gevaarlijk zijn degenen, die hun beroep maken van het extremisme; en die zijn er veel meer dan men op het eerste gezicht zou zeggen.

Ik zou nu graag een zijstapje willen maken. Wij vinden in de beroepen ook bepaalde mensen, die extremisten zijn. Wij kennen de z.g. macro-economen. Dat zijn de economen, die alleen magistrale fouten maken. Zij gaan uit van een totaliteit, die volgens hen enorm is. Dat moet enorm zijn, anders kunnen zij niet werken. Dientengevolge gaan zij uit van maatregelen, die - indien het geheel aan de norm beantwoordt - inderdaad het geheel ten goede komen. Maar aangezien 3/4 van het geheel niet aan de norm beantwoordt, zijn de gevolgen vaak verbluffend. De wijze, waarop de B.T.W. is ingevoerd, is een van de voorbeelden, waarop die macro-economie in uw land wordt bedreven. Maar ook in andere landen zien wij dezelfde flater slaan.

Wij hebben de "planners" van b.v. politieke ontwikkelingen. Deze mensen zou je het best kunnen aanspreken als publicity officials. Een Engels woord, omdat je eigenlijk een meer dan Nederlandse mentaliteit en fantasie moet hebben om een dergelijk vak uit te oefenen. Met een eenzijdige voorlichting kun je alles gedaan krijgen. Deze mensen zijn bereid alles en iedereen aan te vallen en belachelijk te maken, zolang ze maar gelijk krijgen. Ook hun extremisme, ofschoon dat niets met gewelddadigheden te maken heeft, is toch wel in de eerste plaats gericht op wraaknemen tegen de maatschappij. En of dat nu een lang vergeten "zo is het ook nog eens een keer" is of dat het de een of andere interviewer is, of de een of andere criticus, ze hebben allemaal hetzelfde: eenzijdigheid. Maar met die eenzijdigheid ook een absolute weigering om iets anders in ogenschouw te nemen.

Het zijn deze mensen, die het extremisme veel verder hebben gedragen en die het daardoor hebben wakker geroepen, ook bij anderen. Want zo vreemd het ook moge klinken, als je zelf voelt dat een beetje vrijheid erg belangrijk is

en je hoort gelijktijdig iedereen elke maatregel verheerlijken die die vrijheid aantast, dan begin je op een gegeven ogenblik ook een haat te krijgen tegen de maatschappij en dan word je ook extremist, op een andere manier.

Extremisten zijn eigenaardige mensen. Je kunt nooit zeggen dat ze slecht zijn. Een extremist is niet slecht en zelfs niet gewetenloos. Hij is alleen onmenselijk in maatschappelijke zin. Hij kan de maatschappij niet meer accepteren als menselijk en beschouwt daardoor alles, wat zijns inziens tot die maatschappij behoort, eveneens als onmenselijk, dus strijdig met de menselijkheid. Het is een verdraaiing van denkbeelden en idealen. Maar goed, je zit er mee opgescheept en je zult het moeten accepteren.

Het extremisme heeft echter één functie, die het zelf niet helemaal begrijpt en dat is het wakker schudden van de massa. Een extremist, die zich richt tegen een instelling, werkt een tijd en dan verdwijnt hij. Dan is zijn extremisme weg, want hij heeft bereikt wat hij wilde. Hij komt misschien later met een andere topic weer naar voren, maar voorlopig is hij weg. Maar de burgermaatschappij voelt zich eigenlijk als iemand, die in de brandnetels is gaan zitten toen de grote boodschap moeilijk lukte. Men meende alles genoeglijk verder te kunnen doen, maar er is iets gebeurd - je weet zelf niet helemaal wat - en het begint te irriteren. Die irritatie richt zich vreemd genoeg tegen de extremist zelf - zoals dat b.v. in Frankrijk is gebeurd - maar richt zich tevens mede tegen de maatschappij, die dit extremisme te voorschijn heeft geroepen. En dan zitten we in een krankzinnige draaimolen. Een voorbeeld hiervan, dat u misschien wat beter kent: Tsjecho-Slowakije.

De Tsjechen zijn helemaal geen extremisten, behalve op één gebied. Ze hebben één extreem verlangen: de begrafenis van elke Rus, die op hun grondgebied verblijft binnen de kortst mogelijke tijd. Maar dit extreme verlangen gaat in tegen de totale structuur. De protesten van de jeugd, de eigenaardige uitbarstingen, als men meent dat men iemand eens de waarheid kan zeggen, zijn alleen de symptomen van iets dat veel erger is.

Die maatschappij is op een bepaalde manier opgebouwd en zij kan alleen op een bepaalde manier functioneren. Doet ze dat niet, dan ontstaat er iets, dat men dan een politionele ingreep zal noemen, maar dat in feite erger is dan een oorlog. Nu kan de regering wel proberen de massa terug te brengen naar de norm (dus weer een normalisering van het geheel toe te passen), maar dat lukt niet meer. Er zijn mensen, die extreem zijn voor het herstel van de oude, bij de stalinistische waarden. Er zijn mensen, die extreem zijn voor de vrijheid. Maar dat zijn zeer kleine groepen. De middenmoot is geprikkeld en daardoor onberekenbaar.

Van Spanje zou men hetzelfde kunnen zeggen. Nu is Spanje altijd een land geweest dat veel extremisten heeft voortgebracht. Ik geloof ook, dat het extreme in de psychologie van de Spanjaard zit, maar misschien vergis ik me daarin. Zeker is wel één ding:

Als we Spanje op het ogenblik bekijken, is het duidelijk dat daar het extremisme van verschillende kanten samenvloeit. We zien in de eerste plaats de nationalistisch-extremisten, o.a. de Basken. In de tweede plaats de syndicalistisch-extremisten, hoofdzakelijk in de omgeving van Barcelona, Tarragona. Dan hebben wij de royalistisch-extremisten van verschillende soorten. We hebben daar dus ook te maken met allerhande eenzijdigheden en daarnaast natuurlijk de oude falangisten, die op hun manier ook extreem voor een bepaalde orde zijn en ook voor sociale ontwikkelingen - dat mogen wij niet ontkennen - en daartussen in nu die massa, die in allerlei extremismen gaat uitbarsten, ofschoon het hen geen barst kan schelen wie er wint.

Die massa wordt gefirriteerd door de gezagshandhaving van de een of andere kardinaal. Maar ze wordt net zozeer gefirriteerd door het extreem optreden van bepaalde arbeiders. Die massa weet nog niet precies wat ze moet doen. Maar ze is geneigd naar alles te slaan. Het is als iemand, die in een mierenhoop zit en die op een gegeven ogenblik door vele kriebelende poten en enkele bulden daartoe bewogen als een waanzinnige begint te slaan, zonder zich af te vragen, of er soms ook mieren zitten.

Dit zelfde kunnen wij trouwens zien in verschillende Zuidamerikaanse staten en

in verscheidene Afrikaanse landen. Wat is eigenlijk het resultaat hiervan? Want dat die extremisten er zijn, weten we allemaal. Waar ze vandaan komen, kunt u hopelijk nu begrijpen. Maar wat gaat het betekenen? Dat is veel belangrijker. Dan begin ik met dit te zeggen:

Er bestaat bij de gemiddelde massa over de gehele wereld - geen land uitgezonderd - een toenemende irritatie t.a.v. gezag zowel als van extrême groepen. Men voelt zich doodgewoon aangetast in zijn rustige bestaan. En men is bereid alles te doen om die rust, hoe dan ook, te herwinnen. Dit betekent, dat in geen enkel land op het ogenblik iemand kan rekenen op een werkelijk trouwe aanhang. Ook geen Charles de Gaulle, geen Mao en ook geen Dubcek. Niemand. Er is geen aanhang meer. Er is een vreemde amorfe massa, die je omhoog stuwt en je gelijktijdig dreigt te verslinden. Daarom gooit men overal in de wereld verdedigingswerken daar tegenaan: pogingen tot reglementatie, een steeds strengere beheersing eigenlijk van het menselijk leven. Maar dat kan men alleen doen, indien men anderen daarvoor kleine vrijheden geeft. Die vrijheden zijn gevaarlijker dan de mensen schijnen te vermoeden. Want als wij een zekere mate van libertinisme bij de mensen zien ontstaan, dan betekent het dat ze de wetten, waarop de maatschappij is gebouwd, eigenlijk belachelijk gaan vinden. Het behoeft toch niet voor hen persoonlijk te zijn. Heel vaak is dat voor anderen. Ze zeggen: Nu ja, voor ons is dat oude goed en wij kunnen begrijpen, dat een ander anders is; die ander moet dat dan op zijn manier maar doen. Daarmede wordt de norm verworpen; en dat is veel gevaarlijker dan men denkt. Want indien ik een zedelijke of sociale norm verwerp, dan verwerp ik daarmede onbewust ook alle andere normen. Wetsontduikingen nemen dus meer en meer toe.

Nu is het in Nederland nog zo, dat je betrekkelijk groot moet zijn om de wet goed te kunnen ontduiken. In andere landen is de kleine man er ook al aan toe en in vele landen is de wetsontduiking een wet op zichzelf aan het worden. Nu bedoel ik niet de omkoping, die wij in zoveel staten vinden, maar ik doel hier vooral op de manier, waarop men probeert de totale maatschappelijke wereld met haar structuur te omgaan. Het is, of iedereen een paadje zoekt om uit te wijken. En naarmate er meer extremisten tot actie overgaan, zal de werking op de massa intenser worden en daarmede de neiging van de massa om wegen in te slaan, die voor de extremisten, maar ook voor het bestaande bestel (het establishment) onaanvaardbaar zijn.

Het is natuurlijk aardig om in Nederland propaganda te voeren tegen een erëveld in Vlaanderen. Dat kan ik mij voorstellen. Maar zelfs hier zijn er veel mensen die zeggen: Waar maken jullie je na al die jaren druk om? Wat kunnen een paar botten voor verschil uitmaken? Niet iedereen is het daarmee eens, maar het aantal mensen dat dat vindt wordt groter. En als men zo dadelijk weer aan komt met het een of andere nationale project om helden te herdenken, dan zegt men: Ach man, loop heen! Begin daar nu weer niet over. Wat kunnen een paar botten of een standbeeld voor verschil maken in de werkelijkheid. We worden toch wel gevild.

Die mentaliteit kunt u misschien niet zo gemakkelijk begrijpen, omdat u erin verzeild raakt zonder het te beseffen. Je hebt je eigen idee van b.v. "gezag is heilig" of "sociale vooruitgang is heilig", en dan leef je daarnaar. Maar als je goed nagaat, hoe je zelf reageert en handelt, doe je eigenlijk het tegenovergestelde van hetgeen je beweert aan te hangen, omdat je niet beseft wat je doet; en dat doet de massa over de hele wereld niet. Het resultaat moet dus wel zijn: een toenemende onberekenbaarheid van de massa. Maar dat betekent ook weer een toenemende onberekenbaarheid van alle sociale ordeningen en procedures, waarop tenslotte uw wereld en uw maatschappij tegenwoordig gebouwd is.

Laten we trachten een paar gissingen te maken. Dit jaar zal heus nog wel de nodige onrust en de nodige rampen kennen, dat weten we wel. Maar daarover behoeven we ons niet al te veel op te winden. Dat gaat wel weer voorbij. Veel belangrijker is het wat er einde 1971, begin 1972 aan de hand zal zijn. Want wij moeten aannemen, dat - gezien de kosmische tendensen - in die periode deze ongedurigheid en toenemende prikkelbaarheid van de massa sneller tot uitgang zal komen. Ik geloof, dat het verzet dan o.m. zal leiden tot het volgende - ik noem nu maar een paar voorbeelden:

Massale dienstweigering in bepaalde landen, o.a. in de Ver. Staten. Daarnaast ook deels in landen als Italië en mogelijk een zeer sterke revolutionaire werking, die overigens tot chaos voert, in Griekenland. Dan moeten wij rekening houden met de extremisten, die in Afrika werkzaam zijn. In Noord-Afrika zal dat leiden tot reeksen moordaanslagen van extreme groepen, vaak op hun eigen leiders, omdat die gefaald hebben of hen naar hun inzien hebben verkocht. De massa zal dan daarvan weer gebruikmaken om de extremisten aan te vallen.

Op deze manier zullen we een uiterst verwarde toestand krijgen, waarbij bepaalde landen officieel met elkaar in oorlog zijn, terwijl de burgers van die landen gezamenlijk optrekken tegen bepaalde legergroepen van een van die landen of van beide landen.

In een democratie is Jan Publiek de scheidsrechter. Maar voor zover er dan nog van een democratie kan worden gesproken in deze wereld, mogen we nog wel één ding zeggen: Als het publiek de scheidsrechter is, dan heb je kans dat die dadelijk gaat meeboksen; en welke knock-out er zal vallen, is moeilijk te voorspellen.

We weten wel zeker, dat er rond diezelfde tijd een aantal worstelingen, burgeroorlogjes en enorme vernielingen te verwachten zijn o.a. in Columbia, Brazilië, Chili, Venezuela. Wij weten, dat er in die tijd of reeds voordien in Mexico en in andere staatjes (Honduras zal er ook wel bij betrokken worden) plotseling een religieus fanatisme gaat opblaaien. En dat zal waarschijnlijk een teruggrijpen zijn naar oude culten en rituelen. De wereld zal dan waarschijnlijk weer geschokt zijn over wat er dan gebeurt, zoals de wereld altijd geschokt is door de handelingen van elke minister en vervolgens tot de orde van de dag overgaat.

Dan moeten wij verder eens kijken wat die extremisten nog meer zullen doen. Zij zijn op het ogenblik bezig in Rusland, China, bijna in alle landen die onder het Sovjet-blok worden gerekend, om actie te voeren tegen wat ze noemen: de bureaucratie. Daarnaast is een groep extremisten bezig om de tijd van Beria te doen herleven; de tijd van de massamoord en de massaprocessen. Geen van de twee partijen zal volgens mij slagen. Maar het eindresultaat zou wel eens kunnen zijn: een plotselinge en fatale reeks uitbarstingen bij het volk. Dan zullen deze staten zeer waarschijnlijk trachten iemand de oorlog te verklaren en zal Rusland moeten ontdekken, dat de Russen geen zin meer hebben om ergens anders te gaan vechten. Ze willen alleen Rusland verdedigen.

De Chinezen zullen tot hun verbazing moeten ontdekken, dat het hun soldaten en generaals niet te doen is om het dappere optrekken in naam van Mao, het rode boekje en alle andere heilige waarden van het land en het communisme, maar alleen om het bereiken van een betere salariëring, een betere rang en zoveel mogelijk plezier. Ze zullen ook ontdekken, dat de burgerbevolking, dit be-seffende, weigert om medewerking te verlenen. En dat kan werkelijk heel veel betekenen.

Ik heb zo'n idee, dat wij in die tijd dan ook verschillende malen geconfronteerd zullen worden met wanhopige bestuurslieden, die dreigen en misschien zelfs proberen om atoom-missiles te gebruiken. Ik neem aan, dat het niet zal lukken, maar ook dergelijke wanhopige regeerders worden extremisten, die alles beter achten dan het verlies van hun invloed of macht.

Een ander verschijnsel, dat wij ook kunnen verwachten - van bijna eind 1970 af tot circa 1982 - is het falen van allerlei projecten. Je kunt er natuurlijk geen concrete voorbeelden van geven, dat begrijpt u. Maar om u een voorbeeld te geven:

Er is een volkstelling. Iedereen is niet thuis. Er worden belastingaanslagen verstuurd, maar het is plotseling, alsof iedereen besloten heeft dat die dingen nog wel even kunnen wachten. Er komt niets binnen. Er is een grote betoging. De enigen die komen zijn de spreker en de mensen, die worden betaald om de installaties te bedienen. Dat soort dingen ga je dan krijgen. Daarnaast zult u zien, dat men bepaalde flats optrekt tegen van tevoren berekende huurprijs en dat iedereen, die er intrekt zegt: Dat is te veel berekend. Dat betaal ik niet. Gooi mij er nou maar uit.

Zo kunt u zich ook voorstellen, dat er op een gegeven ogenblik mensen worden opgeroepen voor laten we zeggen een katoenoogst en dat ze het ineens in hun hoofd krijgen: ach wat, zo'n beetje katoen kunnen wij best voor onszelf gebruiken. Als we samen doen, halen we er ook aardig wat baaltjes uit. En voor je het weet is de katoen verkocht; maar niet door de eigenaar. Je kunt op een dag verwachten dat een stel buurvrouwen zeggen: Het brood wordt te duur. Het is te gek. Het is niet te eten. Weet je wat, wij gaan zelf bakken. We doen dat om de beurt voor elkaar. Het is vaak een herleven van bijna middeleeuwse toestanden aan de ene kant en aan de andere kant een absolute onberekenbaarheid.

Iemand legt een nieuwe weg aan en als die gereed is, dan blijkt dat iemand het er niet mee eens is en besluit die weg op een bepaald punt op te breken. Hij doet dat verschillende keren met geweld en zelfs met explosieven. Het resultaat is, dat als die weg eenmaal helemaal voltooid is het verkeer het niet meer vertrouwt.

Dat zijn van die gekke gevallen, die je kunt verwachten. Het zijn geen concrete voorbeelden, maar zo zou het kunnen zijn. En dat hebben we allemaal te danken aan de extremisten. Want dezen zullen op een gegeven moment geneigd zijn om op de Academie te zeggen: Wij zullen uitmaken welke professoren ons mogen examineren en op welke manier. Waarop de goegemeente gaat zeggen: Dan zullen wij wel eens kijken naar je bekwaamheid, want je diploma zegt ons niets meer.

We zullen zien dat het gehele onderwijs - en dat zult u in Nederland over enkele jaren al zien - gewoon in elkaar gaat zakken als een pudding. Het is te massaal gezien. En waar de extremisten aan de gang zijn, brengen ze zonder het te beseffen juist de massaliteit van regelingen en organisatie in gevaar. En dat is nu juist wat ze nodig hebben om hun extreme zienswijze te kunnen doorzetten.

Er zullen heel wat benden de straat op gaan. Misschien zwart-, wit- of blauwhemden en weet ik wat voor groeperingen, die gaan vechten zonder dat ze zelf goed begrijpen waarom. De goegemeente zal zich daartegen wapenen; en als die zich gaan wapenen, dan kunt u het voor uzelf wel narekenen wat daarvan gaat komen. Dan ontstaat er een ogenblik van absolute ordeloosheid, van wetteloosheid. En waar dat ontstaat, is de eindconclusie duidelijk:

De extremisten, die op het ogenblik in steeds grotere mate en in steeds meer verschillende verschijningsvormen optreden, zijn in feite alleen maar krachten, die het evenwicht van uw hele maatschappij verder aan het wankelen brengen.

Dat men door chaos tot vernieuwing komt, heeft u een vorige maal kunnen horen. Het mechanisme, dat daarbij een grote rol speelt, heb ik vandaag naar mijn beste weten belicht.

NOOT.

De stelling, dat extremisme ook extremisme voortbrengt, is niet helemaal juist. Als u zegt, dat extreme maatregelen extreme reacties uitlokken, heeft u wel gelijk. Maar als wij de ontwikkeling nagaan van extremistische groepen over de hele wereld, dan zien wij dat zij voortkomen juist uit de rigiditeit van de groep of maatschappij, waartoe zij behoren. Om een voorbeeld te geven:

De Jezuiten en met hen anderen die de Inquisitie vormden, kwamen voort uit een structuur, die dermate rigide was, dat men aan deze normalisatie, die het "ik" onderdrukte, alleen kon ontvluchten door ofwel die wetten in het bijzonder te handhaven ten koste van alles, dan wel die wetten in feite terzijde te schuiven, zoals vele anderen hebben gedaan.

Als wij kijken naar b.v. de Jacobijnen (de Franse Revolutie), dan is het vreemd genoeg helemaal niet de revolutionaire club die u verwacht, die er met bijlen op af wil gaan. Het zijn eenvoudig mensen, die discussiëren, die een inzicht willen hebben in wat er bestaat. Hun optreden is helemaal niet extremistisch. Maar omdat zowel de Jacobijnen als de Royalisten (dus de maatschappij van toen) beiden uitermate rigide waren, ontstond er verzet. Bij de Jacobijnen werden dat de bloeddrinkers. De mensen, die o.m. achter Danton aan gingen en later achter Robespierre. Aan de andere kant krijgen wij bij de Royalisten die speciale hofpartij, die door duels, sluipmoordenaars, ranselpartijen en e.d. op

een gegeven ogenblik probeert om het verzet, dat eigenlijk niet eens reëel bestaat, de kop in te drukken. Daar, waar het niet gebeurt, waar nl. een sterke gebondenheid is van landeigenaren met hun horigen, zoals in de Vendée, kunnen de Royalisten het dan ook een hele tijd bolwerken. Maar in de meeste gebieden worden ze verslagen door hun eigen mensen. Dat is wel heel opvallend, omdat ze eigenlijk veel meer middelen hadden, veel extremer mogelijkheden dan de mensen in de steden.

De adel in de steden zou als eerste vallen, dat is duidelijk. Maar dat de landadel op bepaalde punten plotseling moest vallen, was alleen te wijten aan hun angst voor een te rigide structuur. De bevolking moest blijven buigen, dus..... En dus greep men verder. Men ging de buiging meten; en dat had men nooit moeten doen.

Er is historisch trouwens veel meer te vertellen. In de moderne tijd is de opstand van Spartacus (de slavenopstand in Rome) misschien verheerlijkt en geromantiseerd. In feite is dat alleen te wijten geweest aan het feit, dat sommige slaveneigenaars te veel slaven hadden. Zij wensten hun gezag over die slaven uit te breiden en begonnen daarom naar eigen inzicht hun functies te wijzigen en daarmee hun rang, zonder dat daarvoor een kenbare reden was. Dat gaf aanleiding tot het verwijzen van de meest brutalen naar o.a. de gladiatoren; maar daarnaast gaf het tevens aanleiding tot het strijdbaar worden (dus ook het extreem tegen het gezag van de heer ingaan) van andere slaven. Dat was de oorzaak van die Spartacus-opstand.

Als Ichnaton niet had geprobeerd om andere tempels te onderdrukken en alleen maar zijn eigen tempel voor Aton had gebouwd, dan had niemand daar bezwaar tegen gehad. Maar hij wilde de waarheid volledig, voor iedereen, en daarvoor tastte hij een establishment aan. Hij kreeg dus weerstanden te overwinnen. Om die weerstanden te overwinnen begon hij eenvoudig over het hoofd van de gevestigde orde heen mensen te bevorderen en rond zich samen te trekken. Hij ging gebruiken schenden alleen maar om duidelijk te maken, dat hij er niet bij hoorde. Hij werd extremist. Het resultaat was, dat men even extreem tegen hem en zijn aanhangers is opgetreden.

Hoe verder wij in de oudheid gaan, hoe meer wij het bevestigd vinden: Het extremisme kan alleen daar voorkomen, waar een te rigide structuur bestaat. Rigiditeit van structuur is in beginsel dus altijd de oorzaak voor extreme neigingen en opvattingen. Dat deze dan different zijn en daardoor met elkaar in botsing komen, is duidelijk. Overigens is hierbij nog te vermelden, dat het Franse volk het Franse volk is gebleven ondanks de révolution, fraternité, égalité etc.

Spartacus heeft weinig vaste tekenen in de massa achtergelaten. De massa heeft zich weer hersteld uit de onevenwichtigheden. Hetzelfde geldt voor Egypte. Zeker, de tempels van Ichnaton zijn vernietigd en veel van zijn beelden zijn beschadigd. De tempels gingen door en de gewone mensen ook. De massa wil nl. haar eigen evenwicht en alles wat dat aantast - of dit nu een rigide structuur is of een extremisme - brengt haar tot reacties, die dan volledig onberekenbaar zijn.

:--:

KEUVELLENDE KIEZERS.

In deze kabbelende, maatschappelijk redekavelende maatschappij moeten wij allereerst zien hoe de mens kiest. En als wij spreken over kiezen, dan denkt iedereen eerst aan verkiezingen van politieke aard, die men overigens zou kunnen missen als kiespijn. Ik geloof eerder, dat men bij het kiezen eens rekening moet houden met de keuze, die de mens in het leven maakt. Want overal zijn de mensen bezig om met elkaar te keuvelen over alle dingen, die schijnbaar belangrijk zijn.

Bakker B. bakt beter dan bakker A. Het middel van C. wast schoner dan het middel van D., en zo gaan we verder. Overal worden opposities geschapen, reëel of niet reëel. Deze opposities zijn dan altijd het heerlijke onderwerp, waarover je kunt spreken, als het weer als conversatiepunt is uitgevallen. Maar het vreemde is, dat men zo zichzelf naar een keuze toe praat.

Als iemand voortdurend aan het praten is over het voor of tegen van een bepaalde soort koffie, thee of chocolade, dan is hij eigenlijk ook bezig zichzelf te overtuigen. Anti-propaganda is soms de beste propaganda, die kunt maken. Er zijn mensen, die dat in het verleden hebben begrepen. Een reclame van Ford was gebaseerd op een mopje. "Al heeft een Ford geen motor, hij loopt toch wel."

Een sigaret kondigde zich aan met een slagzin bestemd voor een bepaald deel van het proletariaat: "Elk secreet rookt North State".

Het is een anti-propaganda. Het is juist dit soort propaganda dat in het gekeuvel van de burgers een rol speelt. Het is eigenlijk een kritiek, een grapje, dat veel méér doet om een keuze te bepalen dan alle ernstig gemeente argumenten.

Als je begint een geneesmiddel aan te bevelen door op te sommen wat er allemaal aan werkzame bestanddelen in zit, dan zal het misschien op de domme menigte enige indruk maken. Dat is ongetwijfeld waar. Maar als je daarentegen eenvoudig zegt: "Hé, geen hoofdpijn meer!" dan heb je kans dat dat blijft hangen. En als je nu zegt: "Als je alles hebt geprobeerd, moet je dat ook nog maar eens nemen," dan heb je kans dat dat merk het best wordt verkocht. Dat is nu hetgeen, waarover ik het vanavond eens wil hebben. Niet speciaal over de reclame, maar over datgene wat u eigenlijk tot een keuze brengt.

Want terwijl u zo bezig bent over al hetgeen er wel of niet moet gebeuren, doet u weinig; om eerlijk te zijn, u doet bijna niets. U doet wel, of u een keuze maakt, maar in feite laat u een ander voor u kiezen, tot het ogenblik dat er ergens in uw hersenen iets gebeurt, dat er een spoor wordt kortgesloten en dan blijkt ineens dat dat ene kleine zinnetje of begripsverwarrinkje (dat is het vaak ook nog) de mensen ertoe brengt te kiezen. Dat heeft u kunnen zien in de politiek.

Het is eigenaardig, dat de Boerenpartij de meeste aanhangers onder de stadsmensen kon vinden. Even curieus is het ongetwijfeld, dat een jongerenpartij als D. 66 eigenlijk is een groot deel van haar niet geregistreerde aanhang heeft onder de ouderen, om niet te zeggen de veel ouderen. D. 66 voelt zich thuis in het tehuis voor ouden van dagen. Dat klinkt erg paradoxaal, maar dat komt omdat de Boerenpartij gewoon een protestpartij was. En als er één gevleugeld woord is geweest, dat grote invloed heeft gehad op de reactie van vele mensen, dan is het dat ene verstandige woord dat Koekoek sprak in de Tweede Kamer: "Mijne heren, wij hebben al een hele dag vergaderd hierover. Ik heb veel woorden gehoord en wij hebben nog niets gezegd, niets besloten en niets gedaan. Laten we liever wat doen! Ik dank u." Dat spreekt aan.

Als u iemand wijst op alle voordelen van iets, dan heeft u grote kans dat hij zegt: "Dat is heel erg aardig!" Maar als u vertelt dat de burens het hebben, dan wil hij het ook hebben.

Als u iemand vertelt, dat een bepaald blad zo ondeugend is (of dat nu links, rechts of wat anders georiënteerd is), dan wordt het gelezen. U reali-

seert zich waarschijnlijk niet hoeveel communisten naast de Waarheid de Telegraaf lezen. Dat zijn van die eigenaardige dingen, die u alleen kunt verklaren uit een voortdurend redekavelen, een klateren van begrippen, waarin op een gegeven moment iets blijft hangen: nl. datgene, wat schijnbaar onredelijk is.

De keuze van de kiezer is meestal de meest onredelijke. Dat is bewezen. Een bepaalde groothandelsfirma vertegenwoordigt een zeer bekend merk slaolie. Wat deed deze firma nu? Ze bottelde dezelfde olie in vier verschillend geëtiketteerde flessen, die qua inhoud precies gelijk waren en zetten ze neer. De prijsverschillen waren t.a.v. de merk-slaolie en de goedkoopste 50%. De fles, die het dichtst bij de dure merk-slaolie was, was nog altijd 20% goedkoper. En nu het eigenaardige: men heeft deze fantasiemerken uit de handel genomen, omdat ze te goedkoop waren. Zo prijsbewust is men.

Prijsbewust-zijn is ook zo'n mooi iets. Het betekent dat je op de prijs moet letten. Dat doen de mensen dan ook prompt. Ze kankereren erover en ze kopen het duurste. Dat zijn denkwijzen, die absoluut onredelijk zijn. Laat mij dan beginnen met te zeggen, dat:

1. De werkelijke keuze - op welke wijze dan ook - van de doorsnee-mens wordt bepaald door onredelijke elementen.

2. Hoe komt het dat men - eenmaal een keuze gedaan hebbend, hoe onredelijk dan ook - zich daar veelal bij houdt?

Het antwoord is weer eenvoudig: Zolang er geen onredelijker argument wordt gevonden dan dat wat aanleiding was tot de keuze, blijft de oude keuze bewaard, omdat men - zelfs indien men de onredelijkheid ervan enigszins begint in te zien - het gevoel heeft dat men door een andere keuze te doen zichzelf een zekere onbekwaamheid verwijt.

Als u wist hoeveel huisvrouwen een bepaald merk hanteren, niet omdat het beter of goedkoper is, maar alleen omdat ze het nu eenmaal hebben gekozen en door andere merken te proberen zouden toegeven dat ze eigenlijk verkeerd gekozen zouden kunnen hebben, dan zoudt u eveneens verbaasd zijn.

Dit keuze-element speelt natuurlijk een grote rol in de hele wereld, de handelswereld, de politiek e.d. Daarbij gaat men heel vaak uit van gelijkenissen. Een president kan wel eens worden gekozen, omdat hij lijkt op de buurman. De buurman kan geen goede president zijn, men weet het heel goed, maar de man, die zo op buurman lijkt, geeft gezellige associaties; zo het idee, dat je ook een avondje met hem kunt gaan bridgen. Dus kies je hem.

Een ander voorbeeld van dergelijke eigenaardige motiveringen: Iemand stemt op een bepaalde partij in Nederland. Nu komt er iemand, die over die partij allerlei schandaaltjes vermeldt. Dan zal die man juist op die partij blijven stemmen. Hoe meer je de partij afbreekt, des te trouwer hij wordt. Maar op het ogenblik dat je zegt: Die partij is heel goed, in ieder geval veel beter dan die andere partij, want die is verkeerd, dan weigert hij prompt zijn stem.

Men klaagt wel eens over het feit, dat er zoveel slechte regeringen zijn. Ik geloof, dat hier zeer zeker geldt, dat het volk verdient wat het kiest. Want het kiest over het algemeen alles, behalve het goede. Nu kunt u zeggen, dat het goede bijna niet meer verkiesbaar is. Dat is ongetwijfeld ook waar, omdat men steeds slechtere kwaliteiten kiest. Zo worden de goede vanzelf langzaam maar zeker uitgewied. Als u dus het kiezen wilt beïnvloeden, zult u rekening moeten houden met het volgende: Elke keuze kan beïnvloed worden door:

1. Een extreem verschil, al is het alleen maar een andere kleur van uw wasmiddel. Er zijn enkele maatschappijen, die daarvan gebruik maken.
2. U moet altijd uitgaan van het standpunt, dat het absurde verkieslijk is. Als u iemand zegt: "Ik wil een boterham verdienen, dus koop bij mij." Dan zegt hij: "Ja, dat wil ik ook", en hij koop niet bij u. Maar als u zegt: "Wij geven alles weg, we verliezen eraan, maar het moet weg," dan weet iedereen dat u liegt, maar ze kopen bij u.
3. Waar er een keuze-element bestaat, dient men te onthouden dat het geleidelijke praatje dat onder de mensen circuleert meer invloed heeft dan de beste gerichte reclame-campagne.
4. Elke vorm van propaganda, die het ridicule in zich draagt, is at-

tractief.

5. Iedereen denkt, dat hij iets voor niets wil hebben, maar iedereen is bereid alles te geven, als hij er maar niets voor terugkrijgt.

Dat zijn een aantal eigenaardige stellingen, dat geef ik graag toe. Maar onze keuvelende kiezers hebben op een gegeven ogenblik het idee, dat ze schuldig zijn, indien ze voor zichzelf iets vragen. Ze worden overspoeld door zoveel idealen, dat ze het gevoel hebben alles te moeten offeren. Zeg hun, dat ze alleen nog maar offers te brengen hebben en ze zullen u toejuichen. En naarmate ze meer redenen hebben iets voor zichzelf te vragen, zullen ze meer bereid zijn alles te offeren. Dat is gebleken in de oorlogsjaren.

Als de bloed- en tranen-speech van Churchill "ik heb u niets te bieden dan bloed en tranen" al zo'n daverend applaus uitlokt, dan denkt u misschien: dat waren oorlogsomstandigheden. Maar ik herinner me ook dat iemand een verkiezingspropaganda begon en alles beloofde en er onmiddellijk achteraan zei: "Maar dit alles kunnen wij voorlopig niet bereiken, want wij moeten eerst offers brengen." Vele mensen kopen liever een kasteel in de wolken, dat er over 100 jaar misschien zal zijn dan een klein tuinhuisje buiten, dat nu onmiddellijk kan worden betrokken.

Mensen kiezen dromen, geen werkelijkheid. En omdat de mensen zo graag dromen en daarover graag redekavelen, wordt de wereld sedert het begin van de menselijke beschaving geteisterd door ontelbare groepen idealisten.

Een ideaal op zichzelf is mooi. Maar een idealist is iemand, die eigenlijk alles verkiest behalve de werkelijkheid. Indien u tegen een mens zegt: "U weet niet eens, of er een God is, dus zorg hier nu maar eerst voor uw zaken," dan kijkt hij u minachtend aan, zegt: "U heeft wel gelijk," en gaat rustig verder en doet wat hij altijd heeft gedaan. Maar zeg tegen diezelfde mens: "Er bestaat misschien geen God, maar ik voel het in me: God roept u," dan moet u eens kijken. Dan heeft u zo alles bij elkaar, inclusief bioscoop plus evangelisch centrum. Als u zegt: "Niets is mogelijk," dan is iedereen bereid u te geloven. Zeg: "Niets is onmogelijk," dan bereikt u alleen maar dat iedereen u aankijkt of u gek bent. Wat deze wereld vraagt, is een pessimisme in het heden, gepaard gaande met een belofte voor morgen, die ongeloofwaardig is.

In de politiek ziet men dat ook steeds weer, maar ook in de handel. Ja, zelfs in de godsdienst treffen wij eenzelfde reactie aan, eenzelfde wijze van denken, van reageren.

Als u tegen de mensen zegt, dat ze moeten sterven voor hun God, dan vragen ze zich niet eens af, of ze wel werkelijk in die God geloven, want zij mogen sterven. En sterven voor een doel, is het mooiste dat er bestaat; ook sneuvelen voor je vaderland. Je weet niet eens wat je vaderland is; je hebt het misschien nooit gezien. Een Nederlander, die wil sterven voor zijn vaderland, is waarschijnlijk iemand, die altijd met vakantie naar de Riviera is geweest.

Er zit ergens een onzinnigheid. Dit alles zou weinig zin hebben in een kort betoog, indien ik niet iets eraan zou willen vastknopen. Dat is dit:

U kiest zelf voortdurend. Zelfs als ik spreek, kiest u. Waarom kiest u? Wat kiest u? Vraag dat uzelf eens af. Probeer u eens te realiseren wat voor een keuze u voortdurend maakt in uw leven en u zult met verbazing constateren, dat uw keuze zelden de keuze is, die u verstandelijk zoudt nemen. Houd dan op met redekavelen over uw keuze, maar besef wat u doet, indien u kiest. U zult ontdekken, dat u nog steeds opteert voor wat de Duitser zo mooi Wolkenkuckucksheim noemt, dat u nog altijd kiest voor the castle in the sky. Maar u doet het bewust. Als u het bewust doet, zal het u niet meer zoveel schaden. Want de grote schade, die de mens, deze keuvelende kiezer, in het leven voortdurend oploopt, is wel de teleurstelling, die hij voor zichzelf niet kan toegeven, omdat hij bang is dat hij dan helemaal niets meer over heeft. Maar de teleurstelling, die aan de andere kant voortkomt uit een irreële keuze: een keuze, die op gevoelsgronden werd gedaan, zonder dat men besefte dat het gevoelsgronden waren.

Nu moogt u, geachte dames, zo dadelijk rustig naar een grootwinkelbedrijf gaan en dat heerlijke rode, met fris groen en witte belletjes doortintelde pakje waspoeder nemen in de illusie, dat het voor zijn 10 centen meer 20 centen voordeliger is. Ik garandeer u, dat het precies evenveel waard is als dat gele, witte of groene pakje en dat u in vele gevallen beter een beetje chloor kunt gebruiken; dat is voor uw wasgoed beter, het komt er helderder uit en het is veel goedkoper ook.

En u, mijne heren, u moogt natuurlijk stemmen voor hoge idealen. U moogt in loges wegkruipen, als u dat wilt. U moogt dromen van een hervorming van de gehele mensheid; niemand zal het u kwalijk nemen. Maar weet dan wel, dat u het doet, omdat u droomt, niet omdat u een realiteit naloopt. Het is onmogelijk van de mens te vragen, dat hij op werkelijke feiten zijn oordeel baseert. Maar tenminste zou hij dit kunnen beseffen.

Als u in de komende tijd zoveel van die onvoorstelbare gebeurtenissen en reacties ziet, dan moet u zich dit maar even te binnen brengen. Al die mensen hebben gekozen. En ze hebben allemaal volgens u verkeerd gekozen. Maar zolang ze nu maar beseffen, dat die keuze iets was dat van binnenuit kwam, dat niet redelijk was, zullen ze ook geen redelijke resultaten verwachten. En dan kunnen zij er misschien gelukkig mee zijn.

Nogmaals: het is niet belangrijk of u nu werkelijk het beste wasmiddel neemt of het slechtste. Ze schelen heus niet zoveel. Het is belangrijk, dat u het idee hebt dat u met uw wasmiddel de was kunt doen.

Het is niet belangrijk, of u een ideaal kiest dat dicht bij de werkelijkheid ligt of één dat er ver vanaf is, zolang u maar beseft, dat het een ideaal is, een droombeeld en geen werkelijkheid.

En het is ook helemaal niet belangrijk, of u gelooft, omdat het zo prettig is om te geloven, of omdat u niet weet wat men anders moet geloven. Zolang uw geloof u ergens een steun geeft, aanvaard het voor zover het steun geeft.

Besef, dat je zelf - of je wilt of niet - vanuit een gevoelswereld leeft; en dan zul je misschien niet zoveel meer redekavelen over de juiste keuze. Dan zul je misschien niet meer zo bezig zijn anderen ervan te overtuigen, dat jouw denkbeeld het enig juiste is. Dan zul je gaan beseffen, dat leven met hetgeen je hebt gekozen en beseffen wat in feite die keuze betekent het meest belangrijke is.

:--:

DESILLUSIE.

Desillusie komt voort uit de illusie. Want een illusie kan alleen ten onder gaan en in haar tegendeel verkeren, indien wij de illusie vereren. Het zijn slechts de goden, die wij op voetstukken zetten, die verbrijzelen op de grond. Daarom moeten wij leren te wandelen tussen de goden. Wij moeten niet trachten alles ver van ons af te zetten, hoog boven ons of diep onder ons. Wij moeten begrijpen, dat wij er middenin staan. Hij, die midden in de wereld staat, heeft weinig desillusies. Hij weet hoe het leven is; hij aanvaardt het zoals het is.

Wie de werkelijkheid verwerpt, omdat het zo schoon is te aanbidden, wie mensen naar beneden wil halen van een voetstuk, omdat het zo vervelend is dat ze zo hoog staan, hij zal een desillusie hebben. Maar een mens, die durft leven met de feiten zoals ze zijn, alles durft accepteren zoals het is, zal geen desillusie kennen. De teleurstelling, mijne vrienden, komt uit uzelf voort, niet uit anderen. Zoals een wijsgeer eens heeft gezegd:

"Zolang ik in mijn dromen geloof, vrees ik het ontwaken. Maar waar ik wakend door de wereld ga, zal de wereld in mijn dromen zijn. En ziet, ik zal leven - wakend en dromend tegelijk - in die ene werkelijkheid, waaruit ik mij zelf vorm en mij breng tot de volmaaktheid. De volmaaktheid nl. van dat te zijn wat ik reeds ben."

:--:

DIT ZIJT GIJ.

Fluwelen hemel, donkere nacht, verblindend lichte dag,
verschroeiende zon en regen, die de aarde drenkt,
een leven, dat verrukking schenkt en leed,
waarin je haast vergeet,
dat leven nog een waarde heeft,
dat al wat is en al wat rond u leeft
zijt gij!

Degene, die gij haat en dat, wat gij veroordeelt,
de misgreep van de Staat,
de goede diensten van een kerk,
de onnodigheid van overbodig werk,
dit alles, wat gij kent en eert,
of afkeurt of beleert,
dit al zijt gij!

Dat wat gij noemt uw God,
dat wat gij ziet als licht,
de kracht, die gij ontvangt,
de kracht, die gij weer richt
op mens of God,
dat wat gij noemt het lot
en wat gij noemt oneindigheid,
en zelfs de tijd, die voortgaat,
is steeds een deel van 't "ik",
want al dit zijt gij zelf!

Daarom, besef: Dit al ben ik.
En uit dit al vorm ik mijzelve.
En met mijzelve vorm ik al.
En wat ik heb gevormd of vormen zal tezamen,
is eeuwigheid, waarin ik ben.
Ik, die daar voortbesta als beeld van God;
die onderga de tijd en toch ben eeuwigheid.

Ik ben. En al ben ik.
Maar verder kan ik niet
dan tot de grenzen van mijn wezen.
Mijn vrezes en mijn vreugden samen,
vormen mijn wereld. Zij omramen
voor mij de werkelijkheid.
Laat 'k dan erkennen en aanvaarden:
Uit mij komen alle waarden,
die 'k in de wereld zie en die 'k erken.
En al, wat ik uit de wereld ontvang
- goed of kwaad -
dat is slechts een echo van dat,
wat ik nog zelve ben.

Indien gij zo beschouwt en zo uw wereld leeft,
dan weeft gij voor uzelf erkenning,
die in uzelve krachten geeft.
Opdat gij zonder de gewenning
aan sleur en aan de gang van tijd,
levend uit kracht van oneindigheid,
uzelve ziet; en door uzelve ziet
de kracht, waaruit gij eens zijt voortgekomen.

:--:

Abonnementen: f 17,50 p. 10 nummers
(v. leden f 12,50) (v. buitenland f 1,50 extra)
bij vooruitbetaling op giro no. 468.874
t.n.v. „O.D.V.” te 's-Gravenhage

Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15
Leidschendam Tel: 01761-5154

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN

mediamiek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verdraagzamen”
te 's-Gravenhage

I N H O U D.

MEI 1969.

14e jaargang.
Nummer 8.

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Denkwereld en esoterische realiteit

Ali Baba en de 40 rovers

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Varia

Komende geestelijke ontwikkelingen

De schatzoeker

Overname uit „SLEUTELS” slechts toegestaan na
schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V.”

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Achtste Les.

DENKWERELD EN ESOTERISCHE REALITEIT.

Er was eens een wijsgeer; hij noemde zich Ali Mohammed Bakar, die op een gegeven ogenblik een wijsgerige uitspraak deed. Hij zei nl.: "God is goed en dat weten wij allen. Waarom zouden wij ons dan bezighouden met God? Laten wij liever de duivel te vriend houden."

Met deze denkwijze is misschien wel iets gekenschetst van de achtergrond van het denken. Want de mens probeert niet in de eerste plaats om God een plezier te doen, maar om geen ruzie te krijgen met de duivel. En dat aspect zien wij in de magie doorwerken; wij zien het ook doorwerken in bepaalde esoterische stellingen. Ik zou dit een ontvluchtingseffect willen noemen.

Nu zult u begrijpen, dat wij met die ontvluchting op zich natuurlijk niet verder komen; maar als wij weten waarom, dan is het waarschijnlijk mogelijk om iets meer te begrijpen van o.a. bepaalde zinsneden uit de mystieke kabbala en van bepaalde alchemistische en magische principes.

Als ik leef in de wereld, die ik in twee tegenstellingen deel, dan moet ik een keuze maken. Dat die tegenstellingen alleen van mij uit bepaald worden, beseft ik niet. Ik creëer mij dus een God en ik creëer mij een duivel. Beiden zijn voor mij grootmachten. Zij moeten dus een rijk hebben. Dat rijk moet nader worden gedefinieerd. En naarmate men verdergaat in die definitie, komt men tot een meer complexe structuur van machten. Het is nu voor mij eenvoudig om de twee rijken tegen elkaar uit te spelen. Ik weet niet, of u die oude circusstunt wel eens heeft gezien van de sterke man, die twee auto's bij elkaar houdt, terwijl ze met vol gas proberen weg te stuiven, alleen door kabels die hij in zijn handen vasthoudt. De oplossing is heel eenvoudig: hij gebruikt een schakel van zeer zwaar gesmeed staal. Om de twee grepen, die hij schijnbaar in zijn handen geklemd houdt, schuift hij deze schakel. Deze vangt de spanningen op en daardoor blijven de beide auto's op hun plaats.

De mens doet eigenlijk precies hetzelfde. Met zijn ontvluchtingsdrang gaat hij voor zichzelf een plaats fixeren t.a.v. God en de duivel. Maar omdat hij als de duivel komt kan zeggen: "Het is Gods wil", en als God komt kan zeggen: "De duivel heeft mij verleid", heeft hij met zijn ontvluchtingsbeeld een schakel geschapen, waardoor hij de machten van de twee wereld a.h.w. in balans brengt. De mens is niet meer degeen, die tussen twee machten staat. Hij is eerder iemand, die in het middelpunt staat en alle machten vanuit dat middelpunt laat werken, zonder er zich al te veel van aan te trekken. Vandaar ook dat de menselijke filosofie, de godsdienst en moraal zover uiteen plegen te lopen.

In de esoterie krijg ik dat door het kwade te compenseren met het goede. Een van de bekende praktijken, zoals u weet: Ga elke dag na wat je verkeerd hebt gedaan en wat je goed hebt gedaan. Maak de balans op. Die balans komt altijd zo uit, dat je het er toch nog niet zo slecht vanaf hebt gebracht. Geloof u mij.

Op dezelfde manier hebben de magiërs gezegd: Wij hebben slechte en goede geesten. Indien ik een kwade geest wil bedwingen, dan neem ik eenvoudig de naam van een iets hogere lichte geest en krijg daardoor een overwicht over die entiteit. Omgekeerd gebruiken de zwart-magiërs wel de Godsnamen, maar zij gebruiken die heel vaak in een wonderlijke samenstelling en volgorde en gaan uit van het standpunt: Als ik de hoogste krachten van het duister oproep, zullen zij de uitwerking van het Goddelijk tijdelijk kunnen uitschakelen en dan ben ik safe. Het is eigenlijk een ontvluchten aan de werkelijkheid.

Nu heeft de kabbala (althans de mystieke kabbala) geprobeerd een hiërarchie op te bouwen, waarin al die geesten worden genoemd. Er bestaat ook een tweede deel van die kabbala, dat niet algemeen bekend is, waarin ook de hiërarchie van de duistere rijken volledig wordt gegeven. Dat gebeurt niet in de meeste gepubliceerde werken. Ik heb dus nu een soort blauwdruk. Indien ik kracht A wil beheersen, moet ik dus grijpen boven de kwaliteit van A uit naar het tegendeel. En met deze registratie hebben heel veel kabbalisten zich op het magische pad begeven.

Anderen hebben weer getracht om oorzaak-en-gevolg te verklaren door te zeggen: Hier is een oorzaak die slecht is. Indien ik daaraan nu de naam toevoegen van een hogere, goede entiteit, dan verandert de zaak. Als ik het kwade dus erken, via een naamomzettingssysteem b.v., dan zeg ik: Dit is kwaad. Wat kan ik daar tegenover zetten, dat hoger en goed is? Het beroep op de naam alleen heet dan reeds een evenwicht te brengen, waarbij je dan ook in zekere zin met magie te maken hebt.

De alchemist doet precies hetzelfde, alleen handelt hij iets verstandiger. Hij kent nl. de krachten van goed en kwaad, die hij dan elementaire noemt. Hij heeft daarbij ongetwijfeld heel veel aan de oude Godsbegrippen en mythologieën ontleend; daarnaast ook heel veel aan de primitieve chemie en het daarmee gepaard gaande bijgeloof.

Hij zegt nu: Indien ik goed en kwaad heb en ik kan ze in een kracht hullen, waardoor de tegenstelling teniet gaat, dan kom ik a.h.w. vanzelf tot het geheel en is er geen goed of kwaad meer, dan is er leven. Dat is o.m. een van de geheimen van het witte en rode poeder, dat - zoals u weet - gebruikt zou moeten worden bij het vervaardigen van de Steen der Wijzen, maar ook bij het vervaardigen van kunstgoud. Dergelijke procédés kunt u door de gehele oudheid aantreffen. Voor ons is het natuurlijk wel belangrijk dat wij eens nagaan in hoeverre die ontvluchtingstheorie eigenlijk voor ons zin heeft en op welke wijze wij daardoor worden beroerd.

Op het ogenblik, dat ik goed en kwaad erken, zal ik geneigd zijn om mijzelf daar buiten te stellen. Goed en kwaad zijn machten, die ik in mijn wereld erken. Ik heb echter mijn goede voornemen of mijn bijzondere toestand of misschien mijn bijzonder voorrecht, waardoor ik dit eigenlijk kan afschuiven, hetzij op God hetzij op de omstandigheden of op iets anders. Ik zoek een schakel, waardoor de tegenstellingen van de wereld voor mij bij elkaar worden gehouden, maar onttrek mij daardoor aan goed en kwaad. Dat betekent, dat ik voor mijzelf in meer of mindere mate boven de wet sta. Gelijkzeitig betekent dat, dat ik die wet volledig van toepassing wil verklaren op de wereld rond mij. En daarmee maak ik natuurlijk een grote fout.

Wanneer ik krachten veronderstel - hoe dan ook - creëer ik die krachten uit mijn eigen denken. Maar een kracht, die ik uit mijn denken heb gecreëerd, kan ik niet zonder meer van mij afstoten. Ik kan niet zeggen: Die kracht bestaat alleen voor anderen en niet voor mij. Ik ben er deel van.

De mens, die werkt met de tegenstelling God - duivel, zal zowel God als de duivel als een werkzame factor in zijn leven zien en het zal hem onder geen enkele conditie mogelijk worden om ofwel de duivel dan wel God uit te schakelen. Hij zal altijd beiden ondergaan en hij zal tegenover beiden - door de tegenstelling - verantwoordelijk zijn. Want in hem is de eindreactie het product van God en duivel. Elke afwijking daarvan is een disharmonie, die zich geestelijk en vaak zelfs reeds stoffelijk zal straffen. Dus moet ik beginnen mij af te vragen, of ik goed en kwaad wel reëel voor mijzelf durf erkennen. Zodra ik dat niet doe,

moet ik goed en kwaad op een andere manier wegwerken. Ik kan er niet mee leven; dan moet ik er iets anders voor in de plaats stellen.

Ik kan natuurlijk ook proberen de duivel te vriend te houden. Dat is een heel prettige methode. Je zegt: Geef aan het kwaad toe, want God is een vergevensgezinde kracht; die zal het mij niet kwalijk nemen. Als Hij maar begrijpt, dat ik het heb gedaan, omdat ik zo bang ben voor het kwaad. Maar in dat geval heb ik toch wel mijn eigen kennis van wat wel of niet juist, of wel of niet goed is. Ik ben dus toch het slachtoffer.

Laten wij dan teruggrijpen naar eveneens een Arabische wijsgeer, zijn schuilnaam was Asrazit. Deze man stelde als volgt:

"Er is niets, dat niet is voor mij. Er is geen kracht buiten de kracht, die werkt in mij. Al wat uit die kracht voortkomt, zie ik in en buiten mij. Zo kan ik (en hij haalt dan het paradijs aan en een paar stanza's) de hemel in mij dragen, mits ik de hel in mij niet vrees."
En omgekeerd natuurlijk.

Deze man maakt het veel eenvoudiger. Wij hebben niet te maken met twee krachten, die aan het touwtrekken zijn om onze kostbare zieltjes, wij hebben te maken met een evenwicht van besef, dat in ons ontstaat. Indien ik dat evenwicht van besef in mij draag, dan kan ik aan verschillende facetten wel een naam geven, maar die naamgeving is in feite de benoeming van een functie, zoals die in mij bestaat. En dan wordt het voor de esotericus opeens geen kwestie meer van kiezen tussen goed en kwaad, maar een erkennen van het totaalbeeld, dat hij uit goed en kwaad voor zichzelf vormt over de wereld, over zichzelf en eventueel over abstractere dingen (iets, wat heel vaak in een geometrische figuur is uit te drukken).

Als de magiër op die manier werkt, dan zegt hij niet meer "ik moet een geest bedwingen", maar hij zegt "ik moet een kracht in mij wekken en de buitenwereld zal daarop antwoorden."

De alchemist beseft nu dat hij dus helemaal niet meer te maken heeft met krachten van licht en duister en wat er verder bij hoort. Een liefhebberij van sommige alchemisten was om een kruis op te hangen - vaak een dubbelbalk-kruis (Andreas-kruis) - en daaronder een Gehorende. Dat was soms alleen een maan-sikkel, maar heel vaak was het een soort Bok van Mendes. Deze mensen dachten: wij moeten die twee principes verenigen. Maar de latere alchemist (de filosofische alchemist) wordt wijzer. Hij zegt: "De totaliteit van mijn besef en van mijn wilskracht versmelt goed en kwaad. Ik kan dus het product, dat uit goed en kwaad is af te lezen, voor mijzelf redigeren alleen door mijn wil. Dan wordt de wil het vuur, het ego wordt de smeltoven, enz.

Het typerende is, dat hij daarbij dan zijn zeer uitvoerige en geheimzinnige definitie van de zwavels (er zijn in de middeleeuwse alchemie geloof ik een 80 verschillende sulfers (zwavel in verschillende betekenissen) gaat terugbrengen tot één heel eenvoudige: Zwavel is wat men zou kunnen noemen de hartstocht of de emotie. Waarschijnlijk omdat ook u denkt: waar vuur is, is ook rook. Rook stinkt, dus sulfer.

Maar met dit terugbrengen van alles tot het eenvoudige effect: ik heb hier de hartstocht, de hartstocht is een wilsvormende factor; ik heb hier de wereld in haar verschillende elementen maar onderdanig aan mijn wilsfactor, komt hij tot een innerlijk (want het is geen magisch maar een innerlijk proces) samenvoegen van alle tegenstellingen tot wat hij noemt een levenskracht. Het is geen concreet Godsbeeld. Het is abstracter en het doet wat denken aan de verheven toestand van de boeddhisten, waarin men daadloos is en waarin de totaliteit wel bestaat, maar waarmee je eigenlijk weinig te maken hebt. Je drijft erin rond.

Op een soortgelijke manier beschouwt de moderne alchemist dat. Met zijn denken heeft hij eigenlijk heel veel tegenstellingen uit zijn eigenwereld weggevoerd. Maar de mens is verliefd op de tegenstellingen. In het denken van de godsdienst b.v. is een God alleen aanvaardbaar, indien die God goed is. Maar er is heel veel op de wereld; dat de mens kwaad vindt. Dat kun je niet aan God wijten, want God oordeelt natuurlijk precies als de mens over goed en kwaad, anders zou Hij de ware God niet zijn. Dus moet er een duivel zijn. En als je die

mens nu confronteert met het feit, dat er geen duivel is, dat er alleen maar een levenskracht is die je dan rustig God mag noemen, dan is hij plotseling zijn mogelijkheid tot veroordeling, tot zelfrechtvaardiging kwijt. Het resultaat is, dat hij in opstand komt tegen elke stelling, die zijn gevoel van belangrijkheid, vordering of iets dergelijks kan aantasten.

De mens in de maatschappij, die in een vast systeem leeft en wordt geconfronteerd met een denkbeeld, dat daarin niet past, om welke reden dan ook, komt onmiddellijk in opstand. Hij zal die idee niet op haar verdiensten bezien, hij zal zich niet afvragen of de verdiensten, die hij ervan erkent, misschien in een synthese kunnen worden samengevat met datgene wat hij reeds kent. Neen, hij zegt eenvoudig: Dat is verkeerd, dat kan niet. Hij wil er niet eens naar luisteren.

Diezelfde neiging hebben wij, indien het om geestelijke elementen gaat. En als wij een werkelijke inwijding nastreven, dan moeten wij, geloof ik, toch wel beginnen met te luisteren naar beide partijen.

Uit de uitspraak, waarmee ik ben begonnen, is de verering van Melek El Tal ontstaan. Een eredienst, die hoofdzakelijk onder de Drusen bestond en die eigenlijk neerkwam op een vorm van duivelsbevrediging of duivelsaanbidding. Duivelsaanbidding is de term van de tegenstanders; bevrediging van de duivel is de term van de gelovigen. Deze mensen erkenden, dat het kwade ergens gepersonifieerd moest zijn voor het menselijk denken. Maar - zeiden zij - die personificatie kunnen wij op de een of andere manier samenvoegen met het positieve element: God.

Wanneer wij van de duivel een god maken, dan hebben wij aan de ene kant nog een duivel die kwaad kan doen, maar aan de andere kant vinden wij in die duivel dezelfde bestaansrechtvaardiging, die wij in God vinden. God is de bestaansrechtvaardiging met het goede; de duivel de bestaansrechtvaardiging plus het kwade. Breng die samen in één denken, in één eredienst en wij houden alleen onszelf over met het goede en het kwade. Het resultaat is dan ook geweest dat de Drusen, voor zover zij christenen geworden zijn, heel goede christenen waren. Een beetje vreemd misschien in hun denken, wat primitief vanuit de moderne christelijke maatschappij gezien, maar anderzijds mensen, die heel veel respect hebben, niet alleen voor het magisch element van de godsdienst, maar vooral voor wat men het ethisch element zou kunnen noemen.

Waarom zou een gewoon mens niet tot eenzelfde synthese kunnen komen? Je kunt nu wel proberen een verschil te maken tussen de kop en de staart van de slang, maar als zij zichzelf verslindt, zoals de gnostici dit steeds weer beweren, dan moeten wij toch ook wel aannemen dat kop en staart geen verschil uitmaken; dat ze alleen maar kenbare punten zijn in de functie van een in zichzelf gesloten geheel. En daarmee zijn wij toe aan de voor ons belangrijke punten.

Wij hebben een eigen ethos. Daaraan kunnen wij niet ontkomen, omdat ons ethisch besef als mens of als geest voor ons een relatie is met onze wereld. Zonder die wereld kunnen wij niet leven. Maar waarom zou ik een ethiek creëren, die strijdig is met wat ik ben? Er is geen vaste ethiek. Er bestaan voor de mens geen vaste, eeuwigdurende wetten, waardoor hij zijn gedrag kan bepalen. Wat vandaag verkeerd is, kan morgen goed heten en omgekeerd. Maar het verkeerd en goed is altijd nog een kwestie van persoonlijke inzet en persoonlijke reactie, niet van een algemeen geldende wet of regel. Dus stellen wij:

Elke kracht in mij is deel van één kracht, die eveneens in mij zetelt. Deze kracht of de daaruit voortkomende verschijnselen, die ik krachten noem, kan ik niet verdelen in positieve of negatieve. Ik kan nooit streven naar het bevorderen van het ene en het afbreken van het andere; hoogstens naar een evenwicht tussen beide, waardoor mijn werkelijke persoonlijkheid tot uiting kan komen. Daar mijn eigen standpunt en behoeven zich voortdurend kunnen wijzigen en verplaatsen, is het mogelijk mijn eigen positie t.a.v. positief en negatief eveneens te veranderen.

Indien ik zelf-bepalend ben voor het evenwicht, dan betekent dit dat ik - zonder een beroep te doen op enigerlei kracht, alleen door te leven met een besef van de kracht in mij: ik leef, dit leven is energie, is kracht, is ver-

mogen, is mogelijkheid - mijn positie in het Al zo kan bepalen, dat het Al mij dient.

De alchemist zegt: Wie de Steen der Wijzen heeft, is de beheerser van vele dingen. Ik zou zeggen: Wie in zich het besef heeft gevonden van deze evenwichtigheid, waarbij de positie van het "ik" ten aanzien van positief en negatief verplaatsbaar wordt, is eveneens meester over zeer vele dingen. Wat de kabbalist heeft geprobeerd uit te drukken met het opsommen in een of ander bekend werk van alle namen, functies en koren van hemelgeesten en hellegeesten, is eigenlijk niets anders dan het omschrijven van positieve en negatieve waarden. Maar die positieve en negatieve waarden zijn gesteld als algemeen geldend; en dan zijn ze niet bruikbaar. Het resultaat is, dat zelfs de kabbalistische magie, die heel vaak ook van talismans e.d. gebruikt maakt, eigenlijk geen rekening meer houdt, vreemd genoeg, met de krachten op zichzelf en hun betekenis in de hiërarchie, maar alleen met het evenwicht dat zij kunnen uitdrukken. De macht wordt niet ontleend aan het woord of de naam zelf, maar aan de associatieve mogelijkheden daarmee verbonden. En bij die associatie is altijd het tegendeel inbegrepen. Op deze manier heeft men zelfs in de magie al bereikt, dat dit evenwicht met een verplaatsbaar punt voor het "ik" - zelfs t.a.v. de wereld - werd bereikt.

Nu vraag ik mij alleen nog af, waarom de kabbalist dan niet eerlijk is? En als hij de magie als heel belangrijk beschouwt - en velen doen dat - hij dan niet een stap verder gaat en zegt: Dan is mijn totale opbouw van de kosmos alleen maar een persoonlijk oriëntatiemiddel zonder een feitelijke betekenis. Ik kan niet zeggen, dat ik alleen voor het goede of voor het kwade kies. Ik kies voortdurend voor een verhouding tussen elementen, die voor mij goed en kwaad zijn. Op deze manier zou hij veel gemakkelijker werken; ook de magiër.

In de magie krijgen we te maken met allerhande wonderlijke spreuken. Wij behoeven nu niet met niet-bestaande boeken als de z.g. Economicon (?) te gaan werken. Maar als wij gewoon gaan kijken naar b.v. de Grand Albert (de schrijver is Albert Magnus), dan vinden wij daarin een aantal spreuken en allerlei onbegrijpelijke namen en woorden. Je vraagt je wel eens af, of zo iemand die namen en woorden zo onbegrijpelijk heeft gemaakt om ze gemakkelijker te kunnen toepassen. Want hoe minder er een concrete voorstelling aan verbonden is, hoe algemener de uitdrukking kan worden gebruikt om voor het "ik" een zekere fixatie volgens eigen wezen tot stand te brengen.

In ieder geval, al die namen die wij daar hebben zijn eigenlijk ook weer symbolen; dingen, die wij gebruiken om ons te oriënteren. Ben ik zover gekomen, dan moet ik een stap verder gaan en kom ik toch bij de gnostici terecht.

In de Gnosis wordt eveneens gezocht naar een evenwicht. Bij de christenen speelt de Christus daarbij natuurlijk een zeer grote rol. Maar als je de zaak op de keper beschouwt, dan gaat het hier om een evenwicht. Jezus is niet zonder meer de verlosser, hij is de verschafter van evenwicht. Het Koninkrijk Gods is niet een gebied of zelfs maar een toestand, die ook buiten het "ik" bestaat. Het Koninkrijk Gods wordt bij vele gnostici eigenlijk een toestand van erkenning in jezelf t.a.v. jezelf.

De situatie, zoals zij die uitbeelden, is voor uw wereld waarschijnlijk gemakkelijker aanvaardbaar dan alles wat ik tot nu toe heb gezegd. Want er zijn altijd weer mensen, die in verzet komen, omdat je zegt: Mensen, jullie hele wereldbeoordeling is eigenlijk krankzinnig. De manier, waarop je voor jezelf uitmaakt wat goed en wat kwaad is, is krankzinnig. Het denkbeeld, dat je jezelf beter kunt maken, is eigenlijk krankzinnig. Vooral tegen dit laatste komen ze in opstand.

De mensen hebben veel moeite gedaan om bewuster en beter te worden en als ze dan horen dat dat niet kan, worden ze nijdig. Maar het kan wel, indien je nl. niet zoekt naar een eenzijdige ontwikkeling, maar naar de bereiking van een innerlijk evenwicht. Want dat vergroot de beheersbaarheid en dat is de enige verbetering en enige bewustwording, die stoffelijk en geestelijk gezien van onmiddellijk belang is.

Wij zouden dus van die gnostici wel een paar regeltjes kunnen leren. Ik ont doe ze naar van de symboliek, anders moet ik met allerlei dieren gaan

werken, die als symbolen worden gebruikt. Ik zeg het maar in klare taal.

"Wat ik in mij als evenwichtig erken, is het middel om mijn werkelijke wil te uiten in elke wereld."

(Ze wordt niet eens beperkt tot de wereld waarin je leeft, neen, het werkt in elke wereld.)

"De verbondenheid met het geheel, die ik ervaar, kan slechts worden uitgedrukt middels mijn innerlijk bereikt evenwicht, zodat ik - evenwichtig zijnde - deel heb aan de totaliteit."

"De Christus in mij is de evenwichtigheid, waardoor ik - deel hebbend aan het totaal - tot een besef van de kracht kom, die in het totaal bestaat."

Verder kunnen wij bij enkele minder bekende geschriften aanhaken, zoals b.v. die van Augustinus:

"God is eigenlijk voor mij de kracht, waarin ik erken."

Maar hij zegt ergens anders weer:

"God is de kracht, die mij instand houdt." Dus in feite die ik ben. Wereld en ik als eenheid.

Dan vinden wij bij enkele van de vroege gnostici (ong. 400 na Chr.) het volgende:

"Al wat in de wereld aan verschijnselen optreedt, is een verstoring van het evenwicht. Indien ik in mijzelf de vrede tot heerser van het verstoorde evenwicht maak, zal het verstoorde evenwicht worden gefixeerd in elke ervaring of verhouding, die voor mij noodzakelijk is.

Nu is er een vorige maal over magie gesproken. Men heeft het ook over bezweringen gehad. Nu moet u eens dit onthouden:

Wanneer ik innerlijk evenwichtig ben en in mij een punt van vrede of rust kan vinden, dan kan ik vandaaruit elke daad en elk woord elke betekenis geven. Deze betekenis geldt niet alleen voor mij, maar voor de gehele wereld voor zover ik die kan erkennen; dus waarvan ik bewust deel ben. Dan is elke handeling een magisch instrument, als ik haar vanuit een innerlijke rust als zodanig gebruik. Dan is elke ontwikkeling die plaatsvindt een middel om evenwicht te bereiken. Er is dus nooit een absolute slavernij. U bent altijd in staat om meester te zijn.

Een punt, dat ook bij die vroege gnostici naar voren komt, is het denkbeeld dat uit een veelheid van variaties op den duur een veelheid van gelijkheden ontstaat.

"Naarmate -zeggen zij - de verschillen minder worden, zullen de aantallen toenemen. Maar als de verschillen tot evenwicht worden gebracht of de aantallen tot eenheid, dan vindt de volledige openbaring van wat zij de Christus noemen plaats."

Dat is ook weer aardig om er eens over na te denken. We hebben dus geen verschillen nodig, maar we kunnen wel werken met aantallen of massa's. Indien ik met die massa te maken heb en ik kan mij daarmee één voelen - al is het maar voor een kort ogenblik - dan ontstaat er macht. Die macht kan door mijn wil of voorstellingsvermogen gericht en gebruikt worden. (Eén van de vele verklaringen voor wonderen en verschijningen, zoals in Fatima, Lourdes e.d., maar ook voor andere wonderlijke gebeurtenissen, die door de massa of door een deel-zijn van de massa, worden bereikt.)

Als wij zelf eens proberen te ontkomen aan de verstoring van evenwicht, dan moeten wij dus ook komen tot die esoterische erkenning, welke wij nodig hebben. Dan komen wij tot het werkelijk Arcanum, dat achter de kabbalistiek is verborgen, nl. de grote werkelijkheid Gods, de Persoonlijkheid Gods. Dan kunnen wij de alchemistische Arcana oplossen, omdat voor ons heelal of zon of planeet allemaal één en dezelfde kracht is gespiegeld in verschillende vormen. Wij kunnen dus vanuit elk standpunt op deze manier werken. Wat in het idee van de gnosis een rol speelt, is het verzamelen van b.v. erkenning (niet alleen kennis) om een evenwicht te vormen.

Een zeer belangrijke factor is de manier van leren. Je mag je nooit bepa-

len tot één ding alleen. Je moet altijd een aantal facetten van een bepaald iets bestuderen op zo'n manier, dat je het één met het ander kunt opheffen. Ze zeggen, dat indien je leert intenser na te denken en je af te zonderen, dan moet je ook leren je intenser met de mens bezig te houden. Wanneer je intenser werkt, moet je ook intenser leren spelen. Eén van de redenen waarschijnlijk waarom ze niet erg welkom zijn geweest in de christelijke gemeenschap, vooral toen daar arbeid en handel de boventoon gingen voeren.

Uit deze denkbeelden van de gnostici ontstaat als vanzelf het beeld van een wereld, die evenwichtig is. En alles wat je kunt vertellen over de harmonische tendensen, over de stralingen en de inwerkingen van sferen is eigenlijk ook weer hiertoe te herleiden. Alles is ergens evenwichtig, overal moet er een evenwicht mogelijk zijn.

Voor de gnosticus gaat het er niet om het aspect op zichzelf te erkennen, maar om het aspect plus zijn tegendeel zo te groeperen, dat hij zelf het rustpunt is. De mens kan de as zijn waarom het Al draait, maar dan moet hij in de eerste plaats tot rust komen. Zolang de mens wordt bewogen door de wereld, is hij slaaf van de wereld. Op het ogenblik, dat de mens - en dat is zijn innerlijke bereiking - zich zozeer tot rust weet te brengen zonder de werkelijkheid terzijde te stellen, maar gewoon te aanvaarden, rustig en kalm te zijn, geen strijd, geen angst en geen begeren kent, dan wordt hij zelf het stilstaande punt waaromheen de wereld zich beweegt. Hij krijgt dan een beheersende functie. Het lijkt, alsof dit een pleidooi is voor hoogmoed: Mens, je kunt zoveel. Ik geloof eerder, dat het een aanleiding is voor vele mensen om nederig te zijn: Mens, er is zoveel mogelijk en hoe weinig bereik je slechts.

Degeen, die wil uitgaan van de al-beheersende krachten boven ons, laat hij zich dan maar houden aan een hemel met Tronen en Heerschappijen, met Aartsengelen en Engelen, met functieverdeling en al wat erbij behoort. Misschien dat hij daarin een spelletje kan spelen met macht, die hij tegenover macht stelt. Maar als het er op aan komt, kun je God niet omkopen door de duivel te vermijden; en kun je de duivel niet omkopen door te wijzen op Gods wil. Zolang je met een gepersonifieerde strijd in het hele Al te maken hebt in je voorstellingswereld, zul je daarvan het slachtoffer worden.

De schakel, die je hebt om goed en kwaad bijeen te houden, zoals die kermisman, waarover ik het in het begin had, is niet reëel. En dat betekent, dat indien de spanningen van wat wij goed en kwaad noemen te groot worden en wij deze zien niet als bewogen vanuit onszelf, maar zelfstandig bewegend, wij erdoor worden verscheurd. Wij worden gewoon uiteengescheurd. Wij kunnen de zaak niet aanvaarden. Maar op het ogenblik, dat wij beseffen dat wij zelf deze krachten bewegen, kunnen wij misschien hetzelfde nummer nog steeds opvoeren, maar dan zijn wij het die bepalen hoever de spanningen gaan.

Dan zal er voor ons misschien altijd wel - zeker als mens en als geest toch wel waarschijnlijk - een wereld bestaan, waarin goed en kwaad ergens begrenzingen zijn. Maar het zijn nu geen reële begrenzingen. Het zijn gewoon de uitingen van onze eigen kracht, die wij meten door ze volgens onze wil te beproeven. En als u nu denkt, dat dit heel dichtbij de satanische trots komt, dan wil ik besluiten met een citaatje van een christelijke gnosticus uit ongeveer 600. Deze zei dit:

"God heeft mij geschapen, zo wordt mij geleerd, naar Zijn beeld en gelijkenis. Zo representeer ik de Godheid. Maar als ik de Godheid representeer, zondig ik, indien ik in mijn nederigheid het goddelijk recht in mij gelegd niet durf uiten in de wereld.

Slechts hij, die beantwoordt aan de mogelijkheden, die zijn God in hem heeft gelegd, is verantwoordelijk tegenover die God en tegenover zichzelf."

:-:-:

ALI BABA EN DE 40 ROVERS.

(Esoterisch beschouwd.)

Er zijn in de sprookjeswereld heel veel eigenaardige facetten, die wij misschien esoterisch ook wel kunnen gebruiken. Eén van de vreemde dingen in het sprookje van Ali Baba is het wachtwoord.

Er is een berg. Er is geen opening. Je staat eenvoudig voor een muur. Er is niets. Maar als je het wachtwoord weet, kun je naar binnen en vind je een grot vol schatten. Een wachtwoord is er nodig. Hoe je dat wachtwoord precies bekijkt, of dat nu een "Sesam, open u" moet zijn of een ander woord, is niet zo belangrijk.

Wij hebben allemaal kernbegrippen en die kun je soms vocaliseren. Het heeft niet eens een volledige betekenis, maar het wekt spanning in je op; en die spanning maakt het mogelijk om te ontdekken wat er allemaal aan rijke mogelijkheden in jezelf bestaat. Maar als je wordt overweldigd door die mogelijkheden, dan kom je niet meer terug naar de werkelijkheid, zoals de broer (of was het een andere relatie) van Ali Baba, die toen hij ontdekt had dat de arme Ali goud had gemeten met een schepel ook daarheen wilde gaan. En omdat hij het wachtwoord niet meer kende (hij was uit zuiver begeerte alles vergeten), kon hij niet meer op tijd uit de grot wegkomen.

Wanneer wij overweldigd worden door de mogelijkheden die er in ons liggen, is het duidelijk dat wij er niets mee kunnen doen. Wij zitten er in en de tegenstelling van de mogelijkheden (de negatieve mogelijkheden die wij ook bezitten) dringen dan op een gegeven ogenblik zo sterk op ons aan, dat wij het slachtoffer zijn en wij zeer waarschijnlijk, zoals in dit sprookje de broer, worden onthoofd.

Maar wat zien wij van de ezeldrijver Ali Baba? Hij gaat naar binnen en neemt iets mee, net niet teveel. Een klein beetje van je innerlijke mogelijkheden, die je dan op zo'n ogenblik beseft, kun je meenemen. Dat kun je onthouden, daarmee kun je iets doen. Zo zien wij dat deze Ali tot welstand komt. Maar die welstand is opzichzelf een beperkt iets. Je kunt nooit helemaal boven je stand uitkomen.

Dat is geestelijk precies hetzelfde. In je bestaan heb je een zekere, men zegt wel karmische beperking. Je zit in de wereld, die je een beperking oplegt en indien je met je mogelijkheden teveel zou doen zou je in conflict komen met de wereld. Dan krijg je ook weer allerlei onaangename situaties, die overigens later in het sprookje verwerkt zijn, wanneer de broer eenmaal is betrapt en men op zoek gaat naar de man, die het geheim ook nog kent.

Zolang je je mogelijkheden met een zekere matigheid neemt en daarbij binnen het kader blijft dat je door je leven, door je karma is gesteld, dan kun je er heel veel mee doen; en wat meer is: je kunt a.h.w. een zekere luxe verkrijgen. Nu is esoterisch luxe natuurlijk iets anders dan een huis met een mooie binnenplaats, fontijn, een slavinetje en de rest. Maar aan de andere kant zit er toch ook weer een zekere gelijkenis is.

Wij hebben kracht nodig. Zeg, dat de fontijn kracht is. Indien wij innerlijk kracht willen hebben, kunnen wij die uit onze mogelijkheden realiseren. Indien wij behoefte hebben aan bescherming, aan zekerheid, dan kunnen wij die vinden juist doordat we iets van onze eigen mogelijkheden omzetten in zekerheden. Zekerheden van onze eigen wereld. En zelfs wanneer wij de diensten nodig zouden hebben van een slaaf of een slavin - esoterisch gezien - dan zouden wij kunnen zeggen: Wij kunnen onze mogelijkheden in zoverre realiseren, dat wij iets terug kunnen brengen; b.v. uit de slaap-periode, waarin sommige mensen uittreden en lering krijgen. Je zou die dingen kunnen realiseren in je dagelijks leven. Je zou gediend kunnen worden in de dagelijkse praktijk door de innerlijke waarden, die je bewust eigenlijk haast niet beseft.

U ziet, Ali Baba is nog niet zo'n vreemd onderwerp, als u misschien zou denken, zodra we de esoterische toer opgaan. Wat blijkt er nu verder?

De rovers willen Ali Baba vinden. En als ze er eindelijk achter komen waar hij woont, zetten ze met krijt een kruis op het huis. Nu wordt het sprookje erg onlogisch. Want er is iemand, die dat huis heeft gevonden. Waarom zou hij het niet kunnen terugvinden?

De verdediging van Ali Baba is een zeer vreemde. Hij zet op alle andere huizen ook een kruis en wordt daardoor voor de macht van de rovers, die verzeleken met wat hij zelf kan opbrengen wel zeer groot is, beschermd. Misschien zou je kunnen zeggen: Als ik in mij bepaalde krachten en waarden ontdek, dan word ik daardoor op een gegeven moment gekentekend voor de wereld en de krachten en machten, welke in die wereld aanwezig zijn. Zolang ik nu exclusief wil blijven, zal ik het mikpunt kunnen zijn van elke tegenkracht, die er maar aanwezig is. Maar als ik mijn kracht en mogelijkheden ga delen met de wereld, dan is er geen punt meer waarop kan worden gericht.

En dan wordt het wel heel duidelijk, want in het sprookje heeft het alleen zin in te grijpen, indien men de werkelijke rijkaard, de kenner van het geheime woord, kan vinden.

Wanneer het goede algemeen is verbreid of als een idee algemeen is geworden, heeft het geen zin het geheel aan te vallen. Men moet het bij de bron aanvallen, anders is elke aanval tevergeefs en krijgt men alleen maar weerstand. En dat is geestelijk eigenlijk nog meer waar dan in de stof. Willen wij dus ontkomen aan de kenmerking van onze innerlijke bereiking en wat eraan vast zit, dan moeten wij proberen die met anderen te delen.

Iemand, die een geestelijke waarheid heeft gevonden en die heel exclusief wil houden, zal altijd vanuit de wereld tegenstand ondervinden en daardoor ook niet meer in staat zijn met zijn eigen waarheden te werken zoals hij zou willen; het wordt een beperking. Maar op het ogenblik, dat Ali Baba - geholpen door het slavinnetje, dat we als een soort innerlijke wijsheid, een soort precognitie zelfs zouden kunnen beschouwen - zijn kracht uitbreidt en het teken overal verbreid, is hij weer onaantastbaar geworden; en dit gebeurt verscheidene malen. Totdat de rovers toch nog doordringen. En dan zien wij weer een eigenaardig verschijnsel.

De hoofdman weet als gast binnen te komen. De grootste tegenstand voor onze innerlijke bewustwording komt altijd op een heel prettige manier als gast bij ons binnen. Het gevaar schuilt helemaal niet in die man, maar in hetgeen hij meebrengt. En wat hij meebrengt, lijken geschenken. Iemand komt en geeft ons een hoop wijsheden, maar wij kunnen er eigenlijk niets mee doen. Wij zetten ze voorlopig maar als reserve neer. Later zullen ze wel eens wat opleveren.

Die wijsheden verbergen echter de antithese tot al hetgeen wij hebben bereikt. En daar zijn wij niet meer tegen opgewassen, zodra dat binnen onze bescherming is doorgedrongen. Zo is Ali Baba heel erg gelukkig, dat hij zijn slavin heeft.

De mens, die innerlijk bewust wordt, heeft zijn intuïtie, zijn gevoeligheden. Hij heeft misschien ook een zekere kennis, die hij elders heeft opgedaan en die hij niet helemaal kan terugbrengen. En zonder dat hij weet dat die dingen voor hem werken, werken ze voor hem.

Als u uw intuïtie een zekere vrijheid geeft, dan kunt u daarmee een beetje opscheppen. Dat doet Ali Baba eigenlijk ook. Hij laat zijn slavinnetje voor zich dansen om zijn gastheer te amuseren en om te laten zien hoe goed alles is. Maar het is het slavinnetje zelf (de intuïtie), die het heeft opgezet.

Wat gebeurt er nu? Kokende olie in de olievaten. Daarin zit een symbool, die de meeste sprookjeslezers ook weer niet begrijpen. Waarom kokende olie? Omdat de wijsheid, die ons wordt gebracht, ergens altijd een element van wijsheid bevat, dat wij kunnen gebruiken om de tegenstrijdigheden met onszelf uit te roeien. Doordat de slavin de olie neemt, haar verwarmt en al wat daar nog bij komt, neemt ze a.h.w. de kracht en het kapitaal, dat door de roverhoofdman wordt gerepresenteerd. En als de olie warm is geworden, is daaraan een element toegevoegd: het element van het huis, de warmte.

Als ik wijsheden krijg, waarmee ik niets kan doen, dan is er ergens toch wel één wijsheid, waarmee ik wel iets kan doen. Die wijsheid moet ik bezielen, moet ik kracht geven door haar van mij uit tot leven te brengen. En als ik een-

maal het gevoel heb dat mijn kracht leeft in die wijsheid, dan pas ik haar doodgewoon toe op alle andere wijsheden. Wat er dan aan tegenstrijdigs inzit, wordt door die kracht a.h.w. uitgeroeid. Ik assimileer het vreemde in mijn wezen, maar dood gelijktijdig hetgeen mij vijandig is. Een soort inoculatieproces eigenlijk. Dat had u waarschijnlijk nooit achter het sprookje van Ali Baba gezocht.

Nu was Ali natuurlijk geen esotericus, hoogstens een voorzichtig practicus. Maar ook de roverhoofdman heeft ons nog wel enkele dingen te vertellen. Eén ervan is misschien wel de aardigste les, die je uit sommige sprookjes kunt halen. De roverhoofdman kan geen vrede hebben met in verhouding een zeer klein verlies en verliest daardoor alles.

Wij hebben ook wel eens het gevoel, dat wij belangrijke of kostbare dingen hebben en raken er iets van kwijt. Ergens een kleine zekerheid misschien. Er komt een twijfel op, of wij hebben het gevoel dat we niet verder komen, dat iemand ons tegenhoudt en dan worden wij nijdig. Wij nemen het niet. We kijken niet naar alles wat wij nog wel kunnen doen, wat we wel hebben, maar wij kijken alleen naar hetgeen wij niet hebben. Hierdoor concentreren wij ons op het negatieve. Alle schatten en mogelijkheden, die wij hebben, worden dan nutteloos voor ons. Alle kracht, die wij bezitten, wordt op den duur gedood, totdat wij overblijven als de eenling (de roverhoofdman), die dan wegvlucht en die overigens later nog eens probeert wraak te nemen.

Hier geldt voor de esotericus misschien wel het volgende: U heeft soms het idee, dat andere mensen u in uw esoterische bewustwording belemmeren. Als u daar nu teveel de aandacht op vestigt, dan wordt elke esoterische mogelijkheid u ontnomen. Maar op het ogenblik, dat u met dat betrekkelijk kleine verlies genoeg kunt nemen, blijven alle andere mogelijkheden nog over. U zult misschien zo nu en dan wat verliezen (een beetje kracht, een beetje tijd), maar wat er over blijft, is de werkelijke kostbaarheid: een aantal mogelijkheden, waaruit u voortdurend kunt putten, indien dat nodig is.

Dan zijn er natuurlijk nog meer lessen, die je zou kunnen leren. Er zijn mensen, die erg gesteld zijn op bezit. U zult zeggen: Dat is esoterisch niet mogelijk. Dat had u gedacht. Er zijn esoterici, die niets liever verlangen dan een voortdurend hogere esoterische wijsheid exclusief de hunne te kunnen noemen. Als je met dergelijke mensen te maken krijgt en je bent geneigd om één van hun argumenten te gebruiken om even je eigen wijsheid of mogelijkheden af te meten, dan gaat het misschien één keer goed, maar de tweede keer krijgen ze het in de gaten en gaan ze proberen je je mogelijkheden te ontnemen.

Het is een gevoel van meerwaardigheid, dat we overal aantreffen. Er zijn mensen, die eigenlijk esoterisch helemaal niet zo bijzonder geïnteresseerd zijn, maar die - laten we zeggen - opper-grootmeester van de grote Draak of iets dergelijks zouden willen zijn; die een titel willen hebben alleen maar om meer te zijn dan een ander. Zodra je esoterie wilt gebruiken om meer te zijn dan een ander, is het geen esoterie meer, dan is het dwaasheid. En als je met dwazen te maken krijgt als esotericus, is het verstandig om je kracht wel te richten, maar die alsjeblijft niet teveel te formuleren, want door de formulering geef je de ander het idee van: daar is iets te halen, of: daar bedreigt iemand mijn gevoel van meerwaardigheid.

Heel veel mensen denken dat nederigheid is: jezelf wegcijferen zonder meer. Maar ze vergeten één ding: dat het soms beter is jezelf weg te cijferen door anderen de waan van meerwaardigheid te laten. En daar hebben we weer een heel mooie les geleerd, die in het sprookje zelf niet zo heel erg tot haar recht komt, maar die toch wel duidelijk maakt, dat elk onderwerp dat je neemt - of dat nu een sprookje is, een verhaal, desnoods een krantenbericht - je kan helpen om de esoterische samenhangen van het leven en van je eigen bestaan te overzien.

Indien Ali Baba was wegevlucht voor het gevaar, zou hij nooit hebben geweten wat het wachtwoord was en was hij altijd ezeldrijver gebleven. En indien Ali Baba een held was geweest en hij had het kwaad onmiddellijk aangevlogen, dan was hij waarschijnlijk na enige tijd een heilige geweest ergens tussen de houri's, rustend onder de bomen aan een vliedende beek vol verfrissende drank.

Maar Ali Baba was niet te bang, hij was ook niet te moedig. Hij durfde te wachten.

Verberg je en wacht. Als je niet weet wat het leven brengt, als je niet weet wat de werkelijke inhoud en betekenis van b.v. een krantenartikel is en je hebt het gevoel: daar moet toch iets meer in zitten, wacht dan. Dan hoor je ergens wel een opmerking of je ziet een commentaar of je krijgt een associatie, waardoor je ineens beseft: dat is het wachtwoord, dat is de betekenis. En dan kun je doordringen tot de essentie.

Als u een verklaring van de een of andere staatsman leest, dan zult u het met mij eens zijn dat hij heel veel zegt, maar dat zijn verklaring meestal niets zegt. Tenminste voor iemand, die niet kan begrijpen wat er in zit. Maar als u nu geduld heeft en u houdt zo'n rede in gedachten, dan hoort u na een paar dagen misschien een uitdrukking, waarvan u denkt: als ik dat er nu eens op toepas, dan is dat de sleutel; en dan ziet u wat die staatsman bedoelt. Op die manier kun je in de krant vaak heel veel meer lezen dan er in staat. Ja, je kunt er zelfs soms de waarheid in lezen. En dat is heel veel gezegd. Maar als dat met een krant mogelijk is, dan moet overal mogelijk zijn.

Als ik met een geloof word geconfronteerd en ik ga dat geloof te lijf, ik zie daarin b.v. een bedreiging van geestelijke vrijheid, dan bereik ik niets. Ik word hoogstens zelf het slachtoffer van mijn bestrijding. Zeg ik: "Dat is niets voor mij," dan zal ik nooit de sleutel vinden, dat geheim, de mogelijkheid, die er misschien in zit. Maar indien ik durf te wachten, rustig beschouwend af te wachten totdat ik voel: dat idee van die godsdienst of van die filosofie zou ik zo moeten beschouwen, dan heb ik vaak een sleutel; en dan blijkt dat voor mij die religie niet hetzelfde betekent als voor de gelovigen (per slot van rekening betekende de grot voor de rovers ook niet hetzelfde als voor Ali Baba), maar dat ik dus ineens mogelijkheden ga zien. Ook dingen voor mijzelf, waarmee ik iets kan doen, waarmee ik kan werken.

Dat kan met elke filosofie, dat kan met elke grap zo zijn. Overal ligt de rijkdom voor het oprapen. Rijkdom, die je in jezelf kunt verwerken, waarmee je voor jezelf zekerheden kunt bouwen, waarmee je voor jezelf een bron van kracht kunt vinden. Mogelijkheden zelfs om vanuit jezelf voor anderen te werken. Ali Baba werd, omdat hij goed was voor de armen zeer gewaardeerd. Dat vertelt het verhaal ons ook nog.

Kortom, je kunt alles bereiken, maar je moet - indien je toevallig ergens tegenaan loopt - durven wachten. Wees er desnoods wat bang voor, maar loop niet weg. Probeer nooit direct aan te vallen, je kunt dat niet. Dat geldt voor de maatschappij, maar net zo goed voor iets wat je in jezelf ontdekt. In jezelf heb je ook dingen, die je niet begrijpt; van die raadsels die je meestal pleegt weg te praten, je vlucht ervoor weg. Of die je te lijf gaat met ijzeren wet als zelfbeheersing en "dit is niet gepast" en "ik ben zondig". In alle gevallen bereik je niets.

Als je zo'n raadsel in jezelf ontmoet, kijk er eens naar. Bekijk gewoon die vreemde eigenschap, die vreemde kronkel in je hersens of in je reacties. Vraag je dan eens af wat dat zou kunnen betekenen. En op een gegeven ogenblik klinkt het slot. Dan heb je de sleutel gevonden en blijkt heel vaak, dat iets wat verwerpelijk leek opeens vol flonkerende mogelijkheden, vol geestelijke kracht en magische beheersing te zitten.

Het sprookje vertelt ons enorm veel en misschien is ook één van de punten, waaraan wij aandacht mogen wijden: Ali Baba ging steeds met één ezel; dat was zijn eigen ezel. Een mens kan zijn eigen ezeltigheden vaak gebruiken om zijn mogelijkheden te dragen, totdat hij tijd heeft ze te realiseren.

De broer echter ging direct met tien ezels. Kijk eens, als u dus meer ezels meeneemt dan uzelf, gaat het verkeerd. Maar als u esoterisch het een en ander bekeken hebt en u heeft het gevoel: er zijn grote mogelijkheden te vinden, u weet het wachtwoord en u verzamelt een groepje om u heen om dat nu eens fijn samen te gaan opknappen, weet u wat er dan gebeurt? Er gaat een stel ezels mee op pad. Want degeen, die geen ezel is, zal begrijpen dat vooral wat inner-

lijke waarde betreft hij is aangewezen op zichzelf; dat hij zijn eigen wachtwoord, zijn eigen geheime grotten moet vinden. Maar als ze met u meedraven, dan staan zij buiten te wachten tot u terugkomt met de schatten, die u hun belooft heeft. En ondertussen loopt u zich af te vragen wat het wachtwoord ook weer was en u noemt de hele plantenwereld op zonder te denken aan dat ene woordje "sesam", dat voldoende zou zijn.

Dat is dus ook iets om rekening mee te houden. Je kunt esoterie eigenlijk nooit voor anderen of met anderen samen bedrijven. Je kunt de stimuli daartoe vinden in besprekingen e.d. met anderen, maar het feitelijke werk, de feitelijke bereiking is je eigen zaak. Als je dat zelf doet, ook bewust zelf doet, desnoods voor anderen, dan heb je ook altijd weer de kans nieuwe mogelijkheden te vinden. Dan vind je nieuwe bereiking, nieuwe kracht, nieuw inzicht. Ga je er met anderen gezamenlijk op af, dan zou je voor een ieder alle mogelijkheden willen meenemen en voordat je die hebt uitgezocht, ben je vergeten hoe je moet terugkeren naar de werkelijkheid.

Menigeen, die in zich grote wijsheid bezat, wilde met alle geweld leider worden van anderen en liep vast in zijn eigen droomwereld. Ook dat vertelt het sprookje ons. Als ik hier dus moet spreken over de esoterische achtergronden van Ali Baba en de 40 rovers, dan kan ik alleen maar zeggen: het zit er vol van.

Esoterische wijsheid en esoterische waarheid doen mij vaak denken aan mieren bij een picknick. Op de meest onmogelijke en vaak ergerlijke plaatsen vind je nieuwe wijsheid, de nieuwe weg en de nieuwe mogelijkheden. Maar aangezien de mens meestal in de consumptie van het leven verdiept is, is hij voortdurend aan het wapperen en verjagen om deze hinderlijke wijsheid te verliezen. Nu wil ik u geen van allen tot miereneters maken, maar ik zou u toch wel willen aanraden om overal, op elk punt en elk terrein die sleutel, die kleine wijsheid, die kleine stimulans te verwachten, waardoor u verder kunt komen. En net als Ali Baba, in het begin bent u misschien erg enthousiast; en dat brengt tegenslagen met zich. Zodra u echter beheerster wordt en weet dat innerlijk werk uw eigen zaak is, dan kunt u het er best van nemen.

Mag ik hopen, dat dit voor een ieder, die kennis neemt van dit onderwerp, in korte tijd een reële mogelijkheid zal worden?

:--:~:

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Achtste Les.

V A R I A.

Er is op het ogenblik op de wereld heel wat aan de hand. Tijdens de laatste Wessac-bijeenkomst is dat dan ook gebleken. Ofschoon je natuurlijk nu nog geen definitieve uitslag kunt geven ten aanzien van de plannen en besprekingen, zoals altijd, zou ik toch willen beginnen met daaraan enige aandacht te besteden.

In de eerste plaats zijn we tot de conclusie gekomen, dat er een aantal invloeden gaat optreden in de nabije toekomst, die de zaak zeer vreemd en wat instabiel maken. De grote moeilijkheid vanuit geestelijk standpunt is daarbij wel, dat de mensen zo weinig redelijk en zelfs zo weinig emotioneel verantwoord reageren. Indien we zouden weten, dat de mensen voor redelijke argumenten vatbaar waren, dan zouden zeer vele problemen z.n. op te lossen zijn. Indien de mensen eerlijker volgens hun gevoel reageerden, dan zouden we invloeden kunnen scheppen om veel te voorkomen. Maar zoals het er nu uitziet, hebben we ook dit jaar te maken met een bijzonder sterke kracht, die echter een aantal strijdigheden met zich brengt.

U zult moeten aannemen, dat het komende jaar (dus de komende periode) zich weer zal kenmerken door allerhande revolutionaire tendensen. En bij die revolutie zouden we nu eindelijk wel eens een keer wat garen willen spinnen t.a.v. de bewustwording.

Het zal onvermijdelijk zijn, dat een groot deel van de mensheid wordt geconfronteerd met de dwaasheid van hun eigen stellingen en feiten. Dat zal ongetwijfeld ook het geval zijn in Frankrijk, waar het heengaan van De Gaulle niet alleen maar - zoals men misschien denkt - wat politieke verwarringen heeft gebracht. Men zal er toch niet in slagen het hele gaullisme nu op de achtergrond te dringen. Integendeel, er is grote kans op dat men tegen het einde van het lopende kalenderjaar zelfs een poging zal wagen om opnieuw een zekere dictatuur te vestigen. En bij het ontbreken van een algemeen geëerde sterke man zijn de kansen voor revolutionaire tendensen aanmerkelijk groter dan voorheen, vooral zo in oktober.

Dan heb ik er nog niet eens op gewezen, dat natuurlijk de Franse franc binnenkort onder zeer zware pressie komt te staan. En dat geldt dan niet alleen voor de Franse franc, dat betreft ook het Engelse pond en indirect ook de Italiaanse lira.

Die moeilijkheden zouden misschien zijn op te lossen, indien de mensen eindelijk eens zelf wisten wat ze wilden. Men is overal bezig zijn recht te halen en zijn vrijheid te zoeken. En als ik zo globaal interpreteer wat we tijdens de Wessac-bijeenkomst hebben gezien en gehoord, dan kom ik wel tot de conclusie dat dat "recht halen" nu juist de verkeerde kant uitgaat. De mensen komen op voor rechten, die ze formeel wel hebben. En ze strijden voor wat ze noemen "hun vrijheid" zonder te beseffen wat die vrijheid inhoudt. Als ik een paar van de punten (ik ben zelf aanwezig geweest op de Wessac-bijeenkomst, dus ik kan daar iets van zeggen) mag weergeven, die volgens mij daaruit spreken:

Een algehele vrijheid is slechts mogelijk voor weinigen ten koste van de slavernij van alle anderen. Dat zal men in deze tijd ontdekken.

Men kan de overwinning van zijn eigen rechten vaak slechts dan bevechten, indien men het recht van alle anderen daaraan opoffert en mede zichzelf offert. Wat er overblijft, is dan het recht in de ruïne van het leven.

De vernieuwingsdrang, die in deze tijd optreedt, zal dus ook wel enkele zeer wonderlijke exponenten gaan vertonen. Ik denk daarbij o.m. aan Japan. In Japan zouden we wel eens met een heel sterk conflict te maken kunnen krijgen tussen wat ik zou willen noemen de nationalistten, de Rode Japanners en de Amerikaans-gezinde Japanners. Dat zal wel indirect op het z.g. vrije China terugslaan, waarin we eveneens wat verwarring moeten verwachten.

Dat dit op het gehele verloop van de gebeurtenissen in Azië een terugslag zal geven, is zeer begrijpelijk. We vermoeden dan ook, dat hier en daar oorlogshandelingen daaruit zullen voortvloeien; en in ieder geval een aantal bloedige relletjes, opstootjes en wat dies meer zij. Voor de Amerikanen zal het daardoor veel moeilijker worden om hun op het ogenblik uitgesproken Viet-Nam politiek voort te zetten dan men anders zou verwachten.

Rampen zijn natuurlijk nooit helemaal te voorzien op menselijk terrein. Maar ik heb zo'n idee, dat er grote moeilijkheden komen in Ceylon en waarschijnlijk ook in verscheidene naburige landen. Hoe men daarop zal reageren is op het moment niet te zeggen.

De Amerikaanse regering zal de kosten van de oorlog wel wat moeten beperken in de komende 3 jaar, omdat anders deze administratie een absolute mislukking wordt. En als men van de huidige president één ding kan zeggen: hij is bereid tot alles, behalve tot mislukking in de ogen van anderen. En daarmee is hier ook weer hetzelfde probleem aanwezig: wat moet hier gebeuren?

Ik geloof, dat van het standpunt van de Witte Broederschap er moet worden getracht te streven naar een hergroepering, een sociale hergroepering. En dan natuurlijk niet alleen in Japan maar gelijktijdig in een groot deel van het overige Azië. Dat zal heel wat voeten in de aarde hebben, vrees ik.

Men heeft daarnaast de krachten van de Wereldleraar, die is heengegaan en van de Wereldmeester. Beiden sterk, gezien in de uitzending van kracht. De tendensen zijn aanwezig en we moeten dus aannemen, dat mystieke invloeden zullen optreden waarschijnlijk vooral in het zuiden van Azië. Ik neem aan - al kan ik dat niet met zekerheid zeggen - dat de Witte Broederschap zal trachten deze denkbeelden verder over de wereld uit te dragen.

Van groot belang is volgens mij daarbij, dat men dit niet doet als een nieuwe leer, maar meer als een filosofische reformatie. Daarvoor is de wereld op het ogenblik rijp. Godsdienstige belangen worden dan niet zo onmiddellijk aangetast en men heeft een grotere vrijheid van verkondiging.

De situatie, die we zien in Israël en Arabië, is op het ogenblik langzaam maar zeker ook tegen het kookpunt aan. Dat hier meer uitgebreide gewelddadigheden zullen plaatsvinden, is bijna onvermijdelijk. Maar wat de meesten van u niet beseffen, is dat op het ogenblik in de Arabische landen tegen de bijzonder actieve organisaties, die Palestina terug willen hebben andere organisaties gevormd worden en in verzet treden. We zullen erop moeten rekenen dat in Syrië, Egypte en in nog zo'n paar landen opstand en terreur zullen heersen. En waar dat naartoe moet? Ja, ik weet het eerlijk gezegd niet. Ik geloof, dat het niet alleen een lange hete zomer wordt, maar dat het eigenlijk een begin is van een absolute hergroepering.

Israël zelf staat er ook niet zo prettig voor, omdat ook daar ondanks alles de denkbeelden langzaam maar zeker verdeeld raken. Israël heeft een lange tijd de sympathie van de gehele wereld genoten. Sympathie, die de mens altijd geeft aan wat men de "underdog" noemt, de minst sterke. Maar de laatste tijd heeft het zeer veel van die sympathie verspeeld, niet alleen bij staten, maar ook bij mensen. En onder die mensen zijn heel veel geloofsgenoten. Dat zou

wel eens kunnen betekenen, dat er economisch grote moeilijkheden gaan komen; niet iedereen zal dat nemen. Ik denk b.v. aan wat onrust in Haïfa, die heus niet zo lang zal uitblijven. En ook natuurlijk hier en daar weer wat terreurdaden.

Zelfbeperking is niet altijd het juiste middel om de vrede te bewaren, dat weten we allemaal. Want zelfs absolute goedheid kan soms het kwaad aan de andere kant versterken. Hier moet men eigenlijk proberen van beide kanten naar een meer reëel standpunt toe te komen. Ik neem aan, dat de Witte Broederschap daar groot belang bij heeft. Want het is duidelijk, dat het uitbreken van een werkelijke, felle oorlog in Noord-Afrika zou kunnen leiden tot een wereldomvattend conflict, zelfs indien dat alleen maar "koude oorlog" heet. Trouwens het verschil tussen koude en hete oorlog is alleen de manier, waarop je betaalt. De koude oorlog betaal je met zenuwen en geld; de warme oorlog met bloed en tranen. Op den duur zijn beide even kostbaar. Hier is dus in ieder geval een punt, waarvan ik verwacht dat misschien zelfs een meer zichtbaar ingrijpen van de Witte Broederschap dit jaar wel onvermijdelijk zal worden.

Hetzelfde geldt voor bepaalde delen van Zuid-Amerika, waar ook allerlei stromingen en krachten aan de gang zijn en de onredelijkheid eveneens gaat toenemen. Nu kennen we daar invloeden (ik zal ze maar astrologisch aanduiden, dat is het gemakkelijkst), die voor een deel Saturnus zijn (dus oorzaak-en-gevolg, afrekening presenteren) en voor een deel Neptunus (geheimzinnig, mystiek, soms uitermate negatief, soms ook met onverwacht wonderlijk positieve krachten). Als we dat in het hele zuidelijk halfrond zien optreden, dan is het duidelijk, dat de Witte Broederschap ook daar de kans heeft om de hergroepering, de revolutie, die men aan het bevorderen is in de menselijke mentaliteit, een eindje op streek te helpen. Wat ze precies zullen doen, weet ik niet. Het enige wat ik wel weet, is dat men het isolement van de hoofdverblijfplaats aanmerkelijk aan het vergroten is; en dat zou erop kunnen wijzen, dat er nog wel een paar kleine natuurrampen nodig zullen zijn om de bestaande toegangswegen nog moeilijker begaanbaar te maken.

Als je op zo'n Wessac-bijeenkomst bent, dan word je natuurlijk in de eerste plaats gepakt door het gebeuren zelf. Het wonderlijke optreden van een kracht, elke keer toch weer anders. Het ritueel, de groepering en dan dat wonderlijke zingen in jezelf. U kunt zich misschien voorstellen, dat je staat te kijken naar de een of andere geysier. Zo'n kokende waterbron, die ineens uitbarst en als een fontein spuit om daarna weer een tijdlang te verdwijnen. Misschien kunt u dan denken, dat dat geruis in jezelf als het ware tot stemmen wordt. Als je die kracht ziet komen, ontstaan er stemmen in je. Het is duidelijk, dat die stemmen - vooral voor degenen zoals ik, die niet direct bij de allerhoogsten horen - wel voor een groot gedeelte een persoonlijke weergave zullen zijn van de beleefde waarheid. Maar als je dat gebeuren ondergaat, dan associeer je dat op je eigen manier.

Mijn oude belangstelling - u weet het allemaal - is eigenlijk voor een groot deel de historie. Ik probeer terug te vinden: waar hebben we die dingen eens meer gezien? En dan moet ik werkelijk een aardige tijd teruggaan om iets te vinden wat qua kracht en qua structuur overeenkomt met wat we deze keer hebben meegemaakt. Ik vermoed, dat we het meest juiste en het dichtst bij gelegen beeld vinden ongeveer 40 vóór Christus' geboorte volgens uw jaartelling. Daar zien we inderdaad een kracht, die hieraan gelijk komt. Zoals we weten is dat eigenlijk de aankondiging van de spanningen, waaruit een totale geestelijke omwenteling ontstaat.

Ik neem aan, dat we ook nu in de nabijheid zijn van een grote geestelijke verandering. Maar ik heb ook ontdekt - en dat zult u wel zien - dat de frequentie van de gebeurtenissen en daarmee de versnelling van de ontwikkelingen toeneemt van practisch 1600 af. Na 1600 zien we eeuw na eeuw het gebeuren zich versnellen. En ik ben nu zo brutaal om aan te nemen, dat de 40 jaar van eens waarschijnlijk 4 tot 5 jaar van heden zijn. Dan moet dat toch wel inhouden, dat de Witte Broederschap nu ook veel feller op die tendens moet reageren dan ooit te voren. Ze zou volgens mij ook veel scherper en kenbaarder moe-

ten ingrijpen dan in lange tijd het geval is geweest.

Nu wil zo'n Witte Broederschap natuurlijk wel groeien. Het is begrijpelijk, het is een geestelijke Orde. Per slot van rekening, als geest ga je niet graag voor de mensen in je hemd staan. Je wilt niet al te veel op de voorgrond treden. Maar aan de andere kant zal het toch wel noodzakelijk zijn, meen ik, om instrumenten te vinden. Op de een of andere manier moet er iets gaan gebeuren. En dat gebeuren, als ik dat goed aftik, zal dan toch moeten omvatten: het plotseling actiever worden van een groot aantal cellen van de Broederschap, die in de stof bestaan. En dat zou ook moeten betekenen, dat men dus veel actiever gaat worden.

Die activiteit zal dan in de eerste plaats wel liggen op die gebieden waar de grote mogelijkheden zijn. U kent echter niet alle mogelijkheden, die er zijn. Mag ik zo een paar punten opsommen (het is varia volgens de titel), waaruit ik nu plotselinge veranderingen verwacht?

Korea. Hergroepering van macht en waarschijnlijk een aanmerkelijke politieke verandering in het z.g. democratische Zuid-Korea.

Een opnieuw optredende en felle machtsstrijd in China.

Een betrekkelijk snelle verandering van het centraal bestuur in Rusland. Het is heel waarschijnlijk, dat opeens een aantal ministers en leden van de op- perste Sovjet worden weggepromoveerd en vervangen. Het zal niet zo opvallend gaan als in Tsjecho-Slowakije, maar we zullen toch wel kunnen zeggen: Hier is een nieuwe tendens aan het werk, die zelfs een deel van de oude stalinisten te pakken heeft. En daarvan moet dan een zekere omwenteling komen. Maar dat het zonder geweld gaat, dat wil er bij mij niet helemaal in. Ik denk zo, dat er hier en daar met het optreden van leger en luchtmacht vooral (de marine is traditioneel meer revolutionair en zal er waarschijnlijk grotendeels buiten blijven) dus wel geschillen zullen zijn. Ik neem aan, dat die o.m. in de grote industriegebieden aan de Wolga zullen geschieden en daarnaast in bepaalde Siberische centra.

De revolutie-tendens in Sovejet-Rusland schijnt op het ogenblik vreemd genoeg vooral voort te komen uit de nieuwe status, zoals de ontwikkelingen in Azerbeidsjan, maar vooral in Siberië. Overal waar men jonge mensen in nieuwe steden heeft gezet om een land te ontginnen, het een nieuw aanzien te geven, is een andere gedachtengang ontstaan. Juist de pionier moet improviseren en komt daardoor veel sterker in conflict met de bureaucratie. Ik geloof, dat dat één van de beslissende factoren zal zijn in die machtsstrijd en ook één van de redenen voor Sovjet-leger en Sovjet-luchtmacht om in te grijpen. Van een geslaagde opstand in Rusland is natuurlijk geen sprake, maar er zal zeker sprake zijn van hervormingen, die daardoor worden afgedwongen.

Dan verwacht ik verder in Oost-Duitsland het een en ander nog dit jaar. Je hebt zo het idee, dat de toestand daar voor de top steeds minder prettig wordt. Het is wel zeker, dat het leven van Ulbricht ook een beetje in gevaar is, met zieketjes en de rest misschien. Dus ook hier, vlak bij de grens met het democratische Europa gebeuren er rare dingen.

In Nederland zelf gaat de revolutionaire tendens natuurlijk vooral met woorden gepaard. Waar andere revolutionairen naar geweren grijpen, grijpt de Nederlander naar een verklaring, die hij begint met: Mijnheer de Voorzitter, mijne Heren van het bestuur, mijne Dames en Heren. Want zo is de Nederlander nu eenmaal.

In België zit het ook niet helemaal zuiver. En zonder te beweren dat de Benelux nu juist in dit deel erg agressief zal worden vernietigd of bevorderd, geloof ik toch wel dat vooral in heersende industriële kringen velen een veertje zullen moeten laten.

Dat zijn van die punten, waarvan je nog niet weet: wat wil de Broederschap daarmee? Maar je weet wel: die dingen zijn bijna onvermijdelijk. Alleen, hoe zullen ze worden gebruikt? Voor mij is het dan ook op z'n minst genomen interessant om alles gade te slaan. Dat ik u nu in het bijzonder hiervan op de hoogte wil stellen, bewijst toch wel dat ik het zelf zeer interessant en belangrijk vind. Want al houd ik natuurlijk altijd rekening met de hoorder en

wat dat betreft ook met de lezer voor zover het mij mogelijk is, je gaat toch als geest, net als een mens vooral uit van je eigen liefhebberijen.

Een leuk aspect, dat ook betekenis kan hebben voor de Witte Broederschap en misschien zelfs voor de O.D.V. indirect, is de neiging om met magie te werken. Nu weten we dat de occulte tendensen toenemen. En dan bedoel ik daarmee niet de occulte verenigingen, maar gewoon de bijgelovigheid van de mens en in zekere zin daardoor zijn vermogen om met niet-redelijke factoren te werken.

Ik heb zo'n idee dat vooral de Neptunus-invloed, die we tegemoet gaan, hier en daar zeer sterke invloeden zal laten gelden. En dat zou volgens mij wel eens een kwestie van reformatie kunnen zijn; een omwenteling in het denken van de massa. Dat zou voor de Witte Broederschap bruikbaar zijn om in plaats van nutteloze bijgelovigheden nu te komen tot een paar punten van occulte waarheid, die dan eens wat minder occult kunnen worden gemaakt. Ontdekkingen op het gebied van de parapsychologie en psychologie zijn er zeker bij. En ik denk ook, dat je er heel veel mee zult kunnen doen.

Ja, het is uitermate boeiend. Ik kan niet anders zeggen.

Nu vraag ik mij af - rhetorisch vooral - wat kan ik in de komende maanden daaruit verwachten? Want ik neem aan, dat het zeker een 6 à 7 weken zal duren, voordat we eigenlijk uitsluitsel krijgen over de grote raadsvergadering van de Broederschap. Dan kijk ik zo naar de kosmische tendensen die er zijn en zeg:

U zult waarschijnlijk in de komende tijd heel wat eigenaardige spanningen te verwerken krijgen; en bij heel veel mensen zal dat resulteren in dromen, droomsymbolen of iets dergelijks. Bij anderen zal het meer een kwestie zijn van handelen zonder te weten waarom je iets doet. Zo maar, pardoes, spontaan. Met gevolgen, die de meesten natuurlijk niet kunnen overzien wat handelen betreft en met een inhoud van dromen en visioenen, die men meestal eveneens niet zal kunnen overzien. Daarvan ben ik wel overtuigd. Een inwerking dus van een bepaalde geestelijke sfeer, een geestelijke kracht.

Het lijkt mij toe, dat wij in deze werkingen voorlopig nog maar rekening moeten houden met het programma van het afgelopen jaar. Er zullen hier en daar wel nieuwe directieven uitgaan en nieuwe afspraken worden gemaakt, maar ik geloof dat we daarbij dan moeten denken aan de poging om de wereld van de geest een beetje dichterbij die van de mensen te brengen; waarmee ze het vorig jaar ook bezig zijn geweest. Voor heel veel mensen zal dat wel prettig kunnen zijn en tot prettige beloften aanleiding geven.

Op de achtergrond van de hele wereldgeschiedenis staat op het ogenblik eigenlijk het onvermogen van de mens om te weten wat hij doet en wat hij wil. Er zijn natuurlijk oplossingen genoeg te vinden. Als wij zeggen, dat de arbeiders een aandeel in de winst moeten hebben, dan is dat op zichzelf heel redelijk. Maar we moeten daar dan toch ook weer tegenover stellen, dat zij dan ook mede het risico moeten dragen. Dat is onvermijdelijk. Ik kan mij voorstellen, dat men hier en daar pogingen zal wagen om een soort communale bedrijfsstructuur op te zetten, waarbij men werkt voor een salaris dat misschien wat lager is dan men elders zou kunnen krijgen, maar daarvoor deelt men in de winst, indien die er is. Waar men dat niet doet, daar zie ik enorme economische spanningen.

Een economische spanning ontstaat eigenlijk door de noodzaak met geld te betalen. Het klinkt misschien gek, maar het is zo. Indien ik nl. meer geld moet uitgeven dan ik ter beschikking heb, moet ik geld aantrekken; en geld kost geld. Daardoor worden de lasten van veel bedrijven erg hoog. Het is duidelijk, dat daardoor in vele landen de werkgelegenheid in moeilijkheden gaat komen. En daar tegenover zie ik dan weer de neiging van de arbeider (het zijn niet alleen de studenten die soms onredelijk zijn) om te zeggen: Mensen, wij hebben recht daarop, wij willen dat eenvoudig. Ja, dan wordt het buigen of barsten en moet men wel een nieuw middel vinden om toch te kunnen doordraaien. Want als ze nog twee jaar zo verder zouden gaan als ze nu bezig zijn, dan betekent dat voor de meeste landen in het westen een crisis. In het oosten betekent het een noodzakelijk omstelling van industrieën, omdat men bepaalde producten veel

meer heeft geproduceerd dan men kan afzetten. Men staat dan voor de keuze: ofwel te komen tot een helemaal niet meer rendabele dumping op de westelijke markt, dan wel dat men eigenlijk te goedkoop moet worden in het binnenland. En als luxe een status is (dat is het in het oostblok nog meer dan in het westblok), dan moet je de mensen niet teveel status geven, anders krijgen ze teveel praatjes. Het zijn dus allemaal eigenlijk van die leuke problemen.

Je gaat je dan afvragen: Wat gaat er b.v. gebeuren met de studenten? Die studenten zijn emotioneel en oproerig. En gezien de tendens van het gehele lopende jaar, is het zeker dat dat zo verder gaat. Maar op een gegeven ogenblik komen ook zij in conflict met de gemeenschap. Zolang de gemeenschap hen betaalt om te studeren, zegt deze: Ja, jongens, waarom ga je dan op onze kosten op je achterwerk zitten staken? Daarvoor geven we ons geld niet uit. Dan zullen de studenten zeggen: Maar wij eisen rechten. De gemeenschap zegt dan weer: Die kun je krijgen, als je verdient.

Ik denk, dat de enige oplossing daarvoor is: laat de studenten hun eigen studie maar regeler, doch verplicht hen voor elk jaar dat ze studeren een gelijke tijd - of zelfs iets langere - geheel ter beschikking te staan van de gemeenschap tegen een standaard loon. Ik denk wel, dat de heren studenten een halve beroerte zouden krijgen daarvan, maar het zou de redelijke oplossing zijn. Het wonderlijke is, dat dergelijke oplossingen heel sterk zullen worden gesuggereerd.

Het werken van pressiegroepen in alle landen is op het ogenblik ook al een zeer interessant verschijnsel. U weet, dat voorlichting altijd eenzijdig is. Bijvoorbeeld:

In Nederland is de voorlichting gemiddeld sterk progressief links, terwijl ongeveer de helft van het volk behoudend rechts is.

In Frankrijk was de voorlichting (en is ze eigenlijk nog) voor 90 % sterk behoudend rechts, terwijl ongeveer 50 % van de bevolking in wezen links of zelfs uiterst links is. Als je dus ziet, hoe de voorlichting de zaak eigenlijk verschuift (ook de werkelijke wensen, de inhoud van een bevolking), dan ga je je afvragen of degenen, die op die manier niet meer aan hun trekken komen het op den duur nog wel blijven nemen. Ik denk, dat in vele landen (Nederland waarschijnlijk nog niet) juist die eenzijdigheid de aanleiding zal worden tot de uitbarsting. Ik meen zelfs, dat u niet lang hoeft te wachten, want in juli/augustus zal dat hier en daar wel stevig beginnen. Wat is er nl. aan de hand?

We hebben een jaar van hartstocht. We hebben bovendien nog een rode straling (dus drift-reacties, spontaneiteit nemen sterk toe). We hebben daarnaast zo af en toe een fragmentje blauw en dat geeft toch nog wel een redelijke achtergrond. De mensen hebben er genoeg van om maar gestuurd te worden zonder meer. Het is natuurlijk al een hele tijd zo dat iedereen zegt: Ach, als je mijn buurman doodslaat, dan is dat niet zo erg, als je mij dan maar met rust laat. Maar die zekerheid, dat als ze aan de buurman komen jou met rust zullen laten, die begint langzaam maar zeker te verdwijnen. Steeds meer mensen hebben het idee, dat ze zich maar moeten laten gelden; ze weten alleen niet hoe.

Hun eerste reactie zal dus zijn: aan te nemen, dat 3/4 van de voorlichting die ze krijgen gelogen is. Dat is natuurlijk niet waar. Ze is wel eenzijdig belicht, ze is niet gelogen. Men zal dus eenvoudig niet geloven wat er wordt gezegd. En als de mensen niet geloven wat er wordt gezegd, als ze het recht of de zekerheid of de deskundigheid van de autoriteit eigenlijk een beetje in twijfel gaan trekken, ja, wat dan?

Dan krijgen we te maken met in feite een sterk anarchistische tendens, die echter niet - zoals tot nu toe - hoofdzakelijk links georiënteerd is. Links en rechts zullen elkaar wel eens te lijf kunnen gaan en de autoriteiten zouden wel eens in het midden kunnen zitten. En dat is jammer, want wie in het midden zit, krijgt slaag van twee kanten.

Ik denk, dat dat o.m. in de Ver. Staten tegen het einde van dit jaar en het begin van het volgende jaar het geval zal zijn. De tekenen daarvoor zijn er.

Er zijn ook weer de gebruikelijke zomerrellen, al zullen ze waarschijnlijk niet zo erg uit de hand lopen. Maar we zullen in de Ver. Staten wel te maken

krijgen met het zeer georganiseerd optreden van Black Powergroepen e.d. Het is trouwens al gebeurd, dat een politiemacht de negers eventjes terug wilde knokken en dat ze geconfronteerd werd met een aantal aardig in karate, judo en boksen getrainde jongelieden, die tot grote verbazing van de politie-agenten niet eens knuppels nodig hadden om een paar knuppels buiten gevecht te stellen. Dat zijn dingen, die u waarschijnlijk niet zo hoort, want het is niet gunstig als dat wordt verteld. Maar het verschijnsel is er. En al die verschijnselen bij elkaar doen dan bij mij de vraag rijzen: Wat zou de Witte Broederschap nu eindelijk op grond van de invloed, die we hebben gehad, gaan doen en zeggen?

Frankrijk zou misschien een soort politieke paus nodig hebben. Een poging tot de terugkeer van De Gaulle -direct of indirect - zal natuurlijk nog wel plaatsvinden, maar dat zal wel niet meer lukken. Links heeft men niets. Men heeft een aantal op zichzelf bekwame figuren, maar dezen vechten met elkaar om een baantje als honden om een bot. En zonder nu met zekerheid te beweren dat Pompidou ermee heen loopt, is er toch heel weinig kans dat ze wat winnen.

Als er geen paus is, gaat iedereen zijn eigen leer preken. Dat betekent, dat er een heel grote verdeeldheid zal ontstaan en dat we b.v. ook moeten rekenen op een sterke herleving van wat men het poujadisme heeft genoemd.

Het fascisme zal eveneens weer sterk de kop gaan opsteken. Dat zou ook in Italië het geval kunnen zijn en - ofschoon minder opvallend en direct - in Zwitserland waar een bescherming van bepaalde kapitaalsbelangen een uiterst rechtse mentaliteit wel aanmoedigt.

Dan zeg ik zo tegen mijzelf: Als de Witte Broederschap alles zo verdeeld ziet, dan moet het mogelijk zijn om de balans met betrekkelijk kleine invloeden te verstoren. Dan kunnen we met een kleinigheid misschien bereiken wat anders met de hele macht van de Broederschap niet zou kunnen gebeuren. Daarom heb ik het gevoel, dat men niet zoals gewoonlijk, over de gehele wereld actief zal zijn, maar dat men dit jaar zal zeggen: Ik neem bepaalde gebieden. Dat zijn de sleutelgebieden. Daar is op het ogenblik door de verdeeldheid een zekere onevenwichtigheid, die ik in de juiste richting kan verstoren. En indien dat gaat gebeuren, dan is het achtergrond-nieuws nog veel belangrijker dan het dit jaar is geweest.

Nu weet ik wel, dat de meeste mensen niet zo schijnen te voelen voor die politieke en andere achtergronden. Ach ja, het is ook beter om er niet aan te denken, anders heb je zo echt het gevoel, dat je wat moet doen, of dat je door je idealen en heiligen heen gaat kijken en daarachter iets anders ziet. Vandaar ook dat u met zo'n klein aantal getrouwen regelmatig aanwezig bent. Maar indien dit gaat gebeuren, dan zal bijna niemand meer weten waar hij aan toe is.

U heeft voorlichting gehad in deze tijd over de verschillende problemen, waardoor het u wat gemakkelijker zal vallen om door de uiterlijkheden en verwarringen heen te kijken. De doorsnee-mens echter zal dat niet meer kunnen doen. De voorlichtingsorganen zijn eenzijdig georiënteerd; die kunnen ook de juiste voorlichting niet geven, ze kunnen de achtergrond niet helemaal onthullen. Dan moeten ze toegeven dat ze zelf ook fouten hebben gemaakt. Er blijft dan volgens mij maar één ding over: we zullen in de geest die voorlichtingsactiviteit voor een deel moeten overnemen.

Geestelijk kun je dat niet doen door middel van radiostations of couranten. Je kunt het doen via het gerucht. Ik heb zo het gevoel, dat de waarheid in het komende jaar en misschien wel in de komende jaren vanuit de Witte Broederschap zal worden geredigeerd via fluister-campagnes. Fluister-campagnes, die natuurlijk veel vervormen, maar die tenminste een tegenwicht kunnen vormen tegen de eenzijdigheid van de algemeen toegankelijke gegevens en feiten. En op die manier zouden we geloof ik toch heel wat kunnen doen.

De ellende is voor de mensheid niet helemaal te voorkomen. En zoals het er nu uitziet, is die mensheid dan ook druk bezig zichzelf verder in de ellende te werken. Maar indien je evenwicht kunt verstoren, indien je eindelijk die

mensen op gang kunt brengen, dan moet het ook mogelijk zijn om de nieuwe leer, dat nieuwe denken te laten infiltreren. En zoals ik al gezegd heb: het zijn de krachten van deze nieuwe tijd, welke in de uitstraling sterker waren dan te voren.

Ik weet het, het vorig jaar zijn er een aantal uitgetrokken. Zij hebben de leer van de Wereldleraar verkondigd. En inderdaad, hier en daar heeft het wat uitgehaald, heeft het gepakt. Maar ik heb zo'n idee, dat het dit jaar veel scherper, veel sterker moet gebeuren. En dan krijgen we een mooi schouwspel. Dan zien we op de achtergrond van het wereldgebeuren de nieuwe tijd (de Aquariustijd) wat meer positief ook geestelijk gestalte krijgen. Dan zullen deze jaren tot 1972 reeds nu een vorm aannemen.

Ik denk niet, dat de mensheid blindelings in de onverwachte situaties kan lopen. Die worden opgebouwd door deze kunstmatige blindheid, zoals men b.v. in '39 eigenlijk door bewuste, gewilde blindheid in een val is gelopen, die een wereldoorlog onvermijdelijk maakte. Ik geloof, dat de massa niet meer zo blind zal zijn. Maar als de massa niet meer blind is, dan moeten de staatslieden ook hun ogen open doen. We gaan een zeer interessante tijd tegemoet.

Wat mij betreft, natuurlijk ben ik het liefst de beschouwer. Want het waarnemen van de historie, vooral in haar ontstaan, is een van de meest fascinerende dingen, die je je kunt denken. Maar aan de andere kant zeg ik zo tegen mijzelf: Frans, kerel, vergeet je aangemeten ouderdom, herinner je je eeuwige jeugd, stroop je niet bestaande mouwen op, want er zal vanuit de Witte Broederschap het komende jaar heel veel werk aan de winkel zijn. En als ik het goed heb begrepen, krijgen wij meer kans om ook meer gevarieerd geestelijk werk te gaan doen. We zullen weer meer sprekers voor u kunnen vinden, en dat is erg prettig voor u. Maar we zullen daarnaast weer veel meer entiteiten kunnen vinden om direct in te grijpen in schijnbaar kleine dingen. En dan kunnen we zo misschien gezamenlijk alvast dat licht ontsteken, dat de dreigende duisternis (sociaal, economisch, religieus en anderszins) in de komende tijd zal doorbreken.

Ik heb in mijzelf zo'n denkbeeld, waarvoor ik eigenlijk geen goede uitdrukking kan vinden. Maar misschien zou ik het zo kunnen zeggen:

Ik geloof, dat er geestelijk een vredesboom, een meiboom of een kerstboom kan worden gebouwd, waaronder alle volkeren der aarde hun werkelijke vredesbehoefte kunnen uitdrukken in plaats van de lege leuzen van vredeswil, die er tot op dit moment zijn geweest. Ik geloof, dat het komende jaar de voorbereiding inhoudt voor een werkelijke vrede, zelfs indien die vrede enorm veel spanningen met zich gaat brengen door de noodzakelijke revolutie in het menselijk denken en ook in het menselijk gedrag.

:--:~:

KOMENDE GEESTELIJKE ONTWIKKELINGEN.

De revolutionaire denkwijzen van vele jongeren in deze periode zijn kenmerkend voor een verandering in de mens t.a.v. de benadering van het leven. Een lange tijd is het leven een last geweest, die de mens moest dragen. Hij begint nu langzaam maar zeker te begrijpen, dat leven niet alleen een last maar ook een voorrecht kan zijn en dat om het voorrecht van het leven volledig te kunnen genieten men een zekere vreugde moet kennen. Kortom, dat men in staat moet zijn om in dit leven de zin van het leven op vreugdige wijze te vinden. Dit betekent, dat moet worden afgerekend met veel verkeerd begrepen begrippen als o.m. zonde, zondigheid, onjuistheid, noodzakelijke verplichtingen e.d.

De mens heeft natuurlijk in zich een bepaalde verplichting tegenover het leven. Maar deze verplichting behoeft hij toch niet te zoeken in het aanvaarden van die dingen, die niet bij zijn wezen en persoonlijkheid behoren. Hij moet eerder juist dat wat hij is zodanig in de samenleving brengen, dat een maximum aan geluk en vreugde voor hemzelf en anderen daaruit voortvloeit. Dit is eigenlijk de basis van de gehele reformatie, die wij op het ogenblik doormaken.

Misschien mag ik hier eerst enkele achtergronden belichten van deze ontwikkeling in uw eigen periode, dan kunnen wij daaruit de conclusies trekken ten aanzien van de geestelijke bewustwording in de komende tijd.

Naarmate er een zekere welvaart (dus vrijheid van onmiddellijke alledaagse zorgen) voor de mens optreedt, zal zijn belangstelling meer worden gericht op de wijze, waarop hij leeft en zal hij minder betrokken zijn bij het zich in leven houden zonder meer. Hij gaat dus automatisch zijn milieu anders bezien. Maar daartoe behoren niet alleen maar de dingen. Voor de mens is het denken één van de belangrijkste factoren van zijn bestaan. En juist naarmate hij meer tijd krijgt, zal hij ook geneigd zijn om meer te denken. Hierdoor wordt zijn interpretatie van het leven voor hem het meest belangrijke. Dat hij deze interpretatie nu vaak verkeerd tracht om te zetten in feiten is een kinderziekte, die we overal tegenkomen, want men moet nu eenmaal kunnen experimenteren, voordat men tot een bewezen eindconclusie kan komen.

De autoriteit, die in het verleden heeft geregeerd en die op het ogenblik nog het gezag heeft, heeft dat gezag juist doordat er begrippen als zondigheid, noodzakelijke maatschappelijke verplichting e.d. bestaan. Uw gehele samenleving is gebaseerd op het dwingen van de mens tot het aanvaarden van een algemene norm. Elke afwijking van die norm wordt beschouwd als een aantasting van de maatschappij, van de mensheid en over het algemeen - enigszins verkeerd volgens mij - als anarchisme betiteld.

De jongere mens vooral heeft in deze periode zoveel ruimte gekregen om te denken, dat hij zijn gedachten niet alleen meer wijdt aan het bestaan, maar vooral ook aan de wijze, waarop dit bestaan voor hem aanvaardbaar wordt. En dat blijkt dan hoofdzakelijk te zijn: het bewijs te leveren dat je meetelt. En het bewijs dat je meetelt breng je als je dom bent misschien door een ander op zijn facie te slaan, als je wat verstandiger bent door de stellingen en denkwijzen van anderen aan te vallen.

Er is dus bij de jeugd een enorme agressiviteit. Maar die agressiviteit heeft alleen zin, indien zij ook kan worden omgezet in een praktijk van leven, die voor het "ik" aanvaardbaar en gelukbrengend is en die niet gelijktijdig rond zich de desolatie van een steeds grotere ellende schept. Dit deelgenoot zijn of willen zijn in een levensvreugde is het begin van een geestelijke ontwikkeling. Want geestelijk hebben wij behoefte aan wat men noemt harmonie.

Harmonie is niet alleen maar een zekere éénklank, een soort samengaan, het is ook een onderling versterken van de schoonheid van het bestaan, van het zijn.

Het zal u duidelijk worden, dat op dit moment vele groepen elkaar bestrijden en daarom de schoonheid van het bestaan voor elkaar teniet dreigen te doen gaan. Maar omdat het begrip van de schoonheid in het leven belangrijker is dan de praxis en ook veel belangrijker belooft te worden dan de stellingen en systemen, zullen wij in de nabije toekomst een vorm van vrijdenkerij aantreffen, die niet zonder meer God of het niet-menselijk bewijsbare terzijde stelt, maar a.h.w. het mens-zijn interpreteert aan de hand van de persoonlijke ervaring en erkenning; niet aan de hand van een algemene constatering. Dit betekent, dat elke mens voor zichzelf leeft, voor zichzelf voelt en voor zichzelf denkt. En daar hij nu persoonlijk werkzaam is en zijn contact met de wereld en met hogere krachten dus wordt bepaald door zijn persoonlijke harmonie en harmonische mogelijkheden, zal hij juist die resonanties in zichzelf ervaren, die bij hem passen.

Een openbaring wordt heel vaak teniet gedaan door de verkeerde normhanteling van een mens, die zichzelf en zijn persoonlijkheid ten achter wenst te stellen bij de algemeen geldende mening. We weten, dat er mensen zijn, die -

zeer goede mediums zijnde - contact hebben met de geest, deze gaven verwerpen, bestrijden en vrezen, omdat hun wordt geleerd dat dit religieus of maatschappelijk niet aanvaardbaar is. Wij kennen mensen, die - indien ze de vrijheid zouden kunnen vinden om naar hun eigen wensen en geloven te leven en te werken - de meest creatieve talenten van de schepping zouden kunnen worden, omdat zij de verbeeldingskracht bezitten, waardoor zij de feiten als het ware vernieuwen door ze anders te beschouwen, maar die op dit moment gebonden zijn door de algemeen geldende opvattingen en vrezen zich van het gebaande pad te verwijderen. In de toekomst zal dat steeds minder het geval zijn.

De mens zal dus aan de ene kant dichter komen te staan bij wat men "de God in de mens" noemt (de eigen ware persoonlijkheid). Hij zal meer aandacht hebben voor zijn eigen incarnatie (d.w.z. het geestelijk "ik" dat zich op het moment manifesteert en als zodanig zal een geestelijke harmonie gemakkelijker bereikbaar worden) en hij zal daarbij een steeds grotere vrijheid voor zichzelf vindende en ook opeisende die ongetwijfeld ook aan anderen geven.

Nu krijgen wij het wonderlijke van een maatschappij, die dus niet meer door dwang wordt samengehouden. Want als de dwang er niet meer is, kan daarvoor in de plaats alleen maar de vrijwillige aanvaarding, de genegenheid, de liefde komen. En deze genegenheid, deze liefde, de aanvaarding van de wereld is dan niet alleen een persoonlijke daad, maar ook het resultaat van een persoonlijk besef.

Hierdoor komt de mensheid tot een heel andere manier van interpretatie. Hij zal waarschijnlijk vele oude gebruiken handhaven. Misschien dat in het jaar 2000 nog een Nederlands koning of koningin ter Staten Generaal tijgt op Prinsjesdag. Maar dan zal men dit niet meer zien als een vertoon van macht, doch slechts als één van de vele symbolen voor datgene, wat men nu is op grond van een verleden. De geestelijke vernieuwing die daaruit voortkomt, zal ook de kerk niet verwerpen als zodanig.

De kerk, de religieuze gemeenschap, de esoterische gemeenschap, blijft bestaan. Maar in plaats van een school te zijn, waar men slechts heengaaf om lering of genade te ontvangen, zal men het eerder beschouwen als een plaats van samenkomst, waarbij men gezamenlijk a.h.w. van moment tot moment een nieuw sacrament, een nieuwe genade-gave creëert, een nieuw besef ondergaat, waarbij de vorm niet bepalend is, maar alleen de gemeenschap, het samen-zijn in harmonie, gericht op één en dezelfde bestreving misschien. En dit betekent, dat de mensen veel meer van hun innerlijk met elkaar kunnen delen.

Nu is niets zo belemmerend voor harmonie en bewustwording dan een gebrek aan begrip. Als je uitgaat van vooropgestelde denkbeelden, veronderstellingen etc. en anderen alleen aan de hand van het vooropgestelde beoordeelt, zul je die anderen nooit kunnen begrijpen, zoals ze zijn. Maar als je een mens ziet zoals hij is, onbevooroordeeld, niet rekening houdende met de daden of de motiveringen uit het verleden, maar met de mens zoals hij nu op dit moment is en kan zijn, dan zal er een uitwisseling van begrip zijn. Het bewustzijn breidt zich uit. Maar waar het bewustzijn zich uitbreidt, zal ook het denkvermogen op den duur een veel groter gedeelte van de kosmos kunnen omvatten.

Ik neem aan, dat een dergelijke verandering van het denken duizenden jaren zal vergen. Maar ik ben er ook van overtuigd, dat de eerste fasen daarvan al in betrekkelijk korte tijd merkbaar zullen zijn; laat ons zeggen over 50 of 60 jaar. Nu groeit nog uit de verwarring en de tegenstelling de behoefte aan contact en aan harmonie. Maar over een aantal jaren zal men zover zijn, dat dit zoeken wordt vervangen door een vinden. En waar het vinden van een harmonie - ook onder mensen - eenmaal bestaat, daar wordt het totaal van de menselijke en ook de geestelijke kracht van de mens het instrument, waarmee de mens zijn samenleving a.h.w. in balans houdt.

Wij zullen dan mensen zien, die innerlijk waarlijk met God spreken, zonder zich op grond daarvan op te werpen als profeten, die het beter weten dan anderen. Wij zullen mensen zien, die in zich goddelijke krachten in focus brengen en daarmee werken; en dit dan niet gaan beschouwen als een uitzonderlijke gave, waardoor zij boven of buiten de mensheid staan, maar eenvoudig zien als een

deel van het mens-zijn op zichzelf. Als dat gebeurt, dan is er ook geen plaats meer voor een formalistische leerstelling, alleen voor een ervaringsleer. Dan zal men b.v. niet meer zeggen "je mag wel of niet naar die of die gemeenschap of kerk gaan" of: "je mag wel of niet met elkaar naar bed gaan", maar men zal zeggen: "Je bent aan jezelf verantwoordelijk voor hetgeen je doet en je moogt dit alleen doen, indien je daardoor voor jezelf de bevestiging vindt, de vreugde van het leven, maar ook het gevoel dat het leven goed is en beter kan worden."

In deze groei wordt plaats gemaakt voor geestelijke werelden, die men op het ogenblik niet kan aanvaarden. In deze tijd kijkt de mens teveel naar de feiten. Men zegt ook wel eens: Het is een materialistische tijd. Men wil het materiële bewijzen, maar daardoor schakelt men vele van de zeer belangrijke facetten van mens-zijn en van het bestaan als geheel uit. Dan is de horizon wijder. Dan komen die paranormale dingen van het ogenblik als een normaal verschijnsel in het leven. Dan wordt de eenheid met de geest misschien niet uitgedrukt door een voortdurend helderziend door deze wereld dwalen, maar door een aanvaarden van de facetten van uiting vanuit de geest zoals ze nu ook bestaan, zonder verweer in een gevoel van vreugde, van verbetering van het bestaan.

O, we moeten niet denken dat een dergelijke geestelijke ontwikkeling in de toekomst alle tegenstellingen tussen de mensen zal uitroeien. Een tegenstelling kan echter op vele wijzen bestaan. Men kan elkaar bestrijden, omdat men elkaar haat of vreest. Men kan de krachten met elkander meten meer als een ridderlijk spel. Een krachtmeting in een ridderlijk spel is ook strijd, maar het is een strijd, die voor de mens aanvaardbaar blijft, waarbij je elkaander zelfs in de strijd toch weer enigszins harmonisch ontmoet. En op deze wijze zal de tegenstander iets zijn wat je respecteert - geestelijk zowel als stoffelijk. Men zal ook geestelijke krachten, die misschien tegenstanders zijn niet meer verwerpen en trachten uit te drijven naar het diepste van de hel, maar ze respecteren, aanvaarden voor wat ze zijn, zonder daardoor zichzelf te verloochenen.

En hiermee is het hele spel van een dualistische wereld, zoals het religieus is opgebouwd en een dualiteit van een "de beteren en de minderen", zoals die ook sociaal bestaat, onmogelijk geworden. Waar de wederzijds erkenning van gelijkwaardigheid aanwezig is, waar geen angst of geen haat meer tussen de partijen bestaat, daar zal men te allen tijde een wapenstilstand kunnen sluiten, indien dat nodig is. Daar wordt de strijd de ontmoeting met een nieuwe mogelijkheid misschien of het bewijs van eigen vermogen niet meer het vernietigen maar een opbouw in zichzelf.

Ik geloof, dat er ook in de toekomst ongetwijfeld veel zal worden geconferreerd, want woorden zijn de communicatie van de mens. Maar indien die communicatie wordt gedragen door een geestelijke achtergrond en een groot respect voor de anderen, dan zal er een begrip zijn dat verder gaat dan woorden.

Ik veronderstel, dat ook de taal zich aanmerkelijk zal vereenvoudigen en gelijktijdig verrijken door samentrekking, die grote ideeën kunnen weergeven en die worden verstaan. Een soort gesproken steno misschien, dat alleen als herinnering aan gedachteninhouden en persoonlijkheidsinhouden in feite nog wordt gehanteerd.

En daarmee zie ik God dichter bij de mensen komen. Ik zie dit heelal niet kleiner, maar meer huiselijk worden, zoals de wereld eens een onbekende woestijn was, waarin je uittrok voor een avontuur. Nu is het eigenlijk iets, wat je met het een of ander vliegtuig in een paar uur kunt ontrekken en waarvan je het meeste toch eigenlijk wel kent. Een bekend Al of misschien een bekende sterrennevel. En achter die nevel misschien billioenen andere sterrennevels. Een begrip voor andere dimensies, voor regionen, waarin tijd en energie één geheel zijn geworden en waarin daardoor de creatie mogelijk is. Een begrip voor datgene, wat bestaat buiten de luchtbel, die de mens Al noemt; en daardoor een begrip voor de enorme kracht en ook het enorme denken en weten, dat in die totaliteit is gefixeerd.

De wetten van de schepping zijn niet alleen stoffelijke wetten. Een mens,

die met moleculair-rotatie begint, zal in deze tijd alleen aan materie denken. In die dagen zal het feit van een moleculair-rotatie betekenen, dat men ook de voortdurende hergroepering van geestelijke waarden gaat zien. Een ontwikkeling, die evenwichtig is in geest en stof betekent grotere beheersing van de stoffelijke mogelijkheden en een juister gebruik ervan. Het betekent gelijktijdig door de voortdurende geestelijke veranderingen een steeds beter besef en een grotere groei.

Ik geloof in een toekomst, waarin de mensheid een geestelijke harmonie bereikt, een innerlijk geestelijk werken, dat al het nu voorstelbare overtreft.

Ik geloof in een wereld, waarin gedachten even belangrijk zullen zijn als daden en even kenbaar. Ik geloof in een wereld, waarin het bovennatuurlijke niet meer de projectie is van een menselijk verlangen of een menselijke angst, maar waarin het bovennatuurlijke de erkenning van een andere wereld of een ander bestaan is zonder meer.

De witte plekken van het menselijk weten worden gevuld door het geloof in uw tijd. En waar het geloof begint te falen, zoekt men naar een omschrijving, naar een mogelijkheid om dan toch de wereld wat uit te breiden met iets geestelijks, iets beters.

Ik meen, dat de geestelijke ontwikkeling in de komende tijd vooral deze witte plekken van de kaart der besefte mogelijkheden gaat wegvagen. Ik meen, dat de werelden, waarin ik leef en de werelden, waarin u leeft, dichterbij elkaar komen te liggen. Maar ik geloof bovenal, dat wij beter kunnen gaan samenwerken en elkaar beter kunnen begrijpen.

Ik geloof, dat er voor elke ziel een harmonische plaats te vinden zal zijn. En dat zal zolang duren, totdat al wat er in de materie leeft en het bewustzijn van eenheid kan bereiken de materie a.h.w. heeft overwonnen op dit niveau.

Je kunt van de wereld niet verwachten dat ze eeuwig in een stijgende evolutie van harmonie zal verdergaan, totdat ze een soort hemel op aarde wordt. Maar we kunnen wel verwachten dat in uw wereld steeds meer mensen zo zeer bewust worden, dat zij de hemel op aarde kunnen erkennen en beleven, en heengaande daarvan toch nog besef zullen hebben voor de totaliteit van het stoffelijk bestaan.

De kosmos is een eenheid, die alles omvat wat je dimensionaal kunt uitdrukken, alles wat je kunt beseffen en kunt creëren en meer dan dit. Het is alsof de mens door zijn grotere harmonie, zijn grotere persoonlijke vrijheid van leven en denken en gelijktijdig daardoor zijn grotere harmonische binding met het leven gaat leren om wat nu een cirkeltje is (het cirkeltje van besef) in de ruimte te roteren, zodat er een bol ontstaat. Een bol van besef, waarbij niet slechts één vlak maar alle vlakken van mogelijkheden in het "ik" doordringen. Ik geloof, dat men verder zal gaan dan dat. Dat men ook die bol door de ruimte zal roteren, zodat ze een vier-dimensionale structuur wordt en misschien nog verder gaan.

Ik geloof, dat men het weten anders zal gaan definiëren. Dat is het grootste kenteken, dat ik mij in de termen van uw dagen kan voorstellen voor de geestelijke ontwikkelingen van de toekomst. Men zal weten beschouwen als het samenvloeden van sfeer, gedachten en feiten in het "ik" en niet meer alleen als een aantal van buiten het "ik" bestaande waarden. Deel-zijn van het leven betekent ook deel-zijn van de totaliteit van het leven. Zodra je dat punt bereikt, is de geestelijke bewustwording waar geworden.

Dat de geestelijke ontwikkelingen van de toekomst natuurlijk cult-verschijnselen met zich mee zullen brengen - onvermijdelijk haast - is daarom niet zo zeer te betreuren. Het is niet erg belangrijk, of er godsdiensten zullen ontstaan van gezondbidders en mijnentwege van duivelaanbidders, van innerlijk zichzelf-verheffers en uiterlijk zichzelf-verheffers en wat dies meer zij. Want dat zullen de vormen zijn, waarin mensen elkaar ontmoeten om zichzelf verder te vinden. Maar pas op het ogenblik, dat de cult, de gebondenheid in de gemeenschap tegenover de verdere gemeenschap verandert in een gezamenlijk met anderen leven in de gemeenschap - ongeacht persoonlijk karakter en eigenschappen - geloof ik dat de top is bereikt.

Natuurlijk zal daardoor ook de hele maatschappij veranderingen ondergaan. Het is duidelijk, dat uw huidige sociale stellingen niet meer houdbaar zijn in een dergelijke wereld. Dat de wetten en de rechtsopvattingen, die vandaag bestaan in de wereld van morgen geen plaats meer zullen hebben of geheel anders zullen moeten optreden. Maar die dingen zijn niet belangrijk.

De politiek is de achtergrond van het gebeuren van vandaag. De ontwikkelingen in het geloof zijn een weerspiegeling van een mentale omwenteling, die op het ogenblik plaatsvindt. Maar de ziel van de mens zoekt meer. Zij zoekt meer dan een geloof, hoe persoonlijk dan ook. Zij zoekt meer dan een sociale zekerheid of een sociale vrijheid. Zij zoekt het zichzelf zijn in de gemeenschap, die gelijktijdig vrijheid en geborgenheid betekent. Zij zoekt een betekenis voor zichzelf door het deel-zijn in het geheel. Dat kan pas worden gerealiseerd, indien de vele beperkingen van het heden wegvallen.

U leeft in een tijd, waarin veel wegvalt. Want de veranderingen zijn gelijktijdig het verdwijnen van vele stellingen en de aantasting van vele voor u toch nog heilige waarden. Wat u misschien niet beseft, is dat met het vallen van deze dode bladeren der historie reeds de nieuwe knoppen zich hebben gevormd; dat zo dadelijk een nieuw groen ontspruit, een nieuw leven, waarbij dat groen iets van de eeuwigheid heeft. Want de mens, die Zomerland voor het eerst ontmoet, gaat over grazige weiden.

De mens, die een innerlijke bewustwording ontmoet, zal ergens de bloei, de ontplooiing van het nieuwe zien in de kleur van geloof, van hoop en van verwachting, die pas dan in verhouding tot het nevelig blauw van de verte, van de gloed misschien ook van kleurige bloemen, de betekenis krijgt.

Wij leven uit een hoop, uit een geloof. En naarmate wij in onszelf deze dingen weten te verenigen tot een harmonie met het zijn, zal al het andere eerst zijn betekenis verkrijgen en daardoor ons helpen als mens en als geest in de totaliteit onze plaats in te nemen.

-:-

DE SCHATZOKKER.

Hij is oud en wat versleten. Hij teistert zijn innerlijk met drank en zijn gedachten met hopeloze verwachtingen. Hij heeft veel geleerd, vooral wat er niet is. Maar ergens droomt hij van die ene grote vondst, die hem rijk zal maken; van die ene laag uranium of van die ene pocket goud, waardoor hij dan voortaan in vrede en rijkdom zal kunnen leven. Hij beseft niet eens, dat het vinden de grootste ramp zou zijn, die hem zou kunnen overkomen. Want de schatzoeker zoekt de schat niet om rijk te worden, maar om te kunnen zoeken en tenslotte vinden. Het is een gewoonte geworden. Het is zijn leven geworden.

Menig mens zoekt niet naar geestelijke schatten onwille van die schatten, want hij weet niet eens wat hij ermee moet doen, maar alleen om het idee van zoeken.

Hoeveel mensen gaan eigenlijk niet ten onder in een eindeloze woestenij van feiten, waarin ze hopen eens de zin van het leven te ontdekken. En daarvoor kunnen ze met hun gedachten en alle andere werktuigen, die ze hebben, ronddolen in de feiten en voortdurend weer opnieuw uittrekken om nieuwe en andere feiten te zien. En zouden ze de waarheid ontmoeten, dan zouden ze waarschijnlijk doorlopen. Want voor hen is het vaak belangrijker geworden de feiten

te zoeken, die ze als de woestijn heten te vervloeken dan om de kostbare waarheid te vinden, die erin begraven ligt.

Wanneer wij innerlijk uittrekken om een schat te zoeken, dan zoeken wij heel vaak eerder een zelfrechtvaardiging of een zelfverheffing dan de werkelijkheid. En indien wij met de werkelijkheid worden geconfronteerd, zijn wij geneigd die schat bedolven te laten liggen. Dan willen wij niet eerst van de waarheid uitgaan en zien wat er komt. Wij willen eigenlijk niet eens een Koninkrijk der Hemelen hebben. Wij willen alleen iets hebben, waardoor wij kunnen blijven wat wij zo graag zijn: belangrijke wezens.

Neen, wie een schatzoeker is, raakt verslaafd aan het zoeken naar de schat en dan zijn de schatten de moeite niet meer waard, maar alleen nog het zoeken. Daarom moeten wij eigenlijk doelmatiger werken. De oude prospector, de schatzoeker, is heel iets anders dan de man, die het modern aanpakt. De man, die met alle middelen van kennis, van weten, van intuïtie, die hem maar ter beschikking staan, verdergaat om een schat te vinden en dan heel rustig zegt: "Het gaat mij om de schat" en het zoeken tot een minimum beperkt. Een man, die niet probeert om ergens een trace of gold te vinden, maar die eenvoudig zegt: "Wanneer ik een terrein heb gevonden, dan zal ik het zelf helenaal afwerken."

De fout van de schatzoeker is, dat hij de schatten zoekt en soms vindt, maar dat hij ze toch aan anderen ter ontginning moet laten, omdat hij de rust niet heeft om zelf te werken.

Word dus geestelijk geen schatzoeker, anders zou voor u misschien waar worden:

Trekken naar een zon, die rijst
en rusten de hete dag en zoeken als de avond valt
en rusten tot de morgen weer vernag te wekken.
Dat is het enige leven.
Verdergaan, geen streven, maar een zwerven,
waarin je zonder sterven kunt gaan
door rijkdommen van het bestaan.
Geen waarheid wil je vinden,
want waarheid is een band.
Je vaderland is 't onbegrensde,
waarin je haast wilt sterven,
voordat je moet ondergaan in bestaan,
dat in grotere waarheid wordt geboren
en je sporen in de wereld ziet verwaaien
als de sporen van prospectors in het zand.

Het geestelijk vaderland, ook in de mens herboren,
vraagt rust en kracht en eigen macht en leven.
Verbiedt nog voort te gaan, zoals je ging tevoren.

Ik geloof, dat ik het zo wel aardig heb uitgewerkt.
Wat ons betreft, wij hopen dat wij met heel weinig zoeken een terrein kunnen vinden, waar wij geestelijk de kost kunnen verdienen. Want hij, die zich regelmatig geestelijk kan voeden, is altijd de meerdere van degeen, die zoekt zonder van hetgeen hij vindt te kunnen profiteren.

:--:~:

Abonnementen: f 17,50 p. 10 nummers
(v. leden f 12,50) (v. buitenland f 1,50 extra)
bij vooruitbetaling op giro no. 468.874
t.n.v. „O.D.V.” te 's-Gravenhage

Secretariaat: **Graaf Willem de Rijcklaan 15**
Leidschendam Tel: 01761-5154

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN

mediamiek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verdraagzamen”
te 's-Gravenhage

I N H O U D.

JUNI 1969

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Werkingen en nut van bezwingen

Filosofieën

De Steen der Wijzen

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Agietprop

Oude godsdienstige invloeden in Zuid-Amerika

Uitdaging

14e jaargang.
Nummer 9.

Overname uit „SLEUTELS” slechts toegestaan na
schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V.”

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Negende Les.

WERKING EN NUT VAN BEZWERINGEN.

In de magie worden we regelmatig geconfronteerd met allerlei formules en bezweringen, waarvan men aanneemt dat ze een buitengewoon sterke werking zullen hebben ook in de geestelijke gebieden. Men neemt aan, dat middels deze bezweringen niet alleen krachten op aarde gebonden kunnen worden, maar dat daarnaast de mogelijkheid bestaat om krachten uit andere werelden te dwingen zich op aarde te manifesteren of omgekeerd: om vanuit de aarde bepaalde werkingen in andere werelden tot stand te brengen.

Een groot gedeelte van hetgeen men omtrent bezweringen gelooft, is bijgeloof, Indien wij ons echter realiseren hoe bepaalde formules, die de bezwering zeer nabij komen, eveneens worden gebruikt in meer esoterische zin, dan krijgen we misschien een beeld dat toch bruikbaar is en waarmee we inderdaad ook praktisch iets kunnen bereiken.

Misschien kent u geen voorbeelden van dit laatste. Ik wil u dan herinneren aan het gebruik van bepaalde herhalingsgebeden in sommige kerken: het rozenhoedje bij de katholieken, de herhaling van de bekende formule "kleinood in de lotusbloem" in de Thibetaanse kerk, het herhalen van bepaalde formules in Zen en in andere godsdiensten.

Indien wij nl. beginnen een begrip repetatief te herhalen (dus elke herhaling op zichzelf zien als één schakel in een schijnbaar oneindige reeks), dan kunnen wij de spreuk vereenzelvigen met voorstellingen. Wij kunnen voor onszelf daaraan directieven verbinden en er ontstaat iets, wat lijkt op een vorm van zelf-hypnose.

Als men gehypnotiseerd is, kunnen bepaalde waarden en waarnemingen, mits men dit accepteert, zodanig worden verschoven dat hierdoor de wereld een ander uiterlijk krijgt en daarmee ook de eigen ervaringen een andere inhoud. Wat men nu doet bij bezweringstechnieken zowel als bij de eeuwig-durende herhalingen in bepaalde meer esoterische systemen, is niets anders dan het scheppen van een dragende kracht (een soort draaggolf) voor bepaalde voorstellingen, die daarop door het eigen gedachtenleven kunnen worden geënt.

Als ik bezig ben met het eeuwigdurende "Um mane padme hum", dan doe ik niets anders dan mij in een toestand van versuffing brengen. Maar hierdoor schakel ik ook alle begrenzingen van de normale menselijke wereld uit. Daarnaast openbaar ik aan mijzelf aan de hand van mijn denken en geloof voortdurend nieuwe facetten van de wereld, die voor mij in de spreuk is gelegen. Daarmee komen er krachten vrij.

De bekende klank "Aum", die ook afzonderlijk wel wordt gebruikt als krachtbron, is een sleutelbegrip dat zowel esoterisch als magisch betekenis heeft. Als het "Aum" normaal wordt gebruikt, dan geeft het een vibratie, die een groot gedeelte van de zenuwcentra in het lichaam in beweging brengt. Het krijgt door de zelfsuggestie en zelfs door de zelfhypnose een inhoud, waardoor ook bepaalde chakra's gaan werken en zo is het zeker niet ondenkbaar, dat iemand

stenen opheft of misschien zichzelf door de lucht laat vliegen alleen door deze klank. Want de kern van alle magie en eigenlijk ook van de esoterie is wel, dat we leven in een wereld, die we niet zien zoals ze is.

De wereld is opgebouwd uit onze voorstellingen. De werkelijkheid, die er achter ligt, is voor ons niet kenbaar. De beperkingen, die voor ons ten aanzien van die werkelijkheid bestaan, worden door onze voorstellingen bepaald. Indien je van dat standpunt uitgaat, begin je zo langzamerhand ook te beseffen waarom eigenlijk de magische formule of de bezweringsrite zo'n grote invloed kan hebben. Indien er een contact met de geest mogelijk is, dan moet dat mogelijk zijn zonder enige formule. Maar als de mens, die dat niet helemaal kan begrijpen of die misschien bang is (dat is ook mogelijk) dat daardoor zijn eigen wereldbeeld zodanig wordt verstoord, dat hij niet meer in die wereld reëel zal kunnen leven volgens zichzelf, dan kan hij de sleutel van de bezweringsformule gebruiken.

Nu kunnen we die formules op duizend-en-één manier behandelen. We kennen haar over het algemeen in de eerste plaats in aaneensluitende rijen van afzonderlijke formuleringen, meestal een bede of aankondiging; in de tweede plaats wat men noemt: het verzoek, een bede meer specifiek gericht; en in de derde plaats: het bevel.

Bij het bevel zien we ook nog een eigenaardig verschijnsel; nl. dat de-geen, die het bevel geeft, op dat ogenblik niet spreekt in zijn persoon. Wij kennen formules als b.v. "In de naam van de almachtige God, smee ik U..." en dan volgen er een aantal namen....."komt en hoort....." enz. Maar een ogenblik later spreekt men in het vervolg van diezelfde formule: "Ik, die het gezag draag (in feite: ik, die ben in dit opzicht de almachtige God), zeg en beveel U....." en dan volgen weer die namen. Hierdoor wordt de persoon totaal anders georiënteerd.

In de zeer oude en misschien wel enigszins vergeten magie van b.v. de Babyloniërs komen formules voor, waarbij de priester begint met nederig neer te knielen voor een altaar, daarna opstaat om namens de God in het altaar zich te wenden tot de gelovigen en dan op een gegeven ogenblik verandert in die God en spreekt met de stem van die God. Iets is daarvan nog overgebleven, want menig priester beweert eigenlijk ook dat hij Gods woord spreekt. Dat is een heel flauwe afschaduwing van het meer directe gezag, dat men bij die plechtigheden in Babylon voor zich opeiste. Vreemd was daarbij, dat bepaalde priesters (o.a. van Nabu en van nog een paar goden) in staat waren tijdens die toestand buitengewone dingen te doen. Ze profeteerden, ze zagen op afstand, ze waren in contact met geesten en wisten zelfs iemand de dood aan te doen op afstand. Praktijken, die we tegenwoordig alleen nog maar in de groene-magie verwachten, in de richting van de goena-goena, voordoo en wat dies meer zij. Toen waren zij deel van een godsdienst, gebaseerd op bezwering.

Het nut van de bezwering is dus in de eerste plaats wel het doen wegval- len van belemmeringen of van grenzen. Maar daarnaast geloof ik, dat je toch het aspect van de mens, die zichzelf niet meer is, die zichzelf vergeet, die van persona verandert, moet beschouwen als een van de meest belangrijke facet- ten. De mens, die zijn eigen persoonlijkheid prijsgeeft en daarvoor een andere persoonlijkheid aanneemt, verandert nl. van gedrag. Dat kunnen we al zien in een normale wereld. Wanneer u iemand heeft, die voortdurend in armoede leeft, die armelijk is gekleed, dan zien we dat hij ofwel zeer rebels dan wel zeer on- derdanig is tegenover een ieder, die het beter heeft. Trek diezelfde man een ander costuum aan of diezelfde vrouw een moderne japon, geef hun voldoende geld en voordat je het weet is hun hele gedragspatroon veranderd, maar ook hun waardering. Ze bewegen zich anders. Ze weten zich op een andere manier te doen gelden. Ze blijken - ook als hun bezit helemaal niet reëel is en eigen- lijk geleend - ineens zeggenschap te hebben over anderen. Ze worden eerbiedig bejegend door mensen, die hen vroeger van de deur hebben weggejaagd.

Kijk, die verandering is natuurlijk maar heel gering, subtiel en psycholo- gisch verklaarbaar. Maar wat men wel eens over het hoofd ziet, is dat niet het bezit en niet het kleed op zichzelf bepalend zijn, maar dat het het gedrag van de persoon zelf is, dat zich wijzigt en daardoor dus de verhouding tot de

wereld.

Als wij een bezwering gebruiken en wij veranderen daarbij onze persoonlijke relatie tot de wereld, dan zal ons gedrag, maar daarmee ook ons vermogen in de wereld anders komen te liggen. Zo kunnen we dus constateren, dat de praktische werking van de bezwering wel in de eerste plaats is een totale ommekeer van de persoonlijke houding; en daarmee een totaal andere mogelijkheid tot het wekken van reacties in de wereld.

Daarnaast hebben we de bekende contacten met de geest. En men kan erover denken zoals men wil, ik geloof niet dat er een definitieve oplossing is te geven.

Als ik nl. een demon oproep, zoals bij bijzondere bezweringen gebeurt, dan roep ik in feite iets op volgens mijn eigen voorstelling. Vergeet niet, door de bezweringsformule bent u in een situatie gekomen van auto-hypnose. Dat wil zeggen, dat u datgene, wat u met woorden en met gebaren tracht te bezweren, gelijktijdig als een ervaring aan uzelf oplegt. En dan is het heel goed mogelijk, dat u gruwelijke duivels ziet verschijnen, terwijl anderen niets zien. Dan is het heel goed mogelijk, dat u contracten sluit met demonen of geladen wordt met krachten van lichtende geesten, zonder dat een ander er iets van merkt. Maar - en dat is nu weer typerend - voor uzelf is dat op dat ogenblik inderdaad waar.

Als we experimenteren met hypnose, dan zien wij dat een sujet, dat geen piano kan spelen, er niet toe kan worden gebracht om onder invloed van de hypnotiseur piano te spelen; d.w.z. ze hameren er wel op en ze vinden het zelf wel erg mooi, maar voor de rest is het toch wel een belediging voor de gehoorzenuwen. Maar als nu blijkt, dat iemand een klein beetje piano kan spelen, hij heeft dus enige vaardigheid, dan kan ineens dat bevel resulteren in een improvisatie, die misschien technisch niet helemaal vlekkeloos is, maar die toch verbluft, en ver ligt boven het normale kunnen van de persoon. En daar moeten we het hier zoeken.

Als ik mij een demon suggereer in de bezwering, dan suggereer ik mij ook dat die demon mij bepaalde krachten geeft. Als ik in mij ook maar een beginsel van de kracht draag, die ik mij suggereer, zal mijn mogelijkheid om daarvan gebruik te maken aanmerkelijk groter worden dan voorstelbaar was.

De tweede conclusie mag dus luiden: Het nut van de bezwering is vooral ook het doen wegvallen van belemmeringen en begrenzingen, waardoor de persoonlijkheid ten volle haar capaciteit kan ontplooiën en in die ontplooiing niet meer wordt belemmerd door het gevoel, dat de buitenwereld deze zal critiseren of afkeuren.

Er is nog een derde facet: Een mens is deel van een totale wereld, niet alleen van de menselijke. Een zuiver stoffelijke mens zonder ziel zal natuurlijk alleen stoffelijke eigenschappen kunnen doen ontwaken. Maar zelfs de parapsychologie maakt al duidelijk (dat is toch een menselijke wetenschap), dat er heel wat meer bestaat, dat er buiten-zintuiglijke mogelijkheden bestaan. We denken daarbij o.n. aan telepathie, proscopie en wat dies meer zij, maar ook aan verschijnselen als telekinese: het veroorzaken van transporten. Dit zijn alleen nog maar fenomenen, waarvan de resultaten stoffelijk constateerbaar zijn. Het is dus niet zo onredelijk om aan te nemen, dat de mens als totaliteit veel meer omvat dan het zuiver stoffelijke.

Het geloofsartikel, dat de mens behoort tot alle sferen, deel uitmaakt van alle werelden, ook als hij zich daarvan niet bewust is, wordt hierdoor wel niet onderstreept en bevestigd, maar dan toch wel aannemelijker gemaakt.

Ik stel nu, dat ik door de bezwering niet slechts stoffelijke veranderingen tot stand breng, maar ook op al die andere niveaus van waarneming en vermogen, die behoren tot het menselijk zijn. De geestelijke, de psychische eigenschappen, die normaal verborgen blijven, kunnen worden gewekt. Als zij gewekt zijn, kan ik er ook mee werken. Het is alsof onder een enorme suggestie een soort paralyse ongedaan wordt gemaakt. We zouden dus moeten stellen, dat de bezweringsformule ons vaak ook de mogelijkheid geeft - zeker als we daaraan volledig geloven - om onze capaciteiten op een ander dan stoffelijk terrein zodanig te stimuleren, dat we daarmee bewust kunnen werken, ook indien wij -

daar dit redelijk voor ons niet helemaal aanvaardbaar is - die werkingen toeschrijven aan iets anders. En daarmee zitten we alleen nog maar in de gewone, de logische bezweringsstechniek.

Natuurlijk, er zijn mogelijkheden om met bepaalde entiteiten contact te krijgen. Die contacten berusten in hoofdzaak op een harmonie en niet op den dwang, die van een bepaalde formule uitgaat. U kunt me geloven of niet, maar al tekent u het Grootzegel van Salomo en dreigt u een demon ermee, u kunt er werkelijk geen geest mee onderdrukken. Alleen indien u de geheimen kent - en dat is in feite een samenvloeiën van de verschillende grote en kleine Arcana (van het leven dus) - indien u de inhoud van het Zegel kent, dan heeft u door de geestelijke inhoud, die in het symbool ligt, werkelijk zeggingskracht ermee. Anders niet. Het ding doet verder niets. Maar indien u daarin vertrouwt, dan kunt u vaak een geest accepteren waar u hem anders niet kunt accepteren. Op deze manier kun je dus zeggen, dat de in feite nutteloze delen van de bezweringsformule dan toch ons zelfvertrouwen groter maken en vooral ons incasseringsvermogen. Wij dringen door in een wereld, die zodanig irreëel is geworden, dat willekeurig toegekende waarden voor ons werkelijkheid worden; en dat we op grond van deze werkelijkheid - al dan niet door geesten of andere mensen gedeeld - handelen op een wijze, die ons in de geestelijke werelden grotere harmonische mogelijkheden en daarmee ook grotere kans op het onttrekken van krachten en het verwerven van medewerking zal geven. Hierdoor is de bezweringsformule bovendien dus ook nog het middel om onze eigen bestaande werkingen en contacten in allerhande sferen te activeren en op die niveaus tot harmonische werking of erkenning te komen.

Het klinkt misschien wat vreemd, als ik nu beweer dat esoterisch de formule een gelijksoortige werking heeft. De bezweringsformule is niet alleen maar het middel om fenomenen te veroorzaken. Het is het middel - dat hebben we zo juist gezien - om de eigen persoonlijkheid in een andere toestand te brengen. Maar als die toestand hogere waarden van het "ik" en hogere sferen omvat, zal ook de zelferkenning op deze niveaus kunnen plaatsvinden, die normalerwijze uitgesloten is. Daarom kan men de bezweringsformule nooit en te nimmer beschouwen als een middel om alleen naar buiten toe werking te veroorzaken; het is wel degelijk een middel, dat men ook naar binnen toe gebruikt.

Indien u meent, dat u door boze geesten wordt geplaagd, dan behoeft dat helemaal niet waar te zijn. Het kan zijn, dat u innerlijk verdeeld is, een geestelijke storing, misschien een psychisch conflict, dat door u - omdat u het als zodanig niet kunt aanvaarden - wordt geprojecteerd in de vervolging door geesten, demonen, duistere mensen enz. Als u nu begint de magische formule te gebruiken, dan zult u eigenlijk helemaal niets kunnen bereiken, want er is niets reëls. Maar die magische formule laat u het gevoel krijgen, dat dit te beheersen is. En als u dan bewust naar uzelf wilt kijken - en dat gebeurt inderdaad wel - dan gaat u zien waar de kwetsbaarheid ligt. U zegt: Die geesten, demonen of tovenaars kunnen mij op dit punt aanvallen. Indien ik dat kan verdedigen, ben ik dus onkwetsbaar. En daardoor herstelt u uw innerlijke harmonie. Het verschijnsel, dat werd geprojecteerd als komende van een bron van buitenaf, verdwijnt eveneens en u zegt: Ik heb met mijn bezweringen en de gevolgen daarvan deze boze krachten buiten mij overwonnen. Dat is helemaal niet waar. U heeft alleen innerlijk een nieuw evenwicht gevonden.

Ik vraag mij daarom af, waarom men ook in de zuivere esoterie niet meer bewust gebruik maakt hiervan. Door deze formules, die overal worden gebruikt (o.a. bij de Jezufieten bestaat er een bepaalde discipline, die gebaseerd is op de voortdurende herhaling van bepaalde bevelen, van bepaalde spreuken in het Latijn, waarbij o.a. "God is liefde", "Jezus is onze verlosser" e.d. te pas komen), deze herhalingen brengt men zichzelf in die toestand van hypnose. Men heeft er ook wel een zekere verwachting van. Maar indien men dat nu eens zou uitbreiden niet alleen tot een onderwerping (dus het ondergaan van invloeden, waarmee je wakker wordt), maar ook tot een zelfstandig uitgaan naar hogere krachten en invloeden, dan geloof ik dat het besef van het hogere

"ik" inderdaad veel gemakkelijker ontwikkeld zou worden. Het is niet zo moeilijk om iemand zover te krijgen, dat hij door allerhande suggestieve processen in een toestand van verrukking komt te verkeren. Dat is via hypnose eveneens bereikbaar. Maar die verrukkingstoestand dan niet alleen te ondergaan als een woordloos iets maar als iets wat inzicht geeft, een belichting van je eigen wezen en je mogelijkheden, dat kun je alleen verkrijgen, indien je in de formulering deze mogelijkheid opneemt; indien je dus weet dat dit het resultaat zal zijn.

Er zijn allerlei ritën. We kennen ze o.a. van de Maçonnerie, van bepaalde Rozenkruisersgroepen, Theosofen hebben soms ook dergelijke bijeenkomsten, de meeste kerken hebben ze, zelfs de Revivalists gebruiken het, de lieden die het christelijk geloof in de mensen weer even komen opwekken, zo gezegd: de wekkers van het christelijk geweten. Zij allen gebruiken dergelijke technieken. Maar zij doen het eigenlijk allemaal een klein beetje beperkt. Het is natuurlijk heel goed om een mens te laten zien, dat er een verlossing is (zoals de Revivalist doet) en hem dan te confronteren met zijn eigen onvolledigheid.

We hebben in de eerste plaats een zeer suggestieve invloed, waardoor men het gevoel heeft dat die kracht zal compenseren voor de eigen tekortkomingen. Daarnaast kan men zelfs zover gaan, dat de mens zichzelf één gaat voelen met Jezus, zich daarmee in zoverre vereenzelvigd dat zijn gedragspatroon, maar ook zijn geestelijke mogelijkheden soms veranderen.

Een ritueel van een Loge kan in vele gevallen inhouden, dat men door het zoeken naar wat er achter de formule ligt een gevoel krijgt van grotere verbondenheid met iets. Je kunt het echter nooit definiëren. Indien dat iets definieerbaar zou worden, zou men ontdekken dat dit te maken heeft o.m. met het openbloeien van de verschillende chakra's, die zoals u weet lobben van vier- tot 144-bladig hebben. Dus 144 harmonische factoren of 4, 16, enz. factoren, dat zijn de eenvoudigste.

Nu is de harmonie, die wij met een bezweringsformule kunnen krijgen, zeker voor een groot gedeelte afhankelijk van de associatie. Daarbij moeten we echter ook de geluidswaarde niet verwerpen. Er zijn hiervan voorbeelden te geven. Gezien het feit, dat het op schrift gesteld moet worden, kan ik dat helaas niet volledig doen; maar om u er één te geven:

"Ik beveel u in de naam van de almachtige God." "In Namen des almachtigen Gottes, befähle ich Ihnen." "In the name of the allmighty God, I say to thee: obey."

Het komt allemaal op hetzelfde neer. Elk heeft een afzonderlijke klankwaarde. Terwijl de inhoud practisch gelijk is, is de klankwaarde totaal verschillend. Dat betekent dus dat ook bij de mens op een andere manier stimuli in het lichaam worden gewekt. Bij de bezwering nl., wordt de mens dan ook lichamelijk gestimuleerd. Dat is in de eerste plaats natuurlijk een kwestie van interne secreties. We weten dat sommige klanken een zeer sterke stimulans voor de schildklier kunnen vormen. Andere werken in op de hypophyse. Er zijn versterkingen van de bijnier-functies mogelijk. Er zijn veranderingen in het tempo van de bloedsomloop te bereiken. De zenuwgevoeligheid kan worden veranderd. Kortom, het gehele lichaam kan dus voor een groot gedeelte door klank beheerst worden.

Die beheersing op zichzelf is natuurlijk niet zo belangrijk. Hoogstens zou het therapeutisch belangrijk kunnen zijn voor een medicus. En misschien weet u dat men de laatste tijd reeds verschillende geluiden gebruikt om daarmee een resultaat te verkrijgen.

Er is een tandarts geweest, die begon met het geluid van de Niagara Falls door koptelefoons te laten horen aan zijn patienten in plaats van verdoving. Het bleek, dat dit geluid eveneens als een verdoving diende: de mensen namelijk voelden niets. Hij ging toen verder en kwam tot de conclusie, dat ook het reciteren van sommige gedichten, het zingen van liederen (bij voorkeur gezongen door een bas of bas-bariton), in staat waren eenzelfde effect te verschaffen, waarbij niet - zoals bij het geluid van de Niagara Falls - alleen de geluidsterkte bepalend was. Er zijn sinds dien ook nog proeven genomen (o.a. in Amerika, in Italië) met bepaalde achtergrondmuziek om te zien hoe een mens daarop

reageert. Het blijkt dan, dat b.v. wondgenezing door een bepaalde soort muziek inderdaad kan worden bevorderd. Het is niet algemeen aanvaard, ik zeg het erbij. Het wordt zelfs hier en daar medisch bestreden, maar de resultaten zijn er dan toch.

Dan heeft u ongetwijfeld ook kunnen horen, dat er koeien zijn, die op de muziek van Beethoven buitengewoon gunstig reageren met bijzondere melkgift. Ze voelen zich kennelijk extra vruchtbaar. Fluitmuziek zou invloed hebben op het groeiproces o.a. van gierst. Er zijn daarmee proeven genomen in India.

Wat ik hier zeg is nog helemaal niet zo dwaas, als u misschien zoudt denken. Ze is erg vooruitlopend op alles wat de mens weet.

Indien ik dus weet, dat ik die stimuli voor het lichaam kan veroorzaken, dan weet ik tevens dat b.v. een vergroting van de schildklierwerking of een vergroting van bepaalde andere werkingen in het lichaam een verandering van emotie, van gesteldheid, zelfs van ontvankelijkheid tegenover de wereld met zich kan brengen. De receptiviteit, de spontaneiteit kunnen daardoor sterke wijzigingen ondergaan. Indien mijn bezweringsformule dit nu lichamelijk doet, daarbij geestelijk een verandering tot stand brengt en ik heb een voorstelling van hetgeen ik geestelijk wil bereiken, dan zal ik dus ook lichamelijk verscherpt ondergaan wat er zich op een geestelijk vlak afspeelt. Dan volgt hieruit, indien we dit alles accepteren, dat het dus mogelijk is juist door het gebruikmaken van dergelijke formules (hoofdzakelijk klankformules) te komen tot een sterkere overdracht van belevingen op niet-stoffelijk niveau naar het stoffelijk bewustzijn, het waakbewustzijn zelfs.

Dergelijke overdrachten zouden bijzonder belangrijk kunnen zijn voor de mensen, die zichzelf willen leren kennen. Want eerst indien je beseft hoeveel andere werelden en sferen - om niet te spreken over levensvormen uit het verleden en uit de toekomst - meespelen in alles wat je nu bent, denkt en doet, zal het mogelijk zijn om in dit normale stoffelijke leven het juiste evenwicht te vinden en de juiste harmonie met de waarden, die nu voor jou positief zijn.

Gaan wij verder dan dit, dan kunnen we echter ook onszelf verslaan. Indien ik mijn suggestie te sterk gedetailleerd uitwerk, moet ik er rekening mee houden dat ik in die toestand van autohypnose alleen nog ervaar - en dan als werkelijkheid - wat ik zelf heb ontworpen. Zoals ik ook bij het magische gebruik van een formule de geest en de krachten zie verschijnen, die ik zelf verwacht en daarbij tevens gebonden ben aan de eigenschappen, die ik daaraan heb toegekend.

Als ik in de esoterie die beperking niet vergroot (dus de detaillering achterwege laat) en werk met een algemeen beeld, dan zal ik toch details invullen; deze details echter zullen reële zijn, die het totaalbeeld, waarvan ik uitga, veel dichterbij naar een kosmische realiteit toe brengen. Je kunt veel dichterbij de werkelijkheid komen, indien je niet te ver gaat.

Het gebruik van formules, bezweringsformules, vaste spreuken met een bepaalde associatieve waarde, is in vele gevallen aanbevelenswaard. Maar men moet wel begrijpen, dat het geen panacea zijn, waarmee alles tot stand te brengen is. Integendeel, indien we hiermee te ver gaan en er te grote betekenis en waarde aan gaan hechten, dan vervreemden wij niet alleen van de stoffelijke werkelijkheid, maar ook van onze eigen geestelijke werkelijkheid. Onze reacties en veronderstellingen worden vals en onze hele wereld schijnt in strijd met hetgeen we innerlijk beleven.

De taak van de mens is echter om een zo groot mogelijke harmonie (eenheid, éénklank) te vinden tussen zijn stoffelijk ervaren, zijn stoffelijk bestaan en de in hem levende geestelijke waarden. Hoe groter die eenheid is en hoe praktischer die tot uitdrukking komt op elk niveau van bestaan, des te groter de bewustwording en daarmee des te sterker ook het contact met de eeuwigheid.

Er is over dit alles natuurlijk nog heel wat te vertellen, als we willen vervallen in de beschrijvingen van plechtigheden.

Jezus in de woestijn gebruikt bij bepaalde gelegenheden magische formules. Als we dan de woorden van die formules ontleden, ontdekken we daarin o.a. nog Egyptische woorden. We zien dus dat kennelijk daarin een invloed uit andere lan-

den een rol heeft gespeeld. Maar die formules waren eerder noodzakelijk voor Jezus om degenen, die rond hem waren tot harmonie te brengen, op de juiste wijze te stimuleren, tot eenheid te brengen, zodat zij wat hij noemde het Koninkrijk Gods een ogenblik konden ondergaan, dan voor hemzelf om daardoor macht uit te oefenen.

We weten dat andere priesters (b.v. Melchizedek) de gewoonte hadden om bepaalde magische formules luidkeels uit te spreken voor een offerande. Niet zozeer omdat die offerande daardoor nu een bijzondere betekenis zou krijgen, maar omdat de mensen door een eerbied voor de vaak onbegrijpelijke spreuk, door hun gevoel van verbondenheid en onderworpenheid deel konden hebben aan datgene, wat door een offerande werd uitgedrukt.

Je zou een hele geschiedenis moeten weergeven, gaande van die eerste mens, die met onverstaanbare pruttelgeluiden iets imiteerde, wat eigenlijk de stem van het Hoogste moest voorstellen tot misschien deze dagen, waarin ledige woorden vaak galmen, om een gevoel van verbondenheid of waarde te suggereren waar dat - althans materieel - niet aanwezig is. Het ontwerpen van een dergelijke geschiedenis en het uitspreken ervan zou te lange tijd vergen. Maar u kunt voor uzelf voorbeelden hieruit putten, die u een beter inzicht geven in alles wat er gebeurt.

Als u ziet, dat b.v. oud-Nederlands een totaal andere klankwaarde en een andere betekenis heeft dan uw huidig Nederlands, dan zal u dit misschien op de gedachte brengen, dat er dus ook een verandering in de verhouding mens-wereld en mens-kosmos moet zijn ontstaan. Want de stimulerende klank krijgt een andere betekenis. Misschien dat hierdoor kan worden verklaard, dat de mens in het verleden zijn vroomheid zoveel intenser kon beleven dan de mens van vandaag. Andere klanken, andere invloeden, andere suggestieve beelden.

In deze tijd, waarin men alles wil verklaren, is alles teveel gestipuleerd, teveel uitgewerkt en daardoor of onbereikbaar of een illusie geworden, waaraan men zich verder niet meer kan onttrekken, omdat men haar zichzelf heeft opgelegd. Als u nagaat hoe zelfs nu nog bepaalde boeken in een niet meer te verstaan taal worden geciteerd (sommige boeddhistische monniken maken zich daaraan schuldig en ook bij de brahmanen vinden we het), dan zult u zich waarschijnlijk afvragen: waarom? Hier is de klankbetekenis belangrijk. Het gaat er niet om wat er met die woorden precies wordt gezegd, als men b.v. sanskriet spreekt; het heeft zelfs met de oude taal weinig meer te maken. Het gaat erom wat men associeert met een klankenreeks, die op zichzelf magisch is.

Het lezen van bepaalde geschriften van Boeddha door de Lhama's, de lamaïstisch-boeddhistische groepen, die u meer in het noorden aantreft, heeft ook weer een dergelijk karakter. Het intoneren van de woorden is belangrijker dan het begrijpen ervan. Maar het reciteren (dat overigens door elkaar gaat, want honderd monniken deden dat met elkaar door ieder een blad te nemen en daarmee dan maar gelijk te beginnen, dan zijn ze eerder klaar) alleen (de associatie plus die klankenwirwar) heeft kennelijk op de gelovige een bijzondere invloed.

Niet alleen bij de Thibetanen, maar ook bij sommige andere volkeren bestaan er z.g. doodswaarden. Dat zijn klanken, die alleen worden gebruikt, als een mens op sterven ligt. Het dient om die mens sneller vrij te maken van zijn lichaam, zodat de geest gemakkelijker heengaat en - dat zeggen ze er dan wel niet bij, maar het is de bedoeling - de levenden niet zozeer zal storen. Dat die woorden werkelijk een sleutel zouden zijn voor de eeuwigheid, is natuurlijk een illusie. Maar indien de stervende eraan gelooft, indien zijn omgeving eraan gelooft en die klank bovendien lichamenlijk een zekere ontspanning tot stand brengt, dan zou hierdoor zeker niet alleen het sterven zelf (het lichamenlijk proces) vereenvoudigd kunnen worden, maar daarnaast zou dus de geestelijke voorstelling, die in het stervensuur een steeds groter invloed krijgt op de overgaande ziel, een karakteristiek gaan vertonen, waardoor de aanvaarding van een geestelijke wereld eenvoudiger is. Er zijn voorbeelden te over. Van de mens, die met klanken de regen beweegt om neer te vallen tot de mens die de dieren met bepaalde geluiden weet te lokken, zien we het principe van de bezwering

overal terugkeren. Zelfs de dompteur in een hedendaags circus heeft zijn eigen timbre. Hij gebruikt niet zijn normale stem. Hij zet een bijzondere stem op en dan hoeft hij niet hard te spreken. Maar hij wekt bepaalde associaties bij de dieren en hij stimuleert ze op een bepaalde wijze.

Dit is het uitgangspunt voor een ieder, die zich wil oriënteren ten aanzien van de praktische waarde van bezweringen, de esoterische en magische mogelijkheden, die daarin zijn gelegen.

Laat u nimmer verblinden door de formule als zijnde zelfwerkzaam. Ze is pas werkzaam door u. Laat u nooit vertellen, dat de woorden op een papiertje zonder meer werking hebben, zoals bij een amulet. Die woorden - ook als u niet weet wat ze betekenen - krijgen betekenis, indien daardoor uw houding ten aanzien van de wereld of de geest wordt gewijzigd.

Dit beseffende kan men misschien ondanks alles - en dan bewust - gebruik gaan maken van bezwering, de bezweringsformule, de bezwerings-techniek. Dit zowel om de eigen innerlijke werkelijkheid beter te leren kennen, als wel om bepaalde resultaten op aarde mogelijk te maken, die zonder dit misschien moeilijker of niet bereikbaar zouden zijn.

:--:

F I L O S O F I E E N .

Wat is het geluid van de stilte? Wat is de inhoud van het Niets? Wat zijn de krachten van de bewegingloosheid? Schijnbaar vragen, waarmee je weinig kunt doen. Maar vragen, die - als je ze begint te overdenken - je ongetwijfeld allerhande nieuwe en schonere mogelijkheden geven om de wereld te beschouwen.

Een mens kan niet leven in zijn werkelijkheid, indien hij die niet kan verklaren. Maar het verklaren van die werkelijkheid eist ook van hem, dat hij tracht door te dringen in het schijnbaar onbegrijpelijke. Het hele geestelijke leven is een voortdurende ontdekkingsreis, waarbij men van zich uit niet slechts tracht te omschrijven wat mogelijk is en wat bestaat, maar in zichzelf tracht dit te doorvoelen.

Het geluid van de stilte is het geluid dat je zelf maakt. Het geluid van de stilte is het geluid van het leven van de toehoorder. Wie van u ooit een absolute stilte heeft meegemaakt, weet hoe het kloppen van het hart, het ruisen van het bloed op den duur een overstelpend lawaai kan worden.

Wanneer wij leven in het Niet en wij zien het Niet, dan is het voor ons de omgeving, waarin wij bestaan. Onze relatie met het onbekende wordt het best weergegeven door het Niet. Het zijn van het Niet kan het best worden omschreven als de afwezigheid van erkenning in onszelf. Wij moeten voortdurend alles op onszelf betrekken; zonder dat wij dit doen is er voor ons geen mogelijkheid tot erkennen en nadenken. Maar als wij b.v. vragen naar de krachten van de stilte en van het stilstaande en het niet-bewegende, dan vragen wij in feite naar potentie in plaats van uiting. En daarmee komen wij tot de conclusie, dat ons eigen wezen eveneens voor een groot gedeelte potentie is en niet uiting.

Als wij zoeken naar het onbekende "ik" van de mens, dan zoeken wij in feite niet naar de verklaring van zijn uitingen; maar naar de mogelijkheden, welke in die mens schuilen. Op deze wijze filosofeert men verder en komt men voor zichzelf langzaam maar zeker tot een omschrijving van wat b.v. de mens moet zijn.

Een omschrijving van de mens is altijd filosofisch. Je kunt geen mens werkelijk definiëren, omdat het begrip "mens" slechts een verzamelnaam is voor allerhande volkomen differente bewustzijnsvormen, normen en zelfs verschijnselen. Maar wil ik weten wat mens is, dan moet ik nadenken over mijzelf. Wat is mens in de relatie tot mijzelf?

Spreek ik over God, dan kan ik heel mooie vertogen gaan opbouwen over al hetgeen er mogelijk is in de wereld. Maar wil ik komen tot de werkelijke definitie van de schijnbaar onmogelijke Godheid, deze onbegrijpelijke, niet te vatten waarde, dan kan ik zeggen: God is een kracht, die ik in mij erken. En de erkenning van die kracht in mij kan ik omschrijven. Ikzelf ben de meetstok, waarmee ik mijn wereld meet. Mijn besef is de redelijkheid van de wereld, die ik ontmoet. Mijn vermogen tot erkennen bepaalt wat de wereld rond mij bevat. Daarom is het goed om zo nu en dan stil te zijn.

Oude filosofen hadden de gewoonte om zich in de eenzaamheid terug te trekken en b.v. gezeten op een berg te schouwen naar de wolken, naar de dalen of zich te verdiepen in de weerspiegeling van de hemel in een vijver. Schijnbaar deden zij niets, maar op die ogenblikken waren zij buitengewoon actief. Want de relatie tussen die schijnbaar stille wereld en het eigen "ik" moest worden gedefinieerd.

Het definiëren van je wezen, van je bestaan is zo moeilijk, indien je daarbij probeert uit te gaan van algemene waarden, zodra je jezelf als maatstaf neemt voor alle dingen en vandaaruit voor jezelf bepaalt wat die wereld voor je betekent. Dan heb je niet slechts een waarheid geconstateerd, die voor jou altijd bestaat, maar je hebt daarnaast eindelijk naam gegeven aan het leven.

In de bijbel is een van de eerste dingen die Adam doet: alle dingen een naam geven, benoemen, opdat hij kan omschrijven, kan onderscheiden. Die namen bestaan niet, de dingen wel. Hij geeft er namen aan, die omschrijven wat ze voor hem zijn. Een verhaal ongetwijfeld, een gelijkenis. Maar doen wij eigenlijk niet precies hetzelfde? Wij zouden om onze wereld te kunnen kennen aan alle dingen namen moeten geven, die uitdrukken wat ze voor ons betekenen. En daar die namen nu eenmaal reeds gegeven zijn, moeten wij trachten de naam los te maken van het algemene begrip om ons te realiseren: wat is dit voor mij?

Als ik zeg: wolk, dan moet ik mij niet afvragen wat men onder wolk natuurkundig verstaat. Dan moet ik mij afvragen: wat betekent het voor mij? Dan alleen kan ik ermee leven en werken. Zodra ik terugval op een algemene definitie, een maatstaf die buiten mij bestaat, ben ik machteloos. Ik word dan geregeerd door de wereld buiten mij. Wie voor zich de normen aanvaardt, die de wereld buiten hem heeft gesteld, zonder ze zelf te controleren, te beloven en zich daar tegenover op te stellen en een bepaalde norm voor zichzelf te bepalen, die leeft niet werkelijk; hij wordt geleefd.

Als ik in een stroom meedrijf en ik laat mij door die stroom aanspoelen waar ze mij wenst aan te spoelen en weer meenemen waar ze mij wenst mee te nemen, dan kan ik toch niet zeggen: ik reis. Ik kan zeggen: ik word verplaatst. Maar ons leven is reizen. Wij gaan van de allereerste verwonderde erkenning van het bestaan naar de algemene erkenningen, die dat bestaan omschrijven en vandaaruit moeten wij verdergaan naar onze persoonlijke definitie van het bestaan. Dan pas kunnen wij bepalen wat het bestaan voor ons is en onze eigen richting binnen het bestaan aangeven.

In het westen heeft men getracht alles te normaliseren. Ongetwijfeld met goede bedoelingen. Maar als men spreekt over één god en niet over goden, dan scheidt men goden naast die god. Als men spreekt over één systeem dat waar is en alle andere zijn onwaar, dan scheidt men in de aanvaarding van het systeem de noodzaak voor de mens om voor zich een persoonlijk systeem te vinden, waardoor het systeem dragelijk blijkt. Er is geen erkenningsmogelijkheid meer van relatie naar buiten toe.

Indien wij een mens filosofisch bezien, dan kunnen wij aannemen dat hij eigenlijk zoals hij tot uiting komt niet veel meer is dan een heel klein stukje van een ijsberg, dat - boven water uitstekend - kenbaar is geworden, terwijl daaronder de werkelijkheid ligt, de gevaarlijke werkelijkheid. Als een schip in

een gebied moet varen, waarin ijsbergen drijven, dan kijkt zij niet alleen naar de toppen uit. Zij zorgt dat zij alles ruim baan geeft, want onder water liggen de werkelijke gevaren.

Indien wij in de wereld alleen op het zichtbare afgaan, dan zullen wij dit werkelijke, dat niet onmiddellijk algemeen constateerbaar en kenbaar is, niet beseffen. En dat zijn de klippen, waarop het leven kan stuklopen. Dat zijn de mogelijkheden, die niet worden gebruikt. Dat zijn de contacten, die nooit waar worden, omdat wij niet beseffen. Dat is het toeval, dat ons regeert. Willen wij weten wat wij zelf zijn, dan zullen wij eerst moeten erkennen wat er onder de oppervlakte bestaat. Niet alleen maar een algemene stelling, dat als $1/3$ van ons wezen bewustzijn is $2/3$ onderbewustzijn moet zijn, maar een erkenning wat het onderbewustzijn is: een uitbreiding plus verdieping van hetgeen wij bewustzijn noemen. Dan moeten wij erkennen, dat het onderbewustzijn juist daardoor in de buitenwereld een veel grotere invloed heeft dan het zichtbare. Het zichtbare heeft een genormaliseerde reactie teweeg gebracht. Maar het onzichtbare, dat onbewuste deel van het eigen wezen, komt ook met die buitenwereld in contact. Niet helemaal kenbaar, maar het veroorzaakt de rampen, die we niet begrijpen. Het veroorzaakt de mogelijkheden en de contacten, waarvan wij niet beseffen dat ze zouden kunnen plaatsvinden. Ja meer, het veroorzaakt voor ons die vreemde verwijdering tussen uiterlijkheden, omdat wij het werkelijke contact niet kunnen beseffen, dat op een ander niveau is gemaakt.

Mijn voorbeeld is uit de aard der zaak onvolledig. Toch geloof ik, dat ik u een kleine voorstelling geef van datgene, wat wij filosofisch kunnen nagaan en zien: wat de mens in het verborgene is. De werking, waardoor hij de oppervlakte-verschijnselen beïnvloedt zonder kenbaar te zijn.

De mens, die zichzelf kent, beheerst zijn wereld. Want hij weet, dat hij zelf het geluid en de stilte is. Hij weet, dat hij zelf de beweging, de motor is van de kracht, die berust in het stilstaande, in het ledige, in het bewegingloze. Hij begrijpt tenslotte dat hij zelf alle dingen tot stand kan brengen.

Natuurlijk, het is moeilijk om uit deze genormaliseerde wereld terug te keren naar deze filosofische beschouwing van het eigen wezen, deze erkenning van het onbekende. Maar hoe kan men zich vrijmaken van de onbegrepen drijfveer en van de wereld, zonder eerst die moeizame tocht te ondernemen?

Filosofie is niet alleen maar het opbouwen van veronderstellingen omtrent het bekende. Het is het middel om door te dringen in het onbekende door het vinden van persoonlijke waarden in plaats van de normen, die men algemeen hanteert.

Elke mens zou voor zich een eigen taal moeten hebben, want alleen in een eigen taal kun je volledig uitdrukken wat je bent. Een kind kan met zijn geluiden beter weergeven wat het is en wat het voelt dan de mens met tienduizend woorden. Het kind echter, heeft een beperkte scala van gevoelens, een beperkte scala ook van erkenningen. De mens echter omvat bijna een geheel heelal. En hij beschikt nu over de taal om dat uit te drukken, zelfs voor zichzelf. Hij wil alles terugbrengen tot de woorden en begrippen, die men hem heeft geleerd. Hij wil alles herleiden tot de norm van de wereld, waarin hij leeft. Ja, hij is bang om de norm van die wereld te verlaten en eenzaam te staan, ergens verlaten aan een bergwand, terwijl beneden hem de wereld verder reist. Hij wil misschien "Uebermens" worden, zoals Nietzsche die heeft geschilderd. Maar dan alleen om terug te gaan en te tonen hoe groot hij geworden is.

Wij moeten niet trachten groter te worden om terug te keren in de wereld. Wij moeten groter worden door ons beter besef van onszelf in onze wereld. Wie tracht de scheiding van werelden en sferen te beschouwen, kan geen menselijke woorden vinden. Zelfs de beschrijving, die wij u soms trachten te geven van een bepaalde sfeer of wereld of van een toestand zijn bekrompen, beperkt, onvolledig en eigenlijk onjuist. Want er zijn geen woorden voor om te zeggen wat gezegd moet worden. Er is geen redelijke denkwijze te vinden, die een volkomen analogie geeft met de werkelijkheid van een andere wereld. En u leeft in andere werelden!

In u zijn krachten werkzaam uit andere werelden. Ja, u leeft voor een groot gedeelte uit dat onbewuste gedeelte van uw bestaan, waarvan uw stofelijke verschijningsvorm maar zo'n heel klein zichtbaar deel is geworden. Dan zoudt u moeten leren om - misschien met een eigen taal, in ieder geval door het loslaten van de beperking van menselijke begrippen en van menselijke redelijkheid soms - uzelf te vinden. Niet onredelijk zijn tegenover uw wereld, maar de rede in uw zelferkenning loslaten.

Het is moeilijk om jezelf te hergroeperen en jezelf te zien zoals je bent. Maar laat ons eerlijk zijn: is er één wet, die voor u allen geldt? Ja, misschien die, dat u geboren zijt en sterven zult. En zelfs die wet is niet onbeperkt geldend. Want hij, die het geheim van de levenskracht be-meestert, hij bepaalt immers zelf hoe lang hij zal leven. Maar al het andere?

Wat is er waar van uw godsdienst? Wat is er waar van uw moraal? Wat is er waar van uw visie op de wereld, op de noodzaken van het menselijk leven? Wat is waar? Hoe weinig is werkelijk waar. Hoe weinig is werkelijk waar voor ù? En toch kan alleen de mens, die uit zichzelf en uit de diepte van zichzelf kan putten, ooit begrijpen wat hij betekent in de wereld, bepalen hoe en wat hij kan zijn in de wereld. De hulpeloosheid van de mens is een schrijn, die hij voor zichzelf optrekt in een werkelijkheid. De gebondenheid van de mens aan alle dingen in de materie is een uitvlóeiselsel van die redelijke beschouwing van zichzelf en zijn wereld; niet van de feitelijke mogelijkheden van zijn bestaan.

U ziet, met gedachten kun je tot ontstellende ontdekkingen komen. De ontstellende ontdekking, dat voor niemand een bepaalde regel algemeen geldend kan zijn in zijn relatie tot anderen. Dat geen enkele regel van het Al rond u onbeperkt en volledig gelijklopend ook voor u geldend kan zijn, behalve misschien een goddelijke wet. Om te begrijpen wat je bent als mens, moet je begrijpen dat je slechts deel van de mensheid kunt zijn, indien je eerst mens kunt zijn zonder de mensheid.

Mens-zijn is een persoonlijk conditie, een toestand van besef, niet een gedragsnorm of een vormbepaling. Mens-zijn met de mensheid kun je eerst, indien je het menselijke, het waarlijke, dat in jezelf bestaat, tot uitdrukking weet te brengen. En dan zijn vormen, tijd en ruimte niet meer bepalend.

Zo bouw ik voor u een soort toverpaleisje van woorden. Een toverpaleis, dat soms met één slag verandert in een spooktempel of een spookhuis; dat ligt aan uzelf. De meest mensen zijn bang om los te laten wat zij redelijk noemen. Ze zijn bang om het niet-redelijke, het niet-gegroepeerde onbekende eerst op zichzelf te laten inwerken, het voor zichzelf een naam te geven en voor zichzelf eruit te putten en ermee te werken. Ze willen eerst van buitenaf de bevestiging hebben.

Maar wie kan u bevestigen wat gij zijt, indien gij uzelve niet kent? Indien iemand u zegt: "Dit zijt gij" en gij aanvaardt het, dan aanvaardt gij het beeld dat de ander heeft ontworpen, niet de werkelijkheid omtrent uw eigen wezen. "Dit zijt gij" zou kunnen slaan op alle dingen. Deze bloem zijt gij, die wolk die daar drijft, het huis dat daar staat, de aarde die beeft, de zee die kusten verslindt. Gij zijt het allemaal; in zekere zin en op een bepaalde wijze. Besef, wat gij zijt door uw verbondenheden, maar ook de verbondenheden, die niet redelijk zijn. Dan eerst zult u in staat zijn om werkelijk te leven.

Als ik u in het begin confronteerde met een paar van die eigenaardige spreuken, dan deed ik dat om duidelijk te maken hoeveel raadselen er zijn. Maar niemand kan ze voor u beantwoorden. Zeker, ik heb getracht een kleine en onvolledige beantwoording te geven van twee punten. Gij hebt misschien die zonder meer willen aanvaarden en gezegd: Zo is het waar. Maar is het voor ù waar?

De wijze, die zich terugtrok om te mediteren en te filosoferen om voor zichzelf een besef omtrent zichzelf en zijn wereld op te bouwen, hij zocht de werkelijkheid, waaraan men in het uiterlijk leven voorbijgaat. Daarom kan een filosofie zo uitermate belangrijk zijn, indien het een besefte, een bewuste, uit jezelf voortkomende filosofie is. Daarom kan het zoeken naar het antwoord op schijnbaar onredelijke vragen zo belangrijk zijn. Niet omdat het antwoord op de vraag wordt gevonden, maar omdat je iets omtrent jezelf leert. Want nie-

mand kan een wereld leren kennen, indien hij zichzelf niet kent. Niemand kan de wereld leren beheersen, indien hij zichzelf niet beheerst. En niemand kan een eeuwigheid beseffen, voordat hij zijn eigen tijdsbegrip heeft overwonnen. Deze filosofie kunt u zelf, op uw eigen wijze verruimen.

Dit zijn mijn gedachten, onvolledig in woorden weergegeven. Wat zijn uw gedachten?

-:-

DE STEEN DER WIJZEN.

De alchemist brouwt alle dingen samen. En uit al dat samenkomt: de sulfers en de kracht, bouwt hij de steen van macht en het besef, waaruit hij zichzelf al openbaart. Maar is hij zelf niet de steen, waar kan hij dan zijn macht nog geven?

De dromer zoekt het magisch woord, dat al onthult, dat alle waarheid geeft en spreekt en macht tot leven geeft. Maar wat kan hem dat woord ooit helpen, als hij niet zelf besef van zich en van het leven heeft?

De dwaas zoekt naar de grote macht, die alle raadselen onthult en alle problemen verdwijnen doet. En toch, hoe slaagt iets dergelijks ooit, indien de mens nog niet beseft dat zelve hij zijn problemen oplossen moet?

U spreekt van een Steen der Wijzen. Een woord met een magische klank. Maar dat woord kan alleen in uzelve worden tot werkelijk magisch begrip. Gijzelve omvat immers eeuwigheid. Gijzelve voegt samen perioden van tijd in vele vormen en vele normen. Gij zijt een wezen van vele werelden. En vele gedachten en krachten smelten in u samen tot de eenheid, die tijdloos en eeuwig is. Hoe kunt gij dan buiten uzelve een Steen der Wijzen zoeken? Hoe kunt gij uit boeken leren wat niet reeds in uzelve bestaat? Hoe kunt gij in het leven ontdekken en waarmaken wat niet eerst in u geboren werd als een besef omtrent wat in uzelve was?

De sulfers is de kracht van leven, maar ook besef en deel van geestelijk bestaan en eeuwigheid, overwinning van de waan. Als ge die versmelt in het vuur van werkelijke kracht en hartstocht en denken en ze tezamen elkander laat verteren, totdat werkelijkheid overblijft, als ge uit de gedachten datgene wat ge schrijft, datgene wat ge spreekt tezamen brengt tot woord het woord breekt en uit het stamelen dat er overblijft één klank de waarheid wordt, hoe kunt ge spreken?

De Steen der Wijzen is een woord van dwazen. Want slechts wie zich in zichzelf vindt, vindt wijsheid zonder steen. En wie zichzelf harmonisch dan bepaalt in het leven van de sferen, van de kosmos en alle zijn, hij brengt in zichzelf in brandpunt de eeuwigte macht en kracht. Hij is de steen, de lens, die als vermogen geen grenzen kent, behalve die van de werkelijkheid, die het Al heeft bepaald.

Wie Steen der Wijzen is, spreekt niet van wijsheid. Hij is de wijsheid, die alle krachten samenvoegt. Maar wie de Steen der Wijzen zich begeert, zoekt buiten zich te vinden wat in hemzelf verborgen is.

:- :-:

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Negende Les.

AGIETPROP.

Er is in de laatste paar maanden iets eigenaardigs gebeurd. Een zekere Andrej Ordsjnev is bij een geheime Agietprop-organisatie, zoals dat heet, benoemd tot leider. Dat zou moeten voeren tot een aantal veranderingen in de methode, waarmee de revolutionaire naties van deze wereld zich zullen richten tot de landen met een ander systeem.

Indien u zich de moeite getroost om alle rellen en oproertjes te volgen, zoals die zich de laatste tijd hebben voorgedaan, dan zal het u opvallen, dat in de meeste gevallen de grote gebeurtenissen eigenlijk worden uitgelokt door mensen, die bij het feitelijke probleem niet of bijna niet betrokken zijn. Een voorbeeld is misschien te geven.

Hier in Nederland werd een demonstratie gehouden tegen het zenden van mariniers naar Curacao. Dit was een aangelegenheid van Surinamers; kortom, van mensen uit de Antillen, uit een overzees gebiedsdeel. Zij kregen daarbij de steun van een andere groep, die daarmee verder weinig te maken had. In deze groep bevonden zich een aantal mensen (een tiental), waarvan er negen helemaal niet waren aangesloten bij de Socialistische Jeugd. Surinamers waren ze ook niet, noch Antillianen. Deze mensen wisten op een gegeven ogenblik de stemming zodanig te veranderen, dat hun eerste actie in de richting van geweld werd gevolgd door vele jongeren. Het resultaat was een rel, een demonstratie, waarover geschreven kan worden. De meesten van u realiseren zich niet, dat de berichten daarover zelfs de Prawda hebben gehaald.

Als wij gaan kijken wat er in Suriname gebeurt, wat er gebeurt in Venezuela of wat er is gebeurd in Curacao, dan zien wij vaak precies hetzelfde. De geschiedenis Curacao ligt u waarschijnlijk vers in het geheugen. Laat mij u een voorbeeld geven:

Er is een zeer redelijke demonstratie, die tamelijk beheerst plaatsvindt. Er is geen sprake van plunderen, totdat een betrekkelijk kleine groep (17 man) een warenhuis binnenstormt anderen meelokkend. Dezen zijn het ook, die ervoor zorgen dat er drank wordt verdeeld; ja, dat het met kisten vol naar buiten wordt gedragen om een ieder, die maar wil de mogelijkheid te geven zich een roes te drinken. Die 17 mensen waren zeker niet direct betrokken bij de demonstratie. Ze waren dus meelopers. Vier van hen hadden zelfs geen Nederlandse nationaliteit; ze hoorden niet thuis in Curacao of Suriname. Eén van hen was een Mexicaan, twee waren Columbianen en één kwam uit Venezuela. Wat is hier nu gebeurd?

Op het ogenblik, dat er ergens een reden tot verzet bestaat, kun je dat verzet excessief maken. Je kunt er dus voor zorgen, dat een op zichzelf waardig protest, dat mogelijk zelfs resultaten zal hebben, ontaardt in iets, waartegen een heersende klasse of kaste of zelfs de heersende orde zich moet gaan verzetten. Hierdoor breng je het probleem uit een onderhandelings- en discussiesfeer in een haat- en geweldsfeer. En zodra haat en geweld een rol gaan

spelen, kun je de redelijke argumenten, die er zijn, eenvoudig overbluffen.

Andrej Ordsjnev is een man, die overigens reeds in 1951, toen hij pas was afgestudeerd, dit systeem heeft aanbevolen voor het bevorderen van een sociale revolutie. Zijn stellingen waren o.m. (ik neem maar enkele uit het door hem toen ingediende proefschrift):

"Ontevredenheid bestaat er overal. Indien wijzelf deze ontevredenheid verwekken, is de bron onmiddellijk kenbaar. Hiermee is het propagandistisch doel niet gediend en is de agitatie voor onszelf schadelijk. Indien er echter - waar ook ter wereld - een redelijke klacht bestaat en daartegen een meer algemeen verzet kan rijzen, kan het onze taak zijn om te bevorderen dat dit verzet op een waardige en beheerste wijze geschiedt. Waar dit noodzakelijk wordt geacht of gunstig voor onze politieke doeleinden en voor de verkondiging van onze doctrinen, is het voor enkele mensen mogelijk een zodanige sfeer van geweld en terreur te scheppen, dat wij hierdoor alleen reeds medestanders winnen, die het ons mogelijk zullen maken de sociale revolutie uit te dragen over de gehele wereld."

Een heel handige opzet, zoals u begrijpt.

Deze zelfde Andrej, waarvan u misschien in de komende jaren wel het een en ander zult horen, stelde vervolgens:

"Spionnagenetten zijn kostbaar en over het algemeen zijn ze ook gevaarlijk. Er zijn echter zeer veel mensen, die bereid zijn hun klachten te doen horen. Indien het ons mogelijk is de klachten na te gaan, die er in bepaalde bedrijven kunnen bestaan, dan zijn deze het aanknopingspunt om verdere gegevens te verwerven. Daar het aanhoren van klachten nergens als propaganda of zelfs als spionage kan worden betiteld, is slechts het verzenden van de rapporten nog een zaak, waarvoor een organisatie moet worden opgebouwd."

Ik geef hier twee stukjes uit een verhandeling, die alles bij elkaar zo'n 93 bladzijden beslaat. Intussen zult u wel begrijpen, dat deze op zichzelf geniale man nog grotere aantallen andere directieven heeft opgesteld.

De plaats, die hij op het ogenblik gaat innemen, is dus ook wel een zeer belangrijke. Hij wordt langzaam maar zeker de man die het voor het zeggen heeft.

De grote vraag is: Wat kun je daar tegenover stellen? En dan blijkt ons, dat zodra je uitgaat van doelmatigheid de klachten van minderheden eigenlijk niet belangrijk zijn. Zolang voor de meerderheid de zaak goed loopt, is de minderheid onbelangrijk geworden. En daar, waar er voor de meerderheid klachten zijn, kan men met geringe maatregelen voor het geheel de zaak toch nog wel in orde brengen. Elk establishment tracht dus zoveel mogelijk een status quo te handhaven, waarbij enerzijds de ontevredenheid niet te groot zal worden en anderzijds het doel van een geregelde en exploitabele maatschappij blijft gehandhaafd. Dit geldt ook in Rusland.

De grote moeilijkheid voor vele landen is echter, dat ze denkbeelden hebben omtrent vrijheid, die o.m. een zekere vrijheid van demonstratie of van woord inhouden. Daarnaast zijn er landen, waarin deze mogelijkheden niet algemeen worden erkend (denkt u eens aan Spanje, Portugal, Griekenland, Turkije, er zijn er meer), maar waar de invloed van de mensen, die die vrijheid wel kennen zo groot is, dat ook hier een redelijk verzet of een redelijke demonstratie is uit te lokken. In een absoluut geregeerd land tolereert men dat niet.

Eén van de redenen, dat men b.v. Oost-Duitsland heeft toegestaan om in de laatste tijd strengere maatregelen te nemen in industriegebieden, is wel dat men protesten ten koste van alles moet onderdrukken. De bezetting van Tsjecho-Slowakije, de onderdrukking van de revolutie in Hongarije hadden eigenlijk hetzelfde doel. Het gaat er hier niet om of men nu het communisme in gevaar ziet, het gaat er doodgewoon om dat je geen demonstratie, geen vrijheid kunt toelaten, omdat op het ogenblik dat je een zekere vrijheid geeft de groepen van ontevredenen zodanig kunnen agiteren, dat de redelijkheid (zoals men die van staatswege meestal ziet) zoekt raakt.

Misschien vindt u dit alles maar een beetje kinderspel. Toch zit er heel veel in. Indien u nagaat hoeveel gewelddadigheden er in de laatste tijd zijn uitgelokt door betrekkelijk kleine minderheden in alle landen ter wereld,

hoeveel er eigenlijk is gebeurd doordat er enkele mensen uit de band sprongen en daarna meestal verdwenen, dan kunt u zich realiseren dat dit systeem inderdaad is geprobeerd en dat men het algemeen begint toe te passen.

Nu betekent dat niet, dat de klachten niet bestaan. Het betekent ook niet, dat een dergelijk verzet dus a priori moet worden gedesavouéerd. Het betekent alleen, dat we een onderscheid moeten maken tussen de vaak krankzinnige gewelddadigheden en baldadigheden, die overal komen opduiken en het gefundeerde protest. Zou de westelijke maatschappij ertoe gebracht kunnen worden om het gefundeerde protest af te wijzen, dan is datgene wat Agietprop beoogt, nl. een werkelijke wereldrevolutie, bereikt.

Dit is politiek, zeker. En politiek is bij velen, die zich bezighouden met meer geestelijke zaken nu niet direct geliefd. Ook dat begrijp ik zeer wel. Maar hoevelen van u, van die enkelen zelfs die hier aanwezig zijn, hebben zich door de gewelddadigheden niet laten leiden tot excessen, ofwel tot een excessieve erkenning van het protest, dan wel een excessieve afwijzing ervan? De redelijkheid werd voor een groot gedeelte vervangen door sentiment. Waar redelijkheid door sentiment wordt vervangen, is het resultaat niet alleen onredelijkheid maar het betekent ook stuurloosheid. Daar, waar stuurloosheid is, kunnen enkele mensen met een doel de massa in elke gewenste richting sturen. En dat zou allemaal niet zo erg zijn, indien hierbij ook geen geestelijke waarden in het geding zouden komen.

Agietprop is een instantie, die algemeen bestaat. Hier in Nederland is zelfs een aparte vertegenwoordiger van Agietprop. Er zijn er ook twee in Brussel, om nu eens dicht bij huis te blijven.

Agietprop gaat uit van een aantal stellingen, die bijna jezufetisch aandoen. Er werd van de Orde van Ignatius gezegd, dat haar stelregel was, dat alle dingen door het doel geheiligd kunnen worden. Deze zelfde stelling huldigt men bij Agietprop. Het gaat er niet om, of het waar is wat je zegt. Het gaat er om, of het doel ermee wordt gediend. Het gaat er niet om, of mensen lijden of sterven. Het gaat er alleen maar om, of het doel wordt bereikt. Alles wordt ondergeschikt gemaakt aan één en hetzelfde doel. Dat dit in een bureaucraten-maatschappij intern nooit kan worden getolereerd, is duidelijk. Vandaar dan ook dat het in Rusland de gewoonte is, dat de vertegenwoordigers van Agietprop in het buitenland onder directe en zeer strenge contrôle staan van de partijpolitici en -theoretici. Ze worden a.h.w. gelijktijdig gehuldigd en gevangen gehouden.

Als ik nu deze mentaliteit van "het doel heiligt de middelen" overal begin te verkondigen, dan bereik ik hiermee dat de mens de reële innerlijke verhouding t.a.v. de wereld eenvoudig terzijde schuift. Hij is niet meer geneigd te zeggen: Maar dit is toch onjuist. Hij zegt alleen: Als ik dit doe, dan kan ik mijn doel gemakkelijker bereiken en daardoor is het goed. Hij zal innerlijk het er niet mee eens zijn. Zijn innerlijke waardering blijft wel degelijk bestaan en hij kan hen tijdelijk overdonderen, maar de problemen, welke door die verschillende emoties worden opgewekt, zullen in hem wel degelijk bestaan.

Nu zijn alle zuiver persoonlijke zaken voor de geest nog iets, waar je evenwicht tegenover kunt stellen. Ik kan dus persoonlijk iets doen dat niet goed is. Daartegenover kan ik persoonlijk iets doen dat wel goed is. Als ik dus een balans opmaakt, dan blijkt dat ik zeer veel heb gecompenseerd of zal kunnen compenseren. Voor de geest is de evenwichtigheid belangrijk; niet de vraag, of het nu allemaal goed of kwaad is wat er wordt gedaan. Het gaat erom dat de geest evenwichtig is, dat haar bewustzijn in staat is om andere werelden, andere mogelijkheden te accepteren en te absorberen. Maar zodra "het doel heiligt de middelen" een rol gaat spelen, ontken ik in feite de werkelijkheid van de uiterlijke wereld.

Men realiseert zich dat vaak niet zo. Als ik ontken, dat hetgeen ik doe een betekenis heeft anders dan de betekenis volgens de in mij bestaande ideeën, dan ontken ik gelijktijdig de werkelijkheid van de wereld buiten mij. Ontken ik de werkelijkheid van de wereld buiten mij in één opzicht, dan kan ik dus alle realiteiten wegrationaliseren. Ik kan ze voor mij eenvoudig wegpraten en kom dan geestelijk te verkeren in een toestand, waarbij ik wel registreer (dus op-

neem wat ik alles heb gedaan en wat het kan betekenen voor anderen), maar als mens niet meer in staat ben om op den duur dit te accepteren. Na de overgang betekent dat een grote onevenwichtigheid, want ik kan de realiteit van mijn leven niet verwerken. Dat is een van de redenen, waarom ik dit toch de moeite waard vind, als we over actuele zaken, over de historie van deze tijd spreken.

Naast heel veel positieve geestelijke ontwikkelingen vrees ik nu, dat in de komende paar jaren deze negatieve tendens bijzonder sterk zal worden verkondigd. Dat is op zichzelf niet zo moeilijk, want als je eenmaal dat "doel heiligt de middelen" gebruikt en je kunt anderen ertoe brengen te erkennen, dat de reden van je protest juist is, dan komen ze vanzelf op een gegeven ogenblik tot een accept van de middelen.

In Curacao is enorm veel geplunderd. Daar werd voor enkele tonnen o.m. aan goud, zilverwerk, juwelen, horloge e.d. zullen we zeggen "bevrijd" uit het kapitalisme. Hierbij vond werkelijk plundering en diefstal plaats. Indien het nu een kwestie was geweest van levensmiddelen, dan zou je dat nog wel kunnen tolereren. Dan zou je zeggen: De mensen hebben honger. Ze hebben niet te eten. Dat ze nu eens een keer goed willen eten kunnen we begrijpen. Maar er zijn kapitaalgoederen ontvreemd. En als ik een schatting mag maken voor het geheel dat daar aan waardegoederen, niet direct voor eigen gebruik belangrijk, is ontvreemd, dan kom ik tot een bedrag in Hollandse guldens uitgedrukt van ongeveer vier en een half millioen. Dat is tamelijk hoog, als ik de vernielingsschade erbij reken.

Opvallend is hierbij, dat er b.v. aan kleding in verhouding zeer weinig is ontvreemd. Er werd wel veel beschadigd en besmeurd, maar gestolen werd er heel weinig. Textiel werd er eveneens betrekkelijk weinig ontvreemd en zonderling genoeg zelfs geen luxetextiel, die daar voor de toeristen toch wel degelijk aanwezig was. Er werden natuurlijk ook wel wat souvenirs en speeldingetjes gestolen, dat is begrijpelijk. De nadruk blijkt echter te vallen op b.v. schrijfmachines. Hoe is het mogelijk, dat iemand 100 schrijfmachine steelt; of dat men die ontvreemd tijdens een oproer. Niet om ze kapot te slaan, maar dat ze verdwijnen. En waar zijn b.v. de uurwerken en bepaalde antiquiteiten en curiositeiten, die eveneens zijn gestolen, naar toe gegaan? Hier is diefstal.

Nu kunnen we zeggen, dat die mensen het arm hebben en dat ze terecht hebben geprotesteerd. Maar doordat we accepteren, dat die mensen terecht protesteren, vergeten we gelijktijdig dat er is geplunderd en dat er bij die plundering bij sommigen kennelijk sprake is geweest van een vooropgezet ontvreemden van waardevolle artikelen.

Kijk, daar heeft u nu het gevaar. Je gaat zeggen: "Ja, ze hebben natuurlijk bezit in brand gestoken, ze hebben geplunderd, maar die mensen waren geprikkeld. Ze zijn een beetje uit de band gesprongen." Maar dit is geen uit de band springen meer. En als dit zo verdergaat, dan komt er misschien vandaag of morgen de een of andere groep in b.v. Spanje, die in Madrid gaat optreden en die daar een veldslag gaat leveren tegen de politiemensen en dat ze ten slotte worden teruggedreven met al hun idealistische leuzen. Achteraf blijkt dan dat er heel veel in brand is gestoken, dat er is geplunderd, dat er juwelen en andere kostbare artikelen zijn verdwenen. En dan zeggen we weer: "Ja, maar die mensen hadden toch recht tot protesteren", en dat andere vergeten we.

Op deze manier krijg je dus een totale vervreemding van waardering, niet alleen bij de mensen zelf, die onder de spanning van het moment gemakkelijk worden verleid tot iets dergelijks en die misschien zonder het te weten zelfs de misdadige activiteiten van sommige groepen dekken en bevorderen, maar het gaat vooral ook om de toeschouwer: de mens, die zelf gaat reageren.

Kinderen hebben honger op Curacao. Maar demonstranten komen tot opstand en stelen voor tonnen aan juwelen en dergelijke artikelen, om niet te spreken van de rest die is gestolen. Dat zijn twee gescheiden zaken. U moet een scheiding kunnen maken tussen b.v. een studentenprotest dat gerechtvaardigd is en het in brand steken en vernielen van auto's die langs de weg staan; wat niet gerechtvaardigd is. Als je het een accepteert omwille van het ander, dan zul

je je waardering voor wat er in het leven gebeurt veranderen. Dan komt er een ogenblik, dat je zegt: Ja, ik protesteer niet tegen mijn buurman, ik protesteer tegen het verkeer. Maar zijn auto staat er toevallig, laten we de brand er maar in steken, dan kunnen ze tenminste zien dat ik protesteer.

Deze mentaliteit zou dan ook wel eens kunnen doorklinken in b.v. geestelijk groepen en verenigingen. Ik kan mij voorstellen, dat dan een kerkgroep rustig een beeldenstorm begint en daarbij kostbare kunstwerken vernietigt (dat is in de middeleeuwen ook al eens gebeurd, waarom zou het niet weer gebeuren) alleen maar omdat ze het niet eens is met de lering van een andere groep.

Denkt u niet, dat dat denkbeeldig is. O, hier in Nederland gebeurt dat misschien niet zo snel. Maar het nog niet zo lang geleden, dat een protestantse plaats van bijeenkomst in Spanje (in Estremadura) werd kapot geslagen door een stelletje, zullen we zeggen katholieken, tenminste zo noemen zij zichzelf, een stelletje ijveraars. En het is helemaal niet ondenkbaar, dat een groepje protesterende gelovigen vandaag of morgen het iemand in een kerk heel erg moeilijk gaat maken, omdat ze toevallig een andere leider liever hebben. En dan is het niet alleen meer een verzet tegen de autoriteit (daarmee kunnen we het misschien eens zijn), maar dan is het het overdragen van dit verzet naar elk middel, dat maar bruikbaar is om het verzet te bevorderen. Het is alleen maar een kwestie van misbruik maken van mogelijkheden. Het is gewoon een veranderen van denkwijzen.

Je krijgt dan op een gegeven ogenblik iemand, die zegt: Omdat ik dus tegen het celibaat voor de priester ben, ga ik eens na wat er allemaal voor schandaaltjes zijn en ik ga met naam en toenaam publiceren welke priesters er dan wel verhoudingen hebben en wie in het Vaticaan ook niet brandschoon is. En dan zal men de laster daarbij ongetwijfeld niet schuwen. De paus is gezien zijn leeftijd waarschijnlijk betrekkelijk veilig voor zo iets. Maar er zijn vele anderen, die kwetsbaar zijn. Niet kwetsbaar, omdat ze feitelijk misdaden hebben bedreven, maar omdat het hun zo moeilijk zal vallen de beschuldigingen te weerleggen. Het moddersmeren is iets, dat je ook innerlijk blijft behouden. Eerlijk denken kun je niet meer tolereren; niet van anderen en ook niet van jezelf. Je veroordeelt onmiddellijk een ieder, die het niet met je eens is; hij is tegenwoordig b.v. extreem-rechts of extreem-links. Je praat niet meer over mens-zijn, over menselijke bewustwording. Je praat alleen maar over rechten en voor-rechten, noodzaken en onrecht.

Kijk, Agietprop maakt hiervan gebruik. Agietprop is een instelling, die zich niet ten doel heeft gesteld de arbeiders te bevrijden, maar om een bepaald systeem te doen winnen. Agietprop is geen instelling, die zich ten doel heeft gesteld om de waarheid over alles en een ieder te verkondigen, maar een instelling, die vastbesloten is om gebruik te maken van alle middelen om iedere gevaarlijke tegenstander uit te schakelen.

Nu weten we heel goed, dat Agietprop zijn counterpart elders heeft. De CIA weet ook van wanten, indien het daar om gaat. En ook hier horen we heel vaak beweren - zij het dan natuurlijk binnenshuis - dat het niet belangrijk is of de mensen lijden, of ze honger hebben of niet, dat het helemaal niet belangrijk is of iets waar is of niet, dat het alleen maar belangrijk is dat men iets bereikt: aanzien, afzetmarkt, respect of een zekere horigheid. Wat moet er worden van een wereld, die op een dergelijke manier denkt?

Ik meen, dat onze vriend Andrej de mensen goed heeft ingeschat. Hij heeft de mensen gezien als wezens, die - als ze maar het denkbeeld hebben dat ze hun gram kunnen halen of dat ze gelijk kunnen krijgen - bereid zijn om alles te doen.

Mensen zijn natuurlijk geen menseneters. Maar als er hongersnood is en iemand maakt croquetten, dan zullen ze absoluut niet vragen waar ze vandaan komen, als ze maar te eten zijn; ook al denken ze bij zichzelf misschien dat er wel eens mensenvlees in zou kunnen zitten. Voorbeelden daarvan hebben we o.m. kunnen zien in Leningrad in de laatste wereldoorlog. Die mentaliteit, is die eigenlijk niet gevaarlijk?

Onze Wereldleraar heeft ons geleerd, dat het belangrijk is om alle techniek te erkennen. Dat het erg belangrijk is om alle mens-zijn te erkennen, maar

ook dat het erg belangrijk is om onszelf te hervinden in een contact met onze medemens. Dat ons bezit niet belangrijk is, maar dat ons geluk belangrijk is. Hij heeft ons geleerd, dat de waarheid belangrijker is dan al het andere. De Wereldleraar heeft geprobeerd een oplossing te scheppen voor die problemen, welke op het ogenblik door politieke organisaties als Agietprop en dergelijke eigenlijk voortdurend worden gecreëerd. Hij heeft gezegd:

Mensen, het gaat je niet aan wie gelijk of ongelijk heeft. Je moet er niet over oordelen; je moet er niet eens over denken. Je moet alleen proberen om met de middelen, die je ter beschikking staan alle mensen zo gelukkig mogelijk te maken. Recht heeft daarbij eigenlijk geen enkele inhoud, geen enkele zin meer. Waar honger is, daar moet je zorgen dat de honger verdwijnt. Waar lijden is, moet je zorgen dat lijden verdwijnt. Je moet de mens gelukkig maken. Maar als dat gebeurt, dan heeft Agietprop geen mogelijkheden meer. Dan heeft een CIA veel minder mogelijkheden. Dan heeft een propaganda-apparaat, zoals de Maoïsten en de Castro's hebben opgebouwd, geen waarde.

Revolutie, verzet, geweld en al die misbruiken, komen eigenlijk voort uit een totaal verkeerde instelling van de mensen. Onze Wereldleraar zegt niet, dat we ons moeten bezighouden met iets, wat ergens ver weg ligt. Hij zegt doodgewoon, dat we de mensen gelukkig moeten maken. Hij zegt niet, dat we de wereld moeten veranderen, maar dat we doodgewoon onze technische middelen, onze mogelijkheden moeten gebruiken om voor onszelf een zeker, aanvaardbaar levensminimum te vinden en dat ook aan ieder ander te gunnen.

Stel u nu eens voor, dat het niet zo belangrijk is wie bezit heeft en wie niet, maar dat wie honger heeft, kan eten. Stel u eens voor, dat het niet zo heel erg belangrijk meer is, of je nu wel of niet geld hebt, maar dat het alleen belangrijk is, of je met je medemensen contact hebt. Dan komt u toch tot een heel ander leven en een heel ander denken.

Nederland heeft ingegrepen met militairen (mariniërs) en iedereen is daar enorm tegen. Maar wat had men dan moeten doen? Wat is het alternatief? Laten we ons dat eens afvragen. Het alternatief zou zijn: toe te laten dat dergelijke agitators, want dat zijn ze in feite, er voortdurend weer in sla-gen om vernielingen tot stand te brengen. Die vernielingen betekenen geen eten. Ze betekenen ook geen geluk. Ze betekenen alleen nog meer ellende. Je scheidt geen werkgelegenheid door fabrieken af te breken. Je scheidt geen betere verdelingsmogelijkheid voor voedsel door alle winkels af te branden. Het zenden van die troepen was noodzakelijk; het moest gebeuren. Aan de andere kant horen we dan opeens, dat men in Nederland nu plotseling zeer bezorgd is over de sociale toestanden en dat daarin verandering moet komen. Ik geloof, dat ook dat verkeerd is. Ik denk niet, dat het de taak van Nederland is om veranderingen tot stand te brengen.

Onze Meester heeft gedurende zijn leven op aarde eens iets gezegd, dat heel erg hard klonk. Het was in de buurt van Allahabad. Daar waren mensen, die ook nogal wat tekort hadden, die eigenlijk niets deden en maar melancholiek rondhingen. Toe vroeg een van zijn volgelingen: "Zouden we nu niet iemand zo-ver kunnen brengen, dat hij die mensen altijd weer voedsel geeft?" De Wereldleraar zei toen: "Nee, we zullen hun één goede maaltijd geven, zodat ze weer kunnen werken. Het ergste, dat je een arme kunt aandoen, is hem voedsel te geven zonder meer."

Ik weet niet, of u begrijpt wat dat betekent? In dit geval betekent het, dat het gemakkelijk genoeg is voor Nederland om een paar tanks minder te kopen en te zorgen dat iedereen een volle buik krijgt in Curacao. Dat is helemaal zo moeilijk niet. De grote moeilijkheid is echter, dat je er niet komt met de mensen eten te geven. Je moet die mensen de kans geven - en daarmee ben ik het volledig eens - om zich te herstellen, indien ze ondervoed en uitgeput zijn. Maar dan moeten ze zelf aan het werk. Geef hun de werktuigen, geef hun de instrumenten en laat hen zelf werken. Is er iemand, die hen het werken onmogelijk wil maken, belet die dan een terreur uit te oefenen. Dat is alles.

Dit klinkt natuurlijk ook weer vreemd. In deze tijd, waar iedereen een ander zekerheden wil bieden, vertelt daar een Wereldleraar dat je het eigenlijk

niet moet doen. Maar denkt u nu eens even na. Hoe kan een mens gelukkig zijn, als hij alleen maar leeft van de foaien van anderen? Hoe kan een mens betekenis hebben, als hij in feite alleen maar bezig is te profiteren, ook als hij dan voor zichzelf iets doet?

Ik kan me voorstellen, dat een kunstenaar in de tegenprestatie-regeling op een gegeven ogenblik voortdurend hard werkt en dat hij toch ergens ongelukkig is, om de doodeenvoudige reden dat hij niet die erkenning vindt, die hij wil hebben. Dan zult u zeggen: Het is voor hem belangrijker dat hij eten heeft en dat hij zijn kunst kan bedrijven. Dit is misschien waar, maar dan zal men dat anders moeten doen. Men zou hem de mogelijkheid moeten geven om die kunst dan op een andere manier te verkopen. Of desnoods te werken aan de verfraaiing van de gemeenschap; niet door schilderstukjes te maken, maar door gewoon werken uit te voeren, die door de gemeenschap worden verlangd en hem daarvoor zodanig te belonen, dat hij - indien hij met een minimum genoegen neemt - daarnaast zijn eigen kunst ook kan bedrijven.

Als u dit voorbeeld nu overzet naar Suriname of Curacao of waar ook ter wereld, dan zult u misschien ook begrijpen waarom het zo belangrijk is dat de armen niet alleen maar worden gevoed. Mensen, die voedsel genoeg krijgen en die verder niets te doen hebben, beginnen er alleen maar over na te denken wat ze nog meer voor klachten tegen de maatschappij hebben. Ze worden absoluut negatief. Mensen echter, die in de eerste plaats begrijpen dat zij moeten communiceren (contact hebben met anderen) in de gemeenschap en iets moeten betekenen, dat zij niet mogen eisen dat die gemeenschap hen waardeert volgens hun eigen waardering, maar dat zij zich eerst een gewaardeerde plaats in die gemeenschap moeten zien te veroveren voordat ze verder kunnen gaan, die hebben geen tijd voor een negatieve benadering. Hun denken en streven is positief, omdat zij niet tracht zich te onderscheiden van hun medemensen maar met die medemensen gezamenlijk iets trachten te bereiken. In de tweede plaats - al hebben ze het misschien iets minder goed dan ze het door zo'n vergoedingsregeling zouden hebben - zijn ze gedwongen rekening te houden met anderen; daardoor worden ze geconfronteerd met hun eigen "ik" en hun eigen feilen.

Het klinkt misschien ook weer niet zo prettig. Maar een mens, die op aarde leeft, is toch eigenlijk het voertuig van een geest, die zichzelf moet leren kennen. Hoe wil je jezelf leren kennen, indien je de middelen worden gegeven om voortdurend de werkelijkheid van je eigen wezen te ontvluchten? Voedsel is goed voor mensen, die verhongeren.

Als in Biafra de mensen verhongeren, dan is het natuurlijk heel erg goed te zorgen dat ze wat te eten krijgen. En toch vraag ik me af: of degenen, die beweren dat de Biafranen terecht zich teweer stellen nu wel zo buitengewoon gewaardeerd moeten worden, omdat ze die mensen voedsel hebben gegeven. Daardoor hebben ze ongetwijfeld de ellende wat groter gemaakt. Iemand, die dan - afgekeurd natuurlijk door alle staatslieden - een soort privé luchtmacht op de been brengt, is veel meer te waarderen. Hij doet reëel iets. Hij maakt zich niet tot de goede gever, maar hij is degene, die verbonden is met het streven van de ander. Ik geloof, dat dat veel belangrijker is.

Dan kunt u zeggen: Heiligt hier dan het doel de middelen? Neen. Het doel om Biafra vrij te krijgen is een kwestie, waarover je persoonlijk moet denken en spreken. Dat je daarmee anderen gaat doden, is even onaanvaardbaar als dat anderen Biafranen doden. Maar we kunnen in ieder geval wel zeggen dat degenen, die hier hebben gereageerd, (zoals ook de medische verzorgers, die daarheen zijn gegaan) de enigen zijn die reëel iets hebben gedaan aan het probleem in de zin van de Wereldleraar.

Het is gemakkelijk genoeg om te spreken over de diplomatieke noodzaken, de politieke wegen, de noodzaak om via conferenties, comité's, commissies ergens toe te komen. Maar in feite is het een afschuiven van verantwoordelijkheid en daarmee het scheppen van die verwarring, waarin een Agietprop kan werken. Het is gelijktijdig het scheppen van een zodanige verwarring, dat je voor je eigen verantwoordelijkheid, je eigen beslissing, je eigen problemen kunt weglopen: als je vindt dat de armen toch eigenlijk wat geholpen moeten worden, koop dan maar een lootje in een Caritas-loterij, dan heb je het idee dat je wat hebt ge-

daan en bovendien de kans, dat je wat zult winnen.

Die mentaliteit is geestelijk fataal. Het gaat er helemaal niet om, of Noord-Vietnam gelijk heeft of Zuid-Vietnam. Het gaat erom dat er mensen zijn, die kreperen. Mensen, die ongelukkig worden gemaakt, nodeloos. Of die mensen gelukkig zijn onder systeem A of B, doet niet ter zake. Laat die mensen hun eigen leven opbouwen. Help hen om dat leven op te bouwen. Geef hun niet de fooi van voedsel en belangstelling.

Toen er hongersnood was in India hebben de mensen veel gedaan om die althans enigszins te lenigen. Maar als je het daarbij laat, dan is er niets gebeurd. Gelukkig zijn er mensen geweest, die hebben ingezien dat je daaraan wat moest doen. Nederland heeft putten laten boren, weer een ander land heeft bepaalde landbouw-projecten op stapel gezet, een van de landen heeft zelfs nog fabrieken, fabricage- en verdelingsmethoden uitgewerkt. Kijk, die mensen hebben wat gedaan. Zij hebben de bevolking geholpen om zichzelf te helpen.

Ik geloof, dat je Curacao alleen kunt helpen door de mensen op Curacao te leren om zichzelf te helpen. Dat is natuurlijk ook wel pijnlijk voor degenen, die het gezag in handen hebben. Maar voor jezelf zowel als voor die anderen is dit geestelijk de enig juiste weg. Je leeft niet alleen maar om er zo goed mogelijk van af te komen. Je leeft ook niet alleen maar om een hiernamaals te verdienen. Je leeft om als mens mens te zijn met de mensen. Voor de geest is dat de enig aanvaardbare wijze, waarop het menselijk bestaan geleid kan worden.

Daarom is het niet goed, indien Nederland plotseling zou besluiten grote kapitalen in Curacao te steken. Dat zou absoluut nutteloos zijn. Wat anders zou het zijn, indien Nederland zou helpen om een zodanige regeling tot stand te brengen, dat er werk moet worden verschaft. Dan zou men die mensen helpen een eigen vorm van leven of van industrie op te bouwen. Men zou hen helpen door een beter onderricht, maar vooral ook door een doen wegvallen van allerhande vaak door henzelf opgebouwde beperkingen.

Dat zou Agietprop niet kunnen beantwoorden. Als je tegen een mens zegt: "Ik wil je helpen. Hier is werk. Werk, en je zult eten. Heb je honger, eet dan maar eerst," dan kan een agitator moeilijk nog beweren dat dit onrecht is, vooral als je ziet, dat je hetgeen je werkelijk verdient ook werkelijk krijgt. Dan is afgunst en nijd lang niet zo gemakkelijk aan te wakkeren.

In Nederland is het precies hetzelfde. In Nederland werkt Agietprop ook. Ze werkt met betrekkelijk kleine groepen, laat mij u dat erbij vertellen. Werkelijk geschoolde agitators zijn er in Nederland niet veel. Ik geloof, dat er zo iets van 16 of 17 zijn, die ieder dan weer een kleine clan of groep rond zich hebben verzameld. Maar als deze mensen worden geconfronteerd met een werkelijke verhouding tussen b.v. prestatie en beloning, als zij worden geconfronteerd met een reëel deel hebben in bezit maar ook in risico, dan kunnen ze moeilijk meer gaan protesteren. Dan valt het weg.

Het argument is gemakkelijk genoeg gevonden: de ondernemingen maken winst; het gaat ten koste van ons. Natuurlijk, het is waar. Maar op het ogenblik, dat de arbeider krijgt te horen: Je mag volledig delen in de winst, indien jij de verliezen ook neemt, dan zit de zaak al een beetje anders.

Als je tegen de studenten zegt: "Jullie moeten zelf inspraak hebben", dan kun je daar heel veel mee doen, dan kun je die mensen werkelijk zover opzweepen, dat ze het idee krijgen dat ze absoluut verkeerd worden behandeld. En dan kun je de werkelijke fouten gebruiken om daardoor excessieve eisen tot stand te brengen en daarmee de conflict-situatie scheppen. Maar op het ogenblik, dat de student zijn verantwoordelijkheid zelf mag dragen, mits hij de consequenties daarvan aanvaardt, ligt de toestand anders.

Indien het tot een werkelijk oproer komt, waar dan ook, dan zijn andere mensen in gevaar met hun geluk, met hun bezit. Deze mensen moeten verdedigd worden. Dan moogt u het heel erg wreed vinden dat de politie er dan werkelijk op slaat of dat een bepaalde wet inderdaad wordt gehanteerd, maar dat is eigenlijk terecht. Terecht, omdat de maatschappij nu eenmaal niet kan gedogen, dat men door "het doel heiligt de middelen" degenen, die kwetsbaar zijn, tot slachtoffers maakt, terwijl men de werkelijke boosdoeners niet kan aanvallen.

Agietprop zal de komende jaren steeds meer van zich doen spreken. Niet in de eerste plaats door werkelijke revoluties, maar vooral door die ongerechtvaardigde opvlammende uitbarstingen, waarmee een groot onrecht bijna wordt afgedwongen.

In India kunnen we binnenkort iets dergelijks verwachten. Daar zal een betrekkelijk vreedzame demonstratie op een gegeven ogenblik uitlopen op een enorm oproer. En dan zijn er inderdaad vrouwen en kinderen op straat; een hele menigte, die in feite onschuldig is, mensen die geen onrecht hebben gedaan, terwijl er maar enkele honderden hebben brandgesticht en een paar bommen hebben gegooid. Dan wordt er op die mensenmenigte geschoten en zie je hoe een paar duizend mensen gewond en een paar honderd mensen gedood zijn. Mensen, die geen kwaad hebben gedaan. En dan hebben die gezinnen reden om te haten. Dan heeft die massa martelaren om te vereren. Dan is het werkelijke redres dat gegeven zou moeten worden niet meer te geven, omdat de redelijkheid wegvalt.

India staat nog voor verscheidene van dergelijke gevallen. Pakistan precies hetzelfde. We kunnen erop rekenen, dat soortgelijke onredelijkheden ook in Zuid-Amerika zullen plaatsvinden. We zullen zelfs moeten constateren vrees ik, dat in Afrika verschillende stammen tegen elkaar worden opgezet op grond van eigenlijk ook weer onbetekenende feiten.

Men zoekt een paar driftkoppen uit. Als die nu maar zover kunnen worden gebracht dat ze een bom gooien, dat ze iemand dood steken, dat ze brandstichten of dat ze iets doen wat niet te tolereren is en daardoor het slachtoffer worden, dan is de vete ontbrand. Daar kun je weinig tegen doen als gewoon mens. Of misschien toch:

Je zou misschien kunnen beginnen om je eigen mentaliteit te veranderen. Je zou misschien kunnen leren om de zaken reëler te zien, om de feiten eens los te maken van de sentimenten, om soms niet de middelen goed te keuren, omdat het doel zo goed is, of soms de middelen af te keuren, omdat het doel je niet bevalt. We zouden moeten leren de zaken reëler te zien en we zouden die meer reële visie anderen moeten kunnen geven. We zouden er vooral op moeten kunnen wijzen, hoe klein feitelijk de oorzaken zijn voor de grote excessen. We moeten zoeken naar de redenen, waarom die excessen plaatsvinden.

Zeker, het zal u moeilijk vallen om precies te ontdekken, of het nu mensen van Agietprop zijn geweest of anderen. Maar het zal u wel mogelijk zijn te constateren, dat hier externe krachten voortdurend de excessen veroorzaken. Misschien dat u en anderen dan zo ver zouden komen, dat u de stellingen van onze vriend Andrej Ordsjnev eenvoudig waardeloos kunt maken. Want vergeet een ding niet: propaganda en agitatie zijn middelen, die gebaseerd zijn op het onvermogen van de mens om te onderscheiden, het onvermogen van de mens om reëel en redelijk te denken, het onvermogen van de mens om de innerlijke en voor het eigen wezen geestelijk en stoffelijk essentiële waarden te onderscheiden van algemene stelregels en voorgegoochelde idealen.

Ik meen dat dit onderwerp, gezien de huidige situatie, actueel en gelijktijdig belangrijk is. Ik meen zelfs, dat het een verklaring kan vormen voor vele facetten, die u in de komende tijd zult zien. U zult misschien hierdoor in staat zijn niet alleen juister te reageren, maar vooral ook om juister te communiceren met uw medemensen, zodat u hun de rellen, die ze maken niet zonder meer verwijt en ze niet meer ziet als verkrachters van recht en orde of arme miskenden, die alleen door geweld zichzelf kenbaar kunnen maken. Maar dat u hen reëel gaat zien voor wat ze zijn: mensen, die gewoon zoeken naar een beetje geluk, naar een eigen plaats, een deel-zijn aan de gemeenschap. Mensen, die altijd weer worden geëxploiteerd en misleid.

Als u zo leert denken en zien, dan zult u in uw leven zeker reëler kunnen denken en reageren. U zult hierdoor voor uw geestelijk leven minder onevenwichtigheden veroorzaken en daardoor mede in staat zijn langzamerhand te gaan begrijpen wat de leer van de Wereldleraar, die u meermalen bekend is gegeven, althans de belangrijke delen, in feite betekent. Niet alleen maar een pseudo-christendom, niet alleen maar een nieuwe godsdienst of een nieuwe geestelijke

discipline, maar doodgewoon een levenshouding, die zowel voor de geest als voor de stof, de beste mogelijkheden tot geluk geeft en daarnaast de meest snelle en juiste bewustwording onder de huidige omstandigheden.

(Agietprop = agitatie en propaganda. red.)

:--:

OUDE GODSDIENSTIGE INVLOEDEN IN ZUID-AMERIKA.

In Zuid-Amerika vinden wij een zeer grote menging van de bevolking, waarbij Spanje en Portugal nog figureren, maar over het algemeen negers, negerslaven, indianen- en inboorlingenstammen een zeer grote rol hebben gespeeld en nog spelen. Het resultaat is geweest, dat het christendom, dat er is binnen gedrongen, voor een groot gedeelte wordt beïnvloed door oude geloofsvormen en denkwijzen. In heel veel gevallen hebben we zelfs kerken, die zich christelijk noemen, terwijl ze toch uitgaan van iets, wat wij in Europa meer spiritisme zouden noemen. In andere gevallen worden eveneens onder het mom van christelijke secten de oude bloedoffers e.d. nog steeds gebracht.

Heel veel mensen realiseren zich niet, hoe sterk de natuurverering en de natuurgodsdiens in het hele Zuidamerikaanse gebied is geweest. Toch was het er zo, dat over het algemeen de natuurgoden het eigenlijk voor het zeggen hadden. Er waren de goden van de wind, van de vlakke, van de bossen, van de wateren. Er waren de oude elementen, die een grote rol speelden en daarnaast ook - mede uit de Inca-periode - vooral de vele oorlogsgoden, de goden, die bepaalde eigenschappen van de mensen verheerlijken en a.h.w. bevorderen en tevens de aanbedding, zoals overal, van zon en maan.

Het resultaat was, dat deze op zichzelf allemaal betrekkelijk eenvoudige geloofsvormen zijn samengegroeid tot een zeer ingewikkeld geheel, dat op het ogenblik op de gehele sociale structuur en naar ik meen ook op de gehele geestelijke ontwikkeling van Zuid-Amerika grote invloed heeft.

Er is in de eerste plaats het geloof aan de onontkoombare macht; een zeker fatalisme, dat voortvloeit uit het geloof aan de natuur, waaraan je je niet kunt onttrekken. Vooral als je leeft in landen, waar de zon de pogingen van vele jaren in heel korte tijd ongedaan kan maken, dan voel je je ook werkelijk hulpeloos. De hulpeloosheid, die we vinden bij de Indio (de indiaan) en bij de vele mengingen (de mestiezen zijn er ook nog sterk in), heeft zich langzaam maar zeker afgedrukt op het stadsleven.

De grote steden van Zuid-Amerika (en dat zijn over het algemeen enorm grote steden) bestaan uit een tamelijk geringe welvarende kern, een zeer grote administratieve en productieve kern en daar omheen de vele kleine dorpen, de vele kleine gemeenschappen van mensen, die door de steden zijn aangetrokken. Deze mensen zijn van het platteland gekomen. Ze hebben hun ideeën over "het schip in de hemel", de gaven die je onverwachts zult ontvangen. Maar aan de andere kant ook het geloof aan het lot, dat niet gedwongen kan worden. Je leeft en - à la Louis Davids - als je voor een dubbeltje geboren bent, dan krijg je nooit een kwartje. In je leven moet je dan wel proberen wat te bereiken; maar als het niet gaat, dan gaat het niet. Het is niet jouw schuld, het is het noodlot van de goden. En als je wordt getroffen door allerlei tegenslagen (als je b.v. naar de stad trekt en je vindt geen behoorlijke huisvesting, je vindt geen werk, je vindt niets), dan moet je zoeken naar iemand, die de goden gunstig kan stemmen. Het resultaat is, dat naast de katholieke missies, die er overal zijn, steeds meer kleine gemeenschappen zijn ontstaan, waarin dat oude geloof weer gaat opleven en waarbij dus het magisch denken heel

sterk op de voorgrond komt.

Er zijn daardoor practisch over heel Zuid-Amerika mediums te vinden, die de stem van geesten en van voorvaderen vertolken. Dat geschiedt overigens heel anders en naar uw inzicht waarschijnlijk minderwaardiger dan wat hier geschiedt. Het is een kwestie van zingen en dansen; en de geest is doorgaans bereid te helpen. Hij vraagt: Kan ik iets voor je doen? Kan ik je helpen? Wil ik een lied voor je zingen? De geest is daar iets, wat eigenlijk in de familie zit; en daardoor kun je dus met die geest marchanderen. En dat wordt dan ook rijkelijk gedaan. Je belooft de geest een bepaald offer, je gaat naar een bepaalde plaats toe om dat te brengen, je geeft aan de priesters giften, opdat ze de geest zullen laten doorkomen. Die geest zal er dan voor zorgen, dat de zaak verandert.

Nu is dit op zichzelf bijgeloof. De geest kan natuurlijk wel iets doen, maar zoveel als daar wordt voorgesteld is absoluut onmogelijk. Bovendien zal die geest zich heel weinig aantrekken van allerhande magische riten en gebruiken. De manifestatie wordt er soms gemakkelijker door en daar blijft het bij. Maar de mens, die gelooft dat hij nu van de geest een gave kan krijgen, gaat anders door het leven. Hij kijkt anders naar de mensen. Als hij dan ziet, dat hij een mogelijkheid krijgt en mensen ontnemen hem die, dan is dat niet meer een kwestie van noodlot, dan is het een mens, die je frustreert tegen de wil van de goden in. En wie tegen de wil van de goden ingaat, die kun je aanvallen. Dan kun je zo iemand doodsteken of bestelen of je moet hem uitschakelen. Dan gaat het niet meer om eerlijk of oneerlijk, dan gaat het er doodgewoon om: dit is je door de goden of door de geest beloofd; dit moet waar gemaakt worden.

De grote gevoeligheid, die men ontwikkelt juist door dit geloof en de bijgelovige instelling, die er allemaal bijhoort, brengt verder natuurlijk met zich mee, dat je op heel veel tekenen let, die een ander niet ziet. We behoeven heus niet naar de wildernis te gaan, naar de Jivaro's of andere stammen in het Amazonebekken om mensen te vinden, die niet zonder het bovennatuurlijke kunnen bestaan, die eigenlijk hun instincten, hun scherpe gevoeligheid moeten gebruiken om iets te bereiken in het leven. En denkt u nu niet, dat dat alleen maar bij de armen is, ook bij vele zakenmensen zien we een soortgelijke mentaliteit. Ook zij - al zullen ze het niet toegeven - nemen vaak deel aan plechtigheden van kleine Loges, van kleine secten en gemeenschappen. Ook zij gaan af op hun feeling. Het feit, dat er zaken worden gedaan en dat je rustig over andere dingen praat, lijkt misschien voor een westerling onbegrijpelijk. Als je daar komt, wil die zakenman wel met je praten, niet om te weten wat je hebt aan te bieden, maar om te weten wat je voor een mens bent. Pas als hij weet wat je voor een mens bent, als zijn gevoeligheid een relatie, een mogelijkheid heeft geconstateerd, zal hij overgaan tot zaken.

Dat is wederom voor de Europeaan haast onvoorstelbaar, a.h.w. een bijkomstigheid geworden. Die zaken doe je, omdat je de mens met wie je zaken doet in relatie tot jezelf hebt leren zien en je hebt begrepen dat er mogelijkheden of geen mogelijkheden zitten.

Die denkwijze heeft natuurlijk een heel grote invloed op de reactie van de massa. Als u weet, dat in de vele armoedige dorpen vaak bepaalde "gangs" (mensen, die misdadigers zijn) de zaak regeren, dan vraag je je af waarom die mensen zich daardoor laten regeren, want ze zijn zelf even snel met een mes en ze zijn ook niet bang een revolver af te schieten. Die "gangs" hebben vaak invloed via een bepaald geestelijk genootschap, via een bepaalde kerk, ze behoren tot een geheime kaste a.h.w.; eerst dan hebben ze wat te zeggen.

Als je gaat kijken in de berglanden, dan hebben we te maken met indianen, die zelf ook buitengewoon gevoelig zijn. Vooral daar, waar de oorspronkelijke indianen nog enigszins onvermengd leven, is dan ook een visie op het leven, die zo primitief lijkt en gelijktijdig zo enorm ingewikkeld is, dat het alweer voor de Europeaan haast ondenkbaar is.

Als ik als indiaan zit, dan kan ik denken. Daar zijn de oude vrouwen, de oude mannen, die in de toekomst zien. Zij weten wat ik moet gaan doen. Ik behoef me niet af te vragen wat ik wil gaan doen. Ik ga gewoon naar een wijze

man of een wijze vrouw toe. Is er behoefte aan genezing? O, natuurlijk, er zijn doktoren. Maar in de eerste plaats zijn er weer de wijze mannen en de wijze vrouwen, die weten hoe je dergelijke dingen kunt bereiken. Zij spreken met de geesten. Zij werken met de krachten van de natuur. Op deze manier vervlechten zij eigenlijk langzaam maar zeker de toekomst met het heden.

De mensen zijn geen afzonderlijke persoonlijkheden zonder meer. Ze zijn deel geworden van een gemeenschap, die zich uitspreidt over de tijd, over een verre toekomst misschien zelfs. Wat zij doen heeft niet alleen maar zin voor het eigen "ik", het is het vervullen van een soort stambestemming. En men weet heel vaak uit het verre verleden te vertellen hoe voorvaders vijf à zes generaties geleden een bepaalde opdracht hebben gekregen en zij vervullen nog steeds diezelfde opdracht. Men is gebonden aan de natuur. Want als men niet zou gehoorzamen, dan zouden de voorvaders zich tegen je keren, de bergen zouden plotseling met stenen beginnen te gooien, de mist zou je omhullen op de paden die gevaarlijk zijn. Overal zou je het gevaar ontmoeten en in de nacht zouden de geesten komen om je te kwellen.

Wie met een Europees-westerse of Amerikaans-westerse mentaliteit daarheen gaat, kan deze mensen niet helemaal begrijpen. Hij ziet, dat ze armelijk leven misschien, maar hij begrijpt niet wat hen beweegt. Hij tracht hen te overtuigen met winst of met nieuwe arbeidsmogelijkheden, maar hij moet rekening houden met hun taak; en dat kan hij niet. Daarom ziet hij de verdeling van arm en rijk op een totaal andere manier dan de mensen zelf.

Zeker, er is langzamerhand veel veranderd. Vroeger waren er de grote bezitters, die a.h.w. een vader waren voor vele dorpen; die daar straffen en zeer willekeurig hun eigen recht handhaafden, maar aan de andere kant ook een aansprakelijkheid hadden tegenover het volk. Hier en daar bestaat het nog, maar meestal is het langzaam maar zeker verwaterd. De mensen moeten meer op zichzelf staan. Het vaderlijk gezag echter hadden ze nodig.

Dat vaderlijk gezag is geërfd van de vroegere stambanden of familiebanden, die op een totaal andere manier in elkaar zaten dan men zich nu voorstelt. Het is nl. zo: als ik behoor tot de familie, dan heb ik b.v. bepaalde wraaknoodzaken, zoals de Siciliaanse vendetta kent. Zo bestaat daar de verplichting om elkander te wreken, maar ook om elkander te beschermen tegen onrecht. Er is een binding, die helemaal niet in genegenheid tot uitng behoefte te komen, maar die eenvoudig bestaat uit de band van de gemeenschap. En waar het vaderlijk toezicht van de zakelijke man, de hacendado (de grote landbezitter), de grote fabrikant is weggefallen als de man met de directe aansprakelijkheid, heeft men gezocht naar iets anders. Dat andere kun je niet vinden in de gemeenschap.

Je kunt een politicus een tijdlang volgen, maar politici wisselen zo snel. Je kunt je misschien richten tot de den of andere burgemeester. Maar ook dat is op een gegeven ogenblik niet voldoende, want die man is ook onvolmaakt. Je zoekt het dus bij mensen met bijzondere eigenschappen. Soms zijn het handige jongens, die beweren dat de geest tegen hen spreekt of dat ze contact hebben met de duivel. In andere gevallen zijn het mensen, die werkelijk gaven hebben. Soms zijn het priesters of priesteressen van geheime orden. Deze mensen gaan de vaderlijke plaats innemen. Maar zij bezitten niet de materiële mogelijkheden om de vaderlijke verplichtingen te vervullen.

Als de grondbezitter een zieke wil laten verplegen, dan kan hij dat betalen. Als de priester dat wil doen, dan kan hij dat niet. Hij moet dan bovennatuurlijk krachten oproepen om dat tot stand te brengen. En als dat niet gaat, ja, dan kan hij geen hospitaal betalen, hij kan geen transport betalen, hij kan niets. Dan moet hij dat uit de gemeenschap persen. Hij moet dus zorgen, dat er bepaalde verbanden ontstaan, die weliswaar geen vakbond zijn, maar die een soort bloedband worden door middel van het geloof, door het aanvaarden van een gezamenlijk hoofd.

In landen als Brazilië is dat heel sterk. Maar ook in Argentinië zien we dat steeds meer opleven. Dat is misschien ook de verklaring waarom Peron op het ogenblik nog zoveel invloed heeft. Juan Peron was geen ideaal mens. Hij was een heel eigenaardige figuur. Eva Peron was eveneens iemand, waarop heel veel

aan te merken zou kunnen zijn. Maar deze mensen waren vader en moeder. Zij gaven aan de behoefte van een groot gedeelte van de mensen om pater-nalistic geregeerd en gebonden te zijn vorm en gestalte. Deze gebondenheid gaat zich nu langzaam maar zeker uitwerken in de behoefte om ook geestelijk, politiek en economisch een zekere onafhankelijkheid tot stand te brengen. Het resultaat is, dat we een soort commune-gedachte zien ontstaan, die echter vaak geregeerd wordt door een medium.

We zien dat er een bepaalde samenwerking (een soort coöperaties) ontstaan, die echter hun contacten helemaal niet danken aan een zakelijk overleg, maar aan het bijeenkomen misschien ergens in de een of andere schuur, aan de rand van een bos of op een open plaats in een bos waar dan gedanst wordt tot de roes de mensen bevangt. Dan gaan de geesten spreken en worden er bloedoffers gebracht. Dat is hun binding. Maar die binding is zo enorm belangrijk, dat men zich het dagelijks leven zonder dit niet kan denken.

Als men de zon aanroept, dan roept men niet alleen de zon aan, men roept a.h.w. gelijktijdig alle zoonaanbidders aan. Men probeert zich één te voelen met de priesters van de kaste. Men probeert zich één te gevoelen met allen, die diezelfde macht kennen. En men voelt zich gesteund in al hetgeen men gaat doen door die kracht. Deze mentaliteit zal natuurlijk op den duur de gehele sociale vormgeving veranderen.

Zolang er de vaders in de materie waren, de aanvaarde leiders, de aanboden leiders, was er niets aan de hand. Dezen konden - meestal zelf meer beschaafd en geletterd zijnde - met de wereld tot een overeenkomst komen. Zij konden vertellen wat er precies moest gebeuren. Maar nu is het gezag verdwenen. Zelfs de agitator kan eigenlijk als agitator alleen wat betekenen, indien hij behoort bij de groep.

Men heeft zich misschien wel eens afgevraagd, hoe het komt dat Che Guevara met zijn revolutie, die goed bedoeld en noodzakelijk was, zo weinig heeft bereikt. Indien men zich realiseert hoe de binding van de boeren op het land was, wordt het wat anders. Che Guevara kon dat niet begrijpen. Hij kwam uit een ander land. Hij kon niet begrijpen, waarom zelfs zijn eigen caballeros op een gegeven ogenblik ervan uit gingen, dat er eerst een bevestiging moest komen, een teken. Hij kon niet eens begrijpen, waarom men bepaalde plechtigheden moest accepteren en niet onmiddellijk gegevens en voedsel kon krijgen uit de dorpen. Zo min als hij ooit heeft begrepen, waarom hij in sommige dorpen zoveel steun heeft gekregen. Het was een kwestie van de broederschap, van een verbondenheid van deze mensen. Die verbondenheid domineert alles.

Als een broeder van een bepaald geloof bij mij komt - ook al wordt hij door alle politiemensen ter wereld achtervolgd - dan moet ik hem voeden en hem helpen, ook al zeg ik "broeder, ga alsjeblieft snel verder, want ik wil geen risico lopen." Maar ik moet hem helpen. En vraagt hij om te mogen blijven, dan moet hij blijven.

Deze hele situatie heeft dus voor de agitatoren, die overal werkzaam zijn, heel wat eigenaardige problemen gegeven. De Cubaanse agitatoren vooral zijn vele malen vastgelopen juist op deze mentaliteit; de groepsmentaliteit van de armeren. En naarmate de mens armer is, minder onderricht heeft gehad, meer van dag tot dag leeft, is de natuur en zijn de krachten van de natuur belangrijker. En dus ook de broederschap, ook het geloof.

Je kunt alleen via het geloof Zuid-Amerika begrijpen. Je kunt de Zuid-Amerikaan alleen maar benaderen vanuit zijn zoeken in het bovennatuurlijke. Het zoeken naar de wetenschap van de wijze man, de wijze vrouw, de stand van de sterren misschien, de taal van een medium, het teken dat plotseling ergens zal verrijzen en ook vaak inderdaad verrijst. En waar het geloof zo'n heel grote rol gaat spelen, daar spelen ook de mentale krachten van de mens een heel andere rol dan hier.

Bij u denken de mens wel ongeveer gelijk, maar ze denken verstandelijk en in redelijke sequenties. De gevolgen, die zij verwachten van een bepaalde daad, zijn redelijk te beredeneren, zij zijn te overzien.

In Zuid-Amerika is het anders. Daar verwacht je niet het redelijke, daar verwacht je juist vaak het bovennatuurlijke, het wonder, dat zal gebeuren.

En als het niet gebeurt, dan heb je niet genoeg geofferd, of dan is een priester niet in orde. Dan moet er een nieuwe priester komen. Maar de bovennatuurlijke machten zelf zijn eeuwig, die zijn betrouwbaar. Zonder die kun je niet leven. En daardoor denkt men in de richting van het wonderbaarlijke, van het bijna krankzinnige. Daardoor ontstaan zelfs de revoluties en hervormingen op een wonderlijk spontane manier. Ze zijn niet redelijk te rijmen met het normale zakelijke beleid van grote firma's e.d.

Je kunt Zuid-Amerika niet zonder meer beïnvloeden. Je kunt het niet helemaal begrijpen. En dat is juist ook het aantrekkelijke van dit eigenaardige continent met zijn grote, haast ondoordringbare Andesketen, met zijn vreemde, grote oerwouden en zijn uitgestrekte vlakten, waarin je soms verloren schijnt te gaan, totdat je zo alleen bent op de aarde als een zeeman midden op de oceaan.

Het is misschien ook begrijpelijk, als men dit in ogenschouw neemt, dat de innerlijke wetten van de mens anders zijn dan hier. Hun geloof en hun denken kent plechtigheden, die niemand meer als plechtigheden erkent. Denk eens aan het beroemde carnaval in Rio. Wat ziet u daar?

In de eerste plaats dat de corporaties, de buurten eigenlijk, samenwerken om een bepaalde uitbeelding te geven. Dat die groepen voorbij trekken is een fantastisch schouwspel, het is mooi, het is boeiend. Die mensen breken daar een paar dagen los uit de armoede in een schijn-rijkdom, in een klatergoudwereld, waarin alles mogelijk schijnt. Maar wat men zich niet realiseert, is hetgeen er achter die gemeenschap ligt; dat het uitgebeelde probleem of de groep niet alleen maar werd gekozen vanwege de mooie costuums en de mooie mogelijkheden - het werd eraan aangepast - maar dat daar achter heel vaak een soort wondergeloof schuilt. Men breekt los uit de werkelijkheid.

Het carnaval brengt de hergroepering tot stand. Die hergroepering zien we dan zich ontplooiën in vele richtingen, die de mensen niet leuk vinden. Voor de sexuele hergroepering b.v. is zo'n carnaval wel belangrijk. Maar ook de politieke hergroeperingen vinden tijdens een dergelijk carnaval al heel wat plaats. Het zijn de fiestas, de feestdagen, waarop de priester heel waardig misschien zijn mis opdraagt, maar waar een ogenblik daarna de mensen de oude heidense dansen dansen en de oude heidense gebruiken toepassen; waarbij het ene ogenblik men zichzelf als krankzinnigen opzweept in een gestyleerd uitbeelden van de totale natuur en het volgende ogenblik terugvalt tot de sfeer van een goedkope kermis. Het zijn tegenstellingen, die men moeilijk kan overbruggen, als men niet zelf daarin leeft, als je er geen deel van bent. Maar als je er deel van bent, dan begin je langzamerhand te begrijpen hoe de natuur, de krachten erachter eigenlijk het leven scheppen, de vorm geven aan de gemeenschap, aan de reacties van de gemeenschap, hoe je belangrijkheid in de gemeenschap meestal wordt bepaald niet door wat je bent, door wat je bezit zelfs, maar door datgene wat achter je staat. Het is daardoor ook dat op het ogenblik de grote, voornamelijk katholieke revolte zich daar aan het afspeelen is.

De kerken waren eens verzamelplaatsen voor het mirakel. De mensen zijn langzaam maar zeker gaan beseffen, dat het wonder voor de mens niet bestaat. De kerk is te gereglementeerd. Zij is te voortdurend zichzelf herhalend om helemaal te kunnen worden aanvaard. Zeker, Jezus heeft natuurlijk betekenis en Maria ook, maar op een andere manier dan ze in de kerk worden beleefd en gepredikt. Er moeten feiten komen en als er feiten zijn, dan telt de rest. Dat kun je ook niet voor elkaar brengen met een kopje koffie en een boterham voor iemand, die niet meer verder kan of met een deken voor iemand, die misschien kou lijdt. Dat kun je niet bereiken met de een of andere jongelingenvereniging. Je kunt dat alleen bereiken, indien je het mirakel terugbrengt.

De priesters van de katholieke kerk beginnen dat te begrijpen. Ze beginnen te begrijpen, dat het belangrijker is desnoods ergens in een dorpje, als het even kan misschien bij een steen van een oude offerplaats, een misoffer op te dragen en dan met de mensen als mensen te zijn, omdat je deel wordt van die magische gemeenschap. En dat het belangrijker is om priester te zijn, boven de mensen te staan en als het ware het gezag te vertegenwoordigen. De pronk en de

praal van de kerk kunnen nooit op tegen de pronk en de praal van de natuur. De stem van de prediker kan niet op tegen de geheimzinnige stemmen, die uit de mediums komen, die uit de bossen klinken, ja, die in de mensen zelf soms opwellen, zonder dat ze weten hoe. Het is een wonderlijk land. En zelfs de revolutie, die we op het ogenblik op sociaal terrein zien, is er mee verbonden.

Het is voor de Europese mentaliteit onbegrijpelijk hoe mensen, die een zeer grote macht hebben, zoals in bepaalde delen van Brazilië, niets doen om zich nu eens even te verzetten tegen hun uitbuiters. Hoe deze mensen aan de ene kant moedig kunnen strijden tegen politiemannen en aan de andere kant voor één grote heer zich buigen, alleen maar omdat deze een bepaalde naam heeft, omdat hij een bepaalde functie heeft misschien. Tenminste dat denkt men. Maar in feite, omdat hij een uitstraling heeft waar de geest, waar de natuur achter zit. Daarom kun je niet verwachten, dat het heetbloedige Zuid-Amerika zo reageert als Europa.

De oer-godsdiensten van dit land leven voort. De goden zijn misschien heiliger geworden en in de plaats van het roffelen van de trommen in de oerwouden is langzamerhand gekomen het handgeklap en het geschuifel van mensen in witte gewaden, die psalmen zingen. De achtergrond is gelijk.

De natuur is bezield. Overal rond je is de natuur, de krachten van de natuur. De voorvaders leven in de mensen, ze staan achter de wijzen. Zij zijn het, die het leven dirigeren. Daarom moet je het leven wel een beetje fatalistisch aanvaarden, want tegen die hogere machten kun je niet op. Mensen kun je aan, maar tegen die machten ben je machteloos. En daarom voltrekt zich nu een wonderlijk gebeuren in Zuid-Amerika. Niet alleen de revolutie, die ongetwijfeld ook overal weer losbarst, omdat er agitators zijn, omdat er mensen zijn die langzamerhand gaan begrijpen dat je niet alleen maar kunt wachten tot de donderen regengoden of de wind een hervorming brengen, totdat Jezus zelf op aarde komt om de machthebbers weg te jagen. Het wonder van deze gelovigheid in de gemeenschap, deze mentale uitstraling, creëert denkbeelden en mogelijkheden zo schijnbaar onlogisch en daarnaast zo ontzettend geniaal, dat het onbegrijpelijk is geworden.

De mensen, die erheen gaan, worden erin gevangen. Ze kunnen zich misschien opsluiten in eenzame forten, zoals sommige Duitsers hebben geprobeerd. Maar zelfs zij worden langzaam maar zeker gevangen door deze vreemde kracht, deze gedachtenkracht, die het hele continent doordringt. Ook zij kunnen niet meer volledig redelijk denken. Zij vluchten misschien weg in de dromen van een verleden. Maar de meeste Zuid-Amerikanen dromen op het ogenblik van de toekomst.

Hun toekomst is er niet één van bloed en geweld. Het is er niet één van regelingen en nieuwe staatsvormen. Het is er één van goden, die met de mensen wandelen. Het is een verkrijgen van een geestelijke kracht, waardoor je alles kunt overwinnen. Ja, het is misschien nog ergens het schip in de hemel, dat voorbij zal komen en rijke gaven zal uitwerpen. Maar het is vooral nieuwe begrippen, waardoor je als mens machtiger zult worden, sterker, en waardoor je met je gemeenschap meer kunt betekenen.

Als je dit begrijpt, ga je ook inzien hoe belangrijk in de komende 30 à 40 jaren voor een groot gedeelte van de wereld de ontwikkelingen in Zuid-Amerika zullen zijn. De ontwikkelingen van de primitieven en van de armen. Ontwikkelingen, die direct schijnen voort te komen uit de legenden van de bijna vergeten en bijna uitgeroeide indianenstammen. Legendes, die niets te maken schijnen te hebben met de redelijkheid, de logica, die de mens van vandaag vraagt, maar juist daardoor bandeloze scheppingskracht, astrale beelden, die overal ontstaan of herontstaan. Beelden, die zich langzaam maar zeker daar concretiseren en projecteren naar de mensheid zonder logica, maar met reële, stoffelijke mogelijkheden en daardoor met een werkelijk revolutionaire inslag, die niet alleen maar vorm en denken, sociologische en economische omstandigheden betreft, maar vooral het mens-zijn zelf.

We kunnen niet verwachten, dat Zuid-Amerika invloed zal uitoefenen op deze wereld in de komende eerste paar honderd jaren. Maar we kunnen wel ver-

wachten, dat het een denken voorbrengt dat langzaam ook vandaaruit zal verder trekken over alle continenten heen, totdat het evengoed weerklinkt in de ongetelde massa's van China als in de langzaam in intellectualisme bijna ondergaande mensen van West-Europa.

Het is niet voor niets, dat er een vesting is in de Andes. Een vreemd geestelijk slot, waaruit de Broederschap krachten en gedachten doet uitgaan over de wereld. Want dit is het land van het wonder. Dit is het land van de onverwachte geestelijke ontplooiing, van de primitiviteit, die - eindelijk mondig geworden - zichzelf zal hervinden als menselijke werkelijkheid en waar- digheid in de tijden die komen.

--:-

U I T D A G I N G.

De hele wereld is een uitdaging, want overal word je op de proef gesteld. Overal is er iets of iemand die vraagt: Kun je dat wel? Durf je dat wel?

Je kunt je natuurlijk verschansen achter al datgene, wat de mensen hebben geleerd en wat er geschreven staat in de boeken. Je kunt jezelf verbergen achter "Godswil" of achter de maatschappelijke noodzaken, maar de uitdaging van de wereld blijft bestaan. De uitdaging van een wereld, die niet alleen maar materieel is, maar die ook geestelijk is: Wat ben je werkelijk? Wat kun je werkelijk? Wat is je werkelijke wezen?

Laat een ogenblik je masker vallen, mens. Laat eens even zien wat je werkelijk bent. Ontplooï eindelijk eens de krachten, die werkelijk in je leven en laat je niet meesleuren door het voortdurend gezapig verder dobberen van een burgermans bestaan.

Mens, maak je niet vrij door de maatschappij te verwerpen. Maak je niet vrij door je geloof te verwerpen, maar maak je vrij door datgene, wat in je leeft, in je geloof en in de maatschappij waar te maken. Dat is de uitdaging, die de wereld je voortdurend toeroept.

De uitdaging om iets te zijn. Niet alleen maar een illusie tegenover anderen. Niet alleen maar een gezapig voortgaand sleurtje, dat nooit tot een einde schijnt te komen, maar een levende kracht. Iets, dat betekenis heeft. Een vonk, die een ander vuur kan ontsteken. Een vlam, die licht is in de duisternis van anderen. Een kracht, die je hoort daar, waar anderen doof voor zijn geworden en die je ziet waar anderen nog verblind zijn.

Wat ben je, mens? Je bent eeuwigheid. Je bent een geest, die door vele levens heen misschien hier is gekomen in deze menselijke vorm en die verder zal gaan.

Wat ben je, mens? Je bent een wezen, dat oneindige mogelijkheden in zich draagt. Die mogelijkheden zul je moeten ontplooïen, zelfs in de beperktheid van een stoffelijk bestaan.

Wat ben je, mens? Dat is de uitdaging, die het hele zijn je voortdurend tegemoet roept: Wat ben je? Wat maak je waar van jezelf? Hoe kun je vrede vinden met jezelf en met je wereld, zonder daarbij jezelf te verloochenen? Hoe kun je de waarheid, die in je leeft in je wereld waarmaken, zonder gelijktijdig weg te vluchten voor de feiten, die rond je bestaan? Dat is de uitdaging.

Kun je leven met je schulden, mens? Want je hebt schulden. Je hebt fouten gemaakt. Kun je ermee leven? Kun je met die schulden misschien het goede bereiken? Dat is een uitdaging.

Het hele leven, het hele bestaan is een uitdaging, telkenmale weer. En wie die uitdaging aanneemt, moet wel begrijpen, dat jezelf zijn niet betekent: gezapig verdergaan in illusies, maar voortdurend weer vechten om al die facetten, die er in je bestaan tot uiting te brengen en in te passen in het leven. Het is eigenlijk een uitdaging van de hele kosmos. Ergens een tijdloos bestaan in de oneindigheid van een God. Het is alsof God of de Kracht, die je heeft geschapen heeft gezegd: Slechts waar een uitdaging is, is bestaan de moeite waard. Laat mij daarom al het zijnde de uitdaging toewerpen:

Ken uzelf in mij, ken mij in uzelf. Wie die uitdaging aanneemt en volbrengt, die heeft het doel van alle leven bereikt.

:--:-

Abonnementen: f 17,50 p. 10 nummers
(v. leden f 12,50) (v. buitenland f 1,50 extra)
bij vooruitbetaling op giro no. 468.874
t.n.v. „O.D.V.” te 's-Gravenhage

Secretariaat: **Graaf Willem de Rijkelaar 15**
Dordrecht Tel: 01761-5154

SLEUTELS

GOSMISCHE LERINGEN
mediamiek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verdraagzamen”
te 's-Gravenhage

I N H O U D.

JULI 1969.

14e jaargang.
Nummer 10.

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Slot

De wet van evenwicht

Communicatie

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Hedendaags rariteitenkabinet

Veranderingen

Genezing

Overname uit „SLEUTELS” slechts toegestaan na
schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V.”

GEESTELIJKE WETENSCHAPPEN

Tiende Les.

S I O T.

Wie zichzelf zoekt te kennen en tracht na te gaan welke waarden er in hem kunnen bestaan, wordt geconfronteerd met enige eigenaardigheden.

In de eerste plaats: In mij ontmoet ik vele onbekende krachten en waarden, die voor mij pas hanteerbaar zijn, als ik ze een naam geef. Naamgeving is voor de mens erg belangrijk, omdat eerst daardoor voor hem de mogelijkheid komt te werken met alles wat hij heeft ontdekt. Zijn denkprocessen vergen nu eenmaal eerst een onderscheid (een naam), voordat hij de hanteerbaarheid in zijn gedachten zelf vindt.

In de tweede plaats moeten wij rekening houden met het feit, dat juist het menselijk denken de grote beperking is voor vele eigenschappen, die hij bezit. Hij denkt volgens een bepaald systeem van logica. Met deze logica echter maakt hij het zichzelf onmogelijk in zichzelf te geloven en daarmee in de capaciteiten, die hij voelt te bezitten.

In de derde plaats: Alle waarden, die voor de mens onbegrijpelijk zijn, maakt hij voor zichzelf hanteerbaar door er systemen van denken aan te verbinden. Hij komt zo tot vormen van reageren, die hij dan noemt: magie, occultisme en in sommige vormen zelfs esoterie etc.

Als wij deze punten bezien, dan moeten wij wel tot de conclusie komen, dat er voor de mens dus bepaalde dingen van groot belang zijn, daar hij om vanuit zichzelf en met zichzelf zo juist en zo goed mogelijk te werken nu eenmaal eerst zijn waarden moet definiëren. De dingen, die van belang zijn, zal ik hier achtereenvolgens opsommen, elk met een klein commentaar.

1. Geloof. Geloof is het niet-redelijk erkennen van iets als waarheid, waardoor je kunt handelen, alsof het - ofschoon niet-redelijk - waarheid zou zijn. Het resultaat is, dat men de grenzen van het mogelijke overschrijdt en zowel t.a.v. zichzelf als van anderen een beïnvloeding tot stand brengt, die verdergaat dan het redelijke.

2. Emotie. Emotie of gevoelswaarde is voor de mens nu eenmaal datgene, wat hem met zijn gehele wezen in spanning brengt en vanuit deze spanning en de reactie daarop ook tot de projectie van gedachtengolven en zelfs van bepaalde andere, meer fluïdieke waarden.

Emotie en emotionaliteit zijn, mits beheerst, noodzakelijk willen wij komen tot magische werkingen. Maar evenzeer zal een gevoelswaarde belangrijk zijn, indien wij innerlijk naar waarheid zoeken, omdat wij in onszelf zoekende moeten aanvoelen welke van de vele mogelijkheden en denkbeelden, die wij ontmoeten, voor ons op dit moment de belangrijkste is.

3. Selectiviteit. Wij kunnen ons als mens of als geest nimmer op de totaliteit richten zonder gelijktijdig daardoor tot daadloosheid of nutteloosheid te worden gedoemd. Daar ons vermogen tot reageren, handelen en overdenken zo beperkt is, moeten wij er wel toe overgaan uit het totaal van de

mogelijkheden voor onszelf die punten te zoeken, welke wij belangrijk vinden. Als wij punten van belang hebben geconstateerd, dan zullen wij uit deze punten een keuze moeten doen t.a.v. de volgorde.

Die volgorde houden wij dan aan door ons eerst op het belangrijkste, daarna op het daaropvolgende belangrijke punt en zo verder te concentreren. Hiermede krijgen wij dus de mogelijkheid om punt na punt te bereiken en op deze wijze ook resultaten te boeken van ons streven, innerlijk zowel als naar buiten toe.

4. Gebrek aan fantasie. Dit punt zal u misschien vreemd voorkomen.

Fantasie op zichzelf hebben wij nodig; het is het voorstellingsvermogen. Maar op het ogenblik, dat onze fantasie de totale werkelijkheid terzijde schuift, komen wij in een wereld te staan, die wij alleen kunnen realiseren, indien wij zo sterk in onszelf en in al hetgeen wij denken geloven, dat het voor ons een hanteerbare z.g. tweede werkelijkheid wordt. Dit wordt echter zelden bereikt. Wil een mens dus resultaten behalen - esoterisch zowel als exoterisch - dan zal hij een zeker voorstellingsvermogen moeten hebben, maar hij zal daarbij niet te ver van zijn erkende werkelijkheid moeten afdwalen.

5. Zelfkennis inclusief zelfvertrouwen.

Indien wij onszelf niet kennen, zullen wij niet in staat zijn na te gaan wat voor ons belangrijk is, wat voor ons mogelijk is en daardoor op vele vreemde paden gaan wandelen, die tenslotte slechts tot teleurstelling zullen leiden. Jezelf kennen betekent niet alleen maar weten wat je goede en verkeerde kanten zijn. Het houdt tevens in, dat je begrijpt wat je wel en wat je niet kunt, wat je werkelijk wilt en wat je nu wel leuk zou vinden, maar eigenlijk toch niet wilt. Deze keuze op zichzelf is al van groot belang geworden, want zij maakt het ons mogelijk te weten, waar wij op onszelf kunnen vertrouwen.

Zonder zelfkennis is zelfvertrouwen geen reële zaak. Het is dan eenvoudig een misachting van feiten; en geconfronteerd met de mislukking verliezen wij dat zelfvertrouwen heel snel. Zodra wij echter van de feiten uitgaan zoals ze voor ons bestaan, zullen wij vertrouwen in onszelf, in onze mogelijkheden, in ons kunnen. Hierdoor kunnen wij teleurstellingen verdragen, kunnen wij kleine mislukkingen verwerken en gaan wij toch steeds verder in dezelfde richting, omdat wij weten dat het goed is en omdat wij hetgeen wij nastreven ook werkelijk willen. Dat is heel erg belangrijk.

Aan het einde van deze reeks lezingen kom ik tot de conclusie, dat er eigenlijk zoveel al gezegd is en zoveel ongezegd is gelaten, dat het moeilijk is een keuze te doen. Juist daarom heb ik allereerst de belangrijkste punten opgesomd.

Stel nu eens, dat wij als mens of als geest in ons een kracht ontdekken. Of deze kracht voor de buitenwereld werkelijk bestaat of niet, doet verder niet ter zake zolang het voor ons maar werkelijkheid is. Dan is het dus noodzakelijk, dat ik die kracht een naam geef. Een naam is eigenlijk nog niet voldoende; het zou beter zijn er een voorstelling aan te verbinden en op deze wijze een soort astrale schil op te bouwen van iets dat in wezen onze persoonlijkheid vertegenwoordigt. Dan pas is het voor ons iets geworden, waarmee wij in dialoog kunnen treden. Er is een communicatie met het onbekende mogelijk geworden.

In onszelf (dus esoterisch) betekent het, dat wij met die delen van ons wezen, die op dit ogenblik buiten ons direct begripsvermogen vallen, toch kunnen spreken op het niveau waarop wij nog kunnen begrijpen. Wij kunnen dus alles, wat voor ons bruikbaar is, uit het hogere niveau putten. Het resultaat is, dat wij - ook al beantwoorden wij in feite onze vragen grotendeels zelf - een zuiverder inzicht krijgen in onze mogelijkheden en noodzaken en een antwoord vinden op vele van die vreemde raadselen, die wij vooral in de esoterie plegen te ontmoeten.

Als wij de gestalte vorm hebben gegeven en wij hebben haar een naam gegeven, dan is er voor ons een werkelijkheid. Ook magisch kunnen wij nu gemakke-

lijker aan die figuren een opdracht geven of een verzoek doen. Het resultaat is, dat wij een deel van onszelf projecteren (een soort dubbel), waardoor wij op afstand kunnen werken en resultaten tot stand kunnen brengen. Hierbij komt dat wij aan dat dubbel over het algemeen eigenschappen toekennen, die wij voor ons begeren, maar menen te ontberen.

Zo zullen wij dus het totaal van onze mogelijkheden in die figuren tot uiting kunnen brengen en - door wantrouwen of onvolledig begrip voor jezelf en je omstandigheden - niet alleen de beperkte kracht, die wij normaal gebruiken.

In de paranormale wereld zijn allerhande werkelijkheden, die je niet helemaal aan kunt. Nu wil ik zeker niet spreken over de voor veel mensen toch wel erg belangrijke vijf-dimensionale wereld, waarin denken en werken gelijktijdig op twee vlakken kunnen plaatsvinden, want dat zou ons vandaag nog te ver voeren. Laten wij alleen maar eens denken aan de droomwereld.

Een droomwereld is een communicatie met mijzelf; ook als ik waarnemingen doe in een andere wereld, een andere sfeer. Als ik nl. in een andere wereld ben, dan vertaal ik toch nog steeds in de termen die ik zelf ken. Dat zoudt u trouwens moeten weten. Het resultaat is, dat ik in deze paranormale mogelijkheden van mijn wezen altijd terugkeer tot mijzelf en gelijktijdig voor mij werelden schep, die direct veel groter zijn. De droom beeldt deze voor mij uit.

De droom alleen als zuiver symbolisch te beschouwen - hetzij volgens de theorieën van Freud, hetzij van de volgelingen van Jung - heeft dus weinig zin. Wij moeten een stap verdgaan en zeggen: Elke droom, die wij hebben en die wij werkelijk onthouden (dit laatste is het kenmerk van de indruk door de droom op ons gemaakt), betekent dat wij onszelf iets te zeggen hebben. Dit onszelf blijkt dan later vaak contacten in te houden met andere personen op een ander niveau. Maar wij behoeven daarmee niet zover te gaan, dat wij onmiddellijk aannemen dat elke persoonlijkheid, die in een droom voorkomt, een vaste betekenis heeft of een eigen persoonlijkheid. Zoals wij ook niet behoeven aan te nemen dat elk symbool, dat in de droom voorkomt, nu de algemeen geldende betekenis heeft. Het enige dat wij weten is: in de droom spreken wij tot onszelf. En het grootste kenmerk in de droomwereld is voor ons de emotie.

De emotie verloopt. Wij gaan van mistroostigheid tot blijdschap, van blijdschap naar mistroostigheid. Wij komen van hulpeloosheid tot beheersing, enz. Deze gevoelens zijn kenmerkend voor de droom. Maar wij moeten er wel één ding bij onthouden: in vele gevallen keert men de droom om als men haar terugleest. Als ik dus van een zonnig landschap naar een duister landschap ga, dan betekent dat heel vaak dat ik het gevoel heb van het duister in het licht te komen. Deze omkeringswaarde wordt dan later bevestigd. Voor die bevestiging kunnen wij dan weer rekening houden met de communicatie, die er in ons bestaat.

Als ik zo'n droom heb en zij herhaalt zich meermalen, dan zullen er detailveranderingen zijn. Deze detailveranderingen zijn nu vaak een toespeling op de vorige droom. Interessant genoeg, zoals u begrijpt. Ik zal u een voorbeeld geven:

U droomt in de eerste droom van bergen; daar is enig licht, een dal. U bent in het dal, er is schaduw. In de tweede droom droomt u wederom van een dal en een berg, maar nu staat er op de berghelling een aantal ruïnes. Dat is de aanduiding dat u de plaats, die u zelf heeft gekozen, in het verleden projecteert. U denkt dus over de schaduw als iets uit uw verleden. Dat betekent, dat het andere uw heden of uw toekomst gaat uitduiden.

Er zou over de droom en de droomuitleg ongetwijfeld nog veel meer te zeggen zijn, maar in zo'n slotwoord moet ik toch proberen alle dingen samen te vatten. In die samenvatting mag ook zeker het Godsbegrip niet ontbreken, omdat wij ook daarmee voortdurend te maken hebben.

God is mijn werkelijkheid. De naam, die ik eraan geef, doet weinig ter zake. God is, zoals een vriend van mij zei, het heimwee dat wij hebben naar onze oorsprong, zonder haar te beseffen.

Als wij een figuur God noemen, dan kennen wij aan die figuur de totaliteit van voorstelbare macht toe. Dit betekent, dat elke Godsvoorstelling voor ons de uitdrukking is van het voor ons voorstelbare en kan worden gebruikt om de ordening (niet de hiërarchie) maar de verhouding en eventueel de harmonie in onze wereld en vanuit onszelf tot de wereld te bepalen.

God ontmoeten in jezelf is eenvoudig: je uiterste mogelijkheid ontmoeten in vergelijking tot je huidig besef.

God ontmoeten als een factor, die buiten je werkzaam is, is de uitdrukking voor je harmonische verhouding tot de totaliteit in vergelijking tot je betrekkelijke disharmonie van het ogenblik.

Ook hier is het dus wel erg belangrijk, dat wij - al werken wij met deze dingen zoals elke mens en zoals vele geesten dat doen - onze eigen functie blijven beseffen. Wij kunnen nimmer een contact hebben met God, waarin het "ik" niet voor onszelf functioneel en bepalend is. Hierdoor komen wij van de waanvoorstelling terug, dat er ergens een grote kracht is die ons dictatoriaal regeert, die alles beter weet en die altijd alles wel in orde zal brengen. Daarvoor in de plaats krijgen wij het veel reëlere besef, dat het beeld van macht of mogelijkheden dat in ons bestaat kan worden gebruikt om de richting, het doel en de mogelijkheden in het heden nader te definiëren en zo ons streven beter te bepalen.

God is datgene, wat wij in onszelf nastreven en voor ons trachten waar te maken. Niet datgene, wat ons regeert en ons als marionetten laat dansen in de een of andere wereld.

Ga ik nog een stap verder terug in de herinnering van alles wat wij hier in al die jaren hebben besproken, dan denk ik onwillekeurig ook aan het oproepen van demonen, het gebruik van bezweringen en al dat soort dingen. Want ook hier hebben wij te maken met de betrekkelijke werkelijkheid.

Als ik een demon vrees, dan word ik heel waarschijnlijk geconfronteerd met dat deel van mijzelf waarvoor ik bang ben. Als ik een demon niet vrees, dan krijg ik een voorstelling van mijn beperkingen, die ik kan overwinnen. Er zijn andere wezens in het Al, natuurlijk. Er zijn geesten, die wij demonen of engelen kunnen noemen. Er zijn krachten, die zelfs geen naam hebben of die hoogstens als een verpersoonlijking van een bepaald natuurlijk element kunnen worden gezien. Maar deze wezens zijn onderworpen aan de harmonie plus de voorstelling, waardoor zij in ons tot aanzijn komen.

Een demon, die ik bezweer en oproep, roep ik op en bezweer ik volgens een beeld dat ik in mij heb. Dat wil zeggen, dat de mogelijkheid tot manifestatie tussen werelden voor een groot gedeelte ook afhankelijk is van de aanvaarding van de mens. Als er hier een engel komt en hij wil zich aan u openbaren, dan kan die engel dit niet, tenzij u innerlijk een beeld heeft dat met die engel enigszins harmonisch is en u bereid bent een dergelijke contact te aanvaarden. Die bereidheid bestaat echter - al zullen de meeste mensen dat van zichzelf niet geloven - tegenover het duister vaak evenzeer als tegenover het licht; en daardoor verwacht men vaak beide factoren.

In de bezweringsmagie zien hij heel rustig iemand werken met de heiligste Godsnamen, die de mensheid kent om de een of andere duivel of demon tot een duistere daad aan te zetten. Omgekeerd zien wij iemand, die lichtend werk wil verrichten, heel rustig in zijn incantaties ook de namen opnemen van demonen, die toch alleen maar duister, wulps en weet ik wat nog meer zijn. Nu weet ik wel, dat wulpsheid tegenwoordig niet meer zo erg wordt gezien als vroeger, maar toch zijn dit eigenschappen die je niet direct goddelijk noemt. En toch doe je dit om een goddelijke werk te volbrengen.

De rituele magie nl. heeft zich losgemaakt van het oordeel van goed of kwaad. Zij erkent alleen waarden; en die zijn, als je ze op de keper beschouwt, meestal werkmethoden.

Als ik in mij of vanuit mij magisch wil werken of streven, dan gaat het er dus niet om welke namen ik citeer en welke krachten ik aanroep, het gaat erom welk doel ik heb en op welke wijze ik dit doel wil waarmaken. De relativiteit zoudt u juist op dit terrein wel bijzonder goed moeten beseffen.

Daarnaast zult u moeten beseffen, dat wij - of het nu esoterie is of magie - altijd gebonden zijn aan onszelf. Als u zegt het goede te willen, maar eigenlijk hoopt dat het verkeerd zal gaan en u probeert een bezwering of u probeert voor uzelf goed te doen, dan gaat het verkeerd. Want u kunt niet nalaten om in de opdracht, die u aan andere krachten denkt te geven, uw element van ressentiment te verwerken. En in uw goede daad komt onwillekeurig uw beoordeling, uw reactie mede tot uiting, waardoor ze misschien juist dat ene niet heeft wat nodig zou zijn om er een werkelijk goed resultaat voor anderen uit te zien voortkomen. Het is dus wel erg belangrijk, dat we in magie, in bezweringen e.d. rekening houden met onszelf. Daarmee komen wij aan een vraag, die geloof ik altijd weer zal worden gesteld zolang er dergelijke betogen worden gehouden: Hoe weet ik nu eigenlijk wie en wat ik ben?

Er zijn heel veel systemen om u te klasseren. We kunnen zeggen, dat u tot een bepaalde straal behoort. Daarmede bedoelen wij een in feite imaginaire kleur, die uw persoonlijke resonantie met bepaalde kosmische krachten weergeeft. Maar die resonantie is geen persoonlijke, zij is een natuurlijke. Ze is te vergelijken met het inademen van lucht. U kunt u er eenvoudig niet aan onttrekken.

Wij kunnen daarnaast spreken over bereikte graden van inwijding. Maar een graad van inwijding is alleen de distantie, die men van zichzelf heeft genomen en daardoor de aanvaarding, die men voor het andere heeft gevonden. Er is eigenlijk geen mogelijkheid te vinden om jezelf volledig te zien in wat je nu onderbewust werkelijk bent. Dat kun je alleen merken aan datgene, wat je zelf doet, wat je zelf ziet. Wat dit betreft gelden dus ook weer heel bekende regels:

1. Al hetgeen u erkent in de wereld, toont aan wat u zelf bent.
2. Al datgene wat u doet in de wereld is een oorzaak voor datgene wat tot u terugkeert.

Indien u met die paar punten rekening houdt, zult u begrijpen dat als u altijd goed doet aan de wereld en de wereld altijd kwaad aan u terugdoet, dat er dan aan uw goed-doen iets moet mankeren. Dat wil niet zeggen, dat u niet verder ten goede moet streven, maar dat u zich toch eens even moet afvragen: waarom u zo goed bent? Is dat alleen om u tegenover anderen te verontschuldigen? Is het een zeker sentiment tegenover de ander die beter zou zijn dan u, indien u geen komedie speelde? Is het misschien - en dat kan ook het geval zijn - een goed-doen, omdat u bang bent voor de wereld? Is uw goed-zijn in feite niets anders dan een haat tegen de ketenen, die de wereld u oplegt?

Dergelijke vragen kunt u beantwoorden, als u ziet wat de wereld terugdoet.

Als ik steeds goed doe en de wereld antwoordt mij steeds met kwaad, dan moet het kwaad dat ik ontmoet ergens een factor in mijn beweegredenen zijn om dat goede te doen. Ik kan dan beter trachten mijn manier van reageren op de wereld en mijn werken voor anderen een beetje te veranderen.

Ga ik uit van het standpunt, dat alles wat de wereld mij toont een deel van mijzelf is, dan kan ik natuurlijk wel zeggen: In die wereld zie ik zoveel beoerde dingen. Maar als ik ze zie, als ik ze concipieer, dan kan ik ze mij voorstellen. Ze maken dan deel uit van mijn voorstellingswereld; en mijn voorstellingswereld is weer bepalend voor mijn bewustzijn. En zoals u weet, is het bewustzijn de leidraad, die door schijnbare toevalligheden heenloopt en eigenlijk bepaalt wat er wel en wat er niet gaat gebeuren.

Vrij-worden hiervan kunt u niet, maar u kunt wel zeggen: Wat ik in de wereld zie, ga ik in belangrijkheidsgraden verdelen. Ik ga kijken naar het positieve dat ik zie; en dat positieve leef ik zoveel mogelijk. Het negatieve neem ik op de koop toe. U kunt dan wel uw houding niet alleen tegenover de wereld maar ook tegenover uzelf zover veranderen, dat u ongeacht de slechte kwaliteiten, die u - neemt u mij niet kwalijk - allen toch wel degelijk bezit, toch voor uzelf het goede zoveel nadruk kunt geven, dat het kwade eigenlijk alleen nog maar de aanvulling wordt van het goede. En dit brengt mij weer op een ander punt.

Wij kennen de kosmische wetten en daaronder is de wet van evenwicht. De wet van evenwicht vertelt ons o.m.: Als ik iets ten goede tot stand breng, moet er ergens een compensatie optreden; er gebeurt dus ook iets ten kwade. Ik heb het goede gewild, daardoor is mijn aansprakelijkheid voor het goede, niet voor het kwade.

Maar als ik die wet van compensatie nu eens verder ga ontleden, dan zeg ik: Ik kan dus eigenlijk nooit iets absoluut goed doen en ik kan nooit iets absoluut kwaad doen. Ik kan wel verhoudingen veranderen, maar nooit de totaliteit. Dat betekent, dat goed of kwaad voor mij nooit absolute waarden kunnen zijn, maar ook dat ik nooit naar het absoluut goede of het absoluut kwade behoef te streven. Ik moet streven naar een harmonie, waarin alles wat goed en kwaad heet voor mij als eenheid aanvaardbaar is. Heb ik die eenheid n.l., dan heb ik geen wetten van evenwicht, van harmonie, van gelijkblijvende velden nodig; dan ben ik harmonisch. En door het feit, dat ik harmonisch ben, is mijn relatie met alle delen van het Al (licht en duister) eveneens harmonisch uit te drukken. Ik kan dan voor mijzelf en mijn wezen al datgene putten uit hettotaal, wat ik werkelijk van node heb en ik kan in de totaliteit alles projecteren, wat vanuit mijn harmonische zelfrealisatie voor mij noodzakelijk is.

Dat klinkt misschien een beetje abacadabra-achtig. Toch moet u ook aan het einde van deze cursus uw gedachten eens daarover laten gaan.

Het is heel aardig jezelf te ontdekken, om de diepere werkelijkheid, de occulte wijsheid te ontdekken. Maar wat heb je aan een occulte wijsheid, als je er niets mee kunt doen? Wat heb je aan het mooiste systeem, als het fout loopt? Wat heb je aan een maanraket, als je de brandstof niet hebt om haar naar de maan te jagen? Op deze manier moet u alle wijsbegeerte en alle achtergronden zien, die wel besproken kunnen worden, waarover wij van mening kunnen wisselen, waardoor wij misschien voor elkaar een duidelijker beeld van het Al kunnen produceren, maar die toch eigenlijk pas betekenis krijgen, indien wij er iets mee kunnen doen. En dat zou in een aantal leefregels kunnen worden gesteld.

Nu vermeet ik mij niet u te vertellen hoe u moet leven; dat moet u zelf weten. Maar indien ik in een andere incarnatie mijn leven op aarde zou kunnen inrichten volgens hetgeen ik nu besef, dan zou ik mij aan het volgende houden:

1. Doe wat je wilt zolang je een ander niet ervoor laat betalen.
 2. Zoek niet het goede of het kwade, maar zoek de harmonie waar je kunt.
 3. Wees niet sentimenteel t.a.v. de dingen die gebeuren, zonder dat je daarop invloed hebt. Houd je alleen bezig met datgene, wat volgens je besef door jezelf kan worden beïnvloed.
 4. Besef zelf welke plaats je op dit moment inneemt. Werk vandaaruit, maar werk met alle middelen, die voor jezelf bruikbaar zijn.
- Op deze manier kom je tot een leven, dat de wijsheid voor je toegankelijk maakt.

Als je denkt aan b.v. alchemie en je ziet hoe ze daar alle elementen samenvoegen, dan kom je tenslotte tot de conclusie: het is de alchemist, die van zichzelf iets moet geven, voordat zijn experimenten kunnen slagen. Zelfs zijn laboratorium-experimenten zijn voor een groot gedeelte afhankelijk van zijn uitstraling, zijn geestkracht, zijn geduld, zijn wilskracht en al wat erbij komt. Dan is het toch heel duidelijk, dat wij als we leven een soort geestelijke alchemie bedrijven. Wij voegen aan de elementen van ons bestaan onze wilskracht toe, ons besef, onze innerlijke erkenning misschien onze gerichtheid en ook onze radeloosheid. En die dingen sanensmeltend door onze wil, door onze levenkracht tot een eenheid maken wij voor onszelf misschien een Steen der Wijzen.

Maar de Steen der Wijzen is niet iets wat je in de winkel kunt kopen. Het is ook geen eeuwig houdbaar product, dat je bij wijze van erfenis aan anderen kunt nalaten. Het is doodgewoon een innerlijke bereiking, die je soms stoffelijk kunt uitdrukken, naar die altijd net jezelf gereleerd blijft. En zo goed als dit voor alchemie geldt, zo moet dat ook gelden voor b.v. spiritisme.

U bent hier omdat u in de geest gelooft. Maar uw contact met die geest,

de betekenis van het contact met de geest wordt bepaald door wat u zelf bent. Niet de woorden die ik zeg zijn van het grootste belang, maar de wijze waarop u die woorden hoort. En dat horen van die woorden kunt u aan mij niet wijten; dat ligt aan uzelf. U moet volgens uw wezen verstaan en volgens uw wezen putten. Dat betekent, dat ook een geest, die u komt helpen, u alleen kan helpen voor zover u geholpen wilt worden en in hoeverre u die geest accepteert. U bent zelf de stuwkracht in alle dingen.

Zoek het dus niet al teveel in de grootse theorieën van de Maçonnerie, de Rozenkruisers, de Theosofie, de Anthoposofie en alle verdere sofieën en sofismen, die er bestaan, want de kennis die wij zoeken is niet te definiëren als een Godskennis of als een mensenkennis. Ze kan niet worden gedefinieerd als een systeem. Ze kan alleen worden gedefinieerd als een werkwijze, waarbij het werk wordt bepaald door het materiaal, dat wij zelf meebrengen en de instrumentaria waarover wij beschikken.

Ik weet niet, of u wel eens aan figuurzagen hebt gedaan. Maar als iemand u een schaar geeft en een stuk hout en zegt: Maak daar eens een mooie zaagfiguur van, dan kunt u dat niet. U heeft bepaalde gaven, bepaalde eigenschappen nodig en deze moet u - als u tenminste wilt geloven wat ik hier zeg - gebruiken. Niet datgene doen wat anderen zeggen dat u moet doen, maar datgene doen wat u - gezien uw middelen, uw besef en uw mogelijkheden - weet te kunnen doen.

Als je een schaar hebt, moet je niet naar hout zoeken; dan moet je papier zoeken, dan kun je knippen. En als je een beitel hebt, moet je geen papier nemen, want dan kun je er ook niets van maken. Pas datgene, wat u in de wereld zoekt ook wijsgerig en qua kennis aan uzelf aan. Deze aanpassing moge misschien egocentrisch lijken, maar ze is de enig juiste benadering.

Iemand, die met een bulldozer probeert een rijtje radijszaad te zaaien, zal ongetwijfeld geen radijs krijgen, alleen kosten. En als iemand met grote geestelijke gaven zich bezighoudt met pietluttigheden, dan komt hij niet ver. Maar iemand, die alleen maar een stokje heeft, moet radijs zaaien. Daarmee kan hij net die gaatjes in de grond maken, waarin het zaad moet worden gedeponneerd. Wat je hebt, moet je gebruiken. En zo is het erg belangrijk, dat u voor uzelf nagaat:

Wat kan ik doen? In welke richting ben ik geneigd te redeneren? In welke richting gaat mijn kennis? Welke kennis absorbeer ik onmiddellijk, welke kost mij veel moeite om te absorberen en wat begrijp ik nooit? Op die manier weet u tenminste wat u kunt doen met het oneindig grote materiaal dat de kosmos u ter beschikking stelt.

Daarmede ben ik al dicht genaderd aan het einde van dit laatste betoog van deze cursus. Dat wij daarbij nog even diepzinnig moeten worden, is niet te vermijden. Vergeeft u mij dan maar dat ik ook deze laatste keer enkele abstracties naar voren breng.

Indien wij de totale kosmos indelen in een hiërarchie, dan is dit onze methode om het ondeelbare voor ons aanvaardbaar te maken door het schijnbaar in delen te splitsen. Wat wij doen is functies zien; niet andere wezens zien. Als ik zeg: Er is een aartsengel, die de bode Gods is, dan meen ik in feite: God openbaart zich aan mij. Dit is voor mij het aanvaardbaarst via een bepaalde vorm. Meer niet. Dan zal de hiërarchie, die ik in de kosmos meen te onderkennen en die ik zelfs onder mensen pleeg te veronderstellen, eigenlijk alleen van belang zijn, omdat ze voor mij een communicatie-mogelijkheid inhoudt. Dan is het toch niet belangrijk welk systeem ik hanteer. Dan is het alleen belangrijk, of dat systeem mij een benaderingsmogelijkheid geeft:

Als ik de eeuwigheid stel tegenover de tijd, dan mag ik over die eeuwigheid praten zoveel ik wil, maar ik zit in de tijd. Ik kan de eeuwigheid alleen concipiëren als een oneindige opeenvolgende reeks ogenblikken. Ik kan haar niet zien als iets, waarin alle ogenblikken gelijktijdig zijn. Dan mag ik weten wat de eeuwigheid moet betekenen, ik zal daarin alleen kunnen leven en werken van moment tot moment. Zodra ik in mijn concepten verder ga dan mijn werkelijke mogelijkheden, dan maak ik niet alleen een karikatuur van God of van de eeuwigheid,

maar in feite ook van mijzelf.

Pretenties hebben heel veel mensen tot een geestelijke ondergang geleid. Denk niet, dat je meer bent dan een ander; maar ook niet, dat je minder bent dan een ander. Besef alleen, dat je anders kunt zijn dan een ander, ofschoon je zelfs dit nooit helemaal kunt constateren. Je hebt het recht jezelf te zijn. Jezelf zijn betekent: uiting geven aan dat deel van de totaliteit, dat in jou gestalte heeft gekregen. Indien deze vorm in staat is krachten aan anderen over te dragen, dan genees je anderen; of dan wek je anderen op, totdat ze bevangen worden door wat zij misschien de H. Geest noemen. Als je een negatieve figuur bent, ben je daardoor nog niet waardeloos. Dan ben je in vele gevallen degene, die ontvangt; de recipiënt van het overschot van anderen en daardoor een factor, die de anderen activiteit en daarmee harmonie mogelijk maakt.

In de Islâm kent men de stelling, dat je de bedelaar dankbaar moet zijn, omdat je door hem gaven te schenken verdiensten kunt vergaren. Ik geloof, dat je dit geestelijk ook op jezelf moet toepassen.

Grote kennis is alleen belangrijk, indien je er iets van kunt weggeven. Maar hoe kan ik van grote kennis ooit iets weggeven, als er niet iemand is, die minder kennis heeft dan ik?

Precies hetzelfde is het met kracht, inzicht, wijsheid. Alles, wat u zich kunt voorstellen, krijgt pas betekenis doordat u een negatief element vindt, waarin het werkzaam is. Dit betekent, dat naarmate u zelf positiever bent u het negatieve rond u meer zult moeten leren aanvaarden, omdat u alleen daarin uzelf juist tot uitdrukking kunt brengen.

En draai het nu eens een keer om. Als u negatief bent, is dat geen reden jaloers te zijn op anderen. Dan is het slechts een reden om die anderen meer de gelegenheid te geven u als een soort klankbord te gebruiken, opdat zij zich meer bewust zullen worden van zichzelf en daardoor in u (want in u ontstaat in de negativiteit ook een werking) het beeld van uw positieve betekenis in het geheel ontstaat.

Er is niets negatief. Negativiteit ontstaat eerst, wanneer wij eenzijdig worden. En eenzijdigheid ontstaat, als wij ontkennen dat wij uit alle waarden gelijktijdig bestaan en vanuit en in alle waarden gelijktijdig moeten werken. Dit is een punt, dat aan het begin zou moeten staan van elke wijsgerigheid, van elk occult streven, ja, van elk esoterisch onderzoek.

U bent waardevol niet door wat u denkt te zijn, maar door het feit dat u bent en zo voor anderen mogelijkheid betekent. Uw leven is belangrijk, niet omdat het leven is - ofschoon dat voor u misschien het belangrijkste is - maar omdat het de uitdrukking is, waarin de latente mogelijkheden van de voor u niet-kenbare totale wereld tot uiting komen. Op deze manier jezelf accepteren is het begin van een zoeken naar zelfkennis. En deze zelfkennis houdt dan geen zelfveroordeling meer in. U zult dan t.a.v. de erkenning omtrent uzelf ook vertrouwen koesteren; en met dat vertrouwen zult u oneindig veel tot stand kunnen brengen. Maar wilt u wel één ding onthouden:

Tienduizend woorden wegen niet op tegen één daad, die je hebt nagelaten. Je kunt door woorden niet je besef "ik heb moeten handelen" teniet doen. Handelen is voor de mens de uitdrukking van zijn wezen. Woorden en overwegingen zijn het middel om de juiste uiting te vinden; niet een vervangingsmiddel, waardoor de uiting overbodig wordt. Hiermee zult u ongetwijfeld rekening willen houden.

Indien u dat alles overweegt, dan zult u zien dat u in kort bestek een aantal regels heeft gekregen, die voor u het geheel van de cursus gemakkelijker te hanteren maken. Want dit is de achtergrond. Van hieruit kunt u al die theorieën, al die mooie beschouwingen omzetten in een voor u praktisch geheel. En dat praktische geheel zal - naar wij hopen - bijdragen tot een betere oriëntatie in uw wereld (dus meer geluk), een juister gebruik van uw krachten (daardoor meer resultaten) en vooral een juister plaatsen van uzelf in het geheel, waardoor u niet teleurgesteld bent, als u juist op deze plaats een schijnbaar ondergeschikte functie heeft.

:--:~:

DE WET VAN EVENWICHT.

De wet van evenwicht stelt, dat altijd het totaal van de krachten gelijk blijft en dat de tegendelen elkaar altijd voortdurend in balans houden. Dat wil dus zeggen, dat goed en kwaad elkaar opheffen. Het betekent, dat licht en duister elkaar opheffen. Dat aanwezige kracht en krachtsverbruik elkaar opheffen. Er is altijd een evenwichtstoestand; en vanuit deze evenwichtstoestand moet de mens leven en bestaat de kosmos. Elke verschuiving binnen de kosmos wordt onmiddellijk gecompenseerd, zodat de totaalwaarde van de kosmos altijd dezelfde is.

Als men de uiterste consequentie daarvan wil beschouwen, zal men moeten begrijpen dat dit alleen mogelijk is, indien wij kosmisch denken. Zodra wij menselijk denken, denken wij vanuit onze eigen verhouding en kunnen wij binnen het totaal onze eigen positie wijzigen. Dat dit wordt gecompenseerd, is voor ons niet van belang. Zodra wij echter kosmisch gaan denken, ligt de zaak anders. Misschien kan ik u voorbeelden geven, die verduidelijken wat ik bedoel.

Er is een mens, die een ander mens doodt. Men kan dit betreuren. Degeen, die een ander doodt - en zeker zonder redenen - handelt niet goed en zal daarvan zelf bepaalde gevolgen ondervinden. Maar door deze mens te doden is voorkomen, dat er nageslacht wordt geboren. In dat nageslacht zou iemand zijn voorkomen, die misschien grote wreedheden tegen de wereld zou hebben begaan. Voor de wereld als geheel is de dood van deze ene mens dus goed, terwijl gezien vanuit een persoonlijk standpunt datzelfde ook kwaad is.

De wet van evenwicht zegt verder: Die mens heeft kwaad gedaan. Nu krijgt hij iets daarvoor terug. Dit kwade zal hij zelf als kwaad terugkrijgen. Maar voor een ander zal dat dan het goede betekenen, want hij heeft het kwaad naar de buitenwereld gebracht. Nu moet er in die buitenwereld goed ontstaan en daarvan zal hij zelf de consequenties ondergaan, zodat hij meent dat hij het kwade terugkrijgt.

In zijn uiterste consequentie betekent het natuurlijk, dat wij onszelf niet werkelijk kunnen verbeteren en dat wij niet werkelijk slecht kunnen zijn. Wij kunnen dit slechts binnen tijd en ruimte. Zolang wij ons bewustzijn concentreren op één bepaald punt of één bepaalde persoonlijkheid bestaan voor ons goed en kwaad, licht en duister en alle voorstelbare waarden en de tegendelen ervan. Op het ogenblik, dat ik mij buiten ruimte en tijd plaats, ben ik deel van de totaliteit en hebben deze dingen op mij geen invloed meer.

Misschien wordt nu ook duidelijk waarom wij kunnen zeggen dat de mens ondanks alles eens zal terugkeren tot zijn Bron. Of hij zeer goed of zeer slecht is geweest als mens, of hij een buitengewoon bewuste of buitengewoon duistere geest is geweest, maakt daarbij niets uit. Zodra hij van zijn beperktheid loskomt, is hij deel van de totaliteit. Die totaliteit is evenwichtig; ze is niet goed en niet kwaad.

Veel mensen menen, dat je goed en kwaad moet zien als waarden, die absoluut zijn. De relativiteit van goed en kwaad, zoals wij dat zelf bepalen, behoef ik niet verder te citeren. Ik neem aan, dat dat in deze kringen algemeen bekend is.

Ik noem goed wat ik juist acht. Ik noem kwaad wat ik niet juist acht. Of het oordeel, dat ik daarbij wel enige reden heeft, of dit gebaseerd is op feiten, doet niets ter zake. Indien ik echter goed en kwaad wil zien als waarden, die reëel bestaan, als de tegenstellingen in de kosmos, dan moet ik ook toegeven dat ze elkaar opheffen.

Als er nu kwaad gebeurt, zal er meer goed moeten zijn om het geheel in evenwicht te houden. Maar als goed en kwaad in hun excessiviteit meer nadruk krijgen, zal er minder gradatieverschil zijn tussen beide in de tussenliggende trappen, want de energie blijft gelijk. Als een deel excessief kwaad wordt, zal een ander deel excessief goed worden en daartussen zullen dus minder gradaties en schakeringen te vinden zijn in het omvatte gebied.

Ik kan mij voorstellen, dat dit voor de meesten van u een moeilijk te aanvaarden iets is. Gelijkzeitig te leven in een wereld, waarin je persoonlijk goed en kwaad kent en in een wereld, waarin goed en kwaad feitelijk niet bestaan. Ze bestaan in een wereld, die je kunt begrenzen door iets wat je goed en wat je kwaad noemt, zonder dat die wereld zelf verandert, indien er meer kwaad of meer goed gebeurt. Toch zijn dit de feiten.

Vraagt men naar de persoonlijke consequenties, dan kan ik alleen dit zeggen: Een mens, die bewust kwaad doet, zal ook weten wat het goede is. Een mens, die bewust het goede doet, zal bewust het kwade kennen. Naarmate u meer bewust juist en goed leeft, worden de afgronden van duisternis die u kent dus evenzeer groter. In uw bewustzijn speelt zich iets af wat vergelijkbaar is met hetgeen wij zeggen omtrent deze wet van evenwicht in de totaliteit.

Maar er is nog iets anders. Indien er kracht is, zal die kracht evenwichtig zijn. Er zal dus nooit ergens méér kracht kunnen zijn dan er in den beginne was. Er kan slechts een verschuiving van krachten ten opzichte van elkaar plaatsvinden, maar nooit een verandering van het totaal van krachten.

Wij kennen dit nog op een andere wijze en dan noemen wij het: de wet van de eeuwig gelijkblijvende velden. Hierin stelt men: Indien er een veld bestaat, behoudt het zijn eigen waarde. Indien het een tegengesteld veld kruist, dan kunnen er binnen deze kruising verschijnselen ontstaan (b.v. materie), maar de waarde van het geheel der krachten van beide velden blijft gelijk. Indien één der velden een groter gedeelte van zijn energie in materie omzet, zal het andere veld - kruisend en werkend - dit gelijktijdig ook moeten doen. De velden blijven in hun waarde t.o.v. elkaar voortdurend gelijk, ofschoon de werking die zij veroorzaken kan worden beschouwd als een spontane genesis van waarden, die buiten het krachtbereik zelf liggen.

Het is moeilijk u dit alles in een kort bestek duidelijk te zeggen. Een mens, die meent dat een medemens doden kwaad is, doet daarmee kwaad. Een mens, die meent dat een medemens doden goed is, doet daarmee misschien goed. Maar beiden zullen de compenserende gevolgen te dragen krijgen. Alleen zal de een ze als kwaad ervaren en de ander misschien als goed.

Het denkbeeld dat een mens, die zelfmoord pleegt, altijd gedoemd is om daarvoor te lijden is al evenzeer kwaad en dom. Want indien een mens zelfmoord pleegt en hij doet dat met een bedoeling, die niet op zichzelf geconcentreerd is, dan zal hij de gevolgen: het vrijworden van zijn krachten en mogelijkheden in de totaliteit beleven; en dat is goed. Op het ogenblik, dat hij zichzelf zoekt en daarom zichzelf doodt, omdat hij bang is iets van zichzelf te verliezen, zal hij ook in een hiernamaals geconcentreerd blijven in een eenheid in tegenstelling tot zijn wereld en zal dit als een afgesloten-zijn, als kwaad ervaren.

Het is zo moeilijk om die consequenties allemaal duidelijk te stellen. Misschien kan ik het best trachten om enkele citaten te geven van door mij zeer gerespecteerde denkers.

"Al hetgeen ik doe, wordt onmiddellijk opgeheven door de totale kracht rond mij, zodat ik in feite niet handel dan voor mijzelf."

"De denkwijzen en handelwijzen, die ik voor mijzelf volg, zullen op de wereld geen werkelijke betekenis hebben; ze zullen slechts de betekenis van de wereld voor mij wijzigen."

"Hij, die over eeuwigheid spreekt, kan dit eerst doen, wanneer hij de tijd beleefd heeft."

"Hij, die de grote kracht erkent, kan dit slechts doen, als hij in zichzelf het spiegelbeeld van deze kracht kent."

"Alle waarden spiegelen elkaar. Slechts door deze spiegeling is de kwaliteit kenbaar."

"Ik moet handelen volgens mijn eigen wezen, omdat alleen op deze wijze ik voor mijzelf juist en verantwoord kan leven. Ik moet niet handelen, omdat de wereld door mij worde veranderd, want ik zal niet de wereld veranderen, maar slechts mijzelf."

Dit zijn enkele van de vele citaten, die ik op dit terrein zou kunnen geven.

Duidelijk wordt nu wel voor u, dat wij in deze denkwijzen, als wij de uiterste consequentie van de wet van evenwicht zien, dus moeten stellen:

Ik kan mijn innerlijke wereld voor mijzelf veranderen, ofschoon ik nooit haar totale inhoud kan veranderen. Ik kan echter nooit de wereld buiten mij veranderen in realiteit, slechts de relatie, die er voor mij tussen mij en die buitenwereld bestaat. Daarmee is geloof ik het belangrijkste wel gezegd.

Het zou voor u misschien eenvoudiger zijn, indien ik u absolute maatstaven zou kunnen geven. Maar de kosmische wetten zijn geen maatstaven. Zij zijn het bereik waar buiten voor ons de onmogelijkheid begint. Ons bestaan wordt beperkt door wat wij noemen: een kosmische wet. Deze kosmische wet (of grens van ons bestaan) geeft aan op welke wijze wij bewust kunnen zijn en bewust kunnen leven. Alle veronderstellingen, die wij niet kunnen waarmaken buiten deze wet, behoren tot een droomwereld. Alle voorstellingen, die vallen buiten het totaal der mogelijkheden, uitgedrukt in alle kosmische wetten tezamen, zijn ondenkbaar en kunnen wij ons niet eens realiseren.

Wij leven. Of wij leven als mens of als geest, in de een of andere sfeer van vormloosheid of in een vormgebondenheid als u op de wereld, wij zijn dezelfde en wij veranderen niet. Slechts onze relatie met de werkelijkheid is veranderd. Het is alleen deze verandering van relatie, die voor ons telt. Zodra wij ons vermeten aan te nemen, dat wij de wereld buiten ons kunnen veranderen of beïnvloeden, passen wij ons in feite aan bij de projectie, die wij in de wereld stellen. De wereld verandert niet, maar wij gaan die wereld anders zien. Dat, wat voor ons bij een normaal besef een ontkenning zou zijn, wordt nu in onze oren een bevestiging. Dat, wat eens reëel gezien in onze ogen hatelijk zou zijn, wordt nu voor ons een symbool van schoonheid. Maar omdat wij onze waardering veranderen, veranderen wij ook onze beleving. En tegenover het kwade, dat wij nu tot goed hebben gemaakt, ontstaat er een nieuw kwaad dat even sterk is als al het voorgaande.

Wij zijn machteloos binnen de kosmische wet. Wij zijn slechts machtig ten aanzien van onszelf. Wij kunnen 'n harmonie vinden volgens ons eigen besef en volgens ons eigen leven. Wij kunnen betekenis vinden volgens ons begrip en daarmee onze persoonlijke relatie en erkenning van de werkelijkheid voor onszelf mede bepalen. Maar wij kunnen geen jota en geen tittel veranderen aan de inhoud van de schepping, aan het lot van de totaliteit of aan de vloed van tijd en gebeurtenissen, waarvan wij deel uitmaken. Wij zijn slechts deel van een vloed, die bepaald is vanaf den beginne en die bepaald blijft tot aan het einde, omdat zij terugkerende in zichzelf niets anders is dan een geuite weergave van de totaliteit.

Ik hoop, dat ik hiermede enigszins aan het door u gestelde onderwerp heb kunnen voldoen. Ik verzoek u te begrijpen, dat een exacte behandeling van een kosmische wet zoals deze te ver zou voeren en beschouwingen zou vergen, die elk voor zich weer een voorscholing zou veronderstellen. Daarom meen ik hiermede te kunnen besluiten.

-:-

COMMUNICATIE.

Ik spreek en de ander luistert. Maar verstaat hij wat ik zeg?
Ik luister en een ander spreekt. Maar weet ik wat hij bedoelt?

Communicatie is niet slechts het elkaar mededelingen doen, het is een werkelijk elkander verstaan; een begrip, dat verdergaat dan alleen uitgedrukt kan worden in woorden of getallen.

Als ik met God wil communiceren, dan betekent het niet alleen dat ik tegen God praat en dat God eventueel een woordje terug zegt. Dan betekent het, dat mijn wezen iets aanvoelt van datgene, wat God is; en dat God op mij reageert door een erkenning van mijn wezen. Dat is de grote moeilijkheid van deze tijd.

Indien wij willen zoeken naar een werkelijke en juiste betekenis voor het woord "communicatie", dan moeten wij niet willen volstaan met een wederkerig begrip voor wat we willen of bedoelen, dan moeten we verdergaan. Dan moeten we een wederkerig begrip voor wezen en eventueel standpunt kunnen opbrengen. Pas indien we zover komen, krijgen wij die verdieping, waardoor het innerlijk wezen en de innerlijke eigenschappen gaan neespreken.

De mens spreekt niet alleen met woorden. Hij spreekt met gebaren. Hij spreekt met intonaties. Ja, hij spreekt eigenlijk met zijn uitstraling. Als u een mens ontmoet en u spreekt met die mens, dan zijn de woorden altijd nog anders dan als u precies datzelfde ziet weergegeven via televisie of film of het hoort weergegeven via een grammofoonplaat of bandapparaat. Er is een verschil. Er zijn bepaalde factoren. De mens van tegenwoordig probeert die wel te suppleren, daarvan ben ik overtuigd, maar er is één ding zeker: je kunt niet volstaan met mededeling zonder meer. Je kunt pas tot communicatie komen, indien je zelf medeleven opbrengt.

Medeleven, de aanvaarding van het leven van de ander, zoals het in een ander bestaat. Het begrijpen van de ander en het begrepen willen worden door de ander. Het doen wegvallen van alle verschillen, die we kunstmatig hebben opgebouwd. Het tegenover elkaar/met een wederkerige aanvaarding en een wederkerig begrijpen, zodat wij niet meer slechts woorden spreken, maar begrippen delen. /staan

Begrippen delen, dat is noodzakelijk. Als je geen begrip kunt delen met mensen, hoe wil je dan wel begrip delen met God en met anderen? Hoe wil je dan wel de eeuwigheid kennen, als je nog niet eens het hart van een mens kunt begrijpen? Wie naar de eeuwigheid streeft, zal moeten beginnen met een medemens te begrijpen. Wie wil leven in de eeuwigheid met de Eeuwige, moet beginnen in zich een zeker medeleven te kennen voor anderen.

Communicatie is de sleutel tot alle raadselen en alle geheimen, indien we haar niet trachten te herleiden tot de eenvoudige overbrenging van een woordelijke boodschap of een uiterlijkheid zonder meer. Slechts waar de innerlijke waarden neespreken, is een werkelijke communicatie mogelijk.

:-:-:

ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Tiende Les.

HEDENDAAGS RARITEITENKABINET.

Een wat vreemde titel voor een redevoering, die de afsluiting van een cursus moet zijn, waarin we hebben geprobeerd voorlichting te geven over al wat er zich op het ogenblik achter en zelfs voor de schermen op aarde afspeelt. Maar er zijn enkele dingen, die men moeilijk ergens anders kan klasseren.

We zitten tegenwoordig in wat men noemt een "sellers market". (Ik zeg dit in het Engels, omdat anders deze term niet au sérieux wordt genomen in het zeer op de Nederlandse taal gestelde gebied waarvoor ik spreek.) Dat wil zeggen, dat de verkoper meent dat hij kan uitmaken wat hij nodig heeft aan winst, wat hij wenst dat zijn producten opbrengen en dat hij daarbij over het algemeen ook nog wordt gesteund door allerlei instanties. Ja, soms zijn er meer instanties dan producenten voor een bepaald product. En dat op zichzelf hoort, geloof ik, in een rariteitenkabinet thuis.

Laten we de huidige situatie eens gaan bezien. We hebben te maken met overproductie op praktisch elk terrein. Om enkele voorbeelden te geven:

De productie-capaciteit voor motorvoertuigen van niet-professionele aard (dat zijn auto's waarin u graag rijdt, motor-fietsen, brommertjes e.d.) is op het ogenblik ongeveer 170 % van de verbruikscapaciteit. In elektrische en huishoudelijke apparatuur bestaat hier en daar reeds een productie-capaciteit, die tot 250 % van de gemiddeld mogelijke afzet gaat.

In de landbouw hebben we te maken met een overproductie van melk, een overproductie (vreemd genoeg misschien voor u) van groenten en fruit, een overproductie van aardappelen, een overproductie van tarwe. De procenten lopen wat uiteen, maar we kunnen zeggen dat de gemiddelde overproductie van melk - gezien de vele verwerkingsmethoden die men daarvoor nog steeds uitvindt - op het ogenblik ongeveer 35 % is. Voor aardappelen is de gemiddelde overproductie nu slechts 10 %. Voor groenten en fruit ligt deze productienorm soms rond de 90 %. Dat wil zeggen, dat de producent zijn markt dus alleen kan hanteren door allerhande maatregelen en door beperking van zijn productie. Een productiebeperking die kostbaar is, omdat hij van de beschikbare capaciteiten niet voldoende gebruik kan maken.

Maar nu het leuke: gelijktijdig is het in bijna alle landen van de westerse wereld nodig een toenemende werkgelegenheid te verschaffen. Het aantal arbeidsplaatsen moet oplopen. Hierdoor ontstaat er een dilemma. Men moet kiezen voor een absolute vermindering van het winstpercentage en een directe aanpassing van de prijzen aan het mogelijke, of men moet kiezen voor vaste en gederigeerde prijzen, maar daarmee dan ook voor een steeds verminderend afzetgebied en daardoor een steeds onrendabeler deel van het totale productie-apparaat.

Ik weet, dat dat allemaal ernstig klinkt. Maar is dat niet een beetje dwaas? Hoe dwaas het is moge blijken uit het volgende:

De staat heeft om haar functies redelijk te kunnen vervullen een gemiddelde verhoging van haar inkomen per jaar nodig van naar schatting $6\frac{1}{2}$ %. Dat geldt voor Nederland. De kosten om dit mogelijk te maken bedragen echter ongeveer 3 à 4 % van het totale inkomen, zodat de feitelijke honger van de fiscus in Nederland van een gemiddelde toename van 10 % kan spreken. Hierdoor groeien de apparaten dus teeds verder uit, terwijl men ook economisch, omdat men steeds meer moet regelen, eveneens met een toenemend kostbaar apparaat blijft zitten. Men kan dit slechts doen door degenen, die verdienen (die dus gewoon werkt en niet voor de staat, al is dat ook werken) een groter gedeelte van zijn werkelijk inkomen te onthouden. Hieruit kan men dan allerhande dingen betalen, zoals zijn verzekering voor ziekte, wezengelden; alles wat zo buitengewoon begeerlijk is in een sociaal gecriënteerde maatschappij.

Maar nu komt het volgende: Wat gaat op een gegeven ogenblik de man zeggen, die moet betalen? Hij zegt: Hoor eens, ik reken niet meer met wat ik bruto verdient, ik reken met wat ik kan kopen en wat ik wil kopen. Dit heeft in uw land op het ogenblik tot een feitelijke loonsverhoging gevoerd van gemiddeld $7\frac{1}{2}$ %. Men heeft gelijktijdig dank zij of ondanks een poging tot prijsbeheersing (ik durf het geen prijsbeheersing te noemen, maar een poging daartoe is het zeker) een gemiddelde kostenverhoging van 10 %, indien men daarbij uitgaat van het werkelijk noodzakelijke pakket van voorzieningen voor de doorsnee-burger.

Nu blijkt, dat die loonkosten nog verder gaan oplopen. Dat betekent, dat de totale loonkosten aan het einde van dit jaar door tussentijdse voorzieningen niet gestegen zal zijn met de geplande 6 % ongeveer (ze dachten eerst aan $3\frac{1}{2}$ maar het is officieel toch 6 geworden), maar dat door die bijkomstige voorzieningen de gemiddelde loonsverhoging op den duur 9 % zal bedragen. Wat weer betekent, dat de productie onrendabeler wordt, dat de concurrentiepositie ten aanzien van het buitenland slechter wordt en dat dus de inkomsten en van de staat en van de ondernemers verder inkrimpen, waardoor zij zullen trachten hun winstmarge (of inkomsten als het de staat is) te handhaven met als resultaat een nog grotere opschuiving. De lonen zullen nog verder omhoog moeten, de prijzen gaan als vanzelf mee. De staat probeert ook nog een extra hapje te eten. En wat is het resultaat; denkt u? Chaos.

Men probeert de economie zo sterk te leiden binnen een systeem, dat voor een geleide economie niet werkelijk geschikt is, dat men op den duur zichzelf misleidt en al het andere waarschijnlijk ten ondergang voert. Als dat niet in een rariteitenkabinet thuishoort, dan weet ik het niet. Maar we zijn er nog niet.

De minderheidsgroepen in deze wereld zijn op het ogenblik overal in opmars. Daarover hebben we al verscheidene keren wat gezegd. Ik geloof dus niet, dat het direct noodzakelijk is om daar verder op in te gaan. Maar wat ontdekken we nu wel? Zeer kleine en zeer agressieve pressiegroepen grijpen nu naar middelen, die zelfs de staat slechts aarzelend toepast, nl. terreur. Om even op te sommen wat er op het ogenblik aan terreurorganisaties werkzaam is; u zoudt misschien schrikken, als u het hoort:

In het Engels-talige deel van Ierland hebben we te maken met een hernieuwd opleven van de Sinn Fein, niet alleen in Dublin maar ook in de Vrijstaat. Dan hebben we te maken met de organisatie in Wales, die gewelddadigheden pleegt. Er is een Schotse organisatie, die vooral in de buurt van Aberdeen probeert - eventueel door gewelddadigheden - autoriteiten en instanties onder pressie te zetten. Dat was voor Engeland.

In Frankrijk hebben we een groep, die we het best fascisten of fascistische Gaullisten kunnen noemen, die binnen enkele maanden waarschijnlijk ook weer zullen beginnen met geweld en terreur. Er zullen wel weer bommen en moord en doodslag bij te pas komen. Maar ook een uiterst linkse groepering is helemaal niet tevreden en heeft zich nu gericht op het verrichten van sabotage in bepaalde grote fabrieken; vooral fabrieken, waarin de staat nogal wat te zeggen heeft. Een supra-linkse onafhankelijke organisatie heeft zich voorgenomen om met het begin van het komende studiejaar Parijs weer op stelten te zetten; en dan niet alleen maar met barricaden en een paar stenen. Men heeft gedacht

om nu toch iets werkzamer in te zetten. Deze groep spreekt dan o.m. over plastic kneedbommen, maar ook over een poging om in het stedelijke waterleidingsnet grote hoeveelheden LSD te storten.

Dan hebben we verder nog een agressieve boerenorganisatie in het midden van het land, die ook van plan is om desnoods de politie, de autoriteiten en als het nodig is het leger er met een jachtgeweer uit te jagen, indien de prijzen zo slecht blijven.

In Spanje hebben we op het ogenblik te maken met de z.g. Baskische organisatie, al hoort u daar misschien niet zoveel van, die al menige aanslag heeft gepleegd. Daarnaast zien we de pas gevormde (ze bestaat eerst 4 maanden) z.g. vrije studenten-junta, die samenwerkt met o.a. de arbeidersbeweging van Barcelona en die van plan is om op de universiteiten een heel behoorlijke actie op touw te zetten.

De Falange daarentegen heeft ook een bijzonder knokcommando voorbereid, omdat men het gevoel heeft dat daar het een en ander zal misgaan.

Ook de Carlisten zijn niet van plan om het allemaal maar op zich te laten zitten. En indien Franco definitief een hun niet passende opvolger zou benoemen, zijn ze dan ook van plan om een aantal aanslagen te plegen op o.a. spoorwegen en enkele openbare gebouwen o.m. in Sevilla en Madrid. Dit zijn er zo een paar.

Dan hebben we Italië. In Italië zijn op het moment een viertal terreurorganisaties, waarvan er één echter als professioneel volgens mij een beetje uitgeschakeld moet worden, bezig om op hun manier de politiek eens wat in orde te maken.

In West-Duitsland heeft men kort geleden - men zal het waarschijnlijk fascistisch noemen - een kleine uiterst rechtse groep gevormd, die van plan is o.a. met briefbommen te gaan werken. Ze schijnen te denken, dat op die manier bepaalde links-georiënteerde politici voor een tijdlang naar een ziekenhuis kunnen worden gestuurd. Aan de andere kant is er ook een zeer linkse groepering, die van plan is een poging te wagen om in enkele deelstaten eens een keer van zich te doen spreken. Vooral in Beieren zou dat - maar dat is waarschijnlijk pas begin volgend jaar - tot heel wat eigenaardigheden kunnen leiden.

In Zweden (ja, Zweden, de welvaartsstaat) is een groep jongeren zodanig ontevreden, dat ze overweegt om o.a. door brandstichtingen een actie te beginnen tegen de huidige sociale orde.

In Denemarken hebben we te maken met o.a. een linkse beweging. Niet erg sterk. Ze zal niet te veel van zich doen horen vóór mei volgend jaar. Daarnaast is er een boerenorganisatie, die van plan is al zeer snel van zich te laten horen.

Dan zullen we verder kunnen gaan met Griekenland en Afrika. Maar u weet zelf wel wat een rommel het daar is. Ik noem dit alleen maar eens even op om duidelijk te maken wat een krankzinnige toestand het op het ogenblik is.

De meeste staten worden geregeerd door clans (ik kan het niet anders noemen), die van economisch of politiek standpunt uit pressie kunnen uitoefenen. Deze pressiegroepen zijn in verhouding tot het volk klein. Ze vinden nu tegenover zich even kleine en in feite even onbelangrijke groepen, die - daar ze kennelijk niet voldoende economische macht bezitten - van plan zijn de macht van de wapenen te gebruiken. Als men dit eens even nagaat en men denkt dan verder na over het feit, dat rassistische gedachten een grote rol spelen o.a. in Engeland in de buurt van Leeds, Birmingham. Daar zal het wel weer losbarsten. En niet te vergeten de rommel, die dan nog in Chelsea komt; maar dat is een jongelieden geschiedenis.

Dan het toenemend rassisme in bepaalde delen van Nederland. U vergist zich niet. Rassisme in Nederland, ja. De verschillende tegen een bepaald ras of een bepaalde bevolkingsgroep gekeerde pressiegroepen, die er in vele Oostblokstaten bestaan. Men moet dan toch wel tot de conclusie komen dat de regeringen van deze tijd, die zich democratisch noemen, zo weinig deugen dat ze niet een voldoende groot deel van de bevolking achter zich kunnen krijgen om de macht werkelijk te handhaven. En als dat niet in een rariteitenkabinet hoort, dan weet ik het niet; een democratie, die bestaat krachtens het overwicht van een minderheid, die door minderheden wordt bedreigd, terwijl het volk zelf rustig thuis

blijft zitten en hoopt dat er niets ergs zal gebeuren. Ja, u denkt waarschijnlijk dat het allemaal pessimisme is. Zo erg is het nu ook weer niet. Maar u moet de dwaze dingen eens zien. Om u een voorbeeld te geven:

Er is in Nederland een "schap". Nu zijn de schappen naar men zegt wel niet erg schappelijk. Dit schap was zo onschappelijk, dat de in het schap samengevoegde vakgenoten hebben verzocht om het schap op te heffen. Dat is nu anderhalf jaar geleden. Er is een commissie voor de afwikkeling van zaken benoemd. Het genoemde schap heeft op het ogenblik meer mensen in dienst om zichzelf op te heffen dan het ooit in dienst heeft gehad om zichzelf te handhaven. En dat is niet het enige.

Het schijnt, dat er een overproductie aan ijskasten bestaat. Nu is dat natuurlijk niet zo erg, want het schijnt dat steeds meer regeringen al maar grotere ijskasten nodig hebben voor steeds meer brandende problemen. De brandende problemen nl. van deze tijd worden nooit feitelijk aangepakt en opgelost; en dat komt doodgewoon, omdat de meeste mensen de kool en de geit willen sparen. Niet alleen in Nederland, ofschoon we hier ook wel tussen een hoop kolen en geiten zitten, maar dat gebeurt in Polen, in Tsjecho-Slowakije, in Roemenië en in Rusland net zo goed. Men durft namelijk niet de consequenties trekken van zijn plannen.

Indien men in Nederland zou zeggen: Wij willen absoluut de woningbouw in orde brengen, dan zou men dat in ongeveer 5 jaar kunnen volbrengen. Het zou misschien wat kostbaar lijken, maar het is niet nodig dat het kostbaar is. Eén van de remmende factoren van de woningbouw is nl. juist de gelden, die de gemeenschap tracht te verdienen aan deze woningbouw om daaruit - schrikt u niet - sportvelden, zwembaden e.d. te financieren. Ik weet natuurlijk niet, of dat in de planologie niet logisch is, maar ik zou zeggen: het is wel onlogisch in een land, waarin men met verkrotting, met gebrek aan woningen e.d. zit en op het ogenblik niet in staat is om op een andere manier het probleem op te lossen. Maar u denkt misschien dat het alleen dit was. Neen, het is nog veel gekker.

Als wij eens denken aan b.v. defensie. Er zit een chain-command in het Pentagon. Deze mensen hebben extra mensen aangetrokken, omdat tijdens de oorlog een deel van de troepen naar Engeland werd overgebracht. Daardoor bestaat er tegenwoordig in Engeland een Amerikaans chain-command, dat afhankelijk is van een chain-command in het Pentagon, waaraan het de coördinatie enz. moet overleggen. Maar in Engeland hadden ze gaan Amerikaanse troepen meer nodig. Die troepen zijn dus naar Duitsland gegaan. Daardoor ontstond er een American Allied Forces Command in West-Duitsland. Dat werd later met het UNO-Forces Command (eerst in Italië, later ergens anders) gecombineerd. Een deel van deze troepen werd echter ingezet voor Vietnam. En nu het vreemde: De administratie van de troepen in Vietnam, die waarschijnlijk nooit in West-Duitsland zullen komen of er ooit zijn geweest, verloopt via een administratie in West-Duitsland. U denkt misschien, dat dat allen maar bij de Amerikanen voorkwam? U vergist zich.

Eén van de meest komische situaties is ontstaan doordat bepaalde landen het eigenlijk niet helemaal eens waren met het optreden van andere landen. Men realiseert zich b.v. niet dat op het ogenblik Nederland een Chinese legatie heeft. Deze Chinese legatie staat onder de Chinese legatie in Brussel, waar ze geloof ik niet eens officieel zit. Maar nu het mooie: In Londen bevindt zich ook een Chinese handelslegatie, die weer onder het bevel staat van Brussel. Deze informeert echter voor bepaalde zaken in Nederland, waarop men in Nederland dan weer onmiddellijk contact opneemt met Armenië en vandaaruit wordt dan contact opgenomen met... (u denkt misschien met China? Neen, zover zijn we nog niet) een vertegenwoordiger in Singapore. En deze vertegenwoordiger in Singapore geeft het als coördinator dan weer door aan de eigenlijke autoriteiten.

Nu moet u eens opletten, hoe vreemd dat gaat. Indien ik in die Amerikaanse eenheid een man wil ontslaan, dan kan ik hem wel binnen 2 weken thuis hebben, maar ik moet hem 5 weken laten rondlopen, omdat vóór die tijd de post niet vice versa heeft kunnen gaan. Het gaat dan per telegram en die kosten nog een hoop geld.

Die Chinezen besluiten dus iets te zeggen of iets te kopen. Het duurt dan

ongeveer 4 weken voordat een handelsbeslissing is genomen; maar voor een politieke beslissing - aangezien daar ook nog allerhande groepen in gekend moeten worden - ongeveer 4 maanden. Wat een enorme slagvaardigheid! Men heeft wel eens gezegd, dat een veldslag verloren kan worden doordat één hoefnagel ontbreekt. Dat is zelfs een geliefde uitdrukking van militairen, die op de juistheid en degelijkheid van hun uitrusting de nadruk willen leggen. Maar ik geloof, dat meer oorlogen dreigen verloren te worden, omdat niemand weet hoe hij op tijd tegen het paard "hort sik" of "ho" moet zeggen. En die situatie hebben we nu bereikt. Let u eens op:

De Ver. Staten willen in Zuid-Amerika de relaties verbeteren. Wat doen ze? Ze sturen (en dan nog ernstig gemeend en niet als een vergissing, een foefje of een vuiligheidje) juist de man, tegen wie de meeste tegenstand zal bestaan. Als dat nu blijkt niet te lukken, wat doen ze? Zeggen ze dan: We hebben een stomiteit uitgehaald, we sturen een ander? Neen, ze zeggen dan: Het moet doorgaan, want wij kunnen niet terug. Gelijktijdig infiltreren ze een aantal agenten, die de feitelijke contacten (maar wat bedekter) kunnen overnemen. Het resultaat is, dat op het ogenblik de kosten van die z.g. klimaatverbetering met Zuid-Amerika, waarvan bijna niets terecht is gekomen, bijna zo hoog zijn als drie weken oorlog in Vietnam. En als de situatie zo nog even doorgaat, wordt het zelfs nog kostbaarder. Kijk, daarom heb ik gezegd: het moderne rariteitenkabinet.

In deze tijd zit u natuurlijk aan te kijken tegen al die verwarringen, al die eigenaardige en onverwachte reacties van mensen, de eigenaardige ongelukken en botsingen. U denkt aan de vervuiling van het Rijnwater en vraagt zich af, hoe dat ooit heeft kunnen gebeuren. U vraagt zich af, hoe het komt dat de mens zijn klimaat voortdurend blijft verpesten met allerhande gifstoffen. Dat is niet omdat men het niet weet, het is ook niet omdat men er geen maatregelen tegen wil nemen, maar het is doodgewoon, omdat de regering niet onmiddellijk kan ingrijpen, al zou ze willen. Er zijn zoveel schijven van onderzoek, zoveel commissies waarover het loopt, er zijn zoveel lichamen (zo noemen ze dat dan: een publiekrechtelijk lichaam), er zijn dus zoveel die moeten meespreken, dat als de Nederlandse regering zou besluiten om één bedrijf werkelijk aan te pakken wegens lucht- en watervérontreiniging het ongeveer 6 maanden zou duren, voordat ze zouden kunnen ingrijpen en daarbij zouden dan tenminste 6 à 700 mensen op ambtelijk vlak in de zaak gemoeid zijn. Dan nog zal men via de gerechtelijke macht vonnissen moeten afdwingen en zal het waarschijnlijk nog ongeveer een jaar aanlopen, voordat de maatregel dwingend van uitvoering wordt. Als je nu ergens zit waar ze gifgas produceren en je moet al die tijd je adem inhouden, dan kun je wel mooi blauw aanlopen.

Wat is er dus eigenlijk aan de hand? Niemand weet wat hij moet doen. Men weet wel wat men zou kunnen doen, maar men weet niet hoe. Het is eigenlijk net als een duizendpoot, waarvan ongeveer 700 poten zich zelfstandig hebben gemaakt, zodat het arme beest niet meer weet in welke richting hij kronkelt.

Wat nodig is in dezetijd, is slagvaardigheid. Maar wie is er slagvaardig? Hoogstens een politiecorps; en dat alleen op bevel en meestal op het verkeerde moment. Wat nodig is, is improvisatie-talent. Ja, waar is dat, indien niemand de verantwoordelijkheid wil dragen. Wat nodig is, is een ogenblik van direct beslissen en onmiddellijk uitvoeren. Maar waar is dat mogelijk, indien je 92 instanties moet passeren, voordat er iets kan gebeuren. Kijk, daar zit nu het haakje, waar we in de komende jaren waarschijnlijk zo enorm veel mee te maken krijgen.

Ik wil u helemaal niet een economische crisis gaan zitten voorgoochelen, al zou er veel voor te zeggen zijn, omdat de economie op het ogenblik kunstmatig hoog wordt gehouden en daardoor in feite uitgehold. Wat wij tegenwoordig zien is een steeds grotere discrepantie tussen enerzijds staatsbehoefte en rentabiliteitsbehoefte voor het kapitaal en anderzijds de koop- en werkgelegenheid van de anderen. Elke groep schijnt te menen, dat zij het eigenlijk zonder die anderen ook zou moeten kunnen. De coördinatie is zoek. En als u zo hoort wat er allemaal voor opstandige bewegingen zijn, dan denkt u waarschijnlijk: nou ja, het loopt zo'n vaart niet. Maar het zou heel wat meer vaart kunnen lopen, indien

er niet o.m. vanuit de Witte Broederschap voortdurend werd uitgekeken.

De grote lichamen, die feitelijk zouden moeten voorzorgen en ingrijpen, kunnen het niet. Je kunt duizend agenten inzetten voor iets, maar dat betekent nog niet dat je een veiligheid hebt, die duizend keer groter is dan één agent kan opbrengen. Wat men nodig heeft is iemand, die spontaan, duidelijk reageert op de omstandigheden; die eigenlijk reageert als de groep waar hij tegenover staat. Die mensen zijn er niet. Vroeger was het zo, dat je zei: Nu ja, een goede politiemans (onze vriend Henri heeft het zo vaak gezegd) is eigenlijk een misdadiger, die aan de verkeerde kant van de wet staat. Tegenwoordig moet - ik wil niemand beledigen - men vaak toch wel constateren, dat een politiemans iemand is, die van een uniform of van een beetje gezag houdt, doch die maar zelden qua karakter en bekwaamheid over de capaciteiten beschikt om dat gezag werkelijk te handhaven. En daarin schiet de openbare macht voortdurend tekort. En als de openbare macht tekort schiet, dan wordt daarmee de slagvaardigheid van de gemeenschap op elk exces minder.

Indien een regering of een gemeenschap niet onmiddellijk kan ingrijpen als het nodig is, ook zonder zich af te vragen, of de fabrikant nu zijn gewenste procenten krijgt, of de arbeider nu wel tevreden is en of hij niet zal gaan staken, maar eerst alle overwegingen zal laten gelden, dan kan die regering nooit voorkomen, dat er werkelijk iets gebeurt of dat er iets verkeerd gaat. Maar dat betekent dus, dat de mensen in een steeds grotere onzekerheid leven.

Ik heb u duidelijk gemaakt, dat er bepaalde groepen zijn, die er al heel knap gebruik van weten te maken. Maar wat zoudt u nu zeggen, indien u zelf in die omstandigheden zoudt verkeren? Wat een feit is, mag niet worden gezegd. Als je zegt, dat elke inflatoire reactie van een munteenheid berust op diefstal van de bezitters, die in geld hebben belegd, dan mag dat niet, want dat is geen diefstal; dat is een economisch noodzakelijke manipulatie. Maar ik zie niet veel verschil tussen iemand, die loden rijksdaalders verkoopt voor f 1.25 en iemand, die guldens verkoopt, die over een paar jaar f 0.50 waard zijn. Misschien is het een fout aan mijn kant. Ik vind, dat de eerlijkheid op het ogenblik absoluut zoek is.

Mensen bedoelen het misschien wel goed, daar gaat het niet om. Maar niemand durft meer eelijk te zeggen: zo of zo is het. Iedereen is bang om op de tenen van krijtende minderheden te trappen. En geloof me, je kunt tegenwoordig beter een hond op zijn staart trappen dan een minderheid. Het hondje jakt ook wel, het bijt misschien, maar het is gauw genoeg afgelopen. Bij een minderheid zit je er over tien jaar nog mee. Neen, men kan dat niet doen. Dan is dus iedereen onzeker.

Steeds grotere groepen gaan veren laten, of ze dat willen of niet. Steeds grotere groepen komen in moeilijkheden. Steeds grotere machtslichamen moeten worden gevormd om de belangen van de werkelijke bezitters of de werkelijke fabrikanten zeker te stellen. Het kan niet anders. En dat betekent dus ook, dat hierdoor de opstandigheid overal aanmerkelijk wordt aangewakkerd. Negen van de tien reacties die je ziet zou je in een rariteitenkabinet kunnen zetten.

De laatste reacties van de heer Kiesinger b.v. horen thuis in de Duizenden-één-nacht. Minister De Block heeft al een vernieuwing van Moeder de Gans nagestreefd. Wat Nixon op het ogenblik vertelt en wat er werkelijk gebeurt, dat is zoiets als tussen twee steden; het echte Washington waar geregeerd wordt en het imaginaire Washington waar Nixon denkt te regeren. Dit is een krankzinnige toestand.

Als je al die rariteiten nu bij elkaar pakt en je kijkt naar wat er nu gaat gebeuren, dan kom je tot de conclusie dat 9/10 van de wereldbevolking zich nog zeker anderhalf jaar in toenemende mate onzeker en verward zal gevoelen. Dat betekent dan weer, dat de onredelijke reacties van de massa steeds meer zullen toenemen en dat het niet meer mogelijk is om met die gevoelens van de massa rekening te houden. En als dat niet meer mogelijk is, wat gebeurt er dan? Dat is het raadsel voor de grote vacatie. Maar aangezien u het antwoord toch al weet, zal ik het zelf ook maar geven. Dan zoekt men nieuwe oorlogsdreigingen en oorlogsspanningen uit te lokken. Waar die plaats zullen vinden, is niet

zo belangrijk, mits een volk zichzelf daarmee verbonden gevoelt.

Wat zijn de oorlogsgebieden waar op het ogenblik spanningen dreigen?

- a. Pakistan - India.
- b. China - grensgebieden naar het zuiden toe.
- c. China - Rusland, want dat is nog lang niet bijgelegd en er wordt feitelijk nog regelmatig tussen "kameraden" gevochten.
- d. Israël - Arabische Staten. Maar daarmee zijn we er niet, want er begint zich een gematigde fractie af te tekenen binnen de Arabische landen, die zich kennelijk vandaag of morgen toch ook wel met geweld en misschien ook terreur tegen de terroristen zal keren.

In Israël zelf is de verdeeldheid ook heel wat groter dan u zou denken. Nu de economische toestanden langzaam maar zeker slechter worden (het kost een hoop geld wat Israël nu doet) zijn ook daar mensen, die beginnen te praten over vrede ten koste van alles. Terwijl anderen juist zeggen: We moeten nu de dingen zo zetten, dat ze onherstelbaar worden. Dat voert dan tot een soort radicalisme, dat zich niet altijd even gunstig aftekent voor de wereldopinie.

Dan hebben we nog te maken met Portugal, Nigeria, dat weten we allemaal, is op het moment aan de gang. Maar dat er in Kongo ook weer wat op gang is, dat weten de meesten nog niet. Verder, dat er in Basoetoland op het ogenblik sprake is van infiltratie van mensen, die onderricht geven in het gebruik van moderne wapens. Dat zou kunnen betekenen, dat er ook voor Zuid-Afrika vandaag of morgen toch nog wel eens gekke dingen gaan gebeuren.

In Argentinië heeft men reeds een noodtoestand. De nood was er al langer, maar nu heeft men er een toestand van gemaakt. Die noodtoestand zou ongetwijfeld tot uitbarstingen leiden in enkele grote steden. Maar ik meen, dat men daarnaast nu bezig is om een andere tegenstander te zoeken; waarschijnlijk zal dat uitlopen op een communistenjacht.

In Chili heeft men op het ogenblik iets dergelijks onder handen. Ook daar heerst een feitelijke dictatuur, zoals u misschien weet.

In Brazilië zijn een aantal gewelddadige acties niet in de publiciteit gekomen. Er zijn enige maanden geleden al een aantal mensen neergeschoten (bezitters) en in de laatste weken is dat nog een keer gebeurd. Het resultaat is, dat men in een deelstaat tot landverdeling overgaat; mondjes maat. Maar dat zal waarschijnlijk de bitterheid slechts doen stijgen, vooral ook omdat de oogstcondities voor het volgende jaar slecht zullen zijn.

In praktisch elk landje - of u nu kijkt naar Honduras of ergens anders - is wel wat aan de hand.

In Cuba loopt het ook niet zo prettig meer. Voor het eerst is er weer een kleine anti-Castro-beweging. Of beter gezegd: niet anti-Castro, maar een tegen de geheime politie gerichte beweging. Er zijn hier al wat mensen gevallen. En vreemd genoeg bestaat deze groep juist uit zeer overtuigde communisten.

In de Ver. Staten zullen enkele kleine veldslagen op hoog vlak worden geleverd o.a. tussen de Mafiosi en de regering. Ik ben bang, dat de Mafiosi het op vele punten zullen winnen. Daarnaast echter zou het er wel eens naar uit kunnen zien, dat de rassennonlusten in steden als Los Angeles, Denver, Chicago als voorwendsel zullen worden gebruikt om bepaalde bedrijven uit te roeien. Bedrijven, die kennelijk nog geen verzekering hebben gesloten bij de goede verzekeringsmaatschappijen, die garanderen dat ze je niet zullen schaden.

Dat zijn allemaal kleine dingen. Alles bij elkaar: Amerika moet nu wel troepen uit Vietnam terugtrekken. Het kan niet anders, omdat het intern met problemen wordt geconfronteerd, waarvan er een paar zo nu en dan zullen uitbarsten. Binnen enkele dagen verwacht ik weer relletjes; niet zo serieuze. Men is al verstandig genoeg geworden om er maar niet teveel drukte om te maken. Maar er zullen wel wat negers sterven en ik denk één of twee blanke mensen ook (politie-agenten). En dit is alleen maar het begin.

Wist u dat in de Ver. Staten naast de extremistengroepen, die zich in ongewapende tactiek en gevechten plus het hanteren van wapens oefenen, nu ook heel veel jongerengroepen van blanken zijn, die hetzelfde doen? En dat zijn niet eens Klanners (K.K.K.-ers). Het zijn gewoon jongens die er ook genoeg van hebben.

In deze extremistische en door extremisten beheerste wereld met zijn oorlogsdreiging, zijn politieke manoeuvres, die alles proberen af te wentelen, kan er het een en ander gebeuren. Men kan beginnen met logisch te denken. Maar voordat de menigte logisch begint te denken, is het tamelijk laat. Daarover zullen we het eens zijn. Maar als je geen enkel houvast meer hebt, als alle beloften en alle leuzen leeg zijn, dan ga je misschien eens logisch denken: wat heb ik werkelijk nodig? Wat wil ik werkelijk? En als dat gebeurt, dan ben ik bang dat de ijskastenfabrieken op rariteitenkabinetten zullen moeten overschakelen, omdat er dan zo enorm veel rariteiten zijn dat niemand meer weet waar hij ze moet laten.

Het moderne rariteitenkabinet is de tentoonstelling van menselijke machteloosheid, veroorzaakt door mensen, die nog steeds niet hebben geleerd, dat je koek niet kunt opeten en bewaren tegelijk. Het is een voortdurende tentoonstelling van machteloosheid door mensen, die bang zijn vijanden te maken en die zich daardoor iedereen tot vijand maken. Het is een wereld, waarin soms mensen leven volgens normen van 1900, terwijl anderen pretenderen te leven volgens de normen van het jaar 2000. Een middenweg is er niet. De enige oplossing is dus gezond verstand. En dat gezonde verstand zal naar ik meen aan het einde van dit kalenderjaar in toenemende mate ontwaken.

Zodra dit gebeurt, zult u een hoop monstruositeiten zien op elk terrein. Staatslieden worden weggevaagd. Kabinetten vallen in elkaar, alsof het hele volk plotseling tot één leger houtwormen was geworden. Grote fabrieken, die willen sluiten om pressie uit te oefenen, zien zich niet alleen bezet, maar ontdekken tot hun verbazing dat arbeiders dan voor eigen rekening gaan produceren. Voor Nederland zal dat o.a. in de textielsector het geval zijn.

Mensen, die te lang in een bepaald systeem gebonden zijn en ontdekken dat ze helemaal niets meer kwijt kunnen, zullen beginnen met onder de toonbank te verkopen. Dat zoudt u b.v. goedkope aardbeien kunnen opleveren. (Weet u dat u meestal Belgische aardbeien eet in Nederland? Dat komt eigenlijk zo: De Nederlandse aardbeien zijn te duur. De Nederlanders hebben uitgemaakt welke prijs ze ervoor willen hebben. Dat hebben de Belgen ook gedaan. En omdat nu de Belgen hun dure aardbeien niet onder de prijs in België mogen afzetten, verkopen ze naar Nederland. Alleen is het wel eigenaardig, dat je nu in sommige plaatsen in België Nederlandse aardbeien tegen heel voordelige prijzen op de markt ziet.)

Dergelijke dingen gaan er natuurlijk uit. Er komt op een gegeven ogenblik iemand die zegt: Waarom moet ik een groot gedeelte van mijn fruit of groenten laten doordraaien, terwijl ik het wel kan verkopen? Er komt iemand die zegt: Waarom moet ik genoeg nemen met zo'n kleine prijs voor m'n melk en eventueel voor m'n kaas? Daar komt iemand, die op een gegeven ogenblik zegt: Waarom moet een meubel zoveel kosten? Ik kan het veel goedkoper maken.

Deze trend is begonnen. Voor West-Europa zie ik een stortvloed van z.g. discount-houses op elk terrein (zelfs politieke hier en daar; D. '66 is er ook een). Overal zal men proberen onder deze loodzware lasten uit te komen. Het vreemde is, dat de consument aarzelend begint daaraan mee te werken. En dat betekent, dat ook in de politiek de consument daarheen zal gaan, waar hij de meeste waar voor zijn geld krijgt. Een enorme strop voor sommige partijen, natuurlijk. Dat betekent ook, dat de arbeider alleen die vakvereniging zal accepteren, die werkelijk iets voor hem doet en niet alleen maar kletst. Het betekent, dat de huisvrouw niet meer koopt wat buitengewoon mooi verpakt is, maar in de eerste plaats wat kwalitatief goed en voordelig is. Het betekent in de politiek, dat de mensen de buitenlandse spanningen, die vaak zo kunstmatig worden gekweekt, op een gegeven ogenblik de rug toedraaien en zeggen: We geloven er niets meer van. Deze wereld van ongeloof zou het gezonde verstand kunnen doen ontluiken, dat het crisispunt in 1972 doet overwinnen.

Ik mag hieraan toevoegen, dat de Witte Broederschap nu een aantal besluiten heeft genomen en dat deze alle in de richting gaan van beperking van excessen, maar gelijktijdig gericht zijn op handhaving van bestaande machten. Op grond daarvan geloof ik dat u - indien u al het voorgaande wat ik u heb ver-

teld of wat anderen u hebben verteld in de loop van deze cursus samenvoegt - zich een beeld kunt maken van morgen, van de toekomst. Een toekomst, die door haar schijnbare verwardheid tenslotte weer naar de werkelijkheid terugkeert en die met de werkelijkheidspolitiek overal een benadering van het wereldprobleem krijgt, die oplossingen biedt.

Oplossingen worden er gevonden. Niet alleen wetenschappelijke, economische of sociale, maar werkelijke oplossingen voor een verandering van de verhoudingen op de wereld, een losmaken van de schijnmachten en schijnbondgenootschappen van de werkelijke relaties, een losmaken van schijnverschillen tussen de partijen en daarvoor in de plaats een streven naar concrete en dan ook te verwezenlijke doelstellingen. Zelfs in de kerken een verandering van de strijd om een eigenlijk imaginaire macht naar een concrete benadering van geloof en de gelovige.

Het ziet er zo slecht nog niet uit. Ook al zal men later over deze jaren wel eens met een glimlach zeggen: Nou, nou, dat was toch wel een rariteitenkabinet.

VERANDERINGEN.

Als we op het ogenblik nagaan wat er in de natuur gebeurt, dan ontdekken we dat er heel veel veranderingen zijn van evenwicht, enorm veel verstoringen van vaste samenhangen. En dan behoeven we niet alleen te denken aan b.v. het overmatig gebruik van DDT en het ontstaan van resistente insectenstammen. We kunnen evengoed denken aan verandering van de grondgesteldheid, want de grond wordt tegenwoordig met bepaalde speciale preparaten doordrenkt; en dat betekent, dat de eigenschappen van de bodem aan het veranderen zijn.

Indien de grond verandert van eigenschap, dan zullen ook de gewassen veranderen. Voorbeelden zijn er te over. Het uitvallen van vogels betekent: toenemende insectenplaag.. Toenemende insectenplaag betekent: noodzaak tot toenemende bescherming van de oogst. Toenemende bescherming van de oogst betekent: toenemend gebruik van vergiften. Wat weer betekent: een vermindering van zekerheid voor de mens (vaak voedingswaarde), daarnaast een nog grotere uitval van alle insectenbestrijders in de natuur. Als men nu dat alleen maar bekijkt, dan is het al een heel aardig aantal veranderingen.

Dan moeten we ook wel aannemen, dat er nieuwe soorten mensen ontstaan, waarschijnlijk aangepast aan een zekere mate van vergiftiging, omdat dat de enige manier is om te leven. Misschien komt er nog een tijd, dat uw verre nazaten 's morgens een schepje DDT nemen, als ze zich niet lekker voelen in plaats van een aspirientje. Het klinkt vreemd, maar het is helemaal zo gek nog niet.

Een ander punt, dat de meeste mensen ook vergeten, is dat de atmosfeer voortdurend wordt doortrokken door allerhande stralingen en stralingsvelden, die er vroeger niet waren. Indien u eens nagaat hoeveel verschillende zenders er op het ogenblik werkzaam zijn op verschillende frequentiegebieden, wat er zo langzaam maar zeker aan het gebeuren is met lasers (gerichte lichtstralen), waardoor ook weer moleculaire reacties veranderen, dan kunnen we zeggen: Ook de aardatmosfeer is aan verandering onderhevig.

Gezien de daarin optredende spanningen moeten we aannemen, dat er een grote verandering aan de gang is. Deze zal b.v. kunnen betekenen, dat in de buitenste lagen van de atmosfeer bepaalde edelgassen weer in grotere dichtheid zullen voorkomen door ontleding van andere gassen en gasmengsels beneden. Ook daardoor dus weer een verandering van klimaat en klimaatmogelijkheden.

Dan is men op het ogenblik bezig - zij het heel aarzelend - met het onderzoek van de zwaartekracht. Een zwaartekrachtproef hier op aarde gedaan zou kunnen betekenen, dat er een verstoring van evenwicht in een aard-schol ontstaat; en dit zou een hergroepering van land- en zeemassa's kunnen betekenen op de gehele aarde. Het is dus niet zo eenvoudig als ze nu misschien denken in de laboratoria.

Dan hebben we te maken met een verandering van de feitelijke stralingsinhoud van de aarde als geheel. Het klinkt niet groots, als je zegt: Nu ja, de radio-activiteit is in de gehele atmosfeer en over de gehele aarde toegenomen met ongeveer 2 pro mille. Maar 2 pro mille verhoogde activiteit betekent, dat een deel van de reactie van de aarde terugvalt naar een tijdperk, dat nu zeker al 15 à 20.000 jaar geleden is. En dat betekent, dat ook plantegroei - die toch al aan het veranderen is - daardoor weer in een meer primitief vlak zal worden getrokken. En misschien ook het dierlijk leven. Veranderingen zijn er aan alle kanten.

Dan de natuur zelf. Het is natuurlijk helemaal niet erg, dat er op de zeeën grote schepen varen en dat er grote luchtkruisers rondgaan in de atmosfeer. Heus, dat maakt weinig verschil uit. Maar als we nu eens gaan kijken wat er aan explosieven per dag wordt gebruikt. Dat is niet alleen maar een explosief hier of daar in een enkele mijn. Wat er over de hele wereld aan TNT en dergelijke dingen wordt gebruikt, is enorm. Heel grote massa's. We behoeven nog niet eens over atoombommen te spreken. Dat is ook weer een vibratie van de aardkorst. Is dat nu toevallig een stevig stukje, dan maakt het geen verschil uit. Maar stel je nu eens voor, dat er ergens een fout zit. Wat krijg je dan? Je krijgt een verandering van de structuur. Laten we een voorbeeld geven:

Als men explosieven gebruikt in b.v. een rots, waarin leisteen voorkomt, dan blijkt heel vaak dat een plafond, dat effen afgewerkt scheen en absoluut safe, door een verdere reeks explosies gaat uitvallen, zoals dat heet, of klakken gaat vormen. Dat wil zeggen, dat er gewoon een soort koepelvormig stuk steen naar beneden komt. En als u nu eens rekening houdt met het feit, dat de aardkorst, hoe dik ze ook moge zijn, hier en daar fouten vertoont en dat daar o.a. magma's, ook soms gassen, aanwezig zijn onder hoge druk, dan kunt u zich voorstellen, dat als er een haarscheurtje komt, die massa gaat werken. Dat merk je niet onmiddellijk; dat kan wel 10, 20, 100 jaar duren. Maar dan heeft die massa een hele reeks fouten doen ontstaan. De aarde is toch al niet zo erg foutloos; er zitten heel grote fouten in.

We moeten er dus werkelijk rekening mee houden, dat vandaag of morgen hier of daar vulkanische activiteit gaat voorkomen in landen waar dat lange tijd niet meer het geval is geweest, alleen omdat men voortdurend bezig is geweest met trillingen, explosies en al wat erbij komt. Daardoor heeft er een structuurverandering plaats gevonden. Dat is op zichzelf niet erg, al is het natuurlijk niet leuk als er b.v. ergens in de Hartz of in de Eifel plotseling weer een vulkaankrater actief wordt. Maar stel u nu eens voor, dat er zoveel stof in de atmosfeer komt. Daar hebben we ook nog iets. Al die stof, die er in de atmosfeer komt betekent een soort deklaag, die de warmte vergroot. Ze vangt nl. meer op, zet meer om in warmte. We krijgen dus een soort afsluiting. Die laag wordt door de zonnewarmte verhit, maar de uitstraling gaat niet zo gemakkelijk meer. Wat zouden we krijgen? Een veel warmer klimaat. Maar een warmer klimaat betekent grotere verdamping. Grotere verdamping betekent weer dat grotere delen van de continenten komen droog te liggen. We behoeven niet bang te zijn, dat de oceanen uitdrogen, maar die gebieden, die nu net water genoeg hebben, zullen dus veel meer door verdamping verliezen. En de vraag is, of de regenval dat wel kan terugbrengen.

De luchtstromingen zijn op het ogenblik ook aan het veranderen. In de positie van de z.g. jet-streams in de stratosfeer zijn al afwijkingen waargenomen. Ze zijn niet groot. Het is geografisch nog 4 à 5 sec. Dat is niet veel, Maar als dat een begin is en dat gaat zo verder, dan verandert daarmee ook de hele structuur van de bovenlaag van de atmosfeer; en dat moet beneden ook weer invloed hebben.

Als we dus spreken over verandering, dan moeten we heus niet alleen denken aan de grootse dingen, die zo in 5 minuten gebeuren: de zee begint ineens te golven en te koken en te rijzen. New York is er niet meer, Londen wordt een puinhoop en Amsterdam ligt onder de zee. Dat zijn allemaal sprookjes. Iets anders is echter, dat er langzaam en geleidelijk veranderingen plaats vinden; dat de waterhuishouding b.v. zich anders gaat gedragen. En dat betekent, dat plaatsen waar vroeger geen vruchtbaarheid was nu vruchtbaar worden; maar ook dat nu vruchtbare plaatsen onvruchtbaar zullen worden. En aangezien men op de nu vruchtbare plaatsen ingesteld is op landbouw en op die andere plaatsen niet, is het dan de vraag wat er gaat gebeuren. Het ellendige voor u is dat de gebieden, die een kleine verstoring van klimaat zouden kunnen verdragen, over het algemeen de minste storing hebben. Denk maar eens aan het bekken van de Amazone-delta. En dan wil nog niet eens ver naar boven gaan. Daar zou men wel een lichte verandering kunnen hebben. Het klimaat zou daar veel beter worden. Daar is ook verontreinigde lucht en trillingen in de aardbodem minimaal. In West-Europa echter waar eigenlijk alles zo gelijkmatig mogelijk zou moeten zijn om een prettig leven te hebben, daar ziet het er naar uit dat de verschillen en vooral de onevenwichtigheden veel groter zullen worden.

Datzelfde zullen ze ook ontdekken in China. Nu heeft China - gelukkig eigenlijk - vroeger te maken gehad met een toch al tamelijk regelmatig klimaat. Daar was de wisseling van droogte en watersnood in de verschillende provincies betrekkelijk regelmatig. Nu is men daar bezig industrie op te bouwen. Zeker, de vibraties zijn niet zo groot. Maar het begint. Op het ogenblik kan men reeds constateren, dat er klimatologisch vooral in het zuiden van China veranderingen optreden. Dat heeft de mens te danken aan het feit, dat hij waterlopen heeft gekanaliseerd, maar ook aan het feit, dat de bodem van structuur verandert, dat er stoffen worden gebruikt, die niet meer normaal zijn. Zij werken b.v. met kunstmest; vroeger werkten ze met menselijke mest. Dat betekent ergens een verandering. In het begin zal het wat beter gaan, maar als ze er te ver mee gaan, dan komen ze op een gegeven ogenblik te staan voor condities, waar ze met hun manier van werken niet meer tegenop kunnen. Dat is ook een van de problemen, die u in Afrika zult zien.

Het is heel aardig om in Afrika te beginnen met de zuiver westerse methode van landbouw. Maar als je er eenmaal mee begint, kun je er niet meer mee ophouden. Je kunt dus niet meer van de gewone natuurlijke bronnen gebruik maken. En iets anders: je krijgt een verstoring van evenwicht in de normale plantengroei, maar ook in het dierlijk leven zoals het daar voorkomt.

Een kleine factor kan soms een lawine van feiten met zich brengen. En dat is in de ecologie op het ogenblik zeer sterk het geval, zoals u misschien weet. Daanom geloof ik, dat we op betrekkelijk korte termijn moeten rekenen op stringente veranderingen in het aardklimaat, maar ook in het gedrag van de aarde zelf.

We hebben te maken met de grote fouten in de aarde: de bekende scheuren waar de aardkorst wat dunner is en waar dus nogal wat vulkanische werking en aardbevingen voorkomen. Maar er zijn ook gebieden, waar je zou kunnen zeggen: Daar zal het wel weer gaan werken. Hoe erg het zal worden, weet niemand. Maar we weten wel, dat op het ogenblik de spanning in Midden-Amerika en in Noord-Amerika iets groter wordt. Het is dus bijna zeker te zeggen, dat er aardbevingen moeten komen en misschien nog andere dingen in Californië. Dat is haast niet te vermijden. Dat zal waarschijnlijk ook in zuidelijke staten gebeuren; misschien dat ook het Panamakanaal te lijden heeft.

Een andere kwestie, die ook weer vragen opwerpt, is deze: Men is op het ogenblik bezig om in enorme hoeveelheden en in zeer korte tijd aardgas en olie te onttrekken en daarvoor komt niet zo gauw iets terug. Laten we het reëel stellen:

In Nederland neemt men aardgas weg. De ruimte, die doer dat aardgas werd ingenomen, moet door iets anders worden ingenomen. Wat zal dat zijn? Water. Maar wat voor water zal dat zijn? Zeewater. Wat betekent zeewater? Verzilting. Wat betekent verzilting? Verandering van de totale landbouwkundige conditie.

En dan moet u heus niet denken, zoals sommige mensen wel eens hebben verteld, als ze nu voldoende aardgas hebben weggehaald, dan hoor je op een gegeven ogenblik "plof" en ligt heel Nederland in een kuil en komt de Noordzee binnenwandelen. Zo erg is het ook weer niet. Maar er is iets weggenomen en er komt zo gauw niets voor terug.

Datzelfde is ook het geval in Arabië. Wat komt daar terug? Water. Maar waar gaat dat water naartoe? Waar komt dat water vandaan? Dat weten we niet. Kunnen we dat water misschien vandaag of morgen oppompen? Dat is heel goed mogelijk. We weten dat het mogelijk is om onder de Sahara onderaardse rivieren, zelfs onderaardse meren aan te boren en daarmee te besproeien. Maar als we het voortdurend weghalen en er komt niets bij, wat dan? Dan ontstaat er op een gegeven moment wat men noemt bodemstress: een grote spanning in een deel van de bodem. En als dat gebeurt, gaat de bodem zich zetten; die gaat zich dus aan de nieuwe situatie aanpassen. In het klein kunt u daarvan een voorbeeld zien in de mijnbouw.

U weet hoe het in het mijnbouwgebied in Nederland is. Een nieuw huis van vandaag zit morgen ineens onder de scheuren en dreigt bijna in te storten. Zeker, de mijnen hebben het altijd betaald. Maar dat is nu alleen maar een kwestie van een paar mijngangen. Maar vraag je nu eens af, hoe groot het areaal is waaruit men aardgas en olie wegpompt. Dan zult u het met mij eens zijn, dat het misschien wel langzamer gaat, maar dat het veel grotere gebieden betreft, zodat de aanpassingsmoeilijkheden groter zijn. En als dat nu toevallig bewoonde gebieden zijn, dan kun je er wel eens gekke dingen te zien krijgen. Dan zou je je kunnen voorstellen, dat b.v. een heel stuk van de een of andere snelweg ineens (een paar centimeter behoeft dat maar te zijn) zakt en breekt. En wat dan? Dan moet je die hele zaak opnieuw gaan aanleggen. Maar misschien zakt dan plotseling een ander stuk weg. Dan blijf je aan het repareren. Deze dingen zien we niet alleen in Nederland. Onthoudt u dat goed. Ik neem dit als een voorbeeld.

We zien op het ogenblik vreemde aanpassingsmoeilijkheden in Westfalen. Dat heeft niet alleen met de Hüttenbau (ijzerfabricage) en de steenkoolmijnen te maken; dat is bijkomstig. Westfalen heeft reeds ongeveer 60 jaar lang zijn ecologie veranderd. Het leven van de mens is anders geworden. Nu komt er een ogenblik, dat daar bodemspanningen ontstaan, maar gelijktijdig ook veranderingen t.a.v. plantengroei en dierenleven. De mens heeft toch heus plantengroei en dierenleven nodig. Zonder dat kan hij er niet komen. Kijk, dat is nu de grote vraag: Waar gaat het naartoe?

Nu kun je daarop duizend verschillende antwoorden horen. De man, die bij de mijnbouw, de gasverwerking, gaswinning of iets anders is geïnteresseerd, zal zeggen: Ach, die veranderingen zullen er wel zijn, maar ze zijn geleidelijk. **Ik geloof, dat over zoveel honderden jaren de schade praktisch miniem is en niet opweegt tegen het nut dat we er nu van hebben.** Maar degeen, die nu kijkt naar de leefbaarheid, zal zeggen: Ik krijg wel een aanpassing van het menselijk ras, maar het gemiddelde wordt zwakker. Om u maar een voorbeeld te geven:

De t.b.c. is in Nederland wel overwonnen, maar wat dreigt er plotseling op te duiken? Reumatiek, kanker. Wat niet algemeen bekend is om maar in de buurt te blijven: in Westfalen ligt het aantal gevallen van longkanker en andere kankersoorten aanmerkelijk hoger dan b.v. in Beieren of in Nederland, ofschoon Nederland op het ogenblik snel aan het inhalen is.

Wat zien we verder? Het rachitis-nageslacht (nu komt rachitis zelf niet meer voor, maar vergelijkend: te klein nageslacht met groeimoeilijkheden en -fouten) neemt aanmerkelijk toe. Het aantal reumatiekgevallen is juist in deze omgeving zeer groot. Dan vraag je je toch af waar het vandaan komt? Omdat de mens aanpassingsmoeilijkheden heeft. Hij kan zich kennelijk niet zo snel veranderen als het milieu. Er ontstaan echter mensen, die in dat milieu thuishoren. Westfalen is daarvan een heel mooi voorbeeld, omdat de zaak daar 60 à 70 jaar aan de gang is. Daar zien we dat er een nieuwe mensensoort aan het ontstaan is. Dat zijn mensen, die zich schijnbaar prettig voelen in die wat eigenaardige atmosfeer; die er tegen kunnen, die enorme veerkracht hebben en die een behoorlijke lichaamskracht behouden. Het is echter maar een betrekkelijk klein percen-

tage; op het totaal aantal geboorten 2 of 3 %. En dat is nog veel. Maar het betekent, dat de anderen zwakker worden. En dan vraag je je af: Wanneer komt het ogenblik dat de mens ophoudt te bestaan?

U kunt ook zeggen: De mens van de toekomst heeft niet veel kracht meer nodig. Hij heeft misschien maar op knopjes te drukken. Vandaag of morgen bedenken ze een robot en als je dan zegt "druk", dan drukt hij wel. Het klinkt leuk. Maar de mens moet toch iets hebben in zijn leven, voor zijn beweging. Bewegingsarmoede in de grote steden neemt aanmerkelijk toe. Door de bewegingsarmoede zien we o.a. vaatziekten en stofwisselingsbezwaren toenemen, overbelasting van het hart komt meer voor. Het zijn allemaal dingen, waar je even over moet nadenken. Dat zijn veranderingen. En of die veranderingen allemaal ten goede zijn - ik zeg nogmaals: het is voor mij een vraag.

Ik meen namelijk, dat de mens niet gelukkig is, als hij een betrekkelijk ziekelijk leven kan uitstrijken over b.v. honderd jaar; dat hij veel gelukkiger is, als hij zich 30 jaar werkelijk actief en gezond kan voelen en deel kan zijn van alles, wat voor hem van belang is. Het is een relatief oordeel, ik geef het graag toe. Maar bij al die veranderingen zou men toch rekening moeten houden met de mens.

Hoeveel mensen in Nederland worden reeds nu geboren met bepaalde defecten of zwakten, die ze te danken hebben aan chemische preparaten, chemische producten of voedingseenzijdigheid? De mens kan eenvoudig niet tegen de natuur op. Zodra hij iets wil scheppen, dat de natuur vervangt, zal hij ook zijn eigen natuur moeten vervangen; en dat is nu juist de enige verandering, die de mens niet opbrengt.

Hij is in staat om een heel weiland in kistjes in een toren op te stapelen, met voldoende besproeiing en belichting en gras te krijgen dat zo schoon is, dat je zelfs geen aarde meer van de wortels behoeft te kloppen, want in de kistjes zitten alleen maar wortels. Een hydroponische torencultuur bestaat reeds o.a. in Frankrijk.

Hij is in staat om in plaats van koeien het een of ander sojaproduct zodanig te verwerken, dat iedereen toch nog denkt dat hij biefstuk eet. Hij weet van algea de meest ideale kippesoep te maken. Hij kan enorm veel die mens. Maar wat hij niet kan, is zichzelf zo veranderen dat hij past in een dergelijk kunstmatig milieu. Wat de mens zoekt, is niet de aanpassing aan de nieuwe levenscondities, maar het vervangingsmiddel voor hetgeen hij aan levenscondities aan het ontberen is.

In de grote steden zie je overal salons voor mannen en vrouwen, die graag hun lichaam beweging willen geven. Dat wil zeggen, dat zij daarvoor tegen zware betaling op een kunstmatige fiets of paard zitten te hobbelen, zonder een stap vooruit te komen en dan met veel zweetdruppels tegen zichzelf zeggen: Ik heb aan mijn gezondheid gewerkt. Maar wat ze niet hebben gehad, is het genoegen van het zich in de natuur bewegen; de vreugde van de kameraadschap met een werkelijk paard b.v. Het zijn allemaal veranderingen, die je dan wel kunt negeren.

Het is toch te gek, dat er in de grote steden al kinderen zijn, die niet eens meer weten waar de chocolademelk vandaan komt. Ze denken: dat komt van zwarte koeien.

Het is toch ook wel heel erg beroerd, dat de mens van tegenwoordig alles moet maken tot een massaliteit. De mens heeft niet eens meer het vermogen om alleen te kunnen zijn. Het is toch wel heel erg jammer, dat de mens steeds meer het vermogen tot een reële spontane samenwerking verliest en daarvoor in de plaats een uitwisselingsfactor (als winst of verdienste) gaat stellen of iets van aanzien en prestige; dat hij niet meer spontaan een gemeenschap vormt, maar alleen maar een doelgemeenschap vormt. Dat zijn de veranderingen, die vandaag den dag worden geregistreerd en waarmee je rekening moet houden. Daarom zou ik zeggen: er zijn veel veranderingen, maar of die veranderingen ten goede zijn, is een grote vraag.

De aarde zelf blijkt inderdaad genoopt te worden om zich aan te passen. Wat o.a. gebeurt door veranderingen in de atmosfeer, wat waarschijnlijk ook gebeurt door verandering van acties, waarbij b.v. aardschotsen ten opzichte van elkaar andere posities gaan aannemen, waardoor bepaalde vulkanische werkingen

optreden en misschien zelfs een zekere askanteling op den duur onvermijdelijk wordt. Maar zover zijn we nog niet.

We weten, dat het dierlijk leven aan het verarmen is op ontstellende manier. En niet alleen het dierlijk leven dat exotisch of alleen maar mooi is of dient voor vlees, maar juist dat dierlijk leven wat men heel hard nodig heeft. Het is natuurlijk leuk om te zeggen: We hebben geen insecten nodig. Als u geen bijenvolk heeft, dan moet u eens kijken wat er van de apeltjes terecht komt. U kunt moeilijk met een kwastje alles zelf gaan bestuiven. Daar ligt de grote moeilijkheid.

Neen, ik geloof dat die veranderingen betekenen, dat de mens eerst zijn mentaliteit moet veranderen. Of die mentaliteitsverandering op tijd komt is een grote vraag. Er zullen er altijd blijven, die aan de huidige condities fenomenaal goed zijn aangepast, die resistent zijn geworden a.h.w. voor de bezwaren van het leven. Maar zij zijn een minderheid; en de meerderheid telt tegenwoordig. Die meerderheid zal eraan ten onder gaan. Daarom is het van groot belang, dat de mens begint met zichzelf mede te veranderen met de veranderingen, die hij in zijn milieu tot stand brengt.

-:-

G E N E Z I N G .

Ik voel mij onvolledig. Het bereiken van volledigheid is genezing. Al, wat ik in mij als onvolledig erken, is niet de afwezigheid van de nodige krachten of mogelijkheden, maar van mijn erkenning.

Erkenning, bewustwording van totaliteit, van de harmonische samenwerking der dingen, de voor mij bestaande eenheid van alle dingen zijn dus veel belangrijker voor de genezing dan alle afzonderlijke procedures.

Een groot gedeelte van de genezing, die een mens van node heeft en die ook de geest nog vaak ambieert, is de genezing van zijn geest. Want de innerlijke strijdigheden en spanningen ontladen zich zowel op het lichaam als op de bewustzijnsprojectie vaak als onevenwichtigheden, die als kwaal worden ervaren.

Indien wij innerlijk evenwichtig zijn, zal deze evenwichtigheid zich in al onze voertuigen uiten. Daarom zullen wij zoekend naar genezing zoeken naar evenwicht. De kern van ons evenwicht moet liggen in de zin van al hetgeen wij zijn, geweest zijn en zullen zijn. Mijns inziens is dit de grote, onbekende kracht: God; is dit de totaliteit van een levenscyclus.

Indien wij dan menen ziek te zijn en genezing zoeken, laten wij ons allereerst richten op die Totaliteit. Laten wij trachten uit die Totaliteit een aanvaarding, een gerustheid te ervaren, waardoor wij kunnen zeggen: "Dit alles heeft zin. Ik wéét, dat ik in mijn wezen gezond ben." De weerkaatsing ervan zal dan zelfs lichamelijke kwalen kunnen genezen.

:--: